

แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด ในคดีพิพาทเกี่ยวกับการพัสดุ

ศูนย์ศึกษาคดีปกครอง

สำนักวิจัยและวิชาการ

คำนำ

โดยที่ขณะนี้ปริมาณคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดในคดีพิพาทเกี่ยวกับการพัสดุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง จึงได้จัดทำเอกสารวิชาการ เรื่อง แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดในคดีพิพาทเกี่ยวกับการพัสดุ ซึ่งมีเนื้อหาเป็นการสรุปสาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการพัสดุ พร้อมแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด นับตั้งแต่ศาลปกครองเปิดทำการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ถึงช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๕๕๖ เพื่อสนับสนุนและเป็นแนวทางในการจัดทำคดีให้แก่ตุลาการศาลปกครองและพนักงานคดีปกครองและเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าแก่ผู้สนใจทั่วไป ทั้งนี้ ได้แบ่งเนื้อหาการนำเสนอออกเป็น ๔ บท ได้แก่ บทที่ ๑ สาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการพัสดุ บทที่ ๒ แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเกี่ยวกับอำนาจศาล บทที่ ๓ แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเกี่ยวกับเงื่อนไขในการฟ้องคดี และบทที่ ๔ แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดในประเด็นเนื้อหาแห่งคดี

สำนักงานศาลปกครองหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารวิชาการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองเกี่ยวกับการพัสดุให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว และเป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าแก่ผู้สนใจต่อไป

(นายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม)

เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

สารบัญ

บทที่ ๑	สาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการพัสดุ	๑
ส่วนที่ ๑	สาระสำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕	๓
	๑. หลักการสำคัญของการพัสดุ	๓
	๒. ขอบเขตการใช้บังคับของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕	๔
	๓. คำนิยามและความหมายของการพัสดุที่สำคัญ	๕
	๔. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัสดุ	๘
	๔.๑ คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ	๘
	๔.๒ เจ้าหน้าที่พัสดุ	๙
	๔.๓ หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ	๑๑
	๔.๔ หัวหน้าส่วนราชการ	๑๓
	๔.๕ ปลัดกระทรวง	๑๘
	๔.๖ รัฐมนตรี	๑๙
	๔.๗ คณะกรรมการ	๑๙
	๕. ประเภทและวิธีการเกี่ยวกับการพัสดุ	๒๑
	๕.๑ การซื้อหรือการจ้าง	๒๒
	๕.๑.๑ วิธีการซื้อหรือการจ้าง	๒๒
	๑) วิธีตกลงราคา	๒๓
	๒) วิธีสอบราคา	๒๔
	๓) วิธีประกวดราคา	๒๖
	๔) วิธีพิเศษ	๒๘
	๕) วิธีการพิเศษ	๓๑
	๖) วิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์	๓๒
	๕.๑.๒ อำนาจในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง	๓๓
	๕.๑.๓ การตรวจรับพัสดุและตรวจการจ้าง	๓๓

๕.๒ การจ้างที่ปรึกษา	๓๖
๕.๒.๑ รายงานขอจ้างที่ปรึกษา	๓๖
๕.๒.๒ คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษา	๓๖
๕.๒.๓ วิธีการจ้างที่ปรึกษา	๓๖
๑) วิธีตกลง	๓๖
๒) วิธีคัดเลือก	๓๗
๕.๒.๔ อำนาจในการสั่งจ้างที่ปรึกษา	๓๙
๕.๓ การจ้างออกแบบและควบคุมงาน	๓๙
๕.๓.๑ รายงานขอจ้างออกแบบและควบคุมงาน	๓๙
๕.๓.๒ คณะกรรมการดำเนินการจ้างออกแบบ และควบคุมงาน	๓๙
๕.๓.๓ วิธีการจ้างออกแบบและควบคุมงาน	๔๐
๑) การจ้างออกแบบและควบคุมงาน โดยวิธีตกลง	๔๐
๒) การจ้างออกแบบและควบคุมงาน โดยวิธีคัดเลือก	๔๐
๓) การจ้างออกแบบและควบคุมงาน โดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด	๔๑
๔) การจ้างออกแบบและควบคุมงาน โดยวิธีพิเศษ	๔๒
๕.๓.๔ อำนาจในการสั่งจ้างออกแบบและควบคุมงาน	๔๓
๖. การทำสัญญา	๔๓
๗. หลักประกัน	๔๖
๘. การลงโทษผู้ทำงาน	๔๗
ส่วนที่ ๒ สาระสำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ	
ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙	๕๒
๑. ขอบเขตการใช้บังคับของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙	๕๓

๒. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์	๕๔
๒.๑ คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์	๕๔
๒.๒ คณะกรรมการกำหนดร่างขอบเขตของงานและร่างเอกสารการประกวดราคา	๕๕
๒.๓ คณะกรรมการประกวดราคา	๕๖
๒.๔ หัวหน้าหน่วยงาน	๕๗
๒.๕ อธิบดีกรมบัญชีกลาง	๕๘
๓. ขั้นตอนการดำเนินการของการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์	๕๘
๔. ข้อกำหนดที่สำคัญ	๖๑
- แผนผังแสดงขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง	๖๔
บทที่ ๒ แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเกี่ยวกับอำนาจศาล	๗๓
๑. คดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑)	๗๓
๑.๑ ข้อพิพาทในขั้นตอนการจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อจัดจ้าง	๗๓
๑.๒ ข้อพิพาทในขั้นตอนการเผยแพร่ประกาศจัดซื้อจัดจ้าง	๘๖
๑.๓ ข้อพิพาทในขั้นตอนการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง	๘๙
๑) กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าเป็นข้อพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง	๙๐
๒) กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่ายังไม่เป็นข้อพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง	๙๓
๑.๔ ข้อพิพาทในขั้นตอนการพิจารณาอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง	๑๐๑
๑.๕ ข้อพิพาทในขั้นตอนการยกเลิกการจัดซื้อหรือจัดจ้าง	๑๑๔
๑.๖ ข้อพิพาทในขั้นตอนการดำเนินการอื่นๆ	๑๒๓
- การมีคำสั่งลงโทษให้เป็นผู้ทำงาน	๑๒๓
๒. คดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒)	๑๒๔
๒.๑ ข้อพิพาทในขั้นตอนการเผยแพร่เอกสารหรือประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้าง	๑๒๔
๒.๒ ข้อพิพาทในขั้นตอนการลงนามในสัญญา	๑๒๖

๓. คดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓)	๑๒๗
๓.๑ ข้อพิพาทในขั้นตอนการจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อจัดจ้าง	๑๒๗
๓.๒ ข้อพิพาทในขั้นตอนการดำเนินการ ของคณะกรรมการจัดซื้อหรือจัดจ้าง	๑๒๘
๓.๓ ข้อพิพาทในขั้นตอนการอนุมัติสั่งซื้อหรือส่งจ้าง	๑๓๑
๓.๔ ข้อพิพาทในขั้นตอนการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้าง	๑๓๓
๓.๕ ข้อพิพาทในขั้นตอนการดำเนินการอื่นๆ	๑๓๙
๔. คดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔)	๑๔๐
๔.๑ ข้อพิพาทเกี่ยวกับการยึดหรือริบหลักประกันของ ของผู้มีสิทธิเสนอราคา	๑๔๑
๔.๒ ข้อพิพาทเกี่ยวกับการฟ้องเรียกค่าเสียหายจากการที่ ผู้ชนะการเสนอราคาไม่เข้าทำสัญญากับหน่วยงานทางปกครอง ผู้จัดให้มีการเสนอราคา	๑๕๑
บทที่ ๓ แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเกี่ยวกับเงื่อนไขในการฟ้องคดี	๑๕๓
๑. เงื่อนไขเกี่ยวกับการเป็นผู้เสียหาย	๑๕๓
๑.๑ ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายในขั้นตอนการฟ้องโต้แย้ง เอกสารหรือประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้าง	๑๕๔
๑) กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหายที่มีสิทธิฟ้องคดี	๑๕๔
๒) กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีไม่เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหายที่จะมีสิทธิฟ้องคดี	๑๖๐
๑.๒ ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายในขั้นตอนการเผยแพร่ ประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้าง	๑๖๑
๑.๓ ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายในขั้นตอนการดำเนินการ ของคณะกรรมการจัดซื้อหรือจัดจ้าง	๑๖๓
๑) กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหายที่มีสิทธิฟ้องคดี	๑๖๓
๒) กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีไม่เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหายที่จะมีสิทธิฟ้องคดี	๑๖๕

๑.๔ ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายในขั้นตอนการดำเนินการ ของผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง	๑๗๖
๑.๕ ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายในขั้นตอนการยกเลิก การจัดซื้อหรือจัดจ้าง	๑๗๘
๑.๖ ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายในขั้นตอนการดำเนินการอื่นๆ	๑๘๐
๑.๖.๑ ขั้นตอนการเข้าเสนอราคาของผู้ผ่านคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิ เสนอราคาในการจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีประมูลด้วยระบบ อิเล็กทรอนิกส์	๑๘๐
๑.๖.๒ ขั้นตอนการสั่งให้เป็นผู้ทำงาน	๑๘๑
๑.๖.๓ ขั้นตอนการเบิกเงินเบี้ยประชุมให้แก่คณะกรรมการ ที่ดำเนินการจัดหาพัสดุตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕	๑๘๓
๒. เงื่อนไขเกี่ยวกับคำขอบังคับ	๑๘๔
๒.๑ คำขอบังคับในขั้นตอนการจัดทำเอกสาร หรือประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้าง	๑๘๔
๒.๒ คำขอบังคับในขั้นตอนการเผยแพร่ประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้าง	๑๘๙
๒.๓ คำขอบังคับในขั้นตอนการดำเนินการของ คณะกรรมการจัดซื้อหรือจัดจ้าง	๑๙๐
๒.๔ คำขอบังคับในขั้นตอนการดำเนินการของผู้มีอำนาจ อนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง	๑๙๑
๓. เงื่อนไขเกี่ยวกับการดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการ สำหรับแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนการฟ้องคดี	๑๙๕
๓.๑ ขั้นตอนการจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้าง	๑๙๖
๓.๒ ขั้นตอนการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อหรือจัดจ้าง	๒๐๐
๓.๓ ขั้นตอนการดำเนินการของผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง	๒๐๒
๓.๔ ขั้นตอนการยกเลิกการจัดซื้อหรือจัดจ้าง	๒๑๒
๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการอื่นๆ	๒๒๓
- ขั้นตอนการสั่งให้เป็นผู้ทำงาน	๒๒๓

๔. เงื่อนไขเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดี	๒๒๔
๔.๑ ระยะเวลาการฟ้องคดีสำหรับคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑)	๒๒๖
๔.๒ ระยะเวลาการฟ้องคดีสำหรับคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓)	๒๓๘
๔.๓ ระยะเวลาการฟ้องคดีสำหรับคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔)	๒๔๐
บทที่ ๔ แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดในประเด็นเนื้อหาแห่งคดี	๒๔๕
๑. ข้อพิพาทในขั้นตอนการจัดทำเอกสารหรือ	
ประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้าง	๒๔๕
๑.๑ การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา	๒๔๕
๑) การรวมงานที่มีลักษณะต่างกันไว้ในประกาศสอบราคา	
คราวเดียวกัน	๒๔๕
๒) การประกาศสอบราคาโดยกำหนดระยะเวลาเพื่อให้	
หรือขายเอกสารสอบราคาไม่ชอบตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุ	๒๔๘
๓) การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้มีสิทธิเสนอราคา	
เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เสนอราคาบางราย	๒๕๐
๑.๒ การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา	๒๕๓
๑) การประกาศตัดสิทธิในการเสนอราคาไว้ล่วงหน้า	๒๕๓
๒) การกำหนดรายละเอียดและคุณลักษณะของพัสดุที่จะจัดซื้อไว้	
ในประกาศประกวดราคาโดยเพิ่มเติมหรือแตกต่างจากที่กำหนด	
ในคู่มือผู้ซื้อซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมจัดทำขึ้น	๒๕๕
๓) การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้มีสิทธิเสนอราคา	
เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เสนอราคาบางราย	๒๕๖
๑.๓ การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์	๒๖๔
๑) การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้มีสิทธิเสนอราคาหรือ	
คุณลักษณะเฉพาะของพัสดุโดยเฉพาะเจาะจง	
เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เสนอราคาบางราย	๒๖๔
๒) การกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีบทลงโทษผู้มีสิทธิเสนอราคา	
โดยการยึดหลักประกันของ	๒๗๓
๒. ข้อพิพาทในขั้นตอนการเผยแพร่ประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้าง	๒๗๗
- การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา	๒๗๗

๓. ข้อพิพาทในขั้นตอนการดำเนินการของ

คณะกรรมการจัดซื้อหรือจัดจ้าง

๒๘๔

๔. ข้อพิพาทในขั้นตอนการดำเนินการของผู้มีอำนาจ

อนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง

๒๙๑

๔.๑ การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา

๒๙๑

๑) การอนุมัติหรือไม่อนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างผู้เสนอราคาที่เสนอราคา ผิดไปจากเงื่อนไขของเอกสารสอบราคาในส่วนที่มีสาระสำคัญ และไม่ทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบแก่ผู้เสนอราคารายอื่น

๒๙๑

(๑) กรณีผู้เสนอราคาต่ำสุดไม่ได้ระบุรายการพัสดุบางรายการ แยกออกต่างหาก แต่ได้รวมราคาไว้กับพัสดुरายการอื่น

๒๙๒

(๒) กรณีผู้เสนอราคาต่ำสุดไม่ได้ระบุจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่ม ไว้ในใบเสนอราคา

๒๙๓

๒) การอนุมัติหรือไม่อนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างผู้เสนอราคาที่เสนอราคา ผิดไปจากเงื่อนไขของเอกสารสอบราคาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ และทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบแก่ผู้เสนอราคารายอื่น

๒๙๖

- กรณีผู้เสนอราคาต่ำสุดไม่ได้กรอกปริมาณและราคาของวัสดุ ในบัญชีแสดงปริมาณวัสดุแนบท้ายใบเสนอราคาให้ครบถ้วน

๒๙๖

๔.๒ การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา

๒๙๗

๑) การอนุมัติหรือไม่อนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างผู้เสนอราคาที่เสนอราคา ผิดไปจากเงื่อนไขของเอกสารประกวดราคาในส่วนที่ไม่ใช่สาระสำคัญและไม่ทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบ แก่ผู้เสนอราคารายอื่น

๒๙๗

(๑) กรณีผู้เสนอราคาต่ำสุดยื่นเสนอราคาโดยใช้สำเนาเอกสาร ใบเสนอราคา ไม่ใช่ต้นฉบับจริง

๒๙๗

(๒) กรณีผู้เสนอราคายื่นหนังสือยืนยันขีดความสามารถ และความพร้อมด้านเครื่องจักร-เครื่องมือ โดยไม่ถูกต้อง ในวันเสนอราคา

๓๐๐

(๓) กรณีผู้เสนอราคาถูกตัดออกจากการประกวดราคาเนื่องจาก ไม่ผ่านข้อเสนอด้านเทคนิคและข้อเสน่อื่นๆ ในการ ประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างห้องเย็น

๓๐๔

๒) การอนุมัติหรือไม่อนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างผู้เสนอราคาที่เสนอราคาผิดไปจากเงื่อนไขของเอกสารประกวดราคาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญและทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบแก่ผู้เสนอราคารายอื่น	๓๐๙
(๑) กรณีผู้เสนอราคาต่ำสุดไม่แสดงรายละเอียดค่าแรงงานในใบแจ้งปริมาณงาน	๓๐๙
(๒) กรณีผู้เสนอราคาต่ำสุดมีคุณสมบัติด้านเครื่องจักรและด้านเงินทุนไม่ถูกต้องตามเอกสารประกวดราคา	๓๑๐
(๓) กรณีผู้เสนอราคาต่ำสุดเสนอเอกสารการทดสอบและเอกสารรับรองผลการดัดแปลงและทดสอบผลิตภัณฑ์ไม่ถูกต้องตามประกาศประกวดราคา	๓๑๓
(๔) กรณีผู้เสนอราคาต่ำสุดยื่นหนังสือรับรองผลงานซึ่งเป็นงานก่อสร้างคนละประเภทกับประกาศประกวดราคา	๓๑๖
๓) การอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างผู้เสนอราคาซึ่งยื่นเอกสารหลักฐานโดยถูกต้องตามเงื่อนไขการประกวดราคา	๓๑๘
- กรณีผู้เสนอราคาต่ำสุดยื่นหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลโดยถูกต้องตามเงื่อนไขการประกวดราคา	๓๑๘
๕. ข้อพิพาทในขั้นตอนการยกเลิกการจัดซื้อหรือจัดจ้าง	๓๒๐
๕.๑ การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา	๓๒๐
๑) การยกเลิกการสอบราคาในกรณีที่มีผู้เสนอราคารายเดียวหรือมีผู้เสนอราคาหลายรายแต่ถูกต้องตรงตามรายการละเอียดและเงื่อนไขในเอกสารสอบราคาเพียงรายเดียว	๓๒๐
๒) การยกเลิกการสอบราคาในกรณีที่มีการกระทำในลักษณะการสมยอมการเสนอราคาหรือการฮั้ว	๓๒๗
๕.๒ การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา	๓๓๐
๑) การยกเลิกการประกวดราคาในกรณีไม่มีผู้เสนอราคาหรือมีแต่ไม่ถูกต้องตรงตามรายการละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนด	๓๓๐

๒) การยกเลิกการประกวดราคาในกรณีที่มีความจำเป็น เพื่อประโยชน์ของทางราชการ เป็นเหตุให้ต้องเปลี่ยนแปลง สาระสำคัญในรายการละเอียดหรือเงื่อนไขที่กำหนดใน เอกสารประกวดราคาซึ่งทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบ ระหว่างผู้เข้าเสนอราคาด้วยกัน	๓๓๒
๓) การยกเลิกการประกวดราคาในกรณีที่มีการกระทำในลักษณะ การสมยอมการเสนอราคาหรือการฮั้ว	๓๓๘
๕.๓ การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์	๓๔๓
๖. ข้อพิพาทในขั้นตอนการดำเนินการอื่น ๆ	๓๔๖
๖.๑ ข้อพิพาทเกี่ยวกับหลักประกันของ	๓๔๖
๑) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการคืนหลักประกันของ	๓๔๖
๒) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการยึดหรือริบหลักประกันของ	๓๔๘
(๑) กรณีผู้มีสิทธิเสนอราคาไม่ส่งผู้แทนมาลงทะเบียน เพื่อเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด	๓๔๘
(๒) กรณีผู้มีสิทธิเสนอราคา Log In แล้ว แต่ไม่เสนอราคาหรือเสนอราคาผิดเงื่อนไขที่กำหนด โดยการเสนอราคาสูงกว่าหรือเท่ากับราคาเริ่มต้น ของการประมูล	๓๕๔
๖.๒ ข้อพิพาทเกี่ยวกับการลงโทษผู้ทำงาน	๓๖๓
๑) กรณีมีเหตุอันควรสงสัยปรากฏในภายหลังว่า ผู้เสนอราคา หรือผู้เสนองานรายหนึ่งหรือหลายราย ไม่ว่าจะเป็นผู้เสนอราคา หรือผู้เสนองานที่ได้รับการคัดเลือกหรือไม่ก็ตาม กระทำการ อันเป็นการขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมหรือ กระทำการโดยไม่สุจริต	๓๖๓
๒) กรณีคู่สัญญาของทางราชการหรือผู้รับจ้างช่วงที่ทางราชการ อนุญาตให้รับช่วงงานได้ไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้น	๓๖๖
๓) กรณีผู้ที่ได้รับการคัดเลือกแล้วไม่ยอมไปทำสัญญาหรือข้อตกลง ภายในเวลาที่ทางราชการกำหนด	๓๗๗

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙

บทที่ ๑

สาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการพัสดุ

เนื่องจากในปัจจุบันการดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุของส่วนราชการ (กระทรวง ทบวง กรม และราชการส่วนภูมิภาค) เพื่อให้ได้พัสดุและบริการที่ต้องการเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดทำบริการสาธารณะที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับกำกับดูแลการดำเนินการเพื่อให้ได้พัสดุและการบริการดังกล่าวตามวัตถุประสงค์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีบรรทัดฐานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน รวมทั้งเป็นไปโดยสุจริต โปร่งใส และเป็นธรรม ซึ่งระเบียบดังกล่าวนอกจากใช้บังคับโดยตรงกับส่วนราชการข้างต้นแล้ว ยังเป็นต้นแบบของระเบียบว่าด้วยการพัสดุของหน่วยงานทางปกครองอื่นๆ เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เป็นเหตุให้ระเบียบเกี่ยวกับการพัสดุที่ใช้บังคับเป็นการเฉพาะกับหน่วยงานทางปกครองอื่นๆ นั้น ส่วนใหญ่มักมีเนื้อหาสาระทำนองเดียวกันกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ เช่น ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นต้น และด้วยเหตุที่ระเบียบว่าด้วยการพัสดุดังกล่าวมีเนื้อหาสาระเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทำให้การศึกษาคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเกี่ยวกับการพัสดุของหน่วยงานทางปกครองต่างๆ สามารถทำการศึกษาพร้อมกันไปในภาพรวมได้โดยไม่จำเป็นต้องแยกศึกษาเป็นรายองค์กร ทั้งนี้ เนื่องจากมีประเด็นข้อพิพาททั้งในแง่ของข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในทำนองเดียวกัน และโดยที่การดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการพัสดุตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดไว้นั้น อาจมีผลกระทบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งทำให้เกิดข้อโต้แย้งเป็นประเด็นพิพาทขึ้นสู่การพิจารณาของศาลปกครองได้ในหลายกรณี ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองในส่วนที่เกี่ยวกับประเด็นข้อพิพาทเรื่องการพัสดุมีความชัดเจนและง่ายต่อการทำความเข้าใจยิ่งขึ้น ในบทนี้จึงเป็นการอธิบายความรู้ข้อกฎหมายเกี่ยวกับการพัสดุเพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึงหลักเกณฑ์ในการจัดซื้อจัดจ้างตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ ซึ่งเป็นต้นแบบของระเบียบว่าด้วยการพัสดุของหน่วยงานทางปกครองต่างๆ เป็นหลักเสียก่อน โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็นสองส่วน กล่าวคือ ส่วนแรก เป็นการนำเสนอสาระสำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และส่วนที่สอง เป็นการนำเสนอสาระสำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้สนใจได้ใช้ประกอบในการศึกษาแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่จะนำเสนอในลำดับต่อไป

ส่วนที่ ๑ : สาระสำคัญของระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ส่วนที่ ๑

สาระสำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕^๑

๑. หลักการสำคัญของการพัสดุ

การพัสดุมีหลักการที่สำคัญ ๒ หลักการ ดังต่อไปนี้^๒

๑.๑ หลักการเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ โดยการดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุจะต้องไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้เสนอราคา เช่น จะมีการกำหนดเฉพาะเจาะจงลงไปว่าจะจัดซื้อหรือจัดจ้างจากผู้เสนอราคารายหนึ่งรายใดไม่ได้ เว้นแต่กรณีที่วงเงินที่จะดำเนินการมีจำนวนน้อยโดยอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะใช้วิธีการตกลงราคาได้

๑.๒ หลักการเกี่ยวกับการแข่งขัน โดยการดำเนินการจะต้องมีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม เปิดเผย โปร่งใส ป้องกันการสมยอมเสนอราคา ซึ่งกรณีดังกล่าวจะส่งผล ๒ ประการ คือ

๑.๒.๑ ทำให้ผู้ยื่นข้อเสนอกับทางราชการสามารถแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม (เป็นธรรมแก่ราคาเอกชน)

๑.๒.๒ รัฐได้ประโยชน์สูงสุดจากการแข่งขันอย่างเป็นธรรมนั้น (ค่าใช้จ่ายต่ำสุด หรือประโยชน์ตอบแทนสูงสุด แล้วแต่กรณี)

^๑ ใช้บังคับกับส่วนราชการ ได้แก่ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และส่วนราชการในต่างประเทศ สำหรับตัวอย่างระเบียบเกี่ยวกับการพัสดุที่ใช้บังคับกับหน่วยงานทางปกครองอื่น ได้แก่

- ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ (ใช้บังคับกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาล)

- ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ (ใช้บังคับกับองค์การบริหารส่วนตำบล)

- ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ (ใช้บังคับกับกรุงเทพมหานคร)

- ข้อบังคับและระเบียบว่าด้วยการพัสดุของรัฐบาลกิจแต่ละแห่ง

^๒ กิตตินัย ธรรมรัช. คำบรรยายเรื่อง คดีปกครองเกี่ยวกับการพัสดุและสัญญาทางปกครอง. ณ สำนักงานศาลปกครอง เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕.

๒. ขอบเขตการใช้บังคับของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ตามความในข้อ ๖ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดให้ระเบียบดังกล่าวใช้บังคับแก่ส่วนราชการ ซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุโดยใช้เงินงบประมาณ เงินกู้ และเงินช่วยเหลือ ซึ่งจากความในข้อ ๖ ข้างต้น อาจสรุปได้ว่าการพิจารณาขอบเขตการใช้บังคับของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ จะต้องพิจารณาจากข้อพิจารณาดังต่อไปนี้ ประกอบกัน

๒.๑ เป็นการใช้บังคับแก่ “ส่วนราชการ”

จากคำนิยามของ “ส่วนราชการ” ตามความในข้อ ๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดให้ระเบียบดังกล่าวใช้บังคับแก่ส่วนราชการต่างๆ ดังนี้

๒.๑.๑ ราชการส่วนกลาง (กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น)

๒.๑.๒ ราชการส่วนภูมิภาค (จังหวัด อำเภอ และตำบล)

๒.๑.๓ ส่วนราชการในต่างประเทศ (เช่น สถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุล สำนักงานที่ปรึกษาพาณิชย์ และส่วนราชการอื่นที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ)^๓

๒.๒ เป็นการใช้บังคับแก่ส่วนราชการซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับ “การพัสดุ”

จากคำนิยามของ “การพัสดุ” และ “พัสดุ” ตามความในข้อ ๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ อาจสรุปได้ว่าระเบียบดังกล่าวใช้บังคับกับการดำเนินการต่างๆ ดังต่อไปนี้ที่เกี่ยวกับ “พัสดุ” (วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง) ของ “ส่วนราชการ”

๒.๒.๑ การจัดทำเอง

๒.๒.๒ การซื้อ

๒.๒.๓ การจ้าง

๒.๒.๔ การจ้างที่ปรึกษา

๒.๒.๕ การจ้างออกแบบและควบคุมงาน

๒.๒.๖ การแลกเปลี่ยน

๒.๒.๗ การเช่า

^๓ ชาญชัย แสวงศักดิ์. สารานุกรมเกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ. กรุงเทพฯ : นิติธรรม. ๒๕๔๒.

๒.๒.๘ การควบคุม

๒.๒.๙ การจำหน่าย

๒.๒.๑๐ การดำเนินการอื่นๆ ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

๒.๓ เป็นการใช้บังคับแก่ส่วนราชการ ซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุ โดยใช้ “เงินงบประมาณ”^๔ “เงินกู้”^๕ และ “เงินช่วยเหลือ”^๖

สำหรับการดำเนินการโดยใช้เงินรายรับอย่างอื่นของส่วนราชการที่ไม่ใช่เงินตามประเภทดังที่กล่าวข้างต้น เช่น เงินทุนหมุนเวียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายงบประมาณรายจ่ายประจำปี กองทุนที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะ เงินรายได้ของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาต่างๆ ฯลฯ ไม่ต้องถือปฏิบัติตามระเบียบนี้

๓. คำนิยามและความหมายของการพัสดุที่สำคัญ

ตามความในข้อ ๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ ได้กำหนดนิยามที่สำคัญอันเกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องการพัสดุ ไว้ดังนี้

“การพัสดุ” หมายความว่า การจัดทำเอง การซื้อ การจ้าง การจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและควบคุมงาน การแลกเปลี่ยน การเช่า การควบคุม การจำหน่าย และการดำเนินการอื่นๆ ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

“พัสดุ” หมายความว่า วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ที่กำหนดไว้ในหนังสือการจำแนกประเภทรายจ่ายตามกฎหมายงบประมาณของสำนักงบประมาณ หรือการจำแนกประเภทรายจ่ายตามสัญญาเงินกู้จากต่างประเทศ

^{๔-๖} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๕ ในระเบียบนี้

“เงินงบประมาณ” หมายความว่า งบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และเงินซึ่งส่วนราชการได้รับไว้โดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ไม่ต้องส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ แต่ไม่รวมถึงเงินกู้ และเงินช่วยเหลือตามระเบียบนี้

“เงินกู้” หมายความว่า เงินกู้ตามกฎหมายว่าด้วยการให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศ

“เงินช่วยเหลือ” หมายความว่า เงินที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ สถาบันการเงินระหว่างประเทศ องค์การต่างประเทศทั้งในระดับรัฐบาล และที่มีใช้ระดับรัฐบาล มูลนิธิหรือเอกชนต่างประเทศ

“การซื้อ” หมายความว่า การซื้อพัสดุทุกชนิดทั้งที่มีการติดตั้ง ทดลอง และบริการที่เกี่ยวข้องอื่นๆ แต่ไม่รวมถึงการจัดหาพัสดุในลักษณะการจ้าง

“การจ้าง” ให้ความหมายรวมถึงการจ้างทำของและการรับขนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการจ้างเหมาบริการ แต่ไม่รวมถึงการจ้างลูกจ้างของส่วนราชการตามระเบียบของกระทรวงการคลัง การรับขนในการเดินทางไปราชการตามกฎหมายว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ การจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและควบคุมงาน และการจ้างแรงงานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“การจ้างที่ปรึกษา” หมายความว่า การจ้างบริการจากที่ปรึกษา แต่ไม่รวมถึงการจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ

“การจ้างออกแบบและควบคุมงาน” หมายความว่า การจ้างบริการจากนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดา ที่ประกอบธุรกิจบริการดำเนินงานออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ

“เงินงบประมาณ” หมายความว่า งบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และเงินซึ่งส่วนราชการได้รับไว้โดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ไม่ต้องส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ แต่ไม่รวมถึงเงินกู้ และเงินช่วยเหลือตามระเบียบนี้

“เงินกู้” หมายความว่า เงินกู้ตามกฎหมายว่าด้วยการให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศ

“เงินช่วยเหลือ” หมายความว่า เงินที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ สถาบันการเงินระหว่างประเทศ องค์การต่างประเทศทั้งในระดับรัฐบาล และที่มีใช้ระดับรัฐบาล มูลนิธิหรือเอกชนต่างประเทศ

“ที่ปรึกษา” หมายความว่า บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจ หรือสามารถให้บริการเป็นที่ปรึกษาทางวิศวกรรม สถาปัตยกรรม เศรษฐศาสตร์ หรือสาขาอื่น รวมทั้งให้บริการด้านศึกษา สืบรวจ ออกแบบและควบคุมงาน และการวิจัย แต่ไม่รวมถึงการให้บริการออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ

“ส่วนราชการ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม สำนักงาน หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือในต่างประเทศ แต่ไม่รวมถึงรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

“รัฐวิสาหกิจ” หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

“ปลัดกระทรวง” หมายความว่า ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและปลัดทบวงด้วย

“หัวหน้าส่วนราชการ”

- สำหรับราชการบริหารส่วนกลาง หมายความว่า อธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นนิติบุคคล

- สำหรับราชการบริหารส่วนภูมิภาค หมายความว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด

“การขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม”^๗ หมายความว่า การที่ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานรายหนึ่งหรือหลายรายกระทำการอย่างใด ๆ อันเป็นการขัดขวาง หรือเป็นอุปสรรคหรือไม่เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมในการเสนอราคาหรือเสนองานต่อส่วนราชการไม่ว่าจะกระทำโดยการสมยอมกัน หรือโดยการให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ เรียก รับ หรือยอมจะรับเงินหรือทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด หรือใช้กำลังประทุษร้าย หรือข่มขู่ว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือแสดงเอกสารอันเป็นเท็จ หรือกระทำการใดโดยทุจริต ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแสวงหาประโยชน์ในระหว่างผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานด้วยกัน หรือเพื่อให้ประโยชน์แก่ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานรายหนึ่งรายใดเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับส่วนราชการนั้น หรือเพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม หรือเพื่อให้เกิดความได้เปรียบส่วนราชการโดยมิใช่เป็นไปในทางการประกอบธุรกิจปกติ

“งานก่อสร้างสาธารณูปโภค” หมายความว่า งานก่อสร้างซ่อมแซม และบำรุงรักษางานอันเกี่ยวกับการประปา การไฟฟ้า การสื่อสาร การโทรคมนาคม การระบายน้ำ ระบบการขนส่ง ปิโตรเลียมโดยทางท่อ ทางหลวง ทางรถไฟ และการอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งดำเนินการในระดับพื้นดินใต้พื้นดิน หรือเหนือพื้นดิน

จากคำนิยามข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุ หมายถึง การดำเนินการจัดหาเพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุหรือการบริการที่เกี่ยวกับวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง ที่กำหนดไว้ในหนังสือการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณของสำนักงานงบประมาณ หรือการจำแนกประเภทรายจ่ายตามสัญญาเงินกู้จากต่างประเทศ ตลอดจนการควบคุมและการจำหน่ายพัสดุของทางราชการ แต่การดำเนินการเกี่ยวกับการสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ไปรษณีย์โทรเลข ซึ่งเป็นการให้บริการสาธารณูปโภค ไม่ถือว่าเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุ จึงไม่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของการจัดหาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ แต่อย่างไร

^๗ เพิ่มเติมคำนิยามโดยข้อ ๓ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔)

๔. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัสดุ

การดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุนั้นเป็นกระบวนการที่มีบุคคลและคณะบุคคลต่าง ๆ เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละขั้นตอนแตกต่างกันออกไป ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้เกิดข้อโต้แย้งเป็นประเด็นพิพาทมาสู่ศาลปกครองได้ โดยบุคคลและคณะบุคคลในกระบวนการเกี่ยวกับการพัสดุที่สำคัญ ได้แก่

๔.๑ คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ

ตามความในข้อ ๑๑^๔ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดให้มีคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ หรือ “กwp.” ประกอบด้วยปลัดกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมบัญชีกลาง ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ผู้แทนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้แทนสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินห้าคน เป็นกรรมการ และให้เจ้าหน้าที่กรมบัญชีกลางเป็นกรรมการและเลขานุการกับให้ กwp. แต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการไม่เกินสองคน

ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี แต่อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

โดยความในข้อ ๑๒ ของระเบียบข้างต้นกำหนดให้คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กwp.) มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ดังนี้

๑) ตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ

๒) พิจารณาการอนุมัติ ยกเว้น หรือผ่อนผันการไม่ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ

๓) พิจารณาคำร้องเรียนเกี่ยวกับการที่ส่วนราชการไม่ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ

^๔ ข้อ ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๔ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๕

๔) เสนอแนะการแก้ไขปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ ต่อคณะรัฐมนตรี

๕) กำหนดแบบหรือตัวอย่าง รวมทั้งการแก้ไขเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง และกำหนดแนวทางวิธีปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ

๖) เสนอความเห็นต่อผู้รักษาการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ ในการพิจารณาและแจ้งเวียนชื่อผู้ทำงาน และการส่งเปลี่ยนแปลงเพิกถอนผู้ทำงานของส่วนราชการ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ

๗) กำหนดอัตราร้อยละของราคาต่อรองต่ำสุดตามข้อ ๑๖ (๖) (๗) (๘) และ (๑๑)

๘) กำหนดประเภทหรือชนิดของพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อจากต่างประเทศ

๙) เชิญข้าราชการและลูกจ้างของส่วนราชการหรือพนักงานและลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาสอบถามหรือให้ข้อเท็จจริง รวมทั้งเรียกเอกสารจากส่วนราชการ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๑๐) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

๑๑) พิจารณาดำเนินการตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๑๒) พิจารณารายงานการจ้างที่ปรึกษาตามข้อ ๘๓ วรรคสอง

๑๓) กำหนดอัตราค่าจ้างที่ปรึกษาตามข้อ ๘๒

๑๔) กำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับตามข้อ ๑๓๔

๑๕) กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และวิธีปฏิบัติเพื่อให้มีการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ

๔.๒ เจ้าหน้าที่พัสดุ

ความในข้อ ๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดให้ “เจ้าหน้าที่พัสดุ” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัสดุ หรือผู้ได้รับแต่งตั้งจากหัวหน้าส่วนราชการให้มีหน้าที่หรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัสดุตามระเบียบดังกล่าว โดยเจ้าหน้าที่พัสดุมีอำนาจหน้าที่ต่างๆ ดังนี้

๑) จัดทำรายงานขอซื้อหรือขอจ้างเสนอหัวหน้าส่วนราชการ (ข้อ ๒๗^๙ และ ข้อ ๒๘)

๒) ดำเนินการตามวิธีการซื้อหรือการจ้างเมื่อหัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบตามรายงาน (ข้อ ๒๘)

๓) จัดทำประกาศเชิญชวนเพื่อคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นในการซื้อและการจ้างตามที่หัวหน้าส่วนราชการอนุมัติ (ข้อ ๓๑)

๔) ติดต่อดอกกลางราคากับผู้ขายหรือผู้รับจ้างภายในวงเงินที่ได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าส่วนราชการ (ข้อ ๓๙)

๕) จัดทำเอกสารสอบราคา (ข้อ ๔๐)

๖) จัดส่งประกาศเผยแพร่การสอบราคาและเอกสารสอบราคาไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานโดยตรง หรือโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียน พร้อมกับปิดประกาศเผยแพร่การสอบราคาไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของส่วนราชการ (ข้อ ๔๑)

๗) จัดทำเอกสารประกวดราคา (ข้อ ๔๔)

๘) ปิดประกาศประกวดราคาโดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของส่วนราชการนั้น โดยกระทำในตู้ปิดประกาศที่มีกุญแจปิดตลอดเวลาโดยผู้ปิดประกาศและผู้ปลดประกาศออกจากตู้ปิดประกาศจะต้องจัดทำหลักฐานการปิดประกาศและการปลดประกาศออกเป็นหนังสือ มีพยานบุคคลรับรอง ทั้งนี้ ผู้ปิดประกาศและผู้ปลดประกาศออก จะต้องมีใช้บุคคลเดียวกัน และจะต้องมีใช้บุคคลที่เป็นพยานในแต่ละกรณีด้วย และส่งไปประกาศทางวิทยุกระจายเสียง และ/หรือ ประกาศในหนังสือพิมพ์ ส่งให้กรมประชาสัมพันธ์และองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย เพื่อเผยแพร่ ส่งไปเผยแพร่ที่ศูนย์รวมข่าวประกวดราคาของทางราชการและสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินหรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค แล้วแต่กรณี โดยส่งเอกสารประกวดราคาไปพร้อมกันด้วย ซึ่งหากจัดส่งทางไปรษณีย์ ให้จัดส่งโดยใช้บริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS) เว้นแต่ท้องที่ใดไม่มีบริการ EMS ก็ให้จัดส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน และหากเห็นสมควรจะส่งประกาศไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรง หรือจะโฆษณาโดยวิธีอื่นอีกด้วยก็ได้ (ข้อ ๔๕^{๑๐})

^๙ วรรคสอง ของข้อ ๒๗ แก้ไขโดยข้อ ๑๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

^{๑๐} ข้อ ๔๕ แก้ไขโดยข้อ ๑๔ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

๙) จัดเตรียมเอกสารประกวดราคาสำหรับให้หรือขาย ให้แก่ผู้มาขอรับหรือขอซื้อ เอกสารประกวดราคา (ข้อ ๔๖^{๑๑})

๑๐) รับมอบพัสดุและใบตรวจรับพัสดุจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ (ข้อ ๗๑)

๑๑) รับใบรับรองผลการปฏิบัติงานจากคณะกรรมการตรวจการจ้าง (ข้อ ๗๒)

๑๒) จัดทำรายงานขอจ้างที่ปรึกษาเสนอหัวหน้าส่วนราชการ และดำเนินการจ้าง ตามวิธีการที่หัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบ (ข้อ ๗๘)

๑๓) จัดทำรายงานขอจ้างออกแบบและควบคุมงานเสนอหัวหน้าส่วนราชการและ ดำเนินการจ้างตามวิธีการที่หัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบ (ข้อ ๘๖)

๑๔) จัดทำประกาศเชิญชวนการจ้างออกแบบและควบคุมงาน (ข้อ ๑๑๑)

๑๕) รับใบรับรองผลการปฏิบัติงานจากคณะกรรมการตรวจและรับมอบงาน (ข้อ ๑๑๗)

๑๖) จัดทำรายงานการแลกเปลี่ยนพัสดุเสนอหัวหน้าส่วนราชการ (ข้อ ๑๒๔)

๑๗) จัดทำรายงานการเช่าอสังหาริมทรัพย์เสนอหัวหน้าส่วนราชการ (ข้อ ๑๓๐)

๑๘) ลงบัญชีหรือทะเบียนเพื่อควบคุมพัสดุที่ได้รับมอบแล้ว และเก็บรักษาพัสดุ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัย และให้ครบถ้วนถูกต้องตรงตามบัญชีหรือทะเบียน (ข้อ ๑๕๒)

๑๙) จัดทำรายงานการจำหน่ายพัสดุเสนอหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อพิจารณาสั่งให้ ดำเนินการตามวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด (ข้อ ๑๕๗)

๒๐) ลงจ่ายพัสดุที่ได้จำหน่ายหรือจำหน่ายเป็นสูญออกจากบัญชีหรือทะเบียน (ข้อ ๑๖๐^{๑๒})

๔.๓ หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ

ความในข้อ ๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดให้ “หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ”^{๑๓} หมายความว่า หัวหน้าหน่วยงานระดับกองหรือที่มีฐานะเทียบกอง ซึ่งปฏิบัติงานในสายงานที่เกี่ยวกับการพัสดุตามที่องค์กรกลางบริหารงานบุคคลกำหนด หรือ

^{๑๑} ข้อ ๔๖ แก้ไขโดยข้อ ๑๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

^{๑๒} ข้อ ๑๖๐ แก้ไขโดยข้อ ๒๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

^{๑๓} แก้ไขคำนิยามโดยข้อ ๓ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

ข้าราชการอื่นซึ่งได้รับแต่งตั้งจากหัวหน้าส่วนราชการให้เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ แล้วแต่กรณี โดยหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุมีอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ดังนี้

๑) รวบรวมรายงานพร้อมด้วยเอกสารการคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นในการซื้อและการจ้างเสนอขออนุมัติหัวหน้าส่วนราชการเพื่อสั่งการ (ข้อ ๓๐^{๑๔})

๒) รวบรวมรายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารการคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้นในการซื้อและการจ้างจากคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นเสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณา (ข้อ ๓๒)

๓) จัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีตกลงราคาภายในวงเงินที่ได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าส่วนราชการ (ข้อ ๓๙)

๔) เก็บรักษาซองเสนอราคาโดยไม่เปิดซองของการซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคา และเมื่อถึงกำหนดเวลาเปิดซองสอบราคาแล้ว ให้ส่งมอบซองเสนอราคาพร้อมทั้งรายงานผลการรับซองต่อคณะกรรมการเปิดซองสอบราคา (ข้อ ๔๑ (๔))

๕) รวบรวมรายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารสอบราคาจากคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาเสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อสั่งการ (ข้อ ๔๒ (๕))

๖) รวบรวมรายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารประกวดราคาจากคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณา (ข้อ ๕๐ (๓))

๗) รวบรวมรายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารจากคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อสั่งการ (ข้อ ๕๗ วรรคสอง^{๑๕})

๘) รวบรวมรายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารจากคณะกรรมการจัดจ้างโดยวิธีพิเศษเสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อสั่งการ (ข้อ ๕๘ วรรคสอง^{๑๖})

๙) จัดซื้อหรือจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษครั้งหนึ่งไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ภายในวงเงินที่ได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าส่วนราชการ (ข้อ ๕๙^{๑๗})

^{๑๔} ข้อ ๓๐ แก้ไขโดยข้อ ๑๓ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

^{๑๕-๑๖} ข้อ ๕๗ และข้อ ๕๘ แก้ไขโดยข้อ ๑๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

^{๑๗} ข้อ ๕๙ แก้ไขโดยข้อ ๑๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

๑๐) รวบรวมรายงานของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าพัสดุที่ส่งมอบ มีรายละเอียดไม่เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญาหรือข้อตกลง เสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อทราบหรือสั่งการ แล้วแต่กรณี (ข้อ ๗๑ (๔))

๑๑) รวบรวมรายงานของคณะกรรมการตรวจการจ้างในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าผลงานที่ส่งมอบทั้งหมดหรืองวดใดไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา เสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อทราบหรือสั่งการ แล้วแต่กรณี (ข้อ ๗๒ (๔))

๑๒) รวบรวมรายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีตกลงจากคณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีตกลง เสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อสั่งการ (ข้อ ๘๔ (๔))

๑๓) รวบรวมรายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือกจากคณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก เสนอหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อพิจารณา (ข้อ ๘๘ (๕))

๑๔) รวบรวมรายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารการจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีตกลงจากคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีตกลง เสนอหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อพิจารณา (ข้อ ๙๙)

๑๕) รวบรวมรายงานผลการพิจารณาพร้อมด้วยเอกสารการจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีคัดเลือกจากคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือก เสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณา (ข้อ ๑๐๓ (๓))

๑๖) รวบรวมรายงานผลการพิจารณาพร้อมด้วยเอกสารการจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนดจากคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด เสนอหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อพิจารณา (ข้อ ๑๐๖ (๔))

๔.๔ หัวหน้าส่วนราชการ

ความในข้อ ๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดให้ “หัวหน้าส่วนราชการ” สำหรับราชการบริหารส่วนกลาง หมายความว่า อธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นนิติบุคคล และสำหรับราชการบริหารส่วนภูมิภาค หมายความว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด โดยหัวหน้าส่วนราชการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพัสดุต่างๆ ดังนี้

- ๑) แต่งตั้งผู้ควบคุมรับผิดชอบในการจัดทำเอง (ข้อ ๑๕)
- ๒) แต่งตั้งผู้ควบคุมงานในการจ้างก่อสร้าง (ข้อ ๓๗^{๑๔})
- ๓) แต่งตั้งคณะกรรมการต่างๆ ดังนี้
 - ๓.๑) คณะกรรมการตรวจการปฏิบัติงาน (ข้อ ๑๕)
 - ๓.๒) คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นในการซื้อและ
การจ้าง (ข้อ ๓๒)
 - ๓.๓) คณะกรรมการเปิดซองสอบราคา (ข้อ ๓๔)
 - ๓.๔) คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคา (ข้อ ๓๔)
 - ๓.๕) คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา (ข้อ ๓๔)
 - ๓.๖) คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ (ข้อ ๓๔)
 - ๓.๗) คณะกรรมการจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ (ข้อ ๓๔)
 - ๓.๘) คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ (ข้อ ๓๔)
 - ๓.๙) คณะกรรมการตรวจการจ้าง (ข้อ ๓๔)
 - ๓.๑๐) คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีตกลง (ข้อ ๗๙)
 - ๓.๑๑) คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก (ข้อ ๗๙)
 - ๓.๑๒) คณะกรรมการดำเนินการจ้าง (ออกแบบและควบคุมงาน) โดยวิธีตกลง
(ข้อ ๙๘)
 - ๓.๑๓) คณะกรรมการรับซองเสนองานการจ้าง (ออกแบบและควบคุมงาน)
โดยวิธีคัดเลือก (ข้อ ๑๐๑)
 - ๓.๑๔) คณะกรรมการดำเนินการจ้าง (ออกแบบและควบคุมงาน) โดยวิธี
คัดเลือก (ข้อ ๑๐๑)
 - ๓.๑๕) คณะกรรมการรับซองเสนองานการจ้าง (ออกแบบและควบคุมงาน)
โดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด (ข้อ ๑๐๕)
 - ๓.๑๖) คณะกรรมการดำเนินการจ้าง (ออกแบบและควบคุมงาน) โดยวิธี
คัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด (ข้อ ๑๐๕)
 - ๓.๑๗) คณะกรรมการตรวจและรับมอบงาน (ออกแบบและควบคุมงาน)
(ข้อ ๑๑๖)

^{๑๔} ข้อ ๓๗ แก้ไขโดยข้อ ๑๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔)
พ.ศ. ๒๕๕๑

๓.๑๘) คณะกรรมการแลกเปลี่ยนพัสดุ กรณีแลกเปลี่ยนพัสดุกับเอกชน
(ข้อ ๑๒๕)

๓.๑๙) คณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริง (ข้อ ๑๕๖^{๑๙})

๔) พิจารณายาวเวลาดำเนินการของคณะกรรมการตามข้อ ๓๔ (ข้อ ๓๔ วรรคสอง)

๕) ให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับรายงานการซื้อหรือขอยืม (ข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘)
หรือขอยืมออกแบบและควบคุมงาน (ข้อ ๙๖) ของเจ้าหน้าที่พัสดุ

๖) กำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นในการซื้อหรือการจ้าง (ข้อ ๓๐^{๒๐}) และประกาศ
รายชื่อผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นในการซื้อหรือการจ้าง (ข้อ ๓๓^{๒๑})

๗) พิจารณารายงานผลการดำเนินการของคณะกรรมการต่างๆ ดังนี้

๗.๑) คณะกรรมการเปิดซองสอบราคา (ข้อ ๔๒)

๗.๒) คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา (ข้อ ๕๐)

๗.๓) คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ (ข้อ ๕๗^{๒๒})

๗.๔) คณะกรรมการจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ (ข้อ ๕๘^{๒๓})

๗.๕) คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีตกลง (ข้อ ๘๔)

๗.๖) คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก (ข้อ ๘๘)

๗.๗) คณะกรรมการดำเนินการจ้าง (ออกแบบและควบคุมงาน) โดยวิธีตกลง

(ข้อ ๙๙)

๗.๘) คณะกรรมการดำเนินการจ้าง (ออกแบบและควบคุมงาน) โดยวิธี
คัดเลือก (ข้อ ๑๐๑)

๗.๙) คณะกรรมการดำเนินการจ้าง (ออกแบบและควบคุมงาน) โดยวิธี
คัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด (ข้อ ๑๐๖)

^{๑๙} ข้อ ๑๕๖ แก้ไขโดยข้อ ๒๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔)
พ.ศ. ๒๕๔๑

^{๒๐} ข้อ ๓๐ แก้ไขโดยข้อ ๑๓ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๓๙

^{๒๑} ข้อ ๓๓ แก้ไขโดยข้อ ๑๐ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔)
พ.ศ. ๒๕๔๑

^{๒๒-๒๓} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๕-๑๖ หน้า ๑๒

๘) พิจารณายกเลิกการประกวดราคา ดังนี้

๘.๑) กรณีมีผู้เสนอราคารายเดียวหรือมีผู้เสนอราคาหลายรายแต่ถูกต้องตรงตามรายการละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาเพียงรายเดียว และไม่มีเหตุผลสมควรที่จะดำเนินการต่อไป (ข้อ ๕๑)

๘.๒) กรณีไม่มีผู้เสนอราคา หรือมีแต่ไม่ถูกต้องตรงตามรายการละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนด (ข้อ ๕๒^{๒๔})

๘.๓) กรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการเป็นเหตุให้ต้องเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในรายการละเอียดหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคา ซึ่งทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างผู้เข้าเสนอราคาด้วยกัน (ข้อ ๕๓)

๙) สั่งซื้อหรือสั่งจ้าง สั่งจ้างที่ปรึกษา สั่งจ้างออกแบบและควบคุมงาน ภายในวงเงินที่มีอำนาจ (ข้อ ๖๕^{๒๕} ข้อ ๖๖^{๒๖} ข้อ ๖๗ ข้อ ๗๑^{๒๗} และข้อ ๑๑๔^{๒๘})

๑๐) พิจารณายกเลิกการเจรจากับที่ปรึกษาของคณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก เมื่อการเจรจาไม่ได้ผล (ข้อ ๘๘)

๑๑) พิจารณายกเลิกสัญญาหรือข้อตกลง หรือพิจารณาผ่อนปรนการบอกเลิกสัญญา (ข้อ ๑๓๗ และข้อ ๑๓๘)

๑๒) พิจารณาสั่งการตามรายงานของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุกรณีรายละเอียดที่ส่งมอบไม่เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญาหรือข้อตกลง หรือพัสดุที่ส่งมอบถูกต้องแต่ไม่ครบจำนวน หรือส่งมอบครบจำนวนแต่ไม่ถูกต้องทั้งหมด หรือพัสดุที่ส่งมอบเป็นชุดหรือเป็นหน่วย ถ้าขาดส่วนประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งไปแล้วจะไม่สามารถใช้การได้โดยสมบูรณ์ หรือกรณีกรรมการบางคน ไม่ยอมรับพัสดุ โดยทำความเห็นแย้งไว้ (ข้อ ๗๑)

^{๒๔} ข้อ ๕๒ แก้ไขโดยข้อ ๑๖ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

^{๒๕-๒๖} ข้อ ๖๕ และข้อ ๖๖ แก้ไขโดยข้อ ๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๘

^{๒๗} ข้อ ๗๑ แก้ไขโดยข้อ ๖ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๘

^{๒๘} ข้อ ๑๑๔ แก้ไขโดยข้อ ๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๘

๑๓) พิจารณาสั่งการตามรายงานของคณะกรรมการตรวจการจ้างในกรณี que เห็นว่า ผลงานที่ส่งมอบทั้งหมดหรืองวดใดไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนด ในสัญญา (ข้อ ๗๒ (๔) วรรคสอง)

๑๔) พิจารณาสั่งการให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุรับพัสดุในกรณีที่กรรมการ ตรวจรับพัสดุบางคนไม่ยอมรับพัสดุโดยทำความเห็นแย้งไว้ (ข้อ ๗๑ (๗))

๑๕) พิจารณาสั่งการให้คณะกรรมการตรวจการจ้างตรวจรับงานจ้างในกรณีที่ กรรมการตรวจการจ้างบางคนไม่ยอมรับงานโดยทำความเห็นแย้งไว้ (ข้อ ๗๒ (๕))

๑๖) รับทราบรายงานของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือคณะกรรมการ ตรวจการจ้าง (ข้อ ๗๑ และข้อ ๗๒)

๑๗) ออกหนังสือเชิญชวนที่ปรึกษาให้ยื่นข้อเสนอเพื่อรับงานจ้างที่ปรึกษา (ข้อ ๘๙)

๑๘) พิจารณาสั่งการเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนพัสดุ (ข้อ ๑๒๔ และข้อ ๑๒๕)

๑๙) พิจารณาสั่งการเกี่ยวกับการเช่าสังหาริมทรัพย์ (ข้อ ๑๒๘ ข้อ ๑๒๙ และข้อ ๑๓๐)

๒๐) ลงนามในสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือในการจัดหาพัสดุ (ข้อ ๑๓๒ และข้อ ๑๓๓^{๒๙})

๒๑) พิจารณาอนุมัติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือ (ข้อ ๑๓๖^{๓๐})

๒๒) พิจารณากำหนดค่าปรับ งดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการ ขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง (ข้อ ๑๓๔^{๓๑} และข้อ ๑๓๙^{๓๒})

^{๒๙} ข้อ ๑๓๓ แก้ไขโดยข้อ ๒๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

^{๓๐} วรรคหนึ่ง ของข้อ ๑๓๖ แก้ไขโดยข้อ ๒๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

^{๓๑} ข้อ ๑๓๔ แก้ไขโดยข้อ ๒๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

^{๓๒} วรรคหนึ่ง ของข้อ ๑๓๙ แก้ไขโดยข้อ ๒๓ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

๒๓) พิจารณาเสนอรายงานพร้อมความเห็นการเป็นผู้ทำงานต่อปลัดกระทรวง (ข้อ ๑๔๕ ทวิ^{๓๓})

๒๔) ส่งสำเนาสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือซึ่งมีมูลค่าตั้งแต่หนึ่งล้านบาทขึ้นไป ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินหรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค แล้วแต่กรณี และ กรมสรรพากรภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทำสัญญาหรือข้อตกลง (ข้อ ๑๓๕)

๒๕) พิจารณออนุมัติให้ส่วนราชการอื่นยืมพัสดุประเภทใช้คงรูปไปใช้ในราชการ และบุคคลยืมไปใช้นอกสถานที่ราชการ (ข้อ ๑๔๗)

๒๖) กำหนดวิธีการเบิกจ่ายพัสดุ (ข้อ ๑๕๓)

๒๗) พิจารณาสั่งการให้ดำเนินการจำหน่ายพัสดุชำรุด เสื่อมสภาพ หรือสูญไป หรือไม่จำเป็นต้องใช้ในราชการต่อไป (ข้อ ๑๕๖^{๓๔})

๒๘) อนุมัติการจำหน่ายพัสดุเป็นสูญ ภายในวงเงินไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท (ข้อ ๑๕๙^{๓๕})

๔.๕ ปลัดกระทรวง

ตามความในข้อ ๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดให้ “ปลัดกระทรวง” หมายความว่ารวมถึงปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและปลัดทบวงด้วย โดยมีอำนาจในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง ดังนี้

๑) การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างโดยวิธีพิเศษครั้งหนึ่งในวงเงินเกิน ๒๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ข้อ ๖๖ (๒)^{๓๖})

๒) การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างนอกจากวิธีพิเศษและวิธีกรณีพิเศษครั้งหนึ่งในวงเงินเกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ข้อ ๖๕ (๒)^{๓๗})

^{๓๓} ข้อ ๑๔๕ ทวิ เพิ่มเติมโดยข้อ ๒๔ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

^{๓๔} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๙ หน้า ๑๕

^{๓๕} ข้อ ๑๕๙ แก้ไขโดยข้อ ๒๖ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

^{๓๖-๓๗} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๒๕-๒๖ หน้า ๑๖

๓) การสั่งจ้างที่ปรึกษาครั้งหนึ่งในวงเงินเกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ข้อ ๙๑ (๒))

๔) การสั่งจ้างออกแบบและควบคุมงานครั้งหนึ่งในวงเงินเกิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ข้อ ๑๑๔ (๒) ^{๓๘})

๔.๖ รัฐมนตรี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง ดังนี้

๑) การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างโดยวิธีพิเศษครั้งหนึ่งในวงเงินเกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ข้อ ๖๖ (๓) ^{๓๙})

๒) การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างนอกจากวิธีพิเศษและวิธีกรณีพิเศษครั้งหนึ่งในวงเงินเกิน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ข้อ ๖๕ (๓) ^{๔๐})

๓) การสั่งจ้างที่ปรึกษาครั้งหนึ่งในวงเงินเกิน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ข้อ ๙๑ (๓) ^{๔๑})

๔.๗ คณะกรรมการ

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดให้มีคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้าง ดังนี้

๑) คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้น (ข้อ ๓๒)

๒) คณะกรรมการเปิดซองสอบราคา (ข้อ ๓๔ และข้อ ๔๒)

๓) คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคา (ข้อ ๓๔ และข้อ ๔๙ ^{๔๒})

๔) คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา (ข้อ ๓๔ และข้อ ๕๐)

^{๓๘} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๒๘ หน้า ๑๖

^{๓๙-๔๐} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๒๕-๒๖ หน้า ๑๖

^{๔๑} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๒๗ หน้า ๑๖

^{๔๒} ข้อ ๔๙ แก้ไขโดยข้อ ๑๖ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓)

- ๕) คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ (ข้อ ๓๔ และข้อ ๕๗^{๔๓})
- ๖) คณะกรรมการจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ (ข้อ ๓๔ และข้อ ๕๘^{๔๔})
- ๗) คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ (ข้อ ๓๔ และข้อ ๗๑)
- ๘) คณะกรรมการตรวจการจ้าง (ข้อ ๓๔ และข้อ ๗๒)
- ๙) คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีตกลง (ข้อ ๗๙ (๑) ข้อ ๘๐^{๔๕} และข้อ ๘๔)
- ๑๐) คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก (ข้อ ๗๙ (๒) ข้อ ๘๐^{๔๖} และข้อ ๘๘)
- ๑๑) คณะกรรมการดำเนินการจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีตกลง (ข้อ ๘๘ และข้อ ๙๙)
- ๑๒) คณะกรรมการรับซองเสนองานการจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีคัดเลือก (ข้อ ๑๐๑ และข้อ ๑๐๒)
- ๑๓) คณะกรรมการดำเนินการจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีคัดเลือก (ข้อ ๑๐๑ และข้อ ๑๐๓)
- ๑๔) คณะกรรมการรับซองเสนองานการจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด (ข้อ ๑๐๕)
- ๑๕) คณะกรรมการดำเนินการจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด (ข้อ ๑๐๕ และข้อ ๑๐๖)
- ๑๖) คณะกรรมการตรวจและรับมอบงานในการจ้างออกแบบและควบคุมงาน (ข้อ ๑๑๖ และข้อ ๑๑๗)
- ๑๗) คณะกรรมการแลกเปลี่ยนพัสดุกับเอกชน (ข้อ ๑๒๕)
- ทั้งนี้ โดยมีข้อห้ามแต่งตั้งกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาเป็นกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา หรือแต่งตั้งกรรมการเปิดซองสอบราคาหรือกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา เป็นกรรมการตรวจรับพัสดุ (ข้อ ๓๕ วรรคสาม)

^{๔๓-๔๔} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๕-๑๖ หน้า ๑๒

^{๔๕-๔๖} ข้อ ๘๐ แก้ไขโดยข้อ ๑๙ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔)

๕. ประเภทและวิธีการเกี่ยวกับการพัสดุ

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ แบ่งการจัดหาพัสดุดังออกเป็น ๗ ประเภท^{๔๗} คือ

- ๑) การจัดทำเอง (ไม่มีค่าจ้าง)
- ๒) การซื้อ (ซื้อพร้อมติดตั้ง)
- ๓) การจ้าง (จ้างทำของ จ้างเหมาบริการ จ้างรับขน)
- ๔) การจ้างที่ปรึกษา (จ้างบริการทางวิชาการ)
- ๕) การจ้างออกแบบและควบคุมงาน (ก่อสร้าง อาคาร)
- ๖) การเช่า (สังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์)
- ๗) การแลกเปลี่ยน (วัสดุ ครุภัณฑ์)

โดยการซื้อหรือการจ้างเป็นวิธีการที่ส่วนราชการใช้มากที่สุดในการจัดหาพัสดุทั้งเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานและเพื่อให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ในขณะที่การจ้างที่ปรึกษาและการจ้างออกแบบและควบคุมงานเป็นการจ้างเหมาบริการลักษณะหนึ่งซึ่งยังมีการใช้ไม่มากนัก ส่วนการแลกเปลี่ยนและการเช่ามีข้อกำหนดให้ถือปฏิบัติโดยอนุโลมตามวิธีการซื้อ นอกจากนั้น ยังอาจมีการจัดหาประเภทอื่นๆ นอกเหนือจากที่ระเบียบนี้กำหนดไว้ และไม่มีระเบียบของทางราชการหรือกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งข้อ ๑๔^{๔๘} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ จะกำหนดให้ถือปฏิบัติโดยอนุโลมตามวิธีการจัดหาประเภทใดประเภทหนึ่งที่กำหนดไว้ในระเบียบ อันเป็นการปิดช่องว่างในกรณีที่มีการจัดหาประเภทอื่นๆ ที่ไม่ได้กำหนดไว้ในระเบียบเกิดขึ้น ซึ่งถ้าไม่มีข้อกำหนดในข้อนี้ไว้ ผู้ปฏิบัติอาจไม่ทราบว่า จะปฏิบัติอย่างไร ดังเช่นการเช่าซื้อจะอนุโลมถือปฏิบัติตามวิธีการซื้อ เป็นต้น

^{๔๗} เตชะ เมฆวลัย. เอกสารประกอบโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง หลักปฏิบัติราชการเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง : บรรทัดฐานจากคดีปกครอง. สำนักมาตรฐานการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง. หน้า ๒.

^{๔๘} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๑๔ การได้มาซึ่งพัสดุหรือบริการนอกเหนือจากที่ระเบียบนี้ได้กำหนดไว้และไม่มีระเบียบของทางราชการหรือกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ให้ถือปฏิบัติโดยอนุโลมตามวิธีการจัดหาลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่กำหนดไว้ในหมวดนี้

ทั้งนี้ การจัดหาแต่ละประเภทมีรายละเอียดแตกต่างกันออกไปเพื่อความเหมาะสมกับพัสดุและบริการที่หน่วยงานของรัฐต้องการ ในส่วนนี้ขอเสนอขั้นตอนและวิธีการจัดหาพัสดุตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ เฉพาะประเภทที่ส่วนราชการใช้อยู่เป็นประจำและมักเกิดข้อพิพาทขึ้นสู่ศาลอยู่เสมอ อันได้แก่ การซื้อหรือการจ้าง การจ้างที่ปรึกษา และการจ้างออกแบบและควบคุมงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๕.๑ การซื้อหรือการจ้าง

๕.๑.๑ วิธีการซื้อหรือการจ้าง

การซื้อหรือการจ้างเป็นวิธีการจัดหาพัสดุที่สำคัญวิธีหนึ่ง เนื่องจากปัจจุบันส่วนราชการจะใช้วิธีการซื้อหรือจ้างเพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุหรือบริการ โดยข้อ ๑๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ ได้แบ่งวิธีการซื้อหรือจ้างไว้ ๖ วิธี ตามวงเงินงบประมาณในการซื้อหรือจ้างครั้งนั้นๆ ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกรวดเร็วและความเหมาะสมในการตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินการ กล่าวคือ ในกรณีการซื้อหรือจ้างที่มีวงเงินงบประมาณน้อย ขั้นตอนการดำเนินการจะน้อยกว่าการซื้อหรือจ้างที่มีวงเงินงบประมาณมากๆ การกำหนดเช่นนี้เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการจัดหาพัสดุที่ใช้วงเงินงบประมาณน้อย เพราะหากต้องใช้วิธีการเดียวกันทุกวงเงินงบประมาณอาจทำให้การดำเนินการจัดหาพัสดุล่าช้า นอกจากนั้น การกำหนดขั้นตอนการดำเนินการสำหรับการซื้อหรือจ้างที่มีวงเงินงบประมาณมาก ให้มีความซับซ้อนมากขึ้น ก็เพื่อให้มีการตรวจสอบความถูกต้องและโปร่งใสในการดำเนินการจัดหา ซึ่งการซื้อหรือการจ้างทั้ง ๖ วิธีดังกล่าว ได้แก่

- ๑) วิธีตกลงราคา
- ๒) วิธีสอบราคา
- ๓) วิธีประกวดราคา
- ๔) วิธีพิเศษ
- ๕) วิธีกรณีพิเศษ
- ๖) วิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลัง

กำหนด^{๔๙}

^{๔๙} เพิ่มเติมโดยข้อ ๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๕

การซื้อหรือการจ้างตามวิธีข้างต้นนั้น มีเงื่อนไขที่สำคัญ ดังนี้

๑) การแบ่งซื้อหรือแบ่งจ้างโดยลงเงินที่จะซื้อหรือจ้างในครั้งเดียวกัน เพื่อให้วงเงินต่ำกว่าที่กำหนดโดยวิธีหนึ่งวิธีใด หรือเพื่อให้อำนาจสั่งซื้อจ้างเปลี่ยนไป จะกระทำมิได้ (ข้อ ๒๒ วรรคสอง)

๒) การซื้อหรือการจ้างครั้งหนึ่ง หมายถึง การซื้อหรือการจ้างที่มีลักษณะพัสดุประเภทเดียวกัน มีความต้องการในการใช้ระยะเดียวกัน และควรดำเนินการจัดหาในคราวเดียวกัน^{๕๐}

โดยรายละเอียดของการดำเนินการซื้อหรือจ้างในวิธีต่าง ๆ ข้างต้น ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ มีดังนี้

๑) **วิธีตกลงราคา** ได้แก่ การซื้อหรือการจ้างครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (ข้อ ๑๙^{๕๑}) แบ่งออกเป็น ๒ กรณี ได้แก่ กรณีปกติและกรณีจำเป็นเร่งด่วน ดังนี้

(๑) กรณีปกติ

ขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

- เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำรายงานขอซื้อหรือขอจ้างเสนอหัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบ (ข้อ ๒๗)

- เมื่อหัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบรายงานขอซื้อหรือขอจ้างแล้ว ให้เจ้าหน้าที่พัสดุดำเนินการตกลงราคากับผู้ขายหรือผู้รับจ้างโดยตรง (ข้อ ๒๙ และข้อ ๓๙ วรรคหนึ่ง)

- หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุนำเสนอซื้อหรือจ้างภายในวงเงินที่ได้รับ ความเห็นชอบจากหัวหน้าส่วนราชการ (ข้อ ๓๙ วรรคหนึ่ง)

- หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือ คณะกรรมการตรวจการจ้าง ยกเว้นการซื้อหรือจ้างที่มีวงเงินไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท จะแต่งตั้ง ข้าราชการหรือลูกจ้างประจำเพียงคนเดียวเพื่อตรวจรับพัสดุหรืองานจ้างนั้นก็ได้ (ข้อ ๓๔ และ ข้อ ๓๕ วรรคห้า)

^{๕๐} คู่มือการปฏิบัติงานพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์เกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยการพัสดุและสัญญากับราชการ เรียบเรียงครั้งที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๙ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. หน้า ๓๑.

^{๕๑} ข้อ ๑๙ แก้ไขโดยข้อ ๓ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๒)

ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

- ข้อตกลงระหว่างส่วนราชการกับผู้ขายหรือผู้รับจ้างไม่จำเป็นต้องทำเป็นสัญญา เพียงแต่ทำข้อตกลงเป็นหนังสือไว้ต่อกันก็ได้ โดยให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการ และหากเป็นการจัดหาซึ่งมีราคาไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท จะไม่ทำข้อตกลงเป็นหนังสือไว้ต่อกันก็ได้ (ข้อ ๑๓๓^{๕๒})

(๒) กรณีจำเป็นเร่งด่วน

ใช้ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดหมายไว้ก่อน และไม่อาจดำเนินการตามปกติได้ทัน (ข้อ ๓๙ วรรคสอง)

ขั้นตอนการดำเนินการ

- เจ้าหน้าที่พัสดุหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการนั้น ติดต่อดังกล่าวกับผู้ขายหรือผู้รับจ้างโดยตรงไปก่อนได้ แล้วรีบรายงานขอความเห็นชอบต่อหัวหน้าส่วนราชการ (ข้อ ๓๙ วรรคสอง)

- หัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบโดยถือว่ารายงานขอความเห็นชอบเป็นหลักฐานตรวจริบโดยอนุโลม (ข้อ ๓๙ วรรคสอง)

- ข้อตกลงระหว่างส่วนราชการกับผู้ขายหรือผู้รับจ้างไม่จำเป็นต้องทำเป็นสัญญาหรือทำข้อตกลงเป็นหนังสือไว้ต่อกันก็ได้ (ข้อ ๑๓๓ วรรคสอง)

๒) วิธีสอบราคา ได้แก่ การซื้อหรือการจ้างครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ข้อ ๒๐^{๕๓})

ขั้นตอนการดำเนินการ

- เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำรายงานขอซื้อหรือขอจ้างเสนอหัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบ (ข้อ ๒๗)

- เมื่อหัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบแล้ว เจ้าหน้าที่พัสดุต้องจัดทำเอกสารสอบราคา (ข้อ ๔๐)

- เจ้าหน้าที่พัสดุจัดส่งประกาศเผยแพร่การสอบราคาและเอกสารสอบราคาไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ไม่ว่าจะส่งโดยตรงหรือโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียน และต้องปิดประกาศเผยแพร่การสอบราคาโดยเปิดเผย

^{๕๒} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๒๙ หน้า ๑๗

^{๕๓} ข้อ ๒๐ แก้ไขโดยข้อ ๓ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๒)

ณ ที่ทำการของส่วนราชการ ก่อนวันเปิดซองสอบราคาไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน แต่ถ้าเป็นการสอบราคานานาชาติ ต้องไม่น้อยกว่า ๔๕ วัน (ข้อ ๔๑ (๑))

- ผู้เสนอราคายื่นซองสอบราคา โดยสามารถยื่นได้โดยตรงต่อส่วนราชการหรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน (กรณีที่ส่วนราชการกำหนดให้กระทำได้) ก่อนวันเปิดซองสอบราคา โดยจะต้องผนึกซองจำหน่ายถึงประธานคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาการซื้อหรือการจ้างครั้งนั้น (ข้อ ๔๑ (๒))

- เมื่อเจ้าหน้าที่พัสดุรับซองเสนอราคาแล้ว ให้ลงรับโดยไม่เปิดซอง พร้อมระบุวันและเวลาที่รับซอง และส่งมอบให้หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุนั้นเพื่อเก็บรักษา ในกรณีที่ผู้เสนอราคามายื่นซองโดยตรง เจ้าหน้าที่พัสดุต้องออกไปรับให้ผู้ยื่นซองด้วย (ข้อ ๔๑ (๓))

- หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการเปิดซองสอบราคา (ข้อ ๓๔ และข้อ ๔๒)

- เมื่อถึงกำหนดเวลาเปิดซองสอบราคา หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุต้องส่งมอบซองเสนอราคาพร้อมรายงานผลการรับซองต่อคณะกรรมการเปิดซองสอบราคา (ข้อ ๔๑ (๔))

- คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาเปิดซองใบเสนอราคา และอ่านแจ้งราคาพร้อมบัญชีรายการเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ของผู้เสนอราคาทุกรายโดยเปิดเผย และตรวจสอบรายการเอกสารตามบัญชีของผู้เสนอราคาทุกราย พร้อมกับลงลายมือชื่อกำกับไว้ในใบเสนอราคาและเอกสารประกอบใบเสนอราคา (ข้อ ๔๒ (๑))

- คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาตรวจสอบคุณสมบัติผู้เสนอราคา ใบเสนอราคา แคตตาล็อก หรือแบบรูปและรายการละเอียด และพิจารณาคัดเลือกผู้ที่เสนอราคาถูกต้องตามเงื่อนไขซึ่งเสนอราคาต่ำสุด (ข้อ ๔๒ (๒) และ (๓))

- คณะกรรมการเปิดซองสอบราคารายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อสั่งการ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ (ข้อ ๔๒ (๕))

- หัวหน้าส่วนราชการมีคำสั่งอนุมัติซื้อหรือจ้าง

- ส่วนราชการจัดทำสัญญา

- ส่วนราชการดำเนินการตามสัญญา

- หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือคณะกรรมการตรวจการจ้าง (ข้อ ๓๔)

๓) วิธีประกวดราคา ได้แก่ การซื้อหรือการจ้างครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ข้อ ๒๑^{๕๔}) โดยให้ดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการ

- เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำรายงานขอซื้อหรือขอจ้างเสนอหัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบ (ข้อ ๒๗)

- เมื่อหัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบแล้ว เจ้าหน้าที่พัสดุต้องจัดทำเอกสารประกวดราคา (ข้อ ๔๔)

- เจ้าหน้าที่พัสดุนำดำเนินการเผยแพร่การประกวดราคาโดยการปิดประกาศโดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของส่วนราชการที่จัดให้มีการประกวดราคา และส่งไปประกาศทางวิทยุกระจายเสียง และ/หรือประกาศในหนังสือพิมพ์ ส่งให้กรมประชาสัมพันธ์และองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ส่งไปเผยแพร่ที่ศูนย์รวมข่าวประกวดราคาของทางราชการ และส่งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน หรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค แล้วแต่กรณี นอกจากนี้ หากเห็นสมควรจะส่งประกาศไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรง หรือจะโฆษณาโดยวิธีอื่นอีกด้วยก็ได้ โดยเจ้าหน้าที่พัสดุจะต้องดำเนินการเผยแพร่ประกาศประกวดราคาดังกล่าวก่อนการให้หรือการขายเอกสารประกวดราคาไม่น้อยกว่า ๗ วันทำการ (ข้อ ๔๕^{๕๕})

- เจ้าหน้าที่ดำเนินการให้หรือขายเอกสารประกวดราคา โดยจะต้องกระทำไม่น้อยกว่า ๗ วันทำการ และให้มีช่วงเวลาสำหรับการคำนวณราคาของผู้ที่ประสงค์จะเข้าเสนอราคาหลังปิดการให้หรือการขายเอกสารประกวดราคาจนถึงก่อนวันรับซองประกวดราคาไม่น้อยกว่า ๗ วันทำการ (ข้อ ๔๖^{๕๖})

- หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคา เพื่อรับซองประกวดราคาและลงทะเบียนรับซอง ซึ่งคณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาจะรับซองทางไปรษณีย์ไม่ได้ ผู้เสนอราคาจะต้องยื่นซองต่อคณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาโดยตรง เว้นแต่เป็นการประกวดราคานานาชาติที่กำหนดให้มีการยื่นซองทางไปรษณีย์ได้ และเมื่อพ้นกำหนดเวลารับซองประกวดราคาแล้ว ห้ามคณะกรรมการ

^{๕๔} ข้อ ๒๑ แก้ไขโดยข้อ ๓ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๘

^{๕๕} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๐ หน้า ๑๐

^{๕๖} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๑ หน้า ๑๑

รับและเปิดซองประกวดราคา รับซองประกวดราคาหรือเอกสารต่างๆ อีก (ข้อ ๔๘ วรรคสอง และข้อ ๔๙ (๑) และ (๔)^{๕๗})

- คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาต้องตรวจสอบหลักประกันซองร่วมกับเจ้าหน้าที่การเงิน เปิดซองใบเสนอราคา และอ่านแจ้งราคาพร้อมบัญชีรายการเอกสารหลักฐานต่างๆ ของผู้เสนอราคาทุกราย โดยเปิดเผยตามเวลาและสถานที่ที่กำหนด (ข้อ ๔๙ (๒) และ (๕))

สำหรับกรณีที่มีการยื่นซองข้อเสนอทางเทคนิคและข้อเสน่อื่นๆ แยกจากซองข้อเสนอด้านราคาซึ่งจะต้องพิจารณาทางเทคนิคและอื่นๆ ก่อนนั้น คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาไม่ต้องปฏิบัติหน้าที่ดังที่กล่าวข้างต้น แต่เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาในการทำหน้าที่เปิดซองใบเสนอราคา และอ่านแจ้งราคาพร้อมบัญชีรายการเอกสารหลักฐานต่างๆ (ข้อ ๔๙ (๕))

- หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา (ข้อ ๓๔ และข้อ ๕๐)

- คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาดำเนินการส่งมอบใบเสนอราคา เอกสารต่างๆ และบันทึกรายงานการดำเนินการต่อคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาทันทีในวันเดียวกัน (ข้อ ๔๙ (๖))

- คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคา ใบเสนอราคา เอกสารต่างๆ พัสดุดตัวอย่าง โดยคัดเลือกผู้เสนอราคาที่ต้องตามเงื่อนไข และเสนอให้ซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคาที่คัดเลือกไว้ซึ่งเสนอราคาต่ำสุด (ข้อ ๕๐ (๑) และ (๒))

- กรณีมีผู้เสนอราคารายเดียวหรือมีผู้เสนอราคาหลายรายแต่ถูกต้องตรงตามรายการละเอียด เงื่อนไขการประกวดราคาเพียงรายเดียว โดยปกติคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาต้องเสนอหัวหน้าส่วนราชการยกเลิกการประกวดราคานั้น แต่ถ้าคณะกรรมการฯ พิจารณาเห็นว่ามิได้มีเหตุผลสมควรที่จะดำเนินการต่อไป โดยไม่ต้องยกเลิกการประกวดราคา ก็ให้ดำเนินการเสนอเพื่อให้ซื้อหรือจ้างต่อไป (ข้อ ๕๑)

^{๕๗} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๔๒ หน้า ๑๙

กรณีที่ไม่มีผู้เสนอราคา หรือมีแต่ไม่ถูกต้องตรงตามรายการละเอียด และเงื่อนไขที่กำหนด ให้เสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อยกเลิกการประกวดราคาครั้งนั้น และดำเนินการประกวดราคาใหม่ แต่ถ้าหากหัวหน้าส่วนราชการเห็นว่า การประกวดราคาครั้งใหม่ จะไม่ได้ผลดี จะสั่งให้ดำเนินการซื้อหรือจ้างโดยวิธีพิเศษก็ได้ (ข้อ ๕๒)

- หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างมีคำสั่งให้ซื้อ หรือจ้าง หรือยกเลิกการประกวดราคา

- ส่วนราชการจัดทำสัญญาและดำเนินการตามสัญญา

- หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือ คณะกรรมการตรวจการจ้าง (ข้อ ๓๔)

๔) วิธีพิเศษ

๔.๑) การซื้อโดยวิธีพิเศษ ได้แก่ การซื้อครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ให้กระทำได้เฉพาะกรณีหนึ่งกรณีใด ดังต่อไปนี้ (ข้อ ๒๓^{๕๘})

(๑) เป็นพัสดุที่จะขายทอดตลาด

(๒) เป็นพัสดุที่ต้องซื้อเร่งด่วน หากล่าช้าอาจจะเสียหาย แก่ราชการ

(๓) เป็นพัสดุเพื่อใช้ในราชการลับ

(๔) เป็นพัสดุที่มีความต้องการใช้เพิ่มขึ้นในสถานการณ์ ที่จำเป็นหรือเร่งด่วน หรือเพื่อประโยชน์ของส่วนราชการ และจำเป็นต้องซื้อเพิ่ม

(๕) เป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือดำเนินการโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศ

(๖) เป็นพัสดุที่โดยลักษณะของการใช้งานหรือมีข้อจำกัด ทางเทคนิคที่จำเป็นต้องระบุเงื่อนไขเป็นการเฉพาะ

(๗) เป็นพัสดุที่เป็นที่ดินและ/หรือสิ่งก่อสร้างซึ่งจำเป็นต้องซื้อ เฉพาะแห่ง

(๘) เป็นพัสดุที่ได้ดำเนินการซื้อโดยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผลดี

^{๕๘} ข้อ ๒๓ แก้ไขโดยข้อ ๑๑ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓)

ขั้นตอนการดำเนินการ

- เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำรายงานขอซื้อเสนอหัวหน้าส่วนราชการ ให้ความเห็นชอบ สำหรับกรณีที่เป็น การซื้อพัสดุที่ต้องซื้อเร่งด่วน หากล่าช้าอาจจะเสียหาย แก่ราชการ ซึ่งไม่อาจทำรายงานตามปกติได้นั้น เจ้าหน้าที่พัสดุสามารถทำรายงานขอซื้อ เฉพาะรายการที่เห็นว่าจำเป็นก็ได้ (ข้อ ๒๗^{๕๙})

- หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้ (ข้อ ๕๗^{๖๐})

(๑) ในกรณีเป็นพัสดุจะขายทอดตลาด ให้ดำเนินการซื้อ โดยวิธีเจรจาตกลงราคา

(๒) ในกรณีเป็นพัสดุที่ต้องซื้อเร่งด่วน หากล่าช้าอาจเสียหาย แก่ราชการ พักเพื่อใช้ราชการลับ หรือพัสดุที่โดยลักษณะของการใช้งานหรือมีข้อจำกัด ทางเทคนิคที่จำเป็นต้องระบุให้เป็นการเฉพาะ ให้เชิญผู้มีอาชีพขายพัสดุนั้นโดยตรง มาเสนอราคา หากเห็นว่าราคาที่เสนอนั้นยังสูงกว่าราคาในท้องตลาด หรือราคาที่คณะกรรมการ เห็นสมควร ให้ต่อรองราคาลงเท่าที่จะทำได้

(๓) ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ให้เสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ส่วนการซื้อโดยผ่าน องค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศที่มีอยู่ในประเทศ โดยตรง เว้นแต่ไม่มีสำนักงานในประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้

(๔) ในกรณีเป็นพัสดุที่ได้ดำเนินการซื้อโดยวิธีอื่นแล้ว ไม่ได้ผลดี ให้สืบราคาจากผู้ขายพัสดุนั้นโดยตรง และผู้เสนอราคาในการสอบราคาหรือ ประกวดราคาซึ่งถูกยกเลิกไป (ถ้ามี) หากเห็นว่าผู้เสนอราคารายที่เห็นสมควรซื้อเสนอราคา สูงกว่าราคาในท้องตลาด หรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควร ให้ต่อรองราคาลงเท่าที่จะทำได้

(๕) ในกรณีพัสดุที่เป็นที่ดินและสิ่งก่อสร้างซึ่งจำเป็นต้องซื้อ เฉพาะแห่ง ให้เชิญเจ้าของที่ดินโดยตรงมาเสนอราคา หากเห็นว่าราคาที่เสนอนั้นยังสูงกว่าราคา ในท้องตลาด หรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควร ให้ต่อรองราคาลงเท่าที่จะทำได้

^{๕๙} วรรคสอง ของข้อ ๒๗ แก้ไขโดยข้อ ๑๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

^{๖๐} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๕-๑๖ หน้า ๑๒

- คณะกรรมการต้องรายงานผลการพิจารณาและความเห็น พร้อมด้วยเอกสารที่ได้รับไว้ทั้งหมดต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อสั่งการ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ (ข้อ ๕๗ วรรคสอง)

๔.๒) การจ้างโดยวิธีพิเศษ ได้แก่ การจ้างครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ให้กระทำได้เฉพาะกรณีหนึ่งกรณีใดดังต่อไปนี้ (ข้อ ๒๔^{๖๑})

(๑) เป็นงานที่ต้องจ้างช่างผู้มีฝีมือโดยเฉพาะ หรือผู้มีความชำนาญเป็นพิเศษ

(๒) เป็นงานจ้างซ่อมพัสดุที่จำเป็นต้องถอดตรวจให้ทราบ ความชำรุดเสียหายเสียก่อนจึงประมาณค่าซ่อมได้

(๓) เป็นงานที่ต้องกระทำโดยเร่งด่วน หากล่าช้าอาจจะเสียหาย แก่ราชการ

(๔) เป็นงานที่ต้องปกปิดเป็นความลับของทางราชการ

(๕) เป็นงานที่จำเป็นต้องจ้างเพิ่มในสถานการณ์ที่จำเป็น หรือเร่งด่วน หรือเพื่อประโยชน์ของส่วนราชการ และจำเป็นต้องจ้างเพิ่ม

(๖) เป็นงานที่ได้ดำเนินการจ้างโดยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผลดี

ขั้นตอนการดำเนินการ

- เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำรายงานขอจ้างเสนอหัวหน้าส่วนราชการ ให้ความเห็นชอบ สำหรับกรณีที่เป็นงานจ้างทำงานที่ต้องทำโดยเร่งด่วน หากล่าช้าอาจจะเสียหายแก่ราชการ ซึ่งไม่อาจทำรายงานตามปกติได้นั้น เจ้าหน้าที่พัสดุสามารถทำรายงาน ขอจ้างเฉพาะรายการที่เห็นว่าจำเป็นก็ได้ (ข้อ ๒๗)

- หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ เพื่อดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (ข้อ ๕๘^{๖๒})

^{๖๑} ข้อ ๒๔ แก้ไขโดยข้อ ๑๑ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓)

พ.ศ. ๒๕๓๙

^{๖๒} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๕-๑๖ หน้า ๑๒

(๑) การจ้างโดยวิธีพิเศษซึ่งเป็นงานที่ต้องจ้างช่างผู้มีฝีมือ โดยเฉพาะ หรือผู้มีความชำนาญเป็นพิเศษ งานจ้างซ่อมพัสดุที่จำเป็นต้องถอดตรวจให้ทราบ ความชำรุดเสียหายเสียก่อน จึงจะประมาณค่าซ่อมได้ งานที่ต้องทำโดยเร่งด่วน หากล่าช้า อาจจะเสียหายแก่ราชการ หรืองานที่ต้องปกปิดเป็นความลับของทางราชการ ให้เชิญผู้รับจ้าง ทำงานนั้นโดยตรงมาเสนอราคา หากเห็นว่าราคาที่เสนอนั้นยังสูงกว่าราคาในท้องถื่นหรือราคาที่ประมาณได้ หรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควร ให้ต่อรองราคาลงเท่าที่จะทำได้

(๒) การจ้างโดยวิธีพิเศษซึ่งเป็นงานที่จำเป็นต้องจ้างเพิ่ม ในสถานการณ์ที่จำเป็นหรือเร่งด่วน หรือเพื่อประโยชน์ของส่วนราชการ ให้เจรจากับผู้รับจ้าง รายเดิมตามสัญญาหรือข้อตกลงซึ่งยังไม่สิ้นสุดระยะเวลาการส่งมอบเพื่อให้มีการจ้างในราคา ที่ต่ำกว่าหรือราคาเดิม

(๓) การจ้างโดยวิธีพิเศษซึ่งเป็นงานที่ได้ดำเนินการจ้าง โดยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผลดี ให้สืบราคาจากผู้มีอาชีพรับจ้างทำงานนั้นโดยตรง และผู้เสนอราคา ซึ่งถูกยกเลิกไป (ถ้ามี) หากเห็นว่าผู้เสนอราคารายที่เห็นสมควรจ้างเสนอราคาสูงกว่าราคา ในท้องถื่นหรือราคาที่ประมาณได้ หรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควร ให้ต่อรองราคาลง เท่าที่จะทำได้

(๔) คณะกรรมการฯ รายงานผลการพิจารณาและความเห็น พร้อมเอกสารที่ได้รับไว้ทั้งหมดต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อสั่งการ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่ พัสดุ

๕) วิธีกรณีพิเศษ

การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ ได้แก่ การซื้อหรือการจ้างจาก ส่วนราชการ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่น ซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจ ในกรณีดังต่อไปนี้ (ข้อ ๒๖)

(๑) เป็นผู้ผลิตพัสดุหรือทำงานจ้างนั่นเอง และนายกรัฐมนตรีอนุมัติ ให้ซื้อหรือจ้าง

(๒) มีกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้ซื้อหรือจ้าง และรวมถึง หน่วยงานอื่นที่มีกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดด้วย

ขั้นตอนการดำเนินการ

- เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำรายงานขอซื้อหรือขอจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษเสนอหัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบ (ข้อ ๕๙^{๖๓})
- หัวหน้าส่วนราชการสามารถสั่งซื้อหรือสั่งจ้างจากส่วนราชการหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจได้โดยตรง แต่ถ้การซื้อหรือการจ้างครั้งนั้นมีราคาไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ให้หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุจัดซื้อหรือจ้างได้ภายในวงเงินที่ได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าส่วนราชการ (ข้อ ๕๙)

ข้อสังเกต

- (๑) การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษจะต้องดำเนินการในระหว่างส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลทั้ง ๒ ฝ่าย
- (๒) การซื้อหรือการจ้างของหน่วยงานในสังกัดส่วนราชการเดียวกัน ไม่อาจกระทำได้ เช่น สถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษาแห่งใดแห่งหนึ่ง จะดำเนินการจัดซื้อผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปจากสถานศึกษาอีกแห่งหนึ่งในสังกัดเดียวกันไม่ได้ เป็นต้น

๖) วิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๑๘ (๖)^{๖๔} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้มีการซื้อหรือจ้างโดยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งต่อมาได้มีประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Auction) ฉบับลงวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวแล้ว แต่ปัจจุบันได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ เพื่อใช้บังคับกับการจัดหาพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้มีเนื้อหาและรายละเอียดเป็นการเฉพาะเรื่อง ซึ่งแตกต่างจากการซื้อหรือการจ้างทั้งห้าวิธีที่ผ่านมา จึงขอกล่าวในรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการของการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แยกไว้ต่างหากในส่วนถัดไป

^{๖๓} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๗ หน้า ๑๒

^{๖๔} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๑๘ การซื้อหรือการจ้างกระทำได้ ๕ วิธี คือ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๖) วิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด

๕.๑.๒ อำนาจในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง

๑) การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างครั้งหนึ่ง นอกจากวิธีพิเศษและวิธีกรณีพิเศษ เป็นอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งและภายในวงเงินดังต่อไปนี้ (ข้อ ๖๕^๕)

(๑) หัวหน้าส่วนราชการไม่เกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๒) ปลัดกระทรวง เกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๓) รัฐมนตรีเจ้าสังกัด เกิน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๒) การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างโดยวิธีพิเศษครั้งหนึ่ง เป็นอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่ง และภายในวงเงินดังต่อไปนี้ (ข้อ ๖๖^๖)

(๑) หัวหน้าส่วนราชการไม่เกิน ๒๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๒) ปลัดกระทรวง เกิน ๒๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๓) รัฐมนตรีเจ้าสังกัด เกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๓) การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ เป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการ ในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้างโดยไม่จำกัดวงเงิน (ข้อ ๖๗)

๕.๑.๓ การตรวจรับพัสดุและตรวจการจ้าง

๑) การตรวจรับพัสดุ

เมื่อหน่วยงานราชการดำเนินการซื้อจนถึงขั้นตอนการปฏิบัติตามสัญญา หรือข้อตกลงแล้ว หัวหน้าส่วนราชการต้องแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเพื่อทำหน้าที่ ดังนี้ (ข้อ ๗๑)

๑.๑) ตรวจรับพัสดุ ณ สถานที่ ดังนี้

(๑) ที่ทำการของผู้ใช้พัสดุ หรือ

(๒) สถานที่ซึ่งกำหนดไว้ในสัญญาหรือข้อตกลง

(๓) สถานที่อื่นที่ได้รับอนุมัติจากหัวหน้าส่วนราชการ

๑.๒) โดยปกติต้องตรวจรับพัสดุในวันที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างนำพัสดุมาส่ง

๑.๓) ดำเนินการตรวจรับให้เสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุด

๑.๔) ถ้าพัสดุไม่สามารถตรวจนับเป็นจำนวนหน่วยทั้งหมดได้ ให้ตรวจรับตามหลักวิชาการสถิติ

^{๖๕-๖๖} อ้างแล้ว ในเชิงบรรณที่ ๒๕-๒๖ หน้า ๑๖

๑.๕) เมื่อตรวจรับพัสดุถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้รับพัสดุไว้ และมอบให้เจ้าหน้าที่พัสดุพร้อมกับทำใบตรวจรับโดยลงชื่อไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อยสองฉบับ มอบให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างหนึ่งฉบับ และเจ้าหน้าที่พัสดุหนึ่งฉบับ และรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบ

๑.๖) ถือว่าผู้ขายหรือผู้รับจ้างได้ส่งมอบพัสดุถูกต้องครบถ้วนตั้งแต่วันที่นำพัสดุนั้นมาส่ง

๑.๗) ในกรณีที่พัสดุถูกต้องแต่ไม่ครบจำนวน หรือส่งมอบครบจำนวนแต่ไม่ถูกต้องทั้งหมด ถ้าสัญญาหรือข้อตกลงไม่ได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้ตรวจรับไว้เฉพาะจำนวนที่ถูกต้อง และให้รับรายงานหัวหน้าส่วนราชการเพื่อแจ้งให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างทราบภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันที่ตรวจพบ โดยไม่ตัดสิทธิของส่วนราชการที่จะปรับผู้ขายหรือผู้รับจ้างในจำนวนที่ส่งมอบไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้องนั้น

๑.๘) พัส্তুที่ประกอบกันเป็นชุดหรือหน่วย ถ้าขาดส่วนประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งไปแล้วจะไม่สามารถใช้งานได้โดยสมบูรณ์ ถือว่าผู้ขายหรือผู้รับจ้างยังไม่ได้ส่งมอบพัสดุนั้น คณะกรรมการต้องรายงานหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อแจ้งให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างทราบภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันที่ตรวจพบ

๑.๙) ถ้ากรรมการตรวจรับพัสดุบางคนไม่ยอมรับพัสดุ โดยทำความเห็นแย้งไว้ ให้เสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณาสั่งการ

๒) การตรวจการจ้างและควบคุมงานก่อสร้าง

เมื่อหน่วยงานราชการดำเนินการจ้างจนถึงขั้นตอนการปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงแล้ว หัวหน้าส่วนราชการต้องแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้างเพื่อทำหน้าที่ ดังนี้ (ข้อ ๗๒)

๒.๑) ตรวจสอบรายงานการปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง และเหตุการณ์แวดล้อมที่ผู้ควบคุมงานรายงาน โดยตรวจสอบกับแบบรูปรายการละเอียด และข้อกำหนดในสัญญาทุกสัปดาห์ รวมทั้งรับทราบหรือพิจารณาการสั่งหยุดงาน หรือพักงานของผู้ควบคุมงานแล้วรายงานหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

๒.๒) กรณีตามข้อ ๒.๑) ในกรณีมีข้อสงสัยหรือมีกรณีที่เห็นว่าตามหลักวิชาการช่างไม่น่าจะเป็นไปได้ ให้ออกตรวจงานจ้าง ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือที่ตกลงให้ทำงานนั้นๆ โดยมีอำนาจสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติม หรือตัดทอนงานจ้างได้ตามที่เห็นสมควร และตามหลักวิชาการช่าง เพื่อให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียด และข้อกำหนดในสัญญา

๒.๓) โดยปกติให้ตรวจผลงานที่ผู้รับจ้างส่งมอบภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบการส่งมอบงาน และให้ทำการตรวจรับให้เสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุด

๒.๔) เมื่อตรวจเห็นว่าเป็นการถูกต้องครบถ้วนตามแบบรูป รายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาแล้ว ให้ถือว่าผู้รับจ้างส่งมอบงานครบถ้วนตั้งแต่วันที่ส่งงานจ้าง และให้ทำใบรับรองผลการปฏิบัติงานทั้งหมดหรือเฉพาะงวด แล้วแต่กรณี โดยลงชื่อไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อย ๒ ฉบับ เพื่อทำการเบิกจ่ายเงิน

ในกรณีที่เห็นว่าผลงานที่ส่งมอบทั้งหมดหรืองวดใดไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา ให้รายงานหัวหน้าส่วนราชการผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเพื่อทราบหรือสั่งการ

๒.๕) ถ้ากรรมการตรวจการจ้างบางคนไม่ยอมรับงาน โดยทำความเห็นแย้งไว้ ให้เสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณาสั่งการ

ข้อสังเกต

๑) ในการรับมอบพัสดุหรืองานจ้างตามสัญญา ถ้าปรากฏว่าผู้ขายพัสดุหรือผู้รับจ้างไม่ส่งมอบพัสดุตามสัญญาหรือข้อตกลง ส่วนราชการจะต้องรีบแจ้งการเรียกค่าปรับตามสัญญาหรือข้อตกลงจากคู่สัญญา และเมื่อคู่สัญญาได้ส่งมอบพัสดุ ส่วนราชการคู่สัญญาจะต้องบอกสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในขณะที่รับมอบพัสดุ (ข้อ ๑๓๔ วรรคหก^{๖๗})

๒) ในกรณีที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างผิดสัญญาและจะต้องถูกปรับแต่ยังมีข้อโต้แย้งหรือมีเหตุที่จะขอต่ออายุสัญญาหรือขอลดเงินค่าปรับและเรื่องกำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ ให้ส่วนราชการผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้างดำเนินการขอเบิกและจ่ายเงินในส่วนที่ไม่มีปัญหาให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างก่อนก็ได้ เมื่อได้วินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับการปรับหรือลดเบี้ยปรับแล้วก็ให้เบิกจ่ายในส่วนดังกล่าวต่อไป

^{๖๗} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๓๑ หน้า ๑๗

๕.๒ การจ้างที่ปรึกษา

การจ้างที่ปรึกษา หมายความว่า การจ้างบริการจากที่ปรึกษา แต่ไม่รวมถึง การจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ (ข้อ ๕)

๕.๒.๑ รายงานขอจ้างที่ปรึกษา

ก่อนดำเนินการจ้างที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่พัสดุต้องจัดทำรายงานเสนอ หัวหน้าส่วนราชการตามรายการที่กำหนด เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วให้เจ้าหน้าที่พัสดุดำเนินการจ้างตามวิธีจ้างต่อไป (ข้อ ๗๘)

๕.๒.๒ คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษา

- การจ้างที่ปรึกษานั้น หัวหน้าส่วนราชการจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษา ซึ่งขึ้นอยู่กับวิธีที่ส่วนราชการเลือกใช้ในการดำเนินการจ้าง ได้แก่ (ข้อ ๗๙)

๑) คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีตกลง

๒) คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก

- คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาประกอบด้วย ประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอย่างน้อย ๔ คน โดยปกติจะแต่งตั้งจากข้าราชการในสังกัดส่วนราชการนั้นๆ ตั้งแต่ระดับ ๖ หรือเทียบเท่าขึ้นไปอย่างน้อย ๒ คน แต่ในกรณีจำเป็นหรือเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ อาจแต่งตั้งผู้แทนจากส่วนราชการอื่น หรือบุคคลที่ไม่ใช่ข้าราชการซึ่งเป็นผู้อำนวยการหรือผู้ทรงคุณวุฒิในงานที่จะจ้างที่ปรึกษามาเป็นกรรมการด้วยก็ได้ และในกรณีการจ้างที่ปรึกษาที่ดำเนินการด้วยเงินกู้ ให้มีผู้แทนจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ๑ คน (ข้อ ๘๐^{๖๔})

๕.๒.๓ วิธีการจ้างที่ปรึกษา

วิธีการจ้างที่ปรึกษากระทำได้ ๒ วิธี คือ (ข้อ ๗๗)

๑) วิธีตกลง ได้แก่ การจ้างที่ปรึกษาที่ผู้ว่าจ้างตกลงจ้างรายใดรายหนึ่ง ซึ่งเคยทราบหรือเคยเห็นความสามารถและผลงานแล้ว และเป็นผู้ให้บริการที่เชื่อถือได้ (ข้อ ๘๒)

^{๖๔} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๔๕-๔๖ หน้า ๒๐

๑.๑) การจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีตกลง สามารถกระทำได้ในกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้ (ข้อ ๘๓^{๖๙})

(๑) เป็นการจ้างที่มีค่างานจ้างไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
(๒) เป็นการจ้างเพื่อทำงานต่อเนื่องจากงานที่ได้ทำอยู่แล้ว
(๓) เป็นการจ้างในกรณีที่ทราบแน่ชัดว่าผู้เชี่ยวชาญในงานที่จะให้บริการตามที่ต้องการมีจำนวนจำกัด ไม่เหมาะสมที่จะดำเนินการด้วยวิธีคัดเลือก และมีค่างานจ้างไม่เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๔) เป็นการจ้างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานที่มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่มีกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีให้การสนับสนุนให้ดำเนินการจ้างได้โดยตรง

(๕) การจ้างที่ต้องกระทำโดยเร่งด่วน หากล่าช้าอาจจะเสียหายแก่ราชการ และมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการจ้างโดยวิธีตกลงก็ให้กระทำได้ โดยหัวหน้าส่วนราชการต้องชี้แจงเหตุผลให้ กวพ. ทราบอย่างช้าไม่เกิน ๑๕ วัน นับแต่วันที่มีการจ้าง โดยต้องมีเงื่อนไขในสัญญาว่าสัญญาจ้างจะสมบูรณ์ต่อเมื่อ กวพ. ให้ความเห็นชอบ

๑.๒) ขั้นตอนการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีตกลง

- เจ้าหน้าที่พัสดุรายงานขอจ้างที่ปรึกษาเสนอต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อให้ความเห็นชอบ (ข้อ ๗๘)

- หัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีตกลง (ข้อ ๗๙ (๑)) เพื่อพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคของที่ปรึกษา อัตราค่าจ้างและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับบริการที่จะจ้างและเจรจาต่อรอง รวมทั้งพิจารณารายละเอียดที่จะกำหนดในสัญญา (ข้อ ๘๔ (๑) (๒) และ (๓))

- คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีตกลงรายงานผลการพิจารณาและเสนอความเห็นพร้อมเอกสารที่ได้รับไว้ทั้งหมดต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อสั่งการ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ (ข้อ ๘๔ (๔))

๒) วิธีคัดเลือก ได้แก่ การจ้างที่ปรึกษาโดยการคัดเลือกที่ปรึกษาที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะทำงานนั้นให้เหลือน้อยราย และเชิญชวนให้ยื่นข้อเสนอเข้ารับงานนั้นเพื่อพิจารณาคัดเลือกรายที่ดีที่สุด (ข้อ ๘๕)

^{๖๙} ข้อ ๘๓ แก้ไขโดยข้อ ๒๐ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔)

ขั้นตอนการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก ดังนี้

- เจ้าหน้าที่พัสดุรายงานขอจ้างที่ปรึกษาเสนอต่อหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อให้ความเห็นชอบ (ข้อ ๗๘)

- หัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก (ข้อ ๗๙ (๒))

- เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจ้างที่ปรึกษาดำเนินการขอรายชื่อที่ปรึกษาที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้มากที่สุด โดยกรณี que ที่ปรึกษาต่างประเทศขอจากสถาบันการเงิน หรือองค์การระหว่างประเทศ หรือลงประกาศในหนังสือพิมพ์ หรือแจ้งไปยังสมาคม หรือสถาบันอาชีพหรือสถานทูตที่เกี่ยวข้อง หรือขอความร่วมมือจากส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ต่างๆ ซึ่งเคยดำเนินการจ้างที่ปรึกษาในงานประเภทเดียวกัน กรณีที่ปรึกษาไทยขอรายชื่อจาก ศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง (ข้อ ๘๖ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒))

- คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือกพิจารณา คัดเลือกที่ปรึกษาที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้เหลืออย่างมากที่สุด ๖ ราย และรายงานหัวหน้า ส่วนราชการเพื่อพิจารณา (ข้อ ๘๖ วรรคสามและวรรคสี่)

- ส่วนราชการออกหนังสือเชิญชวนที่ปรึกษาที่ได้คัดเลือกไว้ ยื่นข้อเสนอเพื่อรับงานตามวิธีหนึ่งวิธีใด ดังต่อไปนี้ (ข้อ ๘๗)

๑) ยื่นข้อเสนอด้านเทคนิคและข้อเสนอด้านราคาพร้อมกัน โดยแยกเป็น ๒ ชอง

๒) ยื่นข้อเสนอด้านเทคนิคเพียงชองเดียว

- เมื่อได้รับซองข้อเสนอเพื่อรับงานจากที่ปรึกษาที่ได้คัดเลือกแล้ว คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก ต้องกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณา คัดเลือก และดำเนินการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคของที่ปรึกษาทุกรายและจัดลำดับ (ข้อ ๘๘ (๑) และ (๒))

- ในกรณีที่กำหนดให้ยื่นข้อเสนอเป็น ๒ ชอง ให้เปิดซองเสนอ ด้านราคาที่มีข้อเสนอด้านเทคนิคที่ดีที่สุดและเจรจาต่อรองให้ได้ราคาที่เหมาะสม สำหรับกรณีที่ ใช้วิธียื่นข้อเสนอด้านเทคนิคเพียงชองเดียว ให้เชิญที่ปรึกษาที่มีข้อเสนอด้านเทคนิคที่ดีที่สุด มายื่นข้อเสนอด้านราคาและเจรจาต่อรองให้ได้ราคาที่เหมาะสม (ข้อ ๘๘ (๓) วรรคหนึ่ง)

- หากการเจรจาต่อรองไม่ได้ผล ต้องเสนอหัวหน้าส่วนราชการ พิจารณายกเลิกการเจรจา แล้วเปิดซองข้อเสนอด้านราคาของที่ปรึกษาที่มีข้อเสนอด้านเทคนิค ที่ดีที่สุดรายถัดไป หรือเชิญที่ปรึกษาที่มีข้อเสนอด้านเทคนิคที่ดีที่สุดรายถัดไปให้ยื่นข้อเสนอ ด้านราคา แล้วแต่กรณี และเจรจาต่อรองให้ได้ราคาที่เหมาะสม (ข้อ ๘๘ (๓) วรรคสอง)

- เมื่อเจรจาได้ราคาที่เหมาะสมแล้ว คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือกต้องรายงานผลการพิจารณาพร้อมทั้งความเห็นและเอกสารที่ได้รับไว้ทั้งหมดต่อหัวหน้าส่วนราชการ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ (ข้อ ๘๘ (๔) และ (๕))

๕.๒.๔ อำนาจในการสั่งจ้างที่ปรึกษา

การสั่งจ้างที่ปรึกษาเป็นอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งและภายในวงเงินดังต่อไปนี้ (ข้อ ๘๑^{๗๐})

- ๑) หัวหน้าส่วนราชการ ไม่เกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- ๒) ปลัดกระทรวง เกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- ๓) รัฐมนตรีเจ้าสังกัด เกิน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๕.๓ การจ้างออกแบบและควบคุมงาน

การจ้างออกแบบและควบคุมงาน หมายความว่า การจ้างบริการจากนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดา ที่ประกอบธุรกิจบริการดำเนินงานออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ (ข้อ ๕)

๕.๓.๑ รายงานขอจ้างออกแบบและควบคุมงาน

ก่อนดำเนินการจ้างออกแบบและควบคุมงาน เจ้าหน้าที่พัสดุต้องจัดทำรายงานเสนอหัวหน้าส่วนราชการ ตามรายการที่กำหนด เมื่อหัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบตามรายงานที่เสนอแล้ว เจ้าหน้าที่พัสดุจึงดำเนินการจ้างต่อไป (ข้อ ๘๖)

๕.๓.๒ คณะกรรมการดำเนินการจ้างออกแบบและควบคุมงาน

การจ้างที่ปรึกษานั้น หัวหน้าส่วนราชการจะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งขึ้นอยู่กับวิธีที่ส่วนราชการเลือกใช้ในการดำเนินการจ้างออกแบบและควบคุมงานได้แก่

- ๑) คณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีตกลง
- ๒) คณะกรรมการรับซองเสนองาน (การจ้างโดยวิธีคัดเลือก)
- ๓) คณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือก

^{๗๐} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๒๗ หน้า ๑๖

๔) คณะกรรมการรับซองเสนองานการจ้างโดยวิธีคัดเลือก

๕) คณะกรรมการรับซองเสนองานการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัด

ข้อกำหนด

๕.๓.๓ วิธีการจ้างออกแบบและควบคุมงาน

การจ้างออกแบบและควบคุมงาน มี ๔ วิธี คือ (ข้อ ๙๕)

๑) วิธีตกลง

๒) วิธีคัดเลือก

๓) วิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด

๔) วิธีพิเศษ

๑) การจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีตกลง ได้แก่ การจ้างออกแบบและควบคุมงานที่ผู้ว่าจ้างเลือกจ้างผู้ให้บริการซึ่งเคยทราบหรือเคยเห็นความสามารถแล้ว และเป็นผู้ให้บริการที่มีหลักฐานดีตามที่คณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีตกลงได้พิจารณาเสนอแนะ โดยใช้กับการก่อสร้างที่มีวงเงินงบประมาณค่าก่อสร้างตามโครงการหนึ่งๆ ไม่เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ข้อ ๙๗)

ขั้นตอนการจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีตกลง

- เจ้าหน้าที่พัสดุรายงานขอจ้างออกแบบและควบคุมงานเสนอหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อให้ความเห็นชอบ (ข้อ ๙๖)

- หัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบ และแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีตกลง (ข้อ ๙๘)

- คณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีตกลงพิจารณาข้อกำหนดของผู้ให้บริการ และรายงานผลการพิจารณาและความเห็น พร้อมกับเอกสารที่ได้รับไว้ทั้งหมดต่อหัวหน้าส่วนราชการ โดยผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ (ข้อ ๙๙)

๒) การจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีคัดเลือก ได้แก่ การจ้างออกแบบและควบคุมงาน โดยผู้ว่าจ้างประกาศเชิญชวนการว่าจ้าง และพิจารณาคัดเลือกผู้ให้บริการที่มีข้อกำหนดเหมาะสมที่สุด โดยใช้กับการก่อสร้างอาคารที่มีวงเงินงบประมาณค่าก่อสร้างตามโครงการหนึ่งๆ เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ข้อ ๑๐๐)

ขั้นตอนการจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีคัดเลือก

- เจ้าหน้าที่พัสดุรายงานขอจ้างออกแบบและควบคุมงานเสนอหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อให้ความเห็นชอบ (ข้อ ๙๖)
- หัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบ และแต่งตั้งคณะกรรมการรับซองเสนองานและคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือก (ข้อ ๑๐๑)
- คณะกรรมการรับซองเสนองานต้องบันทึกชื่อผู้ให้บริการไว้หน้าซองและลงบัญชีไว้เป็นหลักฐานเมื่อรับซองเสนองานจากผู้ให้บริการ จากนั้นส่งมอบซองเสนองานต่อคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือก (ข้อ ๑๐๒)
- คณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือกเปิดซองและพิจารณาข้อกำหนดของผู้ให้บริการ คุณวุฒิและประวัติการทำงาน จำนวนสถาปนิกหรือวิศวกร และหลักฐานแสดงผลงาน เมื่อพิจารณาเสร็จแล้วให้เสนอความเห็นต่อหัวหน้าส่วนราชการ (ข้อ ๑๐๓)

๓) การจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัด

ข้อกำหนด ได้แก่ การจ้างออกแบบและควบคุมงานที่ผู้ว่าจ้างประกาศเชิญชวนการว่าจ้าง และคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด พิจารณาคัดเลือกผู้ให้บริการที่เป็นนิติบุคคล โดยคำนึงถึงฐานะทางนิติบุคคล คุณวุฒิและประวัติการทำงาน จำนวนสถาปนิกและหรือวิศวกร หลักฐานแสดงผลงาน ตลอดจนแนวความคิดในการออกแบบ เพื่อดำเนินการจ้างต่อไป โดยใช้กับการก่อสร้างอาคารที่มีวงเงินงบประมาณค่าก่อสร้างตามโครงการหนึ่งๆ เกิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ข้อ ๑๐๔)

ขั้นตอนการจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัด

ข้อกำหนด

- เจ้าหน้าที่พัสดุรายงานขอจ้างออกแบบและควบคุมงานเสนอหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อให้ความเห็นชอบ (ข้อ ๙๖)
- หัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบ และแต่งตั้งคณะกรรมการรับซองเสนองาน และคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด (ข้อ ๑๐๕)
- คณะกรรมการรับซองเสนองานต้องบันทึกชื่อผู้ให้บริการไว้หน้าซองและลงบัญชีไว้เป็นหลักฐานเมื่อรับซองเสนองานจากผู้ให้บริการ จากนั้นส่งมอบซองเสนองานต่อคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด (ข้อ ๑๐๕ ประกอบกับข้อ ๑๐๒)

- คณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนดเปิดซองเสนองาน และพิจารณาข้อกำหนดของผู้ให้บริการ คุณสมบัติและประวัติการทำงาน จำนวนสถาปนิก และหรือวิศวกร หลักฐานแสดงผลงาน และแนวความคิดในการออกแบบ โดยต้องคัดเลือกผู้ให้บริการที่มีข้อกำหนดเหมาะสมไว้เป็นจำนวนไม่น้อยกว่า ๒ ราย และแจ้งวิธีดำเนินการเสนองานตามความประสงค์ของผู้ว่าจ้างแก่ผู้เสนองาน (ข้อ ๑๐๖ (๑) (๒) และ (๓))

- คณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนดพิจารณาคัดเลือกข้อเสนองาน โดยต้องคำนึงถึงแผนปฏิบัติงาน ความเหมาะสมทางด้านประโยชน์ใช้สอย ตลอดจนสายงานและความเหมาะสมทางด้านสถาปัตยกรรม และรายงานต่อหัวหน้าส่วนราชการผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ (ข้อ ๑๐๖ (๓) และ (๔))

๔) การจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีพิเศษ

การจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีพิเศษมี ๒ วิธี คือ

๔.๑) วิธีเลือกจ้าง ได้แก่ การจ้างออกแบบและควบคุมงานในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน และเพื่อความมั่นคงของชาติ หากจะดำเนินการว่าจ้างตามวิธีอื่นแล้วจะทำให้เกิดความล่าช้า เกิดความเสียหายแก่ทางราชการและความมั่นคงของประเทศชาติ (ข้อ ๑๐๗ (๑))

ขั้นตอนการดำเนินการ

- เจ้าหน้าที่พัสดुरายงานขอจ้างออกแบบและควบคุมงานเสนอต่อหัวหน้าส่วนราชการ และเมื่อหัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบแล้วจึงดำเนินการต่อไป (ข้อ ๙๖)

- ปลัดกระทรวงเป็นผู้มีอำนาจตกลงจ้างผู้ให้บริการตามความเห็นสมควร (ข้อ ๑๐๗ (๑))

๔.๒) วิธีประกวดแบบ ได้แก่ การจ้างออกแบบอาคารที่มีลักษณะพิเศษเป็นที่เชิดชูคุณค่าทางด้านศิลปกรรมหรือสถาปัตยกรรมของชาติ เช่น อนุสาวรีย์ รัฐสภา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ฯลฯ หรืออาคารที่มีโครงสร้างขนาดใหญ่ เช่น สนามกีฬาแห่งชาติ สนามบิน (ข้อ ๑๐๗ (๒))

ขั้นตอนการดำเนินการ

- เจ้าหน้าที่พัสดुरายงานขอจ้างออกแบบอาคารต่อหัวหน้าส่วนราชการและเมื่อหัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบแล้วจึงดำเนินการต่อไป (ข้อ ๙๖)

- ส่วนราชการเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการจ้างออกแบบ
โดยวิธีประกวดแบบต่อคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กวพ.) (ข้อ ๑๐๗ (๒))

ข้อสังเกต

ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกการคัดเลือกผู้ให้บริการได้ในกรณีที่มี
ผู้ยื่นเสนองานน้อยกว่า ๒ ราย หรือผู้ให้บริการยื่นเสนองานไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์
ของผู้ว่าจ้าง (ข้อ ๑๐๘)

๕.๓.๔ อำนาจในการสั่งจ้างออกแบบและควบคุมงาน

การสั่งจ้างออกแบบและควบคุมงานครั้งหนึ่ง ให้เป็นอำนาจของผู้ดำรง
ตำแหน่งและภายในวงเงิน ดังต่อไปนี้ (ข้อ ๑๑๔^{๗๑})

- ๑) หักหน้าส่วนราชการไม่เกิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- ๒) ปลัดกระทรวงเกิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๖. การทำสัญญา

๖.๑ รูปแบบของสัญญา ส่วนราชการต้องทำสัญญา ดังนี้ (ข้อ ๑๓๒)

- ๑) ตามตัวอย่างที่ กวพ. กำหนด
- ๒) ตามที่ได้ผ่านการพิจารณาของสำนักงานอัยการสูงสุด

๖.๒ การลงนามในสัญญา เป็นอำนาจของบุคคล ดังนี้

- ๑) หัวหน้าส่วนราชการ
- ๒) ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากหัวหน้าส่วนราชการ

๖.๓ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญา สัญญาเป็นหนังสือที่ได้ลงนามแล้ว มีหลักเกณฑ์
ในการแก้ไข ดังนี้ (ข้อ ๑๓๖^{๗๒})

- ๑) มีความจำเป็นโดยไม่ทำให้ทางราชการเสียประโยชน์ หรือเป็นการแก้ไข
เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ
- ๒) หัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

^{๗๑} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๒๘ หน้า ๑๖

^{๗๒} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๓๐ หน้า ๑๗

๓) การแก้ไขที่มีการเพิ่มวงเงิน จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือขอทำความตกลงในส่วนที่ใช้เงินกู้ หรือเงินช่วยเหลือ

๔) การจัดหาที่เกี่ยวกับความมั่นคงแข็งแรง หรืองานเทคนิคเฉพาะอย่าง จะต้องได้รับการรับรองจากวิศวกร สถาปนิกและวิศวกรผู้ชำนาญการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรับผิดชอบ หรือสามารถรับรองคุณลักษณะเฉพาะ แบบและรายการของงานก่อสร้าง หรืองานเทคนิคเฉพาะอย่างนั้นด้วย

๖.๔ การงดหรือลดค่าปรับ หรือการขยายระยะเวลาทำการตามสัญญา
มีหลักเกณฑ์ดังนี้ (ข้อ ๑๓๙^{๗๓})

๑) อยู่ในอำนาจพิจารณาของหัวหน้าส่วนราชการ

๒) พิจารณาได้ตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริง

๓) พิจารณาได้เฉพาะกรณีดังนี้

๓.๑) เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของส่วนราชการ

๓.๒) เหตุสุดวิสัย

๓.๓) เหตุเกิดจากพฤติการณ์ที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย

๔) ต้องระบุเงื่อนไขให้คู่สัญญาต้องแจ้งเหตุตามข้อ ๓) ไว้ในสัญญา โดยให้แจ้งเหตุให้ส่วนราชการทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่เหตุนั้นสิ้นสุดลง

๕) การไม่แจ้งเหตุภายในเวลาตาม ๔) จะยกมากล่าวอ้างของงดหรือลดค่าปรับ หรือขอขยายเวลาในภายหลังไม่ได้ เว้นแต่กรณีตามข้อ ๓.๑) ซึ่งมีหลักฐานชัดแจ้ง หรือส่วนราชการทราบอยู่แล้วตั้งแต่ต้น

๖.๕ การบอกเลิกสัญญา มีหลักเกณฑ์ดังนี้ (ข้อ ๑๓๗)

๑) อำนาจการพิจารณาเป็นของหัวหน้าส่วนราชการ

๒) มีเหตุอันเชื่อได้ว่า ผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

๓) การตกลงกับคู่สัญญาที่จะบอกเลิกสัญญา พิจารณาได้เฉพาะกรณี ดังนี้ (ข้อ ๑๓๗ วรรคสอง)

^{๗๓} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๓๒ หน้า ๑๗

๓.๑) กรณีที่เป็นประโยชน์แก่ทางราชการโดยตรง หรือ

๓.๒) เพื่อแก้ไขข้อเสียเปรียบของทางราชการในการที่จะปฏิบัติตามสัญญาต่อไป

๔) กรณีที่ต้องมีการปรับเนื่องจากคู่สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญา และจำนวนเงินค่าปรับจะเกินร้อยละสิบของวงเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้าง เว้นแต่คู่สัญญาจะได้ยินยอมเสียค่าปรับโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ หัวหน้าส่วนราชการสามารถพิจารณาผ่อนปรนการบอกเลิกสัญญาได้เท่าที่จำเป็น (ข้อ ๑๓๘)

๖.๖ การจัดหาโดยไม่ทำเป็นสัญญา มีหลักเกณฑ์ดังนี้ (ข้อ ๑๓๓^{๗๔})

๑) อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการ

๒) สามารถดำเนินการได้ ๒ กรณี

๒.๑) กรณีจัดทำข้อตกลงเป็นหนังสือ ได้แก่

(๑) การซื้อ การจ้าง หรือการแลกเปลี่ยนโดยวิธีตกลงราคา หรือการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีตกลงที่มีวงเงินไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

(๒) การจัดหาที่คู่สัญญาสามารถส่งมอบพัสดุให้ครบถ้วนภายในห้าวันทำการนับตั้งแต่วันถัดจากวันทำข้อตกลงเป็นหนังสือ

(๓) การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ และการจัดหาจากส่วนราชการ

(๔) การซื้อโดยวิธีพิเศษตามข้อ ๒๓ (๑) ถึง (๕)

(๕) การจ้างโดยวิธีพิเศษตามข้อ ๒๔ (๑) ถึง (๕)

(๖) การเช่า ซึ่งผู้เช่าไม่ต้องเสียเงินอื่นใดนอกจากค่าเช่า

๒.๒) กรณีที่ไม่ทำข้อตกลงเป็นหนังสือก็ได้ ได้แก่

(๑) กรณีการจัดหาซึ่งมีราคาไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท

(๒) กรณีการซื้อหรือการจ้าง ซึ่งใช้วิธีดำเนินการตามข้อ ๓๙ วรรคสอง

^{๗๔} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๒๙ หน้า ๑๗

๗. หลักประกัน

๗.๑ หลักประกันมี ๒ ประเภท คือ หลักประกันของและหลักประกันสัญญา โดยสิ่งที่จะนำมาเป็นหลักประกันได้ ได้แก่ (ข้อ ๑๔๑^{๗๕})

๑) เงินสด

๒) เชื้อค้ำประกันการเซ็นสัญญา ลงวันที่ที่ใช้เชื้อชำระต่อเจ้าหน้าที่ หรือก่อนวันนั้นไม่เกิน ๓ วันทำการ

๓) หนังสือค้ำประกันของธนาคารภายในประเทศตามตัวอย่างที่ กวพ. กำหนด

๔) หนังสือค้ำประกันของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บริษัทเงินทุนหรือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเงินทุนตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย

๕) พันธบัตรรัฐบาลไทย

๗.๒ ให้กำหนดมูลค่าหลักประกันในอัตราร้อยละห้าของวงเงินหรือราคาพัสดุที่จัดหา เว้นแต่การจัดหาพัสดุที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ อาจกำหนดสูงกว่าร้อยละห้าแต่ไม่เกินร้อยละสิบก็ได้ (ข้อ ๑๔๒ วรรคหนึ่ง)

๗.๓ ต้องระบุงการกำหนดหลักประกันเป็นเงื่อนไขในเอกสารสอบราคาหรือประกวดราคา และ/หรือในสัญญาด้วย (ข้อ ๑๔๒ วรรคสาม)

๗.๔ กรณีที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้เสนอราคาหรือเป็นคู่สัญญาไม่ต้องวางหลักประกัน (ข้อ ๑๔๓)

๗.๕ การคืนหลักประกัน (ข้อ ๑๔๔)

๑) หลักประกันของ ให้คืนแก่ผู้เสนอราคาหรือผู้ค้ำประกันภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้พิจารณาในเบื้องต้นแล้ว เว้นแต่ผู้เสนอราคาที่ถูกคัดเลือกไว้ซึ่งเสนอราคาต่ำสุดไม่เกิน ๓ ราย ให้คืนเมื่อได้ทำสัญญาหรือข้อตกลง หรือเมื่อพ้นจากข้อผูกพันแล้ว

๒) หลักประกันสัญญา ให้คืนแก่คู่สัญญาหรือผู้ค้ำประกันอย่างช้าไม่เกิน ๑๕ วัน นับแต่วันที่คู่สัญญาพ้นจากข้อผูกพันตามสัญญา

๓) การจัดหาที่ไม่ต้องมีการประกันเพื่อความชำรุดบกพร่อง ให้คืนหลักประกันแก่คู่สัญญาหรือผู้ค้ำประกันตามอัตราส่วนของพัสดุที่ทางราชการได้รับมอบ

๔) หลักประกันที่เป็นหนังสือค้ำประกันของธนาคาร บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมฯ บริษัทเงินทุน หรือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ซึ่งคู่สัญญาหรือผู้เสนอราคาไม่มารับภายในเวลา

^{๗๕} ข้อ ๑๔๑ แก้ไขโดยข้อ ๒๔ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓)

ที่กำหนด ให้รีบส่งต้นฉบับหนังสือดังกล่าวให้แก่คู่สัญญาหรือผู้เสนอราคาโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนโดยเร็ว พร้อมกับแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบด้วย

๘. การลงโทษผู้ทำงาน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดกรณีเกี่ยวกับการลงโทษผู้ทำงานไว้ในข้อ ๑๔๕ ถึงข้อ ๑๔๕ สัตต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันความเสียหายของส่วนราชการจากเอกชนผู้รับจ้างที่ทำงานก่อสร้างซึ่งทำไว้กับส่วนราชการ ด้วยการกำหนดห้ามส่วนราชการก่อดิตสัมพันธ์กับผู้ทำงานที่ผู้รักษาการตามระเบียบนี้ (ปลัดกระทรวงการคลัง) ระบุชื่อไว้ในบัญชีรายชื่อผู้ทำงานและได้แจ้งเวียนชื่อแล้ว

๘.๑ กรณีที่ถือเป็นผู้ทำงาน

ข้อ ๑๔๕ ทวิ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดว่า เมื่อปรากฏกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้หัวหน้าส่วนราชการผู้ว่าจ้างดำเนินการตามขั้นตอนของการสั่งให้เป็นผู้ทำงาน

๑) ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกแล้วไม่ยอมไปทำสัญญาหรือข้อตกลงภายในเวลาที่ทางราชการกำหนด

๒) เมื่อคู่สัญญาของทางราชการ หรือผู้รับจ้างที่ทางราชการอนุญาตให้รับช่วงงานได้ ไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้น

๓) พัสดที่ซื้อหรือจ้างทำให้เกิดข้อบกพร่องขึ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือข้อตกลง และไม่ได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องจากผู้จำหน่าย ผู้รับจ้าง หรือคู่สัญญา หรือพัสดที่ซื้อหรือจ้างไม่ได้มาตรฐาน หรือวัสดุที่ใช้ไม่ได้มาตรฐาน หรือไม่ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือข้อตกลง ทำให้งานบกพร่องเสียหายอย่างร้ายแรง

๔) สำหรับงานก่อสร้างสาธารณูปโภค^{๗๖} หากปรากฏว่าพัสดหรือวัสดุที่ซื้อหรือจ้าง หรือใช้โดยผู้รับจ้างช่วงที่ทางราชการอนุญาตให้รับช่วงงานได้ มีข้อบกพร่องหรือไม่ได้มาตรฐาน หรือไม่ครบถ้วนตาม (๓)

^{๗๖} ข้อ ๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดว่า “งานก่อสร้างสาธารณูปโภค” หมายความว่า งานก่อสร้างซ่อมแซม และบำรุงรักษางานอื่นเกี่ยวกับการประปา การไฟฟ้า การสื่อสาร การโทรคมนาคม การระบายน้ำ ระบบการขนส่งปิโตรเลียมโดยทางท่อ ทางหลวง ทางรถไฟ และงานอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งดำเนินการในระดับพื้นดิน ใต้พื้นดิน หรือเหนือพื้นดิน

นอกจากกรณีตามข้อ ๑๔๕ ทวิ ดังกล่าวแล้ว หากปรากฏข้อเท็จจริงอันควรสงสัยว่า มีการกระทำตามข้อ ๑๔๕ ตริ และข้อ ๑๔๕ จัตวา ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ กรณีก็อยู่ในหลักเกณฑ์ที่อาจถูกส่งลงโทษให้เป็นผู้ทำงานด้วย กล่าวคือ

๕) การจ้างที่ปรึกษาหรือการจ้างออกแบบและควบคุมงาน ซึ่งตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่าผลจากการปฏิบัติตามสัญญาดังกล่าวมีข้อบกพร่อง ผิดพลาด หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง

๖) มีเหตุอันควรสงสัยปรากฏในภายหลังการจัดหาพัสดุว่า ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานรายหนึ่งหรือหลายราย ไม่ว่าจะเป็นผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่ได้รับการคัดเลือกหรือไม่ก็ตาม กระทำการอันเป็นการขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมหรือกระทำการโดยไม่สุจริต เช่น การเสนอเอกสารอันเป็นเท็จ หรือใช้ข้อมูลคลลธรรมดาหรือนิตินบุคคลอื่น มาเสนอราคาแทน

๘.๒ ขั้นตอนการส่งลงโทษผู้ทำงาน

๑) เมื่อปรากฏกรณีว่าเป็นผู้ทำงานตามข้อ ๑๔๕ ทวิ (๑) – (๔) ข้อ ๑๔๕ ตริ และข้อ ๑๔๕ จัตวา

๒) ให้หัวหน้าส่วนราชการเสนอชื่อผู้ที่จะถูกลงโทษให้เป็นผู้ทำงานไปยัง ปลัดกระทรวงโดยเร็วเพื่อพิจารณาให้เป็นผู้ทำงาน โดยเสนอความเห็นของตนประกอบการพิจารณาของปลัดกระทรวงด้วย (ข้อ ๑๔๕ ทวิ วรรคสอง)

๓) เมื่อปลัดกระทรวงพิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำตามข้อ ๑) เป็นการกระทำโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และบุคคลดังกล่าวสมควรเป็นผู้ทำงาน ให้ปลัดกระทรวงรายงานไปยังผู้รักษาการตามระเบียบ (ปลัดกระทรวงการคลัง) เพื่อพิจารณาสั่งให้เป็นผู้ทำงานโดยเร็ว (ข้อ ๑๔๕ ทวิ วรรคสาม)

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ เป็นโครงการใหญ่ตามหลักเกณฑ์และวงเงิน ที่คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กพพ.) กำหนด หากปลัดกระทรวงพิจารณาแล้วเห็นว่า บุคคลดังกล่าวยังไม่สมควรเป็นผู้ทำงาน ให้ปลัดกระทรวงรายงานไปยัง กพพ. เพื่อทราบด้วย (ข้อ ๑๔๕ ทวิ วรรคสี่)

๔) เมื่อผู้รักษาการตามระเบียบ (ปลัดกระทรวงการคลัง) ได้พิจารณาหลังจาก ได้ฟังความเห็นของ กพพ. แล้ว และเห็นว่าบุคคลสมควรเป็นผู้ทำงาน ก็ให้ผู้รักษาการตามระเบียบ (ปลัดกระทรวงการคลัง) สั่งให้บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ทำงาน โดยระบุชื่อผู้ทำงานไว้ในบัญชีรายชื่อผู้ทำงาน พร้อมทั้งแจ้งเวียนชื่อผู้ทำงานข้างต้นให้ส่วนราชการอื่นทราบ และแจ้งให้ผู้ทำงานรายนั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนด้วย (ข้อ ๑๔๕ ทวิ วรรคห้า)

๕) ในกรณีที่ผู้รักษาการตามระเบียบ (ปลัดกระทรวงการคลัง) เห็นว่า บุคคลดังกล่าวไม่สมควรเป็นผู้ทำงาน ให้แจ้งผลการพิจารณาไปให้ปลัดกระทรวงทราบ (ข้อ ๑๔๕ ทวิ วรรคหก)

๘.๓ ผลของการถูกสั่งลงโทษให้เป็นผู้ทำงาน

เมื่อบุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้รับจ้างกับส่วนราชการถูกแจ้งเวียนชื่อให้เป็นผู้ทำงานแล้ว ผลที่ตามมาคือ ผู้รับจ้างดังกล่าวจะไม่สามารถติดต่อหรือก่อนิติสัมพันธ์กับส่วนราชการได้อีกต่อไป เว้นแต่ผู้รักษาการตามระเบียบ (ปลัดกระทรวงการคลัง) จะสั่งเพิกถอนการเป็นผู้ทำงาน ทั้งนี้ ตามข้อ ๑๔๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุนอกจากนี้ การห้ามส่วนราชการก่อนิติสัมพันธ์กับผู้ทำงานดังกล่าวนั้น ให้ใช้บังคับกับบุคคลตามข้อ ๑๔๕ ฉ วรรคสองและวรรคสาม ของระเบียบฉบับเดียวกันด้วย กล่าวคือ

๑) กรณีผู้ที่ถูกสั่งให้เป็นผู้ทำงานเป็นนิติบุคคล มีผลแบ่งออกเป็น ๒ กรณี คือ

(๑) ถ้าการกระทำอันเป็นเหตุให้ถูกสั่งให้เป็นผู้ทำงานเกิดจากหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของนิติบุคคลนั้น ให้ผู้รักษาการตามระเบียบ (ปลัดกระทรวงการคลัง) สั่งให้บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ทำงานด้วย

(๒) ในกรณีที่นิติบุคคลรายใดถูกสั่งให้เป็นผู้ทำงาน ให้คำสั่งดังกล่าวมีผลไปถึงนิติบุคคลอื่นที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกัน ซึ่งมีหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของนิติบุคคลนั้นเป็นบุคคลเดียวกันกับหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของนิติบุคคลที่ถูกพิจารณาให้เป็นผู้ทำงานด้วย

๒) กรณีผู้ที่ถูกสั่งให้เป็นผู้ทำงานเป็นบุคคลธรรมดา ให้คำสั่งดังกล่าวมีผลไปถึงนิติบุคคลอื่นที่เข้าเสนอราคาหรือเสนองาน ซึ่งมีบุคคลที่ถูกลงโทษข้างต้นเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของนิติบุคคลนั้นด้วย

อย่างไรก็ตาม ในระหว่างการพิจารณาให้เป็นผู้ทำงานนั้น เอกชนผู้รับจ้างที่ถูกพิจารณามีสิทธิเสนอราคาหรือเสนองานให้แก่ส่วนราชการได้ แต่ถ้าผลการพิจารณาในเวลาต่อมา ผู้รักษาการตามระเบียบนี้ (ปลัดกระทรวงการคลัง) ได้สั่งให้เอกชนผู้รับจ้างนั้นเป็นผู้ทำงาน ให้ปลัดกระทรวงตัดรายชื่อบุคคลดังกล่าวออกจากรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับการคัดเลือกหรือยกเลิกการเปิดซองเสนอราคา หรือเสนองาน หรือยกเลิกการลงนามในสัญญาซื้อหรือจ้างที่ได้กระทำก่อนการสั่งการของผู้รักษาการตามระเบียบ (ปลัดกระทรวงการคลัง) เว้นแต่กรณีที่ปลัดกระทรวงพิจารณาเห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่ทางราชการอย่างยิ่ง ปลัดกระทรวงจะไม่ตัดรายชื่อเอกชนผู้รับจ้างดังกล่าวออกจากรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับการคัดเลือก หรือไม่ยกเลิก

การเปิดซองเสนอราคาหรือเสนองาน หรือจะไม่ยกเลิกการลงนามในสัญญาซื้อหรือจ้างที่ได้กระทำก่อนการสั่งการของผู้รักษาการตามระเบียบก็ได้ ทั้งนี้ ตามข้อ ๑๔๕ วรรคสี่ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ

๘.๔ ข้อยกเว้นที่ทำให้ไม่ถือเป็นผู้ทำงาน

ข้อ ๑๔๕ เบญจ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดว่า ในกรณีที่ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่ร่วมกระทำการอันเป็นการขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมหรือกระทำการโดยไม่สุจริตรายใด ซึ่งมีใช่เป็นผู้ริเริ่มให้มีการกระทำดังกล่าวได้ให้ความร่วมมือเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของทางราชการ ให้หัวหน้าส่วนราชการหรือปลัดกระทรวง หรือผู้รักษาการตามระเบียบ (ปลัดกระทรวงการคลัง) พิจารณาให้ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานรายนั้นได้รับการยกเว้นที่จะไม่เป็นผู้ทำงานได้ โดยแสดงเหตุผลหรือระบุเหตุผลไว้ในการเสนอความเห็นหรือในการสั่งการ แล้วแต่กรณี

นอกจากนี้ กรมบัญชีกลางยังได้มีหนังสือ ที่ กค (กwp) ๐๔๐๘.๔/ว ๒๗๕ ลงวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ แจ้งเวียนเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการช่วยเหลือผู้ประกอบการอาชีพงานก่อสร้างใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบ โดยมีสาระสำคัญคือ “เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้รับจ้างที่เข้าทำงานให้กับทางราชการใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาความไม่สงบ หากผู้รับจ้างรายใดประสบปัญหาในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นการเข้าพื้นที่หรือการดำเนินงานตามสัญญา ขอให้แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้ว่าจ้างทราบ พร้อมทั้งให้เก็บเอกสารดังกล่าวไว้เพื่อเป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาช่วยเหลือผู้รับจ้าง และขอให้ผู้ว่าจ้างมีหนังสือแจ้งกรณีให้ผู้รับจ้างต้องดำเนินการขอรับความช่วยเหลือดังกล่าวให้ผู้รับจ้างทราบด้วย” และต่อมา กรมบัญชีกลางได้มีหนังสือ ที่ กค (กwp) ๐๔๐๘.๔/ว ๑๐๖ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๘ แจ้งเวียนแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีข้างต้นเพิ่มเติม โดยมีสาระสำคัญ คือ “เนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ที่จะทำการก่อสร้างซึ่งอยู่ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่แน่นอนว่าจะยุติเมื่อใด และไม่ใช้ความผิดของคู่สัญญาฝ่ายใด ดังนั้น เพื่อความเป็นธรรม จึงเห็นสมควรให้ส่วนราชการตรวจสอบว่า หากคู่สัญญาฝ่ายเอกชนไม่สามารถเข้าดำเนินการในพื้นที่ดังกล่าวได้จริง ก็เห็นควรให้คู่สัญญามีสิทธิที่จะขอยกเลิกสัญญากับทางราชการได้โดยไม่ถือว่าเป็นผู้ทำงาน โดยการตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าว จะต้องตรวจสอบจากบันทึกการปฏิบัติงานประจำวันของผู้ควบคุมงาน และการรายงานของคณะกรรมการตรวจการจ้าง และหนังสือแจ้งปัญหาอุปสรรคที่ไม่สามารถเข้าดำเนินการได้ เพื่อประกอบการพิจารณายกเลิกสัญญาดังกล่าว”

ส่วนที่ ๒ : สารสำคัญของระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ
ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๒

สาระสำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙

การพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นวิธีการจัดหาพัสดุวิธีหนึ่งของการซื้อหรือการจ้างตามข้อ ๑๘ (๖)^{๗๗} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเพิ่มเติมโดยข้อ ๕^{๗๘} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๕ ต่อมา มีประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องหลักเกณฑ์การซื้อและการจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๘.๕/ว ๑๒ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๘ เพื่อกำหนดขั้นตอนและวิธีการของการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ แต่ปัจจุบันได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ บังคับใช้กับการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แทนประกาศกระทรวงการคลังฉบับดังกล่าว ซึ่งนอกจากระเบียบฉบับนี้จะพึงใช้บังคับได้ไม่นานนัก ระเบียบฉบับดังกล่าวยังมีเนื้อหาและขั้นตอนการดำเนินการที่แตกต่างไปจากวิธีการซื้อหรือการจ้างโดยวิธีอื่นเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้ง ปัจจุบันเริ่มมีข้อโต้แย้งเป็นคดีพิพาทจากการซื้อหรือการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลปกครองเป็นจำนวนมาก ในส่วนนี้จึงขอเสนอสาระสำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ รวมทั้งขั้นตอนการดำเนินการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่ระเบียบดังกล่าวกำหนดไว้ด้วย โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้

^{๗๗} อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๖๔ หน้า ๓๒

^{๗๘} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๕

ข้อ ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๖) ในข้อ ๑๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

“(๖) วิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด”

๑. ขอบเขตการใช้บังคับของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙

ในข้อ ๔ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ กำหนดให้ระเบียบฉบับนี้ใช้บังคับกับการจัดหาพัสดุของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีมูลค่าตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจาก กวพ.อ. ให้จัดหาด้วยวิธีอื่นได้ แต่ไม่ใช่บังคับกับการจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและควบคุมงาน การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีพิเศษและวิธีกรณีพิเศษ และข้อ ๓^{๗๙} ได้ให้คำนิยามของการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ว่า การจัดหาพัสดุตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมด้วยวิธีการซื้อหรือการจ้าง แต่ไม่รวมถึงการจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและควบคุมงาน การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีพิเศษและวิธีกรณีพิเศษที่สามารถทำได้ตามระเบียบอื่น โดยกำหนดให้ผู้เสนอราคาได้เสนอราคาแข่งขันกันเองด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ภายในระยะเวลา และ ณ สถานที่ที่กำหนดโดยไม่เปิดเผยตัวเลขที่มีการเสนอราคา (Sealed Bid Auction) และหากมีกรณีการดำเนินการในขั้นตอนหรือวิธีการดำเนินการของการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ระเบียบฉบับนี้ไม่ได้กำหนดไว้ ให้ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือระเบียบอื่นของหน่วยงานนั้นๆ ควบคู่ไปด้วย เว้นแต่คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์จะกำหนดหรือวินิจฉัยเป็นประการอื่น

ทั้งนี้ อาจสรุปได้ว่าขอบเขตการใช้บังคับของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ มีข้อพิจารณาประกอบกันดังต่อไปนี้

^{๗๙} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙

ข้อ ๔ การใช้บังคับ

ให้การจัดหาพัสดุของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐที่อยู่ในสังกัด การบังคับบัญชา หรือการกำกับดูแลของฝ่ายบริหารตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือกฎหมายจัดตั้งหน่วยงานดังกล่าว ที่กิจกรรม โครงการ หรือการก่อสร้างมีมูลค่าตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป ดำเนินการตามระเบียบนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้จัดหาด้วยวิธีอื่นได้

๑.๑ เป็นการใช้อย่างบังคับกับหน่วยงานของรัฐ ดังนี้

๑) ส่วนราชการ (ซึ่งข้อ ๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ให้คำนิยามไว้ว่า ส่วนราชการหมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม สำนักงาน หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือในต่างประเทศ แต่ไม่รวมถึง รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น)

๒) รัฐวิสาหกิจ

๓) องค์การมหาชน

๔) หน่วยงานอื่นของรัฐที่อยู่ในสังกัด การบังคับบัญชา หรือการกำกับดูแลของฝ่ายบริหาร

๑.๒ เป็นการใช้อย่างบังคับกับการจัดหาพัสดุที่มีมูลค่าสองล้านบาทขึ้นไป

๑.๓ ใช้กับการซื้อหรือจ้าง ไม่รวมถึงการจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบ และควบคุมงาน การซื้อหรือจ้างโดยวิธีพิเศษและวิธีกรณีพิเศษ

จะเห็นได้ว่าขอบเขตการใช้อย่างบังคับกับหน่วยงานของรัฐตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ กว้างกว่าระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ ใช้อย่างบังคับกับส่วนราชการ (ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และในต่างประเทศ) เท่านั้น ในขณะที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากจะใช้อย่างบังคับกับส่วนราชการแล้ว ยังใช้อย่างบังคับกับรัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนและหน่วยงานอื่นของรัฐที่อยู่ในสังกัด การบังคับบัญชา หรือการกำกับดูแลของฝ่ายบริหารอีกด้วย

๒. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

การดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มีบุคคลและคณะบุคคลต่างๆ เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละขั้นตอนแตกต่างกันออกไปตามที่ระเบียบกำหนดไว้ ซึ่งบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญๆ มีดังนี้

๒.๑ คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๖ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ กำหนดให้มีคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เรียกโดยย่อว่า “กวพ.อ.” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นรองประธานกรรมการ อัยการสูงสุด

ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้แทนสำนักงานกำกับและบริหารโครงการเปลี่ยนระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย เป็นกรรมการ และอธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นกรรมการและเลขานุการ

โดยข้อ ๗ ของระเบียบฉบับเดียวกันกำหนดให้คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (กwp.อ.) มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑) ติความและวินิจฉัยปัญหาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

๒) พิจารณานุมัติยกเว้นหรือผ่อนผันการไม่ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

๓) พิจารณาอุทธรณ์และคำร้องเรียนเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และความเป็นธรรมอื่นๆ

๔) พิจารณานุมัติการดำเนินการจัดหาพัสดุด้วยวิธีการอื่น

๕) กำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดการปฏิบัติในกระบวนการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

๖) เสนอแนะการแก้ไขปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ต่อคณะรัฐมนตรี

๗) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการต่างๆ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือตามที่ กwp.อ. มอบหมายแล้วเสนอให้ กwp.อ. พิจารณา เว้นแต่ กwp.อ. จะมีมติมอบหมายให้ดำเนินการแทน กwp.อ. ไปได้

๒.๒ คณะกรรมการกำหนดร่างขอบเขตของงานและร่างเอกสารการประกวดราคา

ข้อ ๘ (๑) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ กำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดร่างขอบเขตของงาน (Terms of Reference : TOR) และร่างเอกสารการประกวดราคาขึ้นเพื่อทำหน้าที่ ดังนี้

๑) ร่างขอบเขตของงานและร่างเอกสารการประกวดราคา และขออนุมัติต่อหัวหน้าหน่วยงาน

๒) นำสาระสำคัญที่สามารถเผยแพร่ได้ของร่างขอบเขตของงานและร่างเอกสารการประกวดราคาที่ได้รับการอนุมัติ ประกาศทางเว็บไซต์ของหน่วยงานและกรมบัญชีกลาง

๓) พิจารณาปรับปรุงร่างขอบเขตของงานและร่างเอกสารการประกวดราคา และเสนอหัวหน้าหน่วยงานเพื่อขอความเห็นชอบ แล้วประกาศทางเว็บไซต์ของหน่วยงานและกรมบัญชีกลาง

๒.๓ คณะกรรมการประกวดราคา

ข้อ ๘ (๓) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ กำหนดให้อธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการประกวดราคา ซึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคนจากบุคลากรในหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุ และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสามคนและไม่มากกว่าห้าคน ในจำนวนนี้ให้แต่งตั้งจากบุคคลที่มีได้เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำอย่างน้อยหนึ่งคน ทั้งนี้ จะแต่งตั้งตามข้อเสนอของหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ โดยให้หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุหรือที่เรียกชื่ออย่างอื่นในหน่วยงานนั้นเป็นกรรมการและเลขานุการ และเจ้าหน้าที่พัสดุในหน่วยงานนั้นเป็นผู้ช่วยเลขานุการ โดยคณะกรรมการประกวดราคามีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑) นำสาระสำคัญของเอกสารประกาศเชิญชวน เอกสารการประกวดราคา และเอกสารเบื้องต้นอื่นๆ ที่สามารถเผยแพร่ได้ลงประกาศทางเว็บไซต์ของหน่วยงานและกรมบัญชีกลางเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามวัน โดยกำหนดให้มีการจัดทำของข้อเสนอด้านเทคนิค การวางหลักประกันซอง วัน เวลาและสถานที่ที่ยื่นซองข้อเสนอด้านเทคนิค เงื่อนไข เงื่อนไขเวลาและสถานที่ที่เกี่ยวข้อง (ข้อ ๘ (๓) วรรคสอง)

๒) ดำเนินการคัดเลือกเบื้องต้นเพื่อหาผู้มีสิทธิเสนอราคาและแจ้งผลการพิจารณาแก่ผู้ประสงค์จะเสนอราคาแต่ละรายทราบ (ข้อ ๘ (๒))

๓) แจ้งราคาสูงสุดให้ผู้เสนอราคาทุกรายทราบล่วงหน้าเพื่อเป็นฐานในการเสนอราคา (ข้อ ๑๑ (๒))

๔) ตรวจสอบควบคุมการเสนอราคาให้เป็นไปโดยเรียบร้อยโดยนับแต่เวลาที่เริ่มการเสนอราคาจนถึงเวลาสิ้นสุดการเสนอราคา ต้องมีคณะกรรมการประกวดราคาอย่างน้อยหนึ่งคนอยู่ประจำในสถานที่ที่กำหนด (ข้อ ๑๐ (๖))

๕) ดูแลการเสนอราคาทุกขั้นตอนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สุจริต เป็นธรรม (ข้อ ๑๑ (๕))

๖) สั่งพักกระบวนการเสนอราคาหากระบวนการเสนอราคาทางอิเล็กทรอนิกส์ขัดข้องจนไม่อาจดำเนินต่อไปให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดได้ (ข้อ ๑๑ (๖))

๗) ประชุมพิจารณาเพื่อมีมติรับการเสนอราคาของผู้มีสิทธิเสนอราคาทันทีที่กระบวนการเสนอราคาลิ้นสุดลงและเสนอให้หัวหน้าหน่วยงานพิจารณา (ข้อ ๑๐ (๔))

๘) แจ้งผลการพิจารณาการรับราคาของหัวหน้าหน่วยงานให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายทราบ (ข้อ ๑๐ (๔))

๒.๔ หัวหน้าหน่วยงาน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ได้ให้นิยามของคำว่า หัวหน้าหน่วยงานของแต่ละหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การบังคับของระเบียบฉบับนี้ไว้ มีเพียงคำนิยามของหัวหน้าส่วนราชการ ตามข้อ ๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ หมายถึง อธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นนิติบุคคล สำหรับราชการบริหารส่วนกลาง และผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับราชการบริหารส่วนภูมิภาค ส่วนหน่วยงานอื่น (รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หน่วยงานอื่นของรัฐที่อยู่ในสังกัด การบังคับบัญชาหรือการกำกับดูแลของฝ่ายบริหาร) หัวหน้าหน่วยงานน่าจะเป็นไปตามที่กฎหมายจัดตั้งหน่วยงานแต่ละแห่งกำหนดไว้ ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของบุคคลหรือคณะบุคคลก็ได้

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ อาจสรุปอำนาจหน้าที่ของหัวหน้าหน่วยงานได้ดังนี้

๑) แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดร่างขอบเขตของงานและร่างเอกสารการประกวดราคา (ข้อ ๘ (๑))

๒) อนุมัติให้นำสาระสำคัญที่สามารถเผยแพร่ได้ของร่างขอบเขตของงานและร่างเอกสารการประกวดราคาที่คณะกรรมการจัดทำขึ้น ประกาศทางเว็บไซต์ของหน่วยงานและกรมบัญชีกลาง (ข้อ ๘ (๑))

๓) แจ้งให้กรมบัญชีกลางแต่งตั้งคณะกรรมการประกวดราคาและคัดเลือกผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ ๘ (๒))

๔) พิจารณาอุทธรณ์กรณีผู้ประสงค์จะเสนอราคาที่ไม่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นคัดค้านผลการพิจารณา (ข้อ ๙ (๓))

๕) พิจารณาให้ความเห็นชอบกับมติของคณะกรรมการประกวดราคา ที่เสนอให้รับราคาของผู้มีสิทธิเสนอราคารายใดรายหนึ่ง (ข้อ ๑๐ (๔))

๖) มีคำสั่งให้ยกเลิกการประกวดราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีมีผู้ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นให้เป็นผู้มีสิทธิเสนอราคา เพียงรายเดียว (ข้อ ๙ (๔))

(๒) เมื่อถึงเวลาเริ่มการเสนอราคา แต่มีผู้มีสิทธิเสนอราคาเพียงรายเดียว ที่ส่งผู้แทนเข้าเสนอราคา (ข้อ ๑๐ (๑))

(๓) ในกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการ ประกวดราคา ที่เสนอให้รับราคาของผู้มีสิทธิเสนอราคารายใดรายหนึ่ง และคณะกรรมการ ชี้แจงแล้ว หัวหน้าหน่วยงานยังคงไม่เห็นชอบตามมติคณะกรรมการดังกล่าวอีก (ข้อ ๑๐ (๔))

๒.๕ อธิปไตยกรรมบัญญัติกลาง

อำนาจหน้าที่ของอธิปไตยกรรมบัญญัติกลางตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ สรุปได้ดังนี้

- ๑) แต่งตั้งคณะกรรมการประกวดราคา (ข้อ ๘ (๒))
- ๒) คัดเลือกผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ ๘ (๒))
- ๓) กำหนดวัน เวลา และสถานที่เสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ ๑๐ (๒))

๓. ขั้นตอนการดำเนินการของการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

- เจ้าหน้าที่พัสดุทำรายงานขอซื้อหรือจ้าง ในกรณีที่เป็นส่วนราชการให้จัดทำ รายงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- หัวหน้าหน่วยงานแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดร่างขอบเขตของงาน (Terms of Reference : TOR) และร่างเอกสารการประกวดราคา (ข้อ ๘ (๑))
- คณะกรรมการฯ จัดทำร่าง TOR และร่างเอกสารการประกวดราคา นำเสนอ ร่าง TOR และร่างเอกสารการประกวดราคา ขออนุมัติต่อหัวหน้าหน่วยงาน (ข้อ ๘ (๑))
- เมื่อหัวหน้าหน่วยงานอนุมัติร่าง TOR และร่างเอกสารการประกวดราคา ที่ คณะกรรมการฯ เสนอแล้ว ฝ่ายพัสดุของหน่วยงานต้องนำสาระสำคัญของร่างดังกล่าวที่สามารถ เผยแพร่ได้ประกาศทางเว็บไซต์ของหน่วยงานและเว็บไซต์ของกรมบัญชีกลางเป็นเวลา

ติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวัน เพื่อให้สาธารณชนเสนอแนะ วิจารณ์ หรือมีความเห็น เป็นลายลักษณ์อักษรหรือทางเว็บไซต์มายังหน่วยงานโดยเปิดเผยตัว (ข้อ ๘ (๑))

- คณะกรรมการฯ พิจารณาข้อวิจารณ์ หากเห็นสมควรปรับปรุง TOR ให้เสนอ หัวหน้าหน่วยงานเพื่อขอความเห็นชอบแล้วนำลงประกาศทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน และกรณีสืบกลางอีกครั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๓ วัน ทั้งนี้ จะประกาศทางสื่อมวลชนอื่นเพิ่มเติมก็ได้ (ข้อ ๘ (๑))

- หัวหน้าหน่วยงานแจ้งให้อธิบดีกรมบัญชีกลางแต่งตั้งคณะกรรมการประกวดราคา และคัดเลือกผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ ๘ (๒))

- อธิบดีกรมบัญชีกลางแต่งตั้งคณะกรรมการประกวดราคา และคัดเลือกผู้ให้บริการ ตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ ๘ (๓))

- คณะกรรมการประกวดราคานำสาระสำคัญของเอกสารประกาศเชิญชวน เอกสาร การประกวดราคา และเอกสารเบื้องต้นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่สามารถเผยแพร่ได้ลงประกาศทาง เว็บไซต์ของหน่วยงานและกรณีสืบกลางเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๓ วัน (ข้อ ๘ (๓) วรรคสอง)

- ผู้ประสงค์จะเสนอราคาต้องยื่นซองข้อเสนอด้านเทคนิคต่อคณะกรรมการ ประกวดราคาตามข้อ ๘ (๓) ในเวลาที่กำหนด โดยให้เวลาไม่น้อยกว่า ๓ วัน นับแต่วันสุดท้าย ของการแจกจ่ายหรือจำหน่ายเอกสารประกวดราคา แต่ต้องไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันแรก ที่กำหนดให้ยื่นซอง (ข้อ ๙ (๑))

ในการยื่นซองข้อเสนอด้านเทคนิคนี้ แนวทางการปฏิบัติตามระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่กรมบัญชีกลาง จัดทำขึ้นตามมติที่ประชุม กวพ.อ. ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ได้กำหนดให้ ผู้ประสงค์จะเสนอราคาจะต้องลงชื่อในหนังสือเงื่อนไขการซื้อหรือการจ้างโดยการประมูล ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (หนังสือเงื่อนไข ๓ ฝ่าย) และยื่นมาพร้อมกับการยื่นซองข้อเสนอด้านเทคนิคด้วย

- คณะกรรมการประกวดราคาคัดเลือกเบื้องต้นเพื่อหาผู้มีสิทธิเสนอราคา โดยพิจารณา ว่าต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วน ข้อเสนอด้านเทคนิคมีความเหมาะสมและไม่เป็นผู้เสนอราคา ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (ข้อ ๙ (๒))

- ผู้ประสงค์จะเสนอราคาที่ไม่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้น หากจะคัดค้านผลการ พิจารณา ให้อุทธรณ์ต่อหัวหน้าหน่วยงานนั้นภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และหัวหน้า หน่วยงานต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๗ วัน โดยในระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์ของหัวหน้า หน่วยงานจะดำเนินการขั้นตอนต่อไปไม่ได้ และถ้าหัวหน้าหน่วยงานพิจารณาไม่เสร็จภายใน ๗ วัน ให้ถือว่าอุทธรณ์ฟังขึ้น (ข้อ ๙ (๓))

- หน่วยงานแจ้งวัน เวลา และสถานที่แก่ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายเพื่อดำเนินกระบวนการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ ๑๐)

- ผู้มีสิทธิเสนอราคาจะต้องมาเสนอราคาตามสถานที่ที่กำหนด และแยกแต่ละรายออกจากกัน โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐ ๑ คนเข้าประจำด้วย ทั้งนี้ สามารถส่งผู้แทนมาได้รายละเอียดไม่เกิน ๓ คน และห้ามมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นไม่ว่าด้วยวิธีใด (ข้อ ๑๐ (๑))

- เมื่อถึงเวลาเริ่มการเสนอราคาแล้ว ผู้มีสิทธิเสนอราคาจะเปลี่ยนหรือเพิ่มผู้แทนไม่ได้ แต่สามารถถอดถอนผู้แทนบางคนด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งได้ กรณีผู้มีสิทธิเสนอราคาไม่ส่งผู้แทนตามที่กำหนด ให้ประธานคณะกรรมการประกวดราคาประกาศเป็นผู้หมดสิทธิเสนอราคา (ข้อ ๑๐ (๑))

- เมื่อเริ่มกระบวนการเสนอราคา ให้ผู้แทนผู้มีสิทธิเสนอราคาเริ่มการเสนอราคา ซึ่งการเสนอราคากระทำได้หลายครั้ง จนถึงเวลาที่ประธานคณะกรรมการประกวดราคาแจ้งเตือนว่าเป็นช่วงเวลาสามถึงห้านาทีสุดท้าย ในช่วงเวลาดังกล่าว ระบบจะไม่แสดงว่าราคาของผู้ใดมีสถานะใด เมื่อสิ้นสุดเวลา หากมีผู้เสนอราคาต่ำสุดเท่ากันหลายรายให้ต่อเวลาไปอีกครึ่งละ ๓ นาที จนได้ผู้เสนอราคาต่ำสุดเพียงรายเดียว (ข้อ ๑๐ (๓))

- คณะกรรมการประกวดราคาประชุมทันทีที่กระบวนการเสนอราคาสิ้นสุดลง เพื่อมีมติว่าสมควรรับข้อเสนอของผู้มีสิทธิเสนอราคารายใด แล้วรายงานให้หัวหน้าหน่วยงานพิจารณาภายในวันทำการถัดไป (ข้อ ๑๐ (๔))

- กรณีที่หัวหน้าหน่วยงานเห็นชอบด้วย ให้คณะกรรมการประกวดราคาแจ้งผลให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายทราบ (ข้อ ๑๐ (๔))

- กรณีที่หัวหน้าหน่วยงานไม่เห็นชอบด้วย ให้แจ้งเหตุผลให้คณะกรรมการประกวดราคาเพื่อชี้แจงภายใน ๓ วัน เมื่อได้รับคำชี้แจงแล้ว หากเห็นชอบด้วย ให้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายทราบ หากไม่เห็นด้วยภายใน ๓ วัน ให้ส่งยกเลิกการประกวดราคาแล้วแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายทราบและรายงานให้ กวพ.อ. ทราบ (ข้อ ๑๐ (๔))

- กรณีที่ผู้มีสิทธิเสนอราคาเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาของหัวหน้าหน่วยงาน ให้อุทธรณ์หรือร้องเรียนต่อ กวพ.อ. ภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง โดย กวพ.อ. พิจารณาอุทธรณ์หรือคำร้องเรียนให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน ในระหว่างนี้จะดำเนินการขั้นตอนต่อไปมิได้ (ข้อ ๑๐ (๕))

๔. ข้อกำหนดที่สำคัญ

๔.๑ มีการกำหนดการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายไว้โดยเฉพาะ ในกรณีดังต่อไปนี้

- ผู้ประสงค์จะเสนอราคาที่ไม่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นให้เป็นผู้มีสิทธิเสนอราคา ประสงค์จะคัดค้านการพิจารณาของคณะกรรมการประกวดราคา ให้อุทธรณ์ต่อหัวหน้าหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง โดยหัวหน้าหน่วยงานต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๗ วัน (ข้อ ๙ (๓))

- ผู้มีสิทธิเสนอราคาเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาของหัวหน้าหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุ หรือเห็นว่ามีความผิดอื่นใดอันควรร้องเรียนเพื่อความเป็นธรรม ให้อุทธรณ์หรือร้องเรียนต่อ กวพ.อ. ภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง โดย กวพ.อ. ต้องพิจารณาอุทธรณ์หรือคำร้องเรียนให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน (ข้อ ๑๐ (๕))

นอกจากนี้ ในระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์หรือคำร้องเรียนข้างต้น หน่วยงานจะดำเนินการขั้นตอนต่อไปไม่ได้ หรือต้องระงับการดำเนินการจัดหาไว้ก่อน (ข้อ ๙ (๓) และข้อ ๑๐ (๕))

๔.๒ มีการกำหนดหน้าที่ในการแจ้งผลการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐไว้อย่างชัดเจน ในกรณีดังต่อไปนี้

- เมื่อคณะกรรมการประกวดราคาดำเนินการคัดเลือกเบื้องต้นเพื่อเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาเสร็จแล้ว ให้แจ้งผู้ประสงค์จะเสนอราคาแต่ละรายทราบผลการพิจารณาเฉพาะของตน (ข้อ ๙ (๒) วรรคสอง)

- เมื่อหัวหน้าหน่วยงานพิจารณาเห็นชอบกับมติของคณะกรรมการประกวดราคา ที่เสนอให้รับราคาผู้มีสิทธิเสนอราคารายใดแล้ว ให้คณะกรรมการประกวดราคาแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายทราบ (ข้อ ๑๐ (๔))

- หัวหน้าหน่วยงานสั่งยกเลิกการประกวดราคาก็ต้องแจ้งให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายทราบเช่นกัน (ข้อ ๑๐ (๔))

๔.๓ มีการกำหนดให้กรณีต่อไปนี้เป็นอันถึงที่สุดในระดับของฝ่ายบริหาร

- คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของหัวหน้าหน่วยงานกรณีผู้ประสงค์จะเสนอราคาคัดค้านผลการพิจารณาคัดเลือกเบื้องต้นให้เป็นผู้มีสิทธิเสนอราคา (ข้อ ๙ (๓))

- มติ กวพ.อ. กรณีวินิจฉัยอุทธรณ์หรือร้องเรียนของผู้มีสิทธิเสนอราคาที่เข้าสู่กระบวนการเสนอราคาอุทธรณ์หรือร้องเรียนผลการพิจารณาของหัวหน้าหน่วยงาน (ข้อ ๑๐ (๕))

๔.๔ มีการกำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการสั่งยกเลิกการดำเนินการพัสดุ ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

- เมื่อคณะกรรมการประกวดราคาพิจารณาคัดเลือกเบื้องต้นเพื่อหาผู้มีสิทธิเสนอราคาแล้ว ปรากฏว่ามีผู้มีสิทธิเสนอราคาเพียงรายเดียว (ข้อ ๙ (๔))

- เมื่อถึงเวลาเริ่มการเสนอราคา ปรากฏว่ามีผู้มีสิทธิเสนอราคาเพียงรายเดียว ที่ส่งผู้แทนเข้าสู่กระบวนการเสนอราคา (ข้อ ๑๐ (๑))

- เมื่อหัวหน้าหน่วยงานไม่เห็นชอบกับมติของคณะกรรมการประกวดราคา ที่เสนอให้รับราคาผู้เสนอราคารายใดและให้คณะกรรมการชี้แจงแล้ว แต่หัวหน้าหน่วยงาน ยังคงไม่เห็นชอบตามมติของคณะกรรมการ โดยต้องดำเนินการภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ หัวหน้าหน่วยงานพิจารณาให้ความเห็น (ข้อ ๑๐ (๔))

๔.๕ มีการกำหนดเกี่ยวกับการยึดหรือริบหลักประกันของของผู้มีสิทธิเสนอราคา ในกรณีดังต่อไปนี้

หนังสือเงื่อนไขการซื้อหรือจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือเรียกง่าย ๆ ว่า “หนังสือเงื่อนไข ๓ ฝ่าย” มีการกำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการยึดหรือริบหลักประกันของของผู้มีสิทธิเสนอราคา ไว้ว่า

“ผู้รับบริการ (ประธานคณะกรรมการประกวดราคา) จะยึดหลักประกัน ที่ผู้รับบริการกำหนดให้มีในการเข้าเสนอราคาจากผู้มีสิทธิเสนอราคา ในกรณีดังต่อไปนี้

๑) ผู้มีสิทธิเสนอราคาไม่ส่งผู้แทนมาลงทะเบียนเพื่อเข้าสู่กระบวนการเสนอราคา ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด

๒) ผู้มีสิทธิเสนอราคาที่มาลงทะเบียนแล้ว ไม่ LOG IN เข้าสู่ระบบ

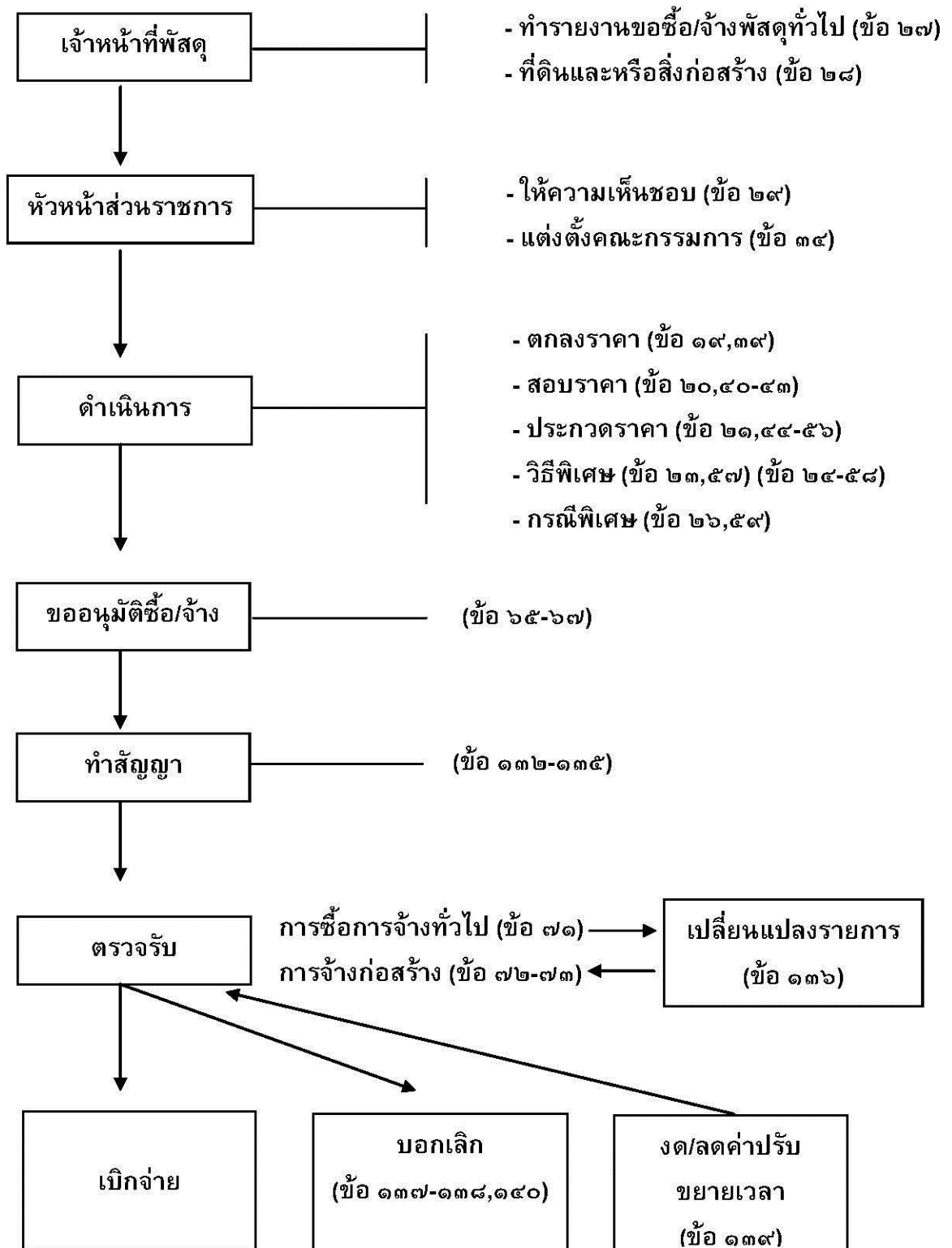
๓) ผู้มีสิทธิเสนอราคา LOG IN แล้ว แต่ไม่สามารถเสนอราคาหรือเสนอราคา ผิดเงื่อนไขที่กำหนด โดยการเสนอราคาสูงกว่าหรือเท่ากับราคาเริ่มต้นของการประมูล

๔) ผู้มีสิทธิเสนอราคาไม่ลงลายมือชื่อในแบบ บก.๐๐๘ แบบยืนยันราคาสุดท้าย ในการเสนอราคา”

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ กำหนดให้ผู้ประสงค์จะเสนอราคาจะต้องลงชื่อในหนังสือเงื่อนไข ๓ ฝ่าย พร้อมกับการยื่นซองข้อเสนอทางด้านเทคนิคและยื่นหลักประกันซองให้ไว้แก่ส่วนราชการผู้จัดให้มีการประกวดราคา โดยบุคคล ๓ ฝ่ายตามที่ระเบียบข้างต้นกำหนดนั้น ได้แก่ (๑) ส่วนราชการ (๒) ผู้ประสงค์จะเสนอราคา และ (๓) ผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ หากผู้ประสงค์จะเสนอราคาซึ่งได้ลงชื่อในหนังสือเงื่อนไข ๓ ฝ่าย เป็นผู้ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นให้เป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาแล้ว แต่ต่อมาได้กระทำผิดเงื่อนไขในการเสนอราคาตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑) – ๔) ของหนังสือเงื่อนไข ๓ ฝ่าย ส่วนราชการผู้จัดให้มีการประกวดราคามีอำนาจในการยึดหรือริบหลักประกันซองของผู้มีสิทธิเสนอราคาซึ่งกระทำผิดเงื่อนไขในการเสนอราคาข้างต้น หรือเรียกให้ธนาคารชำระเงินตามหนังสือค้ำประกัน แล้วแต่กรณี

แผนภาพที่ ๑

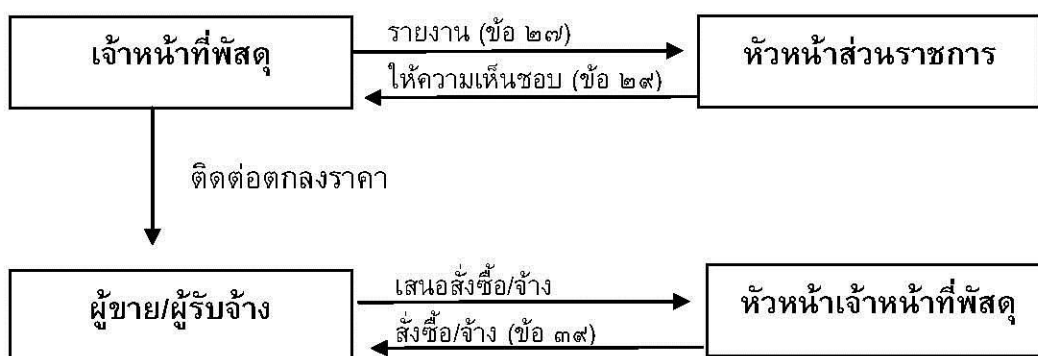
ขั้นตอนการซื้อและการจ้างทุกวิธี

แผนภาพที่ ๒

ขั้นตอนการซื้อและการจ้างโดยวิธีตกลงราคา

การดำเนินการโดยวิธีตกลงราคา

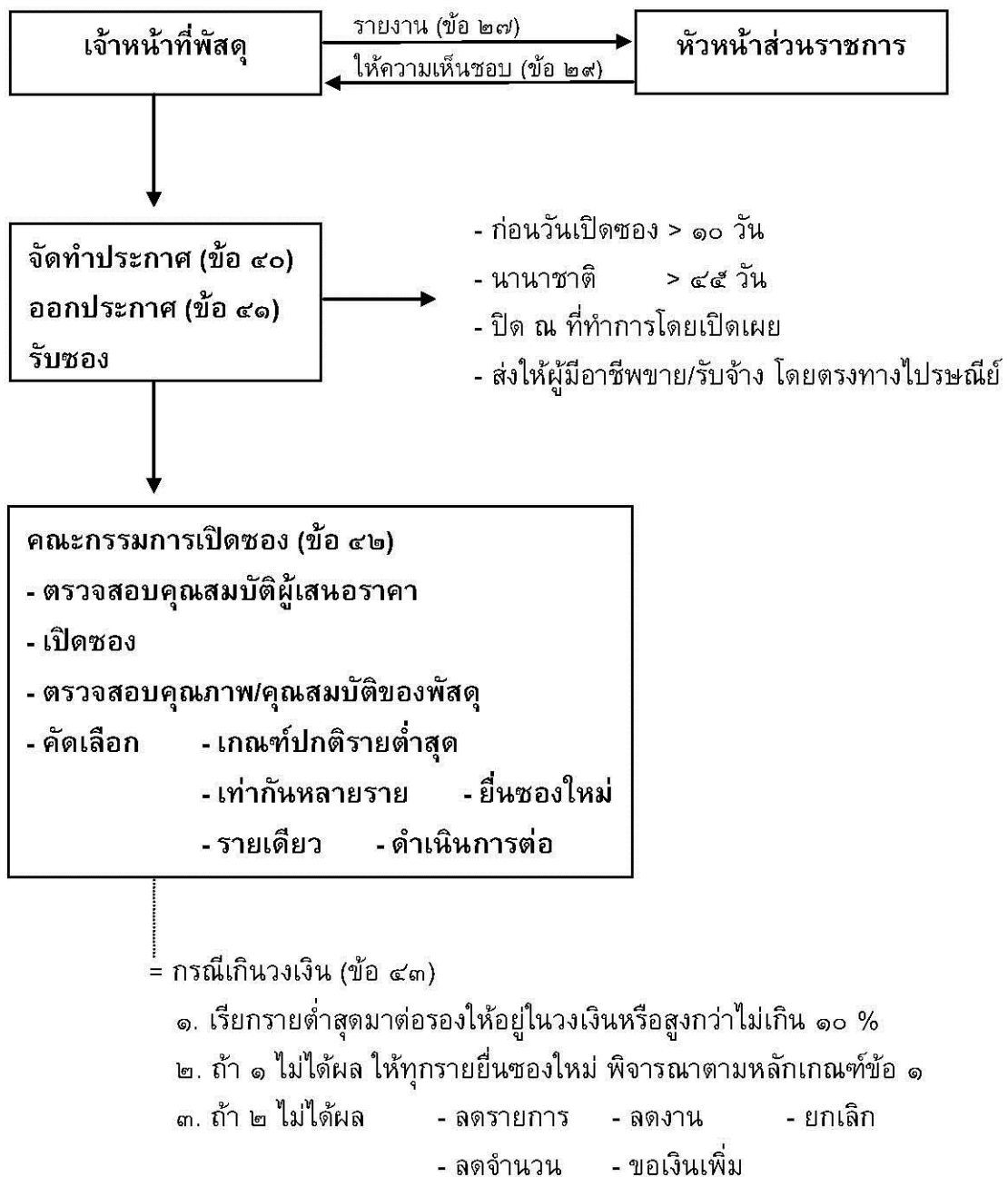
- ข้อยกเว้น :
- กรณีจำเป็นเร่งด่วน
 - ไม่ได้คาดหมายไว้ก่อน
 - ดำเนินการตามปกติไม่ทัน

- วิธีการ :
- เจ้าหน้าที่พัสดุ/ผู้รับผิดชอบดำเนินการไปก่อน
 - รายงานขอความเห็นชอบหัวหน้าส่วนราชการ
 - ใช้รายงานเป็นหลักฐานการตรวจรับ
 - รายงานการซื้อ/จ้าง เฉพาะรายการเท่าที่จำเป็น

แผนภาพที่ ๓

ขั้นตอนการซื้อและการจ้างโดยวิธีสอบราคา

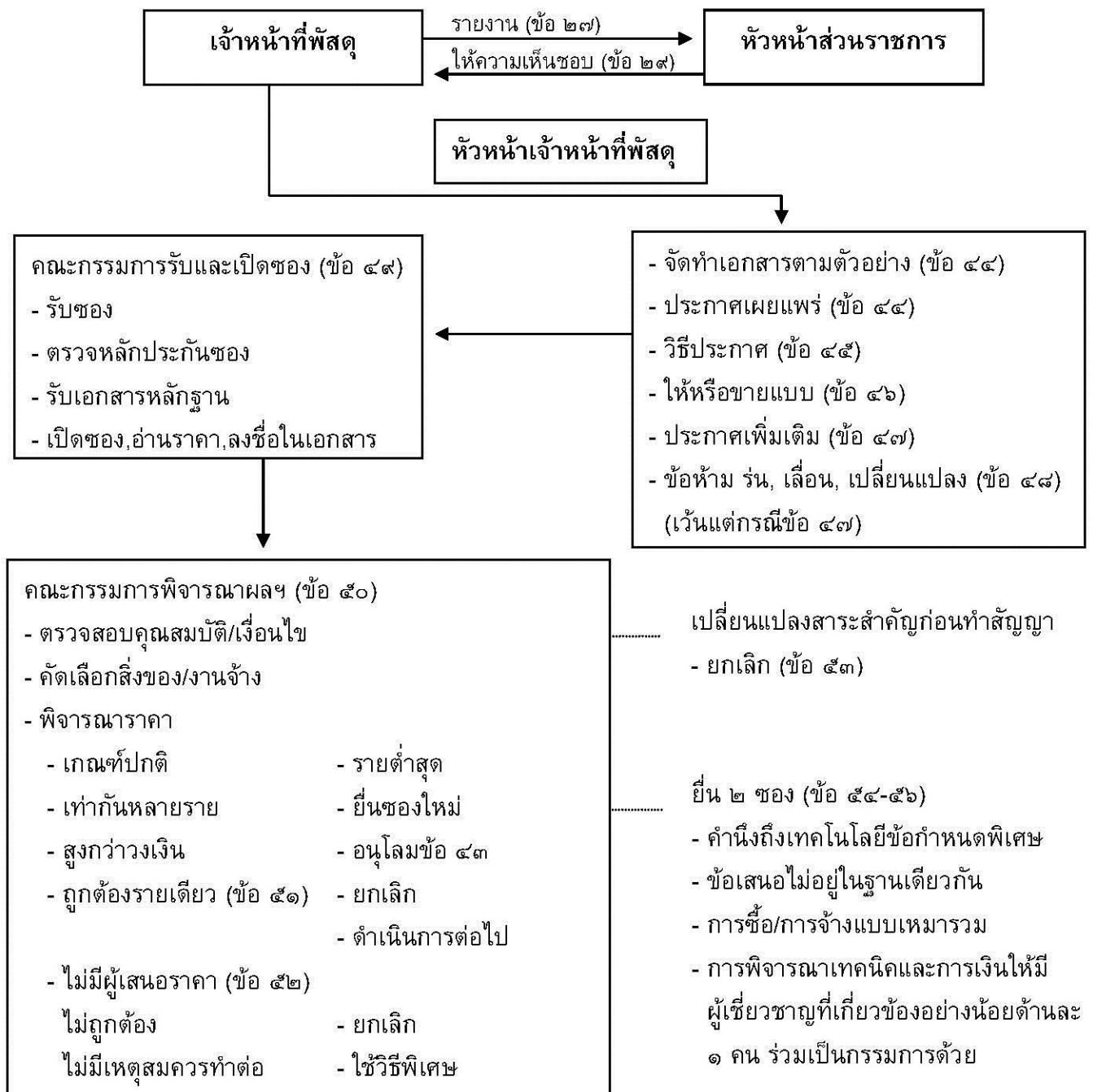
การดำเนินการโดยวิธีสอบราคา

แผนภาพที่ ๕

ขั้นตอนการซื้อและการจ้างโดยวิธีประกวดราคา

การดำเนินการโดยวิธีประกวดราคา

แผนภาพที่ ๕

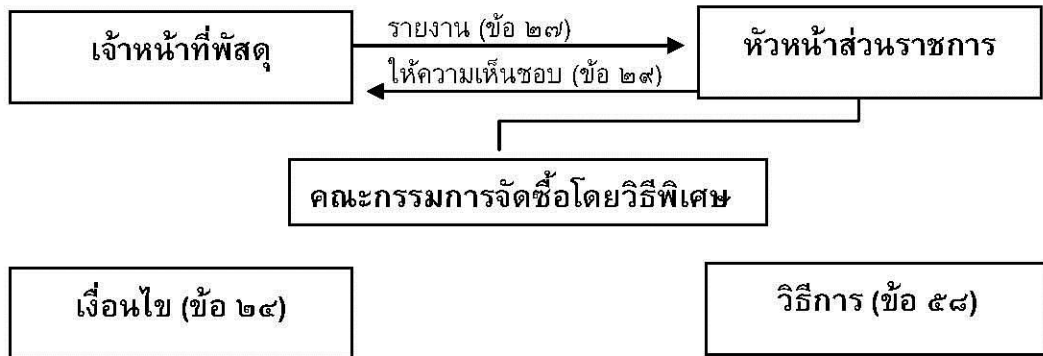
ขั้นตอนการซื้อโดยวิธีพิเศษ

๑. จะขายทอดตลาด → เปรียบเทียบราคา
๒. เร่งด่วน → เชิญผู้มีอาชีพขายมาเสนอราคาและต่อรอง
๓. ราชการลับ →
๔. ซื้อเพิ่ม (Repeat Order) → เปรียบเทียบราคาเดิม เงื่อนไขเดิม ราคาเดิมหรือดีกว่า
๕. ซื้อจากต่างประเทศ → สั่งซื้อโดยตรงโดยให้หน่วยงานอื่นในต่างประเทศ
สืบราคาให้
๖. จำเป็นต้องระบุยี่ห้อ → เชิญผู้ผลิต/ผู้แทนจำหน่ายมาเสนอราคาและต่อรอง
๗. ใช้วิธีอื่นไม่ได้ผล → สืบราคาผู้มีอาชีพขายรายอื่นเปรียบเทียบกับ
ผู้เสนอราคาเดิมและต่อรอง
๘. ซื้อที่ดิน/สิ่งก่อสร้างเฉพาะแห่ง → เชิญเจ้าของมาเสนอราคาและต่อรอง

แผนภาพที่ ๖

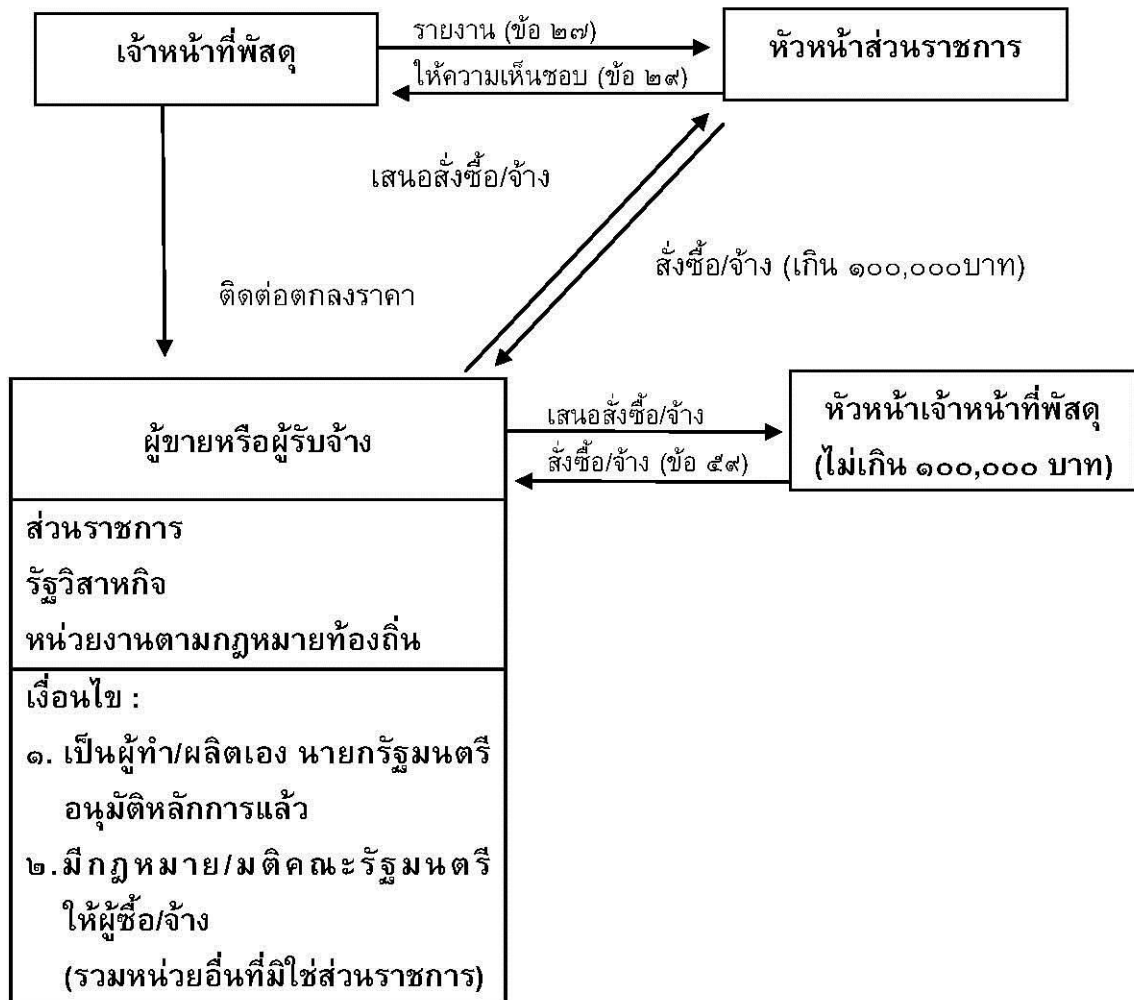
ขั้นตอนการจ้างโดยวิธีพิเศษ

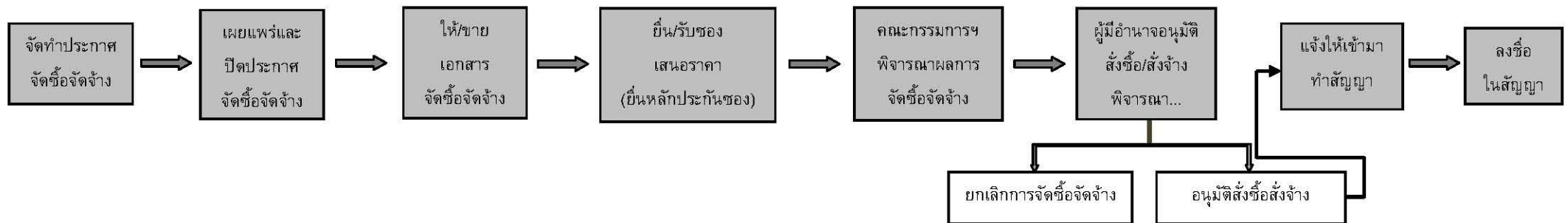
๑. ช่างฝีมือ/ชำนาญพิเศษ →
๒. ช่อมพัสดุที่ต้องถอดตรวจ → - เชิญผู้มีอาชีพขายมาเสนอราคาและต่อรอง
๓. เร่งด่วน-ข้าเสียหาย →
๔. งานลับ →
๕. จ้างเพิ่ม (Repeat Order) → เปรียบราคาผู้รับจ้างรายเดิม เงื่อนไขเดิม ราคาเดิมหรือดีกว่า
๖. ใช้วิธีอื่นไม่ได้ผล → สืบราคาผู้มีอาชีพรับจ้างรายอื่นเปรียบเทียบกับผู้เสนอราคาเดิมและต่อรอง

แผนภาพที่ ๗

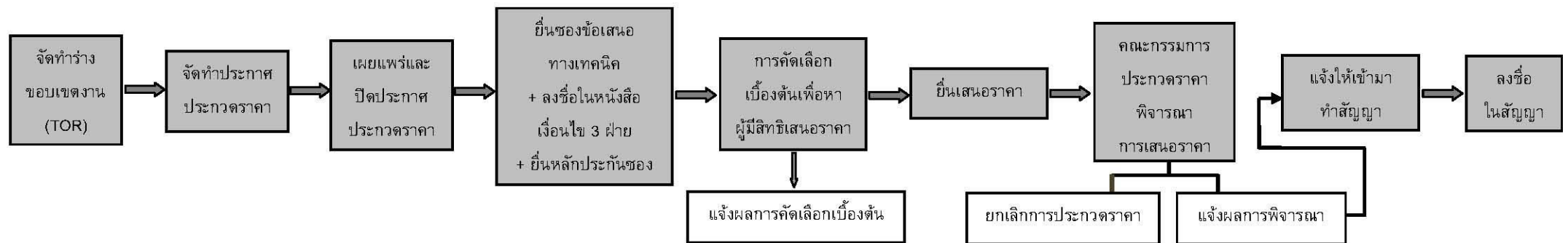
ขั้นตอนการซื้อและการจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ

กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีทั่วไป
(วิธีสอบราคา และวิธีประกวดราคา)

กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

บทที่ ๒

แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด เกี่ยวกับอำนาจศาล

จากการศึกษาคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดในคดีพิพาทเกี่ยวกับการพัสดุด่วนว่า ข้อพิพาทเกี่ยวกับการพัสดุด่วนเป็นคดีพิพาททางปกครองได้ทั้งกรณีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑), (๒), (๓) และ (๔)^{๘๐} แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ โดยมีตัวอย่างคำวินิจฉัยที่น่าสนใจจำแนกตามประเภทคดีในมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง ดังกล่าว และตามข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละวิธี ดังนี้

๑. คดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑)

๑.๑ ข้อพิพาทในขั้นตอนการจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อจัดจ้าง

ขั้นตอนการจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อจัดจ้างเป็นขั้นตอนภายหลังจากที่หัวหน้าส่วนราชการได้ให้ความเห็นชอบรายงานการขอซื้อขอจ้างของเจ้าหน้าที่พัสดุแล้ว ซึ่งเจ้าหน้าที่พัสดุจะต้องจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อจัดจ้างโดยมีรายการที่ต้องระบุ

^{๘๐} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๙ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่งหรือการกระทำอื่นใด เนื่องจากกระทำโดยไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น หรือโดยไม่สุจริต หรือมีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็นหรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควร หรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ

(๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(๔) คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

ในเอกสารดังกล่าว แตกต่างกันไปในแต่ละวิธีการจัดซื้อจัดจ้างตามที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยการพัสดุ^{๔๑}

สำหรับข้อพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนนั้นๆ จากการศึกษาคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดพบว่า ได้แก่ กรณีที่ผู้เข้าแข่งขันเสนอราคาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างโต้แย้งว่าประกาศจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยมีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดจำแนกตามวิธีการจัดซื้อจัดจ้างประเภทที่ระเบียบว่าด้วยการพัสดุกำหนดให้ต้องมีการจัดทำประกาศจัดซื้อจัดจ้าง ดังนี้

๑) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธี สอบราคา

ตามข้อ ๔๐ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดให้เจ้าหน้าที่พัสดุต้องจัดทำเอกสารสอบราคาโดยมีรายการตามที่กำหนดไว้ เช่น คุณสมบัติเฉพาะและจำนวนของพัสดุที่ต้องการซื้อหรือแบบรูปรายการละเอียดและปริมาณงานที่ต้องการจ้าง คุณสมบัติของผู้เข้าเสนอราคา ข้อกำหนดในการเสนอราคา กำหนดสถานที่ วัน เวลา เปิดซองสอบราคา เป็นต้น โดยปรากฏประเด็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการดำเนินการดังที่กล่าวในขั้นตอนการจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา ดังนี้

(๑) กรณีฟ้องว่า ประกาศสอบราคาไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากมีการ รวมงานหลายประเภทไว้ในประกาศสอบราคาคราวเดียวกัน

: คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๕๙/๒๕๔๘ กรณีที่กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศสอบราคาจ้างเหมางานรวม ๓ ประเภท ได้แก่ งานรักษาความปลอดภัย งานทำความสะอาด และงานดูแลสนามหญ้าสวนหย่อมของศูนย์พัฒนา

^{๔๑} หมายถึงระเบียบว่าด้วยการพัสดุที่ใช้บังคับกับหน่วยงานอื่นๆ นอกเหนือจากหน่วยงานที่มีฐานะเป็นกระทรวง ทบวง กรม และราชการบริหารส่วนภูมิภาค ซึ่งอยู่ภายใต้บังคับของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ด้วย เช่น ระเบียบว่าด้วยการพัสดุที่ใช้บังคับกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจต่างๆ ซึ่งมีสาระสำคัญทำนองเดียวกันกับที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และโดยที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวถือเป็นแม่แบบของระเบียบว่าด้วยการพัสดุนั้นๆ ดังนั้น ในการเกริ่นนำก็ดี หรือการอ้างอิงถึงข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับการพัสดุในเอกสารฉบับนี้เพื่อนำเข้าสู่การศึกษาคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดต่อไปก็ดี จึงได้นำข้อกำหนดของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีข้างต้นมาเป็นหลักในการนำเสนอ

ฝีมือแรงงานจังหวัด โดยรวมงานดังกล่าวไว้ในประกาศสอบราคาคราวเดียวกัน รวมทั้งมีข้อกำหนดให้ผู้เสนอราคาจะต้องมีผลงานประเภทเดียวกันกับงานที่สอบราคากับทางราชการ และรัฐวิสาหกิจมาก่อนในวงเงินค่าจ้างรวมกันไม่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดี ซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะงานทำความสะอาดและได้ยื่นซองสอบราคาเฉพาะในงานดังกล่าวไม่ได้รับการพิจารณาการเสนอราคา ซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศสอบราคาโดยรวมงานประเภทที่มีลักษณะงานแตกต่างกันไว้ในคราวเดียวกันไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการพิจารณาจากราคารวมของงานทุกประเภทนั้นไม่เป็นธรรม จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งยกเลิกการสอบราคาตามประกาศดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า กรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าประกาศสอบราคาของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นข้อพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

(๒) กรณีฟ้องว่า ประกาศสอบราคาไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากมีการกำหนดระยะเวลาในการให้หรือขายเอกสารสอบราคาน้อยกว่าจำนวนวันที่กฎหมายกำหนด

: คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๓๘/๒๕๔๙ กรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศสอบราคาโครงการก่อสร้างประปาบาดาล โดยกำหนดระยะเวลาให้หรือขายเอกสารสอบราคารวมทั้งสิ้น ๑๑ วัน ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ซื้อแบบและเอกสารสอบราคาดังกล่าวแต่ไม่สามารถซื้อได้เห็นว่า ช่วงระยะเวลาให้หรือขายเอกสารข้างต้นมีวันหยุดราชการรวมทั้งสิ้น ๖ วัน ซึ่งเมื่อหักวันหยุดราชการออกแล้ว ทำให้เหลือเวลาในการขายเอกสารน้อยกว่า ๑๐ วัน ซึ่งไม่เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนประกาศสอบราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่าประกาศสอบราคาของผู้ฟ้องคดีเป็นประกาศที่ไม่ชอบด้วยระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลฯ เนื่องจากเป็นประกาศที่กำหนดให้ขายแบบในช่วงที่มีวันหยุดติดต่อกันทำให้มีระยะเวลาขายแบบไม่ถึง ๑๐ วัน เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถซื้อแบบได้ทันตามวันเวลาที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนด และโดยที่ประกาศสอบราคาโครงการต่างๆ ของหน่วยงานของรัฐมีลักษณะเป็นคำสั่งทั่วไปของฝ่ายปกครอง ที่มีได้กำหนดตัวผู้รับคำสั่งไว้โดยเฉพาะ เพียงแต่กำหนดคุณสมบัติกว้างๆ ไว้เพื่อให้ผู้มีคุณสมบัติตามคำสั่งที่ประสงค์จะเสนอตัวเข้าเป็นคู่กรณีกับหน่วยงานของรัฐทราบและมีสิทธิที่จะเสนอราคาตามเงื่อนไขและเวลาที่หน่วยงานของรัฐกำหนด ข้อพิพาทในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นคดีพิพาท

เกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

หมายเหตุ ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๕๙/๒๕๔๘ ในข้อ (๑) นั้น ได้วินิจฉัยกรณีฟ้องโต้แย้งประกาศสอบราคาไว้แต่เพียงว่า เป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ โดยไม่ได้วินิจฉัยถึงสถานะของประกาศสอบราคาว่าเป็นการออกกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่สำหรับคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๓๘/๒๕๔๙ ในข้อ (๒) นี้ ได้วินิจฉัยสถานะของประกาศสอบราคาไว้ด้วยว่าเป็นคำสั่งทั่วไปของฝ่ายปกครอง

๒) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา

ข้อ ๔๔^{๔๒} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดให้การจัดทำเอกสารประกวดราคา เจ้าหน้าที่พัสดุต้องจัดทำตัวอย่างที่ กวพ. กำหนดหรือตามแบบที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานอัยการสูงสุดแล้ว และในการเผยแพร่เอกสารประกวดราคา ต้องทำเป็นประกาศซึ่งต้องมีสาระสำคัญ เช่น รายการพัสดุที่ต้องการซื้อหรืองานที่ต้องการจ้าง คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้าประกวดราคา กำหนดวัน เวลา รับซอง ปิดการรับซอง และ

^{๔๒} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๔๔ ให้เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำเอกสารประกวดราคาตามตัวอย่างที่ กวพ. กำหนดหรือตามแบบที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานอัยการสูงสุดแล้ว

การจัดทำเอกสารประกวดราคารายใดจำเป็นต้องมีข้อความหรือรายการแตกต่างไปจากที่ กวพ. กำหนดหรือแบบที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานอัยการสูงสุด โดยมีสาระสำคัญตามที่กำหนดไว้ในตัวอย่างหรือแบบดังกล่าว และไม่ทำให้ทางราชการเสียเปรียบก็ให้กระทำได้ เว้นแต่หัวหน้าส่วนราชการเห็นว่าจะมีปัญหาในทางเสียเปรียบหรือไม่รัดกุมพอ ก็ให้ส่งร่างเอกสารประกวดราคาไปให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณาก่อน

การเผยแพร่เอกสารประกวดราคาให้จัดทำเป็นประกาศ และมีสาระสำคัญดังนี้

- (๑) รายการพัสดุที่ต้องการซื้อ หรืองานที่ต้องการจ้าง
- (๒) คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้าประกวดราคา
- (๓) กำหนดวัน เวลา รับซอง ปิดการรับซอง และเปิดซองประกวดราคา
- (๔) สถานที่และระยะเวลาในการขอรับหรือขอซื้อเอกสารการประกวดราคาและราคาของเอกสาร
- (๕) แหล่งเงินกู้และประเทศผู้มีสิทธิเข้าประกวดราคา ในกรณีประกวดราคานานาชาติ

เปิดซองประกวดราคา เป็นต้น โดยประเด็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าวในขั้นตอนการจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา มีดังนี้

(๑) กรณีฟ้องว่า ประกาศประกวดราคาไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากมีลักษณะเป็นการกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาและเงื่อนไขในการเสนอราคาที่เอื้อประโยชน์ให้กับผู้เสนอราคาบางรายและกีดกันผู้เสนอราคารายอื่น ๆ

: คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๒๐/๒๕๔๙ กรณีที่กรมส่งเสริมการเกษตร (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาจ้างก่อสร้างโรงเรือนอนุบาลแม่พันธุ์และผลิตพันธุ์พืชเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพร้อมครุภัณฑ์ประจำโรงเรือน ๓ แห่ง โดยกำหนดเงื่อนไขในการเสนอราคาว่า ผู้มีสิทธิเสนอราคาต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้เคยมีผลงานการก่อสร้างและติดตั้งอุปกรณ์มูลค่ารวมไม่น้อยกว่า ๒๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการที่กรรมการไปทำการตรวจสอบความถูกต้องของผลงาน ต้องมีบุคลากรด้านวิศวกรรมเกษตรกรที่มีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า ๑๐ ปี ซึ่งเป็นพนักงานทำงานประจำกับผู้เสนอราคาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๒ ปี รวมทั้งกำหนดให้ผู้เสนอราคาต้องยื่นซองประกวดราคาโดยแยกเป็น ๒ ซอง ประกอบด้วย ซองข้อเสนอด้านเทคนิคและข้อเสน่อื่นๆ และซองข้อเสนอด้านราคา ผู้ฟ้องคดีซึ่งได้ซื้อซองประกวดราคาแต่ไม่ได้ยื่นซองเสนอราคาเห็นว่า ประกาศดังกล่าวมีลักษณะเอื้อประโยชน์ให้กับผู้เสนอราคาบางราย กีดกันผู้ฟ้องคดีหรือผู้เสนอราคารายอื่นมิให้เข้าร่วมในการเสนอราคา เป็นการก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างผู้เสนอราคา และเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายที่ไม่อาจประเมินราคาได้ เนื่องจากในการประกวดราคาครั้งที่ผ่านมามีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาไว้ต่ำกว่า รวมทั้งไม่ได้กำหนดเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการตรวจสอบความถูกต้องของผลงานของผู้เสนอราคาไว้แต่อย่างใด กรณีเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ประกาศประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นประกาศที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ประกาศประกวดราคาข้างต้นเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไปว่าจะรับผู้เสนอราคาเข้าเป็นคู่สัญญาหรือไม่ และเป็นการกระทำเพื่อให้บรรลุผลตามกฎหมายโดยมิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่จะมีผลต่อสถานภาพของสิทธิและหน้าที่ของบุคคลจนกว่าจะมีการสั่งการต่อไป ดังนั้น ประกาศประกวดราคาจึงไม่เป็นคำสั่ง

ทางปกครองตามมาตรา ๕^{๘๓} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่มีลักษณะเป็นการกระทำทางปกครองที่มีผลกระทบต่อการใช้สิทธิหรือเสรีภาพในการเข้าเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี ซึ่งมีได้มีกฎหมายกำหนดให้ผู้ฟ้องคดีต้องดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนการฟ้องคดี ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง^{๘๔} แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

หมายเหตุ ศาลปกครองสูงสุดมิได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในคำวินิจฉัยว่า คดีที่ฟ้องนี้เป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๒) กรณีฟ้องว่า ประกาศประกวดราคาไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากไม่ได้กำหนดรายละเอียดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาให้ครบถ้วน โดยนำไปกำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคาแทน

: คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๙๘/๒๕๕๔ กรณีที่สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) โดยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ประกาศประกวดราคาจ้างดำเนินโครงการจัดทำแผนที่เพื่อการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและทรัพย์สินของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อดำเนินการจัดทำแผนที่

^{๘๓} พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙
มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า

(๑) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระวัง หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลไม่ว่าจะเป็นกานถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

(๒) การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๘๔} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๔๒ ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องจากการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง หรือกรณีอื่นใดที่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครองตามมาตรา ๙ และการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือความเสียหายหรือยุติข้อโต้แย้งนั้น ต้องมีคำบังคับตามที่กำหนดในมาตรา ๗๒ ผู้นั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

ฯลฯ

ฯลฯ

รูปถ่ายทางอากาศครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ โดยไม่มีรายละเอียดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาว่า ผู้เสนอราคาต้องมีผลงานในประเทศไม่น้อยกว่า ๔๐ ล้านบาท และ ๑๕ ล้านบาท สำหรับงานบิน ถ่ายรูปทางอากาศ และงานทำแผนที่รูปถ่ายออร์โทสตี ตามลำดับ แต่กลับนำไปกำหนดไว้ใน เอกสารประกวดราคา ทำให้ผู้ฟ้องคดีเข้าใจว่าคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเสนอราคามีเพียงเท่าที่ ปรากฏในประกาศประกวดราคาเท่านั้น เมื่อหลงซื้อเอกสารประกวดราคาไปแล้วจึงทราบว่า ตนถูกจำกัดสิทธิไม่อาจเข้าเสนอราคาได้ จึงฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ประกาศประกวดราคาจ้างใหม่โดยกำหนดคุณสมบัติ ผู้เสนอราคาให้มีผลงานทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยไม่จำกัดวงเงิน พร้อมทั้งให้ผู้ถูกฟ้องคดี ทั้งสองคืนเงินค่าซื้อเอกสารประกวดราคาให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า กรณีดังกล่าวเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองฯ

หมายเหตุ คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดไม่ได้วินิจฉัยโดยตรงว่าเป็นคดีพิพาท ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แต่ได้วินิจฉัย ในเนื้อหาแห่งคดีว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ออกประกาศประกวดราคา ที่พิพาทเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี หรือไม่ เพียงใด ประกอบกับศาลปกครองชั้นต้นก็ได้กำหนดประเด็นวินิจฉัยคดีพิพาทดังกล่าว ในลักษณะเดียวกับการกำหนดประเด็นของศาลปกครองสูงสุด จึงทำให้เข้าใจได้ว่าข้อพิพาท ข้างต้นเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองฯ

๓) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการ ทางอิเล็กทรอนิกส์

ตามตัวอย่างเอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ในภาคผนวก ๒ แนบท้ายเอกสารแนวทางการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ได้กำหนดให้เอกสารดังกล่าวมีรายการ ตามที่กำหนดไว้ เช่น คุณสมบัติของผู้เสนอราคา หลักฐานการเสนอราคา ขั้นตอนการเสนอราคา การวางหลักประกันซอง เป็นต้น โดยประเด็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าวในขั้นตอน การจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ มีดังนี้

(๑) กรณีฟ้องว่า ประกาศประมูลซื้อหรือจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าเสนอราคาหรือผลิตภัณฑ์ ที่จะจัดซื้อ มีลักษณะเป็นการกีดกันผู้เสนอราคาบางรายหรือเอื้อประโยชน์ให้กับ ผู้เสนอราคากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

(๑.๑) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๓๙/๒๕๕๐ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็น ผู้มีสิทธิเสนอราคาในการประมูลซื้อครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศจังหวัดสงขลา ได้ซื้อเอกสารการประมูลแต่ไม่สามารถ ยื่นเอกสารประมูลซื้อได้ เนื่องจากการกำหนดคุณสมบัติผลิตภัณฑ์ในประกาศดังกล่าวนั้น ไม่อาจมีผลิตภัณฑ์ยี่ห้อหรือรุ่นใดตรงตามข้อกำหนดได้ ซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่าข้อกำหนด ในประกาศมีลักษณะเป็นการกีดกันโดยมุ่งหมายมิให้ผู้ประกอบการมีโอกาสเข้าแข่งขันในการ เสนอราคาอย่างเสรีและเป็นธรรม เป็นการกระทำที่ขัดต่อระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบกับพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคา ต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนประกาศข้างต้น ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การกำหนดคุณสมบัติผลิตภัณฑ์ในการประมูลซื้อครุภัณฑ์ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศ จังหวัดสงขลา ซึ่งผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างว่าเป็นการขัดต่อกฎหมายนั้น เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการ ที่หน่วยงานทางปกครองกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๑.๒) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๔๔/๒๕๕๐ กรณีที่เทศบาลตำบล ไชยพิสัย (ผู้ถูกฟ้องคดี) ออกประกาศ เรื่อง ประมูลจ้างเหมาก่อสร้างงานคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน ๑๔ โครงการ ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเสนอราคา ว่าต้องมีผลงานก่อสร้างประเภทเดียวกันกับงานก่อสร้างรางระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็กเท่านั้น แต่ผู้ฟ้องคดีซึ่งมีอาชีพรับจ้างก่อสร้างเห็นว่า งานก่อสร้างตามประกาศประมูลจ้างดังกล่าว เป็นงานคอนกรีตเสริมเหล็กที่มีลักษณะเป็นงานพื้นฐานไม่จำเป็นต้องใช้ความเชี่ยวชาญ เป็นพิเศษ งานคอนกรีตเสริมเหล็กทุกประเภทก็ควรจะถือเป็นงานก่อสร้างประเภทเดียวกัน กับงานรางระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็กได้ ประกาศประมูลจ้างข้างต้นจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเป็นการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเสนอราคาที่มีลักษณะเจาะจงอันเป็นการ เอื้อประโยชน์แก่ผู้เสนอราคาบางราย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลยกเลิกประกาศดังกล่าว พร้อมทั้ง ขอให้ศาลสั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง โดยให้ผู้ถูกฟ้องคดีชะลอหรือระงับการดำเนินการ

ตามประกาศประมูลจ้างไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า แม้ประกาศประมูลจ้างก่อสร้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์จะมีผลใช้บังคับกับการประกวดราคาจ้างก่อสร้างครั้งนี้เป็นการเฉพาะก็ตาม แต่ก็ไม่ได้เจาะจงตัวบุคคลผู้อยู่ในบังคับของประกาศดังกล่าว ทำให้ประกาศฉบับนี้มีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองประเภทคำสั่งทางปกครองทั่วไป ซึ่งตกอยู่ในบังคับมาตรา ๖๖^{๔๕} แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ และข้อ ๗๒ วรรคสาม^{๔๖} แห่งระเบียบฯ ว่าด้วยวิธีพิจารณาดีปครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งศาลปกครองสามารถออกคำสั่งทุเลาการบังคับเฉพาะส่วนที่กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้าประกวดราคาตามประกาศข้างต้นไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นอย่างอื่นได้

หมายเหตุ ตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๔๔/๒๕๕๐ นี้ แม้ศาลจะไม่ได้วินิจฉัยว่าเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) โดยตรง แต่จากการที่ศาลมีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครองตามคำขอของผู้ฟ้องคดี ทำให้เข้าใจได้ว่ากรณีเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับความไม่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครอง ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

^{๔๕} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๖๖ ในกรณีที่ศาลปกครองเห็นสมควรกำหนดมาตรการหรือวิธีการใดๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่คู่กรณีที่เกี่ยวข้องเป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดีไม่ว่าจะมีคำร้องขอจากบุคคลดังกล่าวหรือไม่ ให้ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวและออกคำสั่งไปยังหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐและปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นแก่การบริหารงานของรัฐประกอบด้วย

^{๔๖} ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๗๒

ฯลฯ

ฯลฯ

ในกรณีที่ศาลเห็นว่ากฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีนั้นน่าจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการให้กฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองดังกล่าวมีผลใช้บังคับต่อไปจะทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การเยียวยาแก้ไขในภายหลัง ทั้งการทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองนั้นไม่เป็นอุปสรรคแก่การบริหารงานของรัฐหรือแก่บริการสาธารณะ ศาลมีอำนาจสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองได้ตามที่เห็นสมควร

ฯลฯ

ฯลฯ

(๑.๓) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๒๕/๒๕๕๐ กรณีที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครนายก (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประมูลซื้อรถบดสันสະเทือนชนิดล้อหน้าเหล็กผิวเรียบล้อหลังยางด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ แต่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ผลิตเครื่องจักรที่ใช้ในการก่อสร้างเห็นว่า ประกาศประมูลดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากกำหนดรายละเอียดคุณลักษณะของรถบดสันสະเทือนอันมีลักษณะเป็นการกีดกันสินค้าที่ผลิตในประเทศไทย และเป็นการสร้างภาระให้ผู้เสนอราคา เช่น กำหนดให้ตัวรถและเครื่องยนต์ต้องเป็นยี่ห้อเดียวกัน ต้องมีศูนย์บริการอยู่ห่างจากผู้ถูกฟ้องคดีไม่เกิน ๑๐๐ กิโลเมตร เป็นต้น ทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถเข้าเสนอราคาได้ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นประกาศที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การกำหนดรายละเอียดคุณสมบัติของรถบดสันสະเทือนในการประมูลซื้อรถบดสันสະเทือนตามประกาศของผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างว่ามีลักษณะเป็นการกีดกันเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถเข้าแข่งขันในการเสนอราคาตามประกาศดังกล่าวได้นั้น เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๑.๔) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๖๕/๒๕๕๑ กรณีเทศบาลนครภูเก็ต (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประมูลจ้างติดตั้งเครื่องนับเวลาถอยหลังสัญญาณไฟจราจรด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดรายละเอียดและข้อกำหนดของหลอดไฟ LED ว่าจะต้องมีหนังสืออนุมัติรับจดทะเบียนผลิตภัณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์จากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และในกรณีที่เป็นสินค้าจากต่างประเทศจะต้องมีหนังสือรับรองคุณภาพสินค้าจากประเทศผู้ผลิต ผู้ฟ้องคดีเป็นบริษัทผู้ผลิตสินค้าโดยนำเข้าหลอดไฟ LED จากต่างประเทศบางส่วนมาประกอบภายในประเทศ ซึ่งทำให้ไม่มีสิทธิได้รับหนังสือจดทะเบียนผลิตภัณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ เห็นว่าการกำหนดรายละเอียดและข้อกำหนดของหลอดไฟ LED ดังกล่าว เป็นการเอื้อประโยชน์แก่ผู้เสนอราคากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลยกเลิกการประมูลราคาข้างต้น และขอให้จัดให้มีการประมูลราคาจ้างใหม่ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อคดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่าประกาศประมูลราคาของผู้ถูกฟ้องคดีออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๑.๕) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๗/๒๕๕๔ กรณีที่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาจ้างบริการงานด้านระบบไฟฟ้าแบบราคาคงที่ไม่จำกัดจำนวน ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้เสนอราคาเพิ่มเติมไปจากการประกวดราคาครั้งที่ผ่านมามีข้อบกพร่องที่ต้องมีเอกสารการรับขึ้นทะเบียนเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย พร้อมรายชื่อเจ้าหน้าที่ จป.บริหาร จป.หัวหน้างาน และจป.วิชาชีพอย่างน้อยประเภทละ ๑ คน ซึ่งได้รับการรับรองขึ้นทะเบียนจากสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานแล้ว พร้อมสำเนาหลักฐานการส่งเงินสมทบประกันสังคมของ จป. ดังกล่าว และแบบรายงานผลการดำเนินงานของ จป. ในการทำงานระดับวิชาชีพ (แบบ จป (ว)) ในงวดล่าสุดก่อนวันยื่นซองอย่างน้อย ๑ งวด ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการกำหนดเงื่อนไขคุณสมบัติของผู้เสนอราคาเพิ่มเติมดังกล่าวโดยไม่มีการบอกกล่าวล่วงหน้าให้ผู้ฟ้องคดีและผู้เข้าประกวดราคารายอื่นได้ทราบมาก่อน เป็นการกีดกันผู้ฟ้องคดี และเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เสนอราคาย่อยราย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งห้ามใช้หรือยกเลิกประกาศประกวดราคาฉบับดังกล่าว

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ประกาศประกวดราคาจ้างที่พิพาทเป็นการใช้อำนาจของหน่วยงานทางปกครองที่แม้ว่าจะมีผลเป็นการทั่วไปโดยมิได้เจาะจงตัวบุคคลก็ตาม แต่ก็มุ่งหมายให้ใช้บังคับเฉพาะแก่กรณีหนึ่งกรณีใดเป็นการเฉพาะเจาะจง กล่าวคือ ใช้บังคับกับการประกวดราคาจ้างบริการงานด้านไฟฟ้าฯ เฉพาะครั้งนี้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น จึงมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง ประเภทคำสั่งทางปกครองทั่วไป กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองออกคำสั่งทางปกครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๑.๖) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๖๗/๒๕๕๔ กรณีที่เทศบาลตำบลศาลเจ้าไถ่ต่อ (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประมูลซื้อครุภัณฑ์เพื่อจัดซื้อรถยนต์บรรทุกน้ำดับเพลิงแบบอเนกประสงค์ และรถยนต์กระเช้าดับเพลิงและกู้ภัยโดยกำหนดรายละเอียดคุณสมบัติเฉพาะพัสดุที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบการบางรายและกีดกันผู้ฟ้องคดีไม่ให้เข้าแข่งขันในการเสนอราคา จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนประกาศประมูลซื้อครุภัณฑ์ดังกล่าว

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ประกาศประมูลซื้อครุภัณฑ์ที่พิพาทมีลักษณะเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเสนอราคา ตลอดจนเงื่อนไขวิธีการในการเสนอราคา โดยมีได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับกับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นการเฉพาะ แต่ก็ประสงค์ให้ใช้บังคับกับการประมูลซื้อรถยนต์ดับเพลิงครั้งนี้ครั้งเดียว ประกาศประมูลซื้อครุภัณฑ์ดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองทั่วไป กรณีฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนประกาศประมูลซื้อครุภัณฑ์

ข้างต้น จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๑.๗) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๗๙/๒๕๕๕ กรณีที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาซื้อครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีข้อกำหนดว่า ผู้มีสิทธิเสนอราคาต้องเป็นผู้ที่ผ่านการคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นในการซื้อของผู้ถูกฟ้องคดี และในส่วนของขอบเขตการดำเนินโครงการกำหนดให้คณะกรรมการประกวดราคาอาจจะขอไปดูผลงานที่บริษัท ผู้เสนอราคาได้เคยพัฒนาโปรแกรมระบบดังกล่าวให้กับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ตามที่ขอ ซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเสนอราคาตามประกาศประกวดราคาดังกล่าวมีลักษณะเป็นการกีดกันผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ ทำให้ผู้ฟ้องคดีหมดโอกาสที่จะได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้รับจ้างจากการประกวดราคาครั้งนี้ได้ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนข้อกำหนดของขอบเขตการดำเนินโครงการข้างต้น และขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีเริ่มต้นการประกวดราคาใหม่ **ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า** กรณีเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใด ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๒) กรณีฟ้องขอให้เพิกถอนข้อกำหนดเกี่ยวกับการยึดหลักประกันซองในการประมูลจ้างก่อสร้าง เนื่องจากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเป็นข้อกำหนดที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๐๔/๒๕๕๑ ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาในการประมูลจ้างก่อสร้างอาคารสำนักงานสรรพากรพื้นที่พร้อมงานฝังบริเวณของกรมสรรพากร (ผู้ถูกฟ้องคดี) ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เห็นว่าการกำหนดเงื่อนไขการยึดหลักประกันซองในเอกสารประมูลจ้างก่อสร้างดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนข้อกำหนดเกี่ยวกับการยึดหลักประกันซอง นั้น **ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า** กรณีฟ้องว่าผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้มีการยึดหลักประกันซองของผู้มีสิทธิเสนอราคาในกรณีต่างๆ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่จะเป็นการออกกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใด ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบกับมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดสรุปได้ว่า กรณีที่เป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ในขั้นตอนการจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อจัดจ้างทั้งในกรณีการจัดซื้อหรือจัดจ้าง โดยวิธีสอบราคา วิธีประกวดราคา และวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ นั้น เป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดี กล่าวอ้างว่าประกาศจัดซื้อจัดจ้างไม่ชอบด้วยกฎหมายอันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ได้แก่ การรวมงานหลายประเภทไว้ในประกาศฉบับเดียวกัน การกำหนดระยะเวลาในการให้หรือขาย เอกสารจัดซื้อจัดจ้างน้อยกว่าจำนวนวันที่กฎหมายกำหนด การกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอ ราคาและเงื่อนไขในการเสนอราคาที่เอื้อประโยชน์ให้กับผู้เสนอราคาบางรายและกีดกันผู้เสนอราคา รายอื่นๆ รวมทั้งการที่มีข้อกำหนดบางประการในประกาศจัดซื้อจัดจ้างโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การกำหนดให้มีการยึดหลักประกันซอง เป็นต้น

โดยในการพิจารณาข้อพิพาทเกี่ยวกับประกาศจัดซื้อจัดจ้างซึ่งนำมาฟ้อง ต่อศาลปกครองว่าเป็นคดีพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองหรือไม่นั้น ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยเกี่ยวกับสถานะของประกาศจัดซื้อจัดจ้างไว้แตกต่างกัน รวม ๔ แนวทาง ได้แก่

ก) วินิจฉัยว่าประกาศจัดซื้อจัดจ้างมีสถานะเป็นเพียงการชี้ชวนโดยมีการ กำหนดคุณสมบัติของสิ่งของที่ต้องการจะจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะ เข้าเสนอราคาเท่านั้น และแม้จะกำหนดเกณฑ์ของวัสดุไว้ แต่ก็ป็นวัสดุที่ผู้เข้าแข่งขันทุกราย สามารถที่จะหาได้ในสถานะที่เท่าเทียมกันในขณะเสนอราคา หากได้มีผลกระทบต่อสิทธิของ ผู้ฟ้องคดีโดยเฉพาะแต่อย่างใดไม่ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๐๖/๒๕๕๘) (โปรดศึกษา รายละเอียดเพิ่มเติมจากบทที่ ๓ แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด เรื่อง เงื่อนไขในการ ฟ้องคดี)

ข) วินิจฉัยว่าประกาศจัดซื้อจัดจ้างมีสถานะเป็นคำสั่งทั่วไปของฝ่ายปกครอง ที่ไม่ได้กำหนดตัวผู้รับคำสั่งไว้โดยเฉพาะ เพียงแต่กำหนดคุณสมบัติกว้างๆ ไว้ เพื่อให้ผู้มี คุณสมบัติตามคำสั่งที่ประสงค์จะเสนอตัวเข้าเป็นคู่กรณีกับหน่วยงานของรัฐทราบและมีสิทธิที่จะ เสนอราคาตามเงื่อนไขและเวลาที่หน่วยงานของรัฐกำหนด (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๓๘/๒๕๕๙)

ค) วินิจฉัยว่าประกาศจัดซื้อจัดจ้างมีลักษณะเป็นการกระทำทางปกครอง ที่มีผลกระทบต่อการใช้สิทธิหรือเสียสิทธิในการเข้าเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี (คำพิพากษา ศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๒๐/๒๕๕๙)

ง) วินิจฉัยว่าประกาศจัดซื้อจัดจ้างมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองประเภท คำสั่งทางปกครองทั่วไป เนื่องจากไม่ได้เจาะจงตัวบุคคลผู้อยู่ในบังคับของประกาศดังกล่าว แม้จะมีผลใช้บังคับกับการซื้อหรือจ้างครั้งนั้นเป็นการเฉพาะก็ตาม (คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๗๔๔/๒๕๕๐ ที่ ๕๗/๒๕๕๔ และที่ ๕๖๗/๒๕๕๔ วินิจฉัยแนวทางเดียวกัน)

ทั้งนี้ นอกจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดข้างต้นซึ่งวินิจฉัยเกี่ยวกับสถานะของประกาศจัดซื้อจัดจ้างไว้แล้ว ไม่ปรากฏว่าคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดในคดีอื่นๆ ได้วินิจฉัยถึงสถานะของประกาศจัดซื้อจัดจ้างไว้โดยตรง โดยส่วนใหญ่จะวินิจฉัยแต่เพียงว่าการฟ้องว่าประกาศจัดซื้อจัดจ้างไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ เช่น คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๓๙/๒๕๕๐ ที่ ๘๒๕/๒๕๕๐ ที่ ๑๖๕/๒๕๕๑ ที่ ๕๐๔/๒๕๕๑ ที่ ๑๗๗/๒๕๕๕ และคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๘๘/๒๕๕๔ เป็นต้น นอกจากนั้น ยังมีคำวินิจฉัยซึ่งไม่ได้วินิจฉัยโดยระบุไว้อย่างชัดเจนว่ากรณีที่ฟ้องเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แต่เป็นกรณีที่วินิจฉัยไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาด้วยเหตุผู้ฟ้องคดีไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่จะมีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน โดยในคดีดังกล่าวศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าประกาศจัดซื้อจัดจ้าง (ประกาศสอบราคา) มีสถานะเป็นเพียงการชี้ชวน จึงไม่มีผลกระทบต่อสิทธิของผู้ฟ้องคดีโดยเฉพาะแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายจากประกาศดังกล่าว อันเป็นกรณีไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาด้วยเหตุเกี่ยวกับเงื่อนไขในการฟ้องคดีปกครอง เช่น คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๐๖/๒๕๔๘ ดังที่กล่าวไว้ในข้อสังเกตข้อ ก) ข้างต้น

๑.๒ ข้อพิพาทในขั้นตอนการเผยแพร่ประกาศจัดซื้อจัดจ้าง

เมื่อจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อจัดจ้างแล้ว เจ้าหน้าที่พัสดุจะต้องดำเนินการเผยแพร่การจัดซื้อจัดจ้างดังกล่าวเพื่อให้ผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและเข้าร่วมเสนอราคาให้มากที่สุด ซึ่งขั้นตอนการดำเนินการจะแตกต่างกันไปในแต่ละวิธีการจัดซื้อจัดจ้าง โดยในขั้นตอนการเผยแพร่ประกาศจัดซื้อจัดจ้างนั้น อาจมีการฟ้องโต้แย้งว่าการดำเนินการต่างๆ ไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ปรากฏข้อพิพาทตามคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดจำแนกตามวิธีการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละวิธี ดังนี้

๑) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการเผยแพร่ประกาศจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา

การเผยแพร่ประกาศจัดซื้อจัดจ้างในการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีสอบราคานั้น ข้อ ๔๑ (๑) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดให้การสอบราคาในประเทศ เจ้าหน้าที่พัสดุต้องดำเนินการประกาศเผยแพร่การสอบราคาก่อนวันเปิดซอง สอบราคาไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน และหากเป็นการสอบราคานานาชาติต้องไม่น้อยกว่า ๔๕ วัน โดยเจ้าหน้าที่พัสดุต้องส่งประกาศสอบราคาและเอกสารสอบราคาเผยแพร่ไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรง หรือโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ พร้อมกับต้องปิดประกาศเผยแพร่การสอบราคาดังกล่าวไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของส่วนราชการที่จัดสอบราคานั้นด้วย สำหรับการฟ้องโต้แย้งการดำเนินการสอบราคาในชั้นตอนนี้ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ดังกรณีต่อไปนี้

(๑) กรณีฟ้องว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดดำเนินการสอบราคาโดยไม่แจ้งประกาศสอบราคาให้ผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวข้องตามประกาศดังกล่าวทราบตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้

(๑.๑) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๖๗/๒๕๔๗ ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีอาชีพผลิตและขายรถยนต์ฟ้องว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ (ผู้ถูกฟ้องคดี) ดำเนินการประกาศสอบราคาซื้อรถยนต์ประเภทรถบล็อยงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากกำหนดคุณลักษณะไม่เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ และไม่แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบถึงการสอบราคาดังกล่าว ทั้งที่ผู้ฟ้องคดีได้เคยมีจดหมายแนะนำตัวไว้แล้ว จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งว่าผู้ถูกฟ้องคดีละเว้นหรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการกำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานและเป็นตัวอย่างของการปฏิบัติราชการต่อไป ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่าผู้ถูกฟ้องคดีประกาศสอบราคาซื้อรถยนต์ประเภทรถบล็อยงโดยไม่เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยฉบับดังกล่าว และไม่แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ผลิตและขายรถยนต์ทราบเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๘๓/๒๕๔๙ ที่ ๔๔๐/๒๕๕๐ ที่ ๒๙๑/๒๕๕๑ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๖๕/๒๕๕๓ และที่ อ.๔๗๑/๒๕๕๓ วินิจฉัยแนวทางเดียวกัน)

(๑.๒) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๕๒/๒๕๔๙ ผู้ฟ้องคดี ได้มีหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕) เพื่อขอให้ยกเลิกประกาศ สอบราคาขององค์การบริหารส่วนตำบลแซงบาดาล (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และประกาศสอบราคา ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) เนื่องจากเจ้าหน้าที่พัสดุของ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่นำส่งประกาศสอบราคาให้แก่ผู้ฟ้องคดี ทั้งที่ก่อนหน้านี้ ผู้ฟ้องคดีได้เคยมีหนังสือร้องขอให้มีการส่งประกาศจัดซื้อจัดจ้างให้แก่ผู้ฟ้องคดีแล้ว แต่ได้รับ แจ้งว่ายังมิได้มีการดำเนินการสอบราคาแต่อย่างใด ทั้งที่ปรากฏว่าในวันเดียวกันนั้น ผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ๑ โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแซงบาดาล (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ได้มีหนังสือแจ้ง นายอำเภอสมเด็จว่ามีความประสงค์จะสอบราคาจ้างโครงการตามข้อบังคับงบประมาณรายจ่าย ทั่วไป ประจำปี ๒๕๔๔ รวม ๔ โครงการ และได้จัดส่งประกาศไปยังผู้รับจ้างโดยตรง ๖ ราย ไม่รวมถึงผู้ฟ้องคดี แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ เห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ปิด และจัดส่งประกาศสอบราคาถูกต้องตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุ ขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ แล้ว จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษา หรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และยกเลิกประกาศสอบราคาพิพาท ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า กรณีดังกล่าวเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงาน ทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๒) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการเผยแพร่ประกาศจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา

การเผยแพร่ประกาศจัดซื้อจัดจ้างในการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคานั้น ข้อ ๔๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดให้เจ้าหน้าที่พัสดุ ต้องดำเนินการประกาศเผยแพร่การประกวดราคาก่อนการให้หรือขายเอกสารประกวดราคา ไม่น้อยกว่า ๗ วันทำการ ซึ่งหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุมิหน้าที่รับผิดชอบควบคุมดูแลและจัดทำ หลักฐานการเผยแพร่และการปิดประกาศประกวดราคาโดยให้เจ้าหน้าที่พัสดุนำดำเนินการ ปิดประกาศประกวดราคาโดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของส่วนราชการที่จัดประกวดราคานั้น และต้องส่งประกาศประกวดราคาไปประกาศทางวิทยุกระจายเสียง และหรือประกาศในหนังสือพิมพ์ ส่งให้กรมประชาสัมพันธ์ และองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยเพื่อเผยแพร่ รวมทั้ง ส่งไปเผยแพร่ที่ศูนย์รวมข่าวประกวดราคาของทางราชการและสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน นอกจากนี้ ถ้าเห็นสมควร จะส่งประกาศประกวดราคาไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้น

โดยตรง หรือจะโฆษณาโดยวิธีอื่นอีกด้วยก็ได้ ซึ่งกรณีที่มีการฟ้องโต้แย้งการดำเนินการในขั้นตอนการเผยแพร่ประกาศประกวดราคา ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ดังกรณีต่อไปนี้

- กรณีฟ้องว่า การส่งประกาศประกวดราคาไปเผยแพร่ยังหน่วยราชการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องร่วมกันทำหลักฐานเท็จในการเผยแพร่ประกาศประกวดราคา

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๒๗/๒๕๔๖ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมเพราะเสียสิทธิในการซื้อแบบแปลนและสิทธิในการแข่งขันราคาในการประกวดราคาจ้างก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์ของเทศบาลเมือง เนื่องจากเจ้าหน้าที่เทศบาลได้ร่วมกันทำหลักฐานเท็จในการส่งประกาศประกวดราคาไปเผยแพร่ยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลยกเลิกการประกาศประกวดราคาดังกล่าว **ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า** การที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมเนื่องจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลร่วมกันทำหลักฐานเท็จในการเผยแพร่ประกาศประกวดราคาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๑.๓ ข้อพิพาทในขั้นตอนการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง

ในการจัดซื้อจัดจ้างนอกจากจะมีเจ้าหน้าที่พัสดุและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้สำหรับการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละวิธีแล้ว ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ ยังได้กำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการต้องแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่างๆ ตามที่ระเบียบดังกล่าวกำหนดไว้ด้วย ซึ่งในการดำเนินการของคณะกรรมการที่หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งขึ้นนี้ จะมีหน้าที่ดำเนินการในเรื่องต่างๆ เช่น การรับและเปิดซองเสนอราคา การพิจารณาคูณสมบัติของผู้เสนอราคา การคัดเลือกผู้เสนอราคา ที่เห็นควรเป็นผู้ชนะในการจัดซื้อจัดจ้างในครั้งนั้น และการเสนอให้มีการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างต่อหัวหน้าส่วนราชการหากเข้าเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เป็นต้น โดยในการฟ้องโต้แย้งการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างนั้น อาจแยกศึกษาแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดออกได้เป็น ๒ กรณี ได้แก่ กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าเป็นข้อพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง และกรณีที่ศาลวินิจฉัยว่ายังไม่เป็นข้อพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑) กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าเป็นข้อพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

จากการศึกษาคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดพบว่า มีเพียงกรณีฟ้องโต้แย้งการดำเนินการของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาในการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคาเท่านั้น ที่ศาลวินิจฉัยรับคำฟ้องไว้พิจารณาเนื่องจากเห็นว่าเป็นข้อพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง โดยในการดำเนินการพิจารณาผลการประกวดราคานั้น ข้อ ๓๔ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเมื่อได้รับใบเสนอราคาและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ จากคณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาแล้ว จะต้องตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคา เอกสารหลักฐานต่าง ๆ แล้วคัดเลือกผู้เสนอราคาที่ถูกต้องตามเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคา จากนั้นจึงพิจารณาคัดเลือกผู้ชนะการประกวดราคาจากผู้เข้าประกวดราคาที่คัดเลือกไว้ว่ามีคุณภาพและคุณสมบัติเป็นประโยชน์ต่อทางราชการซึ่งเสนอราคาต่ำสุด โดยต้องรายงานผลการพิจารณาและเสนอความเห็นพร้อมด้วยเอกสารที่ได้รับมาทั้งหมดต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป ในกรณีที่ผู้เสนอราคารายที่คณะกรรมการเห็นว่าควรเป็นผู้ชนะการประกวดราคาเสนอราคาสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีอำนาจดำเนินการต่อรองราคากับผู้เสนอราคารายนั้นได้ สำหรับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการดำเนินการของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา และศาลมีคำสั่งรับคำฟ้องไว้พิจารณาเนื่องจากเห็นว่าเป็นข้อพิพาทที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองดังที่กล่าวข้างต้นนั้น ได้แก่ ข้อพิพาทในกรณีที่ผู้เสนอราคาไม่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคในการประกวดราคาแบบ ๒ ซอง อันเป็นการประกวดราคาที่มีข้อกำหนดให้ผู้เสนอราคาต้องเสนอซองข้อเสนอด้านเทคนิคและซองข้อเสนอด้านราคา โดยคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจะเปิดซองข้อเสนอด้านราคาต่อเมื่อผู้เสนอราคาเป็นผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคแล้วเท่านั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(๑) กรณีฟ้องว่า ความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาที่พิจารณาว่าผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคไม่ชอบด้วยกฎหมาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๕๓/๒๕๔๖ ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมประกวดราคาจ้างเหมาโครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งกำหนดให้ผู้เสนอราคาต้องยื่นซองข้อเสนอด้านเทคนิคและซองข้อเสนอด้านราคา โดยจะเปิดซองข้อเสนอ

ด้านราคาเฉพาะผู้ที่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคเท่านั้น ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีความเห็นว่าคุณฟ้องคดีไม่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิค ทำให้ผู้ฟ้องคดีถูกตัดสินคดีที่ไม่ได้รับการพิจารณาข้อเสนอด้านราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าความเห็นของคณะกรรมการฯ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าการดำเนินการของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาถือได้ว่าเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาในกรณีการสั่งไม่รับคำเสนอรับจ้างของผู้ฟ้องคดีอันเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๑)^{๘๗} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕^{๘๘} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ การฟ้องโต้แย้งคำสั่งดังกล่าวจึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๒) กรณีฟ้องว่า การตัดสินคดีผู้ฟ้องคดี (ผู้เสนอราคา) ออกจากการประกวดราคาไม่ชอบด้วยกฎหมาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๕๘/๒๕๔๗ ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดในการประกวดราคาจัดซื้อครุภัณฑ์ประเภทยานพาหนะและขนส่งของเทศบาลตำบลคลองหลวง (ผู้ถูกฟ้องคดี) และคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีความเห็นให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ชนะการประกวดราคา แต่ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งการตัดสินคดีผู้ฟ้องคดีออกจากการพิจารณาจัดซื้อครุภัณฑ์ดังกล่าวโดยอ้างว่าผลิตภัณฑ์ของผู้ฟ้องคดีไม่ตรงตามมาตรฐานที่กำหนดในประกาศประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าหนังสือแจ้งการตัดสินคดีของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีเข้าทำสัญญากับผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า หนังสือแจ้งการตัดสินคดีผู้ฟ้องคดีออกจากการพิจารณาจัดซื้อดังกล่าวเป็นการสั่งไม่รับคำเสนอขายซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครอง

^{๘๗} กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ให้การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้ เป็นคำสั่งทางปกครอง

ข้อ ๑ การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาหรือให้สิทธิประโยชน์ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การสั่งรับหรือไม่รับคำเสนอขาย รับจ้าง แลกเปลี่ยน ให้เช่า ซื้อ เช่า หรือให้สิทธิประโยชน์

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๘๘} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๓ หน้า ๗๘

ตามข้อ ๑ (๑)^{๙๙} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว แม้นายกเทศมนตรีตำบลคลองหลวงซึ่งเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ตามประกาศประกวดราคา จะยังไม่ได้มีคำสั่งอนุมัติให้จัดซื้อครุภัณฑ์จากผู้เสนอราคา รายใดก็ตาม ผู้ฟ้องคดีก็เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แล้ว เมื่อผู้ฟ้องคดีมิได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ก่อนที่จะนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ศาลจึงไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา

หมายเหตุ คดีนี้ศาลไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาด้วยเหตุที่ยังไม่ได้ดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนเสียหายตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง จึงทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นกรณีพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

(๓) กรณีฟ้องว่า ประกาศรายชื่อผู้เสนอราคาที่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอ ด้านเทคนิคโดยผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการพิจารณา เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๔๕/๒๕๔๙ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นข้อเสนอประกวดราคาจ้างบริการระบบจำหน่ายสลากแบบเลขท้าย ๓ ตัว และ ๒ ตัว กับสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ผู้ถูกฟ้องคดี) และต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีได้ออกประกาศรายชื่อผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอ ด้านเทคนิคโดยมีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่าผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอ ด้านเทคนิค ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณาตัดสินสิทธิของผู้ฟ้องคดี ออกจากการประกวดราคาเป็นการพิจารณาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากมิได้แสดงข้อเท็จจริง อันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายอ้างอิง ข้อพิจารณา และข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งตัดสินสิทธิของผู้ฟ้องคดีดังกล่าว **ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า** ประกาศรายชื่อผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอ ด้านเทคนิคของผู้ถูกฟ้องคดี เป็นการออกคำสั่งไม่รับคำเสนอรับจ้างของผู้ฟ้องคดีตามข้อ ๑ (๑) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เมื่อผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่าการออกประกาศดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย กรณีจึงเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙

^{๙๙} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๗ หน้า ๙๑

^{๑๐} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๓ หน้า ๗๘

วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๐๘/๒๕๕๙ วินิจฉัยแนวทางเดียวกัน)

(๔) กรณีฟ้องว่า คำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้น ให้เป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๒๘/๒๕๕๔ กรณีฟ้องว่าคณะกรรมการประกวดราคาซื้อระบบโทรทัศน์วงจรปิด (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาตามโครงการประกวดราคาซื้อระบบโทรทัศน์วงจรปิดของกรมการแพทย์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) จำนวน ๑ ระบบ และรองอธิบดีกรมการแพทย์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔) ซึ่งปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมการแพทย์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) วินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ซึ่งปฏิบัติราชการแทนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ รวมทั้งให้ยกเลิกการประกวดราคา และให้ผู้ถูกฟ้องคดีร่วมกันชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า กรณีเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการกระทำละเมิดตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๒) กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่ายังไม่เป็นข้อพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

สำหรับข้อพิพาทในกรณีนี้ เป็นกรณีที่ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยเกี่ยวกับการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างว่าเป็นเพียงการดำเนินการภายในของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง อันเป็นการพิจารณาทางปกครองตามมาตรา ๕^{๙๑} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เท่านั้น กรณีจึงยังไม่เป็น

^{๙๑} พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“การพิจารณาทางปกครอง” หมายความว่า การเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง

ฯลฯ

ฯลฯ

คดีพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

**(๑) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง
โดยวิธีประกวดราคา**

**(๑.๑) กรณีฟ้องว่า ความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาผลการ
ประกวดราคาที่พิจารณาว่าผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคไม่ชอบ
ด้วยกฎหมาย**

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๙/๒๕๔๗ กรุงเทพมหานคร
(ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาเช่าระบบคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ประกอบ โดยกำหนดให้
ผู้เสนอราคาต้องผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคก่อนจึงจะได้รับการพิจารณาราคาและ
ตัดสินคัดเลือกเป็นผู้ชนะราคาต่อไป ผู้ฟ้องคดีซึ่งร่วมเสนอราคาเห็นว่าคณะกรรมการพิจารณา
ผลการประกวดราคาดำเนินการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคและเสนอความเห็นให้ผู้เสนอราคา
รายอื่นเป็นผู้ชนะการประกวดราคาต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้าง
โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนการประกวดราคาและให้มี
การดำเนินการประกวดราคาใหม่ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อการพิจารณาคัดเลือก
ข้อเสนอด้านเทคนิคเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาคัดเลือกผู้ชนะการประกวดราคา การพิจารณา
คัดเลือกข้อเสนอด้านเทคนิคจึงเป็นการดำเนินการภายในของฝ่ายปกครองอันเป็นการพิจารณา
ทางปกครองที่เป็นขั้นตอนการเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่ง
ทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙
เมื่อกรุงเทพมหานครตัดสินผู้ชนะการประกวดราคาโดยออกคำสั่งรับหรือไม่รับข้อเสนอเข้า
ของผู้เข้าร่วมประกวดราคาแล้ว คำสั่งดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามกฎหมาย
ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ
ดังนั้น เมื่อการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคเป็นขั้นตอนการดำเนินการภายในเพื่อจัดให้มี
คำสั่งทางปกครอง ขั้นตอนการดำเนินการดังกล่าวย่อมไม่ใช่เป็นการกระทำอื่นใดตามมาตรา ๙
วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ซึ่งจะมีลักษณะเป็นการกระทำทางกายภาพ
เป็นหลัก ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ได้เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง
แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน และเมื่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่ได้
ใช้อำนาจทางปกครองเพื่งแต่ดำเนินการตามขั้นตอนภายในอันเป็นการพิจารณาทางปกครอง
ศาลปกครองย่อมไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตลอดจนไม่มีอำนาจกำหนดค่าบังคับ
ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๑.๒) กรณีฟ้องว่า การดำเนินการต่อรองราคาและคำสั่งเรียกให้เสนอราคาใหม่ของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาไม่ชอบด้วยกฎหมาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๗๗/๒๕๔๗ ในการประกาศประกวดราคาจ้างก่อสร้างอาคารของโรงพยาบาล ซึ่งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดแต่ราคาที่เสนอสูงกว่าวงเงินงบประมาณที่จะจัดจ้าง คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจึงมีหนังสือเรียกผู้ฟ้องคดีมาต่อรองราคา แต่ผู้ฟ้องคดีขอยืนยันราคาเดิม คณะกรรมการฯ จึงเรียกผู้เสนอราคาทุกรายต่อรองราคาใหม่ตามข้อ ๔๓ (๑) และ (๒)^๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าหนังสือของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาที่เรียกให้ผู้เสนอราคาทุกรายมาต่อรองราคาเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าการดำเนินการของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเป็นการดำเนินการตามกระบวนการประกวดราคาเพื่อเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างพิจารณาดำเนินการต่อไป ดังนั้น การกระทำของคณะกรรมการดังกล่าวจึงไม่ต้องตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ที่ผู้ฟ้องคดีจะมีสิทธิฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งเรียกให้ผู้เสนอราคาทุกรายเข้ามาต่อรองราคาใหม่และเพิกถอนการประกวดราคาได้

^๒ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๔๓ การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคาที่ปรากฏว่าราคาของผู้เสนอราคายรายที่คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อหรือจ้างยังสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้างตามข้อ ๒๗ (๔) หรือข้อ ๒๘ (๕) แล้วแต่กรณี ให้คณะกรรมการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

(๑) เรียกผู้เสนอราคายรายนั้นมาต่อรองราคาให้ต่ำสุดเท่าที่จะทำได้ หากผู้เสนอราคายรายนั้นยอมลดราคาแล้ว ราคาที่เสนอใหม่ไม่สูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง หรือสูงกว่า แต่ส่วนที่สูงกว่านั้นไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง หรือต่อรองราคาแล้วไม่ยอมลดราคาลงอีก แต่ส่วนที่สูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้างนั้น ไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง ถ้าเห็นว่าราคดังกล่าวเป็นราคาที่เหมาะสม ก็ให้เสนอซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคายรายนั้น

(๒) ถ้าดำเนินการตาม (๑) แล้วไม่ได้ผล ให้เรียกผู้เสนอราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อหรือจ้างทุกรายมาต่อรองราคาใหม่พร้อมกัน ด้วยวิธียื่นซองเสนอราคาภายในกำหนดระยะเวลาอันสมควร หากรายใดไม่มายื่นซอง ให้ถือว่ารายนั้นยืนยันราคาตามที่เสนอไว้เดิม หากผู้เสนอราคาต่ำสุดในการต่อรองราคาครั้งนี้เสนอราคาไม่สูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง หรือสูงกว่า แต่ส่วนที่สูงกว่านั้นไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง ถ้าเห็นว่าราคดังกล่าวเป็นราคาที่เหมาะสม ก็ให้เสนอซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคายรายนั้น

(๑.๓) กรณีฟ้องว่า การที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาไม่รับพิจารณาราคาของผู้ฟ้องคดีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่สุจริตและกลั่นแกล้งผู้ฟ้องคดี

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๐๗/๒๕๔๗ ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดในการประกวดราคาจ้างก่อสร้างทำนบดินและอาคารประกอบของกรมชลประทาน (ผู้ถูกฟ้องคดี) แต่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาว่าไม่รับพิจารณาราคาของผู้ฟ้องคดี เนื่องจากผู้ฟ้องคดีเสนอขีดความสามารถและความพร้อมไม่ครบถ้วนตามที่กำหนดในเอกสารประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาปฏิบัติหน้าที่โดยไม่สุจริตและกลั่นแกล้งผู้ฟ้องคดีโดยไม่เป็นธรรม จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลขอให้เพิกถอนมติของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีมติไม่รับใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีนั้น เป็นความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาซึ่งเป็นเพียงขั้นตอนการพิจารณาภายในหน่วยงานตามคำสั่งแต่งตั้งของผู้ถูกฟ้องคดีเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นตามลำดับขั้นต่อผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อสิ่งจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ ต่อไป ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ที่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

(๑.๔) กรณีฟ้องว่า การที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีความเห็นที่ผู้เสนอราคามีคุณสมบัติหรือมีการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของประกาศประกวดราคา เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๑.๔.๑) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๒๗/๒๕๔๗ ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดในการประกวดราคาซื้อครุภัณฑ์การแพทย์ แต่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาได้แจ้งผลการพิจารณาว่าคณะกรรมการฯ มีมติตัดสิทธิไม่ให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ชนะการประกวดราคาเนื่องจากมีคุณสมบัติไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขของประกาศประกวดราคา จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีได้เข้าทำสัญญาซื้อขายดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีมติข้างต้นยังไม่มีข้อยุติ เนื่องจากเป็นเพียงขั้นตอนการพิจารณาภายในของฝ่ายปกครองซึ่งคณะกรรมการฯ จะต้องนำเสนอผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างเพื่อพิจารณาอนุมัติการสั่งซื้อหรือสั่งจ้างต่อไป ดังนั้น สิทธิของผู้ฟ้องคดีจึงยังไม่ได้รับผลกระทบจากมติของคณะกรรมการดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่จะมีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๑.๔.๒) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๔๖/๒๕๔๙ กรณีผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมยื่นซองเสนอราคาในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งพังที่แม่น้ำน่าน ตามประกาศประกวดราคาของกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี (ผู้ถูกฟ้องคดี) ต่อมา ประธานกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาได้มีหนังสือถึงผู้ฟ้องคดีแจ้งผลการพิจารณาว่าผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการคัดเลือกเนื่องจากไม่ได้ยื่นสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น อันเป็นการผิดเงื่อนไขการประกวดราคาซึ่งถือเป็นสาระสำคัญ พร้อมทั้งประกาศรายชื่อผู้ยื่นซองประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างที่ผ่านและไม่ผ่านการพิจารณา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายโดยพลาดโอกาสในการเข้าเสนอราคา จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งและประกาศรายชื่อผู้ยื่นซองประกวดราคาดังกล่าว และมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีได้มีสิทธิเข้าเสนอราคาต่อไป ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การพิจารณาว่าผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการคัดเลือกข้างต้นนั้น มีลักษณะเป็นการพิจารณาในส่วนของเงื่อนไขทั่วไปในเบื้องต้นก่อนที่จะมีคำสั่งทางปกครอง ซึ่งเป็นการเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองตามนิยามของคำว่าพิจารณาทางปกครอง ตามนัยมาตรา ๕^{๙๓} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น การพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาและแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบผลดังกล่าว จึงมิใช่คำสั่งทางปกครองที่จะเป็นคดีพิพาททางปกครองตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

หมายเหตุ กรณีการแจ้งผลการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาให้ผู้เสนอราคาทราบว่าถูกตัดสิทธิในการเสนอราคาหรือไม่รับพิจารณาราคาเนื่องจากมีคุณสมบัติหรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขในการประกวดราคา นั้น มีข้อสังเกตว่าหากเป็นการแจ้งโดยหน่วยงานทางปกครองผู้จัดให้มีการประกวดราคา หรือผู้มีอำนาจกระทำการแทนหน่วยงานทางปกครองแล้ว ศาลปกครองสูงสุดมีคำวินิจฉัยว่าเป็นกรณีการมีคำสั่งไม่รับคำเสนอราคาของผู้เสนอราคาอันเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๑)^{๙๔} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ การฟ้องโต้แย้งการแจ้งผลดังกล่าวจึงเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ ววรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ซึ่งได้แก่ กรณีตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๕๘/๒๕๔๗ และที่ ๗๔๒/๒๕๔๙ (โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหน้า ๙๑-๙๒ และหน้า ๑๐๖-๑๐๗)

^{๙๓} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๙๑ หน้า ๙๓

^{๙๔} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๙๗ หน้า ๙๑

(๑.๕) กรณีฟ้องว่า การที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเสนอความเห็นให้ผู้เสนอราคาที่ขาดคุณสมบัติเป็นผู้ชนะการประกวดราคาเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๑.๕.๑) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๙๐๓/๒๕๔๘ ผู้ฟ้องคดีได้เข้าเสนอราคาในการประกวดราคาซื้อสารเคมีเตลต้ามีทริน ๕% WDP ของกรมควบคุมโรค (ผู้ถูกฟ้องคดี) โดยคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาพิจารณาเสนอความเห็นให้ผู้เสนอราคารายอื่นที่เสนอราคาต่ำสุดเป็นผู้ชนะการประกวดราคา ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีเห็นชอบตามมติของคณะกรรมการฯ ดังกล่าว แต่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าผู้ชนะการประกวดราคาขาดคุณสมบัติเพราะใช้วัสดุไม่ถูกต้องตามประกาศประกวดราคาฯ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งห้ามไม่ให้คณะกรรมการฯ เสนอชื่อผู้ชนะการประกวดราคาเป็นผู้เข้าทำสัญญาและให้ผู้ฟ้องคดีเข้าทำสัญญาแทน ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การดำเนินการของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเป็นเพียงกระบวนการในการเตรียมการและดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองอันเป็นการพิจารณาทางปกครองตามมาตรา ๕^{๙๕} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ การกระทำได้ดังกล่าวยังไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง เนื่องจากคณะกรรมการฯ มิได้เป็นผู้มีอำนาจในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้างที่จะก่อให้เกิดคำสั่งทางปกครองในอันที่จะมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีแต่อย่างใด ดังนั้น บรรดาขั้นตอนต่างๆ ที่คณะกรรมการฯ ดำเนินการก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีจะมีคำสั่งรับคำเสนอขายของผู้เสนอราคารายใด ย่อมไม่เป็นคำสั่งทางปกครอง ศาลปกครองจึงไม่อาจมีคำสั่งตามคำขอของผู้ฟ้องคดี ศาลไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา

(๑.๕.๒) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๔๕/๒๕๔๙ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งได้เข้าร่วมยื่นซองเสนอราคาจ้างเหมาก่อสร้างอาคารที่ทำการตำรวจภูธรจังหวัดสุรินทร์ตามประกาศจังหวัดสุรินทร์เห็นว่า ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการดำเนินการของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ที่เสนอความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) โดยให้ผู้เสนอราคารายอื่นซึ่งขาดคุณสมบัติในการยื่นซองประกวดราคาเป็นผู้ได้รับการคัดเลือก อันเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าการดำเนินงานของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เป็นการดำเนินการโดยคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งจากหัวหน้าส่วนราชการเพื่อจัดให้มีการยื่นซองประกวดราคา คัดเลือกจนได้ผลการประกวดราคาและเสนอผลการประกวดราคาดังกล่าวต่อหัวหน้าส่วนราชการว่าผู้เสนอราคารายใดได้รับ

^{๙๕} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๙๑ หน้า ๙๓

การคัดเลือกและเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด มีคุณภาพและคุณสมบัติตามที่ทางราชการกำหนด เพื่อหัวหน้าส่วนราชการนั้นๆ จะได้พิจารณาและมีคำสั่งซื้อหรือสั่งจ้างต่อไป ซึ่งผู้มีอำนาจในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้างกรณีนี้คือผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในฐานะผู้ว่าราชการจังหวัด ตามข้อ ๕^{๙๖} และข้อ ๖๕^{๙๗} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ การดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงเป็นเพียงการพิจารณาทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ซึ่งการกระทำดังกล่าวหรือการพิจารณาดังกล่าวยังไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ได้เป็นผู้มีอำนาจในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้างที่จะก่อให้เกิดคำสั่งทางปกครองอันจะมีผลกระทบต่อสภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีแต่อย่างใด ดังนั้นบรรดาขั้นตอนต่างๆ ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดำเนินการก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะมีคำสั่งรับคำเสนอรับจ้างของผู้เสนอราคารายอื่นย่อมไม่เป็นคำสั่งทางปกครอง กรณีจึงยังไม่มีกรณีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

หมายเหตุ สำหรับกรณีฟ้องโต้แย้งการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคานี้ มีบางกรณีที่แม้ศาลปกครองสูงสุดจะวินิจฉัยในทำนองเดียวกันว่าการดำเนินการของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเป็นเพียงขั้นตอนการดำเนินการภายในของฝ่ายปกครอง ยังไม่ใช่คำสั่งทางปกครองก็ตาม แต่เหตุผลในการไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณานั้น ศาลวินิจฉัยแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ

ก) กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่า ยังไม่เป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ อันเป็นกรณีที่ไม่รับคำฟ้องด้วยเหตุเกี่ยวกับอำนาจศาล ได้แก่ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๗๗/๒๕๔๗ ที่ ๙๐๓/๒๕๔๘ ที่ ๒๔๕/๒๕๔๙ และที่ ๒๔๖/๒๕๔๙

^{๙๖-๙๗} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๕ ในระเบียบนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“หัวหน้าส่วนราชการ”

- สำหรับราชการบริหารส่วนกลาง หมายความว่า อธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นนิติบุคคล

- สำหรับราชการบริหารส่วนภูมิภาค หมายความว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด

ข้อ ๖๕ การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างครั้งหนึ่ง นอกจากวิธีพิเศษและวิธีกรณีพิเศษให้เป็นอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งและภายในวงเงิน ดังต่อไปนี้

(๑) หัวหน้าส่วนราชการไม่เกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๒) ปลัดกระทรวงเกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๓) รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเกิน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ข) กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ อันเป็นกรณีที่ศาลไม่รับคำฟ้องด้วยเหตุเงื่อนไขในการฟ้องคดี โดยมีได้กล่าวไว้ว่ากรณีถือเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่อย่างไรก็ดี โดยที่คดีพิพาทตาม ข) นี้ เป็นกรณีที่ศาลวินิจฉัยในประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างว่าเป็นเพียงขั้นตอนการดำเนินการภายในของฝ่ายปกครอง ยังไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง เช่นเดียวกับกรณีตาม ก) ด้วย จึงได้สรุปยอดคดีลักษณะดังกล่าวไว้ในหัวข้อ ๒) กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่ายังไม่เป็นข้อพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ได้แก่ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๐๗/๒๕๔๗ และที่ ๖๒๗/๒๕๔๗

ค) กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่า ไม่เป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) และผู้ฟ้องคดีไม่ใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ได้แก่ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๙/๒๕๔๗

(๒) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง โดยวิธีพิเศษ

จากการศึกษาคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดพบว่า ข้อพิพาทเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีพิเศษในขั้นตอนการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างนั้น ยังไม่ปรากฏกรณีที่เป็นการโต้แย้งการดำเนินการของคณะกรรมการฯ โดยตรง แต่เป็นกรณีโต้แย้งการให้ความเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการพัสดุของหน่วยงานทางปกครอง ซึ่งได้ทำความเห็นเพิ่มเติมเพื่อเสนอผู้มีอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้าง โดยเป็นการเสนอความเห็นคัดค้านความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษที่เห็นว่าควรจัดซื้อพัสดุจากผู้ฟ้องคดี เป็นเหตุให้ผู้มีอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้างพิจารณาให้ดำเนินการจัดซื้อใหม่ ซึ่งมีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด ดังนี้

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๓๓/๒๕๔๗ ในการจัดซื้อที่ดินเพื่อสร้างที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลโดยวิธีพิเศษ คณะกรรมการพิจารณาการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษมีความเห็นว่าควรจัดซื้อที่ดินของผู้ฟ้องคดี แต่ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ได้บันทึกในใบเสนอความเห็นของคณะกรรมการฯ ที่เสนอต่อประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ว่า การลงมติของคณะกรรมการฯ กับเหตุผลข้อดีข้อเสียไม่สัมพันธ์กัน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเพิ่มเติมและให้ดำเนินการพิจารณาการจัดซื้อใหม่ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเพิ่มเติมดังกล่าวทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลขอให้เพิกถอนคำสั่งข้างต้น ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ในส่วนของการเสนอความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ นั้น แม้ไม่ปรากฏว่าได้เสนอความเห็นในฐานะหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุหรือ

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเลขาธิการคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ก็ได้เห็นว่า ได้กระทำไปในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นเสนอผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสั่งซื้อพิจารณาสั่งการตามข้อ ๕๐ วรรคสอง^{๙๘} ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ ความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นเพียงการพิจารณาภายในของฝ่ายปกครอง ไม่ใช่คำสั่งทางปกครองและไม่มีผลกระทบ ต่อสถานภาพหรือสิทธิของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

หมายเหตุ กรณีนี้มีข้อสังเกตเช่นเดียวกันกับหมายเหตุท้ายกรณีฟ้องโต้แย้ง การดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา หน้า ๙๙-๑๐๐

๑.๔ ข้อพิพาทในขั้นตอนการพิจารณาอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง

เมื่อคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาสำหรับการซื้อหรือจ้างโดยวิธีสอบราคา หรือคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาสำหรับการซื้อหรือจ้างโดยวิธีประกวดราคา ได้รายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารทั้งหมดต่อหัวหน้าส่วนราชการแล้ว หากวงเงินในการซื้อหรือการจ้างครั้งนั้นไม่เกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท อำนาจในการอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างเป็นของหัวหน้าส่วนราชการ หากเป็นการซื้อหรือการจ้างที่มีวงเงินสูงขึ้น แต่ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท อำนาจอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างเป็นของปลัดกระทรวง และหากเป็นการซื้อหรือการจ้างที่มีวงเงินเกินกว่า ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป อำนาจในการอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างจะเป็นของรัฐมนตรีเจ้าสังกัด ทั้งนี้ เป็นไปตามข้อ ๖๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ

สำหรับข้อพิพาทในขั้นตอนการพิจารณาอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง นั้น จากการศึกษา คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดพบว่า เป็นกรณีฟ้องโต้แย้งคำสั่งที่ให้ผู้เสนอราคารายอื่น เป็นผู้ชนะในการเสนอราคาว่าเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยขอให้ศาลเพิกถอน คำสั่งดังกล่าว ซึ่งศาลปกครองสูงสุดมีคำวินิจฉัยว่าคำสั่งที่พิพาทเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๕^{๙๙} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับ

^{๙๘} ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๕๐

ฯลฯ

ฯลฯ

ให้คณะกรรมการรายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารที่ได้รับไว้ทั้งหมด ต่อผู้สั่งซื้อ เพื่อสั่งการ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหาร ราชการส่วนท้องถิ่น

^{๙๙} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๓ หน้า ๗๘

ข้อ ๑ (๑)^{๑๐๐} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ อันมีผลทำให้ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเป็นคดีพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ โดยมีตัวอย่างคำวินิจฉัยเกี่ยวกับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในขั้นตอนนี้พิจารณาตามการจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีต่างๆ ดังนี้

๑) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา

(๑) กรณีฟ้องว่า การที่ผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างคัดเลือกให้ผู้เสนอราคารายอื่นซึ่งเสนอราคาสูงกว่าราคาของผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ชนะการสอบราคา เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๙๒/๒๕๔๘ กรณีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดและมีคุณสมบัติถูกต้องครบถ้วนตามประกาศสอบราคาจ้างเหมาก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก แต่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหลุมข้าว (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้กำหนดเงื่อนไขการพิจารณาคัดเลือกผู้เสนอราคาเพื่อช่วยเหลือและเอื้อประโยชน์ให้ผู้เสนอราคารายหนึ่งรายใดให้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับองค์การบริหารส่วนตำบลโดยไม่เป็นธรรม และคัดเลือกผู้เสนอราคารายอื่นซึ่งเสนอราคาสูงกว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ชนะการสอบราคา อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามประกาศสอบราคาจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ และหนังสือตอบข้อหารือของอำเภอขอให้ศาลตรวจสอบการทำสัญญาจ้างก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กดังกล่าว หากไม่ถูกต้องขอให้ยกเลิกสัญญา และลงโทษบุคคลที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิด ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการอนุมัติสั่งจ้างผู้เสนอราคารายอื่นซึ่งเสนอราคาสูงกว่าผู้ฟ้องคดี อันเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕^{๑๐๑} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีจึงเข้าลักษณะเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

^{๑๐๐} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๗ หน้า ๙๑

^{๑๐๑} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๓ หน้า ๗๘

(๒) กรณีฟ้องว่า การที่ผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างคัดเลือกให้ผู้เสนอราคาซึ่งขาดคุณสมบัติตามประกาศสอบราคาเป็นผู้ชนะการสอบราคาเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๐๑/๒๕๕๐ ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมเสนอราคาในการสอบราคาซื้อน้ำยาป้องกันและกำจัดศัตรูทำลายไม้ของกรมยุทธโยธาทหารบกที่ ๑ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และได้เข้าร่วมฟังผลการเปิดซองสอบราคาในวันเวลาที่กำหนดไว้ แต่ปรากฏว่าในวันดังกล่าวไม่ได้มีการเปิดซองสอบราคา โดยผู้ถูกฟ้องคดีแจ้งต่อผู้ฟ้องคดีว่าในวันนั้นจะมีเพียงการตรวจเอกสารที่ผู้เสนอราคายื่นเท่านั้น ยังไม่สามารถเปิดซองสอบราคาเพื่อประกาศผลได้ เนื่องจากต้องนำตัวอย่างน้ำยาป้องกันและกำจัดศัตรูทำลายไม้ไปตรวจก่อน โดยจะแจ้งกำหนดวันเปิดซองสอบราคาให้ผู้ยื่นซองสอบราคาทราบอย่างเปิดเผยและเป็นธรรมเนียมอีกครั้งหนึ่ง ต่อมา เจ้ากรมยุทธโยธาทหารบก (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่าได้พิจารณาคัดเลือกผู้เสนอราคาอีกรายหนึ่งซึ่งเป็นผู้เสนอราคาค่าใช้จ่ายในการใช้น้ำยาต่ำสุดและเป็นไปตามเงื่อนไขของประกาศสอบราคาให้ผู้ชนะการสอบราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าผู้ชนะการสอบการารายดังกล่าวขาดคุณสมบัติ และผู้ฟ้องคดีควรเป็นผู้ชนะการสอบราคา เนื่องจากเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามประกาศสอบราคา การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเป็นการไม่ปฏิบัติตามประกาศสอบราคาและระเบียบพัสดุของทางราชการ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนมติของคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาที่ทำให้ผู้เสนอการารายอื่นเป็นผู้ชนะการสอบราคาและเพิกถอนสัญญาจัดซื้อจัดจ้างระหว่างผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับผู้ชนะการสอบการารายดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้มีหนังสือแจ้งผลการสอบราคาแก่ผู้ฟ้องคดีว่าผู้เสนอการารายอื่นเป็นผู้ชนะการสอบการาถือเป็นการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งไม่รับคำเสนอขายของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕^{๑๐๒} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

หมายเหตุ คดีนี้แม้ศาลไม่ได้วินิจฉัยโดยตรงว่าเป็นข้อพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แต่โดยที่ศาลวินิจฉัยไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาด้วยเหตุที่ผู้ฟ้องคดีมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อนยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

^{๑๐๒} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๓ หน้า ๗๘

ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง^{๑๐๓} แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

๒) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา

(๑) กรณีฟ้องว่า คำสั่งให้ผู้เสนอราคารายอื่นชนะการประกวดราคา ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากมีการรับซองประกวดราคาเมื่อพ้นกำหนดเวลารับซองแล้ว และดำเนินการเปิดซองประกวดราคาโดยไม่เปิดเผย

(๑.๑) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๕๓/๒๕๔๕ ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นขอประกวดราคาโครงการก่อสร้างปรับปรุงสวนสาธารณะของเทศบาลเมืองมุกดาหาร (ผู้ถูกฟ้องคดี) แต่คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาและคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา ไม่อ่านแจ้งราคาพร้อมบัญชีรายการเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ของผู้เสนอราคาทุกรายโดยเปิดเผย ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้ทำสัญญาจ้างผู้เสนอราคารายอื่น ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อขอให้ระงับการทำสัญญาจ้างและนำคดีมาฟ้องต่อศาลขอให้เพิกถอนการอนุมัติจ้างโครงการดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งจ้างผู้เสนอราคารายอื่นเข้าทำสัญญา จึงเป็นคำสั่งทางปกครองที่ปฏิเสธไม่รับคำเสนอการจ้างต่อผู้ฟ้องคดี ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยมิชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๑.๒) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๑๓/๒๕๔๖ ผู้ฟ้องคดีซึ่งเข้าร่วมเสนอราคาในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างขยายถนน คสล. ตามประกาศของนายกเทศมนตรีตำบลจอหอ (ผู้ถูกฟ้องคดี) ฟ้องว่า คำสั่งที่ให้ผู้เสนอราคารายอื่นเป็นผู้ชนะการประกวดราคา ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากในการพิจารณาผลการประกวดราคาดังกล่าวคณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคากระทำการรับและเปิดซองเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา รับซองแล้ว

^{๑๐๓} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๔๒

ฯลฯ

ฯลฯ

ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ การฟ้องคดีปกครองในเรื่องนั้นจะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการดังกล่าว และได้มีการสั่งการตามกฎหมายนั้น หรือมิได้มีการสั่งการภายในเวลาอันสมควรหรือภายในเวลาที่กฎหมายนั้นกำหนด

และเปิดซองใบเสนอราคาโดยไม่เปิดเผย ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ขัดกับระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ ขอให้ศาลยกเลิก การประกวดราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า กรณีเป็นการโต้แย้งว่าผลการ ประกวดราคาซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครองมีการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอนหรือ วิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการรับและเปิดซองประกวดราคาตามระเบียบ กระทรวงมหาดไทยดังกล่าว ซึ่งอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งของศาลปกครอง ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๒) กรณีฟ้องว่า การไม่รับพิจารณาราคาของผู้ฟ้องคดีด้วยเหตุที่ ผู้ฟ้องคดีเสนอราคาผิดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามประกาศประกวดราคา เป็นการ พิจารณาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๒.๑) กรณีกล่าวอ้างว่าผู้ฟ้องคดี (ผู้เสนอราคา) ไม่ใช่ผู้มีอาชีพ ตามประกาศประกวดราคา

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๖๓/๒๕๔๙ กรณีที่ผู้ฟ้องคดี เข้าร่วมเสนอราคาในการประกวดราคาซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตแบบดิจิทัลของกรุงเทพมหานคร (ผู้ถูกฟ้องคดี) และเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งให้ผู้เสนอราคารายอื่น เป็นผู้ชนะการประกวดราคา โดยให้เหตุผลว่าเป็นเพราะผู้ฟ้องคดีไม่เป็นผู้มีอาชีพขายพัสดุ ที่ประกวดราคาซื้อ และผู้ลงนามในใบเสนอราคาไม่ใช่บุคคลเดียวกับที่ระบุนามในใบเสนอราคา ด้านหน้าของเอกสาร ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นการกระทำโดยมิชอบ และไม่เป็นธรรม จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดียกเลิก การทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้างกับผู้ชนะการประกวดราคาและให้ทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้างกับผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้างตามข้อ ๖๐ (๒)^{๑๐๔} ของข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้พิจารณาตัดสิน ผู้ชนะการประกวดราคาโดยแจ้งว่าผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการพิจารณา จึงเป็นการพิจารณาตัดสิน

^{๑๐๔} ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘

ข้อ ๖๐ การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างครั้งหนึ่ง นอกจากวิธีพิเศษและวิธีกรณีพิเศษ ให้เป็นอำนาจของ ผู้ดำรงตำแหน่งและภายในวงเงิน ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) ผู้อำนวยการสำนัก หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครไม่เกิน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ฯลฯ

ฯลฯ

ผู้ชนะการประกวดราคาโดยออกคำสั่งรับหรือไม่รับคำเสนอขายของผู้เข้าร่วมประกวดราคา คำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองที่มีผลกระทบต่อสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๕^{๑๐๔} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับ ข้อ ๑ (๓)^{๑๐๖} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

หมายเหตุ คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดไม่ได้วินิจฉัยไว้โดยตรงว่าเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ อนุมาตราใด แต่ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า เป็นกรณีการฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

(๒.๒) กรณีกล่าวอ้างว่าผู้ฟ้องคดี (ผู้เสนอราคา) ไม่ระบุระยะเวลา ยื่นราคาในใบเสนอราคา

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๔๒/๒๕๔๙ ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมยื่นซองประกวดราคาในการจัดให้มีบริการจำหน่ายสินค้าในอาคารขนส่งผู้โดยสารจังหวัดสระบุรี ตามประกาศจังหวัดสระบุรี และเป็นผู้เสนอราคาเป็นอันดับ ๑ แต่ขนส่งจังหวัดสระบุรี (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้มีหนังสือแจ้งผู้ฟ้องคดีว่า คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาไม่รับพิจารณาใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี เนื่องจากผู้ฟ้องคดีไม่ได้กรอกระยะเวลายื่นราคาไว้ไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน ตามเงื่อนไขของเอกสารการประกวดราคา และได้พิจารณาให้ผู้เสนอราคาอันดับ ๕ เป็นผู้ชนะการประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีความเห็นไม่ถูกต้อง เพราะตามข้อกำหนดในเอกสารประกวดราคาได้ระบุชัดว่าทางจังหวัดจะพิจารณาตัดสินด้วยผู้เสนอราคาสูงสุด และการที่ผู้ฟ้องคดีไม่ระบุยื่นราคาถือว่าเป็นข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดเพียงเล็กน้อย หรือผิดแบบไปจากเงื่อนไขของเอกสารประกวดราคาในส่วนที่ไม่ใช่

^{๑๐๔} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๓ หน้า ๗๘

^{๑๐๖} กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้ เป็นคำสั่งทางปกครอง

ข้อ ๑ การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาหรือให้สิทธิประโยชน์ในกรณีดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) การสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอหรือการดำเนินการอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

ฯลฯ

ฯลฯ

สาระสำคัญ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ชนะการประกวดราคา ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า หนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีที่แจ้งผู้ฟ้องคดีว่าคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาไม่รับพิจารณาใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีด้วยเหตุข้างต้น มีนัยเป็นการออกคำสั่งไม่รับคำเสนอรับจ้างของผู้ฟ้องคดี อันเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๑)^{๑๐๗} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับมาตรา ๕^{๑๐๘} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เมื่อผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่าคำสั่งดังกล่าวไม่ชอบ กรณีจึงเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๖๗/๒๕๔๙ วินิจฉัยแนวทางเดียวกัน)

(๒.๓) กรณีกล่าวอ้างว่าผู้ฟ้องคดี (ผู้เสนอราคา) ยื่นคำเสนอราคา ผิดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของประกาศประกวดราคา

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๑/๒๕๕๐ กรณีผู้ฟ้องคดี ซึ่งเสนอราคาต่ำสุดในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างเขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็กป้องกัน ดิ่งพังพร้อมทางเท้าของเทศบาลตำบลโพธิ์สังโฆ แต่นายกเทศมนตรีตำบลโพธิ์สังโฆ (ผู้ถูกฟ้องคดี) มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาการประกวดราคาแก่ผู้ฟ้องคดีว่า ไม่รับพิจารณาราคาของผู้ฟ้องคดีเนื่องจากผู้ฟ้องคดียื่นคำเสนอราคาผิดหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การพิจารณาผลการประกวดราคาไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอน ผลการพิจารณาการประกวดราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การพิจารณา ผลการประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นการไม่รับคำเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี ซึ่งถือว่าเป็น คำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๑) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความ ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการ ที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตาม มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

^{๑๐๗} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๗ หน้า ๘๑

^{๑๐๘} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๓ หน้า ๗๘

(๒.๔) กรณีกล่าวอ้างว่าผู้ฟ้องคดี (ผู้เสนอราคา) ไม่มีหนังสือรับรอง
จากบริษัทผู้ผลิตสินค้า

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๙๑/๒๕๕๐ กรณีผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมยื่นซองประกวดราคาจัดซื้อครุภัณฑ์ชุดฝึกอบรมนิวแมติกส์ และชุดฝึกอบรมไฮดรอลิกส์ ตามประกาศประกวดราคาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน (ผู้ถูกฟ้องคดี) โดยผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่ผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือแจ้งผู้ฟ้องคดีว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับการพิจารณาข้อเสนอราคา โดยให้เหตุผลว่าเป็นเพราะข้อเสนอของผู้ฟ้องคดีไม่มีหนังสือรับรองจากบริษัทผู้ผลิตสินค้า และไม่มีหนังสือมอบสิทธิในการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมและสิทธิในการมอบประกาศนียบัตรรับรองการฝึกอบรมให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมเนื่องจากเหตุผลดังกล่าวเป็นเหตุผลที่นอกเหนือไปจากเงื่อนไขของประกาศประกวดราคา จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลยกเลิกคำสั่งไม่พิจารณาข้อเสนอราคาข้างต้น ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า คำสั่งไม่พิจารณาข้อเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีมีลักษณะเป็นการตัดสิทธิของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการปฏิเสธไม่รับข้อเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณา ซึ่งการปฏิเสธดังกล่าวถือได้ว่าเป็นคำสั่งทางปกครองที่มีผลกระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีตามข้อ ๑ (๑) ของกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

หมายเหตุ คดีนี้แม้ศาลจะไม่ได้วินิจฉัยไว้โดยตรงว่าเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แต่เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าภายหลังจากที่ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งยกเลิกประกาศประกวดราคาและจัดให้มีการประกวดราคาเพื่อจัดซื้อครุภัณฑ์ชุดใหม่ ซึ่งมีผลให้การกระทำอันเป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีได้สิ้นสุดลงไปก่อนที่ผู้ฟ้องคดีจะนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ศาลจึงวินิจฉัยว่าเป็นกรณีที่ไมอาจกำหนดคำบังคับตามคำขอให้แก่ผู้ฟ้องคดีได้ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ อันเป็นกรณีที่ศาลไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาด้วยเหตุเกี่ยวกับเงื่อนไขในการฟ้องคดีก็ตาม แต่ก็ทำให้เข้าใจได้ว่าข้อพิพาทที่นำมาฟ้องเป็นกรณีพิพาทเกี่ยวกับการออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๒.๕) กรณีกล่าวอ้างว่าผู้ฟ้องคดี (ผู้เสนอราคา) เสนอหลักฐานการเป็นเจ้าของโรงงานโดยไม่ถูกต้อง

: คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๘๐/๒๕๕๒ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้เข้ายื่นซองเสนอราคาตามประกาศของเทศบาลนครเชียงใหม่ (ผู้ถูกฟ้องคดี) เรื่อง เรียกประกวดราคาจ้างเหมาปรับปรุงผิวจราจรถนนจำนวน ๗๙ โครงการ โดยเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่คัดเลือกผู้ฟ้องคดีให้เป็นคู่สัญญาโดยให้เหตุผลว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ได้เสนอหลักฐานการเป็นเจ้าของโรงงานตามเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคา และมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามเงื่อนไขที่กำหนดในประกาศประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการกระทำดังกล่าวทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมการเสนอราคา จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ยกเลิกสัญญาจ้างระหว่างผู้ถูกฟ้องคดีกับผู้ชนะการประกวดราคา และให้ผู้ฟ้องคดีเข้าเป็นคู่สัญญาจ้างกับผู้ถูกฟ้องคดีแทน ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า กรณีเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๓) กรณีฟ้องว่า คำสั่งอนุมัติจ้างไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจาก
ระบุราคาจ้างไม่ตรงตามราคาของผู้เสนอราคาเสนอ

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๙๔๕/๒๕๔๘ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นใบเสนอราคาในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามประกาศประกวดราคาของทางหลวงชนบทจังหวัดเพชรบุรี (ผู้ถูกฟ้องคดี) และต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่าผู้ถูกฟ้องคดีตกลงว่าจ้างผู้ฟ้องคดี โดยให้ผู้ฟ้องคดีไปติดต่อเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีภายใน ๑๕ วัน นับจากวันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่ง หากพ้นกำหนดเวลาแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีจะยกเลิกผลการประกวดราคาและจะถือว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทิ้งงาน ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าราคาที่ผู้ถูกฟ้องคดีตกลงว่าจ้างผู้ฟ้องคดีเป็นราคาที่ต่ำกว่าราคาที่ผู้ฟ้องคดีเสนอ และเป็นราคาที่ผู้ฟ้องคดีได้เคยแจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทราบแล้วว่าผู้ฟ้องคดีไม่สามารถดำเนินงานในราคาดังกล่าวได้ การออกคำสั่งอนุมัติจ้างดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดีจึงทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งอนุมัติจ้างของผู้ถูกฟ้องคดีข้างต้น ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งว่าผู้ถูกฟ้องคดีตกลงว่าจ้างผู้ฟ้องคดีให้ทำการก่อสร้างถนน คสล. และให้ผู้ฟ้องคดีไปติดต่อเพื่อทำสัญญา ถือได้ว่าคำสั่งอนุมัติจ้างดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองตามที่กำหนด

ในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครอง จึงเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๔) กรณีฟ้องว่า การที่หน่วยงานทางปกครองยกเลิกการประกวดราคา เพราะมีผู้เสนอราคาผ่านข้อเสนอด้านเทคนิคเพียงรายเดียว แต่ต่อมากลับมีการเปิดซองราคาของผู้เสนอราคารายดังกล่าวแล้วเลือกให้ผู้เสนอราคารายนั้นเข้าทำสัญญาตามประกาศประกวดราคา เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมและเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๖๒/๒๕๔๖ ผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมเสนอราคาตามประกาศประกวดราคางานก่อสร้างโรงงานผลิตน้ำและงานอื่นๆ ของการประปานครหลวง (ผู้ถูกฟ้องคดี) ต่อมา ภายหลังจากการเปิดซองข้อเสนอด้านเทคนิคของผู้เสนอราคาทุกรายแล้วปรากฏว่ามีผู้เสนอราคารายอื่นที่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคเพียงรายเดียวในจำนวนผู้เข้าเสนอราคาทั้งหมด ๓ ราย ผู้ถูกฟ้องคดีจึงแจ้งยกเลิกการประกวดราคาและแจ้งให้ผู้เสนอราคาทุกรายทราบว่า จะมีการเรียกประกวดราคาใหม่ แต่ต่อมาคณะกรรมการการประปานครหลวงมีมติให้ผู้ถูกฟ้องคดีเปิดซองราคาของผู้เสนอราคา ที่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคเพียงรายเดียวข้างต้น ผู้ถูกฟ้องคดีจึงได้ดำเนินการเปิดซองราคาและเลือกผู้เข้าประกวดราคารายดังกล่าวให้เข้าทำสัญญา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ถูกต้องตามขั้นตอน มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบและโดยไม่สุจริต เป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ให้มีการเปิดซองราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีได้ยกเลิกการประกวดราคาแล้ว แต่ต่อมาคณะกรรมการของผู้ถูกฟ้องคดีมีมติให้ผู้ถูกฟ้องคดีเปิดซองราคาของผู้เสนอราคารายอื่นเพียงรายเดียวในฐานะเป็นผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคและเลือกผู้เสนอราคารายดังกล่าวเข้าทำสัญญา กรณีจึงเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๕) กรณีฟ้องว่า คำสั่งให้ผู้เสนอราคารายอื่นเป็นผู้ชนะการประกวดราคาแทนผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด โดยกล่าวอ้างว่าผู้ฟ้องคดีเคยถูกหน่วยงานทางปกครองอื่นบอกเลิกสัญญาจ้างและอยู่ในระหว่างการดำเนินการแจ้งเวียนชื่อเป็นผู้ทำงาน เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

: คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๖๖/๒๕๕๑ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นซองประกวดราคาจ้างเหมาขุดลอกลำห้วยหึ่งปลา ก่อสร้างรางระบายน้ำ คสล. สะพานคสล. และก่อสร้างท่อเหลี่ยมข้ามลำห้วยหึ่งปลา ตามประกาศประกวดราคาของเทศบาลตำบลสามแยก และผลการยื่นซองประกวดราคาปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่นายกเทศมนตรีตำบลสามแยก (ผู้ถูกฟ้องคดี) เห็นว่า ผู้ฟ้องคดีเคยผิดสัญญาจ้างก่อสร้างที่ได้ทำไว้กับเทศบาลเมืองมุกดาหาร และถูกบอกเลิกสัญญาโดยอยู่ในระหว่างการดำเนินการแจ้งเวียนชื่อเป็นผู้ทำงาน ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีคำสั่งให้ตัดรายชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับการคัดเลือก และคัดเลือกให้ผู้เสนอราคารายอื่นเป็นคู่สัญญาตามโครงการดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการปฏิเสธไม่รับคำเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่สั่งให้รับราคาของผู้เสนอราคารายอื่น ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การอนุมัติสั่งจ้างผู้เสนอราคารายอื่นในการประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดีมีผลเป็นคำสั่งไม่รับราคาของผู้ฟ้องคดีไปด้วยในตัว ถือเป็นคำสั่งทางปกครองตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่าคำสั่งดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนคำสั่ง จึงเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๖) กรณีฟ้องขอให้ยกเลิกการประกวดราคาที่ได้ดำเนินการจนได้ผู้ชนะการประกวดราคาแล้วและขอให้หน่วยงานทางปกครองชดเชยค่าเสียหาย โดยกล่าวอ้างว่าหน่วยงานทางปกครองดำเนินการประกวดราคาโดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการประกวดราคาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการกีดกันผู้ฟ้องคดีมิให้เข้าร่วมการประกวดราคา

: คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๖๘/๒๕๕๓ กรณีฟ้องว่า กรมเจ้าท่า (กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี เดิม) (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้ดำเนินการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งพังจำนวน ๔ โครงการ โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการประกวดราคาให้ยื่นซองประกวดราคาเป็น ๒ ซอง คือ ซองข้อเสนอด้านเทคนิคและซองข้อเสนอด้านราคา อันเป็นการกีดกันผู้ฟ้องคดีมิให้เข้าร่วมการประกวดราคา ซึ่งขัดต่อระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และต่อมาได้มีการพิจารณาคัดเลือกให้ผู้เสนอราคารายอื่นเป็นผู้ชนะการประกวดราคาและได้ทำสัญญาจ้างกับผู้ชนะการประกวดราคาดังกล่าว ขอให้ศาลยกเลิก

การประกวดราคาก่อสร้างทั้ง ๔ โครงการข้างต้นและจัดให้มีการประกวดราคาใหม่ และขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า กรณีเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

หมายเหตุ คดีนี้ในการวินิจฉัยในประเด็นอำนาจศาลนั้น หากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าศาลได้วินิจฉัยแต่เพียงว่ากรณีเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ เท่านั้น โดยมีได้วินิจฉัยถึงคำสั่งทางปกครองไว้ในประเด็นอำนาจศาลนี้แต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม คดีนี้ศาลได้วินิจฉัยต่อไปในประเด็นเงื่อนไขการฟ้องคดีว่าการที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องขอให้ยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าวมีผลเป็นการขอให้เพิกถอนผลการประกวดราคาซึ่งอนุมัติโดยผู้ถูกฟ้องคดี และถือว่าเป็นการไม่รับคำเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีด้วย อันมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีมิได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีจึงถือว่าผู้ฟ้องคดียังมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ศาลจึงไม่รับคำฟ้องในคดีนี้ไว้พิจารณา

นอกจากนี้ มีบางกรณีที่เป็นการฟ้องว่า การมีคำสั่งจ้างผู้เสนอราคารายอื่นซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเป็นผู้เสนอราคาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นการกระทำที่ไม่ชอบ ขอให้ศาลเพิกถอนการจัดซื้อจัดจ้างครั้งนั้น และให้ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี แต่ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดซื้อจัดจ้างแม้จะมีฐานะเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินกิจการทางปกครอง อันเป็นหน่วยงานทางปกครองตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ก็ตาม แต่เมื่อการดำเนินกิจการทางปกครองที่ผู้ถูกฟ้องคดีจัดจ้าง มิได้เป็นการใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครองตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐกรณีพิพาทจึงมิใช่คดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๕๓/๒๕๕๓ กรณีฟ้องว่า บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ประกาศประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์จ้างเหมา นิติบุคคลเฝ้าดูแลรักษาความปลอดภัยสถานโทรคมนาคม/ชุมสายโทรศัพท์ฯ โดยมีผู้ฟ้องคดี เข้าร่วมเสนอราคา และเป็นผู้เสนอราคาต่ำเป็นลำดับที่ ๒ ต่อมา คณะกรรมการจัดหา โดยวิธีประมูลราคาด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ได้ประกาศผลการพิจารณา การเสนอราคาโดยมีมติรับการเสนอราคาของบริษัท อ. ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า บริษัท อ. เสนอราคา น้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนดไว้ซึ่งไม่เป็นไปตามเงื่อนไขงานจ้างเหมา นิติบุคคลฯ (TOR) การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติรับการเสนอราคาของบริษัท อ. จึงเป็น การพิจารณาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสืออุทธรณ์ผลการพิจารณาแต่ไม่ได้รับ คำตอบใดๆ จากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ประกาศยกเลิกการประกวดราคาจ้าง ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และประกาศประกวดราคาใหม่ ปรากฏว่าบริษัทรักษา ความปลอดภัยรายอื่นเป็นผู้ชนะการประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดี ทั้งสองเป็นการใช้อำนาจโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย ขอให้ศาล เพิกถอนการประกวดราคาครั้งใหม่ และขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันชดใช้ ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นรัฐวิสาหกิจ ในสังกัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งมีใช้รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา โดยที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ ประกอบกิจการค้าและให้บริการสื่อสารโทรคมนาคมทุกชนิด ซึ่งหมายความว่ารวมถึง การให้บริการต่างๆ เกี่ยวกับกิจการโทรศัพท์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีฐานะเป็นหน่วยงานที่ได้รับ มอบหมายให้ดำเนินการทางปกครองตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ส่วนคณะกรรมการจัดหาโดยวิธีประมูลราคาด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) เป็นคณะบุคคลที่ปฏิบัติงานให้กับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งการดำเนินการกิจการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีทั้งกรณีที่เป็น การดำเนินการทางปกครองที่ได้รับมอบหมายและมีใช้การดำเนินการทางปกครอง การที่ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการจัดจ้างเหมานิติบุคคลเฝ้าดูแลและรักษาความปลอดภัยสถาน โทรคมนาคม/ชุมสายโทรศัพท์ เป็นการจัดหาบุคลากรด้านรักษาความปลอดภัยจากบุคคลภายนอก อันเป็นการดำเนินการกิจการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่มีได้ใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินการ ทางปกครองเกี่ยวกับการให้บริการสื่อสารโทรคมนาคมอันเป็นกิจการที่ได้รับมอบหมาย จากรัฐแต่อย่างใด กรณีจึงมีใช้คดีพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๑.๕ ข้อพิพาทในขั้นตอนการยกเลิกการจัดซื้อหรือจัดจ้าง

ในการดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้างของส่วนราชการนั้น นอกจากหัวหน้าส่วนราชการจะมีอำนาจสั่งอนุมัติซื้อหรือจ้างแล้ว ยังมีอำนาจสั่งยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างได้ด้วยหากมีกรณีเป็นไปตามเหตุหรือเงื่อนไขซึ่งระเบียบที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ โดยเหตุหรือเงื่อนไขในการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างจะแตกต่างกันไปตามการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละวิธี ซึ่งจากการศึกษาคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดพบว่า ข้อพิพาทในขั้นตอนการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างนั้นจะเป็นกรณีการฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งของหัวหน้าส่วนราชการที่ให้ยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยศาลปกครองสูงสุดมีคำวินิจฉัยในแนวทางเดียวกันว่า คำสั่งยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓)^{๑๐๙} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ การฟ้องโต้แย้งคำสั่งดังกล่าวจึงเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ โดยมีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดในแต่ละวิธีการจัดซื้อจัดจ้าง ดังนี้

๑) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ ข้อ ๔๓ กำหนดให้การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคา หากราคาของผู้เสนอราคารายที่คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาเห็นสมควรซื้อหรือจ้างสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง คณะกรรมการฯ จะต้องเรียกผู้เสนอราคารายนั้นมาต่อรองราคาให้ต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรือให้เหลือราคาสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้างไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง หากต่อรองกับผู้เสนอราคารายดังกล่าวไม่ได้ผล คณะกรรมการฯ จะต้องเรียกผู้เสนอราคาที่คณะกรรมการฯ เห็นสมควรซื้อหรือจ้างทุกรายมาต่อรองราคาใหม่พร้อมกัน หากการต่อรองราคาค้างใหม่ยังไม่ได้ผล คณะกรรมการฯ อาจเสนอความเห็นต่อหัวหน้าส่วนราชการให้พิจารณายกเลิกการสอบราคาครั้งนั้น เพื่อดำเนินการสอบราคาใหม่ได้ ซึ่งมีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเกี่ยวกับการฟ้องโต้แย้งคำสั่งยกเลิกการสอบราคา ดังนี้

^{๑๐๙} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๐๖ หน้า ๑๐๖

(๑) กรณีฟ้องว่า คำสั่งยกเลิกการสอบราคาที่กำลังอ้างว่าเป็นผลมาจากการที่เอกสารสอบราคาของผู้ฟ้องคดีไม่สมบูรณ์ เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๙๘/๒๕๔๙ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมยื่นซองสอบราคาจ้างโครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กตามประกาศสอบราคาขององค์การบริหารส่วนตำบลจารพัด (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) โดยผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่นายกององค์การบริหารส่วนตำบลจารพัด (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) กลับออกประกาศยกเลิกการสอบราคาจ้างตามความเห็นของคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาที่กำลังอ้างว่าเอกสารการเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีไม่สมบูรณ์ มีร่องรอยของการขูด ขีด ฆ่า ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การประกาศยกเลิกการสอบราคาไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากผู้ฟ้องคดียื่นเอกสารสอบราคา โดยถูกต้องครบถ้วนแล้ว จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งยกเลิกการสอบราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ประกาศยกเลิกการสอบราคาจ้างของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีผลกระทบต่อสิทธิของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด จึงมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓)^{๑๑๐} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๒) กรณีฟ้องว่า คำสั่งยกเลิกการสอบราคาซึ่งกล่าวอ้างว่าผู้เสนอราคาต่ำสุดเสนอราคาสูงกว่าราคาประเมินร้อยละ ๑๐ และผลิตภัณฑ์ที่เสนอราคาไม่อาจพิจารณาได้ว่าจะใช้แทนของเดิมได้ดี เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๔๙/๒๕๕๐ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมยื่นซองสอบราคาจัดซื้อตลับลูกปืนสำหรับรถดีเซลราง THN ตามประกาศสอบราคาของการรถไฟแห่งประเทศไทย (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) โดยผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่ผู้มีอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้างของผู้ถูกฟ้องคดี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) มีคำสั่งยกเลิกการสอบราคาดังกล่าว ตามความเห็นของคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาซึ่งเห็นว่าสินค้าที่ผู้ฟ้องคดีเสนอราคามีราคาสูงกว่าราคาประเมินร้อยละ ๑๐ และผลิตภัณฑ์ที่เสนอไม่อาจพิจารณาได้ว่าจะใช้แทนของเดิมได้ดีหรือไม่ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การยกเลิกการสอบราคาไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งยกเลิกการสอบราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า

^{๑๑๐} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๐๖ หน้า ๑๐๖

คำสั่งยกเลิกการสอบราคาของผู้ผูกพัสดุที่ ๒ มีผลกระทบต่อสิทธิของผู้ผูกพัสดุที่เป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด จึงมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อปรากฏว่าผู้ผูกพัสดุนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองภายหลังจากที่ได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งข้างต้นตามมาตรา ๔๔^{๑๑๑} ประกอบกับมาตรา ๔๕^{๑๑๒} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เพียงสี่สิบสี่วันนับแต่วันที่ยื่นอุทธรณ์ซึ่งยังไม่พ้นกำหนดเก้าสิบวันในการพิจารณาอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงถือว่าผู้ผูกพัสดวยังไม่ได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอนหรือวิธีการตามที่กฎหมายกำหนด อันจะทำให้มีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

หมายเหตุ แม้ว่าคดีนี้ศาลปกครองสูงสุดไม่ได้วินิจฉัยไว้โดยตรงว่าเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แต่โดยที่ศาลวินิจฉัยไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาด้วยเหตุที่ผู้ผูกพัสดวยังมิได้ดำเนินการอุทธรณ์คำสั่งพิพาทตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อนฟ้องคดีเพื่อเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว กรณีจึงทำให้เข้าใจไปได้ว่าเป็นกรณีพิพาทเกี่ยวกับความไม่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองตามนัยมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติข้างต้น

^{๑๑๑-๑๑๒} พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๔๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๕ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรีและไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๔๕ ให้เจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง พิจารณาคำอุทธรณ์และแจ้งผู้อุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์ ในกรณีที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองตามความเห็นของตนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย

ถ้าเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้เร่งรายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในการนี้ ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

ฯลฯ

ฯลฯ

๒) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดเงื่อนไขการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีการประกวดราคาไว้หลายกรณี กรณีแรก หากราคาของผู้เสนอราคายกย่องที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเห็นสมควรซื้อหรือจ้างสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง คณะกรรมการฯ จะต้องเรียกผู้เสนอราคายกย่องนั้นมาต่อรองราคาให้ต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรือให้เหลือราคาสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้างไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง หากต่อรองกับผู้เสนอราคายกย่องดังกล่าวไม่ได้ผล คณะกรรมการฯ จะต้องเรียกผู้เสนอราคาที่ยกย่องที่คณะกรรมการฯ เห็นสมควรซื้อหรือจ้างทุกรายมาต่อรองราคาใหม่พร้อมกัน หากการต่อรองราคาครั้งใหม่นี้ยังไม่ได้ผล คณะกรรมการฯ อาจเสนอความเห็นต่อหัวหน้าส่วนราชการให้พิจารณายกเลิกการประกวดราคาครั้งนั้น เพื่อดำเนินการประกวดราคาใหม่ได้ (ข้อ ๕๐) กรณีที่สอง ได้แก่ กรณีที่ปรากฏว่าในการประกวดราคาครั้งนั้นมีผู้เสนอราคายกย่องเดียวหรือมีผู้เสนอราคายกย่องหลายรายแต่ถูกต้องตรงตามรายการละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาเพียงรายเดียว ซึ่งโดยปกติคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาต้องเสนอหัวหน้าส่วนราชการให้ยกเลิกการประกวดราคา แต่ถ้าคณะกรรมการฯ เห็นว่ามีเหตุผลสมควรที่จะดำเนินการต่อไป ก็ให้ดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้างต่อไปได้ (ข้อ ๕๑) กรณีที่สาม เป็นกรณีที่ไม่มีผู้เสนอราคาหรือมีแต่ไม่ถูกต้องตรงตามรายการละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนด ให้คณะกรรมการฯ เสนอหัวหน้าส่วนราชการยกเลิกการประกวดราคาครั้งนั้นเพื่อดำเนินการประกวดราคาใหม่ (ข้อ ๕๒) และกรณีที่สุดท้าย เป็นกรณีเมื่อดำเนินการประกวดราคาแล้ว แต่ยังไม่สามารถทำสัญญาหรือตกลงซื้อหรือจ้างกับผู้เสนอราคายกย่องใด ถ้ามีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการเป็นเหตุให้ต้องเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในรายการละเอียดหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคา ซึ่งทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างผู้เข้าเสนอราคาด้วยกัน ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณายกเลิกการประกวดราคาครั้งนั้น (ข้อ ๕๓) โดยมีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเกี่ยวกับการฟ้องโต้แย้งการยกเลิกการประกวดราคา ดังนี้

(๑) กรณีฟ้องว่า การยกเลิกการประกวดราคาโดยไม่ชี้แจงเหตุผลให้ผู้ชนะการประกวดราคาทราบ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๔๗/๒๕๔๗ ในการประกวดราคากำจัดขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร ผู้ฟ้องคดีได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ชนะการประกวดราคา และได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการตามโครงการดังกล่าวจากสภากรุงเทพมหานครแล้ว แต่กรุงเทพมหานครได้มีหนังสือขอขยายระยะเวลาการยื่นราคาออกไปอีกหลายครั้ง และในที่สุด

ได้มีหนังสือแจ้งยกเลิกการประกวดราคาโดยไม่ชี้แจงเหตุผลให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการแจ้งยกเลิกการประกวดราคาของกรุงเทพมหานครเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรม กรณีจึงเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๒) กรณีฟ้องว่า การมีคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาโดยกล่าวอ้างว่ามีผู้เสนอราคาถูกต้องตามประกาศประกวดราคาเพียงรายเดียว เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๒.๑) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๒๐/๒๕๔๘ ผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมเสนอราคาในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างปรับปรุงระบบผลิตน้ำประปาของเทศบาลนครภูเก็ต (ผู้ถูกฟ้องคดี) โดยเป็นผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคเพียงรายเดียวและเป็นผู้เสนอราคาต่ำกว่าราคากลาง แต่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าวโดยอ้างว่ามีผู้เสนอราคาถูกต้องตามประกาศประกวดราคาเพียงรายเดียว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งให้ยกเลิกการประกวดราคาไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างข้างต้น ทั้งๆ ที่ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคถูกต้องตามประกาศเพียงรายเดียวและเป็นผู้เสนอราคาต่ำกว่าราคากลาง จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๒.๒) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๔๘/๒๕๔๘ กรณีที่กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างทางลาดขึ้น-ลง (RAMP) บริเวณท่าเทียบเรือ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยผู้ฟ้องคดีได้ซื้อแบบเอกสารประกวดราคาและเข้าร่วมเสนอราคาในการประกวดราคาดังกล่าว ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีได้มีประกาศยกเลิกการประกวดราคาและเรียกประกวดราคาใหม่ โดยอ้างว่ามีผู้เสนอรายละเอียดและเงื่อนไขผ่านการพิจารณาเพียงรายเดียว ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนประกาศยกเลิกการประกวดราคา ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า คำสั่งยกเลิกการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างมีลักษณะเป็นการสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณา

คำเสนอรับจ้าง อันเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓)^{๑๑๓} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ฟ้องคดีจึงต้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวตามมาตรา ๔๐^{๑๑๔} ประกอบกับมาตรา ๔๕^{๑๑๕} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

หมายเหตุ มีข้อสังเกตทำนองเดียวกับคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๗๔๙/๒๕๕๐ ในหน้า ๑๑๕-๑๑๖

(๓) กรณีฟ้องว่า การยกเลิกการประกวดราคาทั้งที่ผู้ชนะการประกวดราคา พร้อมทั้งจะเข้าทำสัญญากับหน่วยงานทางปกครอง เป็นกรณีที่ทำให้ผู้ชนะการประกวดราคา (ผู้ฟ้องคดี) ได้รับความเสียหาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๒๙/๒๕๔๖ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้รับการคัดเลือกให้เข้าทำสัญญาในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างถนนลาดยางขององค์การบริหารส่วนตำบลกรูคุ (ผู้ถูกฟ้องคดี) แต่เนื่องจากแบบแปลนรายการก่อสร้างในสัญญากำหนดให้มีการก่อสร้างท่อลอดถนนเพิ่มขึ้นอีกซึ่งต่างจากที่ระบุไว้ในใบเสนอราคา ผู้ฟ้องคดีจึงไม่เข้าทำสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดี ต่อมา ผู้ฟ้องคดีได้รับคำชี้แจงจากโยธาธิการจังหวัดในฐานะเจ้าของงบประมาณที่ถ่ายโอนมายังผู้ถูกฟ้องคดีจนเป็นที่เข้าใจแล้ว จึงพร้อมที่จะเข้าทำสัญญา แต่ผู้ถูกฟ้องคดีได้ออกประกาศยกเลิกการประกวดราคาและจัดให้มีการประกวดราคาใหม่ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ประกาศยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายจากการขาดกำไร จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศยกเลิกการประกวดราคา ถือว่าเป็นการสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอหรือการดำเนินการอื่นใดในลักษณะเดียวกัน จึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓)^{๑๑๖} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓)

^{๑๑๓} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๐๖ หน้า ๑๐๖

^{๑๑๔} พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๔๐ คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ให้ระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้ง การยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งดังกล่าวไว้ด้วย

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง แต่ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่และระยะเวลาดังกล่าวมีระยะเวลาสั้นกว่าหนึ่งปี ให้ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่รับคำสั่งทางปกครอง

^{๑๑๕} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๑๑-๑๑๒ หน้า ๑๑๖

^{๑๑๖} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๐๖ หน้า ๑๐๖

ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม ผู้ฟ้องคดีต้องอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ทำคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๔๔^{๑๑๗} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

หมายเหตุ มีข้อสังเกตทำนองเดียวกับคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๗๔๙/๒๕๕๐ ในหน้า ๑๑๕-๑๑๖

๓) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ

- กรณีฟ้องว่า การยกเลิกการจัดจ้างโดยวิธีพิเศษโดยหน่วยงานทางปกครองผู้จัดให้มีการเสนอราคากล่าวอ้างเสียเองว่าเงื่อนไขในการเสนอราคาตามที่กำหนดไว้ขาดความชัดเจน เป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๐๗/๒๕๕๖ การสื่อสารแห่งประเทศไทย (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) มีความเห็นสมควรจำผู้ฟ้องคดีในการดำเนินการจัดจ้างปรับปรุงพื้นที่ชั้นล่างอาคาร กสท. โทรคมนาคมโดยวิธีพิเศษ แต่คณะกรรมการการสื่อสารแห่งประเทศไทย (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ซึ่งมีอำนาจสั่งอนุมัติจ้างมีมติให้ยกเลิกการจัดจ้างโดยวิธีพิเศษดังกล่าว โดยอ้างว่าเงื่อนไขการเสนอราคาในการจัดจ้างขาดความชัดเจน ทั้งๆ ที่เป็นเงื่อนไขซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เป็นผู้กำหนด ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเป็นการยกเลิกการจัดจ้างโดยไม่เป็นธรรม จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า โดยที่มติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ข้างต้น เป็นการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหาหรือให้สิทธิประโยชน์ในการส่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาข้อเสนอหรือการดำเนินการอื่นใดในลักษณะเดียวกัน จึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓)^{๑๑๘} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

^{๑๑๗} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๑๑-๑๑๒ หน้า ๑๑๖

^{๑๑๘} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๐๖ หน้า ๑๐๖

ดังนั้น เมื่อมีการโต้แย้งว่าคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ให้ยกเลิกการจัดจ้างไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยการออกคำสั่งทางปกครอง ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษา หรือมีคำสั่งของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๔) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

(๑) กรณีฟ้องว่า การประกาศยกเลิกการประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ระบุเหตุผล ทั้งที่การประมูลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๖๖/๒๕๔๙ การประปาส่วนภูมิภาค (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประมูลจ้างเหมางานโครงการก่อสร้างปรับปรุงขยายการประปาขอนแก่น ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยคณะกรรมการดำเนินการประมูลมีความเห็นให้ผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดเป็นผู้ชนะการประมูล แต่ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้ประกาศยกเลิกการประมูลโดยไม่ได้ให้เหตุผล ทั้งที่การประมูลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ประกาศยกเลิกการประมูลดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีเสียประโยชน์ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนประกาศยกเลิกการประมูลของผู้ถูกฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ให้ยกเลิกการประมูลข้างต้น เป็นการสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหา ประกาศดังกล่าว จึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามความในข้อ ๑ (๓)^{๑๑๙} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หากผู้ฟ้องคดี เห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม ผู้ฟ้องคดีต้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง^{๑๒๐} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เสียก่อน จึงจะมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

^{๑๑๙} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๐๖ หน้า ๑๐๖

^{๑๒๐} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๑๑-๑๑๒ หน้า ๑๑๖

(๒) กรณีฟ้องว่า การมีคำสั่งยกเลิกการประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยกล่าวอ้างว่าผู้เสนอราคาต่ำสุดเสนอราคาต่ำกว่าราคากลางเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ทั้งที่ประกาศประมูลจ้างไม่ได้กำหนดให้ยกเลิกด้วยเหตุดังกล่าวได้ เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๒/๒๕๕๑ กรณีที่เทศบาลตำบลลัญญบุรี (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประมูลจ้างเหมาก่อสร้างถนนลูกรังเลียบคลองด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งยกเลิกการประมูลดังกล่าว โดยอ้างว่าผู้ฟ้องคดีเสนอราคาต่ำกว่าราคากลางเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ผู้ถูกฟ้องคดีทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะไม่รับราคาต่ำสุดได้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งยกเลิกการประมูล ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้ชี้แจงให้ทราบว่าการยกเลิกราคาที่ผู้ฟ้องคดีเสนอต่ำสุดนั้นเป็นประโยชน์ต่อทางราชการอย่างไร ประกอบกับตามประกาศประมูลจ้าง ไม่ได้กำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดียกเลิกการประมูลด้วยเหตุดังกล่าวได้ กรณีเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามข้อ ๑๐^{๒๐} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งยกเลิกการประมูลของผู้ถูกฟ้องคดี **ศาลปกครองสูงสุด วินิจฉัยว่า** คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ให้ยกเลิกการประมูลเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หากผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าวจะต้องอุทธรณ์ต่อผู้ทำคำสั่งตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เสียก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

^{๒๐} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๑๐ ผู้มีอำนาจหรือหน้าที่ดำเนินการตามระเบียบนี้ หรือผู้หนึ่งผู้ใดกระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้ หรือกระทำการโดยมีเจตนาทุจริตหรือกระทำการโดยปราศจากอำนาจ หรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่ รวมทั้งมีพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยแก่ผู้เข้าเสนอราคาหรือเสนองานให้มีการขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการหรือตามกฎหมายเฉพาะของส่วนราชการนั้นภายใต้หลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) ถ้าการกระทำมีเจตนาทุจริต หรือเป็นเหตุให้ทางราชการเสียหายอย่างร้ายแรง ให้ดำเนินการลงโทษอย่างต่ำปลดออกจากราชการ

(๒) ถ้าการกระทำเป็นเหตุให้ทางราชการเสียหายแต่ไม่ร้ายแรงให้ลงโทษอย่างต่ำตัดเงินเดือน

(๓) ถ้าการกระทำไม่เป็นเหตุให้ทางราชการเสียหาย ให้ลงโทษภาคทัณฑ์หรือว่ากล่าวตักเตือน โดยทำคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร

การลงโทษทางวินัยตาม (๑) หรือ (๒) ไม่เป็นเหตุให้ผู้กระทำหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในทางแพ่งตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการที่เกี่ยวข้องหรือความผิดทางอาญา (ถ้ามี)

หมายเหตุ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๖๖/๒๕๔๙ และที่ ๖๒/๒๕๕๑ มีข้อสังเกตทำนองเดียวกับคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๔๙/๒๕๕๐ ในหน้า ๑๑๕-๑๑๖

๑.๖ ข้อพิพาทในขั้นตอนการดำเนินการอื่น ๆ

- การมีคำสั่งลงโทษให้ผู้ทำงาน

กรณีฟ้องว่า คำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากไม่ได้นำเสนอข้อพิพาทเกี่ยวกับการผิดสัญญาให้อนุญาตตุลาการพิจารณาตามข้อกำหนดในสัญญาจ้าง

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๒๒/๒๕๔๘ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีเข้าทำสัญญากับองค์การบริหารส่วนตำบลพรเตียว (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) เพื่อก่อสร้างอาคารที่ทำการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยสัญญาดังกล่าวมีข้อตกลงเกี่ยวกับการเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาดไว้ด้วย ต่อมา ได้มีข้อพิพาทเกี่ยวกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรูปแบบการก่อสร้าง เป็นเหตุให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ บอกเลิกสัญญาจ้าง และจังหวัดกระบี่ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ได้มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่สั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากไม่ได้ปฏิบัติตามสัญญาจ้าง โดยไม่ได้เสนอเรื่องต่ออนุญาตตุลาการก่อน จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า คำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๔)^{๑๒๒} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อไม่ได้มีกฎหมายเฉพาะกำหนดวิธีปฏิบัติไว้เป็นอย่างอื่น ผู้ฟ้องคดีจึงต้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวตามมาตรา ๔๔^{๑๒๓} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ก่อนการฟ้องคดี

^{๑๒๒} กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ให้การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้ เป็นคำสั่งทางปกครอง

๑. การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาหรือให้สิทธิประโยชน์ในกรณีดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) การสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอหรือการดำเนินการอื่นใด ในลักษณะเดียวกัน

^{๑๒๓} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๑๑-๑๑๒ หน้า ๑๑๖

หมายเหตุ มีข้อสังเกตทำนองเดียวกับคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๔๙/๒๕๕๐
ในหน้า ๑๑๕-๑๑๖

๒. คดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒)

จากการศึกษาคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดพบว่า ประเด็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างที่ศาลวินิจฉัยว่าเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่นั้น เป็นกรณีที่เกิดขึ้นใน ๒ ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการเผยแพร่เอกสารจัดซื้อหรือจัดจ้าง และขั้นตอนการลงนามในสัญญาจ้าง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๒.๑ ข้อพิพาทในขั้นตอนการเผยแพร่เอกสารหรือประกาศจัดซื้อจัดจ้าง

ข้อพิพาทในขั้นตอนนี้มีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเฉพาะกรณีของการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีสอบราคาเท่านั้น ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลวินิจฉัยว่า ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นไม่เป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) ได้แก่

- กรณีฟ้องว่า การที่หน่วยงานทางปกครองไม่จัดส่งประกาศสอบราคาที่จะจัดให้มีขึ้นทุกครั้งให้แก่ผู้ฟ้องคดีตามคำร้องขอ เป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการและเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายเนื่องจากไม่มีโอกาสเข้าแข่งขันเสนอราคา

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๓๓/๒๕๔๘ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งมีอาชีพรับเหมาก่อสร้างและเคยเป็นผู้รับจ้างก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช (ผู้ถูกฟ้องคดี) มีความประสงค์จะรับจ้างทำงานกับผู้ถูกฟ้องคดี จึงได้มีหนังสือแจ้งต่อผู้ถูกฟ้องคดีขอให้จัดส่งประกาศสอบราคาจ้างเหมาทำงานในโครงการต่างๆ ที่ผู้ถูกฟ้องคดีจะดำเนินการในพื้นที่อำเภอตามที่ผู้ฟ้องคดีระบุให้แก่ผู้ฟ้องคดีทางไปรษณีย์ โดยผู้ฟ้องคดียินยอรับผิดชอบค่าจัดส่ง แต่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่เคยจัดส่งประกาศดังกล่าวให้แก่ผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงขอเข้าตรวจดูเอกสารดังกล่าวจากผู้ถูกฟ้องคดี จึงพบว่าในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องขอต่อผู้ถูกฟ้องคดีนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีได้ประกาศสอบราคาจ้างไปแล้วจำนวน ๖๖ โครงการ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ดำเนินการตามที่ผู้ฟ้องคดีร้องขอ เป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยการพัสดุ เป็นการใช้อำนาจโดยไม่ชอบ และมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายเนื่องจากไม่ได้รับรู้ข่าวสารการประกาศสอบราคาและไม่มีโอกาสเข้าแข่งขันเสนอราคาอย่างเป็นธรรม จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีส่งประกาศสอบราคาทางไปรษณีย์ให้แก่ผู้ฟ้องคดีทุกโครงการ

ตลอดไป ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ตามข้อ ๓๔ (๑)^{๑๒๔} ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่จะต้องจัดส่งประกาศสอบราคาให้แก่ผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างรายหนึ่งรายใดโดยเฉพาะ คงกำหนดแต่เพียงว่าให้จัดส่งประกาศสอบราคาไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ กรณีจึงเป็นการให้ดุลพินิจแก่ผู้ถูกฟ้องคดีในการจัดส่งประกาศเผยแพร่การสอบราคา นอกจากนั้น การที่กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือที่ มท ๐๓๑๘/ว ๒๒๕๒ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๕ ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยกำหนดว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดส่งประกาศสอบราคาและเอกสารสอบราคาไปยังผู้ร้องขอทุกรายเพื่อให้เกิดการแข่งขันอย่างกว้างขวาง ซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่าสามารถนำมาเทียบเคียงกับการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เนื่องจากระเบียบว่าด้วยการพัสดุที่ใช้บังคับกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลมีสาระใกล้เคียงกันและมีวัตถุประสงค์เดียวกันนั้น ศาลเห็นว่าโดยที่หนังสือกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวไม่มีสถานะเป็นกฎหมาย หากแต่เป็นเพียงคำแนะนำภายในเพื่อให้เจ้าหน้าที่และหน่วยงานในสังกัดถือเป็นแนวทางปฏิบัติเท่านั้น เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานผู้รับผิดชอบจึงสามารถใช้ดุลพินิจในการจัดส่งประกาศสอบราคาและเอกสารสอบราคาได้ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่จัดส่งประกาศสอบราคาให้แก่ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ได้เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ อันจะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

^{๑๒๔} ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๓๔ การซื้อหรือจ้างโดยวิธีสอบราคา ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ก่อนวันเปิดซองสอบราคาไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน สำหรับการสอบราคาในประเทศหรือไม่น้อยกว่า ๔๕ วัน สำหรับการสอบราคานานาชาติ ให้เจ้าหน้าที่พัสดุส่งประกาศเผยแพร่การสอบราคาและเอกสารสอบราคาไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรง หรือโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้กับให้ปิดประกาศเผยแพร่การสอบราคาไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

๒.๒ ข้อพิพาทในขั้นตอนการลงนามในสัญญา

ข้อพิพาทในขั้นตอนนี้ มีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับการละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานทางปกครองในการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคาเท่านั้น ได้แก่

- กรณีฟ้องขอให้หน่วยงานทางปกครองลงนามในสัญญาจ้างกับผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็นผู้ชนะการประกวดราคา เนื่องจากหน่วยงานทางปกครองขอขยายระยะเวลาการยื่นราคาออกไปหลายครั้งโดยไม่ยอมลงนามในสัญญาจ้างตามประกาศประกวดราคา

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๙๖/๒๕๔๗ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งชนะการประกวดราคาจ้างกำจัดมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร (ผู้ถูกฟ้องคดี) แต่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่จัดให้มีการลงนามในสัญญา โดยมีหนังสือขอขยายระยะเวลาการยื่นราคาหลายครั้ง ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้ขยายเวลาให้ทุกครั้งรวมเป็นเวลายื่นราคาทั้งหมด ๒๔๐ วัน โดยผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือเร่งรัดให้ผู้ถูกฟ้องคดีจัดให้มีการลงนามในสัญญาแล้ว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ดำเนินการ นอกจากนั้น ในเวลาต่อมาผู้ถูกฟ้องคดียังได้แจ้งยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการยกเลิกการประกวดราคาเป็นการใช้ดุลพินิจโดยปราศจากเหตุผลอันสมควรทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทบทวนโครงการและลงนามว่าจ้างผู้ฟ้องคดี หากไม่อาจทบทวนโครงการได้ให้ชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า กรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่จัดให้มีการลงนามในสัญญาจ้าง เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ซึ่งศาลปกครองมีอำนาจกำหนดค่าบังคับโดยสั่งให้หัวหน้าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามหน้าที่ภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๒)^{๑๒๕} แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน สำหรับกรณีนี้

^{๑๒๕} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๗๒ ในการพิพากษาคดี ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดค่าบังคับอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

๑. ชดเชย

๒. ชดเชย

(๒) สั่งให้หัวหน้าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามหน้าที่ภายในเวลาที่ศาลปกครองกำหนด ในกรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร

๓. ชดเชย

๔. ชดเชย

ในเวลาต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าวนั้น เมื่อข้อเท็จจริงเปลี่ยนไปและผู้ฟ้องคดียืนยันที่จะให้ผู้ถูกฟ้องคดีลงนามในสัญญาจ้างต่อไปเนื่องจากการยกเลิกการประกวดราคาโดยไม่ชอบด้วยเหตุผล กรณีจึงถือเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ซึ่งศาลปกครองชอบที่จะรับไว้พิจารณา เพื่อนำผลการพิจารณาไปวินิจฉัยประเด็นเรื่องการละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร ซึ่งเป็นคดีปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

๓. คดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓)

จากการศึกษาคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดพบว่า ข้อพิพาทที่ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ นั้น เป็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในขั้นตอนต่างๆ ของการจัดซื้อจัดจ้างหลายขั้นตอนด้วยกัน ได้แก่ ขั้นตอนการจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอนการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอนการอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง ขั้นตอนการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้าง และขั้นตอนการดำเนินการอื่นๆ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๑ ข้อพิพาทในขั้นตอนการจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อจัดจ้าง

ข้อพิพาทในขั้นตอนนี้มีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเฉพาะกรณีการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากคำสั่งตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ได้แก่

- กรณีฟ้องขอให้ชดเชยค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุซึ่งเป็นการกีดกันผู้เสนอราคาบางราย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๔๗/๒๕๕๔ กรณีฟ้องว่า เทศบาลเมืองปากช่อง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และนายกเทศมนตรีเมืองปากช่อง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ออกประกาศประมูลรถยนต์บรรทุกเอนกประสงค์และรถยนต์บรรทุกขยะมูลฝอยแบบอัติโนมัติเปิด-ปิด ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากประกาศฉบับดังกล่าวได้กำหนดรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะซึ่งเป็นการกีดกันไม่ให้ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมการประมูล ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เทศบาลเมืองปากช่องส่งคืนพัสดุและชดเชยค่าเสียหายให้แก่ส่วนราชการเนื่องจากไม่เป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้องและขอให้ชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุด

วินิจฉัยว่า กรณีเป็นการกล่าวหาว่าประกาศประมูลซื้อรถยนต์บรรทุกดังกล่าวไม่ชอบ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนราชการและผู้ฟ้องคดี จึงเป็นมูลกรณีการฟ้องกล่าวหาว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กระทำการละเมิด และโดยที่ประกาศประกวดราคาดังกล่าวมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปโดยมิได้เจาะจงตัวบุคคล แต่มุ่งใช้บังคับกับการประกวดราคาครั้งนั้นเป็นการเฉพาะ ประกาศฉบับดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองทั่วไป คดีนี้จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการออกคำสั่งตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๓.๒ ข้อพิพาทในขั้นตอนการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง

ข้อพิพาทในขั้นตอนนี้จะเป็นกรณีของการพิจารณาคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้เสนอราคาในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดซึ่งเป็นกรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ได้แก่

๑) กรณีฟ้องขอให้หน่วยงานทางปกครองชดเชยค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการคัดเลือกให้เข้าเสนอราคาตามประกาศประมูลซื้อหรือจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

(๑) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๗๕/๒๕๕๐ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้เข้ายื่นเอกสารเสนอราคาในการประมูลจ้างก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศขององค์การบริหารส่วนตำบลถ้าเจริญ (ผู้ถูกฟ้องคดี) แต่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ยื่นข้อเสนอตามประกาศดังกล่าวว่า ผู้ฟ้องคดีมีคุณสมบัติด้านผลงานไม่ครบถ้วนตามที่กำหนด เนื่องจากมีผลงานไม่เป็นไปตามวงเงินที่กำหนดไว้ในประกาศประมูลจ้าง ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งตัดสิทธิของผู้ฟ้องคดีโดยให้เป็นผู้ไม่ผ่านการคัดเลือกเข้าเสนอราคาข้างต้นทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย เนื่องจากผู้ฟ้องคดีได้ยื่นหนังสือรับรองผลงานโดยดำเนินการตามที่ได้รับแจ้งจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ให้ระบุวงเงินของผลงานที่เคยดำเนินการโดยยึดจำนวนเงินตามตัวอักษรที่ปรากฏในประกาศประมูลจ้าง ซึ่งไม่ตรงกับจำนวนเงินที่ระบุไว้เป็นตัวเลข จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า กรณีดังกล่าวเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับ

การกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๒) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๒๕/๒๕๕๒ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นเอกสารในการประกวดราคาจ้างปรับปรุงทางขึ้น-ลงบนทางพิเศษเฉลิมมหานคร ทางพิเศษฉลองรัช และทางพิเศษบูรพาวิถี ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) โดยผู้ฟ้องคดีได้รับหนังสือแจ้งผลการคัดเลือกเมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๑ ว่าเป็นผู้ไม่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้น เนื่องจากมีข้อเสนอทางด้านเทคนิคไม่เป็นไปตามที่ได้ประกาศไว้ ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่ผ่านการคัดเลือกดังกล่าวต่อประธานคณะกรรมการประกวดราคา (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๑ แต่เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ยอมรับหนังสืออุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการไม่ยอมรับหนังสืออุทธรณ์ เป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีอนุญาตให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิเข้าเสนอราคาและخذใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี **ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า** การที่เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ยอมรับหนังสืออุทธรณ์ที่ผู้ฟ้องคดียื่นต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย โดยในคำฟ้องไม่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้โต้แย้งว่าคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นเนื่องจากมีข้อเสนอทางด้านเทคนิคไม่เป็นไปตามที่ได้กำหนดในประกาศประกวดราคา เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างไร กรณีจึงฟังไม่ได้ว่าผู้ฟ้องคดีมีความประสงค์ที่จะยื่นคำฟ้องเพื่อขอให้ศาลตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายและขอให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดังกล่าว คดีนี้จึงมิใช่เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แต่เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

(๓) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๒๘/๒๕๕๔ กรณีฟ้องว่า คณะกรรมการประกวดราคาซื้อระบบโทรทัศน์วงจรปิด (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นให้เป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาตามโครงการประกวดราคาซื้อระบบโทรทัศน์วงจรปิดของกรมการแพทย์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) จำนวน ๑ ระบบ และรองอธิบดีกรมการแพทย์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔) ซึ่งปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมการแพทย์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) วินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอน

คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ซึ่งปฏิบัติราชการแทนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ รวมทั้งให้ยกเลิกการประกวดราคา และให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองร่วมกันชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า กรณีเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการกระทำละเมิดตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๒) กรณีฟ้องขอให้หน่วยงานทางปกครองชดใช้ค่าเสียหายจากการละเลยต่อหน้าที่ไม่ยอมรับหนังสืออุทธรณ์คำสั่งที่ไม่ให้ผู้ฟ้องคดีผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นให้เข้าเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคา

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๒๕/๒๕๕๒ กรณีฟ้องว่า เจ้าหน้าที่ของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ไม่ยอมรับหนังสืออุทธรณ์คำสั่งไม่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นเพื่อหาผู้มีสิทธิเสนอราคาในการประกวดราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์งานจ้างปรับปรุงทางขึ้น-ลง บนทางพิเศษเฉลิมมหานคร ทางพิเศษฉลองรัช และทางพิเศษบูรพาวิถี ที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์ต่อประธานคณะกรรมการประกวดราคา (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) เป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีอนุญาตให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิเข้าเสนอราคาหรือให้ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อพิจารณาคำฟ้องไม่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้โต้แย้งว่าคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นเนื่องจากมีข้อเสนอทางด้านเทคนิคไม่เป็นไปตามที่ได้กำหนดในประกาศประกวดราคาเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย กรณีจึงฟังไม่ได้ว่าผู้ฟ้องคดีมีความประสงค์ที่จะยื่นคำฟ้องเพื่อขอให้ศาลตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายและขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดังกล่าว คดีนี้จึงมิใช่เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แต่เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

๓.๓ ข้อพิพาทในขั้นตอนการอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง

ข้อพิพาทในขั้นตอนนี้มีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเฉพาะกรณีการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคาเท่านั้น ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลวินิจฉัยสรุปได้ว่า ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากการออกคำสั่งทางปกครองตามนัยมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ได้แก่

๑) กรณีฟ้องขอให้หน่วยงานทางปกครองชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีเนื่องจากผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ที่เสนอราคาต่ำสุด แต่ผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างกลับมีคำสั่งอนุมัติให้ผู้เสนอราคารายอื่นเป็นผู้ชนะการประกวดราคา

(๑) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๖๕/๒๕๔๘ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีเข้าเสนอราคาในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างปรับปรุงภูมิทัศน์ของถนนในเขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) โดยเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) กลับเสนอความเห็นต่อนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองกาญจนบุรี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ในฐานะผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างให้ผู้เสนอราคารายอื่นเป็นผู้ชนะการประกวดราคา โดยให้เหตุผลว่าเป็นเพราะใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีไม่ใช่ใบเสนอราคาตามแบบที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กำหนดและไม่มีตราของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ประทับบนใบเสนอราคา ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีคำสั่งให้ผู้เสนอราคารายอื่นเป็นผู้ชนะการประกวดราคาตามความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามไม่เป็นธรรม ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงนำคดีฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การฟ้องขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ชดเชยค่าเสียหายเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากการออกคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ผู้ฟ้องคดีจะต้องฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐโดยตรง จะฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้ ต้องห้ามตามมาตรา ๕^{๑๒๖}

^{๑๒๖} พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๕ หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบตามวรรคหนึ่ง

แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงขอ
ที่จะฟ้องเรียกให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นได้เท่านั้น จะฟ้องผู้ถูกฟ้องคดี
ที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในกรณีนี้ไม่ได้

(๒) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๒๕/๒๕๕๐ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นซองเสนอ
ราคาและเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดในการประกวดราคาจ้างเหมาพัฒนาพื้นที่และปรับปรุง
ภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนเมืองปายของเทศบาลตำบลปาย (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑)
แต่นายกเทศมนตรีตำบลปาย (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ได้ประกาศผลการประกวดราคาโดยอนุมัติ
ให้ว่าจ้างผู้เสนอราคารายอื่น เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าประกาศ
ผลการประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้อง
ขอให้ศาลเพิกถอนประกาศดังกล่าวและขอให้ชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุด
วินิจฉัยว่า ประกาศผลการประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการ
การจัดหาหรือให้สิทธิประโยชน์ มีผลเป็นการสั่งไม่รับคำเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีอันมีผลกระทบ
ต่อสิทธิและหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี ประกาศดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๑)^{๑๒๗}
ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีจึงเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓)
แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๒) กรณีฟ้องขอให้ยกเลิกการประกวดราคาที่ได้ดำเนินการจนได้ผู้ชนะ
การประกวดราคาแล้วและขอให้หน่วยงานทางปกครองชดเชยค่าเสียหาย โดยกล่าวอ้างว่า
หน่วยงานทางปกครองกำหนดหลักเกณฑ์ในการประกวดราคาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
และเป็นการกีดกันผู้ฟ้องคดีมิให้เข้าร่วมการประกวดราคา

: คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๖๘/๒๕๕๓ กรณีฟ้องว่า กรมเจ้าท่า
(กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี เดิม) (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้ดำเนินการประกวดราคาจ้างเหมา
ก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งพังจำนวน ๔ โครงการ โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการประกวด
ราคาให้ยื่นซองประกวดราคาเป็น ๒ ซอง คือ ซองข้อเสนอด้านเทคนิคและซองข้อเสนอด้าน
ราคา อันเป็นการกีดกันผู้ฟ้องคดีมิให้เข้าร่วมการประกวดราคา ซึ่งขัดต่อระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๔๐ และต่อมา ได้มีการพิจารณาคัดเลือกให้ผู้เสนอราคารายอื่นเป็นผู้ชนะ

^{๑๒๗} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๗ หน้า ๘๑

การประกวดราคาและได้ทำสัญญาจ้างกับผู้ชนะการประกวดราคาดังกล่าว ขอให้ศาลยกเลิกการประกวดราคาก่อสร้างทั้ง ๔ โครงการข้างต้นและจัดให้มีการประกวดราคาใหม่ และให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า กรณีเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

หมายเหตุ คดีนี้ในการวินิจฉัยในประเด็นอำนาจศาลนั้น หากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า ศาลได้วินิจฉัยแต่เพียงว่ากรณีเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ เท่านั้น โดยมีได้วินิจฉัยถึงคำสั่งทางปกครองไว้ในประเด็นอำนาจศาลนี้แต่อย่างไรก็ตาม คดีนี้ศาลได้วินิจฉัยต่อไปในประเด็นเงื่อนไขการฟ้องคดีว่า การที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องขอให้ยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าวมีผลเป็นการขอให้เพิกถอนผลการประกวดราคาซึ่งอนุมัติโดยผู้ถูกฟ้องคดี และถือว่าเป็นการไม่รับคำเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีด้วย อันมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีมิได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีจึงถือว่าผู้ฟ้องคดียังมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ศาลจึงไม่รับคำฟ้องในคดีนี้ไว้พิจารณา

๓.๔ ข้อพิพาทในขั้นตอนการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้าง

ข้อพิพาทในขั้นตอนนี้มีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด ทั้งกรณีการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา วิธีประกวดราคา และวิธีพิเศษ โดยเป็นกรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าข้อพิพาทเกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ โดยมีตัวอย่างคำวินิจฉัยเกี่ยวกับข้อพิพาทตามวิธีการจัดซื้อจัดจ้างต่างๆ ดังนี้

๑) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา

(๑) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๖๘/๒๕๔๙ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมเสนอราคาจัดซื้อแบบสำรวจข้อมูล จปฐ. ตามประกาศสอบราคาของเทศบาลนครสมุทรสาคร (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่คณะกรรมการเปิดซองสอบราคา (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ตัดสิทธิผู้ฟ้องคดีไม่ให้เป็นผู้ชนะการประกวดราคา โดยอ้างว่าผู้ฟ้องคดีขาดคุณสมบัติ เนื่องจากมีคุณสมบัติไม่ตรงตามประกาศสอบราคา และได้ทำความเห็นเสนอต่อนายกเทศมนตรีนครสมุทรสาคร (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ในฐานะผู้มีอำนาจจัดซื้อจัดจ้างให้ยกเลิกการสอบราคาและดำเนินการสอบราคาใหม่ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีคำสั่งยกเลิกการสอบราคาและดำเนินการสอบราคาใหม่ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เสนอ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณาให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ชนะการสอบราคาและให้ยกเลิกการสอบราคาค้างใหม่ รวมทั้งให้ชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ให้ยกเลิกการสอบราคาค้างแรกเป็นคำสั่งไม่รับคำเสนอขายในการสั่งซื้อสั่งจ้าง ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๑)^{๑๒๔} ของกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ฟ้องขอให้ศาลกำหนดค่าบังคับได้ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) ประกอบกับมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๒) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๑/๒๕๕๑ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นซองสอบราคาในการประกาศสอบราคาจ้างปรับปรุงภูมิสถาปัตยกรรมโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชตะพานหิน โดยเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดและต่ำกว่าราคากลางที่กำหนดไว้ ซึ่งต่อมาผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชฯ ในฐานะผู้รับผิดชอบการสอบราคาได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่า จังหวัดพิจิตร (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้คัดเลือกผู้ฟ้องคดีให้เป็นคู่สัญญา และให้ผู้ฟ้องคดีนำหลักฐานต่างๆ รวมทั้งหนังสือคำประกันของธนาคารเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาไปทำสัญญาจ้าง แต่ปรากฏว่าในระหว่างการดำเนินการเพื่อจัดทำสัญญาจ้าง ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งยกเลิกการสอบราคาดังกล่าว โดยให้เหตุผลว่าเป็นเพราะราคากลางที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับราคาจริงในท้องตลาด ทำให้การสอบราคาได้ราคาที่มิยุติธรรมกับทางราชการ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการยกเลิกการสอบราคาไม่เป็นธรรมและทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายจากการที่ได้ใช้จ่ายไปในการเตรียมการเพื่อทำสัญญาจ้างและ

^{๑๒๔} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๗ หน้า ๘๑

เพื่อปฏิบัติตามสัญญาจ้าง จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชฯ ได้มีหนังสือแจ้งผู้ฟ้องคดีว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้คัดเลือกผู้ฟ้องคดีเป็นคู่สัญญา และให้ผู้ฟ้องคดีไปทำสัญญานั้น การอนุมัติจ้างดังกล่าวถือเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๒)^{๑๒๙} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดียกเลิกการอนุมัติจ้างผู้ฟ้องคดีไม่ชอบด้วยกฎหมายจึงฟ้องขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหาย นั้น โดยที่การยกเลิกการอนุมัติจ้างดังกล่าวถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓)^{๑๓๐} ของกฎกระทรวงข้างต้น กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๓) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๔๘/๒๕๕๔ กรณีที่แขวงการทางแม่ฮ่องสอน (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ได้ออกประกาศสอบราคางานจัดซื้อพัสดุจำนวน ๓ ฉบับ โดยมีผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ยื่นซองเสนอราคาซื้อพัสดุตามประกาศทั้ง ๓ ฉบับดังกล่าว ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ออกประกาศยกเลิกประกาศสอบราคาทั้งหมดตามความเห็นของคณะกรรมการเปิดซองสอบราคา เนื่องจากเห็นว่าหลักฐานการเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีไม่มีผู้รับรองสำเนาถูกต้องและไม่ครบถ้วน ประกอบกับมีผู้เสนอราคาเพียงรายเดียว ไม่มีการแข่งขัน และได้ออกประกาศสอบราคาซื้อพัสดุนับใหม่เพื่อซื้อพัสดुरายการและจำนวนเดียวกัน ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การกระทำดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย ต้องสูญเสียรายได้ที่สมควรจะได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดี จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และกรมทางหลวง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔) ชดใช้ค่าเสียหายจากการยกเลิกการสอบราคาให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า คดีนี้

^{๑๒๙} กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ให้การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้ เป็นคำสั่งทางปกครอง

๑. การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาหรือให้สิทธิประโยชน์ในกรณีดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) การอนุมัติสั่งซื้อ จ้าง แลกเปลี่ยน เช่า ขาย ให้เช่า หรือให้สิทธิประโยชน์

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๓๐} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๐๖ หน้า ๑๐๖

เป็นกรณีฟ้องขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐตามนัยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ รับผิดชอบในผลแห่งละเมิดอันเกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน และโดยที่การออกประกาศแขวงทางแม่ฮ่องสอน เรื่อง ยกเลิกประกาศสอบราคาซื้อพัสดุ ที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี เป็นการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ในสังกัดของกรมทางหลวง อีกทั้งยังเป็นคำสั่งทางปกครองตามบทนิยาม “คำสั่งทางปกครอง” ในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับข้อ ๑ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ คดีนี้จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๒) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา

(๑) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๔๙/๒๕๔๘ กรณีที่ผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายจากการที่ธนาคารออมสิน (ผู้ถูกฟ้องคดี) ยกเลิกการประกวดราคาจ้างก่อสร้างสำนักงานธนาคารออมสินภาค ๖ จังหวัดอุดรธานี เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า คดีนี้เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการออกคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แต่โดยที่การสั่งยกเลิกการประกวดราคาถือเป็นการสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอหรือการดำเนินการอื่นใดในลักษณะเดียวกัน ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕^{๓๑} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับข้อ ๑ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ผู้ฟ้องคดีจึงต้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีตามมาตรา ๔๔^{๓๒} แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

^{๓๑} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๓ หน้า ๗๘

^{๓๒} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๑๑-๑๑๒ หน้า ๑๑๖

(๒) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๓๒/๒๕๕๔ กรณีที่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ได้มีประกาศประกวดราคาจัดซื้อระบบสื่อสาร พอยท์ ทู มัลติพอยท์ ดิจิตอล ไมโครเวฟ เรดิโอ ซิสเทมส์ พร้อมติดตั้ง โดยมีผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจึงเห็นสมควรให้จัดซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้ฟ้องคดี แต่ปรากฏว่าคณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้มีมติให้ยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าเงื่อนไขการประกวดราคาไม่มีความชัดเจน และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ปรับปรุงสเปค (รายการเฉพาะ) กับเงื่อนไขประกวดราคาใหม่ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงประกาศประกวดราคาใหม่ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่ากรณียกเลิกการประกวดราคาดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนมติของคณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคที่ยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าว และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เข้าทำสัญญากับผู้ฟ้องคดี หากไม่สามารถดำเนินการให้ได้ก็ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ชดใช้ค่าเสียหายจากการยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าการที่คณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีมติให้ยกเลิกการประกวดราคามีลักษณะเป็นคำสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอ อันเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับข้อ ๑ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อคดีนี้ผู้ฟ้องคดีมีความประสงค์ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ชดใช้ค่าเสียหายอันเนื่องจากการมีคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาให้แก่ผู้ฟ้องคดี กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๓) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๓๓/๒๕๔๗ ในการจัดซื้อที่ดินเพื่อสร้างที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลโดยวิธีพิเศษ คณะกรรมการพิจารณาการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้เสนอความเห็นต่อประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะผู้มีอำนาจสั่งซื้อว่าสมควรจัดซื้อที่ดินของผู้ฟ้องคดี แต่ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความเห็นเกี่ยวกับมติของคณะกรรมการฯ ดังกล่าวว่า มีเหตุผลข้อดีและข้อเสียไม่สัมพันธ์กัน ประธานกรรมการบริหารฯ จึงพิจารณามีคำสั่งให้ยกเลิกมติของคณะกรรมการฯ ที่เสนอให้จัดซื้อที่ดินของผู้ฟ้องคดี และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการฯ เพิ่มเติม โดยให้คณะกรรมการดังกล่าวดำเนินการพิจารณาใหม่ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งให้ยกเลิกมติของคณะกรรมการข้างต้นทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของประธาน

กรรมการบริหารฯ ดังกล่าวและให้องค์การบริหารส่วนตำบลชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า คำสั่งของประธานกรรมการบริหารฯ ข้างต้น มีผลเป็นการยกเลิกมติของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเดิมที่เห็นสมควรซื้อที่ดินของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๒)^{๑๓๓} และ (๓)^{๑๓๔} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ การที่ผู้ฟ้องคดีมีคำขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นคำฟ้องเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากคำสั่งทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๔) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๙๓/๒๕๕๓ กรณีฟ้องว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ได้มีประกาศยกเลิกการประกวดราคาซื้อสื่อมัลติมีเดียคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมเสนอราคาได้รับความเสียหาย ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ประกาศยกเลิกการประกวดราคาซื้อสื่อมัลติมีเดียคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหา ประกาศดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามความในข้อ ๑ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อฟังได้ว่าผู้ฟ้องคดีมีไดุ้ทธธณ์คำสั่งต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง จึงถือว่าผู้ฟ้องคดียังมีได้ดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามที่กฎหมายกำหนดก่อนฟ้องคดี ดังนั้น คำฟ้องของผู้ฟ้องคดีในประเด็นนี้จึงไม่อยู่ในเงื่อนไขแห่งการฟ้องคดีที่ศาลปกครองจะรับคำฟ้องไว้พิจารณาได้

หมายเหตุ แม้ว่าคดีนี้ศาลปกครองสูงสุดไม่ได้วินิจฉัยไว้โดยตรงในประเด็นเกี่ยวกับอำนาจศาล แต่โดยที่ศาลวินิจฉัยไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาด้วยเหตุที่ผู้ฟ้องคดียังมีได้ดำเนินการอุทธรณ์คำสั่งพิพาทตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อนฟ้องคดี กรณีจึงทำให้

^{๑๓๓} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๒๙ หน้า ๑๓๕

^{๑๓๔} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๐๖ หน้า ๑๐๖

เข้าใจได้ว่าเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๓.๕ ข้อพิพาทในขั้นตอนการดำเนินการอื่น ๆ

ข้อพิพาทในชั้นตอนนี้มีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเฉพาะกรณี การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ อันเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการ ยึดหลักประกันของของผู้มีสิทธิเสนอราคาที่ไม่เข้าเสนอราคาตามเวลาที่กำหนด ซึ่งศาลวินิจฉัยว่าเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ได้แก่

- กรณีฟ้องขอให้หน่วยงานทางปกครองคืนหลักประกันของที่ได้ยึดไว้ เนื่องจากผู้แทนของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาไปลงทะเบียนเสนอราคาไม่ทัน ตามเวลาที่กำหนด

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๓๗/๒๕๕๐ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้เข้ายื่นซอง ประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างถนนและสะพานในเขตจังหวัดสุพรรณบุรีด้วยวิธีการทาง อิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศของทางหลวงชนบทจังหวัดสุพรรณบุรี (ผู้ถูกฟ้องคดี) โดยได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคแล้วและได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้มีสิทธิ เสนอราคา แต่ในวันเสนอราคาผู้แทนของผู้ฟ้องคดีซึ่งได้รับมอบอำนาจให้เข้าเสนอราคา ไม่สามารถไปลงทะเบียนและเสนอราคาได้ทันเวลาที่กำหนดไว้ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีหนังสือแจ้ง ยึดหลักประกันของของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีอำนาจยึดหลักประกันของ ของผู้ฟ้องคดีเพราะตามข้อกำหนดของหนังสือคำประกันของธนาคารกำหนดให้รับหลักประกัน ได้เฉพาะกรณีผู้ฟ้องคดีถอนใบเสนอราคาหรือไม่ไปลงนามในสัญญา นอกจากนั้น ตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ไม่ได้กำหนดให้ หน่วยงานทางปกครองซึ่งจัดให้มีการประกวดราคายึดหลักประกันของของผู้มีสิทธิเสนอราคา ที่ไม่ส่งผู้แทนเข้ายื่นซองเสนอราคา ประกอบกับการที่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้เข้าร่วมยื่นซองเสนอราคา ไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษา หรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีคืนหลักประกันของให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า หนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีที่ให้ยึดหลักประกันของของผู้ฟ้องคดีเป็นคำสั่งทางปกครองตาม มาตรา ๕^{๑๓๕} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิ

^{๑๓๕} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๓ หน้า ๗๘

และหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี เมื่อผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างว่าผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีอำนาจยึดหลักประกันของของผู้ฟ้องคดี การที่ผู้ถูกฟ้องคดียึดหลักประกันของของผู้ฟ้องคดีโดยดำเนินการตามข้อกำหนดของเอกสารประกวดราคาที่กำหนดว่าผู้เสนอราคาที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าเสนอราคาต้องเข้าร่วมเสนอราคา มิฉะนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีจะรับหลักประกันของ จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่าคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว มิใช่คดีพิพาทเกี่ยวกับการโต้แย้งสิทธิหน้าที่กันระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดีตามสัญญาทางแพ่งดังที่ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัย

หมายเหตุ อย่างไรก็ตาม ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๗/๙/๒๕๕๖ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๐๔/๒๕๕๑ ที่ ๖๕๘/๒๕๕๑ ที่ ๖๖๐/๒๕๕๑ และที่ ๙๕/๒๕๕๒ ได้วินิจฉัยกรณีฟ้องโต้แย้งการยึดหลักประกันของของหน่วยงานทางปกครองในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ สรุปได้ว่า กรณีเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ อันเป็นการวินิจฉัยที่แตกต่างไปจากแนวทางตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๓๗/๒๕๕๐ ข้างต้น โดยรายละเอียดของคำวินิจฉัยที่แตกต่างไปดังกล่าว จะได้นำเสนอต่อไปในหัวข้อ ๔. คดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔)

๔. คดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔)

จากการศึกษาคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดพบว่า กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) นั้น เป็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการดำเนินการอื่นของการจัดซื้อจัดจ้าง ได้แก่ ข้อพิพาทเกี่ยวกับการยึดหรือรับหลักประกันของของผู้มีสิทธิเสนอราคา ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ กรณี คือ ๑) กรณีที่ผู้มีสิทธิเสนอราคาไม่เข้าเสนอราคา หรือเสนอราคาไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และ ๒) กรณีที่ผู้ชนะการเสนอราคาไม่เข้าทำสัญญากับหน่วยงานทางปกครองผู้จัดให้มีการเสนอราคา และข้อพิพาทเกี่ยวกับการฟ้องเรียกค่าเสียหายจากการที่ผู้ชนะการเสนอราคาไม่เข้าทำสัญญากับหน่วยงานทางปกครองผู้จัดให้มีการเสนอราคา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๔.๑ ข้อพิพาทเกี่ยวกับการยึดหรือริบหลักประกันของของผู้มีสิทธิเสนอราคา

๑) กรณีการยึดหรือริบหลักประกันจากผู้มีสิทธิเสนอราคาที่ไม่เข้าเสนอราคาหรือเสนอราคาไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

(๑) กรณีฟ้องขอให้หน่วยงานทางปกครองเพิกถอนหนังสือให้ส่งเงินตามหนังสือสัญญาค้ำประกัน (หลักประกันของ) ในการเข้าประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเงื่อนไขในการเข้าเสนอราคาโดย LOG IN เข้าสู่ระบบแล้วไม่ทำการเสนอราคา แต่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการมีหนังสือดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรมกับผู้ฟ้องคดี

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๐๔/๒๕๕๑ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นเอกสารในการประกวดราคาจ้างก่อสร้างอาคารสำนักงานสรรพากรพื้นที่อ่างทอง ของกรมสรรพากร (ผู้ถูกฟ้องคดี) ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยได้นำหนังสือสัญญาค้ำประกันของธนาคารมาวางเป็นหลักประกันของ และได้ลงนามในหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดไว้ เมื่อผู้ฟ้องคดีผ่านเงื่อนไขการเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีได้แจ้งกำหนดวัน เวลา ให้ผู้ฟ้องคดีมาเสนอราคา แต่โดยที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าราคากลางที่กำหนดไว้ต่ำเกินไปไม่สามารถทำการก่อสร้างได้ จึงมีหนังสือแจ้งผู้ถูกฟ้องคดีในวันที่กำหนดให้เสนอราคาว่าไม่ประสงค์จะเสนอราคาและขอคืนหนังสือสัญญาค้ำประกัน (หลักประกันของ) แต่ไม่สามารถขอคืนได้ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งให้ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันส่งเงินตามสัญญาค้ำประกัน (หลักประกันของ) ให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดี โดยอ้างว่าผู้ฟ้องคดีทำผิดเงื่อนไขตามเอกสารประกวดราคาจ้างกรณี LOG IN เข้าสู่ระบบแล้วไม่ทำการเสนอราคาเป็นเหตุให้ผู้ถูกฟ้องคดีต้องยึดหลักประกันของของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการยึดหลักประกันของดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรมกับผู้ฟ้องคดี จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งให้ยึดหลักประกันของดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดียึดหลักประกันของของผู้ฟ้องคดีและมีหนังสือให้ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันชำระเงินตามสัญญาค้ำประกัน (หลักประกันของ) ไม่ใช่เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่เป็นการที่ผู้ถูกฟ้องคดีใช้สิทธิตามหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อหรือการจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ฟ้องคดีทำไว้กับผู้ถูกฟ้องคดี กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ

หนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ซึ่งเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญา และโดยที่การออกประกาศประกวดราคาจ้างก่อสร้างอาคารสำนักงานของผู้ถูกฟ้องคดีด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และดำเนินการให้มีการซื้อเอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนการจัดการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็เพื่อนำไปสู่สัญญาจ้างก่อสร้างอาคารข้างต้น ซึ่งถือเป็นสัญญาจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค อันเป็นการดำเนินกิจการทางปกครอง เมื่อหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ฟ้องคดีทำไว้กับผู้ถูกฟ้องคดีเป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่จะทำให้การดำเนินกิจการทางปกครองของผู้ถูกฟ้องคดีบรรลุผล คือ ได้มาซึ่งผู้รับจ้างก่อสร้างอาคารสำนักงานของหน่วยงานของผู้ถูกฟ้องคดี หนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวจึงเป็นสัญญาทางปกครองโดยสภาพ ดังนั้น คำฟ้องของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบกับมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๓)^{๑๓๖} แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ และสำหรับคำขอของผู้ฟ้องคดีที่ขอให้ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เพิกถอนหนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีที่เรียกให้ธนาคารผู้ค้ำประกันส่งเงินตามสัญญาค้ำประกันนั้น โดยที่การมีหนังสือดังกล่าวเป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีใช้สิทธิเรียกร้องตามสัญญามิได้ใช้อำนาจตามกฎหมาย หนังสือดังกล่าวจึงไม่ใช่คำสั่งทางปกครองหรือคำสั่งอื่นที่ศาลจะเพิกถอนได้ แต่การที่ผู้ฟ้องคดีมีคำขอข้างต้นพอจะแปลเจตนาได้ว่าผู้ฟ้องคดีมีความประสงค์จะให้ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีระงับการเรียกให้ธนาคารชำระเงินตามหนังสือสัญญาค้ำประกัน (หลักประกันซอง) โดยให้ผู้ถูกฟ้องคดีคืนหลักประกันซองให้แก่ผู้ฟ้องคดี

^{๑๓๖} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๗๒ ในการพิพากษาคดี ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดค่าบังคับอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

๑. ชลช

๑. ชลช

(๓) สั่งให้ใช้เงินหรือให้ส่งมอบทรัพย์สินหรือให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการโดยจะกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขอื่น ๆ ไว้ด้วยก็ได้ ในกรณีที่มีการฟ้องเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือการฟ้องเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

๑. ชลช

๑. ชลช

(๒) กรณีฟ้องขอให้ยกเลิกหรือเพิกถอนคำสั่งยึดหลักประกันซองและคืนหนังสือค้ำประกันหรือชดใช้เงินตามหนังสือค้ำประกันให้แก่ผู้ฟ้องคดี เนื่องจากผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาไม่มาลงทะเบียนเพื่อเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด

(๒.๑) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๕๘/๒๕๕๑ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นขอประมูลงานจ้างก่อสร้างอาคารที่ทำการแผนกสถานีไฟฟ้าแรงสูงจังหวัดระยองของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (ผู้ถูกฟ้องคดี) ตามประกาศประมูลจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ถูกฟ้องคดี โดยประกาศดังกล่าวกำหนดเงื่อนไขให้ผู้เสนอราคาต้องยื่นซองซองซองทางเทคนิคพร้อมกับยื่นหลักประกันซองและหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หากผู้เสนอราคาที่ผ่านมาตราฐานทางเทคนิคแล้วไม่ไปเสนอราคาหรือไปไม่ทันการลงทะเบียนเสนอราคา ผู้เสนอการารายนั้นจะต้องถูกยึดหลักประกันซองซึ่งภายหลังจากผู้ถูกฟ้องคดีแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิเข้าเสนอราคาแล้ว ปรากฏว่าในวันเสนอราคาผู้ฟ้องคดีไปไม่ทันเวลาลงทะเบียนเสนอราคา ผู้ฟ้องคดีได้ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีคืนหนังสือค้ำประกันของธนาคารซึ่งผู้ฟ้องคดีนำมาวางเป็นหลักประกันซองแล้ว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีเพิกเฉย หลังจากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งให้ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันชำระเงินตามหนังสือค้ำประกันให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งยึดหลักประกันซองของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดียกเลิกคำสั่งยึดหลักประกันซองและคืนหนังสือค้ำประกันแก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีข้างต้นนอกจากจะมีลักษณะเป็นคำเชื้อเชิญให้ผู้มีอาชีพรับจ้างก่อสร้างทำคำเสนอขอเข้าทำสัญญาจ้างแล้ว ยังมีลักษณะเป็นคำเสนอให้ผู้ที่จะเข้าเสนอราคาปฏิบัติตามเงื่อนไขของการเสนอราคาที่กำหนดไว้ด้วย ดังนั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีตกลงยินยอมผูกพันตนตามประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีด้วยการเข้าเสนอราคาและจัดทำหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์รวมทั้งยื่นหลักประกันซองต่อผู้ถูกฟ้องคดี จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีได้แสดงเจตนาสนองรับคำเสนอของผู้ถูกฟ้องคดี และก่อให้เกิดสัญญาประเภทหนึ่งขึ้นซึ่งเรียกว่า “สัญญาหลักประกันซอง” และโดยที่สัญญาหลักประกันซองดังกล่าวมีคู่สัญญาฝ่ายผู้ถูกฟ้องคดีเป็นหน่วยงานทางปกครอง และเป็นสัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายผู้ถูกฟ้องคดีมีเอกสิทธิ์ในการเลือกคู่สัญญา ควบคุมการปฏิบัติตามสัญญา แก้ไขสัญญา และเลิกสัญญาได้ฝ่ายเดียว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอำนาจของคู่สัญญาฝ่ายปกครองที่มีเหนือคู่สัญญาฝ่ายเอกชนอันเป็นลักษณะพิเศษของสัญญาทางปกครองที่ไม่ค่อยพบในสัญญาทางแพ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งคู่สัญญาที่จะเข้าร่วมดำเนินการจัดให้มีในสิ่งสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นความมุ่งหมายให้

การดำเนินกิจการทางปกครองหรือการบริการสาธารณะบรรลุผล สัญญาหลักประกันของข้างต้น จึงมีลักษณะเป็นสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๓^{๑๓๗} แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ดังนั้น กรณีพิพาทเกี่ยวกับการที่ผู้ถูกฟ้องคดียึดหลักประกันของของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นการใช้สิทธิตามสัญญาหลักประกันของ จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

หมายเหตุ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๕๙/๒๕๕๑ วินิจฉัยว่า เมื่อสัญญาจ้างปรับปรุงภูมิทัศน์และระบบระบายน้ำโดยรอบบริเวณอาคารเรียนที่จัดสร้างใหม่ ซึ่งเป็นสัญญาหลักในอนาคตกู้ยืมเงินมหาวิทยาลัย (ผู้ฟ้องคดี) จัดให้มีการประกวดราคาจ้างก่อสร้างโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีลักษณะเป็นสัญญาทางปกครอง (เนื่องจากไม่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวัตถุประสงค์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษาและส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการแก่สังคม และทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมของชาติ ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๒ ในทางกลับกันถ้าไม่มีสัญญาจ้างดังกล่าวก็ไม่ได้ทำให้การจัดทำบริการสาธารณะไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของผู้ฟ้องคดี ประกอบกับสัญญาจ้างดังกล่าวไม่มีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน หรือสัญญาให้จัดทำบริการสาธารณะ หรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค หรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ) แต่เป็นสัญญาทางแพ่ง ดังนั้น สัญญาหลักประกันของระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับผู้มีสิทธิเสนอราคาที่ไม่เข้าเสนอราคาจึงไม่มีลักษณะเป็นสัญญาทางปกครองโดยสภาพ กรณีพิพาทที่เกิดจากสัญญาหลักประกันของ จึงไม่เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

^{๑๓๗} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“สัญญาทางปกครอง” หมายความว่า สัญญาที่คู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเป็นบุคคลซึ่งกระทำการแทนรัฐ และมีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะ หรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค หรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

(๒.๒) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๙๕/๒๕๕๒ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นของ
 ประมูลงานจ้างเหมาก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กตามประกาศประมูลงานจ้างด้วยวิธีการ
 ทางอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะขามสูง (ผู้ถูกฟ้องคดี) โดยมีข้อกำหนดและ
 เงื่อนไขตามเอกสารแนบท้ายประกาศดังกล่าวว่า ในกรณีที่ผู้ยื่นข้อเสนอที่มีสิทธิได้รับการ
 คัดเลือกให้เข้าเสนอราคา ไม่มาลงนามในสัญญาสามฝ่ายเพื่อเข้าเสนอราคาตามที่กำหนด
 โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ผู้ถูกฟ้องคดีจะดำเนินการยึดหลักประกันซองของผู้ยื่นข้อเสนอ
 รายนั้น ปรากฏว่าในวันเสนอราคาผู้ฟ้องคดีไปไม่ทันกำหนดเวลาในการประมูล ผู้ถูกฟ้องคดี
 จึงยึดหลักประกันซองของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการยึดหลักประกันซองดังกล่าวไม่ชอบด้วย
 กฎหมายและไม่เป็นธรรมกับผู้ฟ้องคดี จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้
 ผู้ถูกฟ้องคดีคืนเงินหลักประกันซองแก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า แม้ประกาศ
 ของผู้ถูกฟ้องคดีจะยังมีใช้สัญญาหรือข้อตกลงใดๆ อันจะมีผลผูกพันบุคคลภายนอก และถือเป็น
 คำเชิญให้ผู้มีอาชีพรับจ้างก่อสร้างมาทำคำเสนอกับผู้ถูกฟ้องคดีก็ตาม แต่เมื่อผู้ฟ้องคดีได้ยื่น
 ของเอกสารเกี่ยวกับคุณสมบัติพร้อมหลักประกันซองของโครงการดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีและ
 เป็นผู้ที่มีสิทธิเสนอราคา แม้ผู้ฟ้องคดีจะยังมีได้ทำหนังสือลงนามสามฝ่ายหรือทำสัญญาจ้างกับ
 ผู้ถูกฟ้องคดีก็ตาม แต่การที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำเสนอตามแบบใบยื่นข้อเสนอการประมูลจ้าง
 ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยตกลงยินยอมปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขต่างๆ ตามเอกสาร
 แนบท้ายประกาศประมูลงานจ้างดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดี และผู้ถูกฟ้องคดีได้ตกลงยินยอมให้
 ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมการประมูลดังกล่าวได้แล่นั้น ย่อมถือได้ว่าเป็นสัญญาในลักษณะที่เรียกว่า
 สัญญาจะเข้าร่วมประมูลงานจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นแล้ว และโดยที่สัญญาดังกล่าว
 มีคู่สัญญาฝ่ายผู้ถูกฟ้องคดีเป็นราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองตามมาตรา ๓
 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ เมื่อผู้ฟ้องคดีฟ้องว่าผู้ถูกฟ้องคดียึดหลักประกันซอง
 ไปโดยไม่ชอบและไม่เป็นธรรม คดีนี้จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๙
 วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๒.๓) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๒๑/๒๕๕๔ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่าได้รับ
 ความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการที่กรมชลประทานโดยอธิบดีกรมชลประทาน (ผู้ถูกฟ้องคดี
 ที่ ๑) ยึดเงินหลักประกันซองของผู้ฟ้องคดีไม่ชอบด้วยหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้าง
 โดยการประกวดราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากผู้ฟ้องคดีมิได้ตั้งใจไม่ส่งผู้แทน
 เข้าลงทะเบียนประกวดราคา ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งว่าผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีสิทธิ
 ยึดเงินหลักประกันซองที่ผู้ฟ้องคดีวางประกันไว้ และให้คืนเงินดังกล่าวพร้อมดอกเบี้ยแก่ผู้ฟ้องคดี
 ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ประกาศประกวดราคาซื้อดินลูกรัง วัสดุคัดเลือก “ก” และวัสดุ

คัดเลือก “ข” ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ของกรมชลประทาน โดยอธิบดีกรมชลประทาน นอกจากจะมีสถานะทางกฎหมายเป็นคำสั่งทางปกครองทั่วไปแล้ว ยังมีลักษณะเป็นคำเชื้อเชิญให้ผู้มีอาชีพขายพัสดุที่ประกวดราคาซื้อทำคำเสนอเข้าทำสัญญาซื้อขายตามแบบสัญญาที่กำหนด อีกทั้ง ยังมีลักษณะเป็นคำเสนอให้ผู้ที่จะเข้าเสนอราคาปฏิบัติตามเงื่อนไขของการเสนอราคาที่กรมชลประทานโดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กำหนดอีกด้วย เมื่อต่อมาผู้ฟ้องคดีได้ยื่นซองเอกสารประกวดราคาโดยจัดทำหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างโดยการประกวดราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และวางหลักประกันของต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แล้ว จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีได้แสดงเจตนาสนองรับคำเสนอของกรมชลประทานโดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และก่อให้เกิดสัญญาขึ้นตามมาตรา ๓๖๑ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นสัญญาประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นก่อนสัญญาซื้อขายดินลูกรัง วัสดุคัดเลือก “ก” และวัสดุคัดเลือก “ข” เพื่อนำไปใช้สำหรับงานก่อสร้างอ่างเก็บน้ำตามโครงการห้วยโสมงอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ผู้ฟ้องคดีกับกรมชลประทานมุ่งจะกระทำขึ้นในภายหลัง สัญญาที่เกิดขึ้นก่อนนี้มีลักษณะเป็นสัญญาเบื้องต้นที่เรียกว่า สัญญาหลักประกันของ โดยสัญญาดังกล่าวมีกรมชลประทานโดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นคู่สัญญาที่เป็นหน่วยงานทางปกครอง และมีลักษณะเป็นสัญญาที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ใช้เอกสิทธิ์ของรัฐในการกำหนดข้อตกลงของสัญญาตามประกาศประกวดราคาประกอบกับเอกสารประกวดราคาซื้อด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ แต่เพียงฝ่ายเดียว โดยการอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ ที่เป็นข้อตกลงของสัญญาไม่ว่าจะในเรื่องของการกำหนดคุณสมบัติของคู่สัญญา วิธีการเลือกคู่สัญญา การมีคำสั่งรับคำเสนอราคาของคู่สัญญา การควบคุมการปฏิบัติตามสัญญา และการแก้ไขสัญญาได้แต่เพียงฝ่ายเดียว โดยผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นคู่สัญญาฝ่ายเอกชนไม่อาจกำหนด เปลี่ยนแปลง หรือปฏิเสธ ไม่ยอมรับข้อตกลงในสัญญาดังกล่าวได้ อันแสดงให้เห็นถึงข้อกำหนดในสัญญาซึ่งมีลักษณะพิเศษที่แสดงถึงเอกสิทธิ์ของกรมชลประทานโดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งเป็นคู่สัญญาฝ่ายหน่วยงานทางปกครองที่มีเหนือผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นคู่สัญญาฝ่ายเอกชน อันเป็นลักษณะพิเศษของสัญญาทางปกครองที่ไม่อาจพบได้ในสัญญาทางแพ่งที่เป็นไปตามหลักเสรีภาพในการแสดงเจตนาของคู่สัญญาในการกำหนดข้อตกลงของสัญญาเป็นสำคัญ นอกจากนั้น สัญญาดังกล่าวยังมีวัตถุประสงค์ในการจัดหาหรือจัดให้มีเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่สำคัญหรือจำเป็นเพื่อใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะให้บรรลุผลด้วย กล่าวคือ หากไม่มีดินลูกรัง วัสดุคัดเลือก “ก” และวัสดุคัดเลือก “ข” ย่อมไม่อาจก่อสร้างอ่างเก็บน้ำตามโครงการห้วยโสมงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

อันเป็นการจัดทำบริการสาธารณะของกรมชลประทานให้บรรลุผลได้ ดังนั้น สัญญาหลักประกันของพิพาทจึงเป็นสัญญาทางปกครอง คดีนี้จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๓) กรณีฟ้องขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาและธนาคารผู้ค้ำประกันชดใช้เงินตามหนังสือค้ำประกัน (หลักประกันของ) เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีไม่มาลงทะเบียนเพื่อเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๖๐/๒๕๕๑ กรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้ยื่นเอกสารประกวดราคาจ้างปรับปรุงท่อจ่ายน้ำ ท่อบริการ และงานที่เกี่ยวข้องด้านลดน้ำสูญเสียตามประกาศประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ของการประปานครหลวง (ผู้ฟ้องคดี) โดยวางหลักประกันของเป็นหนังสือค้ำประกันของธนาคารเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามเงื่อนไขของประกาศประกวดราคา และได้ทำหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับผู้ฟ้องคดีและผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดเงื่อนไขไว้ในหนังสือดังกล่าวว่าผู้ฟ้องคดีจะยึดหลักประกันของของผู้มีสิทธิเสนอราคาที่ไม่มาลงทะเบียนเพื่อเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาตามวันเวลาที่กำหนด แต่หลังจากที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาแล้ว ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้เข้าเสนอราคาตามวันเวลาที่ผู้ฟ้องคดีกำหนดไว้ ผู้ฟ้องคดีจึงยึดหลักประกันของของผู้ถูกฟ้องคดีและมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีและธนาคารซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันของของผู้ถูกฟ้องคดีชำระเงินแก่ผู้ฟ้องคดีตามหนังสือค้ำประกันหลักประกันของ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีและธนาคารเพิกเฉย ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีและธนาคารชดใช้เงินตามหนังสือค้ำประกันดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ผู้ฟ้องคดียึดหลักประกันของของผู้ถูกฟ้องคดี และมีหนังสือเรียกให้ผู้ถูกฟ้องคดีและผู้ค้ำประกันชำระเงินตามสัญญาค้ำประกัน (หลักประกันของ) ไม่ใช่เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย แต่เป็นการที่ผู้ฟ้องคดีใช้สิทธิตามหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ถูกฟ้องคดีทำไว้กับผู้ฟ้องคดีและผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบตามหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อหรือการจ้างฯ อันเป็นคดีเกี่ยวกับสัญญา ซึ่งมีคู่สัญญาฝ่ายผู้ฟ้องคดีเป็นหน่วยงานทางปกครอง จัดให้มีการทำสัญญาที่มีลักษณะเป็นสัญญาที่จัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค และเป็นสัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายผู้ฟ้องคดีมีเอกสิทธิ์ในการเลือกคู่สัญญา ควบคุมการปฏิบัติตามสัญญา และเลิกสัญญาได้ฝ่ายเดียว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอำนาจของคู่สัญญาฝ่ายรัฐที่มีอยู่เหนือคู่สัญญาฝ่ายเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งคู่สัญญาที่จะเข้าร่วมดำเนินการจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค

ซึ่งเป็นความมุ่งหมายให้การดำเนินการทางปกครองหรือการบริการสาธารณะบรรลุผล สัญญาดังกล่าวจึงเป็นสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ คดีนี้จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

(๔) กรณีฟ้องขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาซื้อใช้เงินตามหนังสือคำประกัน (หลักประกันซอง) เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีเสนอราคาผิดเงื่อนไขที่กำหนดโดยเสนอราคาสูงกว่าหรือเท่ากับราคาเริ่มต้นการประมูล

: คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๗๙/๒๕๕๖ กรณีที่กองทัพเรือ (ผู้ฟ้องคดี) โดยกรมช่างโยธาทหารเรือ ประกาศประกวดราคาจ้างก่อสร้างอาคาร กองบริการกรมพลธิการทหารเรือในพื้นที่กรมสารวัตรทหารเรือ ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ฟ้องขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเข้าเสนอราคา และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งเป็นธนาคารผู้ค้ำประกันชำระเงินหลักประกันซองให้แก่ผู้ฟ้องคดี เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เสนอราคาผิดเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยเสนอราคาสูงกว่าราคาเริ่มต้นการประมูล นั้น ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ประกาศประกวดราคาพิพาทมีลักษณะเป็นคำเชิญให้ผู้ประกอบกิจการรับเหมาก่อสร้างทำคำเสนอขอเข้าทำสัญญาจ้างก่อสร้างตามแบบสัญญาที่กำหนด และเป็นคำเสนอให้ผู้ที่จะเข้าเสนอราคาปฏิบัติตามเงื่อนไขของการเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีโดยกรมช่างโยธาทหารเรือกำหนด เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ยื่นเอกสารประกวดราคา โดยจัดทำหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์และวางหลักประกันซองเป็นหนังสือคำประกันของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต่อผู้ฟ้องคดีแล้ว จึงถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้แสดงเจตนาสนองรับคำเสนอของผู้ฟ้องคดีโดยกรมช่างโยธาทหารเรือ และก่อให้เกิดสัญญาประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นก่อนสัญญาจ้างก่อสร้างพิพาท ที่ผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มุ่งจะกระทำให้ขึ้นในภายหลัง สัญญาที่เกิดขึ้นก่อนนี้มีลักษณะเป็นสัญญาเบื้องต้นที่เรียกว่า สัญญาหลักประกันซอง โดยมีผู้ฟ้องคดีโดยกรมช่างโยธาทหารเรือเป็นคู่สัญญาที่เป็นหน่วยงานทางปกครอง และมีลักษณะเป็นสัญญาที่ผู้ฟ้องคดีใช้เอกสิทธิ์ของรัฐในการกำหนดข้อสัญญาตามประกาศประกวดราคาและเอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แต่เพียงฝ่ายเดียว อันเป็นลักษณะพิเศษของสัญญาทางปกครองที่ไม่อาจพบได้ในสัญญาทางแพ่ง นอกจากนั้น สัญญาดังกล่าวยังมีวัตถุประสงค์ในการจ้างก่อสร้างอาคารดำเนินการของผู้ฟ้องคดีเพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินการบริการสาธารณะให้บรรลุผล อันมีลักษณะเป็นสัญญาจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค สัญญาหลักประกันซองดังกล่าวจึงเป็นสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ การที่

ผู้ฟ้องคดีใช้สิทธิยึดหลักประกันของตามหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทำไว้กับผู้ฟ้องคดีและผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ และฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองชำระเงินตามหลักประกันของที่วางไว้ จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบตามสัญญาหลักประกันของ อันเป็นสัญญาทางปกครอง ซึ่งศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

หมายเหตุ มีบางกรณีที่ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า กรณีฟ้องขอให้หน่วยงานทางปกครองคืนหลักประกันของให้แก่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคา แต่ไม่สามารถเดินทางไปเสนอราคาได้ทันตามเวลาที่กำหนด อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาหลักประกันของ แต่เนื่องจากสัญญาที่มุ่งจัดให้มีขึ้นในอนาคตเป็นสัญญาทางแพ่ง สัญญาหลักประกันของดังกล่าวจึงเป็นสัญญาทางแพ่ง ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๕๑/๒๕๕๓ กรณีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิเข้าเสนอราคาตามประกาศประกวดราคาซื้อด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ซื้อคอนกรีตผสมเสร็จ โดยผู้ฟ้องคดีได้ยื่นเอกสารประกวดราคาพร้อมกับวางหลักประกันของเป็นหนังสือค้ำประกันของธนาคารให้ไว้แก่กรมชลประทาน (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) แต่ปรากฏว่าในวันเสนอราคาถยนต์ที่ผู้ฟ้องคดีใช้เป็นพาหนะเกิดประสบอุบัติเหตุทำให้ไม่สามารถเดินทางไปเสนอราคาได้ทันตามเวลาที่กำหนด ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยคณะกรรมการประกวดราคาจึงมีหนังสือแจ้งขอยึดหลักประกันของดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่คืนหลักประกันของให้แก่ผู้ฟ้องคดีทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ คืนหลักประกันของให้แก่ผู้ฟ้องคดี **ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า** แม้การประกาศประกวดราคาซื้อด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ซื้อคอนกรีตผสมเสร็จ จะมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่การจัดทำสัญญาซื้อคอนกรีตผสมเสร็จสำหรับนำไปใช้ในการก่อสร้างคันคูน้ำและอ่างเก็บน้ำ ซึ่งเป็นการก่อสร้างเพื่อประโยชน์ของประชาชนอันเป็นงานด้านสาธารณูปโภคหรือการบริการสาธารณะ และมีเงื่อนไขการประกวดราคากำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ยึดหลักประกันของได้หากผู้ฟ้องคดีไม่เข้าเสนอราคาก็ตาม แต่การจัดซื้อคอนกรีตผสมเสร็จก็เป็นเพียงอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เท่านั้นหาได้เป็นสิ่งสาธารณูปโภคด้วยไม่ ดังนั้น สัญญาหลักประกันของเพื่อนำไปสู่การจัดทำสัญญา

ซื้อขายคอนกรีตผสมเสร็จระหว่างผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดี จึงมิใช่สัญญาที่ให้ผู้ฟ้องคดีจัดทำบริการสาธารณะหรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค อันเป็นสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แต่อย่างใด สัญญาหลักประกันของดังกล่าวจึงเป็นสัญญาทางแพ่ง มิได้อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว นอกจากนี้ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีหนังสือแจ้งยึดหลักประกันของดังกล่าว เป็นการใช้สิทธิตามสัญญา มิใช่เป็นการใช้อำนาจกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นการกระทำละเมิดอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง แต่อย่างใด

๒) กรณีที่ผู้ชนะการเสนอราคาไม่เข้าทำสัญญากับหน่วยงานทางปกครองผู้จัดให้มีการเสนอราคา

ข้อพิพาทในชั้นตอนนี้มีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดทั้งในกรณีการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคาและวิธีสอบราคา ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลวินิจฉัยสรุปได้ว่าข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการรับหลักประกันของและการเรียกค่าเสียหายในกรณีที่ผู้ชนะในการเสนอราคาไม่เข้าทำสัญญากับหน่วยงานทางปกครองผู้จัดให้มีการเสนอราคาเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ได้แก่

- กรณีฟ้องขอให้หน่วยงานทางปกครองยกเลิกคำสั่งรับหลักประกันของจากกรณีที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ชนะการประกวดราคาไม่เข้าทำสัญญาตามประกาศประกวดราคา เนื่องจากเห็นว่าเป็นการรับหลักประกันของที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๕๒/๒๕๔๘ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีเข้าเสนอราคาตามประกาศประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างกลุ่มอาคารทางสังคมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ผู้ถูกฟ้องคดี) โดยเสนอราคาต่ำกว่าราคากลาง แต่เนื่องจากผู้ฟ้องคดีคำนวณราคาลาดเคลื่อน จึงแจ้งขอยกเลิกการเสนอราคาดังกล่าวต่อประธานคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาและอธิการบดีของผู้ถูกฟ้องคดี แต่ผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือแจ้งว่าเห็นควรจ้างผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ก่อสร้างอาคารดังกล่าวและเรียกให้ผู้ฟ้องคดีเข้าทำสัญญา แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้ไปลงนามในสัญญาภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีหนังสือแจ้งใช้สิทธิรับหลักประกันของของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งรับหลักประกันของไม่ชอบด้วยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ ประกอบกับผู้ถูกฟ้องคดีมิได้รับความเสียหายใดๆ จากกรณีข้างต้น จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดียกเลิกคำสั่งรับหลักประกันของดังกล่าว

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ข้อพิพาทในคดีนี้เกิดจากการที่ประกาศประกวดราคาข้างต้น ซึ่งเป็นคำเชื้อเชิญให้ทำคำเสนอและแบบใบเสนอราคาได้กำหนดเงื่อนไขว่า หากผู้ฟ้องคดีไม่ทำสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดียอมให้ผู้ถูกฟ้องคดีรับหลักประกันซองหรือเรียกซองจากผู้ออกหนังสือค้ำประกัน รวมทั้งยินดีชดใช้ค่าเสียหายใดๆ ที่อาจมีแก่ผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้ยื่นใบเสนอราคา (คำเสนอ) ตามแบบดังกล่าว โดยยอมรับตามเงื่อนไขที่กำหนดข้างต้น และผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสนองเป็นหนังสือแจ้งผู้ฟ้องคดีว่า ผู้ถูกฟ้องคดีเห็นควรจ้างผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ก่อสร้างอาคารดังกล่าว ข้อพิพาทในคดีนี้จึงไม่ใช่ข้อพิพาทว่าการประกวดราคาไม่ชอบด้วยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ หรือคำสั่งรับคำเสนอรับจ้างไม่ชอบอันเป็นการพิพาทว่าคำสั่งทางปกครองไม่ชอบตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แต่เป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับข้อตกลงตามประกาศประกวดราคาซึ่งได้มีคำเสนอและคำสนองอันจะก่อให้เกิดสัญญาก่อสร้างกลุ่มอาคารทางสังคมศาสตร์ที่เป็นสัญญาทางปกครองต่อไปแล้ว ข้อตกลงดังกล่าวจึงถือเป็นสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ด้วย คดีนี้จึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

๔.๒ ข้อพิพาทเกี่ยวกับการฟ้องเรียกค่าเสียหายจากการที่ผู้ชนะการเสนอราคาไม่เข้าทำสัญญากับหน่วยงานทางปกครองผู้จัดให้มีการเสนอราคา

- กรณีฟ้องขอให้ผู้ชนะการสอบราคาชำระค่าเสียหายให้กับหน่วยงานทางปกครองผู้จัดให้มีการสอบราคา เนื่องจากบุคคลดังกล่าวไม่เข้าทำสัญญาจ้างตามประกาศสอบราคาภายในเวลาที่กำหนด เป็นเหตุให้หน่วยงานทางปกครองต้องทำสัญญาจ้างกับผู้รับจ้างรายอื่นซึ่งเสนอราคาสูงกว่า

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๕๕/๒๕๕๐ กรณีที่กรมชลประทาน (ผู้ฟ้องคดี) ประกาศสอบราคาจ้างเหมาซ่อมแซมฝาย โดยมีผู้ถูกฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด ผู้ฟ้องคดีจึงรับราคาของผู้ถูกฟ้องคดีและมีหนังสือแจ้งกำหนดวันให้ไปทำสัญญาจ้างก่อสร้าง แต่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้ไปทำสัญญาจ้างภายในเวลาที่กำหนด ผู้ฟ้องคดีจึงต้องทำสัญญาจ้างกับผู้เสนอราคาต่ำสุดรายถัดไปแทนผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งกรณีดังกล่าวทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายจากการที่ต้องจ้างผู้รับจ้างรายใหม่โดยมีค่าจ้างที่สูงขึ้น จึงได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายดังกล่าวให้แก่ผู้ฟ้องคดี แต่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่นำเงินมาชำระให้แก่ผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ประกาศสอบราคาจ้างมีลักษณะเป็นคำเชื้อเชิญ

ให้ผู้มีอาชีพรับจ้างก่อสร้างทำคำเสนอต่อผู้ฟ้องคดี เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีได้ยื่นใบเสนอราคาต่อผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการทำคำเสนอขอเข้าทำสัญญาจ้างกับผู้ฟ้องคดี และการที่ผู้ฟ้องคดีได้พิจารณาอนุมัติรับราคาที่ผู้ถูกฟ้องคดีเสนอและมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีมาทำสัญญาจ้างกับผู้ฟ้องคดี โดยผู้ถูกฟ้องคดีได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าวแล้วนั้น ถือว่าผู้ฟ้องคดีได้เลือกให้ผู้ถูกฟ้องคดีเป็นผู้ชนะการสอบราคาและได้สนองรับคำเสนอของผู้ถูกฟ้องคดีแล้ว ดังนั้น เมื่อคำสนองของผู้ฟ้องคดีตรงกับคำเสนอของผู้ถูกฟ้องคดีจึงทำให้เกิดสัญญาประเภทหนึ่งซึ่งเรียกว่า “สัญญาสอบราคา” โดยคู่สัญญาตามสัญญาสอบราคามีความผูกพันกันในฐานะที่จะเข้าทำสัญญาจ้างเป็นหนังสืออีกชั้นหนึ่ง และเมื่อสัญญาสอบราคาดังกล่าวมีคู่สัญญาฝ่ายผู้ฟ้องคดีเป็นหน่วยงานทางปกครอง อีกทั้ง คู่สัญญาฝ่ายผู้ฟ้องคดีมีเอกสิทธิ์ในการเลือกคู่สัญญา ควบคุมการปฏิบัติตามสัญญา แก้ไขสัญญา และเลิกสัญญาได้ฝ่ายเดียว อันเป็นข้อกำหนดในสัญญาที่ไม่ค่อยพบในสัญญาทางแพ่ง สัญญาสอบราคาดังกล่าวจึงแสดงถึงลักษณะพิเศษในการใช้อำนาจทางปกครองหรือการดำเนินกิจการทางปกครองเพื่อให้การบริการสาธารณะบรรลุผล อันมีลักษณะเป็นสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ และแม้ว่ากฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จะกำหนดให้การอนุมัติการจ้างเป็นคำสั่งทางปกครองด้วยก็ตาม แต่คำสั่งทางปกครองของผู้ฟ้องคดีที่อนุมัติการจ้างเป็นคำสั่งทางปกครองที่ให้สิทธิแก่ผู้ถูกฟ้องคดีในการเข้าทำสัญญาจ้างกับผู้ฟ้องคดี ซึ่งการเข้าทำสัญญาจ้างดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานของความยินยอมซึ่งกันและกันระหว่างคู่สัญญาตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญา คำสั่งทางปกครองที่อนุมัติการจ้างจึงมิได้มีสภาพบังคับให้กระทำการหรือห้ามมิให้กระทำการ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจนำกระบวนการบังคับทางปกครองไปใช้บังคับกับผู้ถูกฟ้องคดีได้ ประกอบกับคดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องคดีต่อศาลเพื่อขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหาย อันเนื่องมาจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่เข้าทำสัญญาจ้างกับผู้ฟ้องคดี กรณีจึงเป็นคดีที่มีข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ปฏิบัติตามสัญญาสอบราคา เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

บทที่ ๓

แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด เกี่ยวกับเงื่อนไขในการฟ้องคดี

ในการพิจารณาเพื่อให้ทราบว่าศาลจะสามารถรับคำฟ้องไว้พิจารณาพิพากษาได้หรือไม่ เมื่อได้พิจารณาแล้วว่าคำฟ้องใดเป็นคดีพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ดังปรากฏตามตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดในบทที่ ๒ ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไป คือ กรณีที่ฟ้องนั้นเป็นไปตามเงื่อนไขในการฟ้องคดีปกครองหรือไม่ ซึ่งในคดีพิพาทเกี่ยวกับการพัสดุมียตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดในประเด็นเกี่ยวกับเงื่อนไขในการฟ้องคดีปกครองที่น่าสนใจ ดังนี้

๑. เงื่อนไขเกี่ยวกับการเป็นผู้เสียหาย

มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง^{๑๓๘} แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ บัญญัติให้ผู้ที่จะมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองต้องเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการกระทำหรืองดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งในคดีพิพาทเกี่ยวกับการพัสดุนั้น ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยในประเด็นเกี่ยวกับเงื่อนไขการเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายอันจะเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองในแต่ละขั้นตอนของการจัดซื้อหรือจัดจ้าง ดังนี้

^{๑๓๘} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๔ หน้า ๗๘

๑.๑ ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายในขั้นตอนการฟ้องโต้แย้งเอกสารหรือประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้าง

๑) กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่มีสิทธิฟ้องคดี

กรณีนี้มีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจแบ่งออกตามวิธีการจัดซื้อหรือจัดจ้างแต่ละวิธี ดังนี้

(๑) การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา

- กรณีที่ผู้ยื่นซองสอบราคาฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองปฏิเสธไม่พิจารณาการเสนอราคาโดยอ้างว่ายื่นซองเสนอราคาไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศสอบราคา ขอให้ศาลยกเลิกการสอบราคา

: คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๕๙/๒๕๔๘ กรณีที่กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศสอบราคาจ้างเหมาเอกชนเพื่อทำงานรักษาความปลอดภัย งานทำความสะอาด และงานดูแลสนามหญ้า โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิยื่นซองสอบราคาว่าต้องเป็นผู้มีอาชีพในงานทั้งสามประเภท และจะพิจารณาตัดสินจากราคารวมของงานทั้งสามประเภทเป็นหลัก รวมทั้งจะจ่ายค่าจ้างในแต่ละงวดโดยเหมารวมงานทั้งสามประเภท ผู้ฟ้องคดีซึ่งมีอาชีพรับจ้างทำความสะอาดได้ยื่นซองสอบราคาเฉพาะงานทำความสะอาดเพียงรายการเดียว ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่พิจารณาการเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมเนื่องจากประกาศสอบราคาดังกล่าวมีเจตนาที่ดักั้นผู้ประกอบการรายย่อยและเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับเหมาเพียงรายเดียว รวมทั้งเป็นการดำเนินการสอบราคาที่น่าจะไม่ชอบด้วยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลสั่งยกเลิกการสอบราคาตามประกาศสอบราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีมุ่งประสงค์จะขอให้ศาลพิจารณาพิพากษาว่าประกาศสอบราคาชอบด้วยกฎหมายหรือไม่อันเป็นข้อพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ และหากประกาศดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลย่อมมีอำนาจเพิกถอนประกาศตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ ผู้ฟ้องคดีจึงย่อมมีสิทธิฟ้องคดีนี้ได้ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

(๒) การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา

(๒.๑) กรณีที่ผู้ซื้อเอกสารประกวดราคา (ยังไม่ได้ยื่นซองประกวดราคา) ฟ้องขอให้ศาลพิพากษาว่า ประกาศประกวดราคาไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเห็นว่าประกาศดังกล่าวกำหนดเงื่อนไขในการเสนอราคาในลักษณะที่เป็นการเพิ่มภาระให้กับผู้เสนอราคา รวมทั้งเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้เสนอราคาบางรายและกีดกันผู้เสนอการรายอื่นไม่ให้เข้าร่วมเสนอราคา

: คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๒๐/๒๕๔๙ กรณีที่กรมส่งเสริมการเกษตรได้มีประกาศประกวดราคาจ้างก่อสร้างโรงเรือนอนุบาลแม่พันธุ์และผลิตพันธุ์พืชเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ โดยกำหนดเงื่อนไขในการเสนอราคาให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาต้องเป็นผู้เคยมีผลงานก่อสร้างโดยมีมูลค่าไม่น้อยกว่าจำนวนที่กำหนดในประกาศฯ ให้ผู้เสนอราคาต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่กรรมการไปทำการตรวจสอบความถูกต้องของผลงาน และให้ผู้เสนอราคาต้องมีบุคลากรด้านวิศวกรรมเกษตรที่มีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า ๑๐ ปี โดยต้องทำงานประจำกับผู้เสนอราคาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี ผู้ฟ้องคดีได้ซื้อเอกสารประกวดราคาดังกล่าว แต่ไม่ได้ยื่นซองประกวดราคาเนื่องจากเห็นว่าเงื่อนไขในประกาศฯ เป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายที่ไม่อาจประเมินราคาได้ให้กับผู้เสนอราคา ในขณะที่ประกาศประกวดการรับจ้างก่อสร้างทำนองเดียวกันในครั้งที่ผ่านมากำหนดเงื่อนไขไว้ต่ำกว่าครั้งนี้นัก ประกาศครั้งนี้จึงมีลักษณะเอื้อประโยชน์ให้ผู้เสนอราคาบางรายและกีดกันผู้เสนอการรายอื่นมิให้เข้าร่วมเสนอราคา เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลขอให้พิพากษาให้ประกาศฯ ของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นประกาศที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ประกาศประกวดราคาดังกล่าวเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเพื่อใช้พิจารณาสั่งการต่อไปว่าจะรับผู้เสนอราคาเป็นคู่สัญญาหรือไม่ และเป็นการกระทำเพื่อให้บรรลุผลตามกฎหมายโดยมิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่จะมีผลต่อสถานภาพของสิทธิและหน้าที่ของบุคคลจนกว่าจะมีการสั่งการต่อไป ดังนั้น ประกาศประกวดราคาจึงไม่เป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕^{๓๙} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่มีลักษณะเป็นการกระทำทางปกครองที่มีผลกระทบต่อการได้สิทธิหรือเสียสิทธิในการเข้าเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี เมื่อมิได้มีกฎหมายใดกำหนดให้ผู้ฟ้องคดีต้องดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนการฟ้องคดี และแม้ว่าในเอกสารประกวดราคาจะมีข้อกำหนดให้ผู้ยื่นซองประกวดราคาที่เห็นว่ารายละเอียดของสิ่งของที่จะจัดจ้างตามประกาศประกวดราคาไม่เป็นธรรม

^{๓๙} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๓ หน้า ๗๘

ให้ร้องเรียนต่อปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก่อนการยื่นซองเสนอราคาไม่น้อยกว่า ๓ วันทำการก็ตาม แต่เมื่อผู้ฟ้องคดีมิได้เป็นผู้เสนอราคาหรือยื่นซองประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีจึงไม่จำเป็นต้องร้องเรียนขอความเป็นธรรมตามข้อกำหนดในเอกสารประกวดราคาข้างต้น และย่อมเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีนี้ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๒.๒) กรณีที่ผู้มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการประกวดราคา (แต่ไม่ได้ซื้อเอกสารประมูลซื้อและไม่ได้เข้ายื่นเอกสารประมูลซื้อ) ฟ้องขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนประกาศประมูลซื้อครุภัณฑ์เนื่องจากเห็นว่าประกาศดังกล่าวกำหนดคุณสมบัติของครุภัณฑ์เอื้อประโยชน์ให้ผู้เสนอราคาบางรายและกีดกันผู้ฟ้องคดีไม่ให้เข้าแข่งขันในการเสนอราคา

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๖๗/๒๕๕๔ กรณีที่เทศบาลตำบลศาลเจ้าไก่อต้อ (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้ออกประกาศประมูลซื้อครุภัณฑ์เพื่อจัดซื้อรถยนต์บรรทุกน้ำดับเพลิงแบบอเนกประสงค์ และรถยนต์กระเช้าดับเพลิงและกู้ภัย ซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่าประกาศดังกล่าวมีการกำหนดรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะพัสดุที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบการบางรายและกีดกันผู้ฟ้องคดีไม่ให้เข้าแข่งขันในการเสนอราคา จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนประกาศประมูลซื้อครุภัณฑ์ข้างต้น ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อผู้ฟ้องคดีเป็นบริษัทที่จดทะเบียนประกอบกิจการจำหน่ายรถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์ และรถดับเพลิงชนิดต่างๆ อันเป็นครุภัณฑ์ที่ผู้ถูกฟ้องคดีต้องการประมูลซื้อ ได้กล่าวอ้างว่าประกาศประมูลซื้อครุภัณฑ์ของผู้ถูกฟ้องคดีได้กำหนดคุณสมบัติของครุภัณฑ์เอื้อประโยชน์ให้ผู้เสนอราคาบางรายและกีดกันผู้ฟ้องคดีไม่ให้เข้าแข่งขันในการเสนอราคา ซึ่งหากไม่มีการกำหนดคุณสมบัติดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีย่อมมีโอกาสได้เข้าแข่งขันในการเสนอราคา และอาจได้รับสิทธิเข้าทำสัญญาซื้อขายกับผู้ถูกฟ้องคดี ขอให้ศาลเพิกถอนประกาศประมูลซื้อครุภัณฑ์ของผู้ถูกฟ้องคดี อันเป็นคำขอที่ศาลกำหนดคำบังคับให้ได้ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีนี้ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

(๒.๓) กรณีที่ผู้ซื้อเอกสารประกวดราคาตามประกาศประกวดราคา ฟ้องขอให้ศาลพิพากษาให้หน่วยงานทางปกครองคืนเงินค่าซื้อเอกสารประกวดราคาเนื่องจากเห็นว่าเอกสารประกวดราคากำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเสนอราคาเพิ่มเติมจากประกาศประกวดราคา ทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถเข้าร่วมเสนอราคาตามการกำหนดคุณสมบัติที่กำหนดเพิ่มเติมดังกล่าวได้

: คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๙๘/๒๕๕๔ กรณีที่ผู้ฟ้องคดี ชื้อเอกสารประกวดราคาตามประกาศประกวดราคาจ้างดำเนินการโครงการจัดทำแผนที่เพื่อการ บริหารทรัพยากรธรรมชาติและทรัพย์สินของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) เพื่อดำเนินการจัดทำแผนที่รูปถ่ายทางอากาศครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ จึงได้ทราบว่าเอกสาร ประกวดราคากำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเสนอราคาเพิ่มเติมจากประกาศประกวดราคา ซึ่งผู้ฟ้องคดีไม่สามารถเข้าร่วมเสนอราคาตามการกำหนดคุณสมบัติที่กำหนดเพิ่มเติมดังกล่าว ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์คืนเงินค่าซื้อเอกสาร ประกวดราคาให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อการที่ปลัดกระทรวงเกษตร และสหกรณ์กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเสนอราคาเพิ่มเติมจากประกาศประกวดราคา ทำให้ ผู้ฟ้องคดีถูกตัดสิทธิไม่ให้เข้าร่วมเสนอราคา จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหายตามมาตรา ๔๒วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๓) การจัดซื้อหรือจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

- กรณีที่ผู้มีอาชีพผลิตสินค้าประเภทเดียวกับที่ระบุตามประกาศ ประมูลซื้อไม่สามารถเข้าแข่งขันเสนอราคาได้เนื่องจากขาดคุณสมบัติตามประกาศดังกล่าว ฟ้องขอให้ประกาศฯ เป็นประกาศที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือให้เพิกถอนประกาศฯ เนื่องจากเป็นประกาศที่มีลักษณะเป็นการกีดกันสินค้าที่ผลิตในประเทศไทยหรือ เอื้อประโยชน์แก่ผู้เสนอราคากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

(๓.๑) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๒๕/๒๕๕๐ กรณีที่องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนครนายก (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประมูลซื้อรถบดสันสะท้อนชนิดล้อหน้าเหล็ก ผิวเรียบล้อหลังยางด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดรายละเอียดคุณลักษณะของรถดังกล่าว ไว้ว่าตัวรถและเครื่องยนต์ต้องเป็นยี่ห้อเดียวกัน ผู้เสนอราคาต้องรับประกันว่ามีอะไหล่สำรอง เพื่อการบำรุงรักษาภายในอายุงานไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ ชั่วโมงการทำงาน และต้องมีศูนย์บริการ อยู่ห่างจากผู้ถูกฟ้องคดีไม่เกิน ๑๐๐ กิโลเมตร ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ผลิตเครื่องจักรต่างๆ ที่ใช้ในการ ก่อสร้างเห็นว่า ประกาศประมูลซื้อดังกล่าวมีลักษณะที่เป็นการกีดกันสินค้าที่ผลิตในประเทศไทย ไม่ก่อให้เกิดการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เป็นการสร้างภาระให้ผู้เสนอราคา และขัดต่อ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ ทำให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งประสงค์จะยื่นซองประกวดราคาขาดคุณสมบัติที่จะเข้าเสนอ ราคา เป็นเหตุให้ไม่สามารถเข้าแข่งขันเสนอราคาตามประกาศดังกล่าวได้ จึงนำคดีมาฟ้อง ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ประกาศข้างต้นเป็นประกาศที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อกรณีนี้ผู้ฟ้องคดีในฐานะผู้เข้าเสนอราคาตามประกาศที่พิพาทได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกำหนดรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะตามประกาศของผู้ถูกฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำของหน่วยงานทางปกครองตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๓.๒) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๖๕/๒๕๕๑ กรณีเทศบาลนครภูเก็ต (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประมูลจ้างติดตั้งเครื่องนับถอยหลังสัญญาณไฟจราจรโดยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นบริษัทผู้ผลิตและรับจ้างติดตั้งสัญญาณไฟจราจรและเครื่องนับเวลาถอยหลังได้ซื้อเอกสารประกวดราคาดังกล่าวแล้วเห็นว่า ประกาศประกวดราคาไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากการกำหนดรายละเอียดและข้อกำหนดผลิตภัณฑ์หลอดไฟ (LED) เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้เสนอราคากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่อาจเข้าเสนอราคาได้ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนประกาศประกวดราคาดังกล่าว **ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า** เมื่อผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ประกอบกิจการรับจ้างหรือจ้างเหมาเกี่ยวกับการติดตั้งออกแบบสัญญาณไฟจราจร สัญญาณไฟกระพริบ และเครื่องนับเวลาถอยหลังเป็นอาชีพหลัก และได้ซื้อเอกสารตามประกาศประกวดราคาจ้างดังกล่าวโดยมีความประสงค์ที่จะเข้าเสนอราคาเห็นว่า การกำหนดรายละเอียดและข้อกำหนดของผลิตภัณฑ์ตามประกาศประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะเป็นการเอื้อประโยชน์แก่ผู้เสนอราคากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่อาจเข้าเสนอราคาได้ ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้จากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าวตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๓.๓) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๑๓/๒๕๕๔ กรณีผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ซื้อเอกสารประมูลซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) กำหนดคุณลักษณะเฉพาะทางเทคนิคของหน่วยประมวลผลกลางของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ประสงค์จะซื้อว่าต้องเป็นยี่ห้อ Intel Celeron ซึ่งเป็นการระบุยี่ห้อโดยเฉพาะเจาะจง อันมีลักษณะเป็นการกีดกันมิให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ว่าจ้างการผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์หน่วยประมวลผลกลางยี่ห้อ AMD เข้าแข่งขันเสนอราคาในครั้งนี้ ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนประกาศประมูลซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ดังกล่าว **ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า** เมื่อผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ประกอบกิจการประกอบและจำหน่ายเครื่องคอมพิวเตอร์ทุกชนิด และได้รับการแต่งตั้งให้เป็น OME (ว่าจ้างการผลิต) เฉพาะหน่วยประมวลผลกลาง (CPU) ยี่ห้อ AMD และได้ซื้อเอกสารการประกวดราคาในครั้งนี้ จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากประกาศดังกล่าว

(๓.๔) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๗๙/๒๕๕๕ กรณีผู้ฟ้องคดีเป็นนิติบุคคล ประเภทบริษัทจำกัด ประกอบกิจการด้านการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ฟ้องว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้ออกประกาศประกวดราคาซื้อครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเสนอราคาว่า คณะกรรมการประกวดราคาอาจจะขอไปดูผลงานที่บริษัทฯ ผู้เสนอราคาได้เคยพัฒนาโปรแกรมระบบดังกล่าวให้กับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ตามที่ขอเพื่อประกอบการพิจารณา อันมีลักษณะเป็นการกีดกันผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ ทำให้ผู้ฟ้องคดีหมดโอกาสที่จะได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้รับจ้าง รวมทั้งการที่ประกาศดังกล่าวกำหนดราคาขายเอกสารประกวดราคาในราคาชุดละ ๒,๐๐๐ บาท เป็นการกำหนดราคาที่สูงเกินสมควร ขัดต่อระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนข้อกำหนดตามเอกสารประกาศประกวดราคาดังกล่าว และให้มหาวิทยาลัยฯ กำหนดราคาขายเอกสารประกวดราคาให้มีความเหมาะสม ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อผู้ฟ้องคดีจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ประเภทบริษัทจำกัด ประกอบกิจการด้านการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นงานรับจ้างลักษณะเดียวกันกับงานจ้างตามประกาศประกวดราคา และมีความประสงค์ที่จะเข้าร่วมเสนอราคาตามประกาศประกวดราคาดังกล่าว และเมื่อผู้ฟ้องคดีได้ศึกษาและพิจารณาหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้รับจ้างตามประกาศประกวดราคาดังกล่าวแล้วเห็นว่าหลักเกณฑ์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งหากผู้ฟ้องคดีซื้อเอกสารประกวดราคาและเข้าร่วมเสนอราคา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ย่อมต้องพิจารณาคัดเลือกผู้รับจ้างตามหลักเกณฑ์การพิจารณาดังกล่าว และย่อมเป็นที่คาดการณ์ได้ว่าผู้ฟ้องคดีจะไม่ผ่านการคัดเลือกให้เป็นผู้รับจ้างตามประกาศประกวดราคาอย่างแน่นอน กรณีจึงถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องจากการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ได้ออกประกาศประกวดราคาที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีนี้ ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีนี้ต่อศาลโดยมีพิกัดข้อซื้อเอกสารประกวดราคาและเข้าร่วมเสนอราคาตามประกาศประกวดราคาดังกล่าวแต่อย่างใด

๒) กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีไม่เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่มีสิทธิฟ้องคดี

กรณีนี้มีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา ดังนี้

- กรณีผู้ซื้อเอกสารสอบราคาแต่ยังไม่ได้ยื่นเสนอราคา ย่อมไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่จะมีสิทธิฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนประกาศสอบราคาจ้างซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถเข้าแข่งขันเสนอราคาได้

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๐๖/๒๕๔๘ กรณีที่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศสอบราคาจ้างเหมาก่อสร้างปรับปรุงภายในวัดหัวเวียงและวัดปางล้อย โดยกำหนดชื่อและชนิดของวัสดุที่ต้องการจ้างเหมาก่อสร้างในแบบแปลนว่าต้องเป็นบล็อกปูพื้นแบบ Cobble Stone หรือมาตรฐานเทียบเท่า ซึ่งเป็นชื่อสินค้าของผู้ผลิตรายหนึ่ง ผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็นผู้ซื้อเอกสารสอบราคาโครงการดังกล่าวเห็นว่าประกาศสอบราคาฯ ขัดต่อระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ และทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถเข้าแข่งขันเสนอราคาได้ เนื่องจากสินค้าที่ระบุตามประกาศสอบราคาฯ มีจำหน่ายเฉพาะในเขตท้องที่จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งมีราคาสูง และต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนย้าย ทำให้สินค้าตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ผลิตในจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่มีโอกาสได้จำหน่าย ผู้ฟ้องคดีได้ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีแก้ไขข้อกำหนดดังกล่าวแล้ว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีเพิกเฉย ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนประกาศสอบราคาดังกล่าว **ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า** ประกาศสอบราคาข้างต้นมีสถานะเป็นเพียงการชี้ชวน โดยมีการกำหนดคุณลักษณะของสิ่งของที่ต้องการจะจัดซื้อหรือจัดจ้าง รวมทั้งการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าเสนอราคาเท่านั้น แม้ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเกณฑ์ของวัสดุที่จะใช้ก่อสร้างไว้ แต่ก็ เป็นวัสดุที่ผู้เข้าแข่งขันทุกรายสามารถที่จะหาได้ในสถานะเท่าเทียมกันในขณะเสนอราคา ไม่ได้มีผลกระทบต่อสิทธิของผู้ฟ้องคดีโดยเฉพาะแต่อย่างใด อีกทั้งการกำหนดวัสดุตามแบบแปลนการจ้างเหมาก่อสร้างมีผลกระทบต่อผู้ชนะการสอบราคาและได้รับการคัดเลือกเข้าเป็นผู้รับจ้างเท่านั้น ผู้ฟ้องคดีเป็นเพียงผู้ซื้อเอกสารสอบราคายังไม่ได้เป็นผู้ชนะการสอบราคา จึงไม่ใช่ผู้เดือดร้อนเสียหายที่จะมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๑.๒ ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายในขั้นตอนการเผยแพร่ประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้าง

ในขั้นตอนนี้มีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจเกี่ยวกับการฟ้องโต้แย้งการดำเนินการจัดส่งประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้างไปยังผู้มีอาชีพที่เกี่ยวข้องในการจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีการสอบราคา โดยเป็นกรณีที่ผู้ซึ่งเสียโอกาสในการเข้าแข่งขันเสนอราคาฟ้องขอให้เพิกถอนประกาศสอบราคา เนื่องจากเห็นว่าหน้าที่หน่วยงานทางปกครองไม่จัดส่งประกาศเผยแพร่การสอบราคาให้ทราบตามที่ได้เคยมีหนังสือแจ้งขอให้จัดส่งทุกครั้งที่มีการสอบราคานั้น เป็นการดำเนินการสอบราคาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งศาลปกครองสูงสุดมีคำวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดียังไม่เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่จะมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ดังนี้

- หน่วยงานทางปกครองไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องส่งประกาศสอบราคาให้กับผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ และเป็นหน้าที่ของผู้สนใจที่จะต้องติดตามข้อมูลการประกาศสอบราคาของหน่วยงานราชการด้วยตนเอง ความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายของผู้ฟ้องคดีที่ไม่มีโอกาสเข้าแข่งขันการสอบราคา จึงไม่ได้เกิดจากการกระทำของหน่วยงานทางปกครอง ผู้ฟ้องคดีจึงไม่เป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๘๓/๒๕๔๙ กรณีฟ้องว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสัก (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโคน (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ประกาศสอบราคาจ้างเหมาโครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ และซ่อมแซมผิวถนนคอนกรีตตามลำดับ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองไม่จัดส่งประกาศเผยแพร่การสอบราคาดังกล่าวให้กับผู้ฟ้องคดีตามที่ผู้ฟ้องคดีเคยมีหนังสือแจ้งขอให้จัดส่งประกาศเผยแพร่การสอบราคาและเอกสารสอบราคา ทุกครั้งที่มีการประกาศสอบราคา เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีไม่มีโอกาสเข้าแข่งขันในการสอบราคา ดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดียกเลิกการสอบราคาดังกล่าว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือแจ้งผู้ฟ้องคดีว่าได้ดำเนินการสอบราคาโดยถูกต้องตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยข้างต้นแล้ว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม และไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอน

ประกาศสอบราคาของผู้ถูกฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง (๑)^{๔๐} ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นเพียงกำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดำเนินการจัดส่งประกาศเผยแพร่การสอบราคาและเอกสารสอบราคาไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานที่สอบราคานั้นโดยตรงหรือทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับถ้วนพิเศษไม่น้อยกว่าห้าราย และให้ปิดประกาศเผยแพร่การสอบราคาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของตน และปิดประกาศไว้ที่ศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารการซื้อการจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลระดับอำเภอและแจ้งให้นายอำเภอทราบเท่านั้น การที่ผู้ฟ้องคดีจะทราบการประกาศสอบราคาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ก็เป็นหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีที่ต้องติดตามข้อมูลการประกาศสอบราคาของหน่วยงานราชการด้วยตนเอง ตามที่หน่วยงานราชการได้ปิดประกาศเผยแพร่ไว้ ณ สถานที่ต่างๆ ดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่มีหน้าที่ต้องส่งประกาศสอบราคาให้กับผู้ฟ้องคดีทราบโดยเฉพาะ และเป็นดุลพินิจของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่จะดำเนินการจัดส่งประกาศการสอบราคาดังกล่าว ความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายของผู้ฟ้องคดีที่ไม่มีโอกาสเข้าแข่งขันการสอบราคา จึงไม่ได้เกิดจากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีผู้ฟ้องคดีจึงไม่เป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๔๐/๒๕๕๐ และที่ ๒๙๑/๒๕๕๑ วินิจฉัยแนวทางเดียวกัน)

หมายเหตุ เกี่ยวกับประเด็นเรื่องการจัดส่งประกาศสอบราคานี้ ศาลปกครองสูงสุดเคยมีคำวินิจฉัยในเนื้อหาของคดีไว้ในคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๕๒/๒๕๔๙ และที่ อ.๖๕/๒๕๕๓ ซึ่งมีรายละเอียดโดยสรุปว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าหน่วยงานทางปกครองได้จัดส่งและเผยแพร่ประกาศและเอกสารจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปตามที่ระเบียบว่าด้วยการพัสดุกำหนดไว้โดยชอบแล้ว ประกอบกับระเบียบว่าด้วยการพัสดุมิได้กำหนดหน้าที่ให้หน่วยงานทางปกครองต้องจัดส่งประกาศหรือเอกสารจัดซื้อจัดจ้างให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดโดยเฉพาะเจาะจง

^{๔๐} ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘

ข้อ ๒๗ การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคา ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ก่อนวันเปิดซองสอบราคาไม่น้อยกว่าสิบวัน ให้เจ้าหน้าที่พัสดุส่งประกาศเผยแพร่การสอบราคาและเอกสารสอบราคาไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรง หรือทางไปรษณีย์ลงทะเบียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ กับให้ปิดประกาศเผยแพร่การสอบราคาไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลและที่ว่าการอำเภอนั้น

หน่วยงานทางปกครองจึงย่อมมีดุลยพินิจที่จะจัดส่งเผยแพร่ประกาศจัดซื้อจัดจ้างไปยังผู้มีอาชีพ รายได้ได้โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและประโยชน์ต่อทางราชการ และกรณีถือเป็นหน้าที่ ของผู้ประกอบการที่ต้องติดตามข้อมูลการประกาศประกวดราคาของหน่วยงานราชการ ด้วยตนเอง ดังนั้น การที่หน่วยงานทางปกครองไม่ได้ดำเนินการจัดส่งประกาศและเอกสาร จัดซื้อจัดจ้างไปยังผู้ฟ้องคดี จึงมิใช่การใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและถือมิได้ว่าเป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุแต่อย่างใด ศาลจึงพิพากษายกฟ้อง

๑.๓ ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายในขั้นตอนการดำเนินการของ คณะกรรมการจัดซื้อหรือจัดจ้าง

๑) กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย ที่มีสิทธิฟ้องคดี

กรณีนี้มีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเกี่ยวกับการจัดซื้อหรือจัดจ้าง โดยวิธีการประกวดราคา ดังนี้

(๑) กรณีที่ผู้ยื่นเสนอราคาในการประกวดราคาที่กำหนดให้ยื่นซอง เสนอราคาแบบ ๒ ซอง (ซองข้อเสนอด้านเทคนิคและซองข้อเสนอด้านราคา) ฟ้องขอให้ เพิกถอนผลการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาที่พิจารณาให้ ผู้ยื่นเสนอราคาดังกล่าวไม่ผ่านข้อเสนอด้านเทคนิค

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๕๓/๒๕๔๖ กรณีที่กรุงเทพมหานคร (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาจ้างเหมาโครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำคลองแสนแสบ และคลองลาดพร้าวลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา โดยกำหนดให้ผู้เสนอราคายื่นซองประกวดราคา แยกเป็น ๒ ซอง ได้แก่ ซองข้อเสนอด้านเทคนิคและซองข้อเสนอด้านราคา โดยจะเปิดซอง ข้อเสนอด้านราคาเฉพาะผู้ที่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิค ต่อมา คณะกรรมการพิจารณา ผลการประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดี มีมติให้ผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านข้อเสนอด้านเทคนิค ทำให้ ผู้ฟ้องคดีถูกตัดสิทธิในการเปิดซองข้อเสนอด้านราคาและไม่มีสิทธิเข้าแข่งขันประมูลราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่ากรณีดังกล่าวเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากไม่แจ้งเหตุผลให้ผู้ฟ้องคดี ทราบ และมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากการแต่งตั้งคณะกรรมการ พิจารณาผลการประกวดราคาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้บริหารของผู้ประกวดราคารายอื่น ขอให้ศาล มีคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาข้างต้น ศาลปกครอง สูงสุดวินิจฉัยว่า การที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีมติว่าผู้ฟ้องคดีไม่ผ่าน

การพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิค ทำให้ผู้ฟ้องคดีถูกตัดสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาข้อเสนอด้านราคา เนื่องจากการเปิดซองข้อเสนอด้านราคาจะเปิดซองเฉพาะรายที่ผ่านการพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอด้านเทคนิคแล้วเท่านั้น ซึ่งผู้ฟ้องคดีจะได้รับคืนซองข้อเสนอด้านราคาโดยไม่เปิดซองต่อไปนั้น ถือได้ว่าเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาในกรณีการสั่งไม่รับคำเสนอรับจ้างของผู้ฟ้องคดีอันเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๑)^{๔๑} ของกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งมีผลกระทบต่อนสภาพของสิทธิของผู้ฟ้องคดีและทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่มีสิทธิเข้าแข่งขันการประกวดราคาได้ เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายจากมติของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ เพื่อให้เพิกถอนมติของคณะกรรมการดังกล่าว

หมายเหตุ กรณีที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาพิจารณาว่าผู้เสนอราคาไม่ผ่านข้อเสนอด้านเทคนิคนี้ ตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๙/๒๕๔๗ วินิจฉัยว่าผู้เสนอราคาดังกล่าวยังไม่เป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่จะเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อให้เพิกถอนผลการพิจารณาดังกล่าวตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ (โปรดศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมจากคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๙/๒๕๔๗ ในหน้า ๙๔)

(๒) กรณีที่ผู้ยื่นเสนอราคาซึ่งไม่มีชื่อเป็นผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคในประกาศผลการพิจารณาของหน่วยงานทางปกครองผู้จัดให้มีการประกวดราคาจ้างประเภทที่กำหนดให้ยื่นเสนอราคาแบบ ๒ ซอง ฟ้องขอให้เพิกถอนประกาศผลการพิจารณาดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าเป็นผลการพิจารณาตัดสินคดีของผู้ฟ้องคดีโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๐๘/๒๕๔๙ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมยื่นข้อเสนอในการประกวดราคาจ้างบริการระบบเกมสลากระบบตามประกาศประกวดราคาของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ผู้ถูกฟ้องคดี) ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีประกาศรายชื่อผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิค โดยกำหนดให้ผู้ที่ไม่ผ่านการพิจารณาทางด้านเทคนิคมาติดต่อขอรับซองเสนอราคาและหลักประกันซองคืน ซึ่งประกาศดังกล่าวไม่มีชื่อผู้ฟ้องคดี

^{๔๑} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๗ หน้า ๙๑

เป็นผู้ผ่านการพิจารณา ผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์ผลการพิจารณาดังกล่าวของคณะกรรมการจัดจ้างฯ ซึ่งมีผลเป็นการตัดสินคดีผู้ฟ้องคดีออกจากการแข่งขันเสนอราคาแล้ว แต่ผู้ถูกฟ้องคดียังคงยืนยันตามมติเดิมของคณะกรรมการฯ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณาตัดสินคดีของผู้ฟ้องคดีเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากข้อเสนอด้านเทคนิคของผู้ฟ้องคดีเป็นไปตามเอกสารการจ้างทุกประการ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนประกาศดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ประกาศรายชื่อผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคของผู้ถูกฟ้องคดีข้างต้น โดยผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ที่ไม่ผ่านการพิจารณานั้น มีนัยเป็นการออกคำสั่งไม่รับคำเสนอรับจ้างของผู้ฟ้องคดีอันเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับข้อ ๑ (๑) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และเมื่อประกาศดังกล่าวตัดสินคดีผู้ฟ้องคดีในการเสนอราคาจึงเป็นการกระทบต่อสภาพของสิทธิของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องมาจากการกระทำหรืองดเว้นการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครอง ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๒) กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีไม่เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่มีสิทธิฟ้องคดี

(๑) การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา

กรณีปรากฏคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดซึ่งเป็นกรณีที่ผู้เสนอราคาต่ำสุดในการสอบราคา แต่ไม่ได้รับการคัดเลือกให้ชนะการสอบราคา ฟ้องคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาเพื่อให้ชดใช้ค่าเสียหายหรือให้ศาลเพิกถอนคำสั่งยกเลิกการสอบราคาของหน่วยงานทางปกครอง จากการที่คณะกรรมการฯ เสนอความเห็นต่อผู้มีอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้างให้ตัดสินคดีของผู้ฟ้องคดีและให้ยกเลิกการสอบราคาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนี้

- มติหรือความเห็นของคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาที่เสนอผู้มีอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้างให้ตัดสินคดีของผู้ฟ้องคดีและให้ยกเลิกการสอบราคา เป็นเพียงกระบวนการพิจารณาภายในของฝ่ายปกครอง ยังไม่มีผลเป็นการกระทบสิทธิของผู้ฟ้องคดี

^{๑๒} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๓ หน้า ๗๘

ตามกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำของคณะกรรมการฯ ที่จะมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

(๑.๑) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๖๘/๒๕๕๙ ผู้ฟ้องคดียื่นขอเสนอราคาในการสอบราคาซื้อแบบสำรวจข้อมูล จปฐ ของเทศบาลนครสมุทรสาคร (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) โดยผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่คณะกรรมการเปิดซองสอบราคา (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ได้พิจารณาและเสนอความเห็นต่อนายกเทศมนตรีนครสมุทรสาคร (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ในฐานะผู้มีอำนาจจัดซื้อหรือจัดจ้างให้ตัดสิทธิผู้ฟ้องคดีไม่ให้เป็นผู้ชนะการสอบราคาโดยอ้างว่า ผู้ฟ้องคดีขาดคุณสมบัติในการเป็นผู้เสนอราคาและให้ยกเลิกการสอบราคาดังกล่าว ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีคำสั่งยกเลิกการสอบราคาและดำเนินการสอบราคาครั้งใหม่ตามความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งยกเลิกการสอบราคาดังกล่าวทำให้ได้รับความเสียหาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้เงินแก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ในส่วนของการฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นั้น มติและความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่เสนอผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตัดสิทธิผู้ฟ้องคดีไม่ให้เป็นผู้ชนะการเสนอราคา โดยให้ยกเลิกการสอบราคาและให้ดำเนินการสอบราคาใหม่นั้น เป็นการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ พิจารณาออกคำสั่งทางปกครอง ความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ยังไม่มีผลเป็นการกระทบสิทธิของผู้ฟ้องคดีตามกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นคู่กรณีพิพาททางปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๑.๒) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๙๘/๒๕๕๙ ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมยื่นขอสอบราคาโครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กตามประกาศสอบราคาขององค์การบริหารส่วนตำบลจารพัด (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) โดยเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่เจ้าหน้าที่รับของสอบราคาจ้าง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) และคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาจ้าง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗) เห็นว่าเอกสารการเสนอราคาจ้างของผู้ฟ้องคดีไม่สมบูรณ์เพราะขาดหนังสือรับรองผลงาน จึงได้เสนอความเห็นต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจารพัด (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) เพื่อให้ประกาศยกเลิกการสอบราคาจ้างดังกล่าว ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีคำสั่งให้ยกเลิกการสอบราคาตามความเห็นข้างต้น ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การพิจารณาและเสนอความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ และคำสั่งยกเลิกการสอบราคาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งยกเลิกการสอบราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ในส่วนของการฟ้องโต้แย้งการดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓

ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ นั้น เมื่อการพิจารณาและทำความเข้าใจของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เป็นกระบวนการพิจารณาภายในของฝ่ายปกครอง จึงยังไม่มีผลทางกฎหมายออกมากระทบสิทธิของผู้ฟ้องคดีแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๒) การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา

กรณีปรากฏคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด ดังนี้

(๒.๑) ความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาที่มีมติไม่รับใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี เป็นเพียงขั้นตอนการพิจารณาภายในตามคำสั่งแต่งตั้งของหน่วยงานเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นตามลำดับขั้นต่อผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อสั่งจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อไป ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าวที่จะมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๐๗/๒๕๔๗ ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดในการประกวดราคาจ้างก่อสร้างทำนบดินและอาคารประกอบของกรมชลประทาน (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) แต่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ - ที่ ๔) มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาว่าไม่รับใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี เนื่องจากเห็นว่าผู้ฟ้องคดีเสนอขีดความสามารถและความพร้อมไม่ครบถ้วนตามที่กำหนดในเอกสารประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าข้อบกพร่องของผู้ฟ้องคดีถือว่าเป็นข้อผิดพลาดเล็กน้อย ซึ่งเข้าเงื่อนไขตามเอกสารประกวดราคาจ้างที่จะได้รับการผ่อนปรนให้รับใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณา การที่คณะกรรมการฯ มีมติไม่รับใบเสนอราคาดังกล่าวไว้พิจารณา จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่สุจริตและกลั่นแกล้งผู้ฟ้องคดีโดยไม่เป็นธรรม จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนมติของคณะกรรมการดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาที่มีมติไม่รับใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี เป็นเพียงขั้นตอนการพิจารณาภายในหน่วยงานตามคำสั่งแต่งตั้งของผู้ถูกฟ้องคดีเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นตามลำดับขั้นต่อผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อสั่งจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อไป ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าว

ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๒๗/๒๕๔๗ วินิจฉัยแนวทางเดียวกัน)

(๒.๒) กรณีของการประกวดราคาที่อยู่ในอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างของรัฐมนตรีนั้น การที่อธิบดีแจ้งผลการพิจารณาการประกวดราคาว่าผู้ฟ้องคดีทำผิดเงื่อนไขในการประกวดราคาและได้พิจารณาให้ผู้เสนอราคารายอื่นเป็นผู้ชนะการประกวดราคา ไม่ถือเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๑) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่มีผลกระทบต่อสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่จะมีสิทธินำคดีมาฟ้องเพื่อขอให้ศาลเพิกถอนหนังสือแจ้งผลการพิจารณาของอธิบดีดังกล่าวก่อนที่รัฐมนตรีจะมีคำสั่งอนุมัติจ้างผู้เสนอราคารายอื่น

: คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๖/๒๕๔๗ ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดในการประกวดราคาจ้างเหมาปรับปรุงอาคารที่พักผู้โดยสารของการท่าอากาศยานขอนแก่นตามประกาศของกรมการขนส่งทางอากาศ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) โดยกำหนดราคากลางไว้ที่ ๑๖๕,๕๙๑,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นวงเงินที่อยู่ในอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้างของรัฐมนตรีก่อนการกระทรวงคมนาคม ต่อมา อธิบดีกรมการขนส่งทางอากาศ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ได้มีหนังสือแจ้งผลการตัดสินการประกวดราคาว่า ผู้ฟ้องคดีทำผิดเงื่อนไขในการประกวดราคาและได้พิจารณาให้ผู้เสนอราคารายอื่นเป็นผู้ชนะการประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีจึงอุทธรณ์คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และยื่นฟ้องคดีต่อศาลขอให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่พิจารณาให้ผู้เสนอราคารายอื่นชนะการประกวดราคา ต่อมา ในระหว่างการพิจารณาของศาล รัฐมนตรีก่อนการกระทรวงคมนาคมได้อนุมัติสั่งจ้างผู้เสนอราคารายอื่นดังกล่าว และกรมการขนส่งทางอากาศได้แจ้งผลการไม่รับคำเสนอราคาให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การแจ้งผลการตัดสินการประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ใช่คำสั่งไม่รับคำเสนอราคาที่จะเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๑) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เพราะกรณีพิพาทเป็นการประกวดราคาซึ่งผู้ที่มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างที่จะสั่งไม่รับคำเสนอราคา คือ รัฐมนตรีก่อนการกระทรวงคมนาคม ดังนั้น การแจ้งผลการตัดสินการประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงยังไม่ส่งผลกระทบต่อสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี เมื่อผู้ฟ้องคดีมายื่นฟ้องคดีต่อศาลก่อนที่รัฐมนตรีจะมีคำสั่งอนุมัติจ้างผู้เสนอราคารายอื่น ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือ

เสียหายตามหนังสือแจ้งผลการประกวดราคาของผู้ผูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่จะมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๒.๓) การพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอทางด้านเทคนิคของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา เป็นการดำเนินการภายในของฝ่ายปกครอง อันเป็นการพิจารณาทางปกครอง ที่เป็นขั้นตอนการเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมเสนอราคาจึงไม่เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้จากกระทำดังกล่าวของคณะกรรมการฯ

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๙/๒๕๕๗ กรณีที่กรุงเทพมหานคร (ผู้ผูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาเช่าระบบคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ประกอบพร้อมจัดเตรียมสถานที่เพื่อติดตั้งสำหรับใช้เป็นศูนย์ฝึกอบรมและห้องคอมพิวเตอร์ของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร โดยกำหนดให้เป็นการยื่นเสนอราคาแบบ ๒ ซอง โดยผู้ฟ้องคดีและบริษัท อ. ต่างผ่านการพิจารณาข้อเสนอทางด้านเทคนิค แต่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการดำเนินการของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาในขั้นนี้ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากได้พิจารณาให้บริษัท อ. ผ่านการพิจารณาข้อเสนอทางด้านเทคนิค ทั้งที่ไม่สามารถจัดหาพัสดุที่มีเทคโนโลยีตรงตามข้อเสนอยื่นไว้ต่อผู้ผูกฟ้องคดี จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนการประกวดราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ในประเด็นที่ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ว่า ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการดำเนินการของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาในการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคนั้น โดยที่การพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอทางด้านเทคนิคเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาดัดสินผู้ชนะการประกวดราคา ซึ่งเป็นการดำเนินการภายในของฝ่ายปกครองอันเป็นการพิจารณาทางปกครอง ที่เป็นขั้นตอนการเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ต่อเมื่อผู้ผูกฟ้องคดีตัดสินผู้ชนะการประกวดราคาเช่าคอมพิวเตอร์ฯ โดยออกคำสั่งรับหรือไม่รับข้อเสนอเช่าของผู้เข้าร่วมประกวดราคาแล้ว การออกคำสั่งดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามกฎหมาย กระทั่งที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๕๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และเมื่อการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคเป็นขั้นตอนการดำเนินการภายในของฝ่ายปกครองเพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองแล้ว จึงย่อมไม่ใช่เป็นการกระทำอื่นใดตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ได้เป็นผู้ได้รับ

ความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ตาม มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

หมายเหตุ หากเป็นกรณีที่หน่วยงานทางปกครองที่จัดให้มีการ ประกวดราคาได้แจ้งผลการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคโดยจัดทำเป็นประกาศรายชื่อผู้ผ่าน การพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิค ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้เสนอราคาซึ่งไม่มีชื่อเป็นผู้ผ่าน การพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีขอให้เพิกถอนประกาศดังกล่าว ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ (โปรดศึกษา รายละเอียดเพิ่มเติมจากคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๐๘/๒๕๕๙ ในหน้า ๑๖๔-๑๖๕)

(๒.๔) กระบวนการประกวดราคาที่ได้กระทำภายหลังจากการตัดสินคดี ผู้ฟ้องคดีออกจากการประกวดราคาเนื่องจากไม่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิค เป็นเพียงขั้นตอนการดำเนินการก่อนที่จะมีการเสนอให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติสั่งซื้อ หรือสั่งจ้าง จึงยังไม่ถือเป็นคำสั่งทางปกครอง ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหายที่จะมีสิทธินำคดีมาฟ้องเพื่อขอให้ศาลเพิกถอนกระบวนการดังกล่าวได้

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๕๓/๒๕๕๘ กรณีสำนักงาน สลากกินแบ่งรัฐบาล (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ดำเนินการจัดจ้างบริการระบบจำหน่ายสลาก แบบเลขท้าย ๓ ตัว และ ๒ ตัว โดยวิธีประกวดราคา ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมยื่นข้อเสนอ ประกวดราคาในการดำเนินการจัดจ้างดังกล่าวในนามธุรกิจเข้าร่วม โดยในเวลาต่อมาผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ๑ ได้ประกาศรายชื่อผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคตามที่คณะกรรมการจัดจ้างบริการ ระบบเกมสลาก (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) เสนอ โดยไม่มีชื่อผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอ ด้านเทคนิคดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการพิจารณาของผู้ถูกฟ้องคดีข้างต้นซึ่งมีผลเป็นการตัดสินคดี ผู้ฟ้องคดีออกจากการประกวดราคาไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากไม่ได้แสดงข้อเท็จจริงอันเป็น สาระสำคัญ ข้อกฎหมายและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ต่อมา ได้มีการ เปิดซองข้อเสนอด้านราคาและเสนอความเห็นให้ผู้เสนอราคารายอื่นเป็นผู้ชนะการประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการพิจารณาผลการจัดจ้างดังกล่าวเป็นการพิจารณาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีข้างต้นที่ร่วมกันตัดสินคดีของผู้ฟ้องคดี จากการประกวดราคาและเพิกถอนกระบวนการประกวดราคาที่ได้กระทำภายหลังจากการ ตัดสินคดี ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ในส่วนที่ผู้ฟ้องคดีขอให้เพิกถอนกระบวนการ ประกวดราคาที่ทำในภายหลังการตัดสินคดีของผู้ฟ้องคดีนั้น จากการพิจารณาข้อกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง เห็นได้ว่าการดำเนินการที่ถูกกำหนดให้เป็นคำสั่งทางปกครองตามกฎหมาย

ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการประกวดราคาในคดีนี้ คือ การส่งไม่รับคำเสนอรับจ้างของผู้ฟ้องคดี ส่วนกระบวนการประกวดราคาที่ได้กระทำในภายหลังการตัดสินคดีผู้ฟ้องคดีนั้น เป็นเพียงขั้นตอนการดำเนินการก่อนที่จะมีการเสนอให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง จึงยังไม่เป็นคำสั่งทางปกครองตามกฎหมายกระทรวงดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงมิใช่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่จะมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

หมายเหตุ ในส่วนของการขอให้เพิกถอนประกาศตัดสินคดีของผู้ฟ้องคดีจากการประกวดราคานั้น ศาลปกครองชั้นต้นในคดีนี้ได้วินิจฉัยให้รับคำฟ้องไว้พิจารณา เนื่องจากเห็นว่าประกาศดังกล่าวเป็นกรณีการออกคำสั่งไม่รับคำเสนอรับจ้างของผู้ฟ้องคดีตามข้อ ๑ (๑) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงเป็นการกระทบสิทธิของผู้ฟ้องคดีทำให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง โดยมีคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๔๕/๒๕๔๙ วินิจฉัยในแนวทางเดียวกัน

(๒.๕) การดำเนินการพิจารณาและความเห็นของคณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคา เป็นเพียงการพิจารณาทางปกครองที่เป็นขั้นตอนการเตรียมการและการดำเนินการภายในของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองต่อไป มิใช่คำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ฟ้องคดีจึงมิใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องมาจากการกระทำของคณะกรรมการฯ ดังกล่าว

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๗๗/๒๕๕๒ กรณีที่การประกาศส่วนภูมิภาค (ผู้ถูกฟ้องคดี) โดยสำนักงานประปาเขต ๒ ได้ออกประกาศประกวดราคาจ้างเหมาวางท่อจ่ายน้ำบริเวณชุมชน โดยผู้ฟ้องคดีได้ซื้อเอกสารประกวดราคาและยื่นซองเสนอราคา และผลปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีได้เสนอราคาต่ำเป็นอันดับที่ ๒ แต่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการกระทำของคณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดีในการรับซองและเปิดซองของบริษัท ส. ซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด เป็นไปโดยไม่ถูกต้องและไม่ชอบด้วยข้อกำหนดในการประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดี เนื่องจากผู้เสนอราคารายดังกล่าวกระทำผิดเงื่อนไขตามประกาศประกวดราคา โดยยื่นเสนอราคาเกินเวลาที่กำหนด และการยื่นเสนอราคาเป็นโมฆะเนื่องจาก

หนังสือมอบอำนาจของผู้ยื่นซองมิได้ติดอากรแสตมป์ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนการรับและเปิดซองของคณะกรรมการฯ ดังกล่าวที่รับและเปิดซองใบเสนอราคาของบริษัท ส. ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การดำเนินการของคณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาในการรับและเปิดซองประกวดราคา เป็นการดำเนินการโดยคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งจากหัวหน้าส่วนราชการเพื่อจัดให้มีการยื่นซองประกวดราคาและคัดเลือกจนได้ผลการประกวดราคา รวมทั้งเสนอผลการประกวดราคาดังกล่าวต่อคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเพื่อเสนอหัวหน้าส่วนราชการพิจารณาและมีคำสั่งซื้อหรือสั่งจ้างต่อไป คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาจึงมิได้เป็นผู้มีอำนาจในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้างที่จะก่อให้เกิดคำสั่งทางปกครองในอันที่จะมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำเป็นลำดับที่สองแต่อย่างใด ดังนั้นการดำเนินการพิจารณาและมีความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าวจึงเป็นเพียงการพิจารณาทางปกครองที่เป็นขั้นตอนการเตรียมการและการดำเนินการภายในของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองต่อไป จึงมิใช่เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ผู้ฟ้องคดีจึงมิใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๓) การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ

สำหรับการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีพิเศษนั้นปรากฏคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด ดังนี้

- การเสนอความเห็นของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้กระทำไปในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นเสนอประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสั่งซื้อพิจารณาสั่งการตามข้อ ๕๐ วรรคสองของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นเพียงการพิจารณาภายในของฝ่ายปกครอง ไม่ใช่คำสั่งทางปกครองและไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพหรือสิทธิของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงมิได้เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๓๓/๒๕๔๗ กรณีการจัดซื้อที่ดินเพื่อสร้างที่ทำการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหญ้าไซ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) โดยวิธีพิเศษ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเพื่อจัดซื้อที่ดินมีมติเห็นควรจัดซื้อที่ดินของผู้ฟ้องคดี แต่ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เห็นด้วยและได้บันทึกความเห็นดังกล่าวในบันทึกของคณะกรรมการฯ เพื่อเสนอประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสั่งซื้อพิจารณา ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเพิ่มเติมและให้ดำเนินการพิจารณาการจัดซื้อใหม่ตามความเห็นที่ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าได้รับความเสียหายจากคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลยกเลิกคำสั่งดังกล่าว โดยฟ้องปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า แม้ไม่ปรากฏชัดว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เสนอความเห็นในฐานะหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุหรือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเลขานุการคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ก็เห็นได้ว่าได้กระทำไปในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นเสนอผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสั่งซื้อพิจารณาสั่งการตามข้อ ๕๐ วรรคสอง^{๑๔๓} ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ ความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ข้างต้น จึงเป็นเพียงการพิจารณาภายในของฝ่ายปกครอง ไม่ใช่คำสั่งทางปกครองและไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพหรือสิทธิของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่มีสิทธิฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๔) การจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

(๔.๑) กรณีที่ผู้ฟ้องคดีเป็นเพียงบุคคลภายนอก มิได้เป็นผู้เข้าร่วมดำเนินการในการประกวดราคา หรือมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์ใด ๆ กับการประกวดราคาดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ที่จะมีสิทธินำคดีมาฟ้องเพื่อขอให้ศาลยกเลิกคำสั่งของหน่วยงานทางปกครองที่ให้จัดจ้างผู้เสนอราคารายอื่น

^{๑๔๓} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๙๘ หน้า ๑๐๑

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๖/๒๕๕๒ กรณีที่ผู้ฟ้องคดี

ซึ่งเป็นวุฒิสมาชิกและเป็นประธานคณะกรรมการการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การสื่อสาร และโทรคมนาคม ฟ้องว่า บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ได้ดำเนินการประกวดราคาจัดจ้างสร้างระบบเชื่อมโยง Optical Fiber ภายในประเทศ ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ในลักษณะส่อไปในทางไม่สุจริต อาจทำให้รัฐเสียหาย และต่อมา ในการประชุมคณะกรรมการ กสท ได้มีมติจ้างบริษัท ม. เป็นผู้รับจ้างจัดสร้างระบบเชื่อมโยง Optical Fiber ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ยกเลิกมติของคณะกรรมการ กสท ดังกล่าว และยกเลิกสัญญาจ้างเหมาจัดสร้างระบบเชื่อมโยง Optical Fiber ระหว่างผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับบริษัท ม. ดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อผู้ฟ้องคดีเป็นบุคคลภายนอก ไม่ได้เป็นผู้เข้าร่วมดำเนินการในการประกวดราคา หรือมีส่วนเกี่ยวข้อง หรือมีความสัมพันธ์ใดๆ กับการประกวดราคาดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้จากกรณีดังกล่าว จึงมิใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครอง

(๔.๒) กรณีที่คณะกรรมการประกวดราคาได้มีมติให้ผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นในการประกวดราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์นั้น การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนเสียหาย ในกรณีนี้คือมติของคณะกรรมการฯ ดังกล่าว ซึ่งมีผลให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ไม่มีสิทธิเสนอราคา หากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็ชอบที่จะฟ้องคดีต่อศาลขอให้เพิกถอนมติข้างต้น การที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างเหตุแห่งการฟ้องคดีแต่เพียงว่า มติของคณะกรรมการฯ ที่ให้ผู้เสนอราคารายอื่นผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แม้ศาลจะมีคำพิพากษาให้เพิกถอนมติดังกล่าว ก็มิได้มีผลทำให้ผู้ฟ้องคดีผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงมิใช่ผู้เดือดร้อนหรือเสียหายฯ จากมติของคณะกรรมการฯ ข้างต้น

(๔.๒.๑) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๙๒/๒๕๕๓ กรณีฟ้องว่า บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ออกประกาศประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ในงานจ้างติดตั้งอุปกรณ์ชุมสาย Multi Service Access Node (MSAN) อุปกรณ์ WDM และเนื่องงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่าคณะกรรมการประกวดราคา (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) มีมติและมีหนังสือแจ้งว่า กิจการร่วมค้าของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๒ เป็นผู้ไม่มีสิทธิเสนอราคา เนื่องจากไม่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นเพราะคุณสมบัติไม่ครบถ้วนและมีข้อเสนอ

ทางด้านเทคนิคไม่เป็นไปตามประกาศ ผู้ฟ้องคดีทั้งสองเห็นว่าคณะกรรมการประกวดราคา และบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) กระทำการทุจริตโดยการช่วยเหลือกิจการร่วมค้ารายอื่น (กิจการร่วมค้า ฮ.) ให้มีสิทธิเสนอราคา ทั้งที่กิจการร่วมค้าดังกล่าวยื่นเอกสารเมื่อพ้นกำหนดเวลารับเอกสารประกวดราคาแล้ว จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนมติที่ให้กิจการร่วมค้า ฮ. เป็นผู้ที่มีสิทธิเสนอราคา และยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าว

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสองได้รับความเดือดร้อนเสียหาย คือ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีมติให้กิจการร่วมค้าของผู้ฟ้องคดีทั้งสองไม่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้น จึงเป็นผู้ไม่มีสิทธิเสนอราคา ซึ่งมีมติดังกล่าวถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามข้อ ๑ (๑) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หากผู้ฟ้องคดีทั้งสองเห็นว่ามติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่มีมติให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสองในฐานะกิจการร่วมค้าเป็นผู้ไม่มีสิทธิเสนอราคา เป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีทั้งสองก็ชอบที่จะฟ้องต่อศาลขอให้เพิกถอนมติดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด แต่เมื่อคดีนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งสองกล่าวอ้างเหตุแห่งการฟ้องคดีแต่เพียงว่ามติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ให้กิจการร่วมค้า ฮ. ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคา เป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แม้ศาลจะมีคำพิพากษาให้เพิกถอนมติดังกล่าว ก็มิได้มีผลทำให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสองผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีทั้งสองจึงมิใช่ผู้เดือดร้อนหรือเสียหายฯ จากมติของคณะกรรมการประกวดราคาข้างต้น

(๔.๒.๒) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๖๖/๒๕๕๔ กรณีฟ้องว่า บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อจัดหาโครงสร้างโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ยุคที่ ๓ ผู้ฟ้องคดีในนามกิจการร่วมค้า ซ. ได้ยื่นเอกสารประกวดราคาตามประกาศประกวดราคาดังกล่าว แต่คณะกรรมการประกวดราคามีคำสั่งว่ากิจการร่วมค้าของผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้น เนื่องจากมีข้อเสนอทางด้านเทคนิคไม่เป็นไปตามที่ได้ประกาศ ผู้ฟ้องคดีจึงอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งยื่นตามคำสั่งของคณะกรรมการประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าผลการพิจารณาดังกล่าวไม่ชอบ และการที่คณะกรรมการประกวดราคามีมติให้กิจการร่วมค้า อ. ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นเป็นการไม่ชอบเนื่องจากเป็นผู้ประกอบกิจการอันมีผลประโยชน์ขัดแย้งกับผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของเอกสารประกวดราคา จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีสามารถเข้าเสนอราคาตามประกาศประกวดราคาจ้างดังกล่าวและให้เพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการประกวดราคาที่ให้กิจการร่วมค้า อ. ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้น

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า คำสั่งของคณะกรรมการประกวดราคา

ที่ให้กิจการร่วมค้าของผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้น เนื่องจากมีข้อเสนอทางด้านเทคนิคไม่เป็นไปตามที่ได้ประกาศไว้ มีผลทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่มีสิทธิเข้าร่วมเสนอราคา การที่ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ว่าคำสั่งของคณะกรรมการประกวดราคาที่ให้กิจการร่วมค้า อ. ผ่านการคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้นเป็นมติที่ไม่ชอบเนื่องจากกิจการร่วมค้าดังกล่าวเป็นผู้ประกอบกิจการอันมีผลประโยชน์ขัดแย้งกับผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของเอกสารประกวดราคา นั้นไม่ว่าคณะกรรมการประกวดราคาจะพิจารณาให้กิจการร่วมค้า อ. ผ่านการคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้นหรือไม่ และไม่ว่าด้วยสาเหตุใดก็ตาม ก็ไม่อาจเปลี่ยนแปลงผลการพิจารณาของคณะกรรมการประกวดราคาที่ให้กิจการร่วมค้าของผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้นได้ ความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ของผู้ฟ้องคดีที่ถูกตัดสิทธิในการเข้าประกวดราคา จึงมิได้เกิดขึ้นเนื่องจากคำสั่งของคณะกรรมการประกวดราคาที่ให้กิจการร่วมค้ารายอื่นๆ ผ่านการคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้นแต่อย่างใด ฉะนั้นผู้ฟ้องคดีจึงมิใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดีในส่วนที่ฟ้องว่าผลการพิจารณาของคณะกรรมการประกวดราคาที่ให้กิจการร่วมค้า อ. ผ่านการคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้นเป็นการกระทำที่ไม่ ตามมาตรา ๔๒วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๑.๔ ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายในขั้นตอนการดำเนินการของผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง

กรณีนี้มีตัวอย่างคดีพิพาทในการจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา ซึ่งศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ดังนี้

๑) กรณีที่ผู้เข้าร่วมเสนอราคาฟ้องขอให้เพิกถอนผลการประกวดราคาเนื่องจากหน่วยงานทางปกครองเปิดซองราคาและพิจารณาจ้างผู้เสนอราคารายที่ผ่านข้อเสนอด้านเทคนิค โดยไม่ได้จัดให้มีการประกวดราคาใหม่ ทั้งที่เคยมีหนังสือแจ้งถึงผู้เข้าร่วมเสนอราคารายอื่นว่าได้มีการส่งยกเลิกการประกวดราคาเพื่อจัดให้มีการประกวดราคาใหม่ เนื่องจากมีผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคเพียงรายเดียวแล้ว

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๖๒/๒๕๔๖ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมเสนอราคาในการประกวดราคางานก่อสร้างโรงงานผลิตน้ำของการประปานครหลวง (ผู้ถูกฟ้องคดี) แต่ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่าได้ยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าวเนื่องจากมีผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคเพียงรายเดียวและจะมีการเรียกประกวดราคาใหม่

แต่ในขณะที่ผู้ฟ้องคดีขอให้มีการประกวดราคาครั้งใหม่ ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้เปิดซองราคาของผู้เสนอราคาที่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคเรียบร้อยแล้ว และได้เลือกให้เข้าทำสัญญาจ้าง ผู้ฟ้องคดีจึงฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งที่ให้มีการเปิดซองราคาข้างต้นรวมทั้งผลการประกวดราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดียกเลิกการประกวดราคาพร้อมทั้งแจ้งจะให้มีการประกวดราคาใหม่ ย่อมเป็นโอกาสของผู้เข้าประกวดราคาทุกรายรวมทั้งผู้ฟ้องคดีที่จะมีสิทธิเข้าร่วมในการประกวดราคาครั้งใหม่ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีสั่งให้เปิดซองราคาของผู้เสนอราคาเพียงรายเดียวที่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคและว่าจ้างผู้เสนอราคารายดังกล่าว ย่อมทำให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ที่เข้าร่วมเสนอราคาในครั้งที่ผ่านมาเสียสิทธิในอันที่จะเข้าร่วมในการประกวดราคาครั้งใหม่ ถือได้ว่าการกระทำดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดีกระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีในฐานะผู้เข้าประกวดราคาแล้ว ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ที่จะฟ้องขอให้เพิกถอนผลการประกวดราคาดังกล่าว

๒) กรณีที่ผู้เสนอราคาต่ำสุดในการประกวดราคาซึ่งถูกหน่วยงานทางปกครองผู้จัดประกวดราคาแจ้งตัดสิทธิออกจากการประกวดราคา ฟ้องขอให้หน่วยงานทางปกครองดังกล่าวทำสัญญาตามที่ประกวดราคากับผู้ฟ้องคดี

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๕๘/๒๕๔๗ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาคัดเลือกให้เป็นผู้ชนะในการประกวดราคาจัดซื้อครุภัณฑ์ประเภทยานพาหนะและขนส่งของเทศบาลตำบลคลองหลวง (ผู้ถูกฟ้องคดี) เนื่องจากเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่ปลัดเทศบาลเห็นสมควรจ้างผู้เสนอราคาต่ำเป็นลำดับที่ ๒ เนื่องจากครุภัณฑ์ที่ผู้ฟ้องคดีเสนอราคาไม่ตรงตามมาตรฐานในประกาศประกวดราคา ผู้ถูกฟ้องคดีจึงได้มีหนังสือแจ้งตัดสิทธิผู้ฟ้องคดีออกจากการพิจารณาจัดซื้อครุภัณฑ์โดยให้ออกให้ผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องคดีต่อศาลภายใน ๑๕ วัน และจะชะลอการดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ไว้ก่อนในช่วงเวลาดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การตัดสิทธิผู้ฟ้องคดีจากการเป็นผู้ชนะการประกวดราคาไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทำสัญญากับผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การมีหนังสือแจ้งตัดสิทธิผู้ฟ้องคดีออกจากการพิจารณาจัดซื้อครุภัณฑ์เป็นการสั่งไม่รับคำเสนอขาย ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครองตามนัยข้อ ๑ (๑)^{๑๔๔} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ

^{๑๔๔} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๗ หน้า ๙๑

ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ทั้งนี้ แม้ว่าผู้มีอำนาจจัดซื้อครุภัณฑ์ตามประกาศประกวดราคาข้างต้นจะยังไม่ได้มีคำสั่งอนุมัติให้จัดซื้อครุภัณฑ์จากผู้เสนอราคารายใดก็ตาม ผู้ฟ้องคดีก็เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แล้ว

๑.๕ ผู้ได้รับความเสียหายในขั้นตอนการยกเลิกการจัดซื้อหรือจัดจ้าง

กรณีมีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจ ดังนี้

- กรณีผู้ที่เสนอราคาต่ำสุดและเสนอราคาถูกต้องตามเงื่อนไขในการประกวดราคาซึ่งถูกหน่วยงานทางปกครองมีคำสั่งยกเลิกการประกวดราคา ฟ้องขอให้หน่วยงานทางปกครองชดเชยค่าเสียหายจากการมีคำสั่งยกเลิกการประกวดราคา

: คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๓๒/๒๕๕๔ กรณีที่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ได้มีประกาศประกวดราคาจัดซื้อระบบสื่อสาร พอยท์ ทู มัลติพอยท์ ดิจิตอล ไมโครเวฟ เรดิโอ ซิสเทมส์ พร้อมติดตั้งจำนวน ๖ รายการ โดยมีผู้ยื่นซองเสนอราคาจำนวน ๓ ราย ผลการเปิดซองเสนอราคาปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด โดยผู้ฟ้องคดีได้เสนอผลิตภัณฑ์เครื่องสื่อสารของบริษัท ต. ที่ผลิตในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน รวมทั้งได้ชี้แจงรายละเอียดและนำผลิตภัณฑ์เข้ามาทำการทดสอบประสิทธิภาพการทำงานกับสถานีไฟฟ้าของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งภายหลังการทดสอบคณะกรรมการฯ เห็นว่าเครื่องสื่อสารของผู้ฟ้องคดีสามารถใช้งานได้ และมีเงื่อนไขและรายละเอียดทางเทคนิคถูกต้องตามสเปคและประกาศประกวดราคา รวมทั้งผู้ฟ้องคดียังยอมรับเงื่อนไขในการจัดหาอุปกรณ์เพิ่มเติมให้มีวงจรระบบสื่อสารเพิ่มขึ้นเท่าตัว และให้คำรับรองว่าจะดำเนินการเชื่อมต่อสัญญาณอุปกรณ์ของผู้ฟ้องคดีเข้ากับระบบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเห็นสมควรให้จัดซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้ฟ้องคดีและได้เสนอรายงานต่อคณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค แต่ปรากฏว่าคณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้มีมติให้ยกเลิกการประกวดราคาเนื่องจากเห็นว่าเงื่อนไขการประกวดราคาไม่มีความชัดเจน และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ปรับปรุงสเปค (รายการเฉพาะ) กับเงื่อนไขประกวดราคาใหม่ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงประกาศประกวดราคาใหม่เป็นครั้งที่ ๒ แต่ปรากฏว่ามีผู้เสนอราคาเพียงรายเดียว และการเสนอราคาก็ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ จึงได้มีการยกเลิกการประกวดราคาเป็นครั้งที่สอง ต่อมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจชะลอการนำเข้าพัสดุที่มีราคาสูงจากต่างประเทศ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงใช้วิธีการเช่าอุปกรณ์สื่อสารแทนการจัดซื้อ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการยกเลิกการประกวดราคาครั้งที่หนึ่งเป็นการออกคำสั่งโดยไม่ชอบ

ด้วยกฎหมาย ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนมติของคณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคที่ยกเลิกการประกวดราคา และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เข้าทำสัญญากับผู้ฟ้องคดี หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า แม้คณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจะมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจยกเลิกการประกวดราคาเพื่อป้องกันความเสียหายอันจะเกิดแก่การบริการสาธารณะก็ตาม แต่การใช้อำนาจนั้นก็ต้องใช้อย่างมีเหตุผลและมุ่งรักษาประโยชน์ของทางราชการอย่างแท้จริง เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีเสนอราคาถูกต้องตามประกาศประกวดราคาทุกประการ แต่คณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกลับอ้างว่าต้องการปรับปรุงสเปค (รายการเฉพาะ) และเงื่อนไขการประกวดราคาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น จึงยกเลิกการประกวดราคา และเมื่อมีการประกาศประกวดราคามั้ยใหม่แล้ว ก็ปรากฏว่ามีได้มีการปรับปรุงสเปค (รายการเฉพาะ) แต่อย่างใด ซึ่งมีได้สอดคล้องกับเหตุผลในการยกเลิกการประกวดราคา ทั้งการประกวดราคาครั้งที่ ๒ ดังกล่าวก็มีผู้เสนอราคาเพียงรายเดียวและเสนอราคาผิดเงื่อนไข ทำให้ต้องมีการยกเลิกประกวดราคาอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่อาจพิสูจน์ให้เห็นได้ว่าอุปกรณ์เครื่องสื่อสารของผู้ฟ้องคดีมีข้อบกพร่องอย่างหนึ่งอย่างใด การออกคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาของคณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจึงเป็นการใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบ อันส่งผลให้คำสั่งยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย

หมายเหตุ คดีนี้แม้ในคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดจะไม่ได้วินิจฉัยในประเด็นว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่จะเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีหรือไม่ไว้โดยตรง แต่การที่ศาลรับคำฟ้องไว้พิจารณาและได้พิจารณาในเนื้อหาแห่งคดีจนมีคำพิพากษาว่าคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาไม่ชอบด้วยกฎหมายและให้หน่วยงานทางปกครองชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ย่อมแสดงให้เห็นว่าเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย อันทำให้เป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดี (นอกจากนี้ กรณีดังกล่าวยังปรากฏคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดอีกหลายคดีที่ศาลรับคำฟ้องกรณีฟ้องโต้แย้งในขั้นตอนการยกเลิกการจัดซื้อหรือจัดจ้างไว้พิจารณาแล้ววินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดี เช่น คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๕-อ.๖/๒๕๔๖ ที่ อ.๑๕๔/๒๕๔๗ ที่ อ.๓๓/๒๕๔๘ ที่ อ.๙๖/๒๕๔๙ ที่ อ.๓๓๖/๒๕๕๐ ที่ อ.๑๐๗/๒๕๕๑ ที่ อ.๑๓๕/๒๕๕๑ ที่ อ.๖๑/๒๕๕๒ ที่ อ.๑๕๖/๒๕๕๓ ที่ อ.๒๐๑/๒๕๕๓ และที่ อ.๒๓๔/๒๕๕๓ เป็นต้น)

๑.๖ ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายในขั้นตอนการดำเนินการอื่น ๆ

๑.๖.๑ ขั้นตอนการเข้าเสนอราคาของผู้ผ่านคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาในการจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

กรณีนี้มีตัวอย่างคดีพิพาทซึ่งศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย ซึ่งมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ดังนี้

- กรณีที่ผู้มีสิทธิเสนอราคาในการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ปฏิเสธการเข้าเสนอราคา เป็นเหตุให้หน่วยงานทางปกครองที่ประกาศจัดซื้อจัดจ้างมีหนังสือเรียกให้ส่งเงินตามสัญญาค้ำประกัน (หลักประกันซอง) ฟ้องขอให้เพิกถอนหนังสือเรียกให้ส่งเงินดังกล่าว

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๐๔/๒๕๕๑ ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาในการประมูลราคาจ้างก่อสร้างอาคารสำนักงานสรรพากรพื้นที่พร้อมงานผังบริเวณด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของกรมสรรพากร (ผู้ถูกฟ้องคดี) แต่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าราคากลางที่กำหนดไว้ต่ำเกินไป จึงมีหนังสือแจ้งผู้ถูกฟ้องคดีว่าไม่ประสงค์จะเสนอราคาและขอรับคืนหนังสือสัญญาค้ำประกัน (หลักประกันซอง) แต่ไม่สามารถขอรับคืนได้ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือแจ้งให้ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันส่งเงินตามสัญญาค้ำประกัน (หลักประกันซอง) โดยอ้างว่า ผู้ฟ้องคดีทำผิดเงื่อนไขตามหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการยึดหลักประกันซองดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีต้องเสียค่าธรรมเนียมสำหรับสัญญาค้ำประกันให้ธนาคารเป็นรายปี ปีละ ๔๘,๐๐๐ บาท จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งให้ยึดหลักประกันซองดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดียึดหลักประกันซองของผู้ฟ้องคดีไม่ใช่เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายแต่เป็นการใช้สิทธิตามหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อหรือการจ้างฯ ซึ่งเป็นสัญญาทางปกครอง กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบกับมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ และการยึดหนังสือสัญญาค้ำประกันของธนาคารผู้ค้ำประกันไว้นั้นเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีต้องเสียค่าธรรมเนียมสำหรับหนังสือสัญญาค้ำประกันดังกล่าวเป็นรายปี

ปีละ ๔๘,๐๐๐ บาท ให้แก่ธนาคารผู้ค้ำประกันอยู่ต่อไป การยุติข้อโต้แย้งดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีคำบังคับของศาลโดยการมีคำสั่งให้หน่วยงานทางปกครองคืนหลักประกันของให้แก่ผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๑.๖.๒ ขั้นตอนการสั่งให้เป็นผู้ทำงาน

กรณีนี้มีตัวอย่างคดีพิพาทซึ่งศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีไม่เป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่จะมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ดังนี้

- หนังสือของหน่วยงานทางปกครองผู้ว่าจ้างที่แจ้งให้ผู้รับจ้างชี้แจงเหตุผลหรือข้อเท็จจริงที่ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จตามสัญญาจ้าง โดยระบุว่าหากไม่ชี้แจงภายในเวลาที่กำหนด จะดำเนินการให้ผู้รับจ้างเป็นผู้ทำงาน ยังมีใช้คำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน ผู้รับจ้างจึงไม่ใช่เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนเสียหายโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ที่จะมีสิทธิฟ้องคดีขอให้เพิกถอนหนังสือดังกล่าว

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๐๐/๒๕๕๗ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีเป็นคู่สัญญาจ้างก่อสร้างอาคารสำนักงานของเทศบาลสามแยก (ผู้ถูกฟ้องคดี) แต่ทำการก่อสร้างไม่ทันตามเวลาที่กำหนดในสัญญาเนื่องจากไม่สามารถเข้าทำการก่อสร้างได้ทันทีหลังจากตกลงทำสัญญาจ้าง อันเป็นผลมาจากผู้ถูกฟ้องคดีไม่ยอมส่งมอบแบบแปลนการก่อสร้างให้แก่ผู้ฟ้องคดี และไม่อนุญาตให้ผู้ฟ้องคดีขยายระยะเวลาการก่อสร้างตามที่ร้องขอ เมื่องานก่อสร้างแล้วเสร็จไม่ทันเวลาที่กำหนดผู้ถูกฟ้องคดีได้บอกเลิกสัญญาจ้าง และมีหนังสือสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าหนังสือดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายและมีเจตนาถ่วงอั้นผู้ฟ้องคดีเนื่องจากขณะที่ถูกบอกเลิกสัญญาจ้าง ผู้ฟ้องคดีได้ทำงานในงวดงานที่ ๔ แล้วเสร็จไปแล้วมากกว่า ๘๐% จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนหนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีที่สั่งว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ก่อนที่จะมีการลงโทษโดยสั่งให้

เป็นผู้ทำงานนั้น จะต้องมีการดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๓๘^{๑๔๕} ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ ก่อน และผู้ที่มีอำนาจในการสั่งให้เป็นผู้ทำงานอันเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕^{๑๔๖} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ คือ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เมื่อปรากฏว่าสาระสำคัญในหนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องขอให้เพิกถอนเป็นเพียงการแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีมาชี้แจงเหตุผลหรือข้อเท็จจริงที่ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จได้ภายในเวลาที่กำหนดในสัญญา โดยหากไม่ชี้แจงภายในเวลาที่กำหนดผู้ถูกฟ้องคดีจะดำเนินการให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยข้างต้น กรณีจึงยังไม่ใช้คำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช่เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนเสียหายโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ที่จะมีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

^{๑๔๕} ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๑๓๘ ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรายงานผ่านจังหวัด เพื่อเสนอปลัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณาผู้ที่ได้รับการคัดเลือกแล้วไม่ยอมไปทำสัญญาหรือข้อตกลงภายในเวลาที่หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดหรือคู่สัญญาของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้นโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ว่ามีลักษณะเป็นผู้ทำงาน และให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรับส่งชื่อผู้นั้นไปยังปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา หากเห็นด้วยให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยสั่งผู้นั้นเป็นผู้ทำงานแล้วแจ้งเวียนให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นต่างๆ ทราบ พร้อมทั้งแจ้งผู้ทำงานรายนั้นทางไปรษณีย์ลงทะเบียน

ห้ามหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นก่อนนิติสัมพันธ์กับผู้ทำงานที่ได้แจ้งเวียนชื่อแล้ว เว้นแต่ปลัดกระทรวงมหาดไทยจะสั่งเพิกถอนการเป็นผู้ทำงาน และการสั่งเพิกถอนการเป็นผู้ทำงานให้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า มีการกระทำโดยไม่สุจริตหรือมีการสมยอมกันในการเข้าเสนอราคากับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้พิจารณาลงโทษผู้เสนอราคาที่มีการกระทำความผิดกล่าวเสมือนเป็นผู้ทำงาน และดำเนินการตามขั้นตอนในวรรคหนึ่งและวรรคสอง โดยอนุโลม

^{๑๔๖} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๓ หน้า ๗๘

๑.๖.๓ ขั้นตอนการเบิกเงินเบี้ยประชุมให้แก่คณะกรรมการที่ดำเนินการจัดหาพัสดุตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

กรณีนี้มีตัวอย่างคดีพิพาทซึ่งศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดี ไม่เป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่จะมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ดังนี้

- กรณีที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า หน่วยงานทางปกครองเบิกเงินเบี้ยประชุมให้แก่คณะกรรมการที่ดำเนินการจัดหาพัสดุเบิกเงินเบี้ยประชุมโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นโมฆะนั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีมิได้แสดงให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมว่าการกระทำความผิดดังกล่าวก่อความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะก่อความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีโดยตรงและเป็นการเฉพาะตัวอย่างไร และการกระทำความผิดดังกล่าวก็มิใช่การกระทำที่ก่อความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะก่อความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่ประชาชนคนใดคนหนึ่งโดยตรงและเป็นการเฉพาะตัวแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ที่จะมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๖๖/๒๕๕๔ ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอานาจตามพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗ เบิกเงินเบี้ยประชุมให้แก่คณะกรรมการที่ดำเนินการจัดหาพัสดุตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ทำให้เกิดความสิ้นเปลืองงบประมาณแผ่นดิน ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นโมฆะ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อตามคำฟ้องและคำร้องอุทธรณ์มิได้แสดงให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมว่าการกระทำความผิดดังกล่าวก่อความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะก่อความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีโดยตรงและเป็นการเฉพาะตัวอย่างไร ทั้งโดยเหตุผลของเรื่องแล้วการกระทำความผิดดังกล่าวก็มิใช่การกระทำที่ก่อความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะก่อความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่ประชาชนคนใดคนหนึ่งโดยตรงและเป็นการเฉพาะตัวแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ที่จะมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

๒. เงื่อนไขเกี่ยวกับคำขอบังคับ

ผู้ที่จะมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง นอกจากจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แล้ว การแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่ได้รับนั้นต้องมีคำบังคับตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๒^{๑๔๗} แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย โดยในคดีพิพาทเกี่ยวกับการพัสดุนั้น มีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเกี่ยวกับคำขอบังคับในแต่ละขั้นตอนและวิธีการของการจัดซื้อจัดจ้าง ดังนี้

๒.๑ คำขอบังคับในขั้นตอนการจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้าง

ในขั้นตอนนี้มีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจ ทั้งในกรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าเป็นคำขอที่ศาลกำหนดคำบังคับให้ได้และกรณีคำขอที่ศาลไม่อาจกำหนดคำบังคับให้ได้ สำหรับคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่วินิจฉัยว่า เป็นคำขอที่ศาลกำหนดคำบังคับให้ได้ ปรากฏคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดซึ่งเป็นคดีพิพาทในการจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

^{๑๔๗} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๗๒ ในการพิพาทคดี ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดคำบังคับอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) สั่งให้เพิกถอนกฎหรือคำสั่งหรือสั่งห้ามการกระทำทั้งหมดหรือบางส่วน ในกรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑)

(๒) สั่งให้หัวหน้าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามหน้าที่ภายในเวลาที่ศาลปกครองกำหนด ในกรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร

(๓) สั่งให้ชำระเงินหรือให้ส่งมอบทรัพย์สินหรือให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ โดยจะกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขอื่นๆ ไว้ด้วยก็ได้ ในกรณีที่มีการฟ้องเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือการฟ้องเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

(๔) สั่งให้ถือปฏิบัติต่อสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่มีการฟ้องให้ศาลมีคำพิพากษาแสดงความเป็นอยู่ของสิทธิหรือหน้าที่นั้น

(๕) สั่งให้บุคคลกระทำหรือละเว้นกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย

- การมีคำขอให้ศาลเพิกถอนประกาศประกวดราคาซื้อครุภัณฑ์ของหน่วยงานทางปกครองฉบับเดิม เนื่องจากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการกำหนดคุณสมบัติอันมีลักษณะเป็นการกีดกันผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ และการกำหนดราคาขายเอกสารประกวดราคาสูงเกินสมควร และให้ประกาศจัดซื้อใหม่

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๗๙/๒๕๕๕ กรณีฟ้องว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้ออกประกาศประกวดราคาซื้อครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเสนอราคาอันมีลักษณะเป็นการกีดกันผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ และมีการกำหนดราคาขายเอกสารประกวดราคาที่สูงเกินสมควร ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนข้อกำหนดตามเอกสารประกาศประกวดราคาดังกล่าว และให้มหาวิทยาลัยฯ กำหนดราคาขายเอกสารประกวดราคาให้มีความเหมาะสม ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีได้รับจากข้อกำหนดตามประกาศประกวดราคาดังกล่าวจำเป็นต้องมีคำบังคับของศาลโดยสั่งให้เพิกถอนหลักเกณฑ์ตามประกาศประกวดราคาที่พิพาท ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครองโดยมีพิกัดข้อซื้อเอกสารประกวดราคาและเข้าร่วมเสนอราคาตามประกาศดังกล่าว

สำหรับคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่วินิจฉัยว่า เป็นคำขอที่ศาลไม่อาจกำหนดคำบังคับได้ ปรากฏคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดโดยแบ่งออกตามวิธีการจัดซื้อหรือจัดจ้างในแต่ละวิธี ได้ดังนี้

๑) การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา

- การมีคำขอให้ศาลพิพากษาว่า หน่วยงานทางปกครองละเว้นการปฏิบัติหรือปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมาย และขอให้ชี้ว่าหน่วยงานทางปกครองละเว้นหรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามระเบียบที่ทางราชการกำหนดไว้เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานของการปฏิบัติราชการต่อไป

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๖๗/๒๕๔๗ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีอาชีพผลิตและขายรถยนต์ฟ้องว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ (ผู้ถูกฟ้องคดี) ดำเนินการประกาศสอบราคาซื้อรถยนต์ประเภทรถบล็อยางโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากกำหนดคุณสมบัติไม่เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหาร

ราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ และไม่แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบถึงการสอบราคาดังกล่าว ทั้งที่ผู้ฟ้องคดีได้เคยมีจดหมายแนะนำตัวไว้แล้ว ขอให้ศาลมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ละเว้นการปฏิบัติหรือปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมาย และขอให้ชี้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีละเว้นหรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามระเบียบที่ทางราชการกำหนดไว้ เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานและเป็นตัวอย่างของการปฏิบัติราชการต่อไป ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แต่การมีคำบังคับตามคำขอของผู้ฟ้องคดีข้างต้นเป็นกรณีที่ไมอาจแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้กับผู้ฟ้องคดีได้ อีกทั้งเป็นกรณีที่ศาลปกครองไมอาจมีคำบังคับได้ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ประกอบกับมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

๒) การจัดซื้อหรือจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

(๑) การมีคำขอให้ศาลเพิกถอนประกาศจัดซื้อครุภัณฑ์ของหน่วยงานทางปกครองฉบับเดิมและให้ประกาศจัดซื้อใหม่ โดยนำคดีมาฟ้องภายหลังจากที่มีการจัดทำสัญญาและส่งมอบครุภัณฑ์ที่จัดซื้อตามประกาศจัดซื้อฉบับเดิมเสร็จเรียบร้อยแล้ว

(๑.๑) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๓๙/๒๕๕๐ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาในการประมูลซื้อครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศจังหวัดสงขลา ฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถยื่นเอกสารประมูลซื้อตามประกาศดังกล่าวได้ เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต ๑ (ผู้ถูกฟ้องคดี) กำหนดคุณสมบัติผลิตภัณฑ์ที่ไมอาจมีผลิตภัณฑ์ยี่ห้อหรือรุ่นใดตรงตามข้อกำหนดในประกาศประมูลซื้อ การกำหนดคุณสมบัติดังกล่าวจึงเป็นการกีดกันขัดขวางโดยมุ่งหมายไมให้ผู้ประกอบการรายหนึ่งรายใดได้มีโอกาสแข่งขันเสนอราคาอย่างเป็นธรรมกับผู้เสนอการรายที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้คัดเลือกให้เป็นผู้ชนะการเสนอราคาและได้เข้าทำสัญญาจัดซื้อกับผู้ถูกฟ้องคดีในเวลาต่อมา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนประกาศประมูลซื้อครุภัณฑ์ข้างต้น และขอให้ประกาศจัดซื้อครุภัณฑ์ดังกล่าวใหม่ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ทำสัญญาจัดซื้อกับผู้ชนะในการเสนอราคา และมีการส่งมอบครุภัณฑ์ตามสัญญาเรียบร้อยแล้ว ก่อนที่ผู้ฟ้องคดีจะนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ดังนั้น การที่จะให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการตามคำขอของผู้ฟ้องคดีข้างต้น จึงเป็นกรณีที่ศาลปกครองไมอาจจะออกคำบังคับตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ให้ได้ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

(๑.๒) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๖๕/๒๕๕๑ กรณีที่เทศบาลนครภูเก็ต (ผู้ฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาจ้างติดตั้งเครื่องนับถอยหลังสัญญาณไฟจราจรโดยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดรายละเอียดและข้อกำหนดของหลอดไฟ (LED) ของเครื่องนับเวลาถอยหลังว่าต้องมีหนังสืออนุมัติรับจดทะเบียนผลิตภัณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์จากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กรณีสินค้าจากต่างประเทศจะต้องมีหนังสือรับรองคุณภาพสินค้าจากประเทศผู้ผลิต โดยมีหนังสือรับรองการออกเอกสาร ณ สถานทูตไทยในประเทศนั้น ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นบริษัทผู้ผลิตสินค้าโดยนำเข้าหลอดไฟ (LED) มาจากต่างประเทศบางส่วนมาประกอบภายในประเทศ ซึ่งไม่มีสิทธิได้รับหนังสือจดทะเบียนผลิตภัณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์จากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเห็นว่า การกำหนดรายละเอียดและข้อกำหนดดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการกำหนดเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้เสนอราคากลุ่มใดกลุ่มหนึ่งทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่อาจเข้าเสนอราคาได้ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าวและขอให้จัดให้มีการประกวดราคาจ้างใหม่ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อปรากฏว่ามีการทำสัญญาจ้างตามประกาศประกวดราคาไปแล้ว การขอให้ศาลกำหนดค่าบังคับสั่งให้เพิกถอนประกาศประกวดราคาจึงไม่อาจแก้ไขเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายของผู้ฟ้องคดีได้ ผู้ฟ้องคดีต้องฟ้องเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ เพื่อขอให้ศาลกำหนดค่าบังคับสั่งให้ใช้เงินทดแทนความเสียหายตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ผู้ฟ้องคดีจะขอให้ศาลกำหนดค่าบังคับสั่งให้ยกเลิกการประกวดราคาตามประกาศประกวดราคา หรือขอให้ศาลกำหนดค่าบังคับสั่งให้จัดให้มีการประกวดราคาจ้างใหม่ไม่ได้ เพราะการใช้อำนาจดำเนินการดังกล่าวเป็นอำนาจของฝ่ายปกครองโดยแท้ ศาลไม่อาจกำหนดค่าบังคับได้ตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

(๒) การมีคำขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมใช้มาตรฐาน มอก. ฉบับเดิม และให้หน่วยงานทางปกครองดำเนินการจัดซื้อพัสดุโดยใช้มาตรฐาน มอก. ฉบับเดิม โดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมยังไม่ได้ยกเลิกมาตรฐาน มอก. ฉบับเดิม และประกาศใช้มาตรฐาน มอก. ฉบับใหม่

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๒๐/๒๕๕๔ กรณีฟ้องว่า สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) นำร่างมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเครื่องเรือนสำหรับสถานศึกษา โต๊ะเรียนและเก้าอี้เรียนฉบับใหม่มาใช้บังคับ ซึ่งต่อมาสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครได้ประกาศประมูลซื้อโต๊ะเรียนและเก้าอี้เรียนโดยใช้มาตรฐาน มอก. ที่จัดทำขึ้นใหม่ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมประเภทเครื่องเรือนสำหรับสถานศึกษาที่ไม่สามารถเข้าแข่งขันประกวดราคาหรือสอบราคาจัดซื้อได้ ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ใช้มาตรฐาน มอก. ฉบับเดิมและให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดำเนินการจัดซื้อโต๊ะเรียนและเก้าอี้เรียนโดยใช้มาตรฐาน มอก. ฉบับเดิม

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ความเดือดร้อนเสียหายของผู้ฟ้องคดีจึงเกิดจากประกาศกรุงเทพมหานครดังกล่าว ซึ่งหากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าประกาศข้างต้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ย่อมมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลเพื่อขอให้เพิกถอนประกาศประกวดราคาดังกล่าวได้ แต่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีมีคำขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ใช้มาตรฐาน มอก. ฉบับเดิม และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดำเนินการจัดซื้อพัสดุของส่วนราชการ โต๊ะเรียนเก้าอี้เรียนตามมาตรฐาน มอก. ฉบับเดิม ทั้งที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ยังไม่ได้ยกเลิกมาตรฐาน มอก. ฉบับเดิม และประกาศใช้มาตรฐาน มอก. ฉบับใหม่แต่ประการใด ดังนั้น เมื่อมาตรฐาน มอก. ฉบับเดิมยังมีผลบังคับใช้ต่อไป ศาลจึงไม่อาจออกคำบังคับตามคำขอของผู้ฟ้องคดีได้

(๓) กรณีมีคำขอให้ศาลยกเลิกประกาศจัดซื้อจัดจ้างซึ่งปรากฏว่าในระหว่างการพิจารณาของศาล หน่วยงานทางปกครองได้มีประกาศยกเลิกประกาศฉบับพิพาทแล้ว ย่อมถือได้ว่าเหตุแห่งการฟ้องคดีหมดสิ้นไป

(๓.๑) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๖๙/๒๕๕๑ กรณีฟ้องว่าเทศบาลตำบลไชยพิสัย (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประมูลจ้างเหมาก่อสร้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๑๔ โครงการ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นการเลือกปฏิบัติไม่เป็นธรรม และมีเจตนาไม่สุจริต ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนเสียหาย ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ยกเลิกประกาศเทศบาลตำบลดังกล่าว

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อปรากฏว่าในระหว่างพิจารณาคดีของศาลปกครองชั้นต้น เทศบาลตำบลฯ ได้มีประกาศยกเลิกการประมูลจ้างเหมาก่อสร้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๑๔ โครงการที่พิพาทแล้ว เป็นเหตุให้ประกาศประมูลจ้างที่พิพาทถูกยกเลิกด้วยประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าว จึงมีผลเท่ากับผู้ถูกฟ้องคดีได้ปฏิบัติตามให้เป็นไปตามคำขอของผู้ฟ้องคดีแล้ว ศาลปกครองไม่จำเป็นต้องมีคำบังคับตามคำขอของผู้ฟ้องคดี

อีกต่อไป กรณีจึงถือได้ว่าเหตุแห่งการฟ้องคดีนี้ได้หมดสิ้นไปแล้ว ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีนี้อีกต่อไป

(๓.๒) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๔๔/๒๕๕๒ กรณีฟ้องว่า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (ผู้ถูกฟ้องคดี) ออกประกาศประกวดราคาเพื่อจัดจ้างบริการงานด้านระบบไฟฟ้าแบบราคาคงที่ไม่จำกัดจำนวนด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการกำหนดเงื่อนไขคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเสนอราคาไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนประกาศประกวดราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งให้ยกเลิกการประกวดราคาตามประกาศประกวดราคาที่พักพิงทั้งหมดและดำเนินการออกประกาศประกวดราคาใหม่แล้ว จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการตามคำขอของผู้ฟ้องคดีแล้ว ความเดือดร้อนเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีขอให้ศาลปกครองแก้ไขเยียวยาได้รับการแก้ไขและมูลเหตุแห่งการฟ้องคดีได้หมดสิ้นไปโดยไม่จำเป็นที่ศาลปกครองจะต้องกำหนดค่าบังคับตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๗๑/๒๕๕๒ วินิจฉัยแนวทางเดียวกัน)

๒.๒ คำขอบังคับในขั้นตอนการเผยแพร่ประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้าง

มีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจ ดังนี้

- การมีคำขอให้พิจารณาลงโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ เนื่องจากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการปกปิดการจัดซื้อจัดจ้างโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีเสียโอกาสในการเข้าเสนอราคาและทำให้ทางราชการได้รับความเสียหาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๖๗/๒๕๕๓ กรณีฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองคนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยการปกปิดการจัดซื้อจัดจ้างโครงการตามงบประมาณเงินอุดหนุนเฉพาะกิจอันเป็นการฝ่าฝืนระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ ทำให้ผู้ฟ้องคดีเสียโอกาสในการเข้าเสนอราคาและทำให้ทางราชการได้รับความเสียหาย ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงแก่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองโดยให้ปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การพิจารณาลงโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองคนเป็นเรื่องการใช้อำนาจทางการบริหารของผู้บังคับบัญชาที่จะพิจารณาดำเนินการกับผู้ใต้บังคับบัญชาตามควรแก่พฤติการณ์เป็นรายกรณีตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และเป็นการใช้ดุลพินิจและอำนาจของผู้บังคับบัญชาอันถือเป็นมาตรการภายในฝ่ายปกครองโดยเฉพาะ

ศาลปกครองมีอาจก้าวล่วงเข้าไปใช้อำนาจลงโทษผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสิบสองคนแทนผู้บังคับบัญชาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ได้ จึงเป็นกรณีที่ศาลไม่อาจมีคำบังคับตามคำขอของผู้ฟ้องคดีได้ตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๒.๓ คำขอบังคับในขั้นตอนการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อหรือจัดจ้าง

ในขั้นตอนนี้มีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจเกี่ยวกับคำขอในการฟ้องโต้แย้งผลการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา ซึ่งศาลวินิจฉัยว่า เป็นคำขอที่ศาลไม่อาจกำหนดคำบังคับได้ ดังนี้

- การมีคำขอให้ศาลเพิกถอนการประกวดราคาและให้ดำเนินการประกวดราคาใหม่ เนื่องจากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาดำเนินการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดและมีการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม โดยที่ผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างยังไม่ได้มีคำสั่งรับหรือไม่รับคำเสนอราคาของผู้เข้าประกวดราคาแต่อย่างใด

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๙/๒๕๔๗ กรณีผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมเสนอราคาในการประกวดราคาเช่าระบบคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ประกอบพร้อมจัดเตรียมสถานที่เพื่อติดตั้ง สำหรับใช้เป็นศูนย์ฝึกอบรมและห้องคอมพิวเตอร์ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามประกาศประกวดราคาของกรุงเทพมหานคร (ผู้ถูกฟ้องคดี) ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการพิจารณาเอกสารที่ยื่นเสนอราคาแบบ ๒ ซอง โดยคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจะพิจารณาข้อเสนอทางด้านเทคนิคและข้อเสนออื่นๆ ก่อน ผู้เสนอราคาที่ผ่านการพิจารณาดังกล่าวแล้ว จึงจะได้รับการพิจารณาราคาและตัดสินคัดเลือกผู้ชนะการประกวดราคาต่อไป ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าในการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดและมีการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เนื่องจากมีการเปิดโอกาสให้ผู้เสนอราคาบางรายนำเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่อยู่ระหว่างขั้นตอนการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคกลับไปแก้ไข จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนการประกวดราคาดังกล่าว และให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการประกวดราคาโครงการดังกล่าวใหม่ให้ชอบด้วยกฎหมาย ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ในการคัดเลือกผู้ชนะการประกวดราคาผู้ถูกฟ้องคดีจะพิจารณาจากผู้เสนอราคาที่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอทางด้านเทคนิคแล้วเท่านั้น การพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอทางด้านเทคนิคจึงเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาคัดสินผู้ชนะการประกวดราคา และเป็นการดำเนินการภายในของฝ่ายปกครองอันเป็นการพิจารณา

ทางปกครองที่เป็นขั้นตอนการเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หากผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณาตัดสินผู้ชนะการประกวดราคาโดยออกคำสั่งรับหรือไม่รับข้อเสนอเข้าของผู้เข้าร่วมประกวดราคาแล้ว การออกคำสั่งดังกล่าวจึงจะเป็นคำสั่งทางปกครอง ดังนั้นเมื่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจทางปกครองยังไม่ได้ใช้อำนาจทางปกครองเพียงแต่ดำเนินการตามขั้นตอนภายในของเจ้าหน้าที่อันเป็นการพิจารณาทางปกครองที่เป็นขั้นตอนการเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองเท่านั้น ผู้ฟ้องคดีจึงยังไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ และเป็นกรณีที่ศาลไม่มีอำนาจกำหนดคำสั่งบังคับตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

๒.๔ คำขอบังคับในขั้นตอนการดำเนินการของผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง

ในชั้นตอนนี้มีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจเกี่ยวกับคำขอในการฟ้องโต้แย้งการดำเนินการของผู้มีอำนาจจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีต่าง ๆ ซึ่งศาลวินิจฉัยว่า เป็นคำขอที่ศาลไม่อาจกำหนดคำสั่งได้ ดังนี้

๑) การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา

(๑) การมีคำขอให้ศาลยกเลิกสัญญาจ้างโดยให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดในการสอบราคาจ้างเข้าเป็นคู่สัญญาแทนผู้เสนอราคารายอื่นซึ่งหน่วยงานทางปกครองมีคำสั่งให้เป็นผู้ชนะการสอบราคา โดยที่ได้มีการปฏิบัติตามสัญญาจ้างและเบิกจ่ายเงินค่าจ้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว

: คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๑๖/๒๕๔๙ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมเสนอราคาในการสอบราคาจ้างเหมาก่อสร้างถนน ค.ส.ล. ของเทศบาลตำบลคูเมือง (ผู้ถูกฟ้องคดี) โดยเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งให้ผู้เสนอราคารายอื่นซึ่งเสนอราคาต่ำรายถัดไปเป็นผู้สอบราคาได้ ผู้ฟ้องคดีจึงได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดี หลังจากนั้นผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือส่งบันทึกการเปิดซองสอบราคาให้แก่ผู้ฟ้องคดีโดยมิได้มีการชี้แจงเหตุผลในการพิจารณาผลการเปิดซองสอบราคาให้ผู้ฟ้องคดีทราบแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ให้ผู้เสนอราคารายอื่นเป็นผู้สอบราคาได้ไม่ชอบด้วยกฎหมายและทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว และให้ยกเลิก

สัญญาจ้างระหว่างผู้ถูกฟ้องคดีกับผู้สอบราคาได้ โดยให้ผู้ฟ้องคดีเข้าทำสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดีแทน และขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า กรณีที่ผู้ฟ้องคดีขอให้ยกเลิกสัญญาจ้างระหว่างผู้ถูกฟ้องคดีกับผู้สอบราคาได้ และให้ผู้ฟ้องคดีเข้าทำสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดีแทนนั้น เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้สอบราคาได้ได้ทำการก่อสร้างงานที่พิพาทตามสัญญาจ้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว และผู้ถูกฟ้องคดีได้เบิกจ่ายเงินค่าจ้างให้แล้ว ค่าขอในประเด็นนี้จึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะออกคำสั่งบังคับให้ได้ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๔)^{๑๔๘} แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๒) การมีคำขอให้ศาลยกเลิกสัญญาจ้างและลงโทษบุคคลที่เกี่ยวข้อง
ในการกระทำความผิด เนื่องจากผู้ฟ้องคดีซึ่งเสนอราคาต่ำสุดในการสอบราคาจ้างแต่ไม่ได้รับเลือกให้เข้าเป็นคู่สัญญาเห็นว่าเงื่อนไขในการพิจารณาคัดเลือกไม่เป็นธรรม และการคัดเลือกไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามประกาศสอบราคาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๙๒/๒๕๔๘ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดและมีคุณสมบัติถูกต้องครบถ้วนตามประกาศสอบราคาจ้างเหมาก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลหลุมข้าว แต่นายกององค์การบริหารส่วนตำบลหลุมข้าว (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้กำหนดเงื่อนไขในการพิจารณาคัดเลือกผู้เสนอราคาเพื่อช่วยเหลือและเอื้อประโยชน์ให้ผู้เสนอราคารายหนึ่งรายใดได้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยไม่เป็นธรรมและคัดเลือกผู้เสนอราคารายอื่นซึ่งเสนอราคาสูงกว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ชนะการสอบราคา อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามประกาศสอบราคาจ้างข้างต้น และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลตรวจสอบการทำสัญญาจ้างก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลหลุมข้าวกับผู้ชนะการสอบราคาข้างต้น หากไม่ถูกต้องขอให้ยกเลิกสัญญาและลงโทษบุคคลที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการอนุมัติสั่งจ้างผู้เสนอราคารายอื่นซึ่งเสนอราคาสูงกว่า การแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีชอบที่จะมีคำขอให้ศาลกำหนดค่าบังคับโดยสั่งให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดี อันเป็นเหตุแห่งความเดือดร้อนหรือเสียหายนั้นตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แต่การที่ผู้ฟ้องคดีขอให้ยกเลิกสัญญาจ้างข้างต้นนั้นเป็นคำขอให้ศาลกำหนดค่าบังคับที่มีผลกระทบต่อบุคคลภายนอกโดยผู้ฟ้องคดีไม่ได้เข้าเป็นคู่สัญญาดังกล่าวอันจะถูก

^{๑๔๘} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๔๗ หน้า ๑๘๔

โต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามสัญญาแต่อย่างใด การกำหนดค่าบังคับตามคำขอของผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายของผู้ฟ้องคดีโดยตรง ศาลปกครองจึงไม่อาจกำหนดค่าบังคับให้ได้ อีกทั้ง คำขอที่ให้ลงโทษบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดนั้นเป็นคำขอที่ศาลไม่มีอำนาจกำหนดค่าบังคับให้ได้เช่นกัน

๒) การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา

(๑) การมีคำขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้เสนอราคาสูงสุดตามเงื่อนไขในประกาศประกวดราคาแต่ไม่ได้รับการพิจารณาใบเสนอราคาเป็นผู้ชนะการประกวดราคา

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๔๒/๒๕๕๙ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมยื่นซองประกวดราคาในการจัดให้มีบริการจำหน่ายสินค้าในอาคารขนส่งผู้โดยสารจังหวัดสระบุรี ตามประกาศจังหวัดสระบุรี โดยเป็นผู้เสนอราคาเป็นอันดับ ๑ แต่ขนส่งจังหวัดสระบุรี (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้มีหนังสือแจ้งผู้ฟ้องคดีว่าคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาไม่รับพิจารณาใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี เนื่องจากผู้ฟ้องคดีไม่ได้กรอกระยะเวลายื่นราคาไว้ตามเงื่อนไขของเอกสารการประกวดราคา และได้พิจารณาให้ผู้เสนอราคาอันดับ ๕ เป็นผู้ชนะการประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีความเห็นไม่ถูกต้องเพราะตามข้อกำหนดในเอกสารประกวดราคาได้ระบุชัดว่าทางจังหวัดจะพิจารณาตัดสินด้วยผู้เสนอราคาสูงสุด และการที่ผู้ฟ้องคดีไม่ระบุยื่นราคานั้น ถือว่าเป็นข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเพียงเล็กน้อย หรือผิดแบบไปจากเงื่อนไขของเอกสารประกวดราคาในส่วนที่ไม่ใช่สาระสำคัญ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีชนะการประกวดราคา ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า หนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีที่แจ้งผู้ฟ้องคดีว่าคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาไม่รับพิจารณาใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๑)^{๑๔๙} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๕๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และมาตรา ๕^{๑๕๐} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่าคำสั่งดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย กรณีจึงเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แต่กรณีนี้ เมื่อผู้ฟ้องคดีมีคำขอแต่เพียงว่าให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ชนะการประกวดราคา ซึ่งอำนาจสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ชนะการประกวดราคาเป็นของผู้มีอำนาจว่าจ้าง

^{๑๔๙} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๗ หน้า ๘๑

^{๑๕๐} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๓ หน้า ๗๘

เฉพาะรายตามกฎหมาย ศาลปกครองไม่อาจก้าวล่วงเข้าไปในอำนาจบริหารส่วนนี้แทน
หน่วยงานทางปกครองได้ คำขอของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวจึงเป็นคำขอที่ศาลปกครองไม่อาจกำหนด
คำบังคับได้ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ (คำสั่ง
ศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๖๗/๒๕๕๙ วินิจฉัยแนวทางเดียวกัน)

(๒) การมีคำขอให้ศาลยกเลิกคำสั่งไม่พิจารณาข้อเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี
และให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับการพิจารณาคัดเลือกในการประกวดราคา ภายหลังจากที่
หน่วยงานทางปกครองผู้จัดให้มีการประกวดราคาได้ยกเลิกการประกวดราคาและจัดให้
มีการประกวดราคาครั้งใหม่แล้ว

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๙๑/๒๕๕๐ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีเสนอราคา
ในการประกาศประกวดราคาซื้อครุภัณฑ์ชุดฝึกอบรมนิวแมติกส์และชุดฝึกอบรมไฮดรอนิกส์
ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) แต่รองอธิการบดี
ฝ่ายบริหารของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) มีหนังสือแจ้งผู้ฟ้องคดีว่าผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับ
การพิจารณาข้อเสนอราคาเนื่องจากข้อเสนอของผู้ฟ้องคดีไม่มีหนังสือรับรองจากผู้ผลิตสินค้า
และไม่มีหนังสือมอบสิทธิในการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมและสิทธิในการมอบประกาศนียบัตร
รับรองการฝึกอบรมซึ่งเป็นเงื่อนไขที่นอกเหนือไปจากเงื่อนไขในประกาศประกวดราคา ผู้ฟ้องคดี
เห็นว่าการพิจารณาดังกล่าวไม่เป็นธรรมและไม่โปร่งใส จึงอุทธรณ์คำสั่งต่ออธิการบดี (ผู้ถูกฟ้องคดี
ที่ ๒) พร้อมทั้งมีหนังสือขอให้ยกเลิกประกาศประกวดราคา ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีคำสั่ง
ยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าว แต่ได้นำเอาเหตุผลที่อ้างไม่รับพิจารณาเลือกผู้ฟ้องคดีมาเป็น
เงื่อนไขเพิ่มเติมในการประกาศประกวดราคาครั้งใหม่ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เสนอราคา
บางราย ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลยกเลิกคำสั่งที่ไม่พิจารณาข้อเสนอราคาของ
ผู้ฟ้องคดีและให้ผู้ฟ้องคดีได้รับการพิจารณาคัดเลือกในการประกวดราคา ศาลปกครองสูงสุด
วินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่พิจารณาข้อเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีเท่ากับเป็นการปฏิเสธ
ไม่รับข้อเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี ซึ่งถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครองที่มีผลกระทบต่อสิทธิและหน้าที่
ของผู้ฟ้องคดีตามข้อ ๑ (๑)^{๑๕๑} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้เดือดร้อนหรือ
เสียหายจากคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อภายหลังจากผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์

^{๑๕๑} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๗ หน้า ๙๑

คำสั่งดังกล่าวแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีประกาศยกเลิกประกาศประกวดราคาข้างต้น และจัดให้มีการประกวดราคาเพื่อจัดซื้อครุภัณฑ์ครั้งใหม่ ประกาศยกเลิกดังกล่าวจึงมีผลให้การกระทำอันเป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีได้สิ้นสุดลงไปก่อนที่ผู้ฟ้องคดีจะนำคดีนี้มาฟ้องต่อศาลปกครอง ศาลจึงไม่อาจออกคำบังคับตามคำขอให้แก่ผู้ฟ้องคดีได้อีก

๓. เงื่อนไขเกี่ยวกับการดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนการฟ้องคดี

โดยที่การฟ้องคดีต่อศาลปกครองนอกจากผู้มีสิทธิฟ้องคดีจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำหรืองดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายนั้นต้องมีคำบังคับตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แล้ว มาตรา ๔๒ วรรคสอง ยังบัญญัติให้การฟ้องคดีปกครองจะกระทำได้ต่อเมื่อมีการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามที่มีกฎหมายกำหนดไว้เสียก่อน สำหรับคดีพิพาทเกี่ยวกับการพัสดุนั้น โดยที่ระเบียบว่าด้วยการพัสดุที่ใช้บังคับกับหน่วยงานทางปกครองต่างๆ เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ ต่างไม่ได้กำหนดขั้นตอนหรือวิธีการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายไว้โดยเฉพาะ ดังนั้น จึงต้องดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ด้วยการยื่นอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองซึ่งเป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ทั้งนี้ ยกเว้นกรณีพิพาทที่เกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งมีข้อกำหนดให้ผู้ประสงค์จะเสนอราคาแต่ไม่ผ่านการพิจารณาเบื้องต้น ให้เป็นผู้มีสิทธิเสนอราคา และผู้มีสิทธิเสนอราคาที่ไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาของหัวหน้าหน่วยงาน สามารถยื่นอุทธรณ์โต้แย้งผลการพิจารณาดังกล่าวได้ อันเป็นกรณีที่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายไว้โดยเฉพาะแล้ว ซึ่งมีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง โดยเป็นคดีที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการจัดซื้อหรือจัดจ้าง ดังนี้

๓.๑ ขั้นตอนการจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้าง

การนำข้อพิพาทเกี่ยวกับการโต้แย้งประกาศจัดซื้อจัดจ้างขึ้นสู่การพิจารณาของศาลปกครองนั้น จากการศึกษาคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดพบว่า ศาลปกครองสูงสุดได้มีแนวทางในการวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ต้องดำเนินการเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ก่อนฟ้องคดี โดยมีตัวอย่างข้อพิพาทที่ศาลวินิจฉัยตามแนวทางดังกล่าวข้างต้นในแต่ละวิธีการจัดซื้อหรือจัดจ้าง ดังนี้

๑) การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา

- ประกาศสอบราคาของหน่วยงานของรัฐมีลักษณะเป็นคำสั่งทั่วไปของฝ่ายปกครองที่มีได้กำหนดตัวผู้รับคำสั่งไว้โดยเฉพาะ เพียงแต่กำหนดคุณสมบัติกว้าง ๆ ไว้เพื่อให้ผู้มีคุณสมบัติตามคำสั่งที่ประสงค์เสนอตัวเข้าเป็นคู่กรณีกับหน่วยงานของรัฐทราบและมีสิทธิที่จะเสนอราคาตามเงื่อนไขและเวลาที่หน่วยงานของรัฐกำหนด แม้ผู้ฟ้องคดีจะมีใช้คู่กรณีตามคำสั่งทางปกครองก็สามารถนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้โดยมีต้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวก่อนแต่อย่างใด

: คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๓๘/๒๕๔๙ กรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศสอบราคาโครงการก่อสร้างประปาบาดาล โดยกำหนดระยะเวลาให้หรือขายเอกสารสอบราคาทั้งสิ้น ๑๑ วัน ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีอาชีพรับเหมาก่อสร้างที่ไม่สามารถซื้อแบบและเอกสารสอบราคาได้ทันตามวันเวลาที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดเห็นว่า ในช่วงระยะเวลา ๑๑ วันดังกล่าว มีวันหยุดราชการรวมทั้งสิ้น ๖ วัน ซึ่งเมื่อหักวันหยุดราชการออกแล้ว ทำให้เหลือเวลาในการขายเอกสารน้อยกว่า ๑๐ วัน ซึ่งไม่เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนประกาศสอบราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า กรณีเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ และโดยที่ประกาศสอบราคาโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐมีลักษณะเป็นคำสั่งทั่วไปของฝ่ายปกครองที่มีได้กำหนดตัวผู้รับคำสั่งไว้โดยเฉพาะ เพียงแต่กำหนดคุณสมบัติกว้าง ๆ ไว้เพื่อให้ผู้มีคุณสมบัติตามคำสั่งที่ประสงค์จะเสนอตัวเข้าเป็นคู่กรณีกับหน่วยงานของรัฐทราบและมีสิทธิที่จะเสนอราคาตามเงื่อนไขและเวลาที่หน่วยงานของรัฐกำหนด แม้ผู้ฟ้องคดีจะมีใช้คู่กรณีตามคำสั่งทางปกครองก็สามารถนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้ โดยมีต้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวก่อนแต่อย่างใด

๒) การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา

- ประกาศประกวดราคาไม่เป็นคำสั่งทางปกครอง แต่มีลักษณะเป็นการกระทำทางปกครองที่มีผลกระทบต่อการใช้สิทธิหรือเสรีภาพในการเข้าเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีซึ่งได้ซื้อเอกสารประกวดราคาแต่ไม่ได้ยื่นเสนอราคา เนื่องจากเห็นว่าเงื่อนไขในการเสนอราคาตามประกาศดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย มีลักษณะเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้เสนอราคาบางราย ซึ่งกรณีดังกล่าวมิได้มีกฎหมายกำหนดให้ผู้ฟ้องคดีต้องดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนการฟ้องคดีแต่อย่างใด

: คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๒๐/๒๕๔๙ กรณีที่กรมส่งเสริมการเกษตร (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาจ้างก่อสร้างโรงเรือนอนุบาลแม่พันธุ์และผลิตพันธุ์พืชเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพร้อมครุภัณฑ์ประจำโรงเรือน ๓ แห่ง โดยกำหนดเงื่อนไขในการเสนอราคาให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาจะต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้เคยมีผลงานการก่อสร้างและติดตั้งอุปกรณ์มูลค่ารวมไม่น้อยกว่า ๒๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และต้องมีบุคลากรด้านวิศวกรรมเกษตรกรที่มีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า ๑๐ ปี ซึ่งเป็นพนักงานทำงานประจำกับผู้เสนอราคาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๒ ปี นอกจากนั้น ยังกำหนดว่าหากผู้ยื่นซองประกวดราคารายใดเห็นว่ารายละเอียดของสิ่งของที่จะจัดจ้างตามประกาศนี้ไม่เป็นธรรมให้ร้องเรียนก่อนการยื่นซองเสนอราคาไม่น้อยกว่า ๓ วันทำการ หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าประกาศประกวดราคาเป็นที่ยอมรับถึงความถูกต้องของผู้เข้าประกวดทุกราย ผู้ฟ้องคดีซึ่งได้ซื้อเอกสารประกวดราคาแต่ไม่ได้ยื่นซองเสนอราคาเห็นว่า ประกาศประกวดราคาข้างต้นมีลักษณะที่เอื้อประโยชน์ให้กับผู้เสนอราคาบางราย และกีดกันผู้ฟ้องคดีหรือผู้เสนอราคารายอื่นมิให้เข้าร่วมในการเสนอราคา อันเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ประกาศประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าวเป็นประกาศที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ประกาศประกวดราคาดังกล่าวเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเพื่อใช้พิจารณาที่จะสั่งการต่อไปว่าจะรับผู้เสนอราคาเข้าเป็นคู่สัญญาหรือไม่ และเป็นการกระทำเพื่อให้บรรลุผลตามกฎหมายโดยมิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่จะส่งผลต่อสถานภาพของสิทธิและหน้าที่ของบุคคลจนกว่าจะมีการสั่งการต่อไป ดังนั้น ประกาศประกวดราคาจึงไม่เป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕^{๕๒} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่มีลักษณะเป็นการกระทำทางปกครองที่มี

^{๕๒} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๙๓ หน้า ๗๘

ผลกระทบต่อการได้สิทธิหรือเสียสิทธิในการเข้าเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี ซึ่งมีได้มีกฎหมายกำหนดให้ผู้ฟ้องคดีต้องดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนการฟ้องคดี นอกจากนี้ แม้ว่าเอกสารประกวดราคาจ้างดังกล่าวจะกำหนดว่าหากผู้ยื่นซองประกวดราคายใดเห็นว่ารายละเอียดสิ่งของที่จัดจ้างไม่เป็นธรรมให้ร้องเรียนก่อนการยื่นซองเสนอราคาไม่น้อยกว่า ๓ วันทำการ นั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีไม่ได้เป็นผู้เสนอราคาหรือยื่นซองประกวดราคาตามประกาศประกวดราคาดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงไม่จำเป็นต้องอุทธรณ์คำสั่งหรือร้องเรียนขอความเป็นธรรมตามข้อกำหนดในเอกสารประกวดราคาข้างต้นก่อนฟ้องคดี

๓) การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

(๑) ประกาศประกวดราคาจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองทั่วไปที่มีได้กำหนดตัวผู้รับคำสั่งไว้โดยเฉพาะ โดยสภาพผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ซื้อเอกสารประมูลจ้างฯ แต่ไม่อาจเข้าเสนอราคาได้เนื่องจากขาดคุณสมบัติตามข้อกำหนดในประกาศดังกล่าว จึงไม่อาจเป็นคู่กรณีที่ได้รับแจ้งให้ใช้สิทธิอุทธรณ์ได้ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ฟ้องคดีจึงสามารถนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้โดยไม่ต้องอุทธรณ์และรอผลการพิจารณาอุทธรณ์ก่อนฟ้องคดีต่อศาลปกครองแต่อย่างใด

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๖๕/๒๕๕๑ กรณีที่เทศบาลนครภูเก็ต (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาจ้างติดตั้งเครื่องนับถอยหลังสัญญาณไฟจราจรโดยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดรายละเอียดและข้อกำหนดของหลอดไฟของเครื่องนับเวลาถอยหลังว่าต้องมีหนังสืออนุมัติรับจดทะเบียนผลิตภัณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์จากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และกรณีสินค้าจากต่างประเทศจะต้องมีหนังสือรับรองคุณภาพสินค้าจากประเทศผู้ผลิต โดยมีหนังสือรับรองการออกเอกสาร ณ สถานทูตไทยในประเทศนั้น ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นบริษัทผู้ผลิตสินค้าโดยนำเข้าหลอดไฟ (LED) บางส่วนจากต่างประเทศเพื่อมาประกอบภายในประเทศเห็นว่า การกำหนดรายละเอียดและข้อกำหนดดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการกำหนดเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้เสนอราคากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ทำให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งได้ซื้อเอกสารประมูลจ้างแต่ขาดคุณสมบัติตามประกาศข้างต้นไม่อาจเข้าเสนอราคาได้ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนประกาศประกวดราคาจ้างดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ประกาศประกวดราคาจ้างข้างต้นไม่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดให้อุทธรณ์ก่อนยื่นฟ้องคดีต่อศาลแต่อย่างใด และประกาศประกวดราคามีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองทั่วไปที่มีได้กำหนดตัวผู้รับคำสั่งไว้โดยเฉพาะ โดยสภาพผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจ

เป็นคู่กรณีที่ได้รับแจ้งให้ใช้สิทธิอุทธรณ์ได้ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ฟ้องคดีจึงสามารถนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้โดยมิต้องดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ กล่าวคือ ผู้ฟ้องคดีไม่จำเป็นต้องอุทธรณ์และรอผลการพิจารณาอุทธรณ์ก่อนฟ้องคดีต่อศาลปกครองแต่อย่างใด (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๖๗/๒๕๕๒ วินิจฉัยแนวทางเดียวกัน)

(๒) เอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นคำสั่งซึ่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ไม่ได้กำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายจากคำสั่งดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ ทั้งไม่ใช่คำสั่งที่อาจอุทธรณ์ได้ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ฟ้องคดีจึงฟ้องคดีได้ทันทีที่ได้รับทราบคำสั่งดังกล่าว

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๐๔/๒๕๕๑ ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ที่ผ่านเงื่อนไขให้เป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาในการประกวดราคาจ้างก่อสร้างอาคารสำนักงานสรรพากรพื้นที่พร้อมงานผังบริเวณของกรมสรรพากร (ผู้ถูกฟ้องคดี) ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ แต่ไม่เข้าเสนอราคาตามเวลาที่กำหนดเนื่องจากเห็นว่าราคากลางที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดไว้ไม่สามารถทำการก่อสร้างได้ เป็นเหตุให้ผู้ถูกฟ้องคดียึดหลักประกันซองโดยมีหนังสือแจ้งให้ธนาคารผู้ค้ำประกันส่งเงินตามสัญญาค้ำประกัน (หลักประกันซอง) แต่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการกำหนดเงื่อนไขการยึดหลักประกันซองในเอกสารประมูลจ้างก่อสร้างดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากเป็นการบังคับข่มขืนใจให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาต้องทำการเสนอราคาเท่านั้น อันเป็นความผิดตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนข้อกำหนดการยึดหลักประกันซองดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นคำสั่งซึ่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ไม่ได้กำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายจากคำสั่งดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ ทั้งไม่ใช่คำสั่งที่อาจอุทธรณ์ได้ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง^{๑๕๓} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ฟ้องคดีจึงฟ้องคดีได้ทันทีที่ได้รับทราบคำสั่งดังกล่าว

^{๑๕๓} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๑๑-๑๑๒ หน้า ๑๑๖

หมายเหตุ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๐๔/๒๕๕๑ ไม่ได้วินิจฉัยว่าเอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นคำสั่งประเภทใด ในขณะที่คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๖๕/๒๕๕๑ และที่ ๓๖๗/๒๕๕๒ วินิจฉัยว่า ประกาศประกวดราคาดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองทั่วไป

๓.๒ ขั้นตอนการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อหรือจัดจ้าง

จากการศึกษาคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดพบว่า ข้อพิพาทในขั้นตอนการพิจารณาและเสนอความเห็นของคณะกรรมการจัดซื้อหรือจัดจ้างนั้น ศาลปกครองสูงสุดมีคำวินิจฉัยในแนวทางเดียวกันว่า การดำเนินการดังกล่าวของคณะกรรมการฯ เป็นเพียงการพิจารณาทางปกครอง ตามมาตรา ๕^{๕๕} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงยังไม่มีคำสั่งทางปกครองที่มีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่หรือสถานภาพของผู้เสนอราคา การโต้แย้งการดำเนินการของคณะกรรมการฯ ในขั้นตอนนี้ จึงยังไม่เป็นคดีปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ เช่น คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๙๐๓/๒๕๔๘ และที่ ๒๔๖/๒๕๔๙ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ ในกรณีที่เป็นการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคาแบบ ๒ ชอง ซึ่งกำหนดให้ผู้เสนอราคายื่นซองประกวดราคาแยกเป็นซองข้อเสนอด้านเทคนิคและซองข้อเสนอด้านราคา โดยในการพิจารณาข้อเสนอด้านราคา คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจะเปิดซองข้อเสนอด้านราคาเฉพาะผู้ที่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคเท่านั้น โดยในส่วนของผลการพิจารณาของคณะกรรมการฯ เกี่ยวกับข้อเสนอด้านเทคนิคนั้น ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยเป็น ๒ แนวทาง กล่าวคือ แนวทางแรก วินิจฉัยว่าผลการพิจารณาของคณะกรรมการฯ เป็นคำสั่งทางปกครอง ซึ่งได้แก่คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๕๓/๒๕๔๖ และแนวทางที่สอง วินิจฉัยว่าผลการพิจารณาของคณะกรรมการฯ เป็นเพียงการพิจารณาทางปกครอง จึงยังไม่มีคำสั่งทางปกครองที่มีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของผู้เสนอราคา ซึ่งได้แก่ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๙/๒๕๔๗ (โปรดศึกษาเพิ่มเติมจาก ส่วนของแนวคำวินิจฉัยเรื่องอำนาจศาล ในหน้า ๙๔) สำหรับในกรณีแรกซึ่งวินิจฉัยว่าผลการพิจารณาของคณะกรรมการฯ เป็นคำสั่งทางปกครองนั้น ได้มีข้อวินิจฉัยในประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนในการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนฟ้องคดีเพื่อโต้แย้งคำสั่ง ดังนี้

^{๕๕} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๙๑ หน้า ๙๓

- มติของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาให้ผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านข้อเสนอด้านเทคนิค เป็นคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยคณะกรรมการ การฟ้องโต้แย้งคำสั่งดังกล่าวต่อศาลปกครอง จึงไม่ต้องอุทธรณ์คำสั่งก่อนฟ้องคดีตามพ.ร.บ. ๔๘^{๑๕๕} และมาตรา ๘๗^{๑๕๖} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๕๓/๒๕๔๖ กรุงเทพมหานคร (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาจ้างเหมาโครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำคลองแสนแสบและคลองลาดพร้าวลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา โดยกำหนดให้ผู้เสนอราคายื่นซองเสนอราคาแยกเป็นข้อเสนอด้านเทคนิคและข้อเสนอด้านราคา โดยผู้ถูกฟ้องคดีจะเปิดซองข้อเสนอด้านราคาเฉพาะผู้ที่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิค ต่อมา คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีมติให้ผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านข้อเสนอด้านเทคนิค ทำให้ผู้ฟ้องคดีถูกตัดสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาข้อเสนอด้านราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่ากรณีดังกล่าวเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากไม่แจ้งเหตุผลและไม่กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกที่แน่นอน คณะกรรมการฯ มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้บริหารของผู้ประกวดราคารายอื่น จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิค ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าการดำเนินการของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาถือได้ว่าเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาในกรณีการสั่งไม่รับคำเสนอรับจ้างของผู้ฟ้องคดีอื่นเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๑)^{๑๕๗} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิของผู้ฟ้องคดี และทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่มีสิทธิเข้าแข่งขันเสนอราคา มติดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และเมื่อเป็นคำสั่งของคณะกรรมการ ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้โดยไม่ต้องอุทธรณ์คำสั่งก่อนตามพ.ร.บ. ๔๘ ประกอบกับมาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน

^{๑๕๕-๑๕๖} พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๔๘ คำสั่งทางปกครองของบรรดาคณะกรรมการต่าง ๆ ไม่ว่าจะจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายหรือไม่ ให้คู่กรณีมีสิทธิโต้แย้งต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการดังกล่าวเป็นคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท สิทธิการอุทธรณ์และกำหนดเวลาอุทธรณ์ให้เป็นไปตามที่บัญญัติในกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๘๗ เมื่อได้มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นแล้ว บทบัญญัติมาตรา ๔๘ ให้เป็นอันยกเลิก

^{๑๕๗} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๗ หน้า ๙๑

๓.๓ ขั้นตอนการดำเนินการของผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง

โดยที่คำสั่งอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างนั้น ศาลปกครองสูงสุดมีคำวินิจฉัยว่าเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๑) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับมาตรา ๕^{๔๔} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ การฟ้องโต้แย้งคำสั่งดังกล่าวจึงต้องดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามขั้นตอนหรือวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้เสียก่อน แต่โดยที่กฎหมายว่าด้วยการพัสดุ ซึ่งได้แก่ ระเบียบต่างๆ เกี่ยวกับการพัสดุที่ใช้บังคับกับหน่วยงานทางปกครองในปัจจุบัน (ยกเว้นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ในส่วนที่เกี่ยวกับการโต้แย้งผลการพิจารณาให้เป็นผู้มีสิทธิเสนอราคา และการโต้แย้งผลการพิจารณาของหัวหน้าหน่วยงานทางปกครอง) ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ ไม่ได้กำหนดขั้นตอนหรือวิธีการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายไว้ ผู้ฟ้องคดีจึงต้องดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายโดยการอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวก่อนฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยมีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจเกี่ยวกับข้อพิพาทในขั้นตอนนี้ที่ต้องดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนฟ้องคดี แบ่งออกตามวิธีการจัดซื้อหรือจัดจ้างได้ ดังนี้

๑) การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา

- กรณีที่ผู้ยื่นซองเสนอราคาซึ่งไม่ได้รับเลือกให้เป็นผู้ชนะในการสอบราคา ฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งที่ให้ผู้เสนอราคารายอื่นชนะการสอบราคา เนื่องจากเห็นว่าผลิตภัณฑ์ของผู้ชนะการสอบราคาไม่ได้มาตรฐานตามประกาศสอบราคา และการพิจารณาผลการเสนอราคาไม่ปฏิบัติตามประกาศสอบราคาและกฎหมาย

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๐๑/๒๕๕๐ ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมยื่นซองสอบราคาซื้อน้ำยาป้องกันและกำจัดศัตรูทำลายไม้ตามประกาศสอบราคาของกรมยุทธโยธาทหารบก (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และได้เข้าร่วมฟังผลการเปิดซองสอบราคาในวันเวลาที่กำหนด แต่ในวันดังกล่าวผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้จัดให้มีการเปิดซองสอบราคา โดยแจ้งแก่ผู้ฟ้องคดีว่าในวันดังกล่าวจะมีการตรวจสอบเอกสารที่ผู้เสนอราคายื่นเท่านั้นไม่สามารถเปิดซองสอบราคาเพื่อประกาศผลได้ เนื่องจากต้องส่งตัวอย่างน้ำยาป้องกันและกำจัดศัตรูทำลายไม้ไปตรวจก่อน โดยจะแจ้งกำหนดวันเปิดซองสอบราคาให้ทราบอีกครั้งหนึ่ง ต่อมา เจ้ากรมยุทธโยธาทหารบก

^{๔๔} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๗ หน้า ๙๑

(ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ได้มีหนังสือแจ้งผู้ฟ้องคดีว่าได้คัดเลือกให้ผู้เสนอราคารายอื่นเป็นผู้ชนะการสอบราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าผู้ชนะการสอบราคารายดังกล่าวขาดคุณสมบัติตามมาตรฐานประสิทธิภาพในการป้องกันและกำจัดปลวก เนื่องจากน้ำยามีความเข้มข้นต่ำกว่ามาตรฐาน ในขณะที่น้ำยาของผู้ฟ้องคดีเป็นไปตามมาตรฐานซึ่งสมควรเป็นผู้ชนะการสอบราคา นอกจากนั้น การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเป็นการไม่ปฏิบัติตามประกาศสอบราคา และระเบียบพัสดุของทางราชการ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนมติของคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาให้ผู้เสนอรายอื่นเป็นผู้ชนะการสอบราคาและเพิกถอนสัญญาจัดซื้อหรือจัดจ้างระหว่างผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับผู้ชนะการสอบราคารายดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีหนังสือแจ้งผลการสอบราคาว่าผู้เสนอราคารายอื่นเป็นผู้ชนะการสอบราคา ถือเป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งไม่รับคำเสนอขายของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕^{๑๕๙} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แม้กรณีนี้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ อันเป็นกฎหมายที่ใช้พิจารณาประกอบการจัดซื้อจะไม่ได้กำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายไว้ แต่ผู้ฟ้องคดียังคงสามารถอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ตามมาตรา ๔๔^{๑๖๐} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีจึงถือได้ว่ามีกฎหมายกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายในเรื่องที่ผู้ฟ้องคดีนำมาฟ้องเป็นคดีนี้ไว้โดยเฉพาะตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แล้ว การที่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้ดำเนินการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองดังกล่าวก่อนยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ถือได้ว่าผู้ฟ้องคดียังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะก่อนยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๒) การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา

ข้อพิพาทเกี่ยวกับการโต้แย้งคำสั่งอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างในการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคานั้น ศาลปกครองสูงสุดมีแนวคำวินิจฉัยทำนองเดียวกันกับการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา กล่าวคือ วินิจฉัยว่าคำสั่งของผู้มีอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้างที่อนุมัติให้ผู้เสนอราคา

^{๑๕๙} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๓ หน้า ๗๘

^{๑๖๐} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๑๑-๑๑๒ หน้า ๑๑๖

รายได้เป็นผู้ชนะในการเสนอราคา ถือเป็นคำสั่งไม่รับคำเสนอราคาของผู้เสนอการรายอื่นๆ ด้วย โดยคำสั่งดังกล่าวมีสถานะเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๑)^{๑๖๖} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งการฟ้องโต้แย้งคำสั่งดังกล่าวต่อศาลปกครองจะต้องดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหาย ด้วยการอุทธรณ์คำสั่งตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวเสียก่อน ผู้ฟ้องคดีจึงจะสามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ เช่น คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๖๘/๒๕๕๓ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๒๑/๒๕๔๕ ที่ ๔๕๘/๒๕๔๗ และที่ ๑๖๓/๒๕๔๙ เป็นต้น

หมายเหตุ จากการศึกษาคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดพบว่า การแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนฟ้องคดีต่อศาลปกครองในการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคาดังนั้น มีข้อสังเกต ดังนี้

(๑) กรณีที่การอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างเกิดขึ้นในขณะที่กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓)ฯ ยังไม่มีผลใช้บังคับ การอนุมัติดังกล่าวจึงยังไม่มีสภาพเป็นคำสั่งทางปกครองที่จะต้องยื่นอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ก่อนการฟ้องโต้แย้งการอนุมัตินั้นต่อศาลปกครอง

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๒๐/๒๕๔๖ กรณีที่ผู้เข้าร่วมการประกวดราคาจ้างก่อสร้างโรงเรือนอนุบาลแม่พันธุ์และผลิตพันธุ์พืชเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชตามประกาศของกรมส่งเสริมการเกษตร (ผู้ถูกฟ้องคดี) เห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากผลการพิจารณาของคณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคา จึงร้องทุกข์ขอความเป็นธรรมต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ต่อมา ผู้ฟ้องคดีได้ทราบจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีชี้แจงต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ลงนามในสัญญาจ้างผู้เสนอการรายอื่นไปแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า แม้การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาพัสดุในกรณีการสั่งรับหรือไม่รับคำเสนอขายและการอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างเป็นคำสั่งทางปกครองโดยผลของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่เนื่องจากในขณะที่ผู้ฟ้องคดีทราบผลการพิจารณาของผู้ถูกฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ลงนามในสัญญาจ้างกับผู้เสนอการรายอื่นไปแล้วนั้น กฎกระทรวงฉบับดังกล่าวยังไม่มีผลใช้บังคับ (มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๓) การสั่งรับ

^{๑๖๖} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๗ หน้า ๙๑

หรือไม่รับคำเสนอขายและการอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างในขณะนั้นจึงยังไม่มีสภาพเป็นคำสั่งทางปกครอง ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ต้องยื่นอุทธรณ์ผลการพิจารณาการประกวดราคาตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ก่อนร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์จึงรับเรื่องร้องทุกข์ไว้พิจารณาได้ เมื่อต่อมาคดีโอนมายังศาลปกครองตามมาตรา ๑๐๓ วรรคสาม^{๑๖๒} แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ และเป็นคดีตามมาตรา ๘๖ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ศาลปกครองจึงมีอำนาจรับคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณาได้

(๒) การยื่นอุทธรณ์ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคายังไม่อาจถือว่าเป็นการยื่นอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่จะทำให้ผู้เข้าแข่งขันเสนอราคา ซึ่งได้ยื่นอุทธรณ์นั้นมีสิทธิฟ้องโต้แย้งผลการประกวดราคาต่อศาลปกครอง เนื่องจากเป็นการอุทธรณ์ก่อนที่ผู้มีอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้างจะมีคำสั่งรับคำเสนอขายหรือคำเสนอรับจ้างอันเป็นคำสั่งทางปกครอง

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๙๐๓/๒๕๔๘ กรณีที่กรมควบคุมโรค (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาซื้อสารเคมีเดลต้ามีทริน ๕% WDP โดยมีผู้ยื่นซองเสนอราคา จำนวน ๒ ราย รวมทั้งผู้ฟ้องคดี ปรากฏว่าคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาพิจารณาเห็นควรจ้างผู้เสนอราคารายอื่นซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดให้เป็นผู้ชนะการประกวดราคา แต่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าผู้ชนะการประกวดราคารายดังกล่าวขาดคุณสมบัติเพราะใช้วัสดุไม่ถูกต้องตามประกาศประกวดราคา จึงได้อุทธรณ์ผลการพิจารณาของคณะกรรมการฯ ต่อผู้ถูกฟ้องคดี เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ซึ่งต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่าได้เห็นชอบให้รับคำเสนอขายของผู้ชนะการประกวดราคาข้างต้นแล้วตามมติของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องเพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งห้ามไม่ให้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเสนอชื่อผู้ชนะการประกวดราคาเป็นผู้เข้าทำสัญญาและให้ผู้ฟ้องคดีเข้าทำสัญญาแทน

^{๑๖๒} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๑๐๓

ฯลฯ

ฯลฯ

เมื่อได้มีประกาศวันเปิดทำการศาลปกครองกลางแล้ว บรรดาเรื่องที่ร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาหรือที่มีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์แล้ว แต่นายกรัฐมนตรียังมิได้สั่งการ ให้โอนไปเป็นคดีของศาลปกครองกลาง และถ้าศาลปกครองกลางเห็นว่าเป็นคดีตามมาตรา ๙ ก็ให้พิจารณาและมีคำพิพากษาต่อไป

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การดำเนินการของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา เป็นเพียงกระบวนการในการเตรียมการและดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง อันเป็นการพิจารณาทางปกครองตามมาตรา ๕^{๑๖๓} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ต่อเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีเห็นชอบให้รับคำเสนอขายของผู้เสนอราคาขายอื่นตามมติของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา จึงจะเป็นคำสั่งทางปกครอง โดยผลของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น การอุทธรณ์ผลการพิจารณาของคณะกรรมการฯ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นการยื่นอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองต่อผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะผู้ทำคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เนื่องจากเป็นการยื่นอุทธรณ์ก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีจะมีคำสั่งรับคำเสนอขายอันเป็นคำสั่งทางปกครอง กรณีจึงถือว่า ผู้ฟ้องคดียังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามมาตรา ๔๒ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

(๓) แม้การยื่นอุทธรณ์ผลการประกวดราคาของผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง ต่อผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองตามข้อ ๒^{๑๖๔} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จะไม่ใช่การยื่นอุทธรณ์ต่อผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างซึ่งเป็นผู้ทำคำสั่งทางปกครอง แต่ก็ถือได้ว่าเป็นการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติข้างต้น โดยอนุโลม

^{๑๖๓} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๙๑ หน้า ๙๓

^{๑๖๔} กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ข้อ ๒ การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ ให้เป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๑๐) ผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นผู้บริหารท้องถิ่น หรือ คณะผู้บริหารท้องถิ่น

ฯลฯ

ฯลฯ

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๑/๒๕๕๐ กรณีผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมเสนอราคาและเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างเขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็กป้องกันตลิ่งพังพร้อมทางเท้าตามประกาศเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย แต่นายกเทศมนตรีตำบลโพธิ์ชัย (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๖ แจ้งผลการพิจารณาการประกวดราคาว่าไม่รับพิจารณาราคาของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๖ ร้องเรียนขอความเป็นธรรมต่อผู้ว่าราชการจังหวัดสิงห์บุรี แต่ไม่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ ขอให้ศาลเพิกถอนผลการประกวดราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผลการพิจารณาประกวดราคาถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๑)^{๑๖๕} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และโดยที่คำสั่งดังกล่าวกฎหมายไม่ได้กำหนดขั้นตอนการอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ผู้ฟ้องคดีจึงต้องดำเนินการอุทธรณ์ต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับคำสั่งดังกล่าวตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อผู้ฟ้องคดีได้รับหนังสือลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๖ แจ้งไม่รับคำเสนอราคา ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๖ ร้องเรียนขอความเป็นธรรมต่อผู้ว่าราชการจังหวัดสิงห์บุรี แม้ผู้ฟ้องคดีจะไม่ได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ทำคำสั่งทางปกครองโดยตรง แต่ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองตามข้อ ๒ (๑๐) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์คำสั่งทางปกครองดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดแล้ว การที่ผู้ฟ้องคดีจะนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้จะต้องเป็นกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้พิจารณาคำอุทธรณ์ และได้แจ้งผู้ฟ้องคดีแล้วผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยดังกล่าว หรือกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมิได้พิจารณาคำอุทธรณ์ภายในระยะเวลา ๖๐ วัน ตามมาตรา ๔๕ วรรคสอง^{๑๖๖} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ผู้ฟ้องคดีย่อมนำคดีมาฟ้องต่อศาลนับแต่วันพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว เมื่อผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสืออุทธรณ์ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดในวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๖ และได้นำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ ซึ่งอยู่ระหว่างระยะเวลาที่ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาคำอุทธรณ์และยังมิได้ล่วงพ้นระยะเวลาดังกล่าว กรณีจึงเป็นการฟ้องคดีที่ยังมิได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการสำหรับ

^{๑๖๕} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๗ หน้า ๘๑

^{๑๖๖} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๑๑-๑๑๒ หน้า ๑๑๖

การแก้ไขความเดือดร้อนเสียหายตามที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๔) การอุทธรณ์ผลการประกวดราคาที่จะถือว่าผู้เสนอราคาซึ่งเป็น ผู้ยื่นอุทธรณ์ได้ดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายแล้ว อันจะทำให้มีสิทธิ ฟ้องโต้แย้งผลการประกวดราคาต่อศาลปกครองต่อไปได้นั้น ต้องเป็นกรณีที่ผู้อุทธรณ์ ได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์หรือพ้นกำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์แล้ว โดยไม่มีการวินิจฉัยอุทธรณ์

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๔๕/๒๕๔๙ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็น ผู้เสนอราคาต่ำเป็นลำดับที่สองในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างอาคารที่ทำการตำรวจภูธร จังหวัดสุรินทร์ตามประกาศประกวดราคาของจังหวัดสุรินทร์ แต่ผู้ฟ้องคดีได้โต้แย้งคำสั่ง ของผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ (ผู้ถูกฟ้องคดี) ที่ให้รับราคาของผู้ที่เสนอราคาต่ำสุด เนื่องจาก เห็นว่าผู้เสนอราคารายดังกล่าวมีหนังสือรับรองผลงานไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขของการ ประกวดราคา โดยผู้ฟ้องคดีมีหนังสือลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๖ ร้องเรียนขอความเป็นธรรม ต่อผู้ถูกฟ้องคดี ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้ลงนามในสัญญาจ้างผู้ที่เสนอราคาต่ำสุดเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๖ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม จึงนำคดีมาฟ้องเมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๖ โดยขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งรับราคาของผู้ชนะการประกวดราคาและเพิกถอน สัญญาของผู้ถูกฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีเห็นชอบให้รับคำเสนอ รับจ้างของผู้เสนอราคารายอื่น การสั่งรับคำเสนอรับจ้างดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองโดยผล ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ฟ้องคดีจึงถือเป็นคู่กรณีตามความในมาตรา ๕^{๑๖๗} แห่งพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือถูกกระทบกระเทือน จากผลของคำสั่งทางปกครอง เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดียื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๖ และนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๖ ซึ่งในขณะที่ นำคดีมาฟ้อง นั้น ผู้ฟ้องคดียังไม่ทราบผลการพิจารณาอุทธรณ์และยังไม่พ้นกำหนดระยะเวลา

^{๑๖๗} พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ยื่นคำขอหรือผู้คัดค้านคำขอ ผู้อยู่ในบังคับหรือจะอยู่ในบังคับ ของคำสั่งทางปกครอง และผู้ซึ่งได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง เนื่องจากสิทธิของผู้นั้น จะถูกกระทบกระเทือนจากผลของคำสั่งทางปกครอง

ในการพิจารณาอุทธรณ์ของผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๕^{๑๖๘} แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดียังไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายให้ครบถ้วนตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีในประเด็นข้างต้นต่อศาลปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๑/๒๕๕๐ วินิจฉัยแนวทางเดียวกัน)

(๕) หากผู้เสนอราคาที่ได้รับอนุมัติซื้อหรืออนุมัติจ้างเห็นว่า คำสั่งอนุมัติดังกล่าวทำให้ตนได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย กรณีก็ต้องยื่นอุทธรณ์ต่อผู้ทำคำสั่งก่อนการฟ้องคดีเพื่อขอให้ศาลเพิกถอน

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๙๔๕/๒๕๔๘ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นใบเสนอราคาในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างถนน คสล. ตามประกาศประกวดราคาของทางหลวงชนบทจังหวัดเพชรบุรี (ผู้ถูกฟ้องคดี) ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือแจ้งว่าได้ตกลงว่าจ้างผู้ฟ้องคดี และให้ผู้ฟ้องคดีไปติดต่อเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีภายใน ๑๕ วัน นับจากวันที่ได้รับหนังสือแจ้ง หากพ้นกำหนดเวลาแล้วผู้ถูกฟ้องคดีจะยกเลิกผลการประกวดราคา และจะถือว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทิ้งงาน ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการออกคำสั่งตามหนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย เนื่องจากราคาที่ว่าจ้างไม่ตรงตามราคาที่ผู้ฟ้องคดีเสนอ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนหนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งว่าตกลงว่าจ้างผู้ฟ้องคดีให้ทำการก่อสร้างถนน คสล. ถือได้ว่าคำสั่งอนุมัติจ้างดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองตามกฎหมาย กระทั่ง พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ ไม่ได้กำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายไว้โดยเฉพาะ ผู้ฟ้องคดีจึงต้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง^{๑๖๙} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีมิได้อุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองต่อผู้ถูกฟ้องคดี

^{๑๖๘-๑๖๙} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๑๑-๑๑๒ หน้า ๑๑๖

จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองโดยที่ยังมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๖) กรณีที่ผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างไม่แจ้งคำสั่งไม่รับคำเสนอราคาให้ผู้เสนอราคาทราบ เป็นเหตุให้ผู้เสนอราคาไม่อาจใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวได้ก่อนการฟ้องคดี เพื่อความเป็นธรรม ศาลวินิจฉัยให้รับคำฟ้องโต้แย้งผลการประกวดราคาของผู้เสนอราคาไว้พิจารณาได้

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๔๒/๒๕๔๙ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมยื่นซองประกวดราคาจ้างเหมาโครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำคลองแสนแสบและคลองลาดพร้าว ลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาตามประกาศประกวดราคาของกรุงเทพมหานคร (ผู้ถูกฟ้องคดี) โดยในการประกวดราคาดังกล่าวกำหนดให้ผู้เสนอราคายื่นซองประกวดราคาแยกเป็น ๒ ซอง คือ ซองข้อเสนอด้านเทคนิคกับซองข้อเสนอด้านราคา โดยผู้ถูกฟ้องคดีจะเปิดซองราคาเฉพาะผู้ที่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิค ต่อมา คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีมติให้ผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านข้อเสนอด้านเทคนิค แต่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเงื่อนไขเกี่ยวกับข้อเสนอด้านเทคนิคไม่ชอบตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ไม่เป็นกลางและไม่เสมอภาค นอกจากนั้น กรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาบางรายมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้บริหารของผู้เสนอราคารายอื่น จึงได้อุทธรณ์ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาต่อผู้ถูกฟ้องคดี แต่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่พิจารณาอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี ต่อมา ผู้ฟ้องคดีได้รับทราบเป็นการภายในจากเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีและจากหนังสือพิมพ์ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งอนุมัติคัดเลือกและตกลงสั่งรับคำเสนอรับจ้างผู้เสนอราคารายอื่น ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งอนุมัติคัดเลือกผู้เสนอราคารายอื่นดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ให้ผู้เสนอราคารายอื่นเป็นผู้ชนะการประกวดราคา **ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า** คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่คัดเลือกผู้เสนอราคารายอื่นเป็นผู้รับจ้าง มีผลเป็นการไม่รับคำเสนอรับจ้างของผู้ฟ้องคดี ซึ่งคำสั่งรับคำเสนอรับจ้างและไม่รับคำเสนอรับจ้างดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๑)^{๑๗๐} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความใน

^{๑๗๐} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๗ หน้า ๙๑

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับมาตรา ๕^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้แจ้งคำสั่งดังกล่าวให้ผู้ฟ้องคดีทราบตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๔ การแจ้ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ อีกทั้งคำสั่งดังกล่าวเข้าลักษณะตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน แต่ผู้ฟ้องคดีทราบคำสั่งพิพาทจากข่าวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์นั้นยังไม่เป็นการสื่อสารที่มีความหมายที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้ ทั้งยังไม่เป็นการยืนยันแน่นอนเป็นทางการในขณะนั้นพอที่จะทำให้ผู้ฟ้องคดีมั่นใจได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งรับคำเสนอรับจ้างของบุคคลใดแล้ว นอกจากนี้ แม้ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ จะไม่ได้บัญญัติถึงการแจ้งคำสั่งไม่รับคำเสนอรับจ้างหรือสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวไว้ก็ตาม แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้แจ้งคำสั่งดังกล่าวต่อผู้ฟ้องคดีตามกฎหมายจนถึงวันที่ทำหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงต่อศาลปกครองสูงสุด ทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่อาจใช้สิทธิอุทธรณ์ตามกฎหมาย ดังนั้น การที่จะห้ามมิให้ผู้ฟ้องคดีใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลเพราะมิได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งก่อนฟ้องคดีอีกย่อมจะไม่เป็นธรรม จึงให้รับคำฟ้องไว้พิจารณา

๓) การจัดซื้อหรือจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

- หนังสือของหน่วยงานทางปกครองที่แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ชนะการประมูลเข้าทำสัญญาจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการยืนยันถึงการอนุมัติสั่งซื้อจ้าง แลกเปลี่ยน เช่า ขาย ให้เช่า หรือให้สิทธิประโยชน์ อันเป็นการยืนยันคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๒) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งหากผู้ฟ้องคดีต้องการโต้แย้งคำสั่งดังกล่าว ก็จะต้องอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (กพ.อ.) ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ตามข้อ ๑๐ (๕) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งข้างต้นต่อหน่วยงานทางปกครองเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ดังกล่าว จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีมิได้

^{๑๑} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๓ หน้า ๗๘

^{๑๒} พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๓๔ คำสั่งทางปกครองอาจทำเป็นหนังสือหรือวาจาหรือโดยการสื่อความหมายในรูปแบบอื่นก็ได้ แต่ต้องมีข้อความหรือความหมายที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้

ดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายได้กำหนดไว้ก่อนการฟ้องคดี

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๕๒/๒๕๕๔ กรณีฟ้องว่าผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมเสนอราคาในการประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์โครงการจ้างเหมาก่อสร้างอาคารสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และได้รับแจ้งจากเทศบาลตำบลจอหอว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดและเป็นผู้ชนะการประมูล แต่ผู้ฟ้องคดียังไม่ได้เข้าทำสัญญาเนื่องจากเห็นว่าราคาดังกล่าวเป็นราคาที่ขาดทุนประมาณร้อยละ ๔๐ ต่อมา เทศบาลตำบลจอหอมีหนังสือแจ้งเตือนให้ผู้ฟ้องคดีเข้าทำสัญญา แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ประสงค์จะเข้าทำสัญญาตามที่ได้รับแจ้งเตือน จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งยกเลิกการเสนอราคา **ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า** หนังสือของเทศบาลตำบลจอหอที่แจ้งเตือนให้ผู้ฟ้องคดีเข้าทำสัญญาจ้างก่อสร้างอาคารสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการยืนยันถึงการอนุมัติสั่งซื้อ จ้าง แลกเปลี่ยน เช่า ขาย ให้เช่า หรือให้สิทธิประโยชน์ อันเป็นการยืนยันคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๒) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งหากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการประมูลของเทศบาลตำบลฯ ไม่ถูกต้องอย่างไร ก็จะต้องอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (กวกพ.อ.) ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ตามข้อ ๑๐ (๕) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้รับแจ้งจากเทศบาลตำบลฯ ว่าตนเป็นผู้ประมูลราคาต่ำสุด เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๓ แต่ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อเทศบาลตำบลฯ เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓ จึงเป็นการยื่นเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ ประกอบกับไม่ปรากฏว่าเทศบาลตำบลฯ ได้พิจารณาอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีมิได้ดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายได้กำหนดไว้ก่อนการฟ้องคดี

๓.๔ ขั้นตอนการยกเลิกการจัดซื้อหรือจัดจ้าง

คำสั่งยกเลิกการจัดซื้อหรือจัดจ้างนั้น ศาลปกครองสูงสุดมีคำวินิจฉัยในแนวทางเดียวกันว่า คำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓)^{๑๗๓} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

^{๑๗๓} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๐๖ หน้า ๑๐๖

ประกอบกับมาตรา ๕^{๑๗} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งการนำข้อพิพาทเกี่ยวกับคำสั่งดังกล่าวมาฟ้องต่อศาลปกครอง ผู้ฟ้องคดีต้องดำเนินการเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายให้ครบขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ เสียก่อน ซึ่งมีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจเกี่ยวกับข้อพิพาทในขั้นตอนที่ต้องดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนฟ้องคดี โดยแบ่งการพิจารณาออกตามวิธีการจัดซื้อหรือจัดจ้างแต่ละวิธี ได้ดังนี้

๑) การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา

- คำสั่งยกเลิกการสอบราคาเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และเมื่อมิได้มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนสำหรับการโต้แย้งคำสั่งทางปกครองดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ จึงต้องนำหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้บังคับ เมื่อผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลก่อนพ้นกำหนดเก้าสิบวันตามกรอบระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนด จึงถือได้ว่าผู้ฟ้องคดียังไม่ได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอนหรือวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้อันจะมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลได้

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๔๙/๒๕๕๐ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมยื่นซองสอบราคาในการสอบราคาจัดซื้อตลับลูกปืนสำหรับรถดีเซลราง THN ตามประกาศสอบราคาของการรถไฟแห่งประเทศไทย (ผู้ถูกฟ้องคดี) โดยเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งยกเลิกการสอบราคาดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๐ เนื่องจากเห็นว่าสินค้าที่ผู้ฟ้องคดีเสนอราคามีราคาสูงกว่าราคาประเมินและไม่อาจพิจารณาได้ว่าสินค้านี้ดังกล่าวจะใช้แทนของเดิมได้ดีหรือไม่ ผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๐ และต่อมา ในขณะที่ยังไม่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีได้นำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๐ เพื่อขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งยกเลิกการสอบราคาของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า คำสั่งยกเลิกการสอบราคาเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และโดยที่ระเบียบ

^{๑๗} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๓ หน้า ๗๘

การรถไฟแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๔๔ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้กำหนดขั้นตอนสำหรับการโต้แย้งคำสั่งทางปกครองดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ จึงต้องนำหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๔^{๑๗๕} และมาตรา ๔๕^{๑๗๖} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้บังคับ ซึ่งกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองและผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ต้องพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงต้องรอให้ครบกำหนดเก้าสิบวันตามที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อนแล้วจึงจะนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้ โดยต้องนับให้ครบก่อนที่จะนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น จะนับรวมระยะเวลาระหว่างที่ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลปกครองสูงสุดด้วยไม่ได้ เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองในวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๐ ซึ่งยังไม่พ้นกำหนดเก้าสิบวันในการพิจารณาอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงถือได้ว่าผู้ฟ้องคดียังไม่ได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอนหรือวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ที่จะมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลได้ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๒) การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา

ข้อพิพาทเกี่ยวกับการโต้แย้งคำสั่งยกเลิกการประกวดราคานั้น ศาลปกครองสูงสุดมีแนวคำวินิจฉัยทำนองเดียวกันกับการยกเลิกการสอบราคา กล่าวคือ วินิจฉัยว่าคำสั่งยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองตามนัยข้อ ๑ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ซึ่งการฟ้องโต้แย้งคำสั่งดังกล่าวต่อศาลปกครอง ผู้ฟ้องคดีจะต้องดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายด้วยการอุทธรณ์คำสั่งต่อผู้ทำคำสั่งตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เสียก่อน ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการพัสดุที่ใช้กับหน่วยงานทางปกครองต่างๆ ไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการอุทธรณ์ในเรื่องดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ สำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนฟ้องคดีต่อศาลปกครองในคดีที่เกี่ยวกับการยกเลิกการประกวดราคานั้นจากการศึกษาคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดพบว่า ในกรณีที่ยังมิได้มีการอุทธรณ์คำสั่งยกเลิกการประกวดราคาก่อนฟ้องคดี ศาลจะมีคำวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดียังไม่อาจนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้ ซึ่งศาลจะมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา เช่น คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๔๙/๒๕๔๘ เป็นต้น

^{๑๗๕-๑๗๖} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๑๑-๑๑๒ หน้า ๑๑๖

แต่สำหรับกรณีที่มีการยื่นอุทธรณ์คำสั่งยกเลิกการประกวดราคาแล้ว ก่อนที่จะนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองนั้น อาจแยกพิจารณาได้เป็น ๒ กรณี กล่าวคือ

กรณีแรก เป็นกรณีที่ผู้เสนอราคาฟ้องคดีต่อศาลโดยที่ยังไม่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ และยังไม่พ้นกำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งในกรณีนี้ศาลมีแนวคำวินิจฉัยว่าผู้เสนอราคาดังกล่าวยังไม่เป็นผู้มีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาล เนื่องจากยังถือไม่ได้ว่ามีการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนฟ้องคดีครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๒๙/๒๕๔๖ และที่ ๓๔๘/๒๕๔๘ เป็นต้น

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๔๘/๒๕๔๘ กรณีที่กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างทางลาดขึ้น-ลง (RAMP) บริเวณท่าเทียบเรือ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยผู้ฟ้องคดีได้ซื้อแบบเอกสารประกวดราคาและเข้าร่วมเสนอราคาในการประกวดราคาดังกล่าว ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีได้มีประกาศยกเลิกการประกวดราคาและเรียกประกวดราคาใหม่เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๗ โดยอ้างว่ามีผู้เสนอรายละเอียดและเงื่อนไขผ่านการพิจารณาเพียงรายเดียว ผู้ฟ้องคดีจึงได้มีหนังสือถึงอธิบดีของผู้ถูกฟ้องคดีขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลการประกวดราคาเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๗ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ชี้แจงข้อเท็จจริงดังกล่าวแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ขอให้ศาลเพิกถอนประกาศยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าว **ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า** คำสั่งยกเลิกการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างมีลักษณะเป็นการสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอรับจ้าง อันเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ออกคำสั่งเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๗ ซึ่งอยู่ในกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่ผู้ฟ้องคดีได้รับแจ้งคำสั่งนั้นตามมาตรา ๔๐^{๑๗๗} ประกอบกับมาตรา ๔๔^{๑๗๘} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ซึ่งยังไม่พ้นกำหนดเวลาเก้าสิบวันในการพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๕^{๑๗๙} แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กรณีจึงยังอยู่ในขั้นตอนของการเยียวยาแก้ไขความเดือดร้อนเสียหายภายในฝ่ายบริหาร ไม่เข้าเงื่อนไขที่ผู้ฟ้องคดีจะฟ้องคดี

^{๑๗๗} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๑๔ หน้า ๑๑๙

^{๑๗๘-๑๗๙} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๑๑-๑๑๒ หน้า ๑๑๖

ต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ (วินิจฉัย
แนวทางเดียวกันกับคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๒๙/๒๕๔๖)

กรณีที่สอง เป็นกรณีที่ผู้เสนอราคาได้ฟ้องคดีต่อศาลโดยที่ยังไม่ได้รับแจ้งผลการ
พิจารณาอุทธรณ์เช่นเดียวกัน แต่เป็นการฟ้องคดีภายหลังจากที่พ้นกำหนดเวลาพิจารณา
อุทธรณ์ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้มีส่วนพิจารณาอุทธรณ์ได้รับคำอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๕
แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว โดยในกรณีนี้ศาลปกครอง
สูงสุดวินิจฉัยว่าเป็นกรณีที่ผู้มีส่วนพิจารณาอุทธรณ์มิได้พิจารณาสั่งการภายในระยะเวลา
อันสมควร ผู้เสนอราคาจึงมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อให้พิจารณาเพิกถอนคำสั่ง
ยกเลิกการประกวดราคาได้ ตามนัยมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลปกครองฯ เช่น คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๓๒/๒๕๔๙ เป็นต้น

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๓๒/๒๕๔๙ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมยื่นซอง
ประกวดราคาซื้อท่อพีวีซีแข็งสำหรับใช้เป็นท่อน้ำดื่มพร้อมอุปกรณ์ตามประกาศประกวดราคา
ของกรมชลประทาน ซึ่งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดและมีคุณสมบัติถูกต้อง คณะกรรมการ
พิจารณาผลการประกวดราคาจึงเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี (ผู้ถูกฟ้องคดี) อนุมัติจ้าง
ผู้ฟ้องคดี แต่ปรากฏว่าระหว่างรอทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้างผู้ถูกฟ้องคดีได้ออกประกาศยกเลิก
การประกวดราคาดังกล่าว โดยอาศัยอำนาจตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ
พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากมีผู้เสนอราคาหลายรายแต่ถูกต้องตามเงื่อนไขเพียงรายเดียว ผู้ฟ้องคดี
จึงยื่นอุทธรณ์คำสั่งยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม
๒๕๔๗ โดยผู้ถูกฟ้องคดีได้รับคำอุทธรณ์ไว้เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้
แจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ให้ผู้ฟ้องคดีทราบแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดี
ไม่ชอบด้วยกฎหมายจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๘ ขอให้
เพิกถอนคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ถูกฟ้องคดี
จะต้องพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ
อุทธรณ์ตามมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙
เมื่อผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ และผู้ถูกฟ้องคดีได้รับ
อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ โดยไม่ได้พิจารณาสั่งอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี
จนเลยกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์แล้ว จึงเป็นกรณีที่ผู้มีส่วนพิจารณาอุทธรณ์
มิได้พิจารณาสั่งการภายในระยะเวลาอันสมควร ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

เพื่อให้พิจารณาเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าวตามมาตรา ๔๙^{๑๙๐} แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

หมายเหตุ ๑. ในการยื่นอุทธรณ์คำสั่งยกเลิกการประกวดราคาต่อผู้ที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้น แม้ผู้อุทธรณ์จะไม่ได้ระบุไว้โดยตรงว่าเป็นคำอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว เช่น อยู่ในรูปของหนังสือขอทราบเหตุผลที่ไม่ให้เข้าทำสัญญาและยกเลิกการประกวดราคา (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๒๙/๒๕๔๖) หรือเป็นหนังสือขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลการประกวดราคา (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๔๘/๒๕๔๘) เป็นต้น แต่ศาลก็ถือว่าเป็นกรณีที่ผู้เสนอราคาได้อุทธรณ์คำสั่งข้างต้นแล้ว โดยศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยไว้ในคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๙๘/๒๕๔๙ สรุปได้ว่า เพียงแต่ผู้อุทธรณ์กล่าวให้เกิดความเข้าใจได้ว่าประสงค์จะโต้แย้งคำสั่งทางปกครองส่วนใดหรือทั้งหมดก็พอรับฟังเป็นคำอุทธรณ์ได้

๒. แม้ว่าจะเป็นกรณีที่ผู้เสนอราคาฟ้องขอให้หน่วยงานทางปกครองชดเชยค่าเสียหายอันเกิดจากการมีคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาซึ่งเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ก็ตาม แต่ศาลปกครองสูงสุดก็ได้วินิจฉัยให้ผู้เสนอราคาต้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง เนื่องจากคำสั่งดังกล่าวถือเป็นการสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอหรือการดำเนินการอื่นใดในลักษณะเดียวกัน ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๔๙/๒๕๔๘)

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๔๙/๒๕๔๘ กรณีที่ผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายจากการที่ธนาคารออมสิน (ผู้ถูกฟ้องคดี) ยกเลิกการประกวดราคาจ้างก่อสร้างสำนักงานธนาคารออมสินภาค ๖ จังหวัดอุดรธานี เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายนั้น ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า กรณีเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการ

^{๑๙๐} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๔๙ การฟ้องคดีปกครองจะต้องยื่นฟ้องภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี หรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดและไม่ได้รับหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือได้รับแต่เป็นคำชี้แจงที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่มีเหตุผลแล้วแต่กรณี เว้นแต่จะมีบทกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ออกคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ และโดยที่การสั่งยกเลิกการประกวดราคาถือเป็นการสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอ หรือการดำเนินการอื่นใดในลักษณะเดียวกัน ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕^{๑๘๑} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับข้อ ๑ (๓)^{๑๘๒} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ฟ้องคดีจึงต้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีตามมาตรา ๔๔^{๑๘๓} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง เมื่อผู้ฟ้องคดีไม่ได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว จึงถือว่าผู้ฟ้องคดียังไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการสำหรับแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๓) การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ

ศาลปกครองสูงสุดมีคำวินิจฉัยในแนวทางเดียวกันกับการยกเลิกการจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีสอบราคาและวิธีประกวดราคา ดังตัวอย่างคำวินิจฉัยศาลปกครองสูงสุด ต่อไปนี้

- คำสั่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเพิ่มเติมและให้ดำเนินการพิจารณาการจัดซื้อใหม่ มีผลเป็นการยกเลิกมติของคณะกรรมการฯ เดิมที่เห็นควรซื้อที่ดินของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามข้อ ๑ (๒) และ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และเนื่องจากไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในเรื่องการจัดซื้อหรือจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้โดยเฉพาะ ผู้ฟ้องคดีจึงต้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวตามมาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ก่อนฟ้องคดี เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องคดีภายหลังจากที่ได้ยื่นอุทธรณ์เพียงวันเดียว โดยที่ยังไม่ได้มีการวินิจฉัยในเรื่องที่อุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีจึงยังไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

^{๑๘๑} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๘๓ หน้า ๗๘

^{๑๘๒} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๐๖ หน้า ๑๐๖

^{๑๘๓} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๑๑-๑๑๒ หน้า ๑๑๖

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๓๓/๒๕๔๗ ในการจัดซื้อที่ดินเพื่อสร้างที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลโดยวิธีพิเศษ คณะกรรมการพิจารณาการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษมีความเห็นว่าควรจัดซื้อที่ดินของผู้ฟ้องคดี แต่ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (ผู้ถูกฟ้องคดี) กลับมีคำสั่งให้ยกเลิกมติของคณะกรรมการดังกล่าวและมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเพิ่มเติมและให้ดำเนินการพิจารณาการจัดซื้อใหม่ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งให้ยกเลิกมติของคณะกรรมการพิจารณาการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษข้างต้นทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่แต่งตั้งคณะกรรมการฯ เพิ่มเติมและให้ดำเนินการพิจารณาการจัดซื้อใหม่ มีผลเป็นการยกเลิกมติของคณะกรรมการฯ เดิมที่เห็นควรซื้อที่ดินของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามข้อ ๑ (๒) และ (๓)^{๑๘๔} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งผู้ฟ้องคดีต้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวตามมาตรา ๔๔^{๑๘๕} และมาตรา ๔๕^{๑๘๖} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ก่อนฟ้องคดี เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในเรื่องการจัดซื้อหรือจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้โดยเฉพาะ เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือขอให้นายอำเภอ ซึ่งเป็นผู้กำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบลทบทวนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดี และต่อมาได้ยื่นฟ้องคดีโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเลเบียนภายหลังจากที่ได้ยื่นอุทธรณ์เพียงวันเดียว โดยที่ยังไม่ได้มีการวินิจฉัยในเรื่องที่อุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีจึงยังไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง^{๑๘๗} แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

^{๑๘๔} กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ให้การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้ เป็นคำสั่งทางปกครอง

๑. การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาหรือให้สิทธิประโยชน์ในกรณีดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) การอนุมัติสั่งซื้อ จ้าง แลกเปลี่ยน เช่า ขาย ให้เช่า หรือให้สิทธิประโยชน์

(๓) การสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอหรือการดำเนินการอื่นใด ในลักษณะเดียวกัน

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๘๕-๑๘๖} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๑๑-๑๑๒ หน้า ๑๑๖

^{๑๘๗} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๐๓ หน้า ๑๐๔

๔) การจัดซื้อหรือจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ศาลปกครองสูงสุดมีคำวินิจฉัยในแนวทางเดียวกันกับการยกเลิกการจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีอื่นๆ ดังตัวอย่างคำวินิจฉัยศาลปกครองสูงสุด ต่อไปนี้

(๑) หนังสือของหน่วยงานทางปกครองที่แจ้งยกเลิกการประกวดราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ถือเป็นการสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนออันเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้ว กวพ.อ. จึงต้องพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับคำอุทธรณ์ ทั้งนี้ ตามข้อ ๑๐ (๕) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ เมื่อผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลได้เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันพ้นกำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าว จึงเป็นการยื่นฟ้องคดีที่พ้นกำหนดเวลาในการฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๖๗/๒๕๕๒ ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่าสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) มีคำสั่งลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ ยกเลิกผลการประกวดราคาตามประกาศประกวดราคาซื้อระบบสารสนเทศการประชุมคณะรัฐมนตรีแบบอิเล็กทรอนิกส์ (CABNET) ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ประมูลได้ในราคาต่ำสุดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และต่อมาได้มีการประกาศประกวดราคาในเรื่องดังกล่าวใหม่อีก ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งที่สั่งยกเลิกการประกวดราคาและประกาศประกวดราคาใหม่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า หนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ ที่แจ้งยกเลิกการประกวดราคาให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ถือเป็นการสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนออันเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งกรณีนี้มีกฎหมายเฉพาะ คือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๐ (๕) กำหนดว่า ในกรณีผู้มีสิทธิเสนอราคาเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาของหัวหน้าหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุ หรือเห็นว่ามีความผิดอื่นใดอันควรร้องเรียนเพื่อความเป็นธรรมให้อุทธรณ์หรือร้องเรียนต่อคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการ

ทางอิเล็กทรอนิกส์ (กพ.อ.) ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ทั้งนี้ ให้ กพ.อ. พิจารณาอุทธรณ์หรือคำร้องเรียนให้เสร็จภายในสามสัปดาห์...แต่เนื่องจากในการแจ้งคำสั่งดังกล่าวของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้แจ้งสิทธิในการอุทธรณ์ให้ผู้ฟ้องคดีทราบด้วย ระยะเวลาในการอุทธรณ์จึงขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งตามมาตรา ๔๐ ประกอบกับมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวในวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ จึงเป็นการยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้ว และจากผลของการอุทธรณ์ดังกล่าว กพ.อ. ต้องพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสัปดาห์นับแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์ คือ ภายในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ การที่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์จาก กพ.อ. ภายในกำหนดดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลได้ภายในเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เป็นต้นไป การนำคดีนี้มาฟ้องต่อศาลเมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ จึงเป็นการยื่นฟ้องคดีที่พ้นกำหนดเวลาในการฟ้องคดีตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แล้ว

(๒) ประกาศยกเลิกการประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นการสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหา จึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจะต้องอุทธรณ์คำสั่งต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำสั่งตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องคดีนี้โดยยังไม่ได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามที่กฎหมายกำหนดก่อนฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๖๖/๒๕๔๙ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมเสนอราคาประมูลจ้างเหมางานโครงการก่อสร้างปรับปรุงขยายการประปาชนแก่นด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศของการประปาส่วนภูมิภาค (ผู้ถูกฟ้องคดี) โดยเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด และคณะกรรมการดำเนินการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มีความเห็นให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ชนะการประมูล แต่ผู้ถูกฟ้องคดีกลับประกาศยกเลิกการประมูลจ้างดังกล่าวโดยไม่ได้ให้เหตุผลทั้งที่การประมูลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการประกาศยกเลิกการประมูลจ้างฯ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนประกาศดังกล่าว

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ประกาศยกเลิกการประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ข้างต้น เป็นการสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหา จึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓)^{๑๘๘} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หากผู้ฟ้องคดี เห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจะต้องอุทธรณ์คำสั่งต่อผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องคดีนี้ โดยยังไม่ได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอน หรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามที่กฎหมายกำหนดก่อนฟ้องคดี

(๓) คำสั่งที่ให้ยกเลิกการประมูลจ้างเหมาก่อสร้างดังกล่าวเป็นคำสั่ง ทางปกครองตามข้อ ๑ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความใน พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หากผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับ คำสั่งจะต้องอุทธรณ์ต่อผู้ทำคำสั่ง แต่โดยที่ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุ ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการ อุทธรณ์ไว้ จึงต้องนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาใช้บังคับ เมื่อผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองในขณะที่ยังอยู่ภายในระยะเวลา ดำเนินการของผู้พิจารณาอุทธรณ์ จึงถือไม่ได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการตามขั้นตอน หรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๒/๒๕๕๑ ผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมเสนอราคา ตามประกาศประมูลจ้างเหมาก่อสร้างถนนลูกรังเลียบคลองด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของเทศบาล ตำบลธัญบุรี (ผู้ถูกฟ้องคดี) โดยเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งยกเลิก การประมูลดังกล่าวโดยอ้างว่าผู้ฟ้องคดีเสนอราคาต่ำกว่าราคากลางเกินกว่าร้อยละ ๑๕ และผู้ถูกฟ้องคดีทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะไม่รับราคาต่ำสุดได้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ ผู้ฟ้องคดี ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๐ คัดค้านการยกเลิกการประมูลจ้างเหมาดังกล่าวแล้ว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณาอุทธรณ์ยืนยันตามคำสั่งเดิมที่ให้ยกเลิกการประมูลและมีหนังสือลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๐ รายงานผลการพิจารณาต่อผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นผู้มีอำนาจพิจารณา

^{๑๘๘} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๐๖ หน้า ๑๐๖

อุทธรณ์ พร้อมกับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาอุทธรณ์ จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งยกเลิกการประมูลจ้างเหมาก่อสร้างข้างต้น ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า คำสั่งที่ให้ยกเลิกการประมูลจ้างเหมาก่อสร้างดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หากผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับคำสั่งจะต้องอุทธรณ์ต่อผู้ทำคำสั่ง แต่โดยที่ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการอุทธรณ์ไว้จึงต้องนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้บังคับ ดังนั้น เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีและได้มีหนังสือลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๐ รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามข้อ ๒ (๑๐)^{๑๘๙} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จอย่างช้าภายในสามสิบวันนับแต่ได้รับรายงานตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ คือ อย่างช้าภายในวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๐ เมื่อผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ จึงยังอยู่ภายในระยะเวลาดำเนินการของผู้พิจารณาอุทธรณ์ ถือไม่ได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แล้ว

๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการอื่นๆ

- ขั้นตอนการสั่งให้เป็นผู้ทำงาน

ศาลปกครองสูงสุดมีคำวินิจฉัยว่า คำสั่งให้เป็นผู้ทำงานเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๔)^{๑๙๐} ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ การฟ้องโต้แย้งคำสั่งดังกล่าวผู้ฟ้องคดีจึงต้องดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายเสียก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ด้วยการยื่นอุทธรณ์คำสั่งตาม

^{๑๘๙} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๖๔ หน้า ๒๐๖

^{๑๙๐} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๒๒ หน้า ๑๒๓

มาตรา ๔๔^{๑๙๑} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการพัสดุที่ใช้บังคับกับหน่วยงานทางปกครองต่างๆ ไม่ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการในการอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ โดยมีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด ดังนี้

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๒๒/๒๕๔๘ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีเข้าทำสัญญากับองค์การบริหารส่วนตำบลพรเตี๋ย (ผู้ถูกฟ้องคดี) เพื่อก่อสร้างอาคารที่ทำการขององค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว ต่อมา คณะกรรมการตรวจการจ้างของผู้ถูกฟ้องคดีได้สั่งระับการก่อสร้างชั่วคราว และสั่งให้ผู้ฟ้องคดีแก้ไขงานหลายรายการ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่ากรณีมีข้อพิพาทที่ต้องเสนอให้อนุญาตตุลาการชี้ขาดตามสัญญา แต่ผู้ถูกฟ้องคดีกลับเสนอให้ที่ประชุมของผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณา และมีมติไม่ให้ผู้ฟ้องคดีแก้ไขรูปแบบการก่อสร้างตามที่ผู้ฟ้องคดีได้กระทำไปแล้ว ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้บอกเลิกสัญญาจ้างและออกหนังสือเวียนแจ้งส่วนราชการต่างๆ ว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ถูกต้อง จึงเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาตตุลาการ ซึ่งอนุญาตตุลาการวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีไม่ผิดสัญญา ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานดังกล่าว **ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า** คำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๔) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อมิได้มีกฎหมายเฉพาะกำหนดวิธีปฏิบัติไว้เป็นอย่างอื่น จึงต้องปฏิบัติตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ซึ่งกำหนดให้ผู้ฟ้องคดีต้องอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองดังกล่าวต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีมิได้อุทธรณ์ กรณีจึงถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีมิได้ปฏิบัติตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ จึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง (**คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๘๒/๒๕๕๒ วินิจฉัยแนวทางเดียวกัน**)

๔. เงื่อนไขเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดี

จากการศึกษาคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดในคดีพิพาทเกี่ยวกับการพัสดุเรื่อง อำนางศาล พบว่าข้อพิพาทเกี่ยวกับการพัสดุนั้นสามารถเป็นคดีพิพาทได้ทั้งตามอนุมาตรา (๑), (๒), (๓) และ (๔) ของมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ซึ่งในแต่ละประเภทคดีมีระยะเวลาการฟ้องคดีที่แตกต่างกัน กล่าวคือ คดีพิพาท

^{๑๙๑} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๑๑-๑๑๒ หน้า ๑๑๖

ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ต้องยื่นฟ้องคดีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๔๙^{๑๒} ส่วนคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) ต้องยื่นฟ้องคดีภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปี นับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑^{๑๓} และสำหรับคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) นั้น แต่เดิมต้องยื่นฟ้องคดีภายในระยะเวลาตามมาตรา ๕๑ เช่นเดียวกับคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แต่ปัจจุบันมาตรา ๕๑ ดังกล่าว ได้รับการแก้ไขโดยมาตรา ๔^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ ส่งผลให้ระยะเวลาการฟ้องคดีสำหรับคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) เปลี่ยนแปลงไปเป็นต้องยื่นฟ้องคดีภายในห้าปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี ซึ่งตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่วินิจฉัยเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีในคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) นั้น มีทั้งที่วินิจฉัยตามมาตรา ๕๑ เดิมและตามที่ได้แก้ไขแล้ว

เมื่อการพิจารณาระยะเวลาการฟ้องคดีแตกต่างกันไปตามประเภทคดีในมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง ดังที่กล่าวข้างต้น ดังนั้น ในส่วนนี้จึงได้นำเสนอคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดซึ่งวินิจฉัยเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดี โดยจะนำเสนอตามประเภทคดีและตามข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในขั้นตอนต่างๆ ของการจัดซื้อหรือจัดจ้าง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

^{๑๒} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๘๐ หน้า ๒๑๗

^{๑๓} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๕๑ การฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) หรือ (๔) ให้ยื่นฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี

^{๑๔} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๑ การฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) ให้ยื่นฟ้องภายในหนึ่งปี และการฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) ให้ยื่นฟ้องภายในห้าปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี”

๔.๑ ระยะเวลาการฟ้องคดีสำหรับคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑)

๑) ขั้นตอนการจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้าง

จากการศึกษาพบว่า ขั้นตอนนี้มีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจ ดังนี้

- การฟ้องขอให้เพิกถอนประกาศประกวดราคา ถือว่าผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ซื้อเอกสารประกวดราคาแต่ไม่ได้เข้าประกวดราคาเนื่องจากขาดคุณสมบัติตามประกาศดังกล่าว ได้รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีนับแต่วันที่มีการประกาศประกวดราคา จึงต้องยื่นฟ้องคดีภายในระยะเวลา ๙๐ วัน นับแต่วันดังกล่าวตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๖๕/๒๕๕๑ กรณีฟ้องว่า กรณีเทศบาลนครภูเก็ต (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประมูลจ้างติดตั้งเครื่องนับถอยหลังสัญญาณไฟจราจรโดยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการกำหนดรายละเอียดและข้อกำหนดของหลอดไฟ (LED) ของเครื่องนับเวลาถอยหลังไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นการกำหนดเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้เสนอราคากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่อาจเข้าเสนอราคาได้ ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนประกาศประกวดราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า โดยที่ประกาศประกวดราคามีผลเป็นการทั่วไป ซึ่งระยะเวลาการฟ้องคดีนี้ต้องฟ้องภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ เมื่อปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ประกาศประกวดราคาเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐ ถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีนับแต่วันที่มีการประกาศประกวดราคาอย่างรวดเร็วที่สุดในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐ การที่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๐ จึงยังไม่พ้นกำหนดระยะเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๔๙^{๑๙๔} แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

หมายเหตุ ในส่วนที่คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๖๕/๒๕๕๑ วินิจฉัยวันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีว่าได้แก่วันแรกที่มีการประกาศประกวดราคานั้น และหากเป็นกรณีที่มีการกำหนดช่วงระยะเวลาให้ซื้อเอกสารประกวดราคาไว้ ศาลปกครองสูงสุดมีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับวันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีแตกต่างออกไปโดยมีรายละเอียด ดังนี้

^{๑๙๔} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๑๘๐ หน้า ๒๑๗

- การฟ้องขอให้เพิกถอนข้อกำหนดในเอกสารประกวดราคาจ้าง ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ถือว่าผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาแต่ไม่เข้าเสนอราคาและจะต้องถูกลงโทษตามข้อกำหนดดังกล่าวได้รู้หรือควรจะรู้ถึงการมีข้อกำหนดข้างต้นตั้งแต่วันสุดท้ายของกำหนดเวลาให้ซื้อเอกสารประกวดราคาจ้าง เป็นอย่างช้า ผู้ฟ้องคดีจึงต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันดังกล่าว ตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๐๔/๒๕๕๑ กรณีฟ้องว่า กรมสรรพากร (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประมูลราคาจ้างก่อสร้างอาคารสำนักงานสรรพากรพื้นที่พร้อมงาน ผังบริเวณด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีข้อกำหนดหรือบทลงโทษในการยึดหลักประกันซอง ตามเอกสารประกวดราคาจ้างซึ่งเป็นกฎที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขัดต่อมาตรา ๔ (๒) (๕) และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. ๒๕๔๐ ทำให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาต้องรับผิดชอบและรับภาระเพิ่มขึ้นมากกว่าภาระที่มีอยู่ในเวลาก่อนทำสัญญาและยังเป็นการข่มขู่ผู้มีสิทธิเสนอราคาให้ต้องทำการเสนอราคาเท่านั้น อันเป็นความผิดตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนข้อกำหนดการยึดหลักประกันซองตามเอกสารประกวดราคาจ้างดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อประกาศประกวดราคาจ้างก่อสร้างดังกล่าวกำหนดให้มีการซื้อเอกสารประกวดราคาจ้างระหว่างวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๙ ถึงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๙ และผู้ฟ้องคดีได้ซื้อเอกสารประกวดราคาจ้างดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงย่อมรู้หรือควรรู้ถึงการที่มีข้อกำหนดการยึดหลักประกันซองตามเอกสารประกวดราคาจ้างแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๙ เป็นอย่างช้า ผู้ฟ้องคดีชอบที่จะยื่นฟ้องคดีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันดังกล่าว คือ ภายในวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ การที่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๐ จึงเป็นการยื่นฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

นอกจากนี้ ยังมีกรณีที่ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยถึงวันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี ซึ่งมีใช้วันที่มีการประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้างหรือวันที่เป็นกำหนดเวลาให้ซื้อเอกสารจัดซื้อหรือจัดจ้าง ดังนี้

- การฟ้องขอให้หน่วยงานทางปกครองชดใช้ค่าเสียหายจากกรณีที่ได้
ออกประกาศประมูลซื้อด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้
ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถเข้าร่วมการประมูลได้ ถือว่าผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการ
ฟ้องคดีอย่างช้าที่สุดในวันที่มีหนังสือถึงหน่วยงานทางปกครองเพื่อร้องเรียนหรือโต้แย้ง
คำสั่งทางปกครองทั่วไป

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๔๗/๒๕๕๔ กรณีฟ้องว่า เทศบาลเมืองปากช่อง
(ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ได้ออกประกาศประมูลซื้อรถยนต์บรรทุกเอนกประสงค์และรถยนต์บรรทุก
ขยะมูลฝอยแบบอัตร่ายชนิดเปิด - ปิด ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการกำหนดรายละเอียด
คุณลักษณะเฉพาะอันเป็นการกีดกันไม่ให้ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมการประมูล ขอให้ศาลมีคำพิพากษา
หรือคำสั่งให้เทศบาลเมืองปากช่องชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า
เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า เทศบาลเมืองปากช่องได้ออกประกาศประมูลซื้อรถยนต์บรรทุกน้ำ
เอนกประสงค์และรถบรรทุกขยะมูลฝอย เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๒ ซึ่งผู้ฟ้องคดีสามารถนำคดี
มาฟ้องต่อศาลได้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้ทราบประกาศดังกล่าว เมื่อไม่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีรู้หรือ
ควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีในวันใด แต่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องเรียนในกรณีดังกล่าวต่อเทศบาล
เมืองปากช่อง เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๒ กรณีจึงถือว่าผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้ถึงเหตุ
แห่งการฟ้องคดีอย่างช้า คือ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เมื่อผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้อง
ต่อศาลปกครองในวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ จึงเป็นการยื่นฟ้องเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาหนึ่งปี
นับแต่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๗๗/๒๕๕๓ กรณีฟ้องว่าการรถไฟแห่งประเทศไทย
(ผู้ถูกฟ้องคดี) ออกประกาศเชิญชวนเสนอโครงการพัฒนาที่ดินพร้อมค่าธรรมเนียมจัดประโยชน์
ในที่ดินบริเวณสถานีหัวหิน (หัวหินบาร์ชาร์) เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบแปดคนซึ่งเป็น
ผู้ประกอบการค้าแผงลอยบริเวณดังกล่าวถูกบอกเลิกสัญญาเช่าพื้นที่ดังกล่าว ขอให้ศาล
มีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนประกาศเชิญชวนข้างต้น และให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบแปดคน
เป็นผู้เช่าที่ดินบริเวณหัวหินบาร์ชาร์ต่อไป ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อผู้ฟ้องคดีที่ ๑
ในฐานะประธานกลุ่มผู้ประกอบการร้านค้าหัวหินบาซาร์ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓
ถึงผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทรัพย์สินของการรถไฟแห่งประเทศไทยเพื่อคัดค้านการออกประกาศ
เชิญชวนฯ ฉบับพิพาท ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบแปดคนจึงรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีอย่างช้าที่สุดใน
วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ดังกล่าว เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบแปดคนนำคดีมาฟ้อง

ต่อศาลในวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ จึงเป็นการยื่นฟ้องภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๒) ขั้นตอนการเผยแพร่เอกสารหรือประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้าง

จากการศึกษาพบว่า ในขั้นตอนนี้มีคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจ ดังนี้

(๑) การฟ้องขอให้ยกเลิกการประกาศประกวดราคาภายหลังจากผู้ฟ้องคดีได้ร้องเรียน และมีการแจ้งผลการดำเนินการจากผู้ว่าราชการจังหวัดทางไปรษณีย์ตอบรับซึ่งไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ฟ้องคดีได้รับหนังสือแจ้งผลดังกล่าวเมื่อใด กรณีถือว่าผู้ฟ้องคดีได้รับแจ้งผลเมื่อครบกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันที่ส่งหนังสือแจ้งผล ทั้งนี้ ตามมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยถือว่าวันที่ได้รับหนังสือดังกล่าวเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีทราบเหตุแห่งการฟ้องคดี จึงต้องยื่นฟ้องคดีภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันดังกล่าวตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๒๗/๒๕๕๖ กรณีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการที่ต้องเสียสิทธิเข้าแข่งขันราคาในการประกวดราคาจ้างก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์ของเทศบาลเมืองมุกดาหาร เนื่องจากเจ้าหน้าที่เทศบาลได้ร่วมกันทำหลักฐานเท็จในการส่งประกาศประกวดราคาดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเผยแพร่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยผู้ฟ้องคดีได้สอบถามเกี่ยวกับการประกวดราคาทั้งด้วยวาจาและเป็นหนังสือแล้วแต่ไม่ได้รับคำตอบจากผู้ถูกฟ้องคดีทั้งที่ขณะนั้นอยู่ในช่วงเวลาจัดให้มีการขายแบบประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือร้องเรียนต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งต่อมา ผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งให้เทศบาลดำเนินการยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าว และมีหนังสือแจ้งผลให้ผู้ฟ้องคดีทราบแต่นายกเทศมนตรีเมืองมุกดาหาร(ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ยกเลิกการประกาศประกวดราคาข้างต้น ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า แม้ข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้รับหนังสือลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ที่แจ้งผลของผู้ว่าราชการเมื่อใด แต่โดยที่การส่งหนังสือราชการโดยปกติจะใช้ส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ ดังนั้น การแจ้งหนังสือให้ผู้ฟ้องคดีทราบในกรณีนี้จึงเชื่อได้ว่าได้ใช้วิธีการส่ง

ทางไปรษณีย์ตอบรับ ซึ่งตามมาตรา ๗๑^{๑๖} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดว่าการแจ้งคำสั่งทางปกครองโดยวิธีส่งทางไปรษณีย์ตอบรับภายในประเทศ ให้ถือว่าได้รับแจ้งเมื่อครบกำหนด ๗ วัน นับแต่วันส่ง จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีได้รับทราบเหตุแห่งการฟ้องคดีอย่างช้าที่สุดในวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ เมื่อผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๔ จึงเป็นการยื่นฟ้องเมื่อพ้นระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๒) การฟ้องขอให้เพิกถอนประกาศประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานทางปกครองร่วมกันปกปิดประกาศ รวมทั้งไม่ปิดและเผยแพร่ประกาศการประมูลให้เป็นไปตามกฎหมาย ถือว่าผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีในวันที่ได้ไปติดต่อขอรับประกาศประมูลจ้าง แต่ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ว่า ไม่มีการจัดซื้อจัดจ้างครั้งพิพาท

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๐๒/๒๕๕๓ กรณีฟ้องว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหลักเหลี่ยม (ผู้ถูกฟ้องคดี) ออกประกาศประมูลจ้างเหมาโครงการก่อสร้างขุดลอกหนองคอนเตรียมด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ร่วมกันปกปิดประกาศไม่ปิดประกาศโดยเปิดเผย ณ ที่ทำการหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งไม่เผยแพร่ประกาศทางเว็บไซต์ของกรมบัญชีกลาง ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนประกาศดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้ไปติดต่อขอรับประกาศพิพาทจากเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีในวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ แต่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่า ไม่มีโครงการจัดซื้อจัดจ้างครั้งนี้ จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีได้รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีอย่างช้าที่สุดในวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๒ เมื่อผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องคดีต่อศาลโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนในวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ จึงเป็นการยื่นฟ้องเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่อยู่หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

^{๑๖} พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๗๑ การแจ้งโดยวิธีส่งทางไปรษณีย์ตอบรับให้ถือว่าได้รับแจ้งเมื่อครบกำหนดเจ็ดวัน นับแต่วันส่งสำหรับกรณีภายในประเทศหรือเมื่อครบกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันส่งสำหรับกรณีส่งไปต่างประเทศ เว้นแต่จะมีการพิสูจน์ได้ว่าไม่มีการได้รับหรือได้รับก่อนหรือหลังจากวันนั้น

๓) ขั้นตอนการดำเนินการของผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง

จากการศึกษาพบว่า ในขั้นตอนนี้มีคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจดังนี้

- การฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งว่าการประมูลราคาให้เข้าอาคารของหน่วยงานทางปกครองซึ่งมีผู้ชนะการประมูลแล้วไม่ชอบด้วยกฎหมาย และขอให้ยกเลิกการประมูลที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้น เมื่อปรากฏว่าหน่วยงานทางปกครองได้มีหนังสือแจ้งผลการวินิจฉัยอุทธรณ์ไปยังผู้ฟ้องคดี โดยมีได้ระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ เมื่อระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องคดีนี้มีกำหนดต้องยื่นฟ้องภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ซึ่งเป็นกำหนดระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องที่มีกำหนดน้อยกว่าหนึ่งปี กรณีจึงต้องขยายเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องคดีนี้เป็นหนึ่งปี นับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้รับหนังสือดังกล่าว

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๙๔/๒๕๕๕ กรณีฟ้องว่า เทศบาลนครตรัง (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้ประกาศประมูลราคาให้เข้าอาคารของเทศบาลฯ เพื่อใช้ประกอบกิจการโรงแรม โดยมีผู้เข้าประมูลราคาสองราย คือ ผู้ฟ้องคดีและบริษัท ก. แต่เทศบาลฯ ได้ตกลงรับราคาของบริษัท ก. และประกาศให้บริษัทดังกล่าวเป็นผู้ชนะการประมูล ซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่าประกาศประมูลราคาระบุอาคารทรัพย์สินที่ให้เช่าไม่ครบถ้วน ทำให้ผู้ฟ้องคดีเสนอราคาต่ำกว่าผู้ชนะการประมูล ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งว่าการประมูลราคาตามประกาศประมูลราคาให้เข้าอาคารของเทศบาลฯ ดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย และขอให้ยกเลิกการประมูลราคาที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีโดยนายกเทศมนตรีได้มีหนังสือแจ้งผลการวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งที่ให้ผู้เสนอราคารายอื่นเป็นผู้ชนะการประมูลต่อผู้ฟ้องคดีว่าการประมูลให้เข้าอาคารโรงแรมตรังได้ดำเนินการถูกต้องแล้ว จึงไม่รับอุทธรณ์ โดยผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะผู้แจ้งคำสั่งมิได้ระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในหนังสือฉบับดังกล่าว เมื่อระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องคดีนี้มีกำหนดต้องยื่นฟ้องภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ซึ่งเป็นกำหนดระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องที่มีกำหนด

น้อยกว่าหนึ่งปี จึงต้องขยายเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องคดีนี้เป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้รับหนังสือดังกล่าว ตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน แม้ข้อเท็จจริงจะไม่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้รับแจ้งผลการวินิจฉัยอุทธรณ์ตามหนังสือลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๒ เมื่อใดก็ตามแต่จากคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีรับว่า ภายหลังจากที่ได้รับแจ้งตามหนังสือดังกล่าวแล้ว เทศบาลฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ ถึงสำนักงานอัยการสูงสุด เรื่อง การขอการตีความประกาศประกวดราคา กรณีจึงเชื่อได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้รู้หรือควรได้รู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีนี้ อย่างช้าที่สุดก่อนวันดังกล่าว การที่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนประทับตราวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๔ จึงเป็นการยื่นคำฟ้องเมื่อล่วงพ้นกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติข้างต้นแล้ว

๔) ขั้นตอนการยกเลิกการจัดซื้อหรือจัดจ้าง

ข้อพิพาทในชั้นตอนนี้ไม่ว่าจะเป็นการจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีใดก็ตาม เป็นการฟ้องโต้แย้งคำสั่งยกเลิกการจัดซื้อหรือจัดจ้างซึ่งมีระยะเวลาการฟ้องคดีเช่นเดียวกันตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ จากการศึกษาคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดพบว่า มีแนวคำวินิจฉัยเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีในชั้นตอนนี้น่าสนใจ ดังนี้

(๑) การฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งยกเลิกการสอบราคาภายหลังจากการมีการยื่นอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว แต่ไม่มีการแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ให้ผู้ฟ้องคดีทราบภายในกำหนดเวลาพิจารณาอุทธรณ์ นั้น สิทธิการนำคดีมาฟ้องภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ถือว่าผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ถัดจากวันที่ครบกำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์

กรณีที่เคยมีการฟ้องคดีต่อศาลปกครองชั้นต้นมาครั้งหนึ่งแล้ว แต่ศาลไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาเนื่องจากเป็นการฟ้องคดีที่ยังไม่พ้นกำหนดเวลาพิจารณาอุทธรณ์ ต่อมา เมื่อพ้นกำหนดเวลาพิจารณาอุทธรณ์และพ้นระยะเวลานำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองแล้ว ศาลปกครองสูงสุดจึงได้มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ยื่นตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นดังกล่าว หลังจากนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงได้นำคดีในเหตุเดียวกันมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นใหม่ อันเป็นการฟ้องคดีเมื่อพ้นระยะเวลาการฟ้องคดีแล้วนั้น ถือว่าเป็นกรณีที่สืบเนื่องมาจากการที่ผู้ฟ้องคดีต้องรอผลการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุดก่อน จึงเป็นกรณีที่มีเหตุจำเป็นอื่นที่ศาลจะรับคำฟ้องไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๕๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๕๖/๒๕๕๑ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้เข้าเสนอราคาในการสอบราคาซื้อตัลบลูกปืนสำหรับรถดีเซลรางของการรถไฟแห่งประเทศไทย (ผู้ถูกฟ้องคดี) ต่อมา ผู้อำนวยการฝ่ายการพัสดุได้มีคำสั่งยกเลิกการสอบราคาดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การยกเลิกการสอบราคาไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงมีหนังสืออุทธรณ์คำสั่งยกเลิกการสอบราคา ข้างต้น แต่ยังไม่ได้รับทราบผลการพิจารณาอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีจึงได้ฟ้องคดีต่อศาลขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งยกเลิกการสอบราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว โดยการรถไฟแห่งประเทศไทยได้รับคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีไว้ เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๐ แต่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์มิได้วินิจฉัยอุทธรณ์และแจ้งผลให้ผู้ฟ้องคดีทราบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์ ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ คือ ภายในวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๐ จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป และครบระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ในวันอาทิตย์ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันหยุดราชการ จึงต้องฟ้องภายในวันจันทร์ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันเปิดทำการวันแรก ตามมาตรา ๑๙๓/๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลในวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ จึงเป็นการฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดี อย่างไรก็ตาม โดยที่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ก่อนการฟ้องคดีนี้ ผู้ฟ้องคดีเคยนำเหตุในคดีเดียวกันมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นแล้วครั้งหนึ่ง โดยศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาเนื่องจากยังไม่พ้นระยะเวลาเก้าสิบวันในการพิจารณาอุทธรณ์ของผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ฟ้องคดีจึงยังไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ และผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นดังกล่าวต่อศาลปกครองสูงสุด โดยในวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันที่ครบกำหนดเก้าสิบวันในการนับระยะเวลาการฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ปรากฏว่าคดียังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด ต่อมา เมื่อศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งยืนตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นและผู้ฟ้องคดีได้ทราบคำสั่งดังกล่าวของศาลปกครองสูงสุดในวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๐ แล้วผู้ฟ้องคดีจึงได้นำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นใหม่ในวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ กรณีจึงเห็นได้ว่า เหตุที่ผู้ฟ้องคดีได้นำคดีนี้มาฟ้องต่อศาลเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาในการฟ้องคดีนั้น สืบเนื่องจากต้องรอผลการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุดให้เป็นที่ยุติในเรื่องดังกล่าวก่อนและเป็นกรณีที่ ไม่อาจฟ้องคดีใหม่ก่อนที่ศาลปกครองสูงสุดจะมีคำสั่งได้ เนื่องจากการฟ้องซ้อนนั้นต้องห้าม

ตามข้อ ๓๖ (๑)^{๑๙๗} แห่งระเบียบฯ ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๓ จากเหตุผลดังกล่าว แม้ผู้ฟ้องคดีจะได้นำคดีนี้มาฟ้องต่อศาลเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แล้วก็ตาม แต่ก็ถือได้ว่าเป็นกรณีที่มีเหตุจำเป็นอื่นที่ศาลจะรับคำฟ้องไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๕๒^{๑๙๘} วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

(คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๓๒/๒๕๕๙ วินิจฉัยในส่วนของวันเริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีในกรณีที่ไม่มีผลการพิจารณาอุทธรณ์ให้ผู้ฟ้องคดีทราบในทำนองเดียวกันกับคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๕๖/๒๕๕๑ นี้ โดยให้เริ่มนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาการพิจารณาอุทธรณ์)

(๒) การฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาซื้อด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ผู้มีสิทธิเสนอราคาจะต้องอุทธรณ์หรือร้องเรียนต่อคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (กวกพ.อ.) ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง โดย กวกพ.อ. จะต้องพิจารณาอุทธรณ์หรือคำร้องเรียนให้เสร็จภายในสามสิบวัน ทั้งนี้ ตามข้อ ๑๐ (๕) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๙ อย่างไรก็ตาม เมื่อปรากฏว่าหน่วยงานทางปกครองไม่ได้แจ้งสิทธิการอุทธรณ์ในหนังสือแจ้งคำสั่งทางปกครองดังกล่าวให้ผู้ฟ้องคดีทราบระยะเวลาในการอุทธรณ์จึงขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง และเมื่อผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้ว กวกพ.อ. ต้องพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน เมื่อผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์จาก กวกพ.อ. ภายในกำหนดดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธินำคดี

^{๑๙๗} ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๓๖ นับแต่เวลาที่ไต่ยื่นคำฟ้องต่อศาลแล้ว คดีนั้นอยู่ในระหว่างการพิจารณา และผลแห่งการนี้
(๑) ห้ามมิให้ผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้องเรื่องเดียวกันนั้นต่อศาลเดียวกันหรือต่อศาลอื่นอีก

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๙๘} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๕๒

ฯลฯ

ฯลฯ

การฟ้องคดีปกครองที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาการฟ้องคดีแล้ว ถ้าศาลปกครองเห็นว่าคดีที่ยื่นฟ้องนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่นโดยศาลเห็นเองหรือคู่กรณีมีคำขอ ศาลปกครองจะรับไว้พิจารณาก็ได้

มาฟ้องต่อศาลได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าว

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๖๗/๒๕๕๒ กรณีฟ้องว่า สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) มีหนังสือแจ้งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอในการประกวดราคาตามประกาศประกวดราคาซื้อระบบสารสนเทศการประชุมคณะรัฐมนตรีแบบอิเล็กทรอนิกส์ (CABNET) โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อข้อ ๑๐ (๕) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ กำหนดให้กรณีผู้มีสิทธิเสนอราคาที่เข้าสู่กระบวนการเสนอราคาแล้วไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาของหัวหน้าหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุดูหรือเห็นว่ามีความผิดอื่นใดอันควรร้องเรียนเพื่อความเป็นธรรมให้อุทธรณ์หรือร้องเรียนต่อคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (กพ.อ.) ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ทั้งนี้ ให้ กพ.อ. พิจารณาอุทธรณ์หรือคำร้องเรียนให้เสร็จภายในสามสิบวัน เมื่อกรณีนี้ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้แจ้งสิทธิการอุทธรณ์ในหนังสือลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ ที่แจ้งยกเลิกการประกวดราคาให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ระยะเวลาในการอุทธรณ์จึงขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง เมื่อผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวในวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ จึงเป็นการยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้ว และ กพ.อ. ต้องพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ การที่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์จาก กพ.อ. ภายในกำหนดดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เมื่อผู้ฟ้องคดีนำคดีนี้มาฟ้องต่อศาลในวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ จึงเป็นการยื่นฟ้องคดีที่พ้นกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีแล้ว

๕) ขั้นตอนการดำเนินการอื่น ๆ

(๑) การฟ้องเพิกถอนคำสั่งให้ผู้ทำงาน

การฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งให้ผู้ทำงาน ถือว่าวันที่พนักงาน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานแทนผู้ฟ้องคดี ณ สำนักงานอันเป็นภูมิลำเนาของผู้ฟ้องคดีได้รับหนังสือแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว เป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีหรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี จึงต้องยื่นฟ้องคดีภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันดังกล่าวตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๑.๑) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๐/๒๕๔๘ กรณีฟ้องว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย (ผู้ถูกฟ้องคดี) มีคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานด้วยเหตุผลว่าไม่เข้าดำเนินการก่อสร้างสะพานบาทตามสัญญา ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อรองผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๗ แจ้งผลการวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ผู้ฟ้องคดีทราบโดยส่งทางไปรษณีย์ตอบรับไปที่สำนักงานอันเป็นภูมิลำเนาของผู้ฟ้องคดี ปรากฏว่าพนักงานซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานแทนผู้ฟ้องคดีเป็นผู้รับหนังสือดังกล่าวไว้เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๗ กรณีถือได้ว่าการแจ้งคำสั่งและผู้ฟ้องคดีได้รับแจ้งคำสั่งในวันดังกล่าวโดยชอบตามมาตรา ๖๙^{๑๙} มาตรา ๗๐^{๒๐๐} และมาตรา ๗๑^{๒๐๑} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว เมื่อผู้ฟ้องคดีทราบถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๗ แต่ได้ยื่นฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ จึงพ้นกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

^{๑๙๙-๒๐๑} พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๖๙ การแจ้งคำสั่งทางปกครอง การนัดพิจารณา หรือการอย่างอื่นที่เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอาจกระทำด้วยวาจาก็ได้ แต่ถ้าผู้นั้นประสงค์จะให้กระทำเป็นหนังสือก็ให้แจ้งเป็นหนังสือ

การแจ้งเป็นหนังสือให้ส่งหนังสือแจ้งต่อผู้นั้น หรือถ้าได้ส่งไปยังภูมิลำเนาของผู้นั้นก็ให้ถือว่าได้รับแจ้งตั้งแต่วันที่ไปถึง

ในการดำเนินการเรื่องใดที่มีการให้ที่อยู่ไว้กับเจ้าหน้าที่ไว้แล้ว การแจ้งไปยังที่อยู่ดังกล่าวให้ถือว่าเป็นการแจ้งไปยังภูมิลำเนาของผู้นั้นแล้ว

มาตรา ๗๐ การแจ้งเป็นหนังสือโดยวิธีให้บุคคลนำไปส่ง ถ้าผู้รับไม่ยอมรับหรือถ้าขณะนำไปส่งไม่พบผู้รับ และหากได้ส่งให้กับบุคคลใดซึ่งบรรลุนิติภาวะที่อยู่หรือทำงานในสถานที่นั้น หรือในกรณีที่ผู้นั้นไม่ยอมรับ หากได้วางหนังสือนั้นหรือปิดหนังสือนั้นไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ สถานที่นั้นต่อหน้าเจ้าพนักงานตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ไปเป็นพยานก็ให้ถือว่าได้รับแจ้งแล้ว

มาตรา ๗๑ การแจ้งโดยวิธีส่งทางไปรษณีย์ตอบรับให้ถือว่าได้รับแจ้งเมื่อครบกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันส่งสำหรับกรณีภายในประเทศหรือเมื่อครบกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันส่งสำหรับกรณีส่งไปยังต่างประเทศ เว้นแต่จะมีการพิสูจน์ได้ว่าไม่มีการได้รับหรือได้รับก่อนหรือหลังจากวันนั้น

(๑.๒) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๑๕/๒๕๔๙ กรณีฟ้องว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน เนื่องจากผู้ฟ้องคดีชนะการสอบราคาตามประกาศสอบราคาโครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กของเทศบาลตำบลแล้ว แต่ไม่ไปทำสัญญาจ้างก่อสร้างภายในระยะเวลาที่เทศบาลตำบลกำหนด ซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งดังกล่าวไม่เป็นธรรมกับผู้ฟ้องคดี จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งข้างต้น และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ที่ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อปรากฏว่าบิดาของหุ้นส่วนผู้จัดการของผู้ฟ้องคดีเป็นผู้รับหนังสือแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ ปรากฏตามหลักฐานใบไปรษณีย์ตอบรับในประเทศ จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์โดยชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๖๙ วรรคสองและวรรคสาม ประกอบมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ในวันดังกล่าว และถือว่าเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี การที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำฟ้องโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๙ จึงเป็นการยื่นฟ้องเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๒๗/๒๕๕๑ วินิจฉัยแนวทางเดียวกัน)

(๒) การฟ้องโต้แย้งหนังสือปฏิเสธเข้าทำสัญญาของหน่วยงานทางปกครอง

- การฟ้องโต้แย้งกรณีหน่วยงานทางปกครองปฏิเสธไม่ทำสัญญากับผู้ที่ชนะการประกวดราคา ถือว่าวันที่ได้รับหนังสือแจ้งปฏิเสธเป็นวันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๘๘/๒๕๔๕ กรณีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีชนะการประกวดราคาในการเสนอขายที่ดินให้กับองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ผู้ถูกฟ้องคดี) แต่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ทำสัญญาซื้อขายกับผู้ฟ้องคดี และได้ประกาศประกวดราคาซื้อที่ดินใหม่ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีซื้อที่ดินของผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ผู้ฟ้องคดีได้รับหนังสือปฏิเสธการซื้อที่ดินของผู้ถูกฟ้องคดีเมื่อเดือนกันยายน ๒๕๔๑ อันเป็นเวลาก่อนศาลปกครองเปิดทำการ ดังนั้น หากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าตนถูกโต้แย้งสิทธิโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ชอบที่จะดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมหรือร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาเรื่องนี้อยู่ในขณะนั้น แต่ผู้ฟ้องคดีก็ไม่ได้ดำเนินการดังกล่าวจนล่วงพ้นระยะเวลาการฟ้องคดีและพ้นระยะเวลาการร้องทุกข์แล้ว เมื่อผู้ฟ้องคดีได้นำคดีมายื่นฟ้องต่อศาลปกครองในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๕ จึงเป็น

การฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนด ๙๐ วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ประกอบกับข้อ ๓๐^{๒๐๒} ของระเบียบฯ ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองฯ

๔.๒ ระยะเวลาการฟ้องคดีสำหรับคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓)

- การฟ้องคดีต่อศาลปกครองในกรณีที่เหตุแห่งการฟ้องคดีเกิดขึ้นก่อนศาลปกครองเปิดทำการต้องยื่นฟ้องในขณะที่อายุความฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมยังไม่ครบกำหนด โดยเริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันที่ศาลปกครองเปิดทำการ

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๒๐/๒๕๔๖ กรณีผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมประกวดราคาจ้างก่อสร้างโรงเรียนอนุบาลแม่พันธุ์และผลิตพันธุ์พืช ตามประกาศของกรมส่งเสริมการเกษตร (ผู้ถูกฟ้องคดี) ฟ้องว่า คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาดำเนินการรับซองเสนอราคาของผู้เสนอราคารายอื่นซึ่งเสนอราคาไม่ถูกต้องตามเอกสารประกวดราคา อันเป็นการไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการประกวดราคาที่เป็นสาระสำคัญ ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายและค่าขาดประโยชน์ให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อเหตุแห่งการฟ้องคดีเกิดขึ้นก่อนศาลปกครองเปิดทำการ ซึ่งตามมติของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ ให้เริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันที่ศาลปกครองเปิดทำการ โดยในขณะที่ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองอายุความฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมต้องยังไม่ครบกำหนด เมื่อปรากฏว่ากรณีนี้อายุความฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมมีกำหนด ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีรู้ถึงการละเมิด

^{๒๐๒} ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๓๐ การฟ้องคดีต่อศาลปกครองต้องยื่นฟ้องภายในกำหนดระยะเวลาและตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๙ มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๒

คำฟ้องที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีแล้ว ให้ศาลมีคำสั่งไม่รับไว้พิจารณาและสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ เว้นแต่ศาลเห็นว่าคดีนั้นเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่น โดยศาลเห็นเองหรือคู่กรณีมีคำขอศาลจะรับไว้พิจารณาก็ได้ คำสั่งรับคำฟ้องไว้พิจารณาให้เป็นที่สุด

ตามมาตรา ๔๔^{๒๐๓} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และตามข้อเท็จจริงข้างต้นถือว่า ผู้ฟ้องคดีรู้เหตุแห่งการฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ดังนั้น การที่ผู้ฟ้องคดี ยื่นคำฟ้องเพิ่มเติมต่อศาลในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ จึงเป็นการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ในขณะที่อายุความฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมสิ้นสุดลงแล้ว ศาลปกครองไม่มีอำนาจรับคำฟ้อง ของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณาได้

- การฟ้องขอให้หน่วยงานทางปกครองชดเชยค่าเสียหายจากกรณีมีคำสั่ง ตัดสิทธิผู้ฟ้องคดีให้เป็นผู้ไม่ผ่านการคัดเลือกให้เข้าเสนอราคาในการประมูลจ้าง ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ถือว่าผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีในวันที่ ได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์จากเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง แม้กรณีดังกล่าว จะมีได้มีการส่งความเห็นของเจ้าหน้าที่ข้างต้นไปให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ พิจารณาต่อไปก็ตาม

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๗๕/๒๕๕๐ กรณีฟ้องว่า องค์การบริหาร ส่วนตำบลถ้ำเจริญได้ดำเนินการจัดให้มีการประมูลการจ้างก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน ด้วยระบบ อิเล็กทรอนิกส์ ผู้ฟ้องคดีได้เข้ายื่นเอกสารเสนอราคาในการประมูลครั้งนี้ด้วย แต่องค์การบริหาร ส่วนตำบลฯ ได้แจ้งผลการพิจารณาว่า ผู้ฟ้องคดีมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วน เนื่องจากหนังสือรับรอง ผลงานไม่ครบตามตัวเลขในประกาศประมูลจ้างฯ ขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้องค์การบริหาร ส่วนตำบลฯ ชำระเงินค่าเสียหายเนื่องจากคำสั่งตัดสิทธิผู้ฟ้องคดีว่าเป็นผู้ไม่ผ่านการคัดเลือก ให้เข้าเสนอราคาให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า แม้ข้อเท็จจริงจะปรากฏว่าคดีนี้ ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งกรณีถูกตัดสิทธิไม่ให้เข้าเสนอราคาจ้างเหมาก่อสร้างระบบประปา หมู่บ้าน ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำเจริญ และนายกองค์การ บริหารส่วนตำบลฯ ได้แจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ให้ผู้ฟ้องคดีทราบเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๙ โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลฯ มิได้ส่งความเห็นดังกล่าวให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หนองคายในฐานะผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์พิจารณาต่อไปก็ตาม กรณีก็ถือว่าผู้ฟ้องคดี ได้ดำเนินการอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวและได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์จากนายกองค์การ บริหารส่วนตำบลฯ แล้ว เมื่อผู้ฟ้องคดีเห็นว่ายังได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากคำสั่ง

^{๒๐๓} ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๔๔ สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดนั้น ท่านว่าขาดอายุความเมื่อพ้น ปีหนึ่งนับแต่วันที่ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นปี นับแต่วันทำละเมิด

หรือการกระทำที่พิพาทอยู่ ผู้ฟ้องคดีก็ย่อมมีสิทธิที่จะนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายดังกล่าวได้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ข้างต้น ดังนั้นเมื่อผู้ฟ้องคดีนำคดีนี้มาฟ้องต่อศาลปกครอง เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ จึงเป็นการฟ้องคดีภายในกำหนดระยะเวลาหนึ่งปี ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๔.๓ ระยะเวลาการฟ้องคดีสำหรับคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔)

แม้ว่าคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดซึ่งวินิจฉัยเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) จะแบ่งออกได้เป็น ๒ ช่วง กล่าวคือ ช่วงแรกเป็นกรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าต้องฟ้องคดีภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี ตามมาตรา ๕๑ เดิม (ก่อนได้รับการแก้ไข) และช่วงที่สอง เป็นกรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าต้องฟ้องคดีภายในห้าปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑ ซึ่งได้รับการแก้ไขโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕)ฯ ก็ตาม แต่โดยที่ไม่ว่าจะมีกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีภายในหนึ่งปีหรือภายในห้าปี กรณีก็ยังคงต้องเริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีอยู่เช่นเดิม ดังนั้น แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่เกี่ยวกับวันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีไม่ว่าจะเกิดขึ้นในช่วงที่มีกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีภายในหนึ่งปีหรือในช่วงที่มีกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีภายในห้าปี กรณีย่อมสามารถนำมาใช้ศึกษาเป็นแนวทางในการวินิจฉัยวันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีเพื่อเริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีสำหรับคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) ได้เช่นเดียวกัน โดยมีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเกี่ยวกับกรณีพิพาทต่างๆ ที่น่าสนใจ ดังนี้

๑) การฟ้องโต้แย้งกรณีหน่วยงานทางปกครองริบหลักประกันของ

(๑) กรณีพิพาทตามวิธีประกวดราคา

- การที่ผู้ชนะการประกวดราคาซึ่งถูกยึดหลักประกันของเนื่องจากไม่เข้าทำสัญญาตามเงื่อนไขในประกาศประกวดราคา ฟ้องโต้แย้งการริบหลักประกันของถือว่าวันที่ผู้ฟ้องคดีชำระค่าประกันของเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีเพื่อเริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๕๒/๒๕๔๘ กรณีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดี
 เข้าเสนอราคาตามประกาศประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างกลุ่มอาคารทางสังคมศาสตร์ของ
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ผู้ถูกฟ้องคดี) โดยเสนอราคาต่ำกว่าราคากลาง แต่เนื่องจากผู้ฟ้องคดี
 คำนวณราคาลาดเคลื่อน จึงแจ้งขอยกเลิกการเสนอราคาตั้งกล่าวต่อประธานคณะกรรมการ
 พิจารณาผลการประกวดราคาและอธิการบดีของผู้ถูกฟ้องคดี แต่ผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือแจ้งว่า
 เห็นควรจ้างผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ก่อสร้างอาคารดังกล่าวและเรียกให้ผู้ฟ้องคดีเข้าทำสัญญา แต่ผู้ฟ้องคดี
 ไม่ได้ไปลงนามในสัญญาภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีหนังสือแจ้งใช้สิทธิ
 ธิปไตยหลักประกันของของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีเกรงว่าจะถูกสั่งให้เป็นผู้ทิ้งงานจึงได้ชำระเงิน
 ค่าหลักประกันของเป็นแคชเชียร์เช็คไป ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งเรียกหลักประกันของของ
 ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ชอบด้วยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงนำคดี
 มาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ยกเลิกคำสั่งเรียกหลักประกันของข้างต้น
ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้ชำระค่าประกันของตามหนังสือ
 ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๔ โดยชำระเป็นแคชเชียร์เช็คฉบับลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๔
 ผู้ฟ้องคดีจึงรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีอย่างช้าในวันชำระค่าประกันของดังกล่าว ดังนั้น
 เมื่อผู้ฟ้องคดีฟ้องคดีต่อศาลปกครองเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ จึงเป็นการฟ้องคดีพิพาท
 เกี่ยวกับสัญญาทางปกครองในข้อหาริบหลักประกันของโดยมิชอบเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา
 การฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑^{๒๐๔} แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๒) กรณีพิพาทตามวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

(๒.๑) การฟ้องขอให้เพิกถอนการยึดหลักประกันของอันเนื่องมาจาก
 ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาในการประกวดราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
 ไม่เข้าเสนอราคาตามวันเวลาที่กำหนด ถือว่าวันที่ผู้ฟ้องคดีแจ้งความประสงค์ไม่เข้า
 เสนอราคาและขอคืนหลักประกันของต่อผู้ถูกฟ้องคดีแต่เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดี
 แจ้งว่าไม่อาจคืนให้ได้ เป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีเพื่อเริ่มนับ
 ระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

^{๒๐๔} มาตรา ๕๑ ก่อนถูกแก้ไขโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง
 (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๐๔/๒๕๕๑ กรณีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นเอกสารประกวดราคาในการประกวดราคาจ้างก่อสร้างอาคารสำนักงานสรรพากรพื้นที่อ่างทองของกรมสรรพากร (ผู้ถูกฟ้องคดี) ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยได้นำหนังสือสัญญาคำประกันของธนาคารมาวางเป็นหลักประกันซองและได้ลงนามในหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดไว้ ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีแจ้งผู้ฟ้องคดีให้มาเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ แต่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าราคากลางที่กำหนดไว้ต่ำเกินไปไม่สามารถทำการก่อสร้างได้ จึงมีหนังสือแจ้งผู้ถูกฟ้องคดีว่าไม่ประสงค์จะเสนอราคาและขอคืนหนังสือสัญญาคำประกัน (หลักประกันซอง) แต่เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีแจ้งว่าไม่อาจคืนให้ได้ โดยต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งให้ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันส่งเงินตามสัญญาคำประกัน (หลักประกันซอง) ให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดี โดยอ้างว่าผู้ฟ้องคดีทำผิดเงื่อนไขตามเอกสารประกวดราคาจ้างกรณี LOG IN เข้าสู่ระบบแล้วไม่ทำการเสนอราคาเป็นเหตุให้ผู้ถูกฟ้องคดีต้องยึดหลักประกันซองของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การยึดหลักประกันซองดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรมกับผู้ฟ้องคดี จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งให้ยึดหลักประกันซองดังกล่าว

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อปรากฏว่าในวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๙ อันเป็นวันเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๙ แจ้งผู้ฟ้องคดีว่าไม่ประสงค์จะเสนอราคาและขอคืนหลักประกันซอง แต่เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีแจ้งว่าไม่อาจคืนให้ได้ เหตุแห่งการฟ้องคดีจึงเกิดขึ้นในวันดังกล่าวและต้องถือว่าวันดังกล่าวเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี การที่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๐ จึงเป็นการฟ้องคดีภายในระยะเวลาตามมาตรา ๕๑^{๒๐๕} แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

^{๒๐๕} ในระหว่างที่ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาคำร้องอุทธรณ์ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ โดยบัญญัติให้การฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) ต้องยื่นฟ้องภายในห้าปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี

(๒.๒) การฟ้องขอให้ยกเลิกคำสั่งยึดหลักประกันของอันเนื่องมาจากผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาตามประกาศประมูลจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ถูกยึดหลักประกันของด้วยเหตุไปไม่ทันการลงทะเบียนเสนอราคา ถือว่าวันที่ประธานกรรมการประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์มีหนังสือให้ยึดหลักประกันของของผู้ฟ้องคดีเป็นวันเริ่มนับระยะเวลาในการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๕๘/๒๕๕๑ กรณีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นซองประมูลงานจ้างก่อสร้างอาคารที่ทำการแผนกสถานีไฟฟ้าแรงสูงจังหวัดระยองของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (ผู้ถูกฟ้องคดี) ตามประกาศประมูลจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ถูกฟ้องคดี ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีแจ้งว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิเข้าเสนอราคา แต่ปรากฏว่าในวันเสนอราคา ผู้ฟ้องคดีไปไม่ทันเวลาลงทะเบียนเสนอราคา จึงไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเสนอราคา ต่อมา ประธานกรรมการประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ได้สั่งการให้ยึดหลักประกันของของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีได้ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีคืนหนังสือค้ำประกันของธนาคารซึ่งผู้ฟ้องคดีนำมาวางเป็นหลักประกันของแล้ว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีเพิกเฉย หลังจากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งให้ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันชำระเงินตามหนังสือค้ำประกันให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งยึดหลักประกันของของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดียกเลิกคำสั่งยึดหลักประกันของและคืนหนังสือค้ำประกันแก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีไปถึงสถานที่ประมูลไม่ทันเวลาลงทะเบียนเสนอราคา คณะกรรมการผู้จัดการประมูลจึงไม่อนุญาตให้เข้าเสนอราคาและแจ้งยึดหลักประกันของของผู้ฟ้องคดี โดยต่อมาประธานคณะกรรมการประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ได้สั่งการให้ยึดหลักประกันของตามหนังสือลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๙ และผู้ฟ้องคดีได้นำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองในวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐ กรณีจึงถือว่าผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องคดีภายในกำหนดเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๒) กรณีหน่วยงานทางปกครองฟ้องเรียกให้ผู้เสนอราคาชำระเงินตามหนังสือค้ำประกัน (หลักประกันของ)

- การฟ้องขอให้ผู้เข้าเสนอราคาและธนาคารชดใช้เงินตามหนังสือค้ำประกันดังกล่าวให้แก่หน่วยงานทางปกครองนั้น สิทธิในการเรียกร้องให้ธนาคารซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันตามหนังสือค้ำประกันเกิดเมื่อธนาคารผิดสัญญาดังกล่าว คือวันถัดจากวันเสนอราคา หน่วยงานทางปกครองจึงมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลภายใน

๕ ปี นับแต่ดังกล่าว ส่วนผู้เช่าเสนอราคาซึ่งเป็นลูกหนี้ร่วมกับธนาคารผู้ค้ำประกัน ย่อมมีภาระต้องร่วมรับผิดชอบกับผู้ค้ำประกันที่มีต่อผู้ฟ้องคดีและระยะเวลาการฟ้องคดีเกิดขึ้นในวันเดียวกัน

: คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๖๐/๒๕๕๑ กรณีฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ยื่นเอกสารประกวดราคาตามประกาศประกวดราคาจ้างปรับปรุงท่อจ่ายน้ำ ท่อบริการ และงานที่เกี่ยวข้องด้านลดน้ำสูญเสียด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ของการประปานครหลวง (ผู้ฟ้องคดี) โดยได้วางหลักประกันซองเป็นหนังสือค้ำประกันของธนาคาร (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) เพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามเงื่อนไขของประกาศประกวดราคา รวมทั้งได้ทำหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับผู้ฟ้องคดีและผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ หลังจากที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาหรือปรากฏว่าในวันเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้ไปเสนอราคาตรงตามเวลาที่ผู้ฟ้องคดีแจ้งนัดหมาย ผู้ฟ้องคดีจึงยึดหลักประกันซองของผู้ถูกฟ้องคดีและมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และธนาคารผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันซองของผู้ถูกฟ้องคดีชำระเงินตามหนังสือค้ำประกัน (หลักประกันซอง) ให้แก่ผู้ฟ้องคดี แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเพิกเฉย ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองชดใช้เงินตามหนังสือค้ำประกันดังกล่าวให้แก่ผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า สิทธิในการเรียกร้องให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันชำระเงินตามหนังสือค้ำประกันเกิดเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ผิดสัญญาดังกล่าว คือ วันถัดจากวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นวันเสนอราคา ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลภายใน ๕ ปี นับแต่วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๙ ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งเป็นลูกหนี้ร่วมกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ย่อมมีภาระต้องร่วมรับผิดชอบกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่มีต่อผู้ฟ้องคดีและระยะเวลาการฟ้องคดีเกิดขึ้นในวันเดียวกัน การที่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๐ จึงถือว่าผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องภายในกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

บทที่ ๔

แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดในประเด็นเนื้อหาแห่งคดี

ในการจัดซื้อหรือจัดจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งใช้บังคับกับราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาค และตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุต่างๆ ที่ใช้บังคับกับหน่วยงานทางปกครองอื่นๆ โดยมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นแม่แบบหลักนั้น ประกอบด้วยวิธีการดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้างรวมทั้งสิ้น ๖ วิธี ได้แก่ วิธีตกลงราคา วิธีสอบราคา วิธีประกวดราคา วิธีพิเศษ วิธีกรณีพิเศษ และวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยในการดำเนินการตามขั้นตอนของแต่ละวิธีนั้นมีประเด็นข้อพิพาทที่น่าสนใจซึ่งศาลปกครองสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยจำแนกตามขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละวิธีได้ ดังนี้

๑. ข้อพิพาทในขั้นตอนการจัดทำเอกสารหรือประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้าง

จากการศึกษาคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดพบว่า ข้อพิพาทในขั้นตอนนี้ เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการฟ้องโต้แย้งประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้างว่าเป็นประกาศที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น มีลักษณะเป็นการกีดกันผู้เสนอราคาบางราย หรือเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เสนอราคารายใดรายหนึ่งเป็นการเฉพาะ ซึ่งกรณีพิพาทที่เกิดขึ้นมีทั้งในการจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา วิธีประกวดราคา และวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑.๑ การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา

๑) การรวมงานที่มีลักษณะแตกต่างกันไว้ในประกาศสอบราคาคราวเดียวกัน

ในการจัดให้มีการสอบราคา หน่วยงานทางปกครองอาจกำหนดให้ มีงานประเภทที่มีลักษณะแตกต่างกันไว้ใน การสอบราคาคราวเดียวกันได้ หากเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์ต่อทางราชการอย่างแท้จริง รวมทั้งอาจกำหนดให้มีการเสนอราคารวมเพียงอย่างเดียว หรือให้มีการเสนอราคาต่อหน่วยหรือต่อรายการ

พร้อมกันด้วยก็ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๔๒ (๓)^{๒๐๖} และข้อ ๔๐ (๖)^{๒๐๗} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

สรุปข้อเท็จจริง

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศสอบราคาจ้างเหมางานรวม ๓ ประเภท ได้แก่ งานรักษาความปลอดภัย งานทำความสะอาด และงานดูแลสนามหญ้า สวนหย่อม ของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด โดยรวมงานดังกล่าวไว้ในประกาศสอบราคาคราวเดียวกัน และกำหนดให้ผู้เสนอราคาจะต้องมีผลงานประเภทเดียวกันกับงานที่สอบราคา กับทางราชการและรัฐวิสาหกิจในวงเงินค่าจ้างรวมกันไม่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะงานทำความสะอาดและได้ยื่นซองสอบราคาเฉพาะในงานดังกล่าว ไม่ได้รับการพิจารณาการเสนอราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศสอบราคา โดยรวมงานประเภทที่มีลักษณะงานที่แตกต่างกันไว้ในคราวเดียวกันไม่ชอบด้วยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ เนื่องจากระเบียบดังกล่าวไม่ได้มีวัตถุประสงค์ให้จ้างงานหลายงานที่มีลักษณะแตกต่างกันรวมกัน นอกจากนั้น การพิจารณาจากราคารวม

^{๒๐๖-๒๐๗} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๔๐ ให้เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำเอกสารสอบราคา โดยอย่างน้อยให้แสดงรายการดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๖) ข้อกำหนดให้ผู้เข้าเสนอราคารวมทั้งสิ้น และราคาต่อหน่วยหรือต่อรายการ (ถ้าทำได้) พร้อมทั้งระบุหลักเกณฑ์โดยชัดเจนว่า จะพิจารณาราคารวมหรือราคาต่อหน่วยหรือต่อรายการ ในกรณีที่ไม่ได้กำหนดไว้ในเอกสารสอบราคาให้พิจารณาราคารวม

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๔๒ คณะกรรมการเปิดซองสอบราคามีหน้าที่ดังนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) พิจารณาคัดเลือกพัสดุหรืองานจ้างของผู้เสนอราคาที่ถูกต้องตาม (๒) ที่มีคุณภาพและคุณสมบัติเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และเสนอให้ซื้อหรือจ้างจากรายที่คัดเลือกไว้แล้ว ซึ่งเสนอราคาต่ำสุด ในกรณีที่ผู้เสนอราคาต่ำสุดดังกล่าวไม่ยอมเข้าทำสัญญาหรือข้อตกลงกับส่วนราชการในเวลา ที่กำหนดตามเอกสารสอบราคา ให้คณะกรรมการพิจารณาจากผู้เสนอราคาต่ำรายถัดไปตามลำดับ

ถ้ามีผู้เสนอราคาเท่ากันหลายราย ให้เรียกผู้เสนอราคาดังกล่าวมาขอให้เสนอราคาใหม่พร้อมกัน ด้วยวิธียื่นซองเสนอราคา

ถ้าปรากฏว่าราคาของผู้เสนอราคารายที่คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อหรือจ้างสูงกว่าวงเงิน ที่จะซื้อหรือจ้าง ให้คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาดำเนินการตามข้อ ๔๓

ฯลฯ

ฯลฯ

ของงานทุกประเภทไม่เป็นธรรม และมีลักษณะเป็นการกีดกันผู้ประกอบการขนาดเล็ก ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งยกเลิกการสอบราคาตามประกาศดังกล่าว

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงและเหตุผลที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างในการรวมงานทั้ง ๓ งาน ไว้ในประกาศสอบราคาคราวเดียวกันว่า เนื่องจากการปฏิบัติงานทั้ง ๓ งานนั้นมีความซ้อนเหลื่อมกันอยู่ในเรื่องเวลาการทำงาน หากให้เอกชนต่างรายเป็นผู้รับจ้างงานแต่ละงาน อาจก่อให้เกิดปัญหาในการรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่และทรัพย์สินของทางราชการขึ้นได้ ทั้งยังอาจก่อให้เกิดปัญหาในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับจ้างในกรณีที่เกิดความเสียหายขึ้นกับทรัพย์สินของทางราชการ เนื่องจากการยากที่จะพิสูจน์ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของฝ่ายใด การประกาศสอบราคาดังกล่าวจึงเป็นไปเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามนัยข้อ ๔๒ (๓) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงย่อมมีอำนาจกำหนดได้ นอกจากนี้ กรณีที่เอกสารสอบราคาจ้างกำหนดว่าในการเปิดซองสอบราคาทางราชการจะพิจารณาตัดสินจากราคารวมเป็นหลักอันเป็นผลให้ผู้เข้าเสนอราคาต้องเสนอราคาเป็นราคารวมนั้น โดยที่ตามข้อ ๔๐ (๖) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดให้เป็นดุลพินิจของผู้ประกาศสอบราคาที่จะกำหนดให้ผู้เข้าเสนอราคาเสนอราคารวมทั้งสิ้นอย่างเดียวหรือเป็นราคารวมทั้งสิ้นพร้อมราคาต่อหน่วยหรือต่อรายการได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม ดังนั้น เมื่อการประกาศสอบราคาครั้งนี้ไม่พบว่ามีความไม่เหมาะสมในการกำหนดให้ผู้เสนอราคารวมทั้งสิ้นอย่างเดียว การไม่ได้ให้ผู้เสนอราคาเสนอราคาต่องานหรือต่อรายการจึงไม่เป็นการขัดต่อข้อ ๔๐ (๖) ของระเบียบดังกล่าว ส่วนกรณีที่ประกาศสอบราคากำหนดให้ผู้เสนอราคาจะต้องมีผลงานประเภทเดียวกันกับงานที่สอบราคากับทางราชการและรัฐวิสาหกิจในวงเงินค่าจ้างรวมกันไม่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท มาแสดงในวันยื่นซองสอบราคานั้น ข้อกำหนดดังกล่าวเป็นการให้ผู้เข้าเสนอราคาจะต้องมีผลงานเป็นราคารวมตามประกาศสอบราคาทั้งหมด ซึ่งก็คืองานทั้ง ๓ ประเภทต้องมีวงเงินค่าจ้างรวมกันไม่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท มิได้หมายความว่าผู้ยื่นซองสอบราคาจะต้องมีผลงานแต่ละงานไม่ต่ำกว่างานละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่อย่างใด ดังนั้น การประกาศสอบราคาจ้างเหมาดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดีจึงชอบด้วยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ แล้ว พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๕๙/๒๕๔๘)

**๒) การประกาศสอบราคาโดยกำหนดระยะเวลาเพื่อให้หรือขายเอกสาร
สอบราคาไม่ชอบตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุ**

กรณีที่หน่วยงานทางปกครองกำหนดระยะเวลาเพื่อให้หรือขายเอกสาร
สอบราคาโดยนับรวมวันหยุดราชการเข้าไว้ในกำหนดเวลาดังกล่าว อันเป็นเหตุให้
มีจำนวนวันสำหรับให้หรือขายเอกสารไม่เป็นไปตามจำนวนวันตามที่กฎหมายว่าด้วย
การพัสดุกำหนดไว้ ย่อมมีผลทำให้ประกาศสอบราคานั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย และแม้
จะมีการขยายระยะเวลาเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายแล้วก็ตาม แต่เมื่อไม่มีการปิดประกาศ
หรือเผยแพร่ประกาศขยายระยะเวลาดังกล่าว ประกาศสอบราคาข้างต้นก็ยังคงไม่ชอบ
ด้วยกฎหมายอยู่เช่นเดิม

สรุปข้อเท็จจริง

องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศสอบราคา
โครงการก่อสร้างประปาบาดาล โดยกำหนดระยะเวลาให้หรือขายเอกสารสอบราคารวมทั้งสิ้น
๑๑ วัน แต่ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวตรงกับวันหยุดราชการจำนวน ๖ วัน ซึ่งเมื่อหักวันหยุดราชการ
ออกแล้ว ทำให้เหลือเวลาในการขายเอกสารสอบราคาเพียง ๕ วันทำการ ซึ่งไม่เป็นไปตาม
ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘
ที่กำหนดให้มีช่วงเวลาในการขายแบบไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน ทำให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งมีอาชีพรับจ้าง
ก่อสร้างไม่สามารถซื้อเอกสารสอบราคาได้ตามเวลาที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนด ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า
การกระทำดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาล
มีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนประกาศสอบราคาข้างต้น และให้มีการประกาศสอบราคาใหม่

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

ประกาศสอบราคาของผู้ถูกฟ้องคดีในส่วนที่เกี่ยวกับกำหนดวันขายเอกสาร
สอบราคามีกำหนดระยะเวลาไม่เป็นไปตามข้อ ๓๒ วรรคหนึ่ง^{๒๐๘} ประกอบกับข้อ ๒๗ วรรคสอง^{๒๐๙}

^{๒๐๘-๒๐๙} ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘

ข้อ ๒๗

ฯลฯ

ฯลฯ

การให้หรือขายเอกสารสอบราคาในการสอบราคา ซึ่งรวมทั้งคุณลักษณะเฉพาะหรือรายละเอียด
ให้ถือปฏิบัติตามการให้หรือขายเอกสารของวิธีการประกวดราคาโดยอนุโลม แต่ทั้งนี้ให้เริ่มดำเนินการให้
หรือขายเอกสารสอบราคาตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศสอบราคาจนถึงวันก่อนวันเปิดซองสอบราคา

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๓๒ การให้หรือขายเอกสารประกวดราคาในการประกวดราคา ซึ่งรวมทั้งคุณลักษณะเฉพาะ
หรือรายละเอียด ให้กระทำ ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสถานที่ที่สามารถติดต่อได้โดยสะดวก

(มีต่อหน้าถัดไป)

ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่กำหนดให้มีช่วงเวลาในการให้หรือขายเอกสารสอบราคาไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน ประกาศสอบราคาดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ แม้ผู้ถูกฟ้องคดีจะกล่าวอ้างว่าได้ออกประกาศขยายระยะเวลาในการขายเอกสารสอบราคาเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายแล้วก็ตาม แต่เมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าได้มีการปิดประกาศขยายระยะเวลาดังกล่าวโดยเปิดเผยและส่งประกาศนั้นแก่ผู้มีอาชีพรับจ้างตามข้อ ๓๓ วรรคหนึ่ง^{๒๑๐} ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยชอบแล้ว การขยายระยะเวลาในการขายเอกสารสอบราคาจึงยังไม่เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการเพื่อแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องหรือบุคคลทั่วไปได้ทราบถึงการมีประกาศขยายระยะเวลา ซึ่งถือเป็นสาระสำคัญในการสอบราคาตามที่กำหนดไว้ในระเบียบดังกล่าว จึงเป็นเหตุให้ประกาศสอบราคาข้างต้นซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมายยังคงไม่ชอบด้วยกฎหมายอยู่เช่นเดิม พิพากษาให้เพิกถอนประกาศสอบราคาดังกล่าว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๓๘/๒๕๕๙)

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๒๐๘-๒๐๙ หน้า ๒๔๘)

และไม่เป็นเขตหวงห้าม กับจะต้องจัดเตรียมไว้ให้มากพอสำหรับความต้องการของผู้มาขอรับหรือขอซื้อที่มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นอย่างน้อยรายละ ๑ ชุด โดยไม่มีเงื่อนไขอื่นในการให้หรือขาย ทั้งนี้ ให้เริ่มดำเนินการให้หรือขายก่อนวันรับซองประกวดราคาไม่น้อยกว่าสิบวันและให้มีช่วงเวลาในการให้หรือขายไม่น้อยกว่าสิบวันด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๒๑๐} ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘

ข้อ ๓๓ ก่อนวันเปิดซองประกวดราคา หากมีความจำเป็นที่จะต้องชี้แจงหรือให้รายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์แก่องค์การบริหารส่วนตำบล หรือมีความจำเป็นต้องแก้ไขคุณลักษณะเฉพาะหรือรายละเอียดที่เป็นสาระสำคัญซึ่งมิได้กำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคาดังแต่ต้น ให้จัดทำเป็นประกาศและเอกสารประกวดราคาเพิ่มเติม และดำเนินการตามข้อ ๓๑ โดยอนุโลม กับแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือขอซื้อเอกสารประกวดราคาไปแล้วทุกรายด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

๓) การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้มีสิทธิเสนอราคาเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เสนอราคาบางราย

ในกรณีที่การจัดซื้อและจัดจ้างของส่วนราชการมีความจำเป็นต้องจำกัดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาไว้เป็นการเฉพาะ ส่วนราชการที่ดำเนินการจัดซื้อและจัดจ้างมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจในการจำกัดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการในการจัดซื้อและจัดจ้าง แต่การใช้ดุลพินิจในทางจำกัดคุณสมบัติดังกล่าวจะต้องดำเนินการตามหลักสุจริต เปิดเผยโปร่งใส และเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคากันอย่างเป็นธรรมเพื่อให้ทางราชการได้รับประโยชน์สูงสุดจากการแข่งขันราคา การกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาที่อยู่นอกเหนือความจำเป็นและเกินเกณฑ์ความต้องการขั้นต่ำ อันเป็นผลให้สูญเสียโอกาสในการแข่งขันราคากันอย่างเป็นธรรม จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

สรุปข้อเท็จจริง

ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมยื่นซองสอบราคาซื้อวัสดุการเกษตรตามประกาศของผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) เรื่อง สอบราคาซื้อวัสดุการเกษตร ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ ตามความต้องการของสำนักงานประมงจังหวัดสุโขทัยจำนวน ๘ รายการ โดยข้อ ๕ ของประกาศดังกล่าวกำหนดให้ผู้เสนอราคาจะต้องเป็นผู้ที่เคยมีผลงานด้านการขายพันธุ์ปลาและอาหารสัตว์น้ำให้กับหน่วยงานราชการในวงเงินไม่ต่ำกว่า ๑๕๐,๐๐๐ บาท และผลงานดังกล่าวต้องเป็นสัญญาเดียว มีอายุไม่เกินหนึ่งปีหลังจากการส่งมอบงาน ในการยื่นซองสอบราคาดังกล่าวมีผู้สนใจเข้าร่วมการแข่งขันราคาจำนวน ๔ ราย คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาซื้อวัสดุการเกษตร (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ได้พิจารณาคุณสมบัติของผู้เสนอราคาแล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีขาดคุณสมบัติเนื่องจากผู้ฟ้องคดีมีผลงานเกินหนึ่งปี จึงไม่เปิดซองใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาดังกล่าวเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้เสนอราคาบางรายไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรมแก่ผู้ฟ้องคดี จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนการกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาดังกล่าว

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อพิจารณาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๕ ทวิ วรรคหนึ่ง^{๒๑๑} ข้อ ๓๐ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง^{๒๑๒} แล้วเห็นว่า การจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการที่มีความจำเป็นต้องจำกัดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาไว้เป็นการเฉพาะ เช่น ประสิทธิภาพและผลงานที่ผ่านมา สมรรถภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ เครื่องมือ และโรงงาน ฐานะการเงิน ส่วนราชการที่ดำเนินการจัดซื้อและจัดจ้างนั้นมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจในการจำกัดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการในการจัดซื้อและจัดจ้าง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการจำกัดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาจะเป็นดุลพินิจของส่วนราชการก็ตาม แต่การใช้ดุลพินิจในทางจำกัดคุณสมบัติดังกล่าวก็ต้องดำเนินการตามหลักสุจริต เปิดเผย โปร่งใส และเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคากันอย่างเป็นธรรมเพื่อให้ทางราชการได้รับประโยชน์สูงสุดจากการแข่งขันราคา ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่สอดแทรกอยู่ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ ทั้งฉบับ การที่ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ออกประกาศจังหวัดสุโขทัย เรื่อง สอบราคาซื้อวัสดุการเกษตร เพื่อจัดซื้อวัสดุการเกษตรจำนวน ๘ รายการ คือ ๑. พันธุ์ปลาอุกบึกอยู่

^{๒๑๑-๒๑๒} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๑๕ ทวิ การจัดหาพัสดุตามระเบียบนี้ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอนของการจัดหาต้องดำเนินการโดยเปิดเผย โปร่งใส และเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงคุณสมบัติและความสามารถของผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองาน เว้นแต่กรณีที่มีลักษณะเฉพาะอันเป็นข้อยกเว้นตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๓๐ ส่วนราชการใดประสงค์จะคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นในการซื้อและการจ้างให้กระทำได้ในกรณีที่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะผู้ที่มีความสามารถ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก ประกาศให้ผู้สนใจทราบโดยเปิดเผย พร้อมทั้งส่งให้ กวพ. ด้วย

ในการดำเนินการคัดเลือก ให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่องจัดทำรายงานเสนอขออนุมัติหัวหน้าส่วนราชการผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ พร้อมด้วยเอกสารคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้น โดยมีรายละเอียดอย่างน้อยดังต่อไปนี้

- (๑) เหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องทำการคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้น
- (๒) ประเภท วงเงิน และรายละเอียดของพัสดุหรืองานที่จะต้องซื้อหรือจ้าง
- (๓) คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้ารับการคัดเลือก ซึ่งเป็นเกณฑ์ความต้องการขั้นต่ำ เช่น ประสิทธิภาพและผลงานที่ผ่านมา สมรรถภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ เครื่องมือ และโรงงาน ฐานะการเงิน เป็นต้น
- (๔) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก

๒. พันธุ์ปลาตะเพียน ๓. พันธุ์ปลาไน ๔. วงบ่อซีเมนต์ ๕. ปูนขาว ๖. อาหารปลาดุก ๗. อาหารปลากินพืช และ ๘. พลาสติกปูบ่อชนิดสีดำไม่มีรอยต่อเชื่อม โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาไว้ในข้อ ๕ ว่า ผู้เสนอราคาจะต้องเคยมีผลงานด้านการขายพันธุ์ปลาและอาหารสัตว์น้ำให้กับหน่วยงานราชการในวงเงินไม่ต่ำกว่า ๑๕๐,๐๐๐ บาท ผลงานดังกล่าวต้องเป็นสัญญาเดี่ยว มีอายุไม่เกินหนึ่งปีหลังจากการส่งมอบงาน นั้น เห็นว่า รายการวัสดุที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีความประสงค์จะจัดซื้อดังกล่าวเป็นวัสดุที่มีการผลิตสำเร็จไว้แล้วเพื่อจำหน่าย ผู้ที่ชนะการสอบราคาเพียงแต่มีหน้าที่ส่งมอบวัสดุให้ถูกต้องตรงตามสัญญาเท่านั้น อีกทั้ง ผู้ประกอบการที่มีอาชีพเกี่ยวข้องโดยทั่วไปก็สามารถส่งมอบวัสดุตรงตามความต้องการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ ซึ่งในทางกลับกันก็ปรากฏว่า การที่จะได้มาซึ่งวัสดุประเภทพันธุ์ปลา วัสดุอุปกรณ์ในการเพาะเลี้ยงปลา และอาหารปลาที่มีคุณภาพมาตรฐานนั้น จะขึ้นอยู่กับแหล่งผลิตที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐาน เช่น การรับรองมาตรฐานฟาร์ม การรับรองมาตรฐานโรงงานอาหารสัตว์ เป็นต้น แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กลับมิได้กำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับคุณภาพมาตรฐานของแหล่งผลิตไว้ในประกาศสอบราคาและเอกสารสอบราคาแต่ประการใด การที่ประมงจังหวัดสุโขทัย (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อ้างว่าการกำหนดผลงานไว้ให้ไม่เกินหนึ่งปี เพื่อให้สอดคล้องกับอายุของใบอนุญาตประกอบอาชีพประมงฯ (ใบอนุญาต ๖) และใบอนุญาตขายอาหารสัตว์ ทั้งที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้กำหนดให้ผู้เสนอราคาต้องมีใบอนุญาตดังกล่าวในข้อ ๓.๗ ของเอกสารสอบราคาแล้ว จึงไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะรับฟังได้ การกำหนดคุณสมบัติดังกล่าวจึงเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ที่อยู่นอกเหนือความจำเป็นต้องจำกัดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาไว้เป็นการเฉพาะ อันเป็นผลให้ผู้ฟ้องคดีและผู้ประกอบการรายอื่นสูญเสียโอกาสในการแข่งขันราคากันอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นการกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาที่เกิดขึ้นจากความต้องการขั้นต่ำ ไม่ชอบด้วยข้อ ๑๕ ทวิ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ พิพากษาให้เพิกถอนข้อ ๕ ของประกาศจังหวัดสุโขทัย เรื่อง สอบราคาซื้อวัสดุการเกษตร ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๓๓/๒๕๔๖)

๑.๒ การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา

๑) การประกาศตัดสิทธิในการเสนอราคาไว้ล่วงหน้า

หน่วยงานทางปกครองต้องพิจารณาความพร้อมและความสามารถของผู้เข้าแข่งขันเสนอราคาในการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุในขณะเสนอราคา โดยไม่อาจประกาศตัดสิทธิในการเข้าแข่งขันเสนอราคาของเอกชนรายหนึ่งรายใดไว้เป็นการล่วงหน้าด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดซึ่งกฎหมายไม่ได้บัญญัติให้อำนาจไว้ การไม่รับพิจารณาการเสนอราคาโดยกล่าวอ้างเหตุตามที่มีการประกาศดังกล่าวย่อมเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้เสนอราคา

สรุปข้อเท็จจริง

กรมโยธาธิการและผังเมือง (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้ประกาศตัดสิทธิในการเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีไว้เป็นการล่วงหน้าในทุกสาขางานก่อสร้างเป็นเวลา ๓๐ วัน ด้วยเหตุที่ผู้ฟ้องคดีเคยเป็นผู้รับจ้างงานก่อสร้างที่มีผลการปฏิบัติงานล่าช้ากว่าแผนงานตามสัญญาจ้างซึ่งทำไว้กับผู้ถูกฟ้องคดีเกินร้อยละ ๑๐ ในการนี้ผู้ถูกฟ้องคดีได้นำการตัดสิทธิดังกล่าวไปกำหนดเป็นคุณสมบัติของผู้เสนอราคาไว้ในประกาศประกวดราคาด้วยว่า ผู้เสนอราคาจะต้องไม่ใช่บุคคลที่มีลักษณะตามประกาศตัดสิทธิ เป็นผลทำให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งได้ยื่นซองเสนองานก่อสร้างและเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดไม่ได้รับพิจารณาการเสนอราคา ซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่าประกาศตัดสิทธิข้างต้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีมีได้ตัดสิทธิผู้รับจ้างรายอื่นที่มีปัญหาในการก่อสร้างเช่นเดียวกับผู้ฟ้องคดี ในขณะที่ผู้ถูกฟ้องคดีให้เหตุผลในการประกาศตัดสิทธิดังกล่าวว่า แม้ระเบียบว่าด้วยการพัสดุจะไม่มีบทบัญญัติใดที่ให้อำนาจแก่ผู้ถูกฟ้องคดีในการประกาศตัดสิทธิการเสนอราคาของผู้รับจ้างที่เคยมีผลงานก่อสร้างล่าช้าได้ก็ตาม แต่เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีต้องประสบกับปัญหาผู้รับจ้างดำเนินการก่อสร้างไม่แล้วเสร็จตามแผนงานที่วางไว้ ทำให้การเบิกจ่ายเงินงบประมาณไม่เป็นไปตามเป้าหมาย จึงเป็นอำนาจของผู้ถูกฟ้องคดีที่จะออกข้อกำหนดหรือมาตรการใดๆ ที่จะทำให้การบริหารราชการเป็นไปอย่างเรียบร้อยและรวดเร็วตามแผนงานและนโยบายที่ได้วางไว้ โดยกำหนดให้ผู้รับจ้างที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรการหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้จะต้องถูกตัดสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดลงช่วงระยะเวลาหนึ่ง อันเป็นการใช้อำนาจในทางบริหารที่ผู้ถูกฟ้องคดีสามารถกระทำได้ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีได้ประกาศให้ผู้รับจ้างทุกรายรับทราบถึงการใช้มาตรการดังกล่าวโดยทั่วกัน และมีผลใช้บังคับกับผู้รับจ้างทุกรายที่ได้จดทะเบียนเป็นผู้รับจ้างกับผู้ถูกฟ้องคดีอย่างเสมอภาคและโดยโปร่งใสเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายแล้ว ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือ

คำสั่งเพิกถอนคำสั่งตัดสิทธิในการเสนอราคาของผู้ถูกฟ้องคดี โดยให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ชนะการประกวดราคาและได้เข้าทำสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดี หรือขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายจากการตัดสิทธิดังกล่าว

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

การพิจารณาคุณสมบัติและความสามารถของผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานในโครงการจัดหาพัสดุของส่วนราชการนั้น ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติให้อำนาจไว้ โดยจะต้องไม่ขัดต่อเจตนารมณ์ของระเบียบดังกล่าวที่มุ่งคุ้มครองให้การจัดหาพัสดุต้องกระทำโดยเปิดเผย โปร่งใส และมีการแข่งขันกันอย่างเสรีและเป็นธรรม เมื่อปรากฏว่าไม่มีบทบัญญัติใดของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ บัญญัติให้อำนาจแก่บุคคลใดในการประกาศตัดสิทธิผู้เสนอราคาหรือผู้รับจ้างที่เคยมีประวัติการรับจ้างงานก่อสร้างบกพร่องอย่างใดอย่างหนึ่งมาก่อนเข้าเสนอราคากับส่วนราชการ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศตัดสิทธิของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการกระทำโดยปราศจากอำนาจและขัดต่อเจตนารมณ์ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ และโดยที่การควบคุมดูแลการจัดหาพัสดุให้ถูกต้องเป็นธรรมและมีให้ประโยชน์ของทางราชการหรือประโยชน์สาธารณะเสียหายนั้น สามารถทำได้โดยการกำหนดไว้เป็นข้อสัญญาให้ผู้รับจ้างต้องรับผิดชอบจากการไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือการปฏิบัติงานล่าช้า ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีสามารถบังคับให้เป็นไปตามข้อสัญญานั้นได้ ประกอบกับในการพิจารณาความพร้อมหรือความสามารถของผู้เสนอราคานั้น ผู้ถูกฟ้องคดีจะต้องพิจารณาในขณะที่มีการเสนอราคา และต้องดำเนินการคัดเลือกผู้รับจ้างตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุกำหนดไว้ ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่อาจนำกรณีการปฏิบัติงานล่าช้าตามโครงการหนึ่ง มาเป็นข้ออ้างในการตัดสิทธิผู้รับจ้างรายหนึ่งรายใดมิให้เสนอราคาในทุกสาขางานก่อสร้างได้ การประกาศตัดสิทธิของผู้ถูกฟ้องคดีข้างต้นจึงเป็นการใช้อำนาจเกินกว่าที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ กำหนดไว้ ซึ่งขัดต่อเจตนารมณ์ของระเบียบดังกล่าวและเป็นการละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี พิพากษาให้ชดเชยค่าเสียหายโดยกำหนดให้ตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๒๑/๒๕๔๘)

๒) การกำหนดรายละเอียดและคุณลักษณะของพัสดุที่จะจัดซื้อไว้ในประกาศประกวดราคาโดยเพิ่มเติมหรือแตกต่างจากที่กำหนดในคู่มือผู้ซื้อซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมจัดทำขึ้น

การที่ส่วนราชการกำหนดรายละเอียดและคุณลักษณะของพัสดุที่จะจัดซื้อไว้ในประกาศประกวดราคาโดยเพิ่มเติมหรือแตกต่างจากที่กำหนดในคู่มือผู้ซื้อซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมจัดทำขึ้น ด้วยประสงค์ที่จะให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการและได้แจ้งให้สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมทราบแล้วโดยไม่มีการทักท้วงนั้น ย่อมไม่ทำให้การดำเนินการประกวดราคาเสียไป

สรุปข้อเท็จจริง

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (ผู้ถูกฟ้องคดี) ออกประกาศประกวดราคาซื้อเครื่องตัดกระดาษ โดยมีรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของเครื่องตัดกระดาษของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการจดทะเบียนไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรมแล้ว และมีรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะตามคู่มือผู้ซื้อของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สำหรับเหตุผลในการกำหนดที่แตกต่างดังกล่าว เป็นเพราะผู้ถูกฟ้องคดีต้องการได้เครื่องตัดกระดาษ รวมทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกับเครื่องตัดกระดาษที่มีประสิทธิภาพสูงเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนของผู้ถูกฟ้องคดี โดยใช้ข้อมูลขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยและธนาคารออมสินประกอบการพิจารณา ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณาเห็นสมควรซื้อครุภัณฑ์เครื่องตัดกระดาษจากผู้เสนอราคาต่ำสุดจากผู้ที่ยื่นซองเสนอราคาจำนวน ๓ ราย โดยผู้ฟ้องคดีไม่ได้ยื่นซองเสนอราคาดังกล่าว ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือถึงสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพื่อขอเพิ่มเติมรายละเอียดของเครื่องตัดกระดาษที่แตกต่างจากคู่มือผู้ซื้อซึ่งสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมกำหนดไว้ โดยกระทรวงอุตสาหกรรมได้มีหนังสือตอบรับแล้ว แต่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ชอบด้วยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และมีผลเป็นการกีดกันผู้ฟ้องคดีไม่ให้นำเสนอราคาได้ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าว

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดรายละเอียดและคุณลักษณะเฉพาะในการจัดซื้อครุภัณฑ์เครื่องตัดกระดาษโดยระบุอุปกรณ์เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการ ซึ่งสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้พิจารณาเรื่องร้องเรียนของผู้ฟ้องคดีและคำชี้แจง

ของผู้ถูกฟ้องคดีแล้วมีความเห็นว่า รายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดนั้น สอดคล้องกับที่ระบุในคู่มือผู้ซื้อ และหน่วยงานผู้ซื้อสามารถกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสมหากมีความจำเป็น เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือถึงสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในภายหลังเพื่อขอเพิ่มเติมรายละเอียดและคุณลักษณะเฉพาะของเครื่องตัดกระดาษตามที่ระบุในคู่มือผู้ซื้อ พร้อมกับชี้แจงเหตุผลความจำเป็น และสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้มีหนังสือตอบรับทราบและไม่ทักท้วงแล้ว อีกทั้ง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ ข้อ ๑๖ (๔)^{๒๓} ก็ได้กำหนดว่าผู้ถูกฟ้องคดีต้องแจ้งความจำเป็นในการกำหนดรายละเอียดและคุณลักษณะเฉพาะให้สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมก่อนดำเนินการประกวดราคาจัดซื้อ จึงมีผลให้กระบวนการประกวดราคาที่ทำไปก่อนหน้านี้ไม่เสียไป ดังนั้น การประกาศประกวดราคาซื้อครุภัณฑ์ดังกล่าวจึงชอบด้วยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ แล้ว พินาศยากฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๐/๒๕๔๕)

๓) การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้มีสิทธิเสนอราคาเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เสนอราคาบางราย

กรณีงานที่จะจัดจ้างมีความจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีและเทคนิคเฉพาะ และเพื่อป้องกันปัญหาการได้คู่สัญญาที่ไม่มีศักยภาพหรือไม่มีความสามารถในการทำงานก่อสร้างขนาดใหญ่มาก่อนหรือได้ผู้เสนอราคาที่ขาดความพร้อมและความตั้งใจ อันจะทำให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการ จึงถือเป็นกรณีจำเป็นที่หน่วยงานทางปกครองผู้ประกาศประกวดราคาต้องกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเสนอราคา

^{๒๓} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๑๖ ให้ส่วนราชการใช้พัสดุที่ผลิตในประเทศหรือเป็นกิจการของคนไทยตามหลักเกณฑ์ดังนี้

๑.๒๒

๑.๒๒

(๔) ในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องกำหนดรายละเอียดหรือคุณลักษณะเฉพาะหรือรายการในการก่อสร้างแตกต่างจากที่กำหนดไว้ใน (๒) หรือ (๓) ให้แจ้งสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และเมื่อได้รับหนังสือกระทรวงอุตสาหกรรมตอบรับทราบหรือไม่ทักท้วงแล้ว ให้ดำเนินการซื้อหรือจ้างต่อไปได้หรือไม่รับพิจารณาว่าแล้วแต่กรณี

๑.๒๒

๑.๒๒

โดยจำกัดเฉพาะผู้ที่มีความสามารถตามข้อ ๓๐^{๒๔} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยไม่ถือว่าการกำหนดคุณสมบัติดังกล่าวเป็นการกีดกันผู้เสนอราคาในการเข้าเสนอราคาแต่อย่างใด

สรุปข้อเท็จจริง

กรมส่งเสริมการเกษตร (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาจ้างก่อสร้างโรงเรือนอนุบาลแม่พันธุ์และผลิตพันธุ์พืชเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพร้อมครุภัณฑ์ประจำโรงเรือน ๓ แห่ง โดยกำหนดเงื่อนไขในการเสนอราคาให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้เคยมีผลงานการก่อสร้างและติดตั้งอุปกรณ์มูลค่ารวมไม่น้อยกว่า ๒๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการที่กรรมการไปทำการตรวจสอบความถูกต้องของผลงาน ต้องมีบุคลากรด้านวิศวกรรมเกษตรที่มีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า ๑๐ ปี โดยเป็นพนักงานทำงานประจำกับผู้เสนอราคาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๒ ปี และต้องยื่นซองประกวดราคา โดยแยกเป็น ๒ ซอง ประกอบด้วย ซองข้อเสนอด้านเทคนิคและซองข้อเสนอด้านราคา ผู้ฟ้องคดีซึ่งได้ซื้อซองประกวดราคาแต่ไม่ได้ยื่นซองเสนอราคาเห็นว่า ประกาศประกวดราคาดังกล่าวมีลักษณะเอื้อประโยชน์ให้กับผู้เสนอราคาบางราย กีดกันผู้ฟ้องคดีหรือผู้เสนอราคารายอื่นไม่ให้เข้าร่วมในการเสนอราคา และเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ประกาศประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นประกาศที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

กรณีที่ประกาศประกวดราคากำหนดให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาจะต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้เคยมีผลงานการก่อสร้างและติดตั้งอุปกรณ์มูลค่ารวมไม่น้อยกว่า ๒๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท นั้น เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีได้ให้เหตุผลถึงความจำเป็นที่ต้องจำกัดเฉพาะผู้ที่มีความสามารถในเรื่องดังกล่าวไว้ว่า เพื่อมิให้เกิดปัญหาได้คู่สัญญาที่ไม่มีศักยภาพหรือไม่มีประสบการณ์การทำงานก่อสร้างขนาดใหญ่มาก่อนหรือได้ผู้เสนอราคาที่เพียงขอให้ได้งานแต่ขาดความพร้อมและความตั้งใจอันจะทำให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการดังที่ผู้ถูกฟ้องคดีเคยประสบมาก่อน จึงถือเป็นกรณีจำเป็นต้องจำกัดเฉพาะผู้ที่มีความสามารถตามข้อ ๓๐ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบกับปรากฏว่าประกาศประกวดราคาดังกล่าวผู้ถูกฟ้องคดีได้คำนวณราคากลางไว้เป็นเงิน ๕๕๓,๔๙๑,๗๔๗ บาท ดังนั้น การกำหนดให้ผู้เสนอราคาต้องเคยเป็นผู้มีผลงานการก่อสร้างไม่น้อยกว่า ๒๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งไม่เกินร้อยละ ๕๐

^{๒๔} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๒๑๒ หน้า ๒๕๑

ของวงเงินที่จะจ้าง จึงเป็นการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี^{๒๑๔} ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ ถือเป็นแนวทางการปฏิบัติว่า การกำหนดผลงานของผู้เสนอราคาให้กำหนดได้ไม่เกินร้อยละ ๕๐ ของวงเงินที่จะจ้างในครั้งนั้น ดังนั้น การที่ประกาศประกวดราคากำหนดให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาจะต้องมีคุณสมบัติดังที่กล่าวข้างต้น จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ส่วนกรณีที่กำหนดให้ผู้เสนอราคาต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการไปทำการตรวจสอบความถูกต้องของผลงานนั้น ถือเป็นต้นทุนทางธุรกิจประเภทหนึ่ง จึงไม่เป็นการเพิ่มภาระให้กับผู้เสนอราคาจนเกินสมควร และไม่ก่อให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างผู้เสนอราคาด้วยกัน ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวไว้ในประกาศประกวดราคา จึงชอบด้วยกฎหมาย

สำหรับการกำหนดให้ผู้เสนอราคาจะต้องมีบุคลากรด้านวิศวกรรมเกษตรที่มีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า ๑๐ ปี และเป็นพนักงานทำงานประจำกับผู้เสนอราคาในเวลาไม่น้อยกว่า ๒ ปี นั้น โดยที่การจ้างก่อสร้างโรงเรือนอนุบาลแม่พันธุ์และผลิตพันธุ์พืชเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพร้อมครุภัณฑ์ประจำโรงเรือน เป็นการจ้างที่มีรายละเอียดซับซ้อนทางด้านเทคโนโลยีและวิทยาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก่อสร้างโรงเรือนพร้อมติดตั้งครุภัณฑ์ของผู้ถูกฟ้องคดี ที่ต้องมีการทำงานอย่างเป็นระบบ เช่น ระบบลดอุณหภูมิและเพิ่มความชื้นโดยแผ่นระเหยน้ำ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการจ้างที่จำเป็นต้องใช้วิศวกรผู้ควบคุมที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการเกษตรโดยเฉพาะ รวมทั้งผู้ที่เข้าเสนอราคาในการก่อสร้างและติดตั้งอุปกรณ์ดังกล่าว จะต้องมีความพร้อมทางด้านเทคนิคและประสบการณ์ของบุคลากรที่ทำงานกับผู้เสนอราคาอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นหลักประกันความสำเร็จของงาน จึงถือเป็นกรณีจำเป็นที่ต้องจำกัดเฉพาะผู้ที่มีความสามารถตามข้อ ๓๐ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ และไม่ได้เป็นการกีดกันมิให้ผู้ฟ้องคดีเข้าเสนอราคา ดังนั้น การกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาข้างต้น จึงชอบด้วยกฎหมาย

นอกจากนี้ การจ้างก่อสร้างโรงเรือนอนุบาลแม่พันธุ์ดังกล่าวเป็นการจ้างที่มีความจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีและเทคนิคเฉพาะในการกำหนดรายละเอียดอย่างเป็นระบบ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดให้ผู้เสนอราคาต้องยื่นซองประกวดราคาแยกเป็น ๒ ซอง ประกอบด้วย

^{๒๑๔} มติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๒/ว๑ ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๓๗

ของข้อเสนอด้านเทคนิคและของข้อเสนอด้านราคา จึงเป็นการปฏิบัติตามข้อ ๕๔^{๒๑๖} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ รวมทั้งผู้เข้าเสนอราคาทุกรายจะต้องยื่นซองประกวดราคา โดยแยกซองประกวดราคาดังกล่าวเช่นเดียวกัน กรณีจึงมิได้เป็นการกีดกันตัดสิทธิผู้ฟ้องคดี หรือผู้เสนอราคารายหนึ่งรายใดในการเข้าเสนอราคา ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดให้ผู้เสนอราคาต้องยื่นซองประกวดราคาโดยแยกเป็น ๒ ซองดังกล่าว จึงชอบด้วยกฎหมาย พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๒๐/๒๕๔๙)

กรณีที่การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้เสนอราคาเป็นไปเพื่อการรับรองว่า การบำรุงรักษาพัสดุเพื่อใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะภายในท้องถิ่นของหน่วยงานทางปกครองผู้ประกาศประกวดราคาจะได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมและเพียงพอภายหลังจากการจัดซื้อพัสดุแล้ว และเพื่อให้การใช้พัสดุดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่มีปัญหาหรืออุปสรรค ย่อมไม่เป็นการกีดกันไม่ให้ผู้เสนอราคาที่สามารถจัดซื้อพัสดุได้ตามวัตถุประสงค์ของการจัดซื้อเข้าแข่งขันในการเสนอราคา และไม่ขัดต่อข้อ ๑๑ (๑)^{๒๑๗} ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕

^{๒๑๖} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๕๔ การซื้อหรือการจ้างที่มีลักษณะจำเป็นจะต้องคำนึงถึงเทคโนโลยีของพัสดุ และหรือข้อกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าเสนอราคา ซึ่งอาจจะมีข้อเสนอที่ไม่อยู่ในฐานเดียวกันเป็นเหตุให้มีปัญหาในการพิจารณาตัดสิน และเพื่อขจัดปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องให้มีการปรับปรุงข้อเสนอให้ครบถ้วนและเป็นไปตามความต้องการก่อนพิจารณาด้านราคา หรือการซื้อหรือการจ้างแบบเหมารวม (Lump Sum Turnkey) ที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ดำเนินการได้ ให้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับการประกวดราคาทั่วไป เว้นแต่การกำหนดให้ผู้เข้าเสนอราคายื่นซองประกวดราคาโดยแยกเป็น

(๑) ซองข้อเสนอด้านเทคนิคและข้อเสนออื่นๆ

(๒) ซองข้อเสนอด้านราคา

(๓) ซองข้อเสนอทางการเงินตามข้อ ๕๖ (ถ้ามี)

ทั้งนี้ ให้กำหนดวิธีการ ขั้นตอน และหลักเกณฑ์การพิจารณาไว้เป็นเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคาด้วย

^{๒๑๗} ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๑๑ ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นใช้พัสดุที่ผลิตในประเทศและหรือกิจการของคนไทยตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) ห้ามกำหนดรายละเอียด หรือคุณลักษณะเฉพาะ ซึ่งอาจมีผลกีดกันไม่ให้ผู้ผลิตหรือผู้ขายพัสดุในประเทศ หรือกิจการของคนไทยสามารถเข้าแข่งขันในการเสนอราคากับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

สรุปข้อเท็จจริง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาซื้อเครื่องจักรกล ประเภทรถบดชนิดสันสะท้อน โดยกำหนดรายละเอียดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาในข้อ ๔ ว่า ผู้เสนอราคาต้องเป็นตัวแทนจำหน่ายโดยตรงจากโรงงานผู้ผลิต และจะต้องมีสาขาซึ่งเป็นศูนย์บริการอะไหล่และซ่อมบำรุงรักษาเครื่องจักรที่เสนอราคาโดยมีระยะทางไม่เกิน ๓๐๐ กิโลเมตร จากผู้ซื้อ ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการจัดหาอะไหล่และการซ่อมบำรุง โดยผู้เสนอราคาจะต้องมีหลักฐานมาแสดงต่อคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาในวันเปิดซองประกวดราคาด้วย ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นโรงงานผู้ผลิตสินค้าและได้รับอนุมัติให้ขึ้นทะเบียนมาตรฐานผลิตภัณฑ์รถบดสันสะท้อนและเป็นผู้เข้าร่วมเสนอราคาเห็นว่าการกำหนดคุณสมบัติผู้เสนอราคาดังกล่าวเป็นการกีดกันผู้ฟ้องคดีซึ่งมีศูนย์บริการอะไหล่และการซ่อมบำรุงแบบธุรกิจร่วมค้า ไม่ใช่ลักษณะสาขาตามที่กำหนดในประกาศประกวดราคาซึ่งการกำหนดรายละเอียดดังกล่าวขัดกับข้อ ๑๑ (๑) ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ และข้อ ๑.๔^{๒๔๔} ของหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๘๐๔/ว ๑๘๔๕ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๖ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนการกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาตามประกาศประกวดราคาดังกล่าว

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

การกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้เสนอราคาตามประกาศประกวดราคาที่กำหนดให้ผู้เสนอราคาจะต้องมีสาขาซึ่งเป็นศูนย์บริการอะไหล่และซ่อมบำรุงเครื่องจักรกลโดยมีระยะทางไม่เกิน ๓๐๐ กิโลเมตร จากผู้ซื้อ เป็นการกำหนดให้เกิดความเหมาะสมและความสะดวกรวดเร็วในการจัดหาอะไหล่และการซ่อมบำรุงเพื่อใช้เครื่องจักรกลในการจัดทำบริการสาธารณะภายในท้องถิ่นของผู้ถูกฟ้องคดีให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่มีปัญหาหรืออุปสรรค โดยมีจำนวนเพียงพอเพื่อรองรับกับพัสดุที่จะทำการจัดซื้อ ดังนั้น การกำหนดรายละเอียดและลักษณะเฉพาะข้างต้น จึงเป็นการรับรองว่าการบำรุงรักษาพัสดุในท้องถิ่นของผู้ถูกฟ้องคดีจะได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมและเพียงพอหลังจากที่ได้มีการตกลงทำสัญญาจัดซื้อพัสดุก่อนแล้ว การกำหนดรายละเอียดและลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับผู้เสนอราคาดังกล่าวจึงไม่มีลักษณะเป็นการกีดกันไม่ให้ผู้เสนอราคาที่สามารถจัดซื้อพัสดุได้ตามวัตถุประสงค์ของการจัดซื้อจัดจ้างเข้าแข่งขันในการเสนอราคาแต่อย่างใด และไม่ขัดต่อข้อ ๑๑ (๑) ของระเบียบ

^{๒๔๔} หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๘๐๔/ว ๑๘๔๕ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๖

ข้อ ๑.๔ ประกาศและเอกสารประกวดราคาที่ไม่ถูกต้อง เช่น การกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าเสนอราคาหรือเงื่อนไขอื่นในการเสนอราคามีลักษณะเป็นการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม

กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นฯ และข้อ ๑.๔ ของหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๘๐๔/ว ๑๘๔๕ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๖ พิจารณายกฟ้องในส่วนที่เกี่ยวกับคำขอให้เพิกถอนการกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคา ตามข้อ ๔ ของประกาศประกวดราคาพิพาท (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๓๗/๒๕๕๑ และที่ อ.๓๔๗/๒๕๕๑ วินิจฉัยแนวทางเดียวกัน)

หมายเหตุ ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาให้เพิกถอนการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้เสนอราคาดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าเป็นการกีดกันและเลือกปฏิบัติ เพื่อมิให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ผลิตสามารถเข้าแข่งขันในการเสนอราคาอันเป็นการกระทำ โดยไม่ชอบ และไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นฯ

ในการประกาศจัดซื้อจัดจ้างจะต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเสนอราคาและเอกสารจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้ผู้ประสงค์จะเข้าแข่งขันเสนอราคาได้ทราบล่วงหน้าและดำเนินการได้ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของประกาศจัดซื้อจัดจ้างนั้น การที่ส่วนราชการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเสนอราคาไว้ในเอกสารจัดซื้อจัดจ้างเพิ่มเติมจากประกาศจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งบุคคลทั่วไปที่สนใจจะเข้าแข่งขันเสนอราคาจะทราบถึงรายละเอียดดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อได้ซื้อเอกสารจัดซื้อจัดจ้างนั้นแล้ว กรณีถือเป็นการออกประกาศจัดซื้อจัดจ้างโดยไม่เปิดเผย โปร่งใส และเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม อันเป็นการไม่ชอบด้วยระเบียบว่าด้วยการพัสดุ และแนวปฏิบัติตามหนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๑๐๓/ว๑ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๒

สรุปข้อเท็จจริง

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) โดยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ได้ออกประกาศประกวดราคาจ้างดำเนินโครงการจัดทำแผนที่เพื่อการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและทรัพย์สินของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกำหนดให้ผู้สนใจติดต่อขอซื้อเอกสารประกวดราคาในราคาชุดละ ๕๐,๐๐๐ บาท ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้ซื้อเอกสารประกวดราคาดังกล่าว และได้ทราบว่าในเอกสารประกวดราคามีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาไว้ว่า ผู้เสนอราคาต้องมีผลงานในประเทศไทยและมีผลงานไม่น้อยกว่า ๔๐ ล้านบาท และ ๑๕ ล้านบาท สำหรับงานบินถ่ายภาพทางอากาศและงานทำแผนที่รูปถ่ายออร์โทสตี ตามลำดับ โดยข้อกำหนดดังกล่าวไม่ปรากฏในเอกสารประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการกำหนดคุณสมบัติเช่นนี้เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลในการประกอบ

กิจการหรือประกอบอาชีพ ไม่เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลบางราย ประกอบกับเมื่อผู้ฟ้องคดีหลงซื้อเอกสารประกวดราคาไปแล้ว จึงทราบภายหลังว่าตนถูกจำกัดสิทธิไม่อาจเข้าเสนอราคาได้ ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ พิจารณาจัดทำประกาศประกวดราคาใหม่โดยการแก้ไขคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเสนอราคาให้มีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรมแล้ว แต่ไม่ได้รับการแก้ไขแต่อย่างใด จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนประกาศประกวดราคาพิพาทและดำเนินการประกวดราคาใหม่โดยกำหนดคุณสมบัติผู้เสนอราคาให้มีผลงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ และผลงานที่ผ่านมาโดยไม่จำกัดวงเงิน รวมทั้งให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) คืนเงินค่าซื้อเอกสารประกวดราคาจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ให้แก่ผู้ฟ้องคดี

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

โดยที่ข้อ ๑๕ ทวิ วรรคหนึ่ง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดว่า การจัดหาพัสดุตามระเบียบนี้ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอนของการจัดหา ต้องดำเนินการโดยเปิดเผย โปร่งใส และเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงคุณสมบัติและความสามารถของผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองาน เว้นแต่กรณีที่ มีลักษณะเฉพาะอันเป็นข้อยกเว้นตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ และข้อ ๓๐ วรรคหนึ่ง ของระเบียบฉบับเดียวกัน กำหนดว่า ส่วนราชการใดประสงค์จะคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเบื้องต้นในการซื้อและการจ้างให้กระทำได้ในกรณีที่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะผู้ที่มีความสามารถโดยกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการคัดเลือก ประกาศให้ผู้สนใจทราบโดยเปิดเผย พร้อมทั้งส่งให้ กวพ. ด้วย และวรรคสอง กำหนดว่า ในการดำเนินการคัดเลือก ให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่องจัดทำรายงานเสนอขออนุมัติ หัวหน้าส่วนราชการผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ พร้อมด้วยเอกสารคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้น โดยมีรายละเอียดอย่างน้อยดังต่อไปนี้ (๑) เหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องทำการคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเบื้องต้น (๒) ประเภท วงเงิน และรายละเอียดของพัสดุหรืองานที่จะต้องซื้อหรือจ้าง (๓) คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้ารับการคัดเลือก ซึ่งเป็นเกณฑ์ความต้องการขั้นต่ำ เช่น ประสบการณ์ และผลงานที่ผ่านมา สมรรถภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ เครื่องมือ และโรงงาน ฐานะการเงิน เป็นต้น (๔) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก ประกอบกับข้อ ๓๑ วรรคหนึ่ง ของระเบียบข้างต้น กำหนดว่า เมื่อหัวหน้าส่วนราชการสั่งการอนุมัติในข้อ ๓๐ แล้ว ให้เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำประกาศเชิญชวนเพื่อคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้น และวรรคสองกำหนดว่า ประกาศเชิญชวนอย่างน้อยให้แสดงรายการดังต่อไปนี้ (๑) รายละเอียดเฉพาะของที่ต้องการซื้อหรืองานที่ต้องการจ้าง (๒) ประสบการณ์และผลงานของผู้เสนอที่มีลักษณะและประเภทเดียวกัน ... และ ข้อ ๔๔ วรรคสาม ของระเบียบฉบับเดียวกัน กำหนดว่า การเผยแพร่เอกสารประกวดราคา

ให้จัดทำเป็นประกาศ และมีสาระสำคัญดังนี้ (๑) รายการพัสดุที่ต้องการซื้อ หรืองานที่ต้องการจ้าง (๒) คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้าประกวดราคา นอกจากนี้ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๑๐๓/ว.๑ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๒ แจ้งส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ว่า ในการประกาศประกวดราคาจะต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ซื้อแบบและเอกสารประกวดราคา เพื่อให้ผู้ประสงค์จะเข้าแข่งขันได้ทราบล่วงหน้าและจะได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของประกาศประกวดราคานั้น เมื่อคดีนี้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเสนอราคาไว้ในเอกสารประกวดราคาข้อ ๒.๕ (๑) และข้อ ๒.๖ (๑) เพิ่มเติมจากประกาศประกวดราคา ซึ่งบุคคลทั่วไปที่สนใจจะเข้าแข่งขันประกวดราคารวมทั้งผู้ฟ้องคดีจะทราบถึงรายละเอียดดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อได้ซื้อเอกสารประกวดราคานั้นแล้ว จึงถือเป็นการดำเนินการออกประกาศประกวดราคาโดยไม่เปิดเผย โปร่งใส และเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม กรณีจึงไม่ชอบด้วยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ ข้อ ๑๕ ทวิ ข้อ ๓๐ ข้อ ๓๑ และข้อ ๔๔ และเป็นการขัดแย้งกับแนวปฏิบัติตามหนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีข้างต้น ซึ่งบังคับให้ทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติ และเมื่อการดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นต้นสังกัดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงต้องรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๕^{๒๑๙} แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายจากการซื้อประกาศประกวดราคาเป็นจำนวนเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ให้แก่ผู้ฟ้องคดี ส่วนกรณีที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนประกาศประกวดราคาพิพาทนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ดำเนินการประกวดราคาจนกระทั่งได้ผู้รับจ้าง และมีการส่งมอบงานตามสัญญาเรียบร้อยแล้ว การเพิกถอนประกาศประกวดราคาพิพาทจึงไม่เกิดประโยชน์แก่ฝ่ายใด พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ คืนเงินค่าซื้อเอกสารประกวดราคาจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท แก่ผู้ฟ้องคดีภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่คดีถึงที่สุด (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๙๘/๒๕๔๔)

^{๒๑๙} พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๕ หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

๑.๓ การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

๑) การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้มีสิทธิเสนอราคาหรือคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุโดยเฉพาะเจาะจง เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เสนอราคาบางราย

แม้ว่าหน่วยงานทางปกครองจะออกประกาศประกวดราคาจ้างบริการงานด้านระบบไฟฟ้า โดยการกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเสนอราคาโดยมีผลทำให้ผู้ประกอบการบางรายรวมทั้งผู้ฟ้องคดีทั้งห้าซึ่งเคยเป็นคู่สัญญาเดิมกับหน่วยงานทางปกครองไม่สามารถเข้าร่วมการประกวดราคาได้ และมีข้อจำกัดในการเข้าร่วมประกวดราคาในรูปแบบของกิจการร่วมค้าไว้ก็ตาม แต่เมื่อระเบียบว่าด้วยการพัสดุและข้อบังคับว่าด้วยการจ้างมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้าเสนอราคาไว้ หน่วยงานทางปกครองจึงมีดุลพินิจในการกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาตามประกาศประกวดราคาได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย และหากผลกระทบที่ผู้ประกอบการบางรายรวมทั้งผู้ฟ้องคดีทั้งห้าได้รับหรือจะได้รับดังกล่าวมิได้มีน้ำหนักมากกว่าประโยชน์ที่จะเกิดแก่การจัดทำบริการสาธารณะ ย่อมถือไม่ได้ว่าเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบหรือเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมหรือมิได้เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม

สรุปข้อเท็จจริง

ผู้ฟ้องคดีทั้งห้าฟ้องว่า การที่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (ผู้ถูกฟ้องคดี) ออกประกาศประกวดราคาจ้างบริการงานด้านระบบไฟฟ้าที่พิพาทจำนวน ๑๓ ฉบับ โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาว่าต้องมีทุนจดทะเบียนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของวงเงินประกวดราคา และต้องมีประสบการณ์รับจ้างบริการด้านระบบไฟฟ้าให้กับหน่วยงาน องค์กรของรัฐรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานเอกชนที่เป็นนิติบุคคลที่เชื่อถือได้มาแล้วไม่เกิน ๓ ปี นับถึงวันยื่นเอกสารประกวดราคา ทั้งนี้ ภายใน ๓ ปี ดังกล่าวต้องมีผลงานไม่น้อยกว่า ๒ ปี ไม่ว่าจะติดต่อกันหรือไม่ โดยในแต่ละปีต้องมีผลงานในสัญญาเดียวหรือหลายสัญญารวมกันที่แล้วเสร็จ มีมูลค่างานไม่น้อยกว่าปีละร้อยละ ๔๐ ของวงเงินประกวดราคา และกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการเสนอราคาโดยกลุ่มผู้เข้าร่วมค้า (Joint Venture หรือ Consortium) ว่า กลุ่มผู้เข้าร่วมค้าต้องใช้ผลงานของผู้ร่วมค้าเพียงรายใดรายหนึ่งซึ่งมีคุณสมบัติของผู้เสนอราคาในเรื่องผลงานดังกล่าวมาใช้แสดงเป็นผลงานเข้าเสนอราคา เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเพิกถอนประกาศประกวดราคาทั้ง ๑๓ ฉบับ เฉพาะส่วนที่กำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาและเงื่อนไขการเสนอราคาดังกล่าว

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

โดยที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ และข้อบังคับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ว่าด้วยการจ้าง พ.ศ. ๒๕๔๓ มิได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้าเสนอราคาไว้ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีดุลพินิจในการกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาตามประกาศประกวดราคาจ้างบริการงานด้านระบบไฟฟ้าที่พิพาททั้ง ๑๓ ฉบับ ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย เมื่อปรากฏว่า เดิมผู้ถูกฟ้องคดีจัดให้มีการประกวดราคาจ้างบริการงานด้านระบบไฟฟ้าเพื่อให้เอกชนเป็นผู้รับจ้างจัดหาคนงานเพื่อปฏิบัติงานด้านระบบไฟฟ้าให้แก่หน่วยงานของผู้ถูกฟ้องคดี โดยแยกการประกวดราคาออกเป็นการประกวดราคาที่ฝ่ายก่อสร้างระบบไฟฟ้า (ที่ส่วนกลาง) จำนวน ๑ สัญญา วงเงินจ้างเกินกว่า ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และในส่วนภูมิภาค จำนวน ๑๖๖ สัญญา วงเงินจ้างแต่ละสัญญาตั้งแต่ ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้าเสนอราคาในเรื่องทุนจดทะเบียนและผลงานไว้แต่เพียงว่าต้องมีเงินทุนจดทะเบียนไม่น้อยกว่า ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท (กรณีการประกวดราคาในส่วนภูมิภาค) หรือไม่น้อยกว่า ๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท (กรณีการประกวดราคาที่ฝ่ายก่อสร้างระบบไฟฟ้า) และต้องเป็นผู้ที่เคยเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานเอกชนที่เป็นนิติบุคคลที่มีผลงานด้านการรับจ้างบริการงานด้านระบบไฟฟ้าหรือการบริหารแรงงาน หรืออยู่ระหว่างเป็นคู่สัญญาจ้างบริการงานด้านระบบไฟฟ้ากับผู้ถูกฟ้องคดี (กรณีการประกวดราคาในส่วนภูมิภาค) หรือที่มีผลงานด้านการบริหารแรงงานตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไป (กรณีการประกวดราคาที่ฝ่ายก่อสร้างระบบไฟฟ้า) แต่เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีประสบปัญหาเรื่องผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญาจ้างและลิดรอนสิทธิต่างๆ ของคนงานอยู่เสมอ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงได้จ้างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีเป็นที่ปรึกษาในการศึกษาและวิเคราะห์การจัดตั้งบริษัทในเครือของผู้ถูกฟ้องคดีเพื่อจัดหาผู้ปฏิบัติงานประเภทต่างๆ ให้หน่วยงานของผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งตามรายงานผลการศึกษาดังกล่าวได้กำหนดแผนธุรกิจระยะแรกในส่วนงานด้านระบบไฟฟ้าว่า ในปีแรกของการดำเนินการ บริษัทที่จะจัดตั้งอาจดำเนินการจ้างเหมาช่วงเฉพาะงานด้านระบบไฟฟ้า ๑๒ เขต โดยรวมสัญญาจ้างเหมาจาก ๑๖๖ สัญญา เหลือ ๑๒ สัญญา (เขต) และงานก่อสร้างระบบไฟฟ้าที่ส่วนกลางอีก ๑ สัญญา รวมเป็น ๑๓ สัญญา โดยคณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๘ รับทราบรายงานผลการศึกษาดังกล่าวและอนุมัติให้จัดตั้งบริษัทจัดหาผู้ปฏิบัติงานของผู้ถูกฟ้องคดี และอยู่ระหว่างการนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป เพื่อเป็นการเตรียมการจัดตั้งบริษัทจัดหาผู้ปฏิบัติงานของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีโดยผู้ว่าการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจึงให้ความเห็นชอบ

เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๙ ให้รวมสัญญาจ้างในส่วนภูมิภาคเหลือเพียง ๑๒ สัญญา (เขต) โดยคณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้รับทราบเมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๔๙ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงออกประกาศประกวดราคาจ้างบริการงานด้านระบบไฟฟ้าที่พิพาทจำนวน ๑๓ ฉบับ โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาในเรื่องทุนจดทะเบียนและผลงานไว้ทำนองเดียวกันว่าต้องมีทุนจดทะเบียนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของวงเงินประกวดราคา และต้องมีประสบการณ์รับจ้างบริการด้านระบบไฟฟ้าให้กับหน่วยงาน องค์กรของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานเอกชนที่เป็นนิติบุคคลที่เชื่อถือได้มาแล้วไม่เกิน ๓ ปี นับถึงวันยื่นเอกสารประกวดราคา ทั้งนี้ ภายใน ๓ ปีดังกล่าว ต้องมีผลงานไม่น้อยกว่า ๒ ปี ไม่ว่าจะติดต่อกันหรือไม่ โดยในแต่ละปีต้องมีผลงานในสัญญาเดียวหรือหลายสัญญารวมกันที่แล้วเสร็จมีมูลค่างานไม่น้อยกว่าปีละร้อยละ ๔๐ ของวงเงินประกวดราคา ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีชี้แจงเหตุผลที่ต้องกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคา ดังกล่าวว่า งานบริการด้านระบบไฟฟ้าของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นงานบริการสาธารณะที่จำเป็นต้องได้ผู้รับจ้างที่มีประสบการณ์และผลงานในการบริหารคนงานจำนวนมาก มีความเข้าใจถึงสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องจำนวนหลายฉบับ และจะต้องมีเงินทุนในการบริหารงานที่เพียงพอเพื่อให้คนงานได้รับค่าจ้างและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ครบถ้วนตลอดอายุสัญญาจ้าง เมื่อวงเงินจ้างสูงขึ้นผู้รับจ้างก็จะต้องมีเงินทุนสำรองจำนวนมากเพื่อใช้ในการจ่ายค่าจ้าง และจัดสิทธิประโยชน์ให้กับคนงาน กรณีจึงเห็นได้ว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีรวมสัญญาจ้างในส่วนภูมิภาคจำนวน ๑๖๖ สัญญา ให้เหลือเพียง ๑๒ สัญญา (เขต) และออกประกาศประกวดราคาที่พิพาททั้ง ๑๓ ฉบับ โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาในเรื่องทุนจดทะเบียนและผลงานไว้ดังกล่าว เพื่อให้เป็นไปตามแผนการจัดตั้งบริษัทจัดหาผู้ปฏิบัติงานของผู้ถูกฟ้องคดี และมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจ้างบริการงานด้านระบบไฟฟ้าที่เกิดขึ้น และเพิ่มประสิทธิภาพของงานด้านระบบไฟฟ้าของผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งเมื่อมีการรวมสัญญาจ้างในส่วนภูมิภาคจำนวน ๑๖๖ สัญญา ให้เหลือเพียง ๑๒ สัญญา (เขต) แล้ว ทำให้มูลค่างานเพิ่มขึ้นจากเดิมสัญญาละตั้งแต่ ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นสัญญาละตั้งแต่ ๘๙,๖๕๖,๖๓๒ บาท ถึง ๑๖๑,๖๒๒,๔๒๐ บาท ซึ่งเป็นวงเงินจ้างที่สูง ผู้ถูกฟ้องคดีจึงจำเป็นต้องกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาในด้านฐานะทางการเงินและประสบการณ์ในระดับหนึ่งเพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้รับจ้างจะสามารถปฏิบัติงานตามสัญญาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี การที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาในเรื่องทุนจดทะเบียนและผลงานจึงชอบด้วยเหตุผลแล้ว ทั้งการที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาว่าต้องมีทุนจดทะเบียนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของวงเงินประกวดราคาก็เห็นได้ว่ามิใช่จำนวนที่สูงเกินสมควรแต่อย่างใด ส่วนการที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาเรื่องผลงานว่าต้องมีประสบการณ์รับจ้างบริการด้านระบบไฟฟ้าให้กับหน่วยงาน องค์กรของรัฐ รัฐวิสาหกิจ

หรือหน่วยงานเอกชนที่เป็นนิติบุคคลที่เชื่อถือได้มาแล้วไม่เกิน ๓ ปี นับถึงวันยื่นเอกสารประกวดราคา ทั้งนี้ ภายใน ๓ ปี ดังกล่าวต้องมีผลงานไม่น้อยกว่า ๒ ปี ไม่ว่าจะติดต่อกันหรือไม่ โดยในแต่ละปีต้องมีผลงานในสัญญาเดียวหรือหลายสัญญารวมกันที่แล้วเสร็จมีมูลค่างานไม่น้อยกว่าปีละร้อยละ ๔๐ ของวงเงินประกวดราคา ก็เพื่อให้ได้ผู้รับจ้างที่มีประสบการณ์และผลงานเกี่ยวกับงานบริการด้านระบบไฟฟ้าอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องพอสมควร และการกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาเรื่องผลงานไว้ไม่น้อยกว่าปีละร้อยละ ๔๐ ของวงเงินประกวดราคายังสอดคล้องกับแนวทางการกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาในการจ้างก่อสร้างตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กวพ.) กำหนดไว้ตามหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร (กวพ) ๑๓๐๕/ว ๗๙๑๔ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๓ ว่า การกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาในเรื่องของผลงานการก่อสร้างจะกำหนดได้ไม่เกินร้อยละ ๕๐ ของวงเงินงบประมาณหรือวงเงินประมาณการ ตามนัยมติคณะรัฐมนตรีแจ้งโดยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๒/ว ๑ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๓๗ ซึ่งแม้จะเป็นแนวทางการกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาในการจ้างก่อสร้างก็ตาม แต่ย่อมนำมาใช้บังคับกับการประกวดราคาจ้างบริการด้านระบบไฟฟ้าของผู้ผูกฟ้องคดีได้โดยอนุโลม นอกจากนั้น การที่ประกาศประกวดราคาที่พิพาททั้ง ๑๓ ฉบับ กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการเสนอราคาโดยกลุ่มผู้เข้าร่วมค้า (Joint Venture หรือ Consortium) ว่า กลุ่มผู้เข้าร่วมค้าต้องใช้ผลงานของผู้ร่วมค้าเพียงรายใดรายหนึ่งซึ่งมีคุณสมบัติของผู้เสนอราคาในเรื่องผลงานมาใช้แสดงเป็นผลงานเข้าเสนอราคาก็สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้เสนอราคาที่เป็นกิจการร่วมค้าตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุกำหนดไว้ตามหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร (กวพ) ๑๓๐๕/ว ๒๔๕๗ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๓ ว่า (๑) กรณีที่กิจการร่วมค้าได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลใหม่ โดยหลักการกิจการร่วมค้าที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลใหม่จะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคา ส่วนคุณสมบัติด้านผลงานก่อสร้างกิจการร่วมค้าดังกล่าวสามารถนำผลงานก่อสร้างของผู้ที่เข้าร่วมค้ามาใช้แสดงเป็นผลงานก่อสร้างของกิจการร่วมค้าที่เข้าประกวดราคาได้ (๒) กรณีที่กิจการร่วมค้าไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลใหม่ โดยหลักการนิติบุคคลแต่ละนิติบุคคลที่เข้าร่วมค้าทุกรายจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคา เว้นแต่ในกรณีที่กิจการร่วมค้าได้มีข้อตกลงระหว่างผู้เข้าร่วมค้าเป็นลายลักษณ์อักษรกำหนดให้ผู้เข้าร่วมค้ารายใดรายหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการเข้าเสนอราคากับทางราชการและแสดงหลักฐานดังกล่าวมาพร้อมซองประกวดราคา กิจการร่วมค่านั้นสามารถใช้ผลงานก่อสร้างของผู้ร่วมค้าหลักรายเดียวเป็นผลงานก่อสร้างของกิจการร่วมค้าที่ยื่นเสนอราคาได้ โดยที่คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่เคยวินิจฉัยเรื่องนี้ไว้เป็นประการอื่น จึงย่อนำแนวทางการ

พิจารณาคคุณสมบัติของผู้เสนอราคาที่เป็นกิจการร่วมค้าดังกล่าวมาใช้บังคับกับการประกวดราคาจ้างบริการด้านระบบไฟฟ้าของผู้ถูกฟ้องคดีได้โดยอนุโลมเช่นกัน กรณีจึงถือไม่ได้ว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีออกประกาศประกวดราคาจ้างบริการงานด้านระบบไฟฟ้าที่พิพาทจำนวน ๑๓ ฉบับ โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาว่าต้องมีทุนจดทะเบียนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของวงเงินประกวดราคาและต้องมีประสบการณ์รับจ้างบริการด้านระบบไฟฟ้าให้กับหน่วยงาน องค์การของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานเอกชนที่เป็นนิติบุคคลที่เชื่อถือได้มาแล้วไม่เกิน ๓ ปี นับถึงวันยื่นเอกสารประกวดราคา ทั้งนี้ ภายใน ๓ ปี ดังกล่าวต้องมีผลงานไม่น้อยกว่า ๒ ปี ไม่ว่าจะติดต่อกันหรือไม่ โดยในแต่ละปีต้องมีผลงานในสัญญาเดียวหรือหลายสัญญารวมกันที่แล้วเสร็จมีมูลค่างานไม่น้อยกว่าปีละร้อยละ ๔๐ ของวงเงินประกวดราคา และกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการเสนอราคาโดยกลุ่มผู้เข้าร่วมค้า (Joint Venture หรือ Consortium) ว่ากลุ่มผู้เข้าร่วมค้าต้องใช้ผลงานของผู้ร่วมค้าเพียงรายใดรายหนึ่งซึ่งมีคุณสมบัติของผู้เสนอราคาในเรื่องผลงานดังกล่าวมาใช้แสดงเป็นผลงานเข้าเสนอราคา เป็นการใช้ดุลพินิจที่เกินความจำเป็นและไม่เหมาะสม

ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีทั้งห้าอ้างว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีออกประกาศประกวดราคาจ้างบริการงานด้านระบบไฟฟ้าที่พิพาททั้ง ๑๓ ฉบับ โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเสนอราคาโดยกลุ่มผู้เข้าร่วมค้าไว้ดังกล่าว เป็นการเลือกปฏิบัติและจำกัดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม เพราะเอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการบางรายโดยเฉพาะเจาะจง นั้น เห็นว่า แม้ว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีออกประกาศประกวดราคาจ้างบริการงานด้านระบบไฟฟ้าที่พิพาททั้ง ๑๓ ฉบับ โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเสนอราคาโดยกลุ่มผู้เข้าร่วมค้าไว้ดังกล่าว จะมีผลทำให้ผู้ประกอบการบางรายรวมทั้งผู้ฟ้องคดีทั้งห้าซึ่งเคยเป็นคู่สัญญาเดิมกับผู้ถูกฟ้องคดีไม่สามารถเข้าร่วมการประกวดราคาในครั้งนี้ได้ด้วยตนเอง และมีข้อจำกัดในการเข้าร่วมประกวดราคาในรูปแบบของกิจการร่วมค้า เพราะไม่สามารถเข้าร่วมกิจการกับผู้ที่มีผลงานไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ก็ตาม แต่ผลกระทบที่ผู้ประกอบการบางรายรวมทั้งผู้ฟ้องคดีทั้งห้าได้รับหรือจะได้รับดังกล่าวหาได้มีน้ำหนักมากกว่าประโยชน์ที่จะเกิดแก่การจัดทำบริการสาธารณะของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ เพราะการที่ผู้ถูกฟ้องคดีสามารถคัดเลือกผู้รับจ้างที่มีฐานะทางการเงินและประสบการณ์สูงขึ้นย่อมเห็นได้ว่าผู้รับจ้างจะสามารถปฏิบัติงานตามสัญญาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดียิ่งขึ้น อีกทั้ง การที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเสนอราคาโดยกลุ่มผู้เข้าร่วมค้าดังกล่าวก็มีใช้การใช้ดุลพินิจที่เกินความจำเป็นหรือไม่เหมาะสมดังที่วินิจฉัยมาแล้วข้างต้น นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีผู้ยื่นซองประกวดราคาส่งกลางจำนวน ๒ ราย และในส่วนภูมิภาค เขตละ ๓ ถึง ๕ ราย โดยผู้ยื่นซองประกวดราคาดังกล่าว

ประกอบด้วยผู้ประกอบการจำนวน ๙ ราย กรณีจึงฟังไม่ได้ว่าการกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเสนอราคาโดยกลุ่มผู้เข้าร่วมค้าของผู้ถูกฟ้องคดีตามประกาศประกวดราคาที่พิพาททั้ง ๑๓ ฉบับ เป็นการเอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการบางราย โดยเฉพาะเจาะจง ดังนั้น จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมหรือมิได้เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรมดังที่ผู้ฟ้องคดีทั้งห้ากล่าวอ้าง

เมื่อการที่ผู้ถูกฟ้องคดีออกประกาศประกวดราคาจ้างบริการงานด้านระบบไฟฟ้าที่พิพาทจำนวน ๑๓ ฉบับ โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาว่าต้องมีทุนจดทะเบียนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของวงเงินประกวดราคา และต้องมีประสบการณ์รับจ้างบริการด้านระบบไฟฟ้าให้กับหน่วยงาน องค์กรของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานเอกชนที่เป็นนิติบุคคลที่เชื่อถือได้มาแล้วไม่เกิน ๓ ปี นับถึงวันยื่นเอกสารประกวดราคา ทั้งนี้ ภายใน ๓ ปี ดังกล่าวต้องมีผลงานไม่น้อยกว่า ๒ ปี ไม่ว่าจะติดต่อกันหรือไม่ โดยในแต่ละปีต้องมีผลงานในสัญญาเดียวหรือหลายสัญญารวมกันที่แล้วเสร็จมีมูลค่างานไม่น้อยกว่าปีละร้อยละ ๔๐ ของวงเงินประกวดราคา และกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการเสนอราคาโดยกลุ่มผู้เข้าร่วมค้า (Joint Venture หรือ Consortium) ว่า กลุ่มผู้เข้าร่วมค้าต้องใช้ผลงานของผู้ร่วมค้าเพียงรายใดรายหนึ่งซึ่งมีคุณสมบัติของผู้เสนอราคาในเรื่องผลงานดังกล่าวมาใช้แสดงเป็นผลงานเข้าเสนอราคา ไม่อาจจะถือได้ว่าเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบหรือเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมหรือมิได้เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม การออกประกาศประกวดราคาจ้างบริการงานด้านระบบไฟฟ้าที่พิพาททั้ง ๑๓ ฉบับ ของผู้ถูกฟ้องคดีจึงมิใช่การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อย่างใด พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๐๖-๓๑๐/๒๕๕๒)

ในการดำเนินการเพื่อการจัดซื้อของหรือผลิตภัณฑ์ใด การพิจารณาที่จะถือเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม อันจะถือเป็นการเอื้อประโยชน์แก่ผลิตภัณฑ์รายใดรายหนึ่ง และกีดกันผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการมิให้มีโอกาสเข้าแข่งขันอย่างเป็นธรรมนั้น ไม่เพียงแต่จะพิจารณาจากสิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่จะซื้อเท่านั้น แต่ต้องพิจารณาจากคุณสมบัติและความสามารถของผู้เสนอราคาอีกประการหนึ่งด้วย ดังนั้น การประกอบคอมพิวเตอร์เพื่อจัดจำหน่ายในยี่ห้อต่าง ๆ ที่เป็นกิจการของคนไทย จึงย่อมได้รับความคุ้มครองหรือการปฏิบัติจากหน่วยงานของรัฐอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมตามหลักการดังกล่าว สำหรับการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะทางเทคนิคของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ประสงค์จะซื้อว่า ให้ใช้หน่วยประมวลผลกลาง (CPU) Intel Celeron นั้น หน่วยประมวลผลกลางดังกล่าวมีจำหน่ายทั่วไปในท้องตลาดซึ่งผู้ประกอบการสามารถจัดหาเป็นส่วนประกอบในเครื่องคอมพิวเตอร์แต่ละยี่ห้อได้ ซึ่งรวมถึง

ผู้ฟ้องคดีด้วย กรณีจึงไม่มีลักษณะเป็นการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะที่เป็นการกีดกันหรือเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการประกอบและจำหน่ายเครื่องคอมพิวเตอร์แต่อย่างใด

สรุปข้อเท็จจริง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ประกาศประมูลซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ฟ้องคดีได้ซื้อเอกสารประมูลซื้อด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศดังกล่าว แต่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กำหนดคุณลักษณะเฉพาะทางเทคนิคของหน่วยประมวลผลกลางของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ประสงค์จะซื้อว่าต้องเป็นยี่ห้อ Intel Celeron ซึ่งเป็นการระบุยี่ห้อหนึ่งยี่ห้อใดโดยเฉพาะเจาะจง อันมีลักษณะกีดกันมิให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ว่าจ้างการผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์หน่วยประมวลผลกลาง ยี่ห้อ AMD เข้าแข่งขันเสนอราคาในครั้งนี้ได้ ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนประกาศประมูลซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

ตามข้อ ๑๐ ตีรี้ วรรคหนึ่ง^{๒๒๐} ประกอบกับข้อ ๑๑^{๒๒๑} ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติว่า การออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดหาพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในแต่ละขั้นตอนจะต้องเป็นไปโดยเปิดเผย โปร่งใส และเป็นธรรม โดยจะต้อง

^{๒๒๐} ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๑๐ ตีรี้ การจัดหาพัสดุดำเนินการโดยเปิดเผย ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอนของการจัดหาต้องดำเนินการโดยเปิดเผย สามารถตรวจสอบได้และเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงคุณสมบัติและความสามารถของผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองาน เว้นแต่กรณีที่มีลักษณะเฉพาะอันเป็นข้อยกเว้นตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๒๒๑} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๒๑๗ หน้า ๒๕๙

คำนึงถึงคุณสมบัติและความสามารถของผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานด้วย ซึ่งหากต้องการพัสดุที่ผลิตในประเทศหรือกิจการของคนไทย จะมีข้อห้ามในการกำหนดรายละเอียดที่สำคัญอีกประการหนึ่งว่า ห้ามกำหนดรายละเอียดหรือคุณลักษณะเฉพาะซึ่งอาจมีผลเป็นการกีดกันไม่ให้ผู้ผลิตหรือผู้ขายพัสดุที่ผลิตในประเทศ หรือกิจการของคนไทยสามารถเข้าแข่งขันในการเสนอราคากับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ดังนั้น ในการดำเนินการเพื่อการจัดซื้อสิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ใด การพิจารณาที่จะถือเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม อันจะถือเป็นการเอื้อประโยชน์แก่ผลิตภัณฑ์รายใดรายหนึ่ง และกีดกันผลิตภัณฑ์ของผู้ฟ้องคดีมิให้มีโอกาสเข้าแข่งขันอย่างเป็นธรรม นั้น ไม่เพียงแต่จะพิจารณาจากสิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่จะซื้อเท่านั้น ยังต้องพิจารณาจากคุณสมบัติและความสามารถของผู้เสนอราคาอีกประการหนึ่งด้วย ซึ่งการประกอบคอมพิวเตอร์เพื่อจัดจำหน่ายในยี่ห้อต่างๆ ที่เป็นกิจการของคนไทย ย่อมได้รับความคุ้มครองหรือการปฏิบัติจากหน่วยงานของรัฐอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมด้วย เมื่อปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้กำหนดคุณลักษณะเฉพาะทางเทคนิคของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ประสงค์จะซื้อว่า ให้ใช้หน่วยประมวลผลกลาง Intel Celeron ทำงานที่ความเร็วสัญญาณนาฬิกาไม่ต่ำกว่า ๒.๔ GHz มีหน่วยความจำ Cache ไม่น้อยกว่า ๒๕๖ KB โดยอุปกรณ์ที่นำมาประกอบเป็น Unit ต้องได้มาตรฐานการผลิตในระดับคุณภาพดีที่ยอมรับได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) มีความต้องการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีส่วนประกอบสำคัญรายการหนึ่ง คือ หน่วยประมวลผลกลาง (CPU) และเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า หน่วยประมวลผลกลาง (CPU) ของแต่ละยี่ห้อจะมีคุณลักษณะทางเทคนิค สมรรถนะการประมวลผล ประสิทธิภาพการทำงานร่วมกับอุปกรณ์อื่นที่นำมาประกอบ และความสามารถในการเพิ่มขีดความสามารถของเครื่องคอมพิวเตอร์ และยิ่งรวมถึงราคาที่แตกต่างกันในผลิตภัณฑ์ของแต่ละยี่ห้อด้วย การมีประกาศโดยกำหนดให้มีการเสนอราคาและระบุผลิตภัณฑ์ที่เป็นส่วนประกอบของเครื่องคอมพิวเตอร์ จึงต้องเป็นไปตามผลการพิจารณาในการกำหนดระดับของคุณภาพของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ต้องการซื้อและจำนวนงบประมาณในการจัดซื้อให้สอดคล้องกัน อันจะเป็นผลดีในการเทียบเคียงราคาของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของผู้เสนอราคาแต่ละรายที่ได้เสนอราคาต่อหน่วยงานที่จัดซื้อ ซึ่งแม้หน่วยประมวลผลกลาง (CPU) ในท้องตลาดจะมีจำหน่ายอยู่หลายยี่ห้อ เช่น ยี่ห้อ Intel, AMD, Transmeta, VIA เป็นต้น แต่ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวในแต่ละยี่ห้อ นั้น ผู้ประกอบกิจการประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์แต่ละยี่ห้อสามารถจัดหาประกอบในเครื่องคอมพิวเตอร์ของตนเพื่อเสนอราคาต่อหน่วยงานที่จัดซื้อได้ เช่น ยี่ห้อ IBM, DELL, Acer, Toshiba , HP เป็นต้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองประกาศประมูลซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ พร้อมอุปกรณ์โดยกำหนดคุณลักษณะเฉพาะทางเทคนิคของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ประสงค์จะซื้อว่า

ให้ใช้หน่วยประมวลผลกลาง (CPU) Intel Celeron เป็นหน่วยประมวลผลกลางที่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับการประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์สามารถจัดหาหน่วยประมวลผลกลาง Intel Celeron ที่มีจำหน่ายทั่วไปในท้องตลาดมาประกอบเป็นส่วนประกอบในเครื่องคอมพิวเตอร์ของแต่ละยี่ห้อได้ รวมถึงผู้ฟ้องคดีซึ่งประกอบกิจการเกี่ยวกับการประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์ ยี่ห้อ ATEC อันเป็นคอมพิวเตอร์ยี่ห้อหนึ่งที่จำหน่ายในท้องตลาด โดยสามารถจัดจำหน่ายทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้หน่วยประมวลผลกลาง (CPU) ยี่ห้อ Intel และหน่วยประมวลผลกลาง (CPU) ยี่ห้อ AMD การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ออกประกาศประมูลซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดคุณลักษณะเฉพาะทางเทคนิคของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ประสงค์จะซื้อว่าใช้หน่วยประมวลผลกลาง (CPU) Intel Celeron ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่มีผู้จำหน่ายในท้องตลาดเป็นการทั่วไป และยังคงทำให้เกิดการแข่งขันในระหว่างผู้เสนอราคาได้ จึงมิได้เป็นการกีดกันหรือเอื้อประโยชน์หรือเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์จำหน่ายรายใดรายหนึ่งเป็นการเฉพาะ การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่เป็นการขัดต่อระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และมีใช่เป็นการกำหนดลักษณะของสิ่งของที่จะซื้อให้ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง หรือของผู้ขายรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง ที่จะถือเป็นการกำหนดเงื่อนไขโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันในการเสนอราคาอย่างเป็นธรรมหรือเพื่อช่วยเหลือให้ผู้เสนอราคารายใดมีสิทธิเข้าทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐโดยไม่เป็นธรรม หรือเพื่อกีดกันผู้เสนอราคารายใดมิให้มีโอกาสเข้าแข่งขันในการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม อันมีลักษณะเป็นการกระทำที่เป็นความผิดอาญาของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๑๑^{๒๒๒} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่อย่างใด นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๒๐ ทบทวนมติเกี่ยวกับการซื้อสิ่งของโดยการระบุคุณลักษณะหรือยี่ห้อเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจถูกต้องชัดเจน ความว่ากรณีที่ส่วนราชการจำเป็นต้องระบุซื้อยี่ห้อสิ่งของ ก็ให้ระบุซื้อยี่ห้อสิ่งของนั้นๆ ได้ แต่ต้องให้มากยี่ห้อที่สุดเท่าที่จะสามารถระบุได้ และให้ถือเป็นหลักการว่าสิ่งของที่มีคุณภาพเทียบเท่ากับยี่ห้อ

^{๒๒๒} พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๑๑ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐผู้ใด หรือผู้ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานของรัฐผู้ใด โดยทุจริตทำการออกแบบ กำหนดราคา กำหนดเงื่อนไข หรือกำหนดผลประโยชน์ตอบแทน อันเป็นมาตรฐานในการเสนอราคาโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันในการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม หรือเพื่อช่วยเหลือให้ผู้เสนอราคารายใดได้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐโดยไม่เป็นธรรม หรือเพื่อกีดกันผู้เสนอราคารายใดมิให้มีโอกาสเข้าแข่งขันในการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ที่ระบุ ก็ให้ใช้ได้ด้วย ดังนั้น แม้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจะกำหนดคุณลักษณะเฉพาะทางเทคนิคของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ประสงค์จะซื้อว่า ใช้หน่วยประมวลผลกลาง Intel Celeron ซึ่งเป็นคุณลักษณะทางเทคนิคที่ผู้เสนอราคาจะต้องใช้หน่วยประมวลผลกลาง (CPU) ดังกล่าวในการประกอบเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ที่จะเสนอขายให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง แต่เมื่อคณะรัฐมนตรีได้กำหนดแนวทางไว้ให้ถือเป็นหลักการว่า แม้จะกำหนดยี่ห้อของสิ่งของไว้หลายยี่ห้อก็ตาม แต่สิ่งของที่มีคุณภาพเทียบเท่ากับยี่ห้อที่ระบุไว้ให้ใช้ได้ด้วย จึงเป็นหลักที่ผู้เสนอราคาซึ่งประกอบกิจการในการเสนอขายสิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ให้แก่หน่วยงานของรัฐย่อมสามารถยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในกรณีที่หน่วยงานผู้จัดซื้อไม่รับคำเสนอราคาจากผู้เสนอได้เสนอสิ่งของที่มีคุณภาพเทียบเท่ากับยี่ห้อที่ระบุไว้ในประกาศได้ แต่เมื่อได้วินิจฉัยไว้แล้วว่า การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองมิได้เป็นการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะที่เป็นการกีดกันหรือเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการประกอบและจำหน่ายเครื่องคอมพิวเตอร์ ที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองอุทธรณ์ว่า การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะหน่วยประมวลผลกลาง (CPU) ของคอมพิวเตอร์ที่จัดซื้อโดยระบุให้เป็นแบบ Intel Celeron อันเป็นผลิตภัณฑ์ยี่ห้อ Intel เพียงยี่ห้อเดียว เป็นการกระทำที่ขัดด้วยกฎหมายจึงฟังขึ้น พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๑๓/๒๕๕๔)

๒) การกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีบทลงโทษผู้มีสิทธิเสนอราคาโดยการยึดหลักประกันของ

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มีอำนาจตามข้อ ๗ (๕)^{๒๒๓} ประกอบข้อ ๕^{๒๒๔} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ในการกำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียด

^{๒๒๓-๒๒๔} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙

ข้อ ๕ ความสัมพันธ์กับระเบียบอื่น

นอกจากที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ ให้การพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ หรือระเบียบอื่นของหน่วยงานนั้นๆ ควบคู่ไปด้วย เว้นแต่คณะกรรมการการพัสดุว่าด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์จะกำหนดหรือวินิจฉัยเป็นประการอื่น

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๗ อำนาจหน้าที่คณะกรรมการ

ก.ว.อ. มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดการปฏิบัติในกระบวนการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ฯลฯ

ฯลฯ

การปฏิบัติในกระบวนการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดให้มีบทลงโทษผู้เสนอราคาด้วยการยึดหลักประกันของหากปรากฏข้อเท็จจริงตามเงื่อนไขที่กำหนด ประกอบกับเงื่อนไขการยึดหลักประกันของเป็นเงื่อนไขก่อนเข้าทำสัญญาระหว่างผู้เสนอราคากับหน่วยงานที่จัดหาพัสดุ อันเกิดจากความสมัครใจและความยินยอมของทั้งสองฝ่ายที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ซึ่งจะทำให้การเสนอราคาเป็นไปด้วยความโปร่งใสและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ดังนั้น การที่คณะกรรมการฯ มีมติกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดบทลงโทษผู้เสนอราคาโดยยึดหลักประกันของ จึงไม่ถือเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็น และเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพ หรือสร้างภาระให้แก่ผู้เสนอราคาเกินสมควร การที่หน่วยงานทางปกครองนำมติข้างต้นมากำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในประกาศประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ จึงชอบด้วยกฎหมาย

สรุปข้อเท็จจริง

ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ซื้อแบบและเอกสารการประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ การจ้างเหมาก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งคลองบางพุด (ฝั่งซ้าย)ฯ ฟ้องว่า คณะกรรมการฯ ด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ได้มีมติให้กำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดการปฏิบัติในกระบวนการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยกำหนดให้มีบทลงโทษด้วยการยึดหลักประกันของของผู้มีสิทธิเสนอราคา กรณีมีผู้เสนอราคาหลายรายและได้ลงทะเบียนแล้ว แต่เมื่อถึงกำหนดเวลาเสนอราคาปรากฏว่าผู้เสนอราคามาไม่ทันลงทะเบียน หรือมาลงทะเบียนแล้วไม่ Log in เข้าสู่ระบบ หรือ Log in เข้าสู่ระบบแล้ว แต่ไม่มีการเสนอราคา ให้ยึดหลักประกันของตามเอกสารประกวดราคาได้ ซึ่งกรมบัญชีกลาง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ในฐานะฝ่ายเลขานุการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๘.๓/ว ๓๐๒ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๙ เรื่อง การเพิ่มความคล่องตัวและแนวทางการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ แจกให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ รวมถึงกรมชลประทาน (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ทราบ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ประกาศประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ การจ้างเหมาก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งคลองบางพุด (ฝั่งซ้าย)ฯ โดยนำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการยึดหลักประกันของของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดังกล่าวมากำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคาด้วย ผู้ฟ้องคดีได้ซื้อแบบและเอกสารการประกวดราคาข้างต้นแล้ว แต่เห็นว่าข้อกำหนดในเอกสารประกวดราคาไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากข้อ ๑๐ (๑) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย

การพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ได้กำหนดให้มีการยึดหลักประกันของ ประกอบกับการมีมติให้ยึดหลักประกันของถือเป็นสาระสำคัญหากจะมีข้อกำหนดดังกล่าวผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จะต้องเสนอแนะขอแก้ไขปรับปรุงระเบียบนี้ต่อคณะรัฐมนตรี แต่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กระทำโดยไม่ได้ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแต่อย่างใด นอกจากนี้ ข้อกำหนดดังกล่าวยังเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้มีสิทธิเสนอราคาให้ต้องรับผิดชอบหรือรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนด ผู้ฟ้องคดีจึงมีคำขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ยกเลิกเพิกถอนข้อกำหนดในการรับหลักประกันของข้างต้น แต่ได้รับการปฏิเสธ ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนข้อกำหนดตามเอกสารประกวดราคาดังกล่าว รวมทั้งมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่กำหนดให้มีบทลงโทษโดยการยึดหลักประกันของของผู้มีสิทธิเสนอราคา และหนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๘.๓/ว ๓๐๒ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในส่วนข้อ ๒.๓ เรื่อง การยึดหลักประกันของ

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

แม้ตามข้อ ๑๐ (๑)^{๒๒๔} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ จะมีได้กำหนดให้อำนาจแก่ประธานคณะกรรมการประกวดราคาที่จะยึดหลักประกันของ กรณีที่ผู้มีสิทธิเสนอราคารายใดไม่ส่งผู้แทนเข้าร่วมกระบวนการเสนอราคาภายในระยะเวลาที่กำหนดก็ตาม แต่เนื่องจากการจัดหาพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการจัดหาพัสดูอีกรูปแบบหนึ่งภายใต้การจัดหาพัสดุด้วยระเบียบ

^{๒๒๔} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๙

ข้อ ๑๐ การเสนอราคา

เมื่อพิจารณาคัดเลือกเบื้องต้นตามข้อ ๙ และได้รับแจ้งวัน เวลาและสถานที่เสนอราคาจากอธิบดีกรมบัญชีกลางแล้ว ให้หน่วยงานที่จะจัดหาพัสดูแจ้งวัน เวลาและสถานที่เสนอราคาให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายทราบ เพื่อดำเนินการเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

(๑) ให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาแต่ละรายส่งผู้แทนไม่เกินรายละสามคนเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาก่อนเวลาเริ่มการเสนอราคา โดยให้แจ้งชื่อตามแบบที่ กวพ.อ. กำหนดในวันเสนอราคาและให้เข้าประจำในสถานที่ตามที่คณะกรรมการประกวดราคาจัดไว้ โดยแยกจากผู้มีสิทธิเสนอราคารายอื่น และมีเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่คณะกรรมการประกวดราคามอบหมายอีกหนึ่งคนเข้าประจำ ห้ามมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นไม่ว่าด้วยวิธีใด เมื่อถึงเวลาเริ่มการเสนอราคาแล้ว ผู้มีสิทธิเสนอราคาจะเปลี่ยนหรือเพิ่มผู้แทนมิได้ แต่อาจขออนุญาตถอนผู้แทนบางคนออกเพราะเหตุใดเหตุหนึ่งได้ หากผู้มีสิทธิเสนอราคารายใดไม่ส่งผู้แทนมาตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนด ให้ประธานคณะกรรมการประกวดราคาประกาศเป็นผู้หมดสิทธิเสนอราคา แล้วแจ้งผู้แทนผู้มีสิทธิเสนอราคาที่เหลืออยู่ทุกรายเพื่อเข้าสู่กระบวนการเสนอราคา แต่ถ้ามีผู้มีสิทธิเสนอราคาเพียงรายเดียวเมื่อถึงเวลาเริ่มการเสนอราคาให้นำความในข้อ ๙ (๔) มาใช้โดยอนุโลม

สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และหลักเกณฑ์ใดที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ก็ให้ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ ตามข้อ ๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่คณะกรรมการการพัสดุ ว่าด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์จะกำหนดหรือวินิจฉัยเป็นประการอื่น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีมติให้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดบทลงโทษผู้เสนอราคาโดยยึดหลักประกันซองเป็นการกระทำที่อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๗ (๕) ประกอบข้อ ๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงมีอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าว และไม่เป็นการกำหนดบทลงโทษที่ออกโดยนอกเหนืออำนาจตามข้อ ๑๐ (๑) ของระเบียบเดียวกัน และเมื่อหลักเกณฑ์การยึดหลักประกันซองดังกล่าวกำหนดโดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ซึ่งอาศัยอำนาจหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ดังกล่าว จึงไม่ต้องผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแต่อย่างใด

นอกจากนี้ การจัดซื้อพิพาทเป็นบริการสาธารณะที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว หากการจัดซื้อต้องยกเลิกแล้วเริ่มดำเนินการใหม่ จะทำให้เนิ่นช้าเป็นอุปสรรคในการจัดทำบริการสาธารณะ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีมติวางหลักเกณฑ์ให้มีบทลงโทษโดยการยึดหลักประกันซองของผู้มีสิทธิเสนอราคา ซึ่งการกำหนดเกี่ยวกับการยึดหลักประกันซองเป็นการกำหนดค่าเสียหายไว้ล่วงหน้า ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเสนอราคาไม่สามารถดำเนินการเสนอราคาให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินการตั้งแต่เริ่มการประกวดราคาจนถึงสิ้นสุดกระบวนการทั้งทางด้านกรเตรียมบุคคล เอกสาร สถานที่ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น นอกจากนั้น การกำหนดเกี่ยวกับการยึดหลักประกันซองยังถือเป็นค่าเสียหายในเชิงลงโทษผู้มีสิทธิเสนอราคาที่ทำให้ทางราชการเสียประโยชน์ที่จะได้รับการแข่งขันกันเสนอพัสดุที่ดีที่สุด ในราคาที่ต่ำสุดเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่รัฐ ทั้งยังเป็นมาตรการป้องกันมิให้มีการสมยอมกันในการเสนอราคา ตลอดจนป้องกันการกระทำใดๆ ของผู้เสนอราคาที่มีลักษณะเป็นการขัดขวางมิให้มีการเสนอราคาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงต้องมีการกำหนดเงื่อนไขการวางหลักประกันซองในเอกสารประกวดราคาเพื่อให้ผู้เสนอราคาทุกรายได้ทราบเงื่อนไขดังกล่าวก่อนเข้าเสนอราคา และใช้ประกอบการตัดสินใจในการจะเข้าร่วมเสนอราคากับหน่วยงานที่จัดหาพัสดุ เห็นได้ว่าเงื่อนไขการยึดหลักประกันซองเป็นเงื่อนไขก่อนเข้าทำสัญญาระหว่างผู้เสนอราคากับหน่วยงานที่จัดหาพัสดุ เกิดจากความสมัครใจและความยินยอมของทั้งสองฝ่ายที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ซึ่งจะทำให้การเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นไปด้วยความโปร่งใสและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย การที่ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ว่ามติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดังกล่าวเป็นการสร้างขั้นตอน

โดยไม่จำเป็น และเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้เสนอราคา สร้างภาระให้แก่ผู้ฟ้องคดี หรือผู้ประกอบการรายอื่นเกินสมควร จึงฟังไม่ขึ้น

เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดการปฏิบัติในกระบวนการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดให้มีบทลงโทษผู้เสนอราคาโดยยึดหลักประกันซอง เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้นำมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มาใช้ในการออกประกาศประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน

นอกจากนี้ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๘.๓/ว ๓๐๒ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๙ นั้น หนังสือดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เป็นการจัดระเบียบภายในของฝ่ายบริหารหรือแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันเท่านั้น ไม่ได้ก่อให้เกิดสิทธิหน้าที่หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีแต่อย่างใด พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๕๗๓/๒๕๕๔)

๒. ข้อพิพาทในขั้นตอนการเผยแพร่ประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้าง

ในขั้นตอนนี้ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นกรณีฟ้องขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้หน่วยงานทางปกครองผู้จัดให้มีการจัดซื้อจัดจ้างยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้าง เนื่องจากเห็นว่า การดำเนินการเผยแพร่ประกาศจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่จัดส่งประกาศจัดซื้อจัดจ้างไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างตามคำขอ ซึ่งที่ผ่านมานั้นปรากฏกรณีพิพาทดังกล่าวในการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา

เมื่อหน่วยงานทางปกครองได้ดำเนินการปิดประกาศและเผยแพร่การสอบราคา โดยครบถ้วนถูกต้องตามที่ระเบียบว่าด้วยการพัสดุกำหนดไว้แล้ว การที่หน่วยงานทางปกครองไม่ได้ส่งประกาศสอบราคาให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือถึงหน่วยงานทางปกครองให้ส่งประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้างให้แก่ผู้ฟ้องคดีทราบ จึงไม่ถือเป็นการปฏิบัติที่ผิดระเบียบ โดยถือเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการที่จะต้องติดตามข้อมูลการประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้างดังกล่าวด้วยตนเอง

สรุปข้อเท็จจริง

กรณีที่ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือถึงองค์การบริหารส่วนตำบลแซงบาดาล (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขว (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ขอให้ส่งประกาศจัดซื้อหรือจัดจ้างให้แก่ผู้ฟ้องคดี โดยอ้างข้อ ๒๗ (๑)^{๒๒๖} ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือแจ้งผู้ฟ้องคดีว่า ยังไม่ได้มีการดำเนินการสอบราคาจ้างและไม่มีนโยบายจัดส่งเอกสารสอบราคาให้แก่บุคคลใดเป็นการเฉพาะ รวมทั้งแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีติดต่อขอทราบข้อมูลข่าวสารการสอบราคา ณ ที่ทำการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยตรงเป็นระยะ แต่ในวันเดียวกันนั้นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือถึงนายอำเภอว่ามีความประสงค์จะสอบราคาจ้าง รวม ๔ โครงการ พร้อมทั้งขอให้อำเภอปิดประกาศสอบราคาจ้างดังกล่าว โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ปิดประกาศสอบราคาไว้ ณ ที่ทำการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ รวมทั้งได้จัดส่งไปยังผู้รับจ้างโดยตรงจำนวน ๖ รายด้วย แต่ไม่ได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ได้มีหนังสือตอบผู้ฟ้องคดี แต่ต่อมาได้มีหนังสือถึงนายอำเภอแจ้งความประสงค์สอบราคาและขอให้เผยแพร่ประกาศสอบราคาให้ผู้สนใจทราบ โดยได้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ รวมทั้งจัดส่งให้ผู้รับจ้างจำนวน ๑๑ ราย แต่ไม่ได้จัดส่งให้ผู้ฟ้องคดีเช่นกัน ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการประกาศสอบราคาข้างต้นไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลฯ เนื่องจากเป็นการกีดกันและมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมในการเผยแพร่ประกาศสอบราคา จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งยกเลิกประกาศสอบราคาข้างต้นและให้ทำการประกาศสอบราคาจ้างใหม่

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

วัตถุประสงค์ที่แท้จริงตามข้อ ๒๗ (๑) ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลฯ ต้องการให้มีการเผยแพร่ประกาศสอบราคาอย่างกว้างขวาง โดยมีวิธีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในหลายๆ ด้าน หลายรูปแบบ รวมทั้งจัดส่งประกาศสอบราคาให้ผู้มีอาชีพรับจ้างโดยตรง หรือโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ วิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือ

^{๒๒๖} ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๗ การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคา ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ก่อนวันเปิดซองสอบราคาไม่น้อยกว่าสิบวันทำการ ให้เจ้าหน้าที่พัสดุส่งประกาศเผยแพร่การสอบราคาและเอกสารสอบราคาไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรง หรือโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ส่วนพิเศษ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ทั้งนี้ไม่น้อยกว่าห้าราย กับให้ปิดประกาศเผยแพร่การสอบราคาไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล และศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารการซื้อการจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลระดับอำเภอ แล้วแจ้งให้นายอำเภอทราบ

หลายวิธีก็ได้ โดยให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งจัดให้มีการปิดประกาศเผยแพร่การสอบราคาไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลและที่ว่าการอำเภอ เพื่อประกาศสอบราคาให้ทราบโดยทั่วถึงกัน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองมีหนังสือถึงนายอำเภอว่า มีความประสงค์จะสอบราคาจ้างพร้อมทั้งขอให้อำเภอปิดประกาศสอบราคาจ้างดังกล่าว ขณะเดียวกันได้ดำเนินการปิดประกาศสอบราคาไว้ ณ ที่ทำการของผู้ถูกฟ้องคดี รวมทั้งจัดส่งประกาศสอบราคาไปยังผู้รับจ้างโดยตรงอีกเป็นจำนวน ๖ ราย และ ๑๑ ราย ตามลำดับ ย่อมถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้มีการส่งประกาศเผยแพร่เป็นจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้แล้ว ตามข้อ ๒๗ (๑) ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลฯ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองไม่ได้ส่งประกาศสอบราคาให้แก่ผู้ฟ้องคดีทราบ จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการปฏิบัติที่ผิดระเบียบ เนื่องจากมิได้มีระเบียบกฎหมายใดที่กำหนดให้ต้องแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดทราบโดยตรงเป็นการเฉพาะ และถือเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการที่จะต้องติดตามข้อมูลการประกาศสอบราคาของหน่วยงานราชการด้วยตนเอง เพราะในปัจจุบันมีผู้ประกอบการจำนวนมาก หน่วยงานราชการไม่สามารถจัดส่งประกาศสอบราคาให้แก่ผู้ประกอบการได้เป็นการเฉพาะราย การที่ไม่ได้จัดส่งประกาศสอบราคาให้แก่ผู้ฟ้องคดี จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการปฏิบัติที่ผิดระเบียบที่จะเป็นเหตุให้มีการยกเลิกการประกาศสอบราคา ประกอบกับไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการโดยมิชอบในขั้นตอนการสอบราคา และโครงการดังกล่าวได้ดำเนินการจนแล้วเสร็จเรียบร้อยแล้วโดยมิได้มีการร้องเรียนจากประชาชนในท้องที่แต่อย่างใด ดังนั้น การออกประกาศสอบราคาจ้างของผู้ถูกฟ้องคดี จึงเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๒๕๒/๒๕๔๙)

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ มิได้มีบทบัญญัติกำหนดหน้าที่ให้องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องจัดส่งประกาศสอบราคาหรือเอกสารสอบราคาให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดโดยเฉพาะเจาะจง เพียงแต่กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องจัดให้มีการเผยแพร่ประกาศสอบราคา และเอกสารสอบราคาไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และต้องปิดประกาศเผยแพร่การสอบราคาไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการขององค์การบริหารส่วนตำบลและศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารการซื้อขายขององค์การบริหารส่วนตำบลระดับอำเภอ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลย่อมมีดุลพินิจที่จะจัดส่งประกาศเผยแพร่การสอบราคาไปยังผู้มีอาชีพรายใดโดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและประโยชน์ต่อทางราชการได้ ส่วนผู้มีอาชีพรายอื่นที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้จัดส่ง

ประกาศสอบราคาไปให้ ก็สามารถขอเอกสารดังกล่าวได้ ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ ดังนั้น การที่องค์การบริหารส่วนตำบลมิได้ดำเนินการจัดส่งประกาศสอบราคาและเอกสารสอบราคาให้แก่ผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นรายใดรายหนึ่ง แม้บุคคลดังกล่าวจะเคยยื่นหนังสือแจ้งขอทราบข้อมูลข่าวสารและขอซื้อเอกสารแบบแปลนการจัดซื้อจัดจ้างที่อาจจะมิขึ้นในอนาคต ก็ไม่ถือว่าเป็นการไม่ปฏิบัติตามที่ระเบียบดังกล่าวกำหนดไว้

สรุปข้อเท็จจริง

ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพรับเหมาก่อสร้างเคยไปติดต่อขอรับประกาศสอบราคาและขอซื้อแบบรูปรายการเอกสารสอบราคากับองค์การบริหารส่วนตำบลเจ้าท่า (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) แต่ได้รับแจ้งว่าไม่มีการประกาศสอบราคาและขายแบบรูปรายการเสนอราคาแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นคำร้องต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อขอรับประกาศสอบราคาไว้ล่วงหน้า ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลเจ้าท่า ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙ เรื่อง สอบราคาจ้างโครงการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติรวมสองโครงการ โดยกำหนดให้ผู้สนใจติดต่อขอรับเอกสารสอบราคาได้ระหว่างวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๙ และกำหนดสอบราคาในวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๙ โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเจ้าท่า (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ได้ปิดประกาศไว้ ณ ศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารอำเภออมลาลัย และองค์การบริหารส่วนตำบลเจ้าท่า และได้จัดส่งเอกสารสอบราคาถึงผู้รับจ้างจำนวน ๘ ราย แต่ไม่ได้แจ้งหรือจัดส่งเอกสารสอบราคาแก่ผู้ฟ้องคดี ต่อมา ในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๙ ซึ่งอยู่ในระยะเวลายขายแบบรูปรายการ ผู้ฟ้องคดีได้ติดต่อขอรับประกาศสอบราคาและขอซื้อแบบรูปรายการเอกสารการสอบราคาทางไปรษณีย์ลงทะเบียน แต่ได้รับแจ้งว่าได้มีการสอบราคาไปแล้ว ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งยกเลิกประกาศสอบราคาตามเอกสารสอบราคาดังกล่าว และให้มีการประกาศสอบราคาใหม่

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

ข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง (๑) ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ กำหนดให้การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคาก่อนวันเปิดซองสอบราคาไม่น้อยกว่าสิบวันทำการ ให้เจ้าหน้าที่พัสดุส่งประกาศเผยแพร่การสอบราคา และเอกสารสอบราคาไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรงหรือโดยไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ส่วนพิเศษ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ทั้งนี้ไม่น้อยกว่าห้าราย กับให้ปิดประกาศเผยแพร่การสอบราคาไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล และศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารการซื้อการจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลระดับอำเภอแล้วแจ้งให้นายอำเภอทราบ

ประกอบกับหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๘/๑๐๑๗๙ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕ เรื่อง การกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น ตามข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง (๑) ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล กำหนดแนวทางว่าในการซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคา หากผู้รับเหมาแสดงความจำนงเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจนจะเข้าสอบราคา ให้เจ้าหน้าที่พัสดุส่งประกาศเผยแพร่การสอบราคา และเอกสารสอบราคาไปยังผู้รับเหมาทำงานนั้นๆ โดยตรงหรือโดยทางไปรษณีย์ตอบรับด่วนพิเศษให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ทั้งนี้ต้องส่งให้ผู้รับเหมาไม่น้อยกว่าห้าราย ในกรณีที่ผู้รับเหมาแสดงความจำนงเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว และองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดส่งให้ได้ก็ควรจัดส่งให้ผู้รับเหมาทุกราย แต่หากผู้รับเหมารายใดที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้จัดส่งประกาศสอบราคาไปให้ก็สามารถขอได้ ณ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นๆ เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพื่อขอทราบข้อมูลข่าวสารและขอซื้อเอกสารแบบแปลนการจัดซื้อจัดจ้าง หากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการเมื่อใด กรุณาแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบ หนังสือของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวถือเป็นการขอทราบข้อมูลข่าวสารเรื่องการดำเนินการสอบราคาหรือประกวดราคาซื้อหรือจ้างของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จัดให้มีขึ้น ซึ่งข้อความตามหนังสือของผู้ฟ้องคดีฉบับดังกล่าวยังมีอาจถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้แสดงความจำนงเป็นลายลักษณ์อักษรว่าประสงค์จะเข้าสอบราคาในโครงการดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ หรือไม่ ประกอบกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การสอบราคาโครงการขุดลอกคลองธรรมชาติ ตามเอกสารสอบราคาจ้างโดยได้เปิดประกาศสอบราคาดังกล่าว ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลเจ้าท่า และได้ส่งประกาศไปยังศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารอำเภออมลาลัย และได้จัดส่งประกาศสอบราคาและเอกสารสอบราคาไปยังผู้มีอาชีพรับจ้างจำนวน ๘ ราย อันถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ปฏิบัติตามที่ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล กำหนดไว้โดยชอบแล้ว ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองมิได้ดำเนินการจัดส่งประกาศสอบราคาและเอกสารสอบราคาโครงการขุดลอกคลองธรรมชาติ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๙ ไปยังผู้ฟ้องคดี จึงมิใช่การใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบที่จะทำให้การดำเนินการสอบราคาจ้างของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองไม่ชอบด้วยกฎหมายไปด้วยแต่อย่างใด

ส่วนการที่ผู้ฟ้องคดีได้ติดต่อขอทราบข้อมูลข่าวสารหรือขอซื้อแบบรูปรายการและขอรับประกาศสอบราคา ซึ่งอยู่ในระยะเวลาขายแบบรูปรายการ นั้น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล มิได้มีบทบัญญัติกำหนดหน้าที่ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะต้องจัดส่งประกาศสอบราคาหรือเอกสารสอบราคาให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด โดยเฉพาะเจาะจง เพียงแต่กำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต้องจัดให้มีการเผยแพร่ประกาศสอบราคาและเอกสารสอบราคาไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นให้มากที่สุดเท่าที่

จะทำได้ และต้องปิดประกาศเผยแพร่การสอบราคาไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารการซื้อการจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลระดับอำเภอ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ย่อมมีดุลพินิจที่จะจัดส่ง เผยแพร่ประกาศสอบราคาไปยังผู้มีอาชีพรายได้อาศัย โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและประโยชน์ต่อทางราชการ ซึ่งหากผู้มีอาชีพรายได้อาศัยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้จัดส่งประกาศสอบราคาไปให้ ก็สามารถขอเอกสารดังกล่าวได้ ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นๆ และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มิได้ดำเนินการจัดส่งประกาศสอบราคาและเอกสารการสอบราคาให้แก่ผู้ฟ้องคดีก็เป็นเพียงแต่อาจทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับความสะดวกตามความประสงค์ของผู้ฟ้องคดีเท่านั้น แต่กรณีดังกล่าวยังมีเพียงพอที่จะถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองมิได้ปฏิบัติตามที่ระเบียบกำหนดไว้แต่อย่างใด พิกษากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๖๕/๒๕๕๓)

เมื่อระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้เจ้าหน้าที่พัสดุดำเนินการปิดประกาศเผยแพร่การสอบราคาและเอกสารสอบราคาไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรงหรือโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ กับให้ปิดประกาศเผยแพร่การสอบราคาไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้น โดยมีได้กำหนดให้ต้องปิดประกาศสอบราคาที่สุดข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อ/จัดจ้าง ดังนั้นจึงเป็นดุลพินิจของราชการส่วนท้องถิ่นที่จะดำเนินการปิดประกาศสอบราคาดังกล่าวไว้ที่ใดก็ได้นอกเหนือจากที่ระเบียบข้างต้นได้กำหนดบังคับไว้ การที่ราชการส่วนท้องถิ่นไม่ปิดประกาศสอบราคาไว้ที่ศูนย์ข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อ/จัดจ้าง จึงไม่เป็นเหตุให้การประกาศสอบราคาไม่ชอบด้วยกฎหมายและต้องยกเลิกการประกาศสอบราคาแต่อย่างใด

สรุปข้อเท็จจริง

เทศบาลตำบลโคกศรี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) โดยนายกเทศมนตรีตำบลโคกศรี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ได้ประกาศสอบราคาจ้างเหมาก่อสร้างจำนวน ๔ โครงการ ได้แก่ โครงการก่อสร้างรางระบายน้ำ คสล. พร้อมฝาบด คสล. โครงการก่อสร้างวางท่อระบายน้ำ คสล. พร้อมรางวีระบายน้ำ โครงการก่อสร้างถนนดิน และโครงการก่อสร้างถนน คสล. โดยได้ปิดประกาศสอบราคาดังกล่าวไว้ที่ทำการสำนักงานเทศบาลตำบลโคกศรี และที่ศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อ/จัดจ้าง หอประชุมอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ รวมทั้งได้จัดส่งให้ผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับจำนวน ๑๐ ราย โดยในส่วนของผู้ฟ้องคดีนั้น ได้มีหนังสือขอทราบข่าวสารสาธารณะของราชการและขอซื้อแบบแปลนเอกสารสอบราคาไปยังผู้ถูกฟ้องคดี

ที่ ๑ แล้ว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้สั่งการให้เจ้าหน้าที่พัสดุดำเนินการตามระเบียบในวันสิ้นสุดการขายเอกสารการสอบราคาไปแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจึงไม่ได้จัดส่งเอกสารเผยแพร่การสอบราคาครั้งนี้ให้ผู้ฟ้องคดี เป็นผลให้ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถเข้าเสนอราคาได้ ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นหนังสือคัดค้านต่อผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเพื่อขอให้ยกเลิกการสอบราคาตามประกาศสอบราคาดังกล่าว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเห็นว่าการดำเนินการสอบราคาพิพาทเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ไม่มีเหตุให้ต้องเพิกถอนประกาศสอบราคา ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนประกาศสอบราคาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ข้างต้น

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

โดยที่ข้อ ๓๔ (๑)^{๒๒๗} ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคา ให้เจ้าหน้าที่พัสดุส่งประกาศเผยแพร่การสอบราคาและเอกสารสอบราคาไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรงหรือโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ กับให้ปิดประกาศเผยแพร่การสอบราคาไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ดำเนินการปิดประกาศสอบราคาพิพาทไว้ ณ ที่ทำการสำนักงานเทศบาลตำบลโคกศรี รวมทั้งได้จัดส่งให้ผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรงทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับจำนวน ๑๐ รายแล้ว กรณีจึงเป็นการดำเนินการตามข้อ ๓๔ (๑) ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นฯ ทั้งนี้ เนื่องจากระเบียบดังกล่าวมิได้กำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองต้องปิดประกาศสอบราคาที่สูงขึ้นข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อ/จัดจ้าง แต่เป็นดุลพินิจของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองที่จะดำเนินการปิดประกาศสอบราคาดังกล่าวไว้ที่ใดก็ได้ นอกเหนือจากที่ระเบียบข้างต้นได้กำหนดบังคับไว้ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจะปิดประกาศสอบราคาไว้ที่สูงขึ้นข้อมูล

^{๒๒๗} ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๓๔ การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคา ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ก่อนวันเปิดซองสอบราคาไม่น้อยกว่าสิบวัน สำหรับการสอบราคาในประเทศหรือไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวัน สำหรับการสอบราคานานาชาติ ให้เจ้าหน้าที่พัสดุส่งประกาศเผยแพร่การสอบราคาและเอกสารสอบราคาไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรง หรือโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่น้อยกว่าห้าราย กับให้ปิดประกาศเผยแพร่การสอบราคาไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้น หรือตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด

ขาวสารการจัดซื้อ/จัดจ้างหรือไม่ อย่างไร ก็ไม่เป็นเหตุให้การประกาศสอบราคาของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองไม่ชอบด้วยกฎหมาย พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๗๑/๒๕๕๓)

๓. ข้อพิพาทในขั้นตอนการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อหรือจัดจ้าง

จากการศึกษาคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดสำหรับข้อพิพาทในขั้นตอนนี้ จะเป็นกรณีเกี่ยวกับการใช้อำนาจของคณะกรรมการประกวดราคาสำหรับการจัดซื้อหรือจัดจ้าง โดยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้เสนอราคา คุณภาพ และคุณสมบัติของพัสดุ ตลอดจนราคาของผู้เสนอราคาเสนอ เพื่อทำการคัดเลือกผู้เสนอราคาที่มีคุณสมบัติถูกต้องตามเงื่อนไขของเอกสารจัดซื้อหรือจัดจ้าง ซึ่งมีพัสดุหรืองานจ้างที่มีคุณภาพ และคุณสมบัติเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และเสนอราคาต่ำสุด เสนอต่อผู้มีอำนาจเพื่อดำเนินการอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างต่อไป ซึ่งในขั้นตอนนี้จะเป็นกรณีที่ผู้เข้าเสนอราคาฟ้องขอให้ศาลปกครองเพิกถอนคำสั่งตัดสินสิทธิในการคัดเลือกเบื้องต้นเพื่อหาผู้มีสิทธิเสนอราคาสำหรับการจัดซื้อหรือจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ โดยอ้างว่าการดำเนินการของคณะกรรมการดังกล่าวเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

หน่วยงานทางปกครองจะต้องประกาศคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้ารับการคัดเลือกให้เสนอราคาซึ่งเป็นเกณฑ์ความต้องการขั้นต่ำ เช่น ประสบการณ์และผลงานที่ผ่านมา ฯลฯ และหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกผู้ที่จะมีสิทธิเสนอราคาไว้ในประกาศเชิญชวนหรือประกาศประกวดราคาหรือเอกสารประกวดราคาให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้ที่จะเสนอราคาได้ทราบและปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่หน่วยงานทางปกครองต้องการ หากหน่วยงานทางปกครองมิได้ดำเนินการดังกล่าวย่อมเป็นกรณีที่หน่วยงานทางปกครองไม่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงไม่อาจนำหลักเกณฑ์ที่ไม่ได้กำหนดในประกาศข้างต้นมาใช้บังคับกับผู้เข้าเสนอราคาได้โดยตรง หากหน่วยงานทางปกครองมีคำสั่งให้ผู้เข้าเสนอราคาไม่ผ่านการคัดเลือกให้เป็นผู้มีสิทธิเข้าเสนอราคาด้วยเหตุมิได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดในประกาศดังกล่าว ย่อมถือว่าเป็นการใช้ดุลพินิจออกคำสั่งทางปกครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

สรุปข้อเท็จจริง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครนายก (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประมูลจ้างเหมาก่อสร้างสำนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งใหม่ ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) ผู้ฟ้องคดีซึ่งเข้าร่วมกิจการร่วมค้ากับกลุ่มบริษัทร่วมค้า ศ. ได้ยื่นเอกสารประมูลจ้างดังกล่าว

แต่คณะกรรมการดำเนินการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ถูกฟ้องคดีตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบการยื่นข้อเสนอของผู้ฟ้องคดีแล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีมิได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร (กพ) ๑๓๐๕/ว ๒๔๕๗ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๓ ประกอบหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓.๔/ว ๓๐๕๔ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๓ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้เสนอราคาที่เป็นกิจการร่วมค้า กล่าวคือ ผู้ฟ้องคดีไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลใหม่ และในการเข้าเสนอราคาที่พิพาท ผู้ฟ้องคดีไม่ได้แสดงคุณสมบัติด้านผลงานของนิติบุคคลที่เข้าร่วมค้าทุกราย ทั้งนี้ มีบริษัท ศ. เพ็ญรายเดี่ยวที่มีเอกสารรับรองผลงานก่อสร้างประเภทเดียวกันกับงานที่ประมูลจ้าง ส่วนบริษัทร่วมค้าอื่นรวมทั้งผู้ฟ้องคดีมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วน และตามบันทึกข้อตกลงระหว่างผู้เข้าร่วมค้าก็ได้กำหนดให้ผู้เข้าร่วมค้ารายใดรายหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการเข้าเสนอราคา อันไม่ถูกต้องตามหนังสือกำหนดแนวปฏิบัติดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีจึงพิจารณาให้ผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการคัดเลือกให้เข้าเสนอราคาประมูลจ้างเหมาก่อสร้างสำนักงานของผู้ถูกฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งข้างต้นต่อผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีแล้วเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการพิจารณาคุณสมบัติของผู้เสนอราคาตามแนวทางที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยถูกต้องและชอบด้วยเหตุผลแล้ว ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นพ้องด้วยกับผลการพิจารณาดังกล่าว จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ตัดสินให้ผู้ฟ้องคดีขาดคุณสมบัติในการเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคา

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีมีความประสงค์จะประมูลจ้างเหมาก่อสร้างอาคารสำนักงานของผู้ถูกฟ้องคดีแห่งใหม่ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ จึงได้ออกประกาศองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครนายก เรื่อง ประมูลจ้างเหมาก่อสร้างสำนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งใหม่ฯ ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) และเอกสารประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เชิญชวนให้ผู้มีอาชีพรับจ้างก่อสร้างเสนอราคา โดยคณะกรรมการดำเนินการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีจะทำการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคาแต่ละราย และจะประกาศรายชื่อผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าเสนอราคา จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีจะต้องดำเนินการประกาศคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้ารับการคัดเลือกให้เสนอราคาซึ่งเป็นเกณฑ์ความต้องการขั้นต่ำ เช่น ประสบการณ์และผลงานที่ผ่านมา สมรรถภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ เครื่องมือและโรงงาน ฐานะการเงิน และหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกผู้ที่จะมีสิทธิเสนอราคาไว้ในประกาศเชิญชวนหรือประกาศประกวดราคาหรือเอกสารประกวดราคาให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้ที่จะเสนอราคาได้ทราบและปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ผู้ถูกฟ้องคดีต้องการ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเสนอราคาแต่เพียงว่า

ผู้เสนอราคาต้องเป็นนิติบุคคลมีอาชีพรับจ้างงานที่ประมูลจ้างโดยมีผลงานประเภทเดียวกับงานที่ประมูลจ้างในวงเงินไม่น้อยกว่า ๓๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท ต่อหนึ่งสัญญา หากผู้เสนอราคาเป็นผู้ร่วมคำให้ยื่นสำเนาสัญญาร่วมคำ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ร่วมคำ และหากเป็นนิติบุคคลให้ยื่นสำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลปีปัจจุบัน ตลอดจนบัญชีรายชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ หนังสือบริคณห์สนธิ บัญชีรายชื่อกรรมการผู้จัดการ ผู้มีอำนาจควบคุม (ถ้ามี) และบัญชีผู้ถือหุ้นรายใหญ่เท่านั้น โดยมีได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกคุณสมบัติของผู้เสนอราคาที่เป็นกิจการร่วมคำตามที่หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓.๔/ว ๓๐๕๔ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๓ และหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร (กพ) ๑๓๐๕/ว ๒๔๕๗ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๓ กำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคาให้ผู้เข้าเสนอราคาทราบเป็นการล่วงหน้าว่าเป็นสาระสำคัญที่ผู้ถูกฟ้องคดีจะใช้ในการพิจารณาคัดเลือกผู้มีสิทธิเสนอราคาด้วย จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๒๓ วรรคหนึ่ง^{๒๒๘} และวรรคสอง (๓)^{๒๒๙} และ (๔)^{๒๓๐} ข้อ ๒๔ วรรคสอง (๒)^{๒๓๑} (๓)^{๒๓๒} และ (๕)^{๒๓๓} และข้อ ๓๗ วรรคสาม (๒)^{๒๓๔} ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่อาจนำหลักเกณฑ์ตามหนังสือทั้งสองฉบับดังกล่าวมาบังคับใช้กับผู้ถูกฟ้องคดีได้โดยตรง

^{๒๒๘-๒๓๔} ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๒๓ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นใดประสงค์จะคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นในการซื้อและการจ้างให้กระทำได้ในกรณีจำเป็นต้องจำกัดเฉพาะผู้ที่มีความสามารถ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก ประกาศให้ผู้สนใจทราบโดยเปิดเผย

ในการดำเนินการคัดเลือก ให้เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำรายงานเสนอขออนุมัติหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ พร้อมด้วยเอกสารคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้น โดยให้มีรายละเอียดอย่างน้อยดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้ารับการคัดเลือก ซึ่งเป็นเกณฑ์ความต้องการขั้นต่ำ เช่น ประสบการณ์และผลงานที่ผ่านมา สมรรถภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ เครื่องมือ และโรงงานฐานการเงิน เป็นต้น

(๔) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๒๔

ฯลฯ

ฯลฯ

ประกาศเชิญชวนเพื่อคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้นอย่างน้อยให้แสดงรายการดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(มีต่อหน้าถัดไป)

ส่วนที่ผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์ว่าหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓.๔/ว ๓๐๕๔ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๓ และหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร (กาว) ๑๓๐๕/ว ๒๔๕๗ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๓ มีสภาพบังคับเป็นกฎ ผู้เสนอราคาทุกรายจึงต้องทราบ โดยผู้ถูกฟ้องคดีไม่ต้องประกาศหลักเกณฑ์ดังกล่าวล่วงหน้าก่อนการเสนอราคาอีกนั้น เห็นว่า หนังสือทั้งสองฉบับข้างต้นมีความมุ่งหมายเพียงให้เป็นแนวทางปฏิบัติขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวง และ ทบวง ในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้เสนอราคาที่เป็นกิจการร่วมค้าเท่านั้น มิได้มีความมุ่งหมาย ที่จะให้มีผลบังคับไปถึงบุคคลภายนอกเป็นการทั่วไปแต่อย่างใด จึงเป็นเพียงแนวทางปฏิบัติ ภายในฝ่ายปกครอง ไม่มีลักษณะเป็นกฎตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ และมาตรา ๕^{๒๓๕} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และไม่ปรากฏว่า

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๒๒๘-๒๓๔ หน้า ๒๘๖)

(๒) ประสิทธิภาพและผลงานของผู้เสนอที่มีลักษณะและประเภทเดียวกัน

(๓) สมรรถภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ เครื่องมือและโรงงาน

ฯลฯ

ฯลฯ

(๕) หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิจารณาคัดเลือก

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๓๗

ฯลฯ

ฯลฯ

การเผยแพร่เอกสารประกวดราคาให้จัดทำเป็นประกาศ และมีสาระสำคัญดังนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้าประกวดราคา

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๒๓๕} พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“กฎ” หมายความว่า พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ ข้อบังคับ หรือบทบัญญัติอื่นที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือ บุคคลใดเป็นการเฉพาะ

ฯลฯ

ฯลฯ

หนังสือทั้งสองฉบับข้างต้นได้ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาตามที่มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง (๔)^{๒๓๖} แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ กำหนด นอกจากนี้ ไม่ปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีได้รู้ถึงหลักเกณฑ์ตามหนังสือทั้งสองฉบับนั้นมาก่อนแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่อาจนำหลักเกณฑ์ตามหนังสือทั้งสองฉบับดังกล่าวมาใช้บังคับในทางที่ไม่เป็นคุณแก่ผู้ฟ้องคดีได้ ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๘^{๒๓๗} แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีจึงฟังไม่ขึ้น

ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีโดยคณะกรรมการดำเนินการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์นำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้เสนอราคาที่เป็นกิจการร่วมค้าตามที่หนังสือทั้งสองฉบับข้างต้นกำหนดมาใช้ในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้ฟ้องคดีแล้วมีคำสั่งว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการคัดเลือกเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาประมูลจ้างก่อสร้างสำนักงานของผู้ถูกฟ้องคดีแห่งใหม่ จึงเป็นการใช้ดุลพินิจออกคำสั่งทางปกครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่สั่งว่าผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการคัดเลือกให้เป็นผู้มีสิทธิเข้าเสนอราคาตามประกาศคณะกรรมการดำเนินการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง รายชื่อผู้ค้าที่ผ่านการคัดเลือกให้เข้าเสนอราคาจ้างเหมาก่อสร้างอาคารสำนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งใหม่ฯ จึงเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย พิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าวตั้งแต่วันที่ที่มีคำสั่งเป็นต้นไป (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๕๓๐/๒๕๕๔)

^{๒๓๖-๒๓๗} พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

มาตรา ๗ หน่วยงานของรัฐต้องส่งข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา

๑.๑

๑.๒

(๔) กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบ แบบแผน นโยบาย หรือการตีความ ทั้งนี้ เฉพาะที่จัดให้มีขึ้นโดยมีสภาพอย่างกฎ เพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อเอกชนที่เกี่ยวข้อง

๑.๓

๑.๔

มาตรา ๘ ข้อมูลข่าวสารที่ต้องลงพิมพ์ตามมาตรา ๗ (๔) ถ้ายังไม่ได้ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษานำมาใช้บังคับในทางที่ไม่เป็นคุณแก่ผู้ใดไม่ได้ เว้นแต่ผู้นั้นจะรู้ถึงข้อมูลข่าวสารนั้นตามความเป็นจริงมาก่อนแล้วเป็นเวลาพอสมควร

การที่ประกาศประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้กำหนดให้ผู้เสนอราคาต้องลงลายมือชื่อของผู้เสนอราคาพร้อมประทับตรา (ถ้ามี) กำกับไว้ทุกแห่งที่มีการขุดลบ ตก เต็ม แก้ไข เปลี่ยนแปลงข้อความในเอกสาร เป็นการกำหนดเงื่อนไขเพื่อเป็นการยืนยันว่าการแก้ไขข้อความต่าง ๆ ในเอกสารเกิดจากการกระทำของผู้เสนอราคาเอง และเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้เสนอราคากล่าวอ้างว่าไม่ได้เป็นผู้แก้ไขข้อความในเอกสาร เสนอราคาในภายหลังได้ การกำหนดเงื่อนไขในประกาศประมูลจ้างฯ ดังกล่าวจึงถือเป็นสาระสำคัญในการพิจารณาตัดสินให้ผู้ยื่นเสนอราคารายใดเป็นผู้มีสิทธิได้รับการคัดเลือกให้ประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้ยื่นใบยื่นข้อเสนอการประมูลตามประกาศประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการขุดลบ ตก เต็ม แก้ไข เปลี่ยนแปลงข้อความในเอกสาร แต่ไม่ลงลายมือชื่อผู้ฟ้องคดีพร้อมประทับตรากำกับไว้ครบถ้วนทุกตำแหน่ง และกรอกข้อความในใบยื่นข้อเสนอไม่ถูกต้องแล้ว การที่หน่วยงานทางปกครองซึ่งดำเนินการประกวดราคาได้พิจารณาและตัดสินว่าผู้ฟ้องคดีได้ยื่นเอกสารผิดเงื่อนไขตามประกาศประมูลจ้างฯ และประกาศให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ไม่ผ่านการพิจารณาคัดเลือกให้มีสิทธิเข้าเสนอราคาจึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

สรุปข้อเท็จจริง

ผู้ฟ้องคดีได้เข้ายื่นเอกสารประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ตามประกาศประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์จ้างเหมาก่อสร้างและปรับปรุงถนนของเทศบาลนครนนทบุรี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) จำนวน ๔ โครงการ ต่อมา คณะกรรมการดำเนินการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ได้ตรวจเอกสารต่าง ๆ ของผู้ยื่นเอกสารประมูลแล้วมีความเห็นว่า ใบยื่นข้อเสนอประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ฟ้องคดีผิดเงื่อนไขตามข้อ ๔ (๔.๑) โดยมีการขุดลบ ตก เต็ม แก้ไข เปลี่ยนแปลง แต่ไม่ลงลายมือชื่อของผู้ฟ้องคดีพร้อมประทับตรากำกับไว้ให้ครบถ้วน และมีการกรอกข้อความไม่ถูกต้องหลายแห่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงเสนอความเห็นต่อนายกเทศมนตรีนครนนทบุรี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ให้ประกาศให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ไม่ผ่านการคัดเลือกให้เข้าเสนอราคา ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ พิจารณาแล้วเห็นชอบตามความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงได้มีประกาศแจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับการคัดเลือกให้ประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ e-Auction และประกาศให้ผู้ฟ้องคดีและผู้ยื่นซองรายอื่นที่ได้ยื่นเอกสารผิดเงื่อนไขเป็นผู้ไม่ผ่านการพิจารณาคัดเลือกให้มีสิทธิเข้าเสนอราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่ากรณีของผู้ฟ้องคดีเป็นกรณีผิดพลาดคลาดเคลื่อนเล็กน้อยและไม่ใช้สาระสำคัญ การไม่พิจารณาให้ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิเข้าเสนอราคาดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรม

ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสืออุทธรณ์ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี แต่ไม่ได้รับทราบผลการพิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าว จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ประกาศคัดเลือกผู้มีสิทธิเข้าเสนอราคาในการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และให้มีการพิจารณาผู้มีสิทธิได้รับการคัดเลือกเข้าเสนอราคาใหม่

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

ตามประกาศประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์จ้างเหมาก่อสร้างและปรับปรุงถนนของจำนวน ๔ โครงการพิพาท ได้มีข้อกำหนดในเรื่องการเสนอราคาไว้ตามเอกสารประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ข้อ ๔.๑ ว่า ผู้เสนอราคาต้องยื่น ใบยื่นข้อเสนอการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ตามแบบที่กำหนดไว้ในเอกสารการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น และจะต้องกรอกข้อความให้ถูกต้องครบถ้วนลงลายมือชื่อของผู้เสนอราคาให้ชัดเจนพร้อมประทับตรา (ถ้ามี) หากมีการขูดลบ ตก เต็ม แก้ไขเปลี่ยนแปลงจะต้องลงลายมือชื่อของผู้เสนอราคาพร้อมประทับตรา (ถ้ามี) กำกับไว้ด้วยทุกแห่ง ซึ่งการกำหนดให้ผู้เสนอราคาต้องลงลายมือชื่อของผู้เสนอราคาพร้อมประทับตรา (ถ้ามี) กำกับไว้ทุกแห่งที่มีการขูดลบ ตก เต็ม แก้ไข เปลี่ยนแปลงข้อความในเอกสารนั้น เป็นการกำหนดเงื่อนไขเพื่อเป็นการยืนยันว่าการแก้ไขข้อความต่างๆ ในเอกสารเกิดจากการกระทำของผู้เสนอราคาเอง และเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้เสนอราคากล่าวอ้างว่าไม่ได้เป็นผู้แก้ไขข้อความในเอกสารเสนอราคาในภายหลังได้ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้กำหนดเงื่อนไขในประกาศตามโครงการพิพาท ข้อ ๔.๑ ดังกล่าวจึงถือได้ว่าเป็นสาระสำคัญในการพิจารณาตัดสินให้ผู้ยื่นเสนอการรายใดเป็นผู้มีสิทธิได้รับการคัดเลือกให้ประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้ยื่นใบยื่นข้อเสนอการประมูลตามประกาศประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์พิพาท โดยมีการขูดลบ ตก เต็ม แก้ไข เปลี่ยนแปลงข้อความในเอกสาร แต่ไม่ลงลายมือชื่อผู้ฟ้องคดีพร้อมประทับตรากำกับไว้ครบถ้วนทุกตำแหน่ง และกรอกข้อความในใบยื่นข้อเสนอไม่ถูกต้อง และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้พิจารณาและตัดสินว่าผู้ฟ้องคดีได้ยื่นเอกสารผิดเงื่อนไขตามประกาศ ข้อ ๔.๑ และต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีประกาศแจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับการคัดเลือกให้ประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ e-Auction และประกาศให้ผู้ฟ้องคดีและผู้ยื่นซองรายอื่นที่ได้ยื่นเอกสารผิดเงื่อนไขเป็นผู้ไม่ผ่านการพิจารณาคัดเลือกให้มีสิทธิเข้าเสนอราคาตามความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ การประกาศให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ไม่ผ่านการพิจารณาคัดเลือกให้มีสิทธิเข้าเสนอราคาดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าการขูดลบ ตก เต็ม แก้ไขโดยไม่ลงลายมือชื่อผู้ฟ้องคดีและไม่ประทับตรากำกับไว้ครบถ้วน และตัวเลขจำนวนหน่วยที่พิมพ์ผิดพลาดคลาดเคลื่อนเพียงเล็กน้อย ไม่ใช่สาระสำคัญ เพราะไม่ใช่ราคาสุดท้าย เนื่องจากการยื่นซอง

หลังจากผ่านการคัดเลือกคุณสมบัติและรายละเอียดปลีกย่อยแล้ว ราคาสุดท้ายที่จะมีการจัดจ้าง จะต้องเป็นราคาที่มีการประมูลอีกครั้งหนึ่งนั้น ตามเอกสารประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ พินาททั้ง ๔ โครงการ ข้อ ๔.๑ วรรคสอง กำหนดว่า ในการประมูลราคา ผู้เสนอราคาสามารถ ประมูลราคาต่ำกว่าราคาในใบยื่นข้อเสนอการประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ และเมื่อ ได้เป็นผู้ชนะการประมูลราคา ผู้เสนอราคาจะต้องจัดทำใบยื่นข้อเสนอการประมูลจ้างด้วยระบบ อิเล็กทรอนิกส์ใหม่อีกครั้งหนึ่ง ตามจำนวนเงินที่ประมูลได้ โดยการลดราคาทุกรายการ ในรายการก่อสร้างเป็น Unit Cost ใช้สัดส่วนของราคาเดิมกับราคาที่ประมูลได้ และให้ผู้ชนะ การประมูลจัดส่งให้คณะกรรมการดำเนินการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างช้าภายใน วันทำการถัดไป ดังนั้น ราคาสุดท้ายที่จะมีการจัดจ้างนั้น จะต้องเป็นราคาที่ได้ออกโดยผู้ที่ ได้รับการคัดเลือกให้มีสิทธิเข้าประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ประกาศให้ผู้ฟ้องคดีและผู้ยื่นของรายอื่นที่ได้ยื่นเอกสารผิดเงื่อนไขเป็นผู้ไม่ผ่านการพิจารณา คัดเลือกให้เข้าเสนอราคา ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิเข้าประมูลราคาตามโครงการพิพาทได้ ข้ออุทธรณ์ดังกล่าวของผู้ฟ้องคดีจึงฟังไม่ขึ้น พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครอง สูงสุดที่ อ.๑๐๐/๒๕๕๖)

๔. ข้อพิพาทในขั้นตอนการดำเนินการของผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง

ในขั้นตอนนี้ส่วนใหญ่แล้วเป็นกรณีฟ้องว่า คำสั่งอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างของผู้มีอำนาจ อนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอน คำสั่งอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างดังกล่าว หรือขอให้ส่วนราชการที่จัดซื้อหรือจัดจ้างชดเชยค่าเสียหาย จากการออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายข้างต้น ซึ่งมีทั้งกรณีการจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธี สอบราคา และวิธีประกวดราคา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๔.๑ การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา

๑) การอนุมัติหรือไม่อนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างผู้เสนอราคาที่เสนอราคา ผิดไปจากเงื่อนไขของเอกสารสอบราคาในส่วนที่มีสาระสำคัญ และไม่ทำให้เกิด การได้เปรียบเสียเปรียบแก่ผู้เสนอการรายอื่น

(๑) กรณีผู้เสนอราคาต่ำสุดไม่ได้ระบุรายการพัสดุบางรายการแยกออกต่างหาก แต่ได้รวมราคาไว้กับพัสดुरายการอื่น

กรณีที่ผู้เสนอราคาระบุรายการในใบเสนอราคาผิดแผกไปจากเงื่อนไขของเอกสารสอบราคาในส่วนที่ไม่ใช่สาระสำคัญ และไม่ทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบแก่ผู้เสนอราคารายอื่น ย่อมถือไม่ได้ว่าการเสนอราคาดังกล่าวเป็นการกระทำผิดเงื่อนไขในเอกสารสอบราคา ดังนั้น การที่หน่วยงานทางปกครองพิจารณาให้ผู้เสนอราคาดังกล่าวซึ่งเสนอราคาต่ำสุดเป็นผู้ชนะการเสนอราคา จึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้เสนอราคารายอื่นที่เสนอราคาในลำดับถัดไป

สรุปข้อเท็จจริง

ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมยื่นซองสอบราคาจ้างเหมาก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านตามประกาศขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนดอกไม้ (ผู้ถูกฟ้องคดี) โดยผู้ถูกฟ้องคดีได้พิจารณาให้ผู้เสนอราคารายอื่นซึ่งเสนอราคาต่ำสุดเป็นผู้รับจ้างเหมาก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านตามที่คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาเสนอ แต่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้เสนอราคาอยู่ในลำดับที่ ๓ เห็นว่าผู้เสนอราคารายดังกล่าวมีคุณสมบัติและเสนอราคาไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขของประกาศสอบราคาจ้าง เนื่องจากไม่มีผลงานก่อสร้างประเภทเดียวกันกับงานที่สอบราคาจ้าง ไม่ระบุรายการบัญชีโครงการในใบเสนอราคา และมีรายการวัสดุในใบเสนอราคาไม่ตรงตามแบบ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณาจ้างผู้เสนอราคารายดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายเนื่องจากหากผู้เสนอราคารายดังกล่าวไม่ได้รับการพิจารณาให้ได้รับการจ้างงาน ก็จะต้องมีการพิจารณาสีทธิของผู้ยื่นซองสอบราคารายต่อไป ซึ่งจะทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับการพิจารณาเป็นผู้ได้รับจ้าง ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อใบรับรองผลงานของผู้เสนอราคาต่ำสุดเป็นการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน อันเป็นผลงานก่อสร้างประเภทเดียวกันกับงานที่สอบราคาจ้าง จึงถือได้ว่าผู้เสนอราคารายดังกล่าวมีคุณสมบัติถูกต้องตามเงื่อนไขการสอบราคา ส่วนกรณีที่ผู้ฟ้องคดีไม่ระบุรายการพัสดุบัญชีโครงการในใบเสนอราคารายนั้น เมื่อปรากฏว่าผู้เสนอราคาได้รวมค่าบัญชีโครงการข้างต้นไว้ในบัญชีรายการพัสดुरายการเบ็ดเตล็ดแล้ว แม้ไม่ได้เขียนแยกออกต่างหากก็ไม่ใช่สาระสำคัญ และเมื่อเปรียบเทียบกับราคาของผู้เสนอราคารายอื่นแล้วยังสูงกว่า จึงไม่ทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในการยื่นซองสอบราคาแต่ประการใด นอกจากนี้ การที่ผู้เสนอราคา

ต่ำสุดไม่ได้ระบุว่าวัสดุที่จะใช้เป็นท่อพีวีซีชนิดหัวบานตามที่กำหนดไว้ในแบบซึ่งมีราคาสูงกว่าท่อพีวีซีชนิดธรรมดา แต่เมื่อราคาทีเสนอขึ้นเป็นราคาของท่อพีวีซีชนิดหัวบาน จึงถือได้ว่าเป็นข้อผิดพลาดไปจากเงื่อนไขของเอกสารสอบราคาในส่วนที่มีสาระสำคัญ ประกอบกับผู้ถูกฟ้องคดีใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาราคาโดยตัดสินด้วยราคารวม จึงยังถือไม่ได้ว่าผู้เสนอราคาต่ำสุดกระทำผิดเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารสอบราคาอันจะมีผลทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบแก่ผู้เสนอราคารายอื่น ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้พิจารณาให้ผู้เสนอราคาต่ำสุดดังกล่าวเป็นผู้รับจ้างเหมาก่อสร้างตามประกาศสอบราคา จึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๘๗/๒๕๔๘)

(๒) กรณีผู้เสนอราคาต่ำสุดไม่ได้ระบุจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่มไว้ในใบเสนอราคา

การที่ผู้เสนอราคาได้กรอกข้อความในใบเสนอราคาโดยระบุจำนวนเงินบาทเป็นตัวเลขในส่วนช่องราคาต่อหน่วย โดยไม่ได้ระบุจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่มในส่วนช่องภาษีมูลค่าเพิ่ม (ถ้ามี) และได้กรอกข้อความจำนวนเงินเป็นตัวหนังสือตามจำนวนเงินที่ระบุเป็นตัวเลขดังกล่าว โดยตามแบบใบเสนอราคามีข้อความต่อท้ายว่าเป็นราคาที่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มรวมทั้งภาษีอากรอื่นและค่าใช้จ่ายทั้งปวงไว้ด้วยแล้ว นั้น กรณีถือว่าผู้เสนอราคาได้เสนอราคาเป็นเงินบาทและเสนอเพียงราคาเดียว และราคาที่เสนอตรงกันทั้งตัวเลขและตัวอักษรตามเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารสอบราคา และไม่ทำให้คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาเข้าใจผิดในสาระสำคัญ รวมทั้งไม่มีผลทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบต่อผู้เสนอราคารายอื่น ดังนั้น ใบเสนอราคาของผู้เสนอราคาที่ไม่ได้ระบุจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่ม จึงไม่ถือเป็นความผิดพลาดในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ แต่ถือเป็นข้อผิดพลาดเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ไม่ถึงกับทำให้การยื่นใบเสนอราคาของผู้เสนอราคาต้องเสียไปแต่อย่างใด การที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่รับใบเสนอราคาของผู้เสนอราคาโดยอาศัยเหตุข้างต้น จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยเงื่อนไขในเอกสารสอบราคาและเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้เสนอราคาดังกล่าว

สรุปข้อเท็จจริง

องค์การบริหารส่วนตำบลขัวเรียง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ประกาศสอบราคาซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่งเพื่อซื้อรถบรรทุก (ดีเซล) ขนาด ๑ ตัน ขับเคลื่อน ๒ ล้อ แบบดับเบิลแควี จำนวน ๑ คัน ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมยื่นซองเสนอราคาและเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาได้เสนอความเห็นต่อนายกองการบริหารส่วนตำบล

ข้าวเรียง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ให้ไม่รับพิจารณาใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี เนื่องจากเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ระบุรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม หลังจากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้พิจารณาให้บริษัท อ. เป็นผู้ชนะการสอบราคา โดยได้มีการทำสัญญาซื้อขายและตรวจรับพัสดุครุภัณฑ์ รวมทั้งจ่ายเงินให้แก่บริษัทดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่รับพิจารณาใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี และพิจารณาให้บริษัท อ. เป็นผู้ชนะการสอบราคา เป็นการพิจารณาที่ไม่เป็นธรรมและเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงมีหนังสือคัดค้านผลการพิจารณาต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และนายอำเภอชุมแพ ต่อมา นายอำเภอชุมแพได้แจ้งผลการพิจารณาว่า เหตุที่ไม่พิจารณาใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีเนื่องจากผู้ฟ้องคดีไม่ระบุจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งถือเป็นการไม่แสดงรายละเอียดให้ครบถ้วนตามแบบฟอร์มใบเสนอราคา ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ชดใช้ค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ยแก่ผู้ฟ้องคดี

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดียื่นซองเสนอราคาต่อคณะกรรมการเปิดซองสอบราคา โดยในใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีได้กรอกข้อความในข้อ ๒ ซองราคาต่อหน่วยเป็นเงิน ๔๔๘,๐๐๐ บาท ส่วนในช่องภาษีมูลค่าเพิ่ม (ถ้ามี) ไม่มีการกรอกข้อความและได้กรอกข้อความจำนวนเงินเป็นตัวหนังสือว่า สี่แสนสี่หมื่นแปดพันบาทถ้วน โดยมีข้อความตามแบบใบเสนอราคาต่อท้ายว่า เป็นราคาที่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มรวมทั้งภาษีอากรอื่นและค่าใช้จ่ายทั้งปวงไว้ด้วยแล้ว กรณีจึงต้องถือว่าผู้ฟ้องคดีได้เสนอราคาเป็นเงินบาทและเสนอเพียงราคาเดียว และราคาที่เสนอก็คงกันทั้งตัวเลขและตัวอักษรตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๔.๒ ของเอกสารสอบราคา และการที่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่มก็ไม่ทำให้คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาเข้าใจผิดในสาระสำคัญ และไม่มีผลทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบต่อผู้เสนอราคารายอื่น เนื่องจากแบบใบเสนอราคาประกอบด้วยข้อ ๔.๒ ของเอกสารสอบราคาก็มีข้อความผูกมัดไว้อย่างชัดเจนว่าราคาที่เสนอเป็นราคาที่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มรวมทั้งภาษีอากรอื่นและค่าใช้จ่ายทั้งปวงไว้ด้วยแล้ว ดังนั้น ใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีที่ไม่ได้ระบุจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่มจึงไม่ถือเป็นข้อผิดพลาดในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ แต่ถือเป็นข้อผิดพลาดเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ไม่ถึงกับทำให้การยื่นใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีต้องเสียไปอันจะส่งผลให้คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาไม่รับพิจารณาใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่รับใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีโดยอาศัยเหตุแต่เพียงว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่ม จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยเงื่อนไขในเอกสารสอบราคา และเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

แก่ผู้ฟ้องคดี ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง^{๒๓๘} แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และเมื่อพิจารณาตามมาตรา ๔๓๘ วรรคหนึ่ง^{๒๓๙} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วเห็นได้ว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งไม่รับใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดและสมควรเป็นผู้ชนะการสอบราคานั้นได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิในการเข้าทำสัญญาซื้อขายรถบรรทุกให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดังนั้น ค่าเสียหายจากการซื้อเอกสารสอบราคา จำนวน ๑ ชุด ราคา ๒,๕๐๐ บาท และค่าเสียหายที่เป็นค่าใช้จ่ายของพนักงานของผู้ฟ้องคดีในการดำเนินการซื้อเอกสารสอบราคา ยื่นซองสอบราคา และติดตามผลการสอบราคา รวมทั้งการยื่นอุทธรณ์ จำนวน ๘,๐๐๐ บาท จึงเป็นค่าเสียหายโดยตรงจากการออกคำสั่งที่เป็นเหตุแห่งการละเมิดในคดีนี้ ส่วนค่าเสียหายจากการเตรียมรถยนต์ไว้เพื่อให้ตรวจสอบในการประมูลโดยผู้ฟ้องคดีต้องเสียค่าจอดรถในอัตราวันละ ๑๕๒.๐๖ บาท เป็นเวลา ๗๔ วัน จึงจำนำรถยนต์ให้ลูกค้ารายอื่นได้ รวมเป็นเงิน ๑๑,๒๕๒.๔๔ บาท นั้น เมื่อปรากฏว่าในการส่งมอบรถของผู้ถูกฟ้องคดีมีกำหนดระยะเวลาในการส่งมอบรถยนต์ไม่เกิน ๓๐ วัน หากส่งมอบไม่ทันกำหนดอาจถูกปรับหรือถูกยกเลิกสัญญา ผู้ฟ้องคดีจึงจำเป็นต้องเตรียมรถไว้โดยการส่งรถยนต์มาล่วงหน้า เมื่อผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับการเลือกในการสอบราคา ค่าเสียหายในส่วนนี้จึงเป็นความเสียหายโดยตรงจากการออกคำสั่งที่เป็นเหตุแห่งการละเมิดคดีนี้ สำหรับค่าเสียหายต่อชื่อเสียงทางธุรกิจนั้น เมื่อคำนึงถึงสภาพพฤติการณ์แห่งคดีและความร้ายแรงแห่งละเมิดแล้ว การที่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับเลือกให้เป็นผู้ชนะในการเสนอราคา ไม่ได้มีผลเสียหายต่อชื่อเสียงทางธุรกิจของผู้ฟ้องคดีแต่อย่างใด ส่วนค่าเสียหายจากผลกำไรในการจำหน่ายรถยนต์ จำนวน ๑๑,๐๐๐ บาท นั้น เป็นค่าเสียหายจากการผิดสัญญาซื้อขายแต่คดีนี้คู่กรณีได้มีการทำสัญญาซื้อขายกัน ค่าเสียหายส่วนนี้จึงมิใช่ค่าเสียหายที่เกิดจากการออกคำสั่งที่เป็นเหตุแห่งการละเมิดในคดีนี้ ฉะนั้น ค่าเสียหายในกรณีนี้รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น

^{๒๓๘} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๒๑๙ หน้า ๒๖๓

^{๒๓๙} ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๔๓๘ ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด

อนึ่ง ค่าสินไหมทดแทนนั้น ได้แก่การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิดหรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้เกิดขึ้นนั้นด้วย

๒๑,๗๕๒.๔๔ บาท แต่เมื่อปรากฏว่าศาลปกครองชั้นต้นกำหนดค่าเสียหายให้จำนวน ๑๑,๐๐๐ บาท และผู้ฟ้องคดีมิได้อุทธรณ์ ศาลปกครองสูงสุดจึงไม่อาจกำหนดค่าเสียหายให้เกินกว่าที่ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยไว้ พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ชดใช้เงินจำนวน ๑๑,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันฟ้อง เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ผู้ฟ้องคดี (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๕๕๐/๒๕๕๔)

๒) การอนุวัติหรือไม่อนุวัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างผู้เสนอราคาที่เสนอราคาผิดไปจากเงื่อนไขของเอกสารสอบราคาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ และทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบแก่ผู้เสนอราคารายอื่น

- กรณีผู้เสนอราคาต่ำสุดไม่ได้กรอกปริมาณและราคาของวัสดุในบัญชีแสดงปริมาณวัสดุแนบท้ายใบเสนอราคาให้ครบถ้วน

การที่ผู้เสนอราคาไม่ได้กรอกปริมาณและราคาของวัสดุในบัญชีแสดงปริมาณวัสดุแนบท้ายใบเสนอราคาให้ครบถ้วน อันทำให้แปลความได้ว่าผู้เสนอราคาจะไม่ใช้วัสดุดังกล่าวในงานก่อสร้างตามประกาศสอบราคา เมื่อปรากฏว่าวัสดุดังกล่าวมีผลกระทบเป็นอย่างยิ่งต่อความมั่นคงแข็งแรงของงานที่จะก่อสร้าง จึงถือว่าการเสนอราคาที่ไม่ครบถ้วนในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ และทำให้ผู้เสนอราคารายอื่นที่กรอกรายการครบถ้วนเสียเปรียบ การที่หน่วยงานทางปกครองผู้จัดสอบราคามีคำสั่งไม่อนุวัติจ้างผู้เสนอราคารายดังกล่าวซึ่งเสนอราคาต่ำสุด จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

สรุปข้อเท็จจริง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครนายก (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศสอบราคาจ้างเหมาก่อสร้างถนน คสล. โดยมีผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งอนุวัติจ้างและทำสัญญาจ้างกับผู้เสนอราคารายอื่นซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำเป็นลำดับที่สอง ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือถึงผู้ถูกฟ้องคดี เพื่อขอทราบเหตุผลของการไม่เรียกผู้ฟ้องคดีไปทำสัญญาจ้าง ซึ่งต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่าเพราะผู้ฟ้องคดีกรอกรายการปริมาณวัสดุและราคาในบัญชีแสดงปริมาณวัสดุแนบท้ายใบเสนอราคาไม่ครบถ้วน ๒ รายการ คือ ไม่กรอกรายการเหล็กเสริม ชนิดเหล็กเส้น DB Ø ๑๖ มิลลิเมตร และเหล็กเสริม ชนิดเหล็กเส้น RB Ø ๑๙ มิลลิเมตร ซึ่งเป็นการเสนอราคาที่ไม่ครบถ้วนเนื่องจากเสนอรายละเอียดแตกต่างไปจากเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเอกสารสอบราคาจ้าง ทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบแก่ผู้เสนอราคารายอื่น ผู้ถูกฟ้องคดีจึงทำสัญญาจ้างกับผู้เสนอราคาต่ำเป็นลำดับที่สอง แต่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าถูกกลั่นแกล้งและถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ทำให้ได้รับความเสียหายจากการสูญเสีย

โอกาสที่จะได้รับผลกำไรเป็นเงิน ๑๐๘,๖๐๐ บาท จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายจำนวนดังกล่าวแก่ผู้ฟ้องคดี

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

การที่ผู้ฟ้องคดีไม่กรอกรายการเหล็กเสริม ชนิดเหล็กเส้น DB Ø ๑๖ มิลลิเมตร และ RB Ø ๑๙ มิลลิเมตร ในบัญชีแสดงปริมาณวัสดุ โดยกรอกข้อความที่เกี่ยวกับจำนวนและราคาในงานเหล็กเสริมเป็นเหล็กชนิดและขนาดอื่นนั้น ย่อมแปลความหมายได้ว่า ผู้ฟ้องคดีจะไม่ใช้เหล็กเส้นดังกล่าวในงานก่อสร้าง จึงไม่ระบุรายการปริมาณเหล็กเส้นที่มีขนาดดังกล่าวและไม่เสนอราคา ซึ่งไม่สอดคล้องกับแบบแปลนก่อสร้างที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดให้ใช้เหล็กเส้นทั้งสองชนิดข้างต้น เพื่อเป็นเหล็กยึดรอยต่อตามยาวและเป็นเหล็กเดี่ยวยึดรอยต่อสำหรับการหดตัวและการขยายตัว ประกอบกับรับฟังได้ว่า ปริมาณและขนาดของเหล็กเส้นที่ใช้ประโยชน์ในลักษณะดังกล่าว มีผลกระทบเป็นอย่างยิ่งต่อความมั่นคงแข็งแรงของถนน คสล. กรณีจึงถือว่าผู้ฟ้องคดีกรอกปริมาณวัสดุและราคาในบัญชีรายการก่อสร้างไม่ครบถ้วนในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญ นอกจากนั้น การที่ผู้ฟ้องคดีไม่กรอกรายการและไม่รวมราคาเหล็กเส้นดังกล่าวไว้ในราคาที่เสนอต่อผู้ถูกฟ้องคดี เป็นการเสนอราคาที่ทำให้ผู้เสนอราคารายอื่นซึ่งกรอกรายการและรวมราคาเหล็กเส้นทั้งสองชนิดดังกล่าวเสียเปรียบผู้ฟ้องคดี อีกทั้ง หากผู้ถูกฟ้องคดีอนุมัติจ้างผู้ฟ้องคดี อาจทำให้ทางราชการเสียประโยชน์ เนื่องจากคุณภาพของงานก่อสร้างไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งเป็นการเสนอราคาที่ผิดต่อหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของเอกสารสอบราคาจ้าง ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งไม่อนุมัติจ้างผู้ฟ้องคดีจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว ไม่เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีพิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๔๔/๒๕๕๐)

๔.๒ การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา

๑) การอนุมัติหรือไม่อนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างผู้เสนอราคาที่เสนอราคาผิดไปจากเงื่อนไขของเอกสารประกวดราคาในส่วนที่ไม่ใช่สาระสำคัญ และไม่ทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบแก่ผู้เสนอราคารายอื่น

(๑) กรณีผู้เสนอราคาต่ำสุดยื่นเสนอราคาโดยใช้สำเนาเอกสารใบเสนอราคา ไม่ใช่ต้นฉบับจริง

กรณีที่ผู้เสนอราคายื่นซองประกวดราคาโดยใช้สำเนาเอกสารใบเสนอราคาไม่ใช่ต้นฉบับจริง ถือเป็นการเสนอราคาโดยผิดพลาดเพียงเล็กน้อยหรือผิดแผกไปจากเงื่อนไขของเอกสารประกวดราคาในส่วนที่ไม่ใช่สาระสำคัญ อีกทั้ง ไม่มีผล

ทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบต่อผู้เสนอราคารายอื่น เมื่อผู้เสนอราคาดังกล่าวเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด การที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเสนอให้ตัดผู้เสนอราคาดังกล่าวออกและให้จ้างผู้เสนอราคาในลำดับรองลงมาแทน จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบตามข้อ ๓๖ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘

สรุปข้อเท็จจริง

องค์การบริหารส่วนตำบลลุดต (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้ออกประกาศประกวดราคาจ้างเหมาวางท่อ คสล. พร้อมบ่อพักและรางวี เลียบคลองซอยที่ ๓ หมู่ที่ ๑ ตำบลลุดต โดยผู้ฟ้องคดีได้ยื่นซองประกวดราคาต่อผู้ถูกฟ้องคดี ต่อมา คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาได้ตรวจสอบคุณสมบัติและเอกสารหลักฐานต่างๆ ของผู้เข้าประกวดราคาตามโครงการดังกล่าวแล้วปรากฏว่ามีผู้ที่มีคุณสมบัติและยื่นเอกสารหลักฐานถูกต้องตามเงื่อนไขในประกาศประกวดราคา และเอกสารประกวดการรวม ๑๕ ราย โดยผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด ลำดับที่ ๒ คือ บริษัท ว. และลำดับที่ ๓ คือ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บ. คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดแต่ขาดคุณสมบัติตามเอกสารประกวดราคา เนื่องจากผู้ฟ้องคดีใช้สำเนาเอกสารใบเสนอราคาไม่ใช่ต้นฉบับจริงที่ซื้อไปจากผู้ถูกฟ้องคดี คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจึงได้เรียกผู้ฟ้องคดีมาชี้แจง แต่ผู้ฟ้องคดีชี้แจงว่าเอกสารตัวจริงลบจนกระดาษขาดทะเลหุล้าง คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจึงให้ผู้ฟ้องคดีกลับไปเอาเอกสารใบเสนอราคามันฉบับจริงมาแนบเรื่องเพื่อยืนยันว่าเอกสารซำุดจริง แต่ผู้ฟ้องคดีแจ้งว่าเอกสารฉบับจริงได้ฉีกทิ้งและทำลายไปแล้วไม่สามารถนำมายืนยันได้ คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจึงมีความเห็นให้พิจารณาผู้เสนอราคาในลำดับรองลงมา คือ บริษัท ว. แทน เพราะมีคุณสมบัติถูกต้องครบถ้วนตามเงื่อนไขในประกาศประกวดราคา และเห็นควรว่าจ้างบริษัท ว. ดำเนินการก่อสร้างโครงการดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณาแล้วได้อนุมัติตามที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเสนอ ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือถึงผู้ถูกฟ้องคดีขอคัดค้านผลการพิจารณาการประกวดราคาและขอทราบเหตุผลในการพิจารณาผลการประกวดราคา เนื่องจากผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด เหตุใดจึงมีคุณสมบัติไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคา แต่ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ทำหนังสือตอบชี้แจงผู้ฟ้องคดีแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่อนุมัติจ้างบริษัท ว. ดังกล่าว

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

คำว่าแบบที่กำหนดไว้ในข้อ ๔.๑ ของเอกสารประกวดราคา หมายถึง รูปแบบรายการ และรายละเอียดต่างๆ ที่ระบุไว้ในใบเสนอราคา ดังนั้น การที่ผู้ฟ้องคดีได้ถ่ายเอกสารจากใบเสนอราคาตัวจริง รูปแบบต่างๆ จึงมีสาระสำคัญครบถ้วนตรงตามรูปแบบ รายการ และรายละเอียดต่างๆ ที่ระบุไว้ในต้นฉบับใบเสนอราคาทุกประการ และสำเนาใบเสนอราคาก็ปรากฏรอยประทับตราของผู้ถูกฟ้องคดีอันแสดงให้เห็นว่าใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีถ่ายสำเนามาจากใบเสนอราคาของผู้ถูกฟ้องคดี และผู้ฟ้องคดีได้กรอกข้อความถูกต้องครบถ้วนตรงตามสาระสำคัญที่ระบุไว้ในต้นฉบับใบเสนอราคา รวมทั้งได้ลงลายมือชื่อของผู้เสนอราคา และจำนวนเงินที่เสนอก็ได้ระบุตรงกันทั้งตัวเลขและตัวอักษร จึงถือว่ามิได้มีความแตกต่างกันในสาระสำคัญของการเสนอราคา เป็นการเสนอราคาที่ต้องปฏิบัติตามแบบที่กำหนดไว้ จึงถือได้ว่าเป็นการเสนอราคาโดยผิดพลาดเพียงเล็กน้อยหรือผิดแผกไปจากเงื่อนไขของเอกสารประกวดราคาในส่วนที่มีใช้สาระสำคัญ อีกทั้ง ไม่มีผลทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบต่อผู้เสนอการรายอื่น เมื่อผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจึงต้องเสนอผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสั่งจ้างเพื่อสั่งการให้จ้างผู้ฟ้องคดีต่อไปตามข้อ ๓๖ (๒) และ (๓) ^{๒๔๐} ของระเบียบ

^{๒๔๐} ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘

ข้อ ๓๖ คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา มีหน้าที่ดังนี้

(๑) ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคา ใบเสนอราคา เอกสารหลักฐานต่างๆ พัสตตัวอย่าง แคตตาล็อก หรือแบบรูปและรายการละเอียด แล้วคัดเลือกผู้เสนอราคาที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคา

ในกรณีที่ผู้เสนอราคาใดเสนอรายละเอียดแตกต่างไปจากเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาในส่วนที่มีใช้สาระสำคัญ และความแตกต่างนั้นไม่มีผลทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบต่อผู้เสนอการรายอื่น หรือเป็นการผิดพลาดเล็กน้อย ให้พิจารณาผ่อนปรนให้ผู้เข้าประกวดราคา โดยไม่ตัดผู้เข้าประกวดการรายนั้นออก

ในการพิจารณา คณะกรรมการอาจสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้เสนอการรายใดก็ได้ แต่จะให้ผู้เสนอการรายใดเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เสนอไว้แล้วมิได้

(๒) พิจารณาคัดเลือกสิ่งของ หรืองานจ้าง หรือคุณสมบัติของผู้เสนอราคา ที่ตรวจสอบแล้วตาม (๑) ซึ่งมีคุณภาพและคุณสมบัติเป็นประโยชน์ต่อองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วเสนอให้ซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอการรายที่คัดเลือกไว้แล้ว ซึ่งเสนอราคาต่ำสุด

ในกรณีที่ผู้เสนอราคาต่ำสุดดังกล่าวไม่ยอมเข้าทำสัญญาหรือข้อตกลงกับองค์การบริหารส่วนตำบลในเวลาที่กำหนดตามเอกสารประกวดราคา ให้คณะกรรมการพิจารณาจากผู้เสนอราคาต่ำรายถัดไปตามลำดับ

(มีต่อหน้าถัดไป)

กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ ดังนั้น การที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเสนอให้ตัดผู้ฟ้องคดีออกและให้จ้างบริษัท ว. แทน จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบตามข้อ ๓๖ ของระเบียบดังกล่าว และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งอนุมัติตามที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาดังกล่าวเสนอ จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย พิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่อนุมัติให้ว่าจ้างบริษัท ว. (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๕๘/๒๕๕๓)

(๒) กรณีผู้เสนอราคายื่นหนังสือยืนยันขีดความสามารถและความพร้อมด้านเครื่องจักร - เครื่องมือ โดยไม่ถูกต้องในวันเสนอราคา

การที่เอกสารประกวดราคากำหนดให้ผู้เสนอราคาเสนอหลักฐานเป็นหนังสือยืนยันขีดความสามารถและความพร้อมที่มีอยู่ในวันเสนอราคา ด้านเครื่องจักร-เครื่องมือ โรงงาน พร้อมสำเนาทะเบียนประจำเครื่องจักร-เครื่องมือ โรงงาน และระบุด้วยว่าหน่วยงานทางปกครองสงวนสิทธิที่จะไม่พิจารณาราคาของผู้เสนอราคารายที่ไม่สามารถแสดงหลักฐานถึงขีดความสามารถและความพร้อมที่ตนมีอยู่ได้ครบถ้วนตามเงื่อนไขที่กำหนดในขณะยื่นซองเสนอราคา นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดให้ผู้เสนอราคาเสนอหลักฐานทางทะเบียนของเครื่องจักร-เครื่องมือ โรงงาน ให้หน่วยงานทางปกครองพิจารณาในเบื้องต้นเท่านั้น สำคัญที่แท้จริงของการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าว คือ การกำหนดความมีอยู่ของเครื่องจักร-เครื่องมือ โรงงาน ในวันที่มีการเสนอราคา ดังนั้น หากผู้เสนอราคามีเครื่องจักร-เครื่องมือ โรงงาน ถูกต้องในวันที่เสนอราคา ย่อมเป็นไปตามเงื่อนไขของเอกสารประกวดราคาแล้ว ส่วนเอกสารทะเบียนประจำเครื่องจักร-เครื่องมือ โรงงาน หากหน่วยงานทางปกครองที่ดำเนินการประกวดราคาเห็นว่าการยื่นเอกสารไม่ถูกต้องครบถ้วนย่อมสามารถเรียกให้ผู้เสนอราคานำเอกสารที่ถูกต้องมาแสดงในภายหลังได้

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๒๔๐ หน้า ๒๙๙)

ถ้าผู้เสนอราคาเท่ากันหลายราย ให้เรียกผู้เสนอราคาดังกล่าวมาขอให้เสนอราคาใหม่พร้อมกันด้วยวิธียื่นซองเสนอราคา

ถ้าปรากฏว่าราคาของผู้เสนอราคารายที่คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อหรือจ้างสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง ให้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาดำเนินการตามข้อ ๒๙ โดยอนุโลม

(๓) ให้คณะกรรมการรายงานผลการพิจารณา และความเห็นพร้อมด้วยเอกสารที่ได้รับไว้ทั้งหมดต่อผู้ซื้อหรือผู้จ้างเพื่อสั่งการ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ และประธานกรรมการบริหาร

กรณีที่ผู้เสนอราคามีเครื่องจักร-เครื่องมือ โรงงาน ตามที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาอยู่แล้วในวันเสนอราคา เพียงแต่ยื่นเอกสารไม่ถูกต้องในวันเสนอราคาเท่านั้น จึงเป็นเพียงความผิดพลาดเล็กน้อย มิใช่เป็นการเสนอรายละเอียดที่แตกต่างไปจากเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ และความแตกต่างนั้นไม่มีผลทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบต่อผู้เสนอราคารายอื่น ประกอบกับเมื่อพบข้อบกพร่องดังกล่าว คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีได้สอบถามข้อเท็จจริงจากผู้ฟ้องคดีแต่อย่างใด การที่คณะกรรมการฯ มีความเห็นเสนอให้ไม่รับราคาของผู้ฟ้องคดีด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น คำสั่งของผู้มีอำนาจสั่งจ้างที่ไม่รับราคาของผู้เสนอราคาโดยอาศัยเหตุผลตามที่คณะกรรมการฯ เสนอ จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกัน

สรุปข้อเท็จจริง

กรมชลประทาน (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ประกาศประกวดราคาจ้างก่อสร้างทำนบดินห้วยงานและอาคารประกอบ โครงการคลองโสนฯ โดยข้อ ๑.๘ ของเอกสารประกวดราคาดังกล่าวกำหนดให้ผู้ยื่นซองเสนอราคาต้องแสดงหลักฐานถึงขีดความสามารถและความพร้อมที่ตนมีอยู่ในวันเสนอราคา ตามขีดความสามารถและความพร้อมด้านบุคลากร ด้านเครื่องจักร-เครื่องมือ โรงงาน และด้านฐานะทางการเงินตามที่ได้กำหนดไว้สำหรับผู้รับจ้างชั้นที่ ๑ ทั้งนี้ ข้อกำหนดดังกล่าวกำหนดชนิดและขนาดเครื่องจักร-เครื่องมือ โรงงานไว้ ดังนี้ (๑) รถแทรกเตอร์ ดินตะขบ ขนาดไม่น้อยกว่า ๑๔๐ แรงม้า (๒) รถดักล้อย่างดินตะขบ ขนาดไม่น้อยกว่า ๘๐ แรงม้า (๓) รถขุด ขนาดไม่น้อยกว่า ๘๐ แรงม้า (๔) รถเกลี่ยดิน ขนาดไม่น้อยกว่า ๑๒๐ แรงม้า (๕) รถบรรทุก ๖ ล้อ และ ๑๐ ล้อ ขนาดไม่น้อยกว่า ๑๑๐ แรงม้า (๖) รถบรรทุกน้ำหรือรถผสมคอนกรีต ขนาดไม่น้อยกว่า ๑๓๐ แรงม้า (๗) รถบดหรือรถแทรกเตอร์ลากล้อบดดินเกาะ ขนาดไม่น้อยกว่า ๑๐๐ แรงม้า (๘) รถเครน ขนาดไม่น้อยกว่า ๒๐ ตัน โดยผู้รับจ้างชั้นที่ ๑ จะต้องเครื่องจักร-เครื่องมือ โรงงาน ไม่น้อยกว่า ๔ ชนิด จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๒ คัน ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นซองประกวดราคาต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งเป็นราคาที่ต่ำกว่าผู้ยื่นซองประกวดราคารายอื่นและต่ำกว่าราคากลางที่กำหนดไว้ แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับหลักฐานแสดงขีดความสามารถและความพร้อมด้านเครื่องจักร-เครื่องมือ โรงงาน นั้น ผู้ฟ้องคดีระบุในลำดับ ๑.๓ รถแทรกเตอร์ หมายเลขทะเบียน ต-๐๔๐๐ ขนาด ๑๒๐ แรงม้า และในลำดับ ๑.๗ รถบด หมายเลขทะเบียน ถ-๐๐๑๗ ขนาด ๑๒๐ แรงม้า คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ถึงที่ ๔) ได้ร่วมกันพิจารณาผลการประกวดราคาแล้วเห็นว่า กรณีรถแทรกเตอร์ตามที่กำหนดไว้เป็นขนาดไม่น้อยกว่า ๑๔๐ แรงม้า ผู้ฟ้องคดีเสนอ ๑๒๐ แรงม้า ซึ่งน้อยกว่าที่กำหนดไว้ดังกล่าว ส่วนกรณีรถบด

ตามที่กำหนดไว้เป็นขนาดไม่น้อยกว่า ๑๐๐ แรงม้า แต่ตามหลักฐานรายการจดทะเบียนระบุว่ารถบด หมายเลขทะเบียน ถ-๐๐๑๗ มีขนาด ๗๒ แรงม้า ซึ่งน้อยกว่าที่กำหนดไว้เช่นกัน และทำให้เครื่องจักร-เครื่องมือ โรงงาน ที่ผู้ฟ้องคดีเสนอเหลือเพียง ๑๐ คัน เท่านั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ถึงที่ ๔ จึงมีมติไม่พิจารณาราคาของผู้ฟ้องคดี และได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๖ แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ผู้ฟ้องคดีจึงได้มีหนังสือไปยังประธานคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเพื่ออุทธรณ์ผลการพิจารณาดังกล่าว โดยชี้แจงว่าผู้ฟ้องคดีมีคุณสมบัติเบื้องต้นครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคา เนื่องจากกรณีที่ผู้ฟ้องคดีระบุในหลักฐานแสดงขีดความสามารถและความพร้อมด้านเครื่องจักร-เครื่องมือ โรงงาน ลำดับที่ ๑.๓ เป็นรถแทรกเตอร์ หมายเลขทะเบียน ต-๐๔๐๐ นั้น เป็นการเสนอรถดัดแปลง ไม่ใช่รถแทรกเตอร์ดินตะขาบ และรถที่เสนอมีแรงม้าไม่น้อยกว่า ๘๐ แรงม้า ตามที่กำหนดไว้ ส่วนกรณีรถบดที่ผู้ฟ้องคดีเสนอหมายเลขทะเบียน ถ-๐๐๑๗ เกิดจากความผิดพลาดในการแนบเอกสารประกอบ โดยผู้ฟ้องคดีมีเจตนาเสนอรถบดอีกคันหนึ่งซึ่งมีขนาด ๑๒๐ แรงม้า ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีบันทึกเสนอให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕) มีคำสั่งอนุมัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ รับราคาที่บริษัท บ. เสนอ หลังจากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เห็นชอบกับผลการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเห็นว่าผู้ฟ้องคดีเสนอราคาไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้จนเป็นการผิดเงื่อนไขในสาระสำคัญ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ทำสัญญาจ้างบริษัท บ. เพื่อก่อสร้างงานดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ถึงที่ ๔ ที่ไม่รับพิจารณาใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๕ ประกาศให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ชนะการประกวดราคา หากไม่อาจจัดให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ชนะการประกวดราคาได้ ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และหรือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖) ร่วมกันรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ฟ้องคดี

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อพิจารณาข้อความในเอกสารแนบท้ายเอกสารประกวดราคา ข้อ ๑.๘ ที่กำหนดขีดความสามารถและความพร้อมที่มีอยู่ในวันเสนอราคาของผู้เสนอราคาแล้ว จะเห็นได้ว่า มีวัตถุประสงค์กำหนดให้ผู้เสนอราคาเสนอหลักฐานทางทะเบียนของเครื่องจักร-เครื่องมือ โรงงาน ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาในเบื้องต้นเท่านั้น สาระสำคัญที่แท้จริงของการกำหนดเงื่อนไขขีดความสามารถและความพร้อมของผู้เสนอราคาในเรื่องนี้ คือ เป็นการกำหนดความมีอยู่ของเครื่องจักร-เครื่องมือ โรงงานในวันที่มีการเสนอราคา ดังนั้น หากผู้เสนอราคา มีเครื่องจักร-เครื่องมือ โรงงาน ถูกต้องในวันที่เสนอราคาย่อมเป็นไปตามเงื่อนไขของเอกสารประกวดราคาแล้ว ส่วนเอกสารทะเบียนประจำเครื่องจักร-เครื่องมือ โรงงาน หากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑

เห็นว่ามีการยื่นเอกสารไม่ถูกต้องครบถ้วน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ สามารถเรียกให้ผู้เสนอราคา นำเอกสารที่ถูกต้องมาแสดงในภายหลังได้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีมีรถบรรทุกขนาดแรงม้าตามที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาอยู่แล้วในวันเสนอราคาและผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก็ไม่ได้โต้แย้งข้อเท็จจริงดังกล่าว เพียงแต่โต้แย้งว่าผู้ฟ้องคดียื่นเอกสารไม่ถูกต้องในวันเสนอราคาเท่านั้น การที่ผู้ฟ้องคดีแนบเอกสารทะเบียนรถผิดฉบับจึงเป็นเพียงความผิดพลาดเล็กน้อยมิใช่เป็นการเสนอรายละเอียดที่ผิดแผกไปจากเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ และความแตกต่างนั้นไม่มีผลทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันต่อผู้เสนอการรายอื่น เพราะผู้ฟ้องคดีมีขีดความสามารถและความพร้อมด้านเครื่องจักร-เครื่องมือ ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กำหนด เพียงแต่เสนอหลักฐานผิดพลาดเท่านั้น ซึ่งตามข้อ ๕๐ (๑)^{๒๔๑} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และข้อ ๖.๒ ของเอกสารประกวดราคา กำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาพิจารณาผ่านปรนให้ผู้เข้าประกวดราคา โดยไม่ตัดผู้เข้าประกวดการายนั่นออก ซึ่งในกรณีเช่นนี้ คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาอาจสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้เสนอราคาได้ตามข้อ ๕๐ (๑) ของระเบียบดังกล่าวและข้อ ๖.๔ ของเอกสารประกวดราคา แต่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีได้สอบถามข้อเท็จจริงจากผู้ฟ้องคดีและตัดรายชื่อผู้ฟ้องคดีออกทั้งๆ ที่ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด ซึ่งหากคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีชี้แจงก็จะเป็นประโยชน์แก่ทางราชการ ฉะนั้น การที่คณะกรรมการ

^{๒๔๑} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๕๐ คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา มีหน้าที่ดังนี้

(๑) ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคา ใบราคา เอกสารหลักฐานต่างๆ พัสดุดตัวอย่าง แคตตาล็อก หรือแบบรูปและรายการละเอียด แล้วคัดเลือกผู้เสนอราคาที่ต้องตามเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคา

ในกรณีที่ผู้เสนอการรายใดเสนอรายละเอียดแตกต่างไปจากเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาในส่วนที่มีใช้สาระสำคัญ และความแตกต่างนั้นไม่มีผลทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบต่อผู้เสนอการรายอื่นหรือเป็นการผิดพลาดเล็กน้อย ให้พิจารณาผ่านปรนให้ผู้เข้าประกวดราคาโดยไม่ตัดผู้เข้าประกวดการายนั่นออก

ในการพิจารณา คณะกรรมการอาจสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้เสนอการรายใดก็ได้แต่จะให้ผู้เสนอการรายใดเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เสนอไว้แล้วมิได้

พิจารณาผลการประกวดราคามีความเห็นไม่รับราคาของผู้ฟ้องคดีเสนอผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ด้วยเหตุผลว่าผู้ฟ้องคดีเสนอรายละเอียดที่ผิดแผกจากเงื่อนไขของเอกสารประกวดราคาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ จึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่ถูกต้อง และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เห็นฟ้องด้วยความเห็นดังกล่าว จึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่ถูกต้องเช่นกัน ดังนั้น คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ที่ให้รับราคาของบริษัท บ. ซึ่งมีผลเท่ากับเป็นการไม่รับราคาของผู้ฟ้องคดี โดยอาศัยเหตุผลตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เสนอ จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อย่างไรก็ตาม เมื่อโครงการก่อสร้างตามประกาศประกวดราคาที่ได้ดำเนินการลุล่วงไปแล้ว และศาลอาจแก้ไขเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีโดยกำหนดค่าบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๖ ร่วมกันชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี กรณีจึงไม่จำเป็นต้องออกคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ที่ไม่รับราคาของผู้ฟ้องคดีแต่อย่างใด คำฟ้องในข้อหาที่ผู้ฟ้องคดีขอให้ศาลพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ที่ไม่รับราคาของผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีประโยชน์ที่จะพิจารณาพิพากษาต่อไป

สำหรับค่าเสียหายในผลแห่งละเมิดที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๖ ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้น คดีนี้ผู้ฟ้องคดีได้เสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าซื้อแบบประกวดราคา จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท และค่าธรรมเนียมของธนาคารในการออกหนังสือค้ำประกันซองประกวดราคา ๑๔๗,๐๐๐ บาท รวมเป็นจำนวนเงิน ๑๙๗,๐๐๐ บาท ซึ่งถือเป็นค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริงอันเกิดจากการออกคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ต้องรับผิดชอบผู้ฟ้องคดี พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๖ ร่วมกันชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเงินจำนวน ๑๙๗,๐๐๐ บาท และยกฟ้องในข้อหาที่ขอให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ที่ไม่รับราคาของผู้ฟ้องคดี (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๐/๒๕๕๕)

(๓) กรณีผู้เสนอราคาถูกตัดออกจากการประกวดราคาเนื่องจากไม่ผ่านข้อเสนอด้านเทคนิคและข้อเสน่อื่น ๆ ในการประกวดราคาจึงเหมาะก่อสร้างห้องเย็น

ในการพิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคา รวมทั้งข้อเสนอด้านเทคนิคและข้อเสน่อื่น ๆ ของผู้เสนอราคา คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจะต้องถือปฏิบัติตามข้อ ๕๐ (๑) (๒) และข้อ ๕๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยหากผู้เสนอราคาได้เสนอราคาหรือเสนอรายละเอียดแตกต่างไปจากเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาผิดพลาดไป

ในส่วนที่มีใช้สาระสำคัญและไม่มีผลทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบต่อผู้เสนอราคา รายอื่น คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจะต้องสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้เข้าเสนอราคารายนั้นก่อนการพิจารณาเสนอความเห็นต่อผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง หากปรากฏว่าคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาไม่ได้ให้โอกาสแก่ผู้เสนอราคา ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณสมบัติข้างต้นแล้วเสนอความเห็นให้ตัดผู้เสนอราคารายนั้นออกจากการประกวดราคา และผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างมีคำสั่งตามความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาดังกล่าว กรณีเป็นการออกคำสั่งตัดสิทธิผู้เสนอราคาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

สรุปข้อเท็จจริง

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างห้องเย็นจำนวน ๒ แห่ง คือ ห้องเย็นพร้อมอาคารโรงเรือนเก็บทุเรียนและผลไม้ สหกรณ์การเกษตรเมืองจันทร์ จำกัด และห้องเย็นเก็บอาหารทะเลพร้อมติดตั้งอุปกรณ์ครบชุด อาคารใช้สอย พร้อมวางระบบระบายน้ำ ระบบบำบัดน้ำเสีย สหกรณ์การเกษตรสุราษฎร์ธานี จำกัด ปรากฏว่ามีผู้ยื่นซองเสนอราคาจำนวน ๒ ราย คือ ผู้ฟ้องคดี และบริษัท พ. ต่อมา คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านข้อเสนอด้านเทคนิคและข้อเสน่อื่นๆ จึงตัดผู้ฟ้องคดีออกจากการประกวดราคา และต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้พิจารณาให้บริษัท พ. เป็นผู้ชนะการประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าผลการพิจารณาดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงได้นำเรื่องมาร้องทุกข์ขอความเป็นธรรมต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ และต่อมาได้มีการโอนมาเป็นคดีของศาลปกครอง

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

ในการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคและข้อเสน่อื่นๆ ของผู้เข้าเสนอราคารายนั้น คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจะต้องถือปฏิบัติตามข้อ ๕๐ (๑)^{๒๔๒} และ

^{๒๔๒} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๒๔๑ หน้า ๓๐๓

ข้อ ๕๕^{๒๔๓} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงเหตุผลของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ตัดสินให้ผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านข้อเสนอด้านเทคนิคและข้อเสนออื่นๆ ในแต่ละข้อ สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

กรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่า เอกสารที่ระบุความสัมพันธ์และความสมดุลของระบบทำความเย็นทั้งสองแห่งไม่ถูกต้อง เนื่องจากเป็นเพียงรายการสรุปภาระความร้อนของห้องเย็นยังขาดเอกสารประกอบการพิจารณาหรือรายการคำนวณที่ว่าเหตุใดจึงเลือกใช้เครื่องจักรรุ่นนั้นซึ่งไม่เป็นไปตามข้อกำหนด (TOR) ของผู้ถูกฟ้องคดี เห็นว่า ผู้ฟ้องคดีได้ยืนยันว่ามีเอกสารแบบข้อมูลจำเพาะ แคตตาล็อก ซึ่งได้ระบุไว้อย่างชัดเจน และมีการคำนวณความสัมพันธ์กันอย่างดีโดยมีเอกสารสรุปรายการความสัมพันธ์และความสมดุลของระบบทำความเย็น และในการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาก็ไม่ได้ให้ออกาสผู้ฟ้องคดีอธิบายเกี่ยวกับเหตุผลในการกำหนดคุณลักษณะของระบบทำความเย็นดังกล่าว อีกทั้ง ไม่ปรากฏว่าคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาได้โต้แย้งถึงการมีเอกสารดังกล่าวหรือได้สอบถามข้อเท็จจริงจากผู้ฟ้องคดีตามข้อ ๕๐ (๑) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ และเมื่อพิจารณาจากเอกสารหลักฐานที่ปรากฏในสำนวนคดีแล้ว เห็นได้ว่า เอกสารดังกล่าวมีอยู่จริงและมีข้อเท็จจริงตรงกับที่ผู้ฟ้องคดีได้อ้างไว้ ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่อาจรับฟังได้

^{๒๔๓} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๕๕ เพื่อให้เป็นไปตามข้อ ๕๔ ให้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาทำหน้าที่เปิดซองข้อเสนอด้านเทคนิคของผู้เสนอราคาแทนคณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาตามข้อ ๔๙ (๕) และพิจารณาผลการประกวดราคาตามข้อ ๕๔ โดยถือปฏิบัติตามข้อ ๕๐ ในส่วนที่ไม่ขัดกับการดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคและข้อเสนออื่นของผู้เข้าเสนอราคาทุกรายและคัดเลือกเฉพาะรายที่เสนอได้ตรงหรือใกล้เคียงตามมาตรฐานความต้องการของส่วนราชการมากที่สุด ในกรณีจำเป็น จะเรียกผู้เสนอราคามาชี้แจงในรายละเอียดข้อเสนอมุ่งเป็นการเพิ่มเติมข้อหนึ่งข้อใดก็ได้

(๒) เปิดซองราคาเฉพาะรายที่ได้ผ่านการพิจารณาคัดเลือกตาม (๑) แล้วสำหรับรายที่ไม่ผ่านการพิจารณา ให้ส่งคืนซองข้อเสนอด้านราคา และซองข้อเสนอทางการเงิน (ถ้ามี) โดยไม่เปิดซอง

ในการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิค และข้อเสนอทางการเงินในกรณีนี้ ให้ส่วนราชการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค และผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือการจ้างอย่างน้อยด้านละ ๑ คน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาตามวรรคหนึ่งด้วย

ส่วนกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่า การที่ผู้ฟ้องคดีกำหนดค่าอรรถนุญภายนอกห้องเย็นเริ่มต้นที่ ๓๕ องศาเซลเซียส ไม่เหมาะสมกับประเทศไทย นั้น เห็นว่า ตามข้อ ๕๐ (๒)^{๒๔๔} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจะต้องมีหลักเกณฑ์และเหตุผลที่สนับสนุนการพิจารณาให้เห็นชัดเจนว่า การใช้ค่าอรรถนุญภายนอกเท่าไรจึงจะเหมาะสมและเป็นเกณฑ์ในความปลอดภัย เมื่อผู้ฟ้องคดียืนยันว่าเหตุผลที่เลือกใช้ค่าอรรถนุญเริ่มต้นที่ ๓๕ องศาเซลเซียส เนื่องมาจากค่าอรรถนุญเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละเดือนของจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดสุราษฎร์ธานีในหนึ่งปีไม่มีช่วงใดสูงกว่า ๓๕ องศาเซลเซียส ซึ่งหน่วยงานราชการหลายแห่งก็ได้ใช้ค่าอรรถนุญเริ่มต้นที่ ๓๕ องศาเซลเซียส ประกอบกับผู้ถูกฟ้องคดีมิได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับค่าอรรถนุญเริ่มต้นไว้ในเอกสารประกวดราคา นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริงจากการไต่สวนผู้แทนของผู้ถูกฟ้องคดีว่าไม่มีประสบการณ์ในกรณีดังกล่าวมาก่อนและการกำหนดค่าอรรถนุญเริ่มต้นที่ ๓๕ องศาเซลเซียส ก็สามารถผ่านข้อเสนอด้านเทคนิคได้ ดังนั้น ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่อาจรับฟังได้

สำหรับกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้แทนจำหน่ายเครื่องจักรและอะไหล่ แต่เพียงผู้เดียวในประเทศไทย มีอายุการเป็นผู้แทนจำหน่ายช่วงเวลาสั้นเกินไป เกรงว่า จะมีปัญหาในอนาคต นั้น เห็นว่า เป็นเรื่องที่ผู้ถูกฟ้องคดีคาดเดาไปเองและเป็นความเสียหายในอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้น ประกอบกับตามข้อ ๒.๑.๑.๔ ของรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะ การก่อสร้างโรงงานห้องเย็นทั้งสองแห่งไม่ได้กำหนดว่าจะเป็นตัวแทนในระยะเวลาเท่าไร นอกจากนี้ ยังไม่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีมีประวัติที่ไม่ดีในเรื่องดังกล่าว อีกทั้ง ในการเสนอราคา

^{๒๔๔} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๕๐ คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา มีหน้าที่ดังนี้

๑.๑.๑

๑.๑.๑

(๒) พิจารณาคัดเลือกสิ่งของ หรืองานจ้าง หรือคุณสมบัติของผู้เสนอราคาที่ตรวจสอบแล้วตาม (๑) ซึ่งมีคุณภาพและคุณสมบัติเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ แล้วเสนอให้ซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคารายที่คัดเลือกไว้แล้ว ซึ่งเสนอราคาต่ำสุด

ในกรณีที่ผู้เสนอราคาต่ำสุดดังกล่าวไม่ยอมเข้าทำสัญญาหรือข้อตกลงกับส่วนราชการในเวลาที่กำหนดตามเอกสารประกวดราคา ให้คณะกรรมการพิจารณาจากผู้เสนอราคาต่ำรายถัดไปตามลำดับ

ถ้ามีผู้เสนอราคาเท่ากันหลายราย ให้เรียกผู้เสนอราคาดังกล่าวมาขอให้เสนอราคาใหม่พร้อมกัน ด้วยวิธียื่นซองเสนอราคา

ถ้าปรากฏว่าราคาของผู้เสนอราคารายที่คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อหรือจ้างสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง ให้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาดำเนินการตามข้อ ๔๓ โดยอนุโลม

๑.๑.๑

๑.๑.๑

ของผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือคำประกันของธนาคารประกันความเสียหายตามอายุการรับประกันแล้ว ดังนั้น ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่อาจรับฟังได้

กรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่า ผู้ฟ้องคดียื่นซองเอกสารรับรองเกี่ยวกับสถาปนิกของโรงงานที่จังหวัดจันทบุรีไม่ถูกต้อง นั้น เมื่อปรากฏว่าคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาได้มีหนังสือให้ผู้ฟ้องคดีมาชี้แจงข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าว โดยผู้ฟ้องคดีได้พาสถาปนิกของผู้ฟ้องคดีมาชี้แจงข้อเท็จจริงในวันที่กำหนดด้วย แต่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาไม่ได้เรียกให้ผู้ฟ้องคดีชี้แจงตามข้อ ๕๐ (๑) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ ซึ่งความผิดพลาดดังกล่าว (ใบรับรองสถาปนิกของโรงงานผู้ฟ้องคดีที่ออกโดยคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมระบุประเภทสมาชิกและเลขทะเบียนคลาดเคลื่อน) ถือเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้เสนอราคาและเสนอรายละเอียดแตกต่างไปจากเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาผิดพลาดในส่วนที่มีสาระสำคัญและไม่มีผลทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบต่อผู้เสนอราคารายอื่น จึงเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาที่จะต้องสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้ฟ้องคดีตามข้อ ๕๐ (๒) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ แต่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคากลับไม่ให้ผู้ฟ้องคดีได้มีโอกาสชี้แจงข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าว และเมื่อพิจารณาหลักฐานที่สภาสถาปนิกได้ชี้แจงแล้วพบว่า สถาปนิกที่ผู้ฟ้องคดีให้รับรองแบบของห้องเย็นนั้น มีคุณสมบัติครบถ้วนก่อนที่จะมีการยื่นซองประกวดราคา ดังนั้น ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่อาจรับฟังได้

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมา การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งตัดผู้ฟ้องคดีออกจากการประกวดราคา เนื่องจากผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคและข้อเสนออื่นๆ ในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างห้องเย็นทั้งสองแห่งตามความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเมื่อคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาได้ดำเนินการพิจารณาผลการประกวดราคาต่อไปโดยพิจารณาราคาของบริษัท พ. เพียงรายเดียว จึงมีผลให้การพิจารณาผลการประกวดราคาดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายไปด้วย ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีตัดสินการประกวดราคาไปตามผลการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาในการประกวดราคารั้งนี้ จึงทำให้คำสั่งตัดสินการประกวดราคาดังกล่าวเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย พิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งตัดสินการประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดีในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างห้องเย็นทั้งสองแห่ง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๕๕/๒๕๕๓)

๒) การอนุมัติหรือไม่อนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างผู้เสนอราคาที่เสนอราคาผิดไปจากเงื่อนไขของเอกสารประกวดราคาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ และทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบแก่ผู้เสนอราคารายอื่น

(๑) กรณีผู้เสนอราคาต่ำสุดไม่แสดงรายละเอียดค่าแรงงานในใบแจ้งปริมาณงาน

การที่ผู้เสนอราคาไม่แสดงรายละเอียดค่าแรงงานในใบแจ้งปริมาณงานตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคา อันมีผลทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบแก่ผู้เสนอราคารายอื่น ประกอบกับการแสดงรายละเอียดดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบความเป็นไปได้ของราคาค่าก่อสร้างที่ผู้เข้าประกวดราคาเสนอ และเพื่อใช้เปรียบเทียบกับราคากลางและราคาของผู้เสนอราคารายอื่น การแจ้งปริมาณงานดังกล่าวจึงเป็นสาระสำคัญของการประกวดราคา เมื่อผู้เสนอราคาไม่แจ้ง จึงเป็นการปฏิบัติผิดเงื่อนไขในการประกวดราคาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ การที่ผู้มีอำนาจสั่งจ้างไม่สั่งจ้างผู้เสนอราคารายดังกล่าว จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

สรุปข้อเท็จจริง

กรณีที่ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมยื่นซองประกวดราคาจ้างก่อสร้างโครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์บริเวณหาดไม้ขาว ตามประกาศประกวดราคาขององค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาว (ผู้ถูกฟ้องคดี) โดยผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด และคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีความเห็นว่ายอมรับผู้ฟ้องคดี แต่ผู้ถูกฟ้องคดีได้ขอให้บริษัทที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ออกแบบโครงการฯ ตรวจสอบเอกสารเสนอราคาและแผนการปฏิบัติงานของผู้เสนอราคาทั้งหมดที่มีอยู่จำนวน ๖ ราย โดยบริษัทที่ปรึกษารายงานผลการตรวจสอบว่ามีผู้เสนอราคาถูกต้องเพียงรายเดียว สำหรับผู้ฟ้องคดีนั้นมีวัตถุประสงค์ไม่ตรงกับงานที่ประกวดราคา ไม่ได้นำหนังสือรับรองผลงานฉบับจริงมาแสดง ไม่มีวิศวกรสาขาโยธาประจำ ใบเสนอราคาก่อรถข้อความไม่ครบถ้วน และไม่ได้เสนอรายละเอียดค่าแรงงานของงานปลูกต้นไม้ในใบแจ้งปริมาณงานที่เสนอราคา ซึ่งเป็นการผิดเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคา ผู้ถูกฟ้องคดีจึงได้อนุมัติจ้างผู้เสนอราคาที่ยื่นเสนอราคาถูกต้องเพียงรายเดียวดังกล่าวโดยไม่สั่งจ้างผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งอนุมัติจ้างผู้เสนอราคารายอื่นไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นการดำเนินการตามข้อเสนอของบริษัทเอกชนซึ่งไม่ใช่เรื่องของวิชาการช่างมาอ้างเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ชนะการประกวดราคาเป็นการกลั่นแกล้งผู้ฟ้องคดีให้ได้รับความเสียหาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งอนุมัติจ้างดังกล่าว

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อผู้ฟ้องคดีไม่ได้แสดงรายการค่าแรงงานปลูกต้นไม้ในส่วนของการงานปลูกต้นไม้ไว้ในใบแจ้งปริมาณงานของผู้ฟ้องคดี ซึ่งมีผลให้ราคารวมในงานปลูกต้นไม้ของผู้ฟ้องคดีเกิดการได้เปรียบเสียเปรียบแก่ผู้เสนอราคารายอื่น ประกอบกับการที่เอกสารประกวดราคาได้กำหนดให้ผู้เสนอราคาต้องกรอกรายการค่าวัสดุและค่าแรงงานนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ประกวดราคานำปริมาณค่าวัสดุและค่าแรงงานในใบแจ้งปริมาณงานไปใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบความเป็นไปได้ของราคาค่าก่อสร้างที่ผู้เข้าประกวดราคาเสนอไว้ในใบเสนอราคา และเพื่อใช้เปรียบเทียบกับราคากลางและราคาของผู้เข้าประกวดราคารายอื่นๆ ว่าเป็นราคาค่าก่อสร้างที่สมควรหรือไม่ จึงถือได้ว่าใบแจ้งปริมาณงานของผู้เข้าประกวดราคาเป็นเอกสารที่เป็นสาระสำคัญของการประกวดราคาจ้างก่อสร้างโครงการฯ การที่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้แสดงรายการค่าแรงงานปลูกต้นไม้ในส่วนของการงานปลูกต้นไม้ไว้ในใบแจ้งปริมาณงานของผู้ฟ้องคดี จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีปฏิบัติผิดเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคาจ้างในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีไม่อาจพิจารณาผ่อนผันได้ตามข้อกำหนดของเอกสารประกวดราคาจ้าง ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณาแล้วไม่ส่งจ้างผู้ฟ้องคดี แต่ได้อนุมัติส่งจ้างผู้เสนอราคารายอื่นซึ่งเสนอราคาถูกต้องตามเงื่อนไข จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๕๔/๒๕๔๘)

(๒) กรณีผู้เสนอราคาต่ำสุดมีคุณสมบัติด้านเครื่องจักรและด้านเงินทุน ไม่ถูกต้องตามเอกสารประกวดราคา

ในการประกวดราคาจ้าง ผู้ที่มีสิทธิได้รับคัดเลือกให้เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานที่จัดประกวดราคา จะต้องเป็นผู้เสนอเอกสารหลักฐานถูกต้องตามเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคาจ้าง และคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาได้คัดเลือกและเสนอให้หน่วยงานผู้จัดประกวดราคามีคำสั่งจ้างเท่านั้น การที่ผู้ฟ้องคดียื่นซองเสนอราคาโดยแนบเอกสารหลักฐานหนังสือรับรองของบริษัท พ. มีข้อความระบุว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ถือหุ้นและมีกรรมสิทธิ์ในโรงงานผลิตแอสฟัลต์ติดคอนกรีตของบริษัท พ. นั้น แต่ตามบทบัญญัติของมาตรา ๑๐๑๕ และมาตรา ๑๐๙๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ถือหุ้นไม่มีสิทธิในทรัพย์สินของบริษัทแต่อย่างใด เอกสารหนังสือรับรองดังกล่าวของบริษัท พ. จึงไม่ใช่หลักฐานแสดงว่าผู้ฟ้องคดีเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในโรงงานดังกล่าว กรณีถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีเสนอเอกสารหลักฐานไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคาจ้าง และมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามเงื่อนไขที่กำหนด

ในประกาศประกวดราคา ดังนั้น แม้ผู้ฟ้องคดีจะเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่เนื่องจาก มีคุณสมบัติและเอกสารหลักฐานไม่ถูกต้องครบถ้วนตามเงื่อนไขที่กำหนดในประกาศ ประกวดราคา การที่หน่วยงานผู้จัดประกวดราคาไม่อนุมัติสั่งจ้างผู้ฟ้องคดี จึงชอบ ด้วยกฎหมายแล้ว

สรุปข้อเท็จจริง

ผู้ฟ้องคดีได้เข้ายื่นซองเสนอราคาตามประกาศประกวดราคาของเทศบาล นครเชียงใหม่ (ผู้ถูกฟ้องคดี) เพื่อทำสัญญาจ้างเหมาปรับปรุงผิวจราจรถนนภายในตัวเมือง เชียงใหม่ โดยเอกสารแนบท้ายประกาศประกวดราคาดังกล่าว กำหนดให้ผู้เสนอราคาต้องเสนอ เอกสารหลักฐานแนบมาพร้อมกับซองประกวดราคาดังนี้ ข้อ ๓.๑๐ หลักฐานการเป็นเจ้าของ โรงงาน PLANT ASPHALT และข้อ ๑๓ ข้อกำหนดด้านเครื่องจักรและด้านเงินทุน กำหนดให้มี PLANT ASPHALT ขนาด ๑๑๐ ตัน ต่อชั่วโมง โดยต้องเป็น PLANT ของตนเองที่มีสถานที่ ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ และต้องแสดงหลักฐานกรรมสิทธิ์ในวันยื่นซอง ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้แนบ เอกสารจำนวน ๔ รายการ ได้แก่ (๑) หนังสือรับรองของบริษัท พ. จำกัด ซึ่งมีข้อความรับรองว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ถือหุ้นและมีกรรมสิทธิ์ในโรงงานผลิตแอสฟัลท์ติกคอนกรีตของบริษัท พ. จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ และบริษัท พ. จำกัด ขอรับผิดชอบและเข้าร่วมผูกพันตนหรือรับผิด อย่างไม่หลอหลวมในการที่ผู้ฟ้องคดีเข้ายื่นซองประกวดราคากับผู้ถูกฟ้องคดี และเข้าทำสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดีเสมือนเป็นผู้ได้เข้าประกวดราคาและทำสัญญากับทางราชการด้วยตนเอง (๒) คำชี้แจงของวิศวกรประจำโรงงานผลิตแอสฟัลท์ติกคอนกรีตของบริษัท พ. จำกัด ซึ่งชี้แจงว่า โรงงานมีกำลังการผลิต ๑๒๐ ตันต่อชั่วโมง (๓) สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นบริษัท พ. จำกัด โดยผู้ฟ้องคดีมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นจำนวน ๑,๕๐๐ หุ้น และ (๔) สำเนาใบอนุญาตประกอบกิจการ โรงงานดังกล่าวพร้อมใบเสนอราคา แต่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาพิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ฟ้องคดีมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามเงื่อนไข เนื่องจากผู้ฟ้องคดีเป็นเพียงผู้ถือหุ้นใน บริษัทดังกล่าว มิได้เป็นเจ้าของ PLANT ASPHALT แต่อย่างใด คณะกรรมการพิจารณาผลการ ประกวดราคาจึงเสนอความเห็นต่อผู้ถูกฟ้องคดีว่า ควรยกเลิกการประกาศประกวดราคาและ ประกาศประกวดราคาใหม่ หรือเรียกผู้เสนอราคารายที่ถูกต้องและต่ำสุดมาต่อรองราคา ที่เหมาะสมต่อไป ผู้ถูกฟ้องคดีจึงเรียกให้บริษัท อ. จำกัด มาทำการต่อรองราคา และทำสัญญาจ้าง กับบริษัท อ. จำกัด ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่คัดเลือกผู้ฟ้องคดีเป็นคู่สัญญา เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายต้องเสียค่าใช้จ่าย ในการเตรียมการเสนอราคา จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ยกเลิก สัญญาจ้างดังกล่าวและให้ผู้ฟ้องคดีเข้าเป็นคู่สัญญาแทน

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่คัดเลือกผู้ฟ้องคดีเป็นคู่สัญญา เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายต้องเสียค่าใช้จ่าย ในการเตรียมการเสนอราคา ทั้งที่ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีคุณสมบัติถูกต้องตามเอกสารประกวดราคาจ้าง และเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด คดีนี้จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครอง กระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครอง อันเกิดจากคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองฯ ซึ่งตามข้อ ๔๓ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการ บริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดว่า คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา มีหน้าที่ดังนี้ (๑) ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคา ใบเสนอราคา เอกสารหลักฐานต่างๆ พัสตุด่วนอย่าง แคตตาล็อก หรือแบบรูปและรายการละเอียด แล้วคัดเลือกผู้เสนอราคาที่ต้อง ตามเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคา ... (๒) พิจารณาคัดเลือกสิ่งของหรืองานจ้าง หรือคุณสมบัติ ของผู้เสนอราคาที่ตรวจสอบแล้วตาม (๑) ซึ่งมีคุณภาพและคุณสมบัติเป็นประโยชน์ต่อหน่วยการ บริหารราชการส่วนท้องถิ่น แล้วเสนอให้ซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคารายที่คัดเลือกไว้แล้ว ซึ่งเสนอราคาต่ำสุด และตามข้อ ๔๔ ของระเบียบเดียวกันกำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการพิจารณา ผลการประกวดราคาได้พิจารณาตามข้อ ๔๓ (๑) แล้วปรากฏว่ามีผู้เสนอราคารายเดียวหรือมี ผู้เสนอราคาหลายรายแต่ถูกต้องตรงตามรายการละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสาร ประกวดราคาเพียงรายเดียว โดยปกติให้เสนอผู้สั่งซื้อหรือส่งจ้างยกเลิกการประกวดราคา ครั้งนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเห็นว่ามีเหตุผลสมควรที่จะ ดำเนินการต่อไปโดยไม่ต้องยกเลิกการประกวดราคาก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๔๓ (๒) โดยอนุโลม ดังนั้น ผู้มีสิทธิได้รับเลือกเป็นคู่สัญญาจะต้องเป็นผู้ที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา ได้คัดเลือกและเสนอให้ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งจ้างเท่านั้น การที่ผู้ฟ้องคดียื่นซองเสนอราคาโดยแนบ เอกสารหลักฐานหนังสือรับรองของบริษัท พ. จำกัด มีข้อความระบุว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ถือหุ้นและมีกรรมสิทธิในโรงงานผลิตแอสฟัลต์ติดคอนกรีตของบริษัท พ. จำกัด นั้น เห็นว่า ประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๑๕ กำหนดให้บริษัทเมื่อได้จดทะเบียนแล้ว จัดว่าเป็นนิติบุคคล ต่างหากจากผู้ถือหุ้นทั้งหลาย และผู้ถือหุ้นนั้นมีความเกี่ยวพันกับบริษัทในแง่ความรับผิดชอบ ในมูลค่าหุ้นที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือตามมาตรา ๑๐๙๖ แห่งประมวลกฎหมาย ดังกล่าว และมีสิทธิต่อบริษัทในเรื่องการเข้าประชุมและออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมผู้ถือหุ้น การตรวจสอบสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น การเรียกให้ส่งมอบสำเนาสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น รวมทั้ง การขอเปลี่ยนใบหุ้นชนิดที่ออกให้แก่ผู้ถือเป็นใบหุ้นชนิดระบุชื่อเท่านั้น ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติ แห่งประมวลกฎหมายดังกล่าว ผู้ถือหุ้นไม่มีสิทธิในทรัพย์สินของบริษัทแต่อย่างใด เอกสาร

หนังสือรับรองดังกล่าวของบริษัท พ. จำกัด จึงไม่ใช่หลักฐานแสดงว่าผู้ฟ้องคดีเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในโรงงาน PLANT ASPHALT ดังกล่าว นอกจากนี้ ไม่ปรากฏพยานหลักฐานอื่นที่แสดงให้เห็นว่าผู้ฟ้องคดีในฐานะผู้ถือหุ้น เป็นผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในโรงงาน PLANT ASPHALT ของบริษัท พ. จำกัด อย่างไร จำนวนหุ้นที่ผู้ฟ้องคดีถืออยู่ในบริษัทดังกล่าว ไม่ว่าจะมีเท่าใด ก็ไม่มีผลต่อกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของบริษัทดังกล่าว จึงถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีเสนอเอกสารหลักฐานไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคาข้างดังกล่าว และมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามเงื่อนไขที่กำหนดในประกาศประกวดราคา โดยเป็นการเสนอรายละเอียดแตกต่างไปจากเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ และความแตกต่างนั้น มีผลทำให้เกิดการโต้แย้งเปรียบเทียบกับผู้เสนอราคารายอื่นตามข้อ ๔๓ (๑) ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น การที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีมีคุณสมบัติและเอกสารหลักฐานไม่ถูกต้องครบถ้วนตามเงื่อนไขที่กำหนดในประกาศประกวดราคา จึงไม่คัดเลือกผู้ฟ้องคดี เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีไม่อนุญาติสั่งจ้างผู้ฟ้องคดีตามข้อเสนอดังกล่าว จึงชอบด้วยระเบียบดังกล่าวแล้ว และไม่เป็นการละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี จึงพิพากษาให้ยกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๘๐/๒๕๕๒)

(๓) กรณีผู้เสนอราคาต่ำสุดเสนอเอกสารการทดสอบและเอกสารรับรองผลการดัดแปลงและทดสอบผลิตภัณฑ์ไม่ถูกต้องตามประกาศประกวดราคา

กรณีที่ปรากฏว่าเอกสารรายงานผลการทดสอบและเอกสารรับรองผลการดัดแปลงและรับรองผลการทดสอบผลิตภัณฑ์ที่ผู้ฟ้องคดีนำมาแสดงมีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้รับรองเอกสารการทดสอบและความน่าเชื่อถือ หน่วยงานทางปกครองที่ดำเนินการประกวดราคาจึงให้ผู้ฟ้องคดีจัดส่งเอกสารการทดสอบมาให้พิจารณาใหม่ แต่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีมิได้จัดส่งเอกสารที่มีการรับรองว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานจากสถาบันที่น่าเชื่อถือและยืนยันว่าผลิตภัณฑ์ได้มาตรฐานตามเงื่อนไขของประกาศประกวดราคา ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ผู้ฟ้องคดีเสนอไม่ถูกต้องตามประกาศประกวดราคา ดังนั้น การที่หน่วยงานทางปกครองมีมติให้เพิกถอนมติเดิมที่อนุญาติให้จัดซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด และอนุญาติให้จัดซื้อผลิตภัณฑ์จากผู้เสนอราคารายอื่นซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนและเสนอราคาต่ำเป็นลำดับสอง จึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย

สรุปข้อเท็จจริง

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ได้ออกประกาศประกวดราคาซื้อรถบรรทุกขนาด ๔ ตัน ๖ ล้อ ติดตั้งเครนกระเช้า โดยเอกสารประกวดราคากำหนดเงื่อนไขคุณสมบัติของเครนกระเช้าว่าต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน ANSI A ๙๒.๒ โดยต้องจัดส่ง Type Test Report หรือ Test Certificate ประกอบและการทำงานของ Upper Boom และ Lower Boom มีมุมการทำงานที่ ๐ องศา ถึง ๘๐ องศา และ -๒๐ องศา ถึง ๗๕ องศา ผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมการประกวดราคาและเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด โดยได้เสนอเครนกระเช้ายี่ห้อ Telelect รุ่น TL ๓๖ PI ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ดัดแปลงมาจากรุ่นมาตรฐาน Telelect รุ่น TL ๓๖ P โดยดัดแปลงมุมการทำงานของ Upper Boom และ Lower Boom ให้สามารถกางออกได้มากขึ้น และสามารถก้มและเงยได้ตามมุมที่กำหนดไว้ในเงื่อนไขของประกาศประกวดราคา และได้ส่งเอกสารการทดสอบ (Type Test Report) และเอกสารรับรองผลการทดสอบ (Test Certificate) ที่ออกโดยสถาบัน John A. Bramston & Associates ซึ่งเป็น Third Party ของประเทศอังกฤษ ที่รับรองการดัดแปลงมุมการทำงานของ Boom และรับรองผลการทดสอบว่าเป็นไปตามมาตรฐาน ANSI A ๙๒.๒ และในรายงานผลการทดสอบดังกล่าวระบุด้วยว่า ผลิตภัณฑ์รุ่น Telelect รุ่น TL ๓๖ PI เคยจำหน่ายไปยังประเทศเม็กซิโก โดยบริษัท E. เป็นตัวแทนจำหน่าย และคณะกรรมการบริหารของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีมติอนุมัติให้จัดซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้ฟ้องคดี แต่ในระหว่างรอลงนามในหนังสือสั่งซื้อ ผู้เข้าประกวดราคารายอื่นร้องเรียนว่าชุดกระเช้า Telelect รุ่น TL ๓๖ PI ที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าเคยจำหน่ายไปยังประเทศเม็กซิโก ไม่ใช่รุ่นเดียวกับที่ผู้ฟ้องคดีเสนอราคา และผู้รับรองและออกเอกสารผลการทดสอบเครนกระเช้าไม่มีคุณสมบัติในการออกเอกสารรับรองได้ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอให้กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า บริษัท E. ซึ่งเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ขายไปยังประเทศเม็กซิโก เป็นผลิตภัณฑ์ Telelect รุ่น TL ๓๖ P มิใช่รุ่น Telelect รุ่น TL ๓๖ PI ตามที่ผู้ฟ้องคดีเสนอราคา และได้ตรวจสอบสถาบันที่รับรองผลการทดสอบการดัดแปลงผลิตภัณฑ์ที่ผู้ฟ้องคดีเสนอราคาในเอกสารแจ้งว่า Mr. John A. Bramston เป็นผู้รับรองผลการทดสอบการดัดแปลงผลิตภัณฑ์ เป็นวิศวกรเครื่องกล และเป็นสมาชิกของ Institute of Mechanical Engineers ในประเทศอังกฤษ ซึ่งหน่วยงานรับจดทะเบียนนิติบุคคลของประเทศอังกฤษ (Company House) แจ้งว่าสถาบัน John A. Bramston & Associates ไม่ได้จดทะเบียนกับ Company House ต่อมา คณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) เห็นว่า เอกสารรายงานผลการทดสอบและเอกสารรับรองผลการดัดแปลงและรับรองผลการทดสอบผลิตภัณฑ์ที่ผู้ฟ้องคดีนำมาแสดงขาดความน่าเชื่อถือว่าได้มีการทดสอบจริงและการออกคำรับรองมีความถูกต้อง จึงมีมติให้เพิกถอนมติเดิมที่อนุมัติให้จัดซื้อรถยนต์จากผู้ฟ้องคดี และผู้ถูกฟ้องคดี

ที่ ๑ ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบ และให้ผู้ฟ้องคดีส่งเอกสารการทดสอบมาให้พิจารณาใหม่ ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีส่งเอกสารเกี่ยวกับการทดสอบด้านไฟฟ้าและการใช้งานโดยทั่วไป ไม่มี Type Test Report หรือ Test Certificate จากสถาบันใดที่สามารถยืนยันว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ผ่านมาตรฐาน ANSI A ๙๒.๒ แต่อย่างใด คณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (ผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ๒) จึงมีมติอนุมัติให้จัดซื้อรถยนต์ติดตั้งเครนกระเช้าจากบริษัท ต. ซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วน และเสนอราคาต่ำเป็นลำดับสอง ผู้ฟ้องคดีเห็นว่ามติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดังกล่าวไม่ชอบด้วย กฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่อนุมัติให้จัดซื้อรถยนต์ติดตั้งเครนกระเช้าจากบริษัท ต. และเพิกถอนมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าเอกสารรายงานผลการทดสอบและเอกสารรับรอง ผลการดัดแปลงและรับรองผลการทดสอบผลิตภัณฑ์ที่ผู้ฟ้องคดีนำมาแสดงมีปัญหาเกี่ยวกับ คุณสมบัติของผู้รับรองเอกสารการทดสอบและความน่าเชื่อถือ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงยกเลิก การอนุมัติให้จัดซื้อ และให้ผู้ฟ้องคดีจัดส่งเอกสารการทดสอบมาให้พิจารณาใหม่ แต่ปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีส่งเอกสารเป็นเพียงการทดสอบด้านไฟฟ้าและการใช้งานทั่วไป ไม่มีการรับรองว่าเป็น ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน ANSI A ๙๒.๒ จากสถาบันที่น่าเชื่อถือและยืนยันว่าผลิตภัณฑ์ ได้มาตรฐาน ANSI A ๙๒.๒ ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ผู้ฟ้องคดีเสนอราคาขาดความน่าเชื่อถือว่ามี คุณภาพและได้มาตรฐานตามเงื่อนไขของประกาศประกวดราคา ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ผู้ฟ้องคดี เสนอราคาไม่ถูกต้องตามประกาศประกวดราคา การที่ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ว่าได้เสนอราคา เครนกระเช้ายี่ห้อ Telelect รุ่น TL ๓๖ PI ซึ่งเป็นรุ่นที่ปรับปรุงจากรุ่น Telelect รุ่น TL ๓๖ P ที่มีมาตรฐาน ANSI A ๙๒.๒ และตามประกาศประกวดราคาไม่ได้กำหนดให้มีเอกสารรับรอง ผลการทดสอบ ผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการตามประกาศประกวดราคาแล้วนั้น จึงไม่อาจรับฟังได้ และแม้ว่าเงื่อนไขการประกวดราคามีได้กำหนดเรื่องการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เสนอราคา แต่เมื่อ ผลการตรวจสอบปรากฏว่าผลิตภัณฑ์ที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าเคยจำหน่ายมาก่อนแต่มีใช้รุ่นเดียวกัน กับรุ่นที่ผู้ฟ้องคดีเสนอเข้าประกวดราคา ทำให้เอกสารรายงานผลการทดสอบและเอกสาร รับรองผลการดัดแปลงและรับรองผลการทดสอบผลิตภัณฑ์ที่ผู้ฟ้องคดีนำมาแสดงจึงขาด ความน่าเชื่อถือว่าได้มีการทดสอบจริงและการออกคำรับรองมีความถูกต้อง และเมื่อข้อ ๕๔ (๒) วรรคสอง ของข้อบังคับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ว่าด้วยการซื้อ พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดว่า ในกรณีที่พัสดุไม่อยู่ในหลักเกณฑ์และคุณภาพตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต้องการถ้าเห็นสมควรให้ คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาขอซื้อจากผู้เสนอราคาถัดไป ประกอบกับข้อ ๑๕ ของเงื่อนไขการประกวดราคา กำหนดว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ สงวนไว้ซึ่งสิทธิที่จะไม่รับราคาต่ำสุด หรือราคาหนึ่งราคาใด หรือราคาที่เสนอทั้งหมดก็ได้ โดยคำนึงถึงประโยชน์หรือความเสียหาย

ที่อาจจะเกิดขึ้นของผู้ผูกฟองคืดที่ ๑ หรือกฎหมายใดๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ การที่คณะกรรมการบริหารของผู้ผูกฟองคืดที่ ๑ มีมติให้เพิกถอนมติเดิมที่อนุมัติให้จัดซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้ผูกคืดเป็นไม้อ่อนุมัติให้จัดซื้ออรรถบรรทุกติดตั้งเครนกระเช้าจากผู้ผูกคืด ผู้เสนอราคาต่ำสุดจึงชอบด้วยกฎหมาย และเมื่อบริษัท ต. ได้เสนออรรถบรรทุกติดตั้งเครนกระเช้ายี่ห้อ Versalift รุ่น SST ๓๗ ESH ผู้เสนอราคาต่ำสุดลำดับที่สอง ได้เสนอราคาผลิตภัณฑ์ที่ดัดแปลงมุกการทำงานจาก Boom จากรุ่นมาตรฐาน และได้รับรองว่าเป็นผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐาน ANSI A ๙๒.๒ จากสถาบัน TUV ของประเทศสหรัฐอเมริกา จึงถูกต้องตามเงื่อนไขประกาศประกวดราคามติของผู้ผูกฟองคืดที่ ๒ ที่อนุมัติให้จัดซื้อจากบริษัท ต. จึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายพิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๔/๒๕๕๖)

(๔) กรณีผู้เสนอราคาต่ำสุดยื่นหนังสือรับรองผลงานซึ่งเป็นงานก่อสร้างคนละประเภทกับประกาศประกวดราคา

เมื่อประกาศประกวดราคาต้องการได้ผู้รับจ้างที่เคยมีผลงานก่อสร้างระบบประปาผิวดินขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นงานพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค อันมีลักษณะเป็นงานก่อสร้างระบบประปาที่มีกระบวนการนำน้ำจากแหล่งน้ำผิวดินมาผ่านขั้นตอนการปรับปรุงคุณภาพน้ำ แต่ผู้ผูกคืดซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดได้ยื่นผลงานก่อสร้างฝายทดน้ำคอนกรีตเสริมเหล็กและระบบท่อส่งน้ำพร้อมอาคารประกอบระบบท่อส่งน้ำ อันเป็นงานพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และมีลักษณะงานก่อสร้างเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กวางแนวลำน้ำเพื่อยกระดับน้ำเข้าสู่ระบบส่งน้ำซึ่งตามหลักวิชาการทางช่างแล้ว งานทั้งสองประเภทดังกล่าวมีกระบวนการที่นำมาใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการและประชาชนที่แตกต่างกัน การที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาพิจารณาแล้วเห็นว่าผลงานที่ผู้ผูกคืดเสนอดังกล่าวมีรายละเอียดแตกต่างไปจากเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญผู้ผูกคืดจึงมีคุณสมบัติไม่ถูกต้องและไม่อาจพิจารณาราคาของผู้ผูกคืดได้ จึงเป็นการกระทำโดยชอบด้วยข้อ ๕๐ วรรคหนึ่ง (๑) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว

สรุปข้อเท็จจริง

กรมทรัพยากรน้ำ (ผู้ผูกฟองคืด) โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๗ ได้ประกาศประกวดราคาจ้างสองฉบับ ได้แก่ ประกาศประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างระบบประปาผิวดินขนาดใหญ่ หมู่ที่ ๒ บ้านท่าแร่ ตำบลดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี และ

ประกาศประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างระบบประปาผิวดินขนาดใหญ่ หมู่ที่ ๑ บ้านช่อง ตำบล ห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี โดยข้อ ๒.๕ ของเอกสารประกวดราคา ทั้งสองโครงการดังกล่าวกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาว่า ผู้เสนอราคาต้องเป็นนิติบุคคลและมีผลงานประเภทเดียวกันกับงานที่ประกวดราคาหรือก่อสร้างระบบประปาที่มีหอถังสูงคอนกรีตเสริมเหล็ก ในวงเงินไม่น้อยกว่าสัญญาละ ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท ในสัญญาเดียว และเป็นผลงานที่เป็นคู่สัญญาโดยตรงกับส่วนราชการ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานเอกชนที่สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๗ เชื่อถือ โดยมีหนังสือรับรองผลงานจากหน่วยงานคู่สัญญาพร้อมสำเนาสัญญาจ้างซึ่งรับรองสำเนาถูกต้อง ผู้ฟ้องคดีได้ซื้อเอกสารประกวดราคาและเข้าร่วมเสนอราคาทั้งสองโครงการ โดยเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดทั้งสองโครงการเป็นเงินโครงการละ ๒,๘๕๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นหนังสือรับรองผลงานของกรมชลประทานที่รับรองว่าผู้ฟ้องคดีได้รับจ้างเหมาก่อสร้างฝายทดน้ำคอนกรีตเสริมเหล็กและระบบท่อส่งน้ำพร้อมอาคารประกอบระบบท่อส่งน้ำเป็นราคารวมทั้งสิ้น ๑๓,๒๕๙,๔๐๐ บาท แต่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาพิจารณาแล้วเห็นว่า หนังสือรับรองผลงานของผู้ฟ้องคดีไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขข้อ ๒.๕ ของเอกสารประกวดราคา จึงไม่อาจพิจารณาราคาที่ผู้ฟ้องคดีเสนอได้แม้ว่าจะเป็นราคาที่ต่ำสุดก็ตาม และได้พิจารณาผู้เสนอราคาที่ปฏิบัติถูกต้องตามรายละเอียดและเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคา แล้วมีมติให้ว่าจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัด ท. และห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างระบบประปาผิวดินขนาดใหญ่ทั้งสองโครงการ ตามลำดับ ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาดังกล่าว จึงได้อุทธรณ์ต่อผู้ถูกฟ้องคดีเพื่อขอให้พิจารณาให้ผู้ฟ้องคดีได้เข้าทำสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดีต่อไป แต่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งยืนยันผลการพิจารณาเดิมให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ไม่รับพิจารณาราคาของผู้ฟ้องคดี และให้ผู้ฟ้องคดีได้รับการพิจารณาเข้าทำสัญญาทั้งสองโครงการต่อไป

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีส่งผลงานคนละประเภทกับที่เงื่อนไขข้อ ๒.๕ ของเอกสารประกวดราคาของทั้งสองโครงการพิพาทกำหนดไว้ จึงเป็นกรณีที่ทำให้การเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีมีรายละเอียดแตกต่างไปจากเงื่อนไขที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดในเอกสารประกวดราคาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ เนื่องจากผลงานก่อสร้างฝายทดน้ำคอนกรีตเสริมเหล็กและระบบท่อส่งน้ำพร้อมอาคารประกอบระบบท่อส่งน้ำ เป็นงานพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร มีลักษณะงานก่อสร้างเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กขวางแนวลำน้ำเพื่อยกระดับน้ำเข้าสู่ระบบส่งน้ำ ส่วนงานก่อสร้างระบบประปาผิวดินขนาดใหญ่ เป็นงานพัฒนาน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภค อันมีลักษณะงานก่อสร้างระบบประปาที่มีกระบวนการนำน้ำจากแหล่งน้ำผิวดินมาผ่านขั้นตอน

การปรับปรุงคุณภาพน้ำ โดยการทำให้น้ำดิบตกตะกอนด้วยกระบวนการทางเคมี จากนั้นจะไหลเข้าสู่การกรอง ไหลเข้าสู่ถัง เป็นกระบวนการที่อาศัยหลักการของแรงโน้มถ่วงของโลก เมื่อทำการฆ่าเชื้อโรคด้วยสารละลายคลอรีนแล้วสูบน้ำประปาจากถังด้วยเครื่องสูบน้ำขึ้นหอถัง จากนั้นจึงจ่ายประปาจากหอถังเข้าสู่ท่อจ่ายน้ำประปาเพื่อจ่ายให้แก่ประชาชน จึงเห็นได้ว่างานทั้งสองลักษณะมีหลักวิชาการที่มีกระบวนการที่นำมาใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการและประชาชนที่แตกต่างกัน การที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาพิจารณาแล้วเห็นว่าผลงานการก่อสร้างของผู้ฟ้องคดีผิดเงื่อนไขตามข้อ ๒.๕ ของเอกสารประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีจึงมีคุณสมบัติไม่ถูกต้องและไม่อาจรับพิจารณาราคาของผู้ฟ้องคดีได้ จึงเป็นไปโดยชอบตามข้อ ๕๐ วรรคหนึ่ง (๑) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว

นอกจากนี้ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีโดยสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๗ ได้ประกาศประกวดราคาจ้างทั้งสองฉบับโดยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวประกวดราคาในเว็บไซต์ และทางวิทยุกระจายเสียงให้แก่ผู้สนใจได้ทราบทั่วไป ซึ่งในการประกาศประกวดราคาดังกล่าวก็ได้กำหนดเงื่อนไขข้อ ๒.๕ ข้างต้น เอาไว้แล้ว เนื่องจากเป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีหน้าที่จะต้องกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาให้เป็นไปตามที่ข้อ ๓๐ วรรคหนึ่ง^{๒๔๕} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดไว้ ดังนั้น จึงมิใช่กรณีเป็นการกีดกัน และผู้ถูกฟ้องคดีได้เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมแล้ว พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๗๗/๒๕๕๔)

๓) การอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างผู้เสนอราคาที่ยื่นเอกสารหลักฐานโดยถูกต้องตามเงื่อนไขการประกวดราคา

- กรณีผู้เสนอราคาต่ำสุดยื่นหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล โดยถูกต้องตามเงื่อนไขการประกวดราคา

กรณีที่เอกสารประกวดราคากำหนดให้ผู้เสนอราคาต้องยื่นหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลปัจจุบันพร้อมกับซองเสนอราคานั้น คำว่าปัจจุบันย่อมหมายถึงปีที่มีการประกาศประกวดราคา ซึ่งปกติแล้วจะเป็นปีเดียวกับปีที่ยื่นซองเสนอราคา แต่ในกรณีที่มีระยะเวลาคาบเกี่ยวกัน เช่น มีการประกาศประกวดราคาเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๔ และกำหนดวันยื่นซองเสนอราคาในวันที่ ๓๐ มกราคม

^{๒๔๕} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๒๑๒ หน้า ๒๕๑

๒๕๔๕ เช่นนี้ ปัจจุบันย่อมหมายถึงระยะเวลาคาบเกี่ยวตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ จนถึงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๕ มิใช่เฉพาะปี ๒๕๔๔ เท่านั้น

สรุปข้อเท็จจริง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างปรับปรุงโรงฝึกกีฬาในร่ม สนามกีฬาจังหวัดระนอง ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๔ โดยกำหนดยื่นซองประกวดราคาในวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๕ และกำหนดในข้อ ๓.๑ ของเอกสารประกวดราคาจ้างว่า ผู้เสนอราคาจะต้องเสนอสำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนหุ้นส่วนหรือบริษัทปัจจุบันแนบมาพร้อมกับซองเสนอราคา ผู้ฟ้องคดีซึ่งได้เข้าร่วมเสนอราคาและเสนอราคาต่ำเป็นอันดับสองเห็นว่า การพิจารณาผลการประกวดราคาให้บริษัทผู้เสนอราคารายอื่นซึ่งเสนอราคาต่ำสุดเป็นผู้ชนะการประกวดราคาไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากบริษัทผู้ชนะการประกวดราคามีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามเอกสารประกวดราคาโดยยื่นหนังสือรับรองการจดทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทที่นายทะเบียนจังหวัดออกให้เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นเอกสารในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ไม่ใช่เอกสารในปัจจุบันที่มีการประกวดราคา การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทำสัญญาจ้างกับบริษัทดังกล่าวจึงเป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้สัญญาจ้างดังกล่าวตกเป็นโมฆะและให้คู่กรณีกลับคืนฐานะเดิมและผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

แม้ข้อ ๓.๑ ของเอกสารประกวดราคาจ้างจะมีได้ระบุว่า ปัจจุบัน หมายถึงปีใดก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้รับจ้างตามเอกสารประกวดราคาจ้างเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีมีเจตนาต้องการคัดเลือกให้ได้ผู้เสนอราคาที่เป็นนิติบุคคลซึ่งเป็นห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่มีประสบการณ์และผลงานที่เกี่ยวกับงานรับจ้างเป็นอย่างดี ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดให้ผู้เสนอราคาจะต้องยื่นหนังสือรับรองการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัทปัจจุบันแนบไปกับซองเสนอราคาก็เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบเรื่องคุณสมบัติและสถานะของผู้เสนอราคาว่ายังเป็นห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่ เพื่อป้องกันไม่ให้ทางราชการต้องเสียเปรียบ ฉะนั้น คำว่า ปัจจุบัน ตามข้อ ๓.๑ ของเอกสารประกวดราคาจึงย่อมเข้าใจได้ว่า คือ ปีที่มีการประกาศประกวดราคานั้นเอง ซึ่งปกติแล้วจะเป็นปีเดียวกันกับปีที่ยื่นซองเสนอราคา เพราะการกำหนดวันยื่นซองเสนอราคาถือว่าเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการประกวดราคาที่ต้องกระทำไปพร้อมกันในปีนั้นอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีได้ประกาศประกวดราคาจ้างดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๔ ทำให้ต้องกำหนดวันยื่นซองเสนอราคาไปในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ คือ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๕ เช่นนี้ จึงเห็นว่า ปัจจุบัน ในกรณีนี้หมายถึงระยะเวลาคาบเกี่ยวตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ จนถึงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๕ มิใช่เฉพาะ

ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เท่านั้น ดังนั้น แม้ว่าข้อ ๓.๑ ข้างต้นจะมีได้ระบุว่า ปีปัจจุบันคือปีใดก็ตาม ผู้เสนอราคาก็จะต้องยื่นหนังสือรับรองการจดทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทในปีเดียวกับปีที่มีการยื่นของเสนอราคานั้นเอง เมื่อบริษัทผู้ชนะการประกวดราคา เสนอสำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทที่นายทะเบียนจังหวัดระนองออกให้เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ จึงถือว่าเป็นการยื่นเอกสารหลักฐานภายในขั้นตอนของการประกาศประกวดราคา ต่อเนื่องติดต่อกันมาจนถึงขั้นตอนการยื่นของเสนอราคา ซึ่งเป็นเวลาคาบเกี่ยวระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และ พ.ศ. ๒๕๔๕ ถูกต้องตามประกาศประกวดราคาลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๔ แล้ว การที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้อนุมัติสั่งจ้างบริษัทผู้เสนอราคารายดังกล่าวซึ่งเป็นผู้มีคุณสมบัติและเสนอราคาต่ำสุดให้เป็นผู้รับจ้างโครงการดังกล่าวจึงชอบด้วยกฎหมาย กรณีไม่เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ฟ้องคดี พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๔๙/๒๕๕๑)

๕. ข้อพิพาทในขั้นตอนการยกเลิกการจัดซื้อหรือจัดจ้าง

สำหรับขั้นตอนนี้ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นกรณีฟ้องว่า คำสั่งยกเลิกการจัดซื้อหรือจัดจ้างของส่วนราชการไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว โดยอาจขอให้ส่วนราชการชดเชยค่าเสียหายจากการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๕.๑ การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา

๑) การยกเลิกการสอบราคาในกรณีที่มีผู้เสนอราคารายเดียวหรือมีผู้เสนอราคาหลายรายแต่ถูกต้องตรงตามรายการละเอียดและเงื่อนไขในเอกสารสอบราคาเพียงรายเดียว

การที่คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาเสนอความเห็นสมควรสั่งจ้างผู้เสนอราคารายใด แต่เทศบาลเมืองปัตตานีซึ่งมีอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้างเห็นสมควรยกเลิกการสอบราคานั้น จะต้องมิเหตุผลเพียงพอว่าคณะกรรมการเปิดซองสอบราคามีความเห็นไม่ชอบอย่างไร เมื่อเทศบาลเมืองปัตตานีมีเหตุผลเพียงว่าเป็นเพราะมีผู้ยื่นของสอบราคาเพียงรายเดียวทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบราคาได้ หากเปิดให้สอบราคาใหม่อาจได้ราคาที่ต่ำกว่านั้น เป็นการขัดต่อหลักเกณฑ์ในการจัดซื้อจัดจ้าง

โดยวิธีสอบราคาในข้อ ๓๕ (๔)^{๒๔๖} และข้อ ๓๖^{๒๔๗} ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งไม่ได้ กำหนดให้ยกเลิกการสอบราคาด้วยเหตุดังกล่าวได้ นอกจากนี้ การที่ต่อมาเทศบาล เมืองปัตตานีได้มีคำสั่งจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ โดยอนุมัติจ้างผู้รับเหมารายใหม่ ซึ่งเสนอ ราคาที่ต่ำกว่าผู้ฟ้องคดีเพียง ๘๐๐ บาท จึงเป็นการดำเนินการที่ขัดกับเหตุผลในการ ยกเลิกการสอบราคาข้างต้น คำสั่งยกเลิกการสอบราคาของเทศบาลเมืองปัตตานี จึงไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

สรุปข้อเท็จจริง

เทศบาลเมืองปัตตานี (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศสอบราคาจ้างเหมาก่อสร้าง คูระบายน้ำ โดยมีผู้ซื้อเอกสารสอบราคา ๓ ราย แต่มีผู้ฟ้องคดียื่นเสนอราคาเพียงรายเดียว โดยเสนอราคาสูงกว่าราคากลาง ซึ่งคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาได้ต่อรองราคาจนผู้ฟ้องคดี ลดราคาให้เหลือ ๙๔๘,๘๐๐ บาท ต่ำกว่าราคากลางซึ่งกำหนดไว้ที่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาเห็นว่าราคาที่ผู้ฟ้องคดีลดให้เป็นราคาที่เหมาะสม แต่ต่อมา นายกเทศมนตรีนครปัตตานีได้พิจารณาแล้วมีคำสั่งให้ยกเลิกการสอบราคาดังกล่าวโดยมิได้ระบุเหตุผล ผู้ฟ้องคดี จึงร้องขอความเป็นธรรมต่อผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี และได้รับคำชี้แจงเหตุผลในการสั่งยกเลิก

^{๒๔๖-๒๔๗}

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๓๕ คณะกรรมการเปิดซองสอบราคามีหน้าที่ดังนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) ในกรณีที่ผู้เสนอราคาถูกต้องตรงตามรายการละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเอกสาร สอบราคาเพียงรายเดียว ให้คณะกรรมการดำเนินการตาม (๓) โดยอนุมัติ

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๓๖ การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคาซึ่งปรากฏว่าราคาของผู้เสนอราคาต่ำสุดรายที่ คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อหรือจ้างตามข้อ ๓๕ (๓) ยังสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง ให้คณะกรรมการ เปิดซองสอบราคาดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

(๑) เรียกผู้เสนอราคารายนั้นมาต่อรองราคาให้ต่ำสุดเท่าที่จะทำได้ หากผู้เสนอราคารายนั้น ยอมลดราคาแล้วราคาเสนอใหม่ไม่สูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้างหรือสูงกว่าแต่ส่วนที่สูงกว่านั้นไม่เกินร้อยละสิบ ของวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง หรือต่อรองแล้วไม่ยอมลดราคาลงอีกแต่ส่วนที่สูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้างนั้น ไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง ถ้าเห็นว่าราคาดังกล่าวเป็นราคาที่เหมาะสมก็ให้เสนอซื้อหรือจ้าง จากผู้เสนอราคารายนั้น

ฯลฯ

ฯลฯ

การสอบราคาจากผู้ผูกฟ้องคดีในเวลาต่อมาว่า เป็นเพราะผู้ฟ้องคดีเสนอราคาเพียงรายเดียว ทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบราคาได้ ทั้งนี้ โดยอาศัยอำนาจตามข้อ ๔๔ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยอนุโลม ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าข้อ ๔๔ ของระเบียบดังกล่าว เป็นเรื่องการประกวดราคา ไม่อาจนำมาใช้กับการสอบราคาได้ จึงได้อุทธรณ์ผลการพิจารณาต่อจังหวัดปัตตานี หลังจากนั้น ผู้ผูกฟ้องคดีได้มีประกาศสอบราคาครั้งที่ ๒ แต่ได้ยกเลิกไปเมื่อผู้ฟ้องคดีมีหนังสือแจ้งขอให้ระงับการดำเนินการ ผู้ฟ้องคดีรอผลการพิจารณาอุทธรณ์ประมาณ ๒ เดือน แต่ไม่ได้รับแจ้งผลการพิจารณา จึงมีหนังสือแจ้งให้ผู้ผูกฟ้องคดีخذใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ฟ้องคดี ต่อมา จังหวัดปัตตานีได้แจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ว่า ผู้ผูกฟ้องคดีมีอำนาจยกเลิกการสอบราคาได้ โดยอาศัยข้อ ๔๔ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยข้างต้น เพราะเป็นการนำระเบียบปฏิบัติที่กำหนดไว้สำหรับการจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคาซึ่งเป็นวิธีการของวงเงินที่สูงกว่า และมีวิธีปฏิบัติที่เข้มงวดกว่ามาใช้บังคับ นอกจากนี้ ผู้ผูกฟ้องคดียังได้แจ้งต่อผู้ฟ้องคดีว่า ผู้ผูกฟ้องคดีมีอำนาจตามข้อ ๕.๕ ของเอกสารสอบราคาจ้าง ที่จะยกเลิกการสอบราคาได้ ดังนั้น ผู้ผูกฟ้องคดีจึงไม่ได้กระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีและไม่อาจจ่ายค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงได้ร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ขอให้ผู้ผูกฟ้องคดีخذใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดี แต่หลังจากการร้องทุกข์ดังกล่าว ผู้ผูกฟ้องคดีได้จัดให้มีการจ้างเหมาก่อสร้างคูระบายน้ำข้างต้นโดยวิธีพิเศษ ด้วยเหตุผลว่างงบประมาณค่าก่อสร้างที่กั้นไว้จะสิ้นสุดในเดือนกันยายน และประชาชนได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมากจากการที่มีน้ำท่วมขังในบริเวณที่จะมีการก่อสร้าง โดยผู้ที่ได้รับอนุมัติให้ว่าจ้างเสนอราคาในวงเงิน ๙๔๘,๐๐๐ บาท ซึ่งขณะนี้การก่อสร้างได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

การที่ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาเพียงรายเดียวและมีคุณสมบัติเป็นไปตามประกาศสอบราคา แต่เสนอราคาสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง คณะกรรมการเปิดซองสอบราคา จึงได้ดำเนินการตามข้อ ๓๕ (๔) และข้อ ๓๖ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นฯ ด้วยการต่อรองราคาโดยยึดถือรายการประมาณการของเทศบาลเป็นเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๕.๑ ของเอกสารสอบราคาจ้าง จนได้ราคาที่ไม่สูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง แล้วจึงเสนอความเห็นว่ามีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างเพื่อส่งการต่อไปนั้น เป็นการดำเนินการที่ชอบด้วยระเบียบที่เกี่ยวข้องและชอบด้วยข้อกำหนดตามเอกสารสอบราคาจ้างแล้ว ดังนั้น การที่ผู้ผูกฟ้องคดีพิจารณาไม่เห็นชอบกับความเห็นของคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาโดยมีคำสั่งให้ยกเลิกการสอบราคา จึงต้องมีเหตุผลเพียงพอที่สามารถชี้แจงได้ว่าความเห็นของคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาไม่เห็นชอบ

กับราคาของผู้ฟ้องคดีนั้นไม่ชอบอย่างไร เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าเหตุผลที่ผู้ถูกฟ้องคดียกเลิกการสอบราคาเป็นเพราะมีผู้ยื่นซองสอบราคาเพียงรายเดียว ทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบราคาได้ หากเปิดให้สอบราคาใหม่เมื่อมีผู้เสนอราคาหลายรายอาจทำให้ได้ราคาที่ต่ำกว่า จึงเป็นการขัดต่อหลักเกณฑ์ของการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบข้างต้น รวมทั้งขัดกับข้อกำหนดของเอกสารสอบราคาจ้าง นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริงในภายหลังว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งอนุมัติให้จ้างผู้รับเหมารายอื่นโดยวิธีพิเศษในราคาต่ำกว่าผู้ฟ้องคดีเพียง ๘๐๐ บาท ดังนั้น เหตุผลของผู้ถูกฟ้องคดีในการยกเลิกการสอบราคาข้างต้นจึงขัดกับการดำเนินการจริงของผู้ถูกฟ้องคดี อีกทั้งปรากฏว่าประชาชนในบริเวณที่จะก่อสร้างคูระบายน้ำได้รับความเดือดร้อนจากน้ำท่วมซ้ำ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้นำเหตุนี้มาประกอบการพิจารณายกเลิกการสอบราคา แต่กลับนำมาใช้กับการอนุมัติให้จัดจ้างโดยวิธีพิเศษ สำหรับกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีกล่าวอ้างว่าข้อ ๕.๕ ของเอกสารสอบราคาให้สิทธิผู้ถูกฟ้องคดีที่จะยกเลิกการสอบราคาได้เพื่อประโยชน์ของทางราชการนั้น ไม่อาจนำมารับฟังได้เนื่องจากการยกเลิกการสอบราคาข้างต้นก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนที่ถูกน้ำท่วมซ้ำในบริเวณที่จะก่อสร้างคูระบายน้ำและไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการแต่อย่างใด ประกอบกับกรณีไม่มีเหตุที่เชื่อได้ว่าการเสนอราคาคะทำไปโดยไม่สุจริตหรือมีการสมยอมกันในการเสนอราคา นอกจากนั้น ยังเป็นกรณีที่ไมอาจนำหลักเกณฑ์ตามข้อ ๔๔^{๒๔๔} ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งใช้สำหรับวิธีการประกวดราคาที่มีหลักเกณฑ์เข้มงวดกว่ามาใช้ในการยกเลิกการสอบราคาตั้งที่ผู้ถูกฟ้องคดีกล่าวอ้าง เนื่องจากกรณีนี้ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศให้ทำการจ้างเหมาก่อสร้างโดยวิธีสอบราคา ไม่ได้สั่งให้ดำเนินการโดยวิธีประกวดราคา ดังนั้น คำสั่งยกเลิกการสอบราคาของผู้ถูกฟ้องคดีจึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี แต่เนื่องจากศาลปกครองชั้นต้นยังไม่ได้พิจารณาความเสียหายที่เกิดจากการกระทำละเมิดของผู้ถูกฟ้องคดี จึงให้ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาในประเด็นดังกล่าวก่อน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๓/๒๕๕๖)

^{๒๔๔} ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๔๔ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาได้พิจารณาตามข้อ ๔๓ (๑) แล้วปรากฏว่ามีผู้เสนอราคารายเดียวหรือมีผู้เสนอราคาหลายรายแต่ถูกต้องตรงตามรายการละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาเพียงรายเดียว โดยปกติให้เสนอผู้สั่งซื้อหรือผู้สั่งจ้างยกเลิกการประกวดราคานั้น แต่ถ้าคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเห็นว่ามีความสมควรที่จะดำเนินการต่อไปโดยไม่ต้องยกเลิกการประกวดราคาก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๔๓ (๒) โดยอนุโลม

เมื่อผู้เสนอราคาเพียงรายเดียวมีคุณสมบัติไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขในเอกสารสอบราคา เนื่องจากหลักฐานการเสนอราคาไม่มีผู้รับรองสำเนาถูกต้องและไม่ครบถ้วน การที่คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาไม่พิจารณาราคาของผู้เสนอราคา รายเดียวดังกล่าว และไม่ต่อรองราคาที่เสนอสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อ จึงไม่เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยข้อ ๔๒ (๓) และ (๔) ประกอบกับข้อ ๔๓ (๑) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ

สรุปข้อเท็จจริง

นายช่างแขวงทางแม่ฮ่องสอน (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ประกาศสอบราคาซื้อพัสดุ (หินขนาดต่างๆ) จำนวน ๓ ฉบับ โดยปิดประกาศสอบราคาดังกล่าวไว้ที่สำนักงานของแขวงทางแม่ฮ่องสอน (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และจัดส่งประกาศสอบราคาซื้อพัสดุทั้ง ๓ ฉบับ ให้แก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องจำนวน ๓ ราย ได้แก่ บริษัท ร. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ท. และห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. โดยไม่ได้ส่งให้แก่ผู้ฟ้องคดี ต่อมา ผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมยื่นซองเสนอราคาตามประกาศสอบราคาทั้ง ๓ ฉบับข้างต้น แต่อ้างว่าไม่ได้รับแจ้งผลการสอบราคาจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทั้งที่ได้ติดตามผลการสอบราคาดังกล่าวมาโดยตลอด จึงได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองชั้นต้นเพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และคณะกรรมการเปิดซองสอบราคา (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) จัดให้มีการเปิดซองเสนอราคาและพิจารณาใบเสนอราคาของผู้ฟ้องคดี แต่ต่อมาศาลปกครองชั้นต้นได้มีคำสั่งให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ เนื่องจากในระหว่างการพิจารณาคดี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ทำคำให้การว่าได้เปิดซองเสนอราคาและตรวจสอบเอกสารของผู้ฟ้องคดีแล้วพบว่า สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลและสำเนาใบทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้ฟ้องคดีใช้เป็นหลักฐานประกอบการเสนอราคา ไม่มีผู้รับรองสำเนาถูกต้องและไม่ครบถ้วน จึงไม่พิจารณาราคาของผู้ฟ้องคดี และเนื่องจากมีผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาเพียงรายเดียว ทำให้ไม่มีการแข่งขันการเสนอราคา จึงเสนอความเห็นให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ยกเลิกการสอบราคา ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เห็นชอบตามความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงได้อาศัยข้อสงวนสิทธิตามข้อกำหนดท้ายประกาศสอบราคาทั้ง ๓ ฉบับ ข้อ ๕.๓.๕ ที่กำหนดว่า “กรมทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะไม่รับราคาต่ำสุดหรือราคาหนึ่งราคาใดที่เสนอทั้งหมดก็ได้ และอาจพิจารณาเลือกซื้อในจำนวนหรือขนาดหรือเฉพาะรายการหนึ่งรายการใดหรืออาจจะยกเลิกการสอบราคาโดยไม่พิจารณาซื้อเลยก็ได้ สุดแต่จะพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ ...” ออกประกาศยกเลิกประกาศสอบราคาซื้อพัสดุพิพาททั้ง ๓ ฉบับ และได้ส่งประกาศยกเลิกการสอบราคาดังกล่าวไปให้แขวงทางที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการปิดประกาศต่อไป แต่เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ หลงลืมไม่ได้ส่งประกาศยกเลิกการสอบราคาให้แก่ผู้ฟ้องคดีในวันที่มีประกาศนั้น แต่ได้นำส่งให้ในภายหลัง ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒

ได้ประกาศสอบราคาซื้อพัสดุครั้งใหม่ซึ่งเป็นรายการและจำนวนเดียวกันกับประกาศสอบราคาครั้งเดิม โดยได้ส่งประกาศสอบราคาครั้งใหม่ให้แก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องจำนวน ๓ ราย เช่นเดิม ได้แก่ บริษัท ร. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ช. และห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. ซึ่งในการประกาศสอบราคาครั้งใหม่นี้ผู้ฟ้องคดีไม่ได้ยื่นซองเสนอราคา ผลการสอบราคาปรากฏว่า ผู้ชนะการสอบราคาเสนอราคาต่ำกว่าวงเงินงบประมาณและต่ำกว่าราคาที่ผู้ฟ้องคดีเสนอตามประกาศสอบราคาครั้งก่อน ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ยกเลิกการสอบราคาตามความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นการดำเนินการโดยไม่ถูกต้องตามข้อ ๔๒ และข้อ ๔๓ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้ห้ามมิให้พิจารณาราคากรณีที่ผู้ยื่นซองเสนอราคาเพียงรายเดียวในการจัดซื้อโดยวิธีสอบราคา อีกทั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ยังมีสิทธิต่อรองราคาของผู้ฟ้องคดี ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนมาก ที่ สร.๐๒๐๓/ว ๘๐ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๒๑ กำหนดแนวทางไม่ให้ตัดสิทธิผู้เสนอราคารายที่ผิดเงื่อนไขในข้อที่มีสาระสำคัญ การยกเลิกการสอบราคาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงเป็นการใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบ นอกจากนี้ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่แจ้งผลการสอบราคาให้แก่ผู้ฟ้องคดีทราบ รวมทั้งไม่จัดส่งประกาศจัดซื้อจัดจ้างให้แก่ผู้ฟ้องคดี แต่จัดส่งให้แก่ผู้ประกอบการรายอื่น ทั้งที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องขอข้อมูลดังกล่าวมาโดยตลอด เป็นการกระทำโดยมีเจตนาขัดขวาง กลั่นแกล้ง ไม่ให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความสะดวก รวดเร็วในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้าง และมีเจตนาปิดกั้นไม่ให้ผู้ฟ้องคดีได้มีโอกาสเข้าร่วมเสนอราคา ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ชดใช้ค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ยจากการยกเลิกการสอบราคา รวมทั้งให้ดำเนินการจัดส่งเอกสารเผยแพร่การจัดซื้อจัดจ้างในครั้งต่อไปให้แก่ผู้ฟ้องคดีด้วย

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

ในการดำเนินการสอบราคากรณีที่ผู้เสนอราคาเพียงรายเดียว นั้น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดให้คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาพิจารณาคัดเลือกพัสดุหรืองานจ้างของผู้เสนอราคารายนั้นที่มีคุณสมบัติถูกต้องตามเงื่อนไขในเอกสารสอบราคา มีคุณภาพและคุณสมบัติเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และเสนอราคาต่ำสุด ทั้งนี้ ตามข้อ ๔๒ (๓) และ (๔) ประกอบกับข้อ ๔๓ (๑)^{๒๔๙} ของระเบียบฉบับดังกล่าว ดังนั้น

^{๒๔๙} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๔๓ การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคาที่ปรากฏว่าราคาของผู้เสนอราคารายที่คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อหรือจ้างยังสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้างตามข้อ ๒๗ (๔) หรือข้อ ๒๘ (๕) แล้วแต่กรณี ให้คณะกรรมการดำเนินการตามลำดับดังนี้

(มีต่อหน้าถัดไป)

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดียื่นเอกสารหลักฐานโดยไม่ถูกต้องครบถ้วนตามข้อกำหนดในเอกสารสอบราคา กล่าวคือ สำเนาหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัทและสำเนาใบทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้ฟ้องคดีใช้เป็นหลักฐานประกอบการเสนอราคาไม่มีผู้รับรองสำเนาถูกต้อง รวมทั้งผู้ฟ้องคดีไม่ได้ยื่นสำเนาเอกสารแนบท้ายหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลที่ระบุวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งเป็นส่วนที่แสดงให้เห็นได้ว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีคุณสมบัติถูกต้องตามประกาศสอบราคาหรือไม่ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่พิจารณาราคาของผู้ฟ้องคดีและไม่ต่อรองราคาของผู้ฟ้องคดีที่เสนอราคาสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อ จึงไม่เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยข้อ ๔๒ (๓) และ (๔) ประกอบกับข้อ ๔๓ (๑) ของระเบียบฉบับข้างต้นแต่อย่างใด นอกจากนี้ ข้อกำหนดในเอกสารสอบราคาได้กำหนดไว้ว่า หากผู้เสนอการรายใดมีคุณสมบัติไม่ถูกต้อง หรือยื่นหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน หรือยื่นซองสอบราคาไม่ถูกต้องแล้ว คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาจะไม่พิจารณาราคาของผู้เสนอการรายนั้น เว้นแต่เป็นข้อผิดพลาดหรือหลงผิดเพียงเล็กน้อยหรือผิดพลาดไปจากเงื่อนไขของเอกสารสอบราคาในส่วนที่มีใช้สาระสำคัญ ทั้งนี้ เฉพาะกรณีที่พิจารณาเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อทางราชการเท่านั้น ดังนั้น เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ พิจารณาแล้วเห็นว่าการที่มีผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ยื่นซองเสนอราคาเพียงรายเดียวทำให้ไม่มีการแข่งขัน จึงไม่พิจารณาราคาของผู้ฟ้องคดี และเห็นว่าควรยกเลิกการสอบราคาเพื่อประโยชน์ของทางราชการ โดยไม่พิจารณาว่าการที่ผู้ฟ้องคดียื่นเอกสารหลักฐานไม่ถูกต้องครบถ้วนตามข้อกำหนดในเอกสารสอบราคา เป็นข้อผิดพลาดหรือหลงผิดเพียงเล็กน้อยหรือผิดพลาดไปจากเงื่อนไขของเอกสารสอบราคาในส่วนที่มีใช้สาระสำคัญหรือไม่นั้น เป็นการดำเนินการตามข้อกำหนดในเอกสารสอบราคาแล้ว อีกทั้ง ยังเป็นการใช้ดุลพินิจที่มีเหตุผลรับฟังได้อีกด้วย นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงยังปรากฏว่าในช่วงเวลาที่มีการยกเลิกการสอบราคาพิพาท ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้รับรายงานจากองค์การบริหารส่วนตำบลว่าได้บอกเลิกสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างงานลาดยางทางหลวงกับผู้ฟ้องคดีเนื่องจากผู้ฟ้องคดีทิ้งงานซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏในภายหลังว่า ผลการประกาศสอบราคาครั้งใหม่

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๒๔๙ หน้า ๓๒๕)

(๑) เรียกผู้เสนอการรายนั้นมาต่อรองราคาให้ต่ำสุดเท่าที่จะทำได้ หากผู้เสนอการรายนั้นยอมลดราคาแล้ว ราคาที่เสนอใหม่ไม่สูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง หรือสูงกว่า แต่ส่วนที่สูงกว่านั้นไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง หรือต่อรองราคาแล้วไม่ยอมลดราคาลงอีก แต่ส่วนที่สูงกว่าเงินที่จะซื้อหรือจ้างนั้น ไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง ถ้าเห็นว่าราคดังกล่าวเป็นราคาที่เหมาะสมก็ให้เสนอซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอการรายนั้น

ทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ สามารถจัดซื้อพัสดุได้ในราคาต่ำกว่าที่ผู้ฟ้องคดีเสนอ จึงเห็นได้ว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ออกประกาศยกเลิกประกาศสอบราคาซื้อพัสดุพิพาท เนื่องจากหลักฐานการเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีไม่มีผู้รับรองสำเนาถูกต้องและไม่ครบถ้วน ประกอบกับมีผู้เสนอราคารายเดียวทำให้ไม่มีการแข่งขัน จึงไม่เป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ และไม่ใชการกระทำที่เป็นการละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๔๘/๒๕๕๔)

๒) การยกเลิกการสอบราคาในกรณีที่มีการกระทำในลักษณะการสมยอมการเสนอราคาหรือการฮั้ว

เมื่อปรากฏว่าคณะกรรมการเปิดซองสอบราคามีความเห็นสมควรจ้างผู้ฟ้องคดีซึ่งมีคุณสมบัติถูกต้องตามเงื่อนไขการสอบราคาและเป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการ อีกทั้ง เป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดและอยู่ในวงเงินงบประมาณที่กำหนดไว้ แต่หัวหน้าส่วนราชการผู้มีอำนาจสั่งจ้างมีคำสั่งยกเลิกการสอบราคาดังกล่าวโดยอ้างเหตุว่าราคาที่ผู้ฟ้องคดีเสนอใกล้เคียงราคากลางมาก และมีจำนวนผู้ยื่นซองสอบราคาน้อยกว่าจำนวนผู้ซื้อซองสอบราคา โดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่จะแสดงให้เห็นโดยชัดแจ้งว่ามีการสมยอมราคาของผู้เสนอราคาจนเป็นเหตุให้ทางราชการเสียหาย กรณีเป็นการยกเลิกการสอบราคาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

สรุปข้อเท็จจริง

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโคก (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ประกาศสอบราคาจ้างก่อสร้างท่อระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็กภายในหมู่บ้าน ปรากฏว่ามีผู้สนใจยื่นซองสอบราคาจำนวน ๔ ราย โดยมีผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาได้ทำการตรวจสอบคุณสมบัติและรายการเอกสารของผู้ฟ้องคดีแล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีมีคุณสมบัติถูกต้องตามเงื่อนไขในเอกสารสอบราคาและเป็นประโยชน์ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ อีกทั้ง เป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดและอยู่ในวงเงินงบประมาณที่ตั้งไว้ จึงเสนอความเห็นสมควรจ้างผู้ฟ้องคดีต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโคก (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้วได้อนุมัติให้จ้างผู้ฟ้องคดีตามที่คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาเสนอ แต่ปรากฏว่าต่อมาประธานคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาได้มีบันทึกข้อความถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อให้ชะลอการทำสัญญาจ้างดังกล่าว โดยให้เหตุผลว่าราคาที่ผู้ฟ้องคดีเสนอใกล้เคียงราคากลาง และมีข้อสังเกตว่าผู้ยื่นซองสอบราคามีจำนวนน้อยกว่าผู้ซื้อซองสอบราคามาก ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้วได้มีประกาศยกเลิกประกาศสอบราคาโดยให้เหตุผลและข้อสังเกตเช่นเดียวกัน

กับที่ประธานคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาเสนอ ผู้ฟ้องคดีจึงได้มีหนังสือคัดค้านการยกเลิกการสอบราคาต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีหนังสือแจ้งยืนยันว่าการยกเลิกการสอบราคาชอบด้วยกฎหมายแล้ว และภายหลังการยกเลิกการสอบราคาพิพาท ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ดำเนินการเปิดสอบราคาครั้งใหม่ ซึ่งผู้ฟ้องคดีไม่ได้เข้าร่วมยื่นซองสอบราคาครั้งใหม่ดังกล่าว ผลปรากฏว่าร้าน พ. เป็นผู้ชนะการสอบราคาและได้เข้าทำสัญญาจ้างกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จนกระทั่งมีการส่งมอบงานตามสัญญาและจ่ายเงินค่าจ้างตามสัญญาแล้ว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการสอบราคาพิพาทมิได้มีการสมยอมราคากันแต่อย่างใด จึงยื่นฟ้องคดีต่อศาลเพื่อขอให้มีการคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ยกเลิกประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่สั่งยกเลิกการประกาศสอบราคาพิพาท และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ชดใช้ค่าเสียหายจากการยกเลิกการสอบราคาดังกล่าวให้แก่ผู้ฟ้องคดี

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

แม้ข้อ ๕.๕ ของเอกสารสอบราคาจ้าง จะกำหนดว่า องค์กรบริหารส่วนตำบล ทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะไม่รับราคาต่ำสุดหรือราคาหนึ่งราคาใดหรือราคาที่เสนอทั้งหมดก็ได้ และอาจพิจารณาเลือกจ้างในจำนวนหรือขนาด หรือเฉพาะรายการหนึ่งรายการใดหรืออาจจะยกเลิกการสอบราคาโดยไม่พิจารณาจัดจ้างเลยก็ได้ สุดแต่จะพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ และให้ถือว่าการตัดสินใจขององค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นเด็ดขาด ผู้เสนอราคาจะเรียกร้องค่าเสียหายใดๆ มิได้ รวมทั้งองค์กรบริหารส่วนตำบลจะพิจารณายกเลิกการสอบราคาและลงโทษผู้เสนอราคาเสมือนเป็นผู้ทำงาน หากมีเหตุที่เชื่อได้ว่าการเสนอราคากระทำได้โดยไม่สุจริตหรือมีการสมยอมกันในการเสนอราคาก็ตาม แต่เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีประกาศยกเลิกการสอบราคาโดยอ้างเหตุว่า ราคาที่ผู้ชนะการยื่นซองสอบราคาใกล้เคียงราคากลางมากและมีจำนวนผู้ยื่นซองน้อยกว่าจำนวนผู้ซื้อซองสอบราคา โดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่จะแสดงให้เห็นโดยชัดแจ้งว่ามีการสมยอมราคาของผู้เสนอราคา จนเป็นเหตุให้ทางราชการเสียหาย อีกทั้ง ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามบันทึกข้อความของประธานคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาให้ชัดเจนว่ามีการสมยอมราคากันจริงหรือไม่ หรือดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงให้เป็นที่ยุติเสียก่อน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงยังไม่อาจอ้างสิทธิตามข้อ ๕.๕ ของเอกสารสอบราคาดังกล่าวได้ และกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อ้างว่า เมื่อปรากฏว่าผู้เสนอราคาได้มีพฤติกรรมส่อไปในทางสมยอมเสนอราคากัน

หากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มิได้มีประกาศยกเลิกการสอบราคา ก็จะเป็นผู้กระทำความผิดตามข้อ ๘^{๒๕๐} ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ นั้น เห็นว่า กรณีที่ผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างจะมีความผิดตามข้อ ๘ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลฯ นั้น จะต้องเป็นกรณีที่รู้หรือมีพฤติการณ์ปรากฏชัดแจ้งว่าควรรู้ว่ามีการสมยอมราคากันในการเสนอราคา เมื่อกรณีนี้ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่จะแสดงให้เห็นโดยชัดแจ้งว่า มีการสมยอมราคาของผู้เสนอราคาตามประกาศสอบราคาพิพาท แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งให้ยกเลิกการสอบราคาโดยอ้างเหตุว่าราคาของผู้ชนะการสอบราคาใกล้เคียงราคากลางมากและมีจำนวนผู้ยื่นซองสอบราคาน้อยกว่าจำนวนผู้ซื้อของสอบราคา อันเป็นพฤติกรรมที่ส่อไปในทางสมยอมการเสนอราคา หากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ประกาศให้ยกเลิกการสอบราคา ก็จะเป็นผู้กระทำความผิดตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลฯ โดยไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวตามขั้นตอนของฝ่ายปกครองก่อนจะมีประกาศยกเลิกประกาศสอบราคา จึงเป็นการประกาศยกเลิกการสอบราคาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อการประกาศยกเลิกการสอบราคาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีเสียสิทธิเข้าทำสัญญาจ้าง กรณีจึงเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงต้องรับผิดชอบผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดี อันได้แก่ ค่าเสียหายในส่วนค่าซื้อเอกสารสอบราคาเป็นจำนวน ๑,๐๐๐ บาท และค่าใช้จ่ายในการเดินทางระหว่างที่ทำการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และภูมิสำเนาของผู้ฟ้องคดีเป็นเงินครั้งละ ๒๐๐ บาท เมื่อมีการเดินทางสองครั้งจึงคิดเป็นเงินค่าใช้จ่ายจำนวน ๔๐๐ บาท พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเงินทั้งสิ้น ๑,๔๐๐ บาท (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๖๘/๒๕๕๔)

^{๒๕๐} ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘

ข้อ ๘ ผู้มีอำนาจหรือหน้าที่ดำเนินการตามระเบียบนี้ หรือผู้หนึ่งผู้ใดกระทำการ โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้ หรือกระทำการโดยมีเจตนาทุจริต หรือกระทำการโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่ รวมทั้งมีพฤติกรรมที่ส่อให้มีการสมยอมกันในการเสนอราคา ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยตามกฎหมาย หรือระเบียบหรือคำสั่งซึ่งสามารถไต่บังคับแก่ผู้นั้น แล้วแต่กรณี

๕.๒ การจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคา

๑) การยกเลิกการประกวดราคาในกรณีไม่มีผู้เสนอราคาหรือมีแต่ไม่ถูกต้องตรงตามรายการละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนด

การที่หน่วยงานทางปกครองยกเลิกการประกวดราคาโดยอ้างว่าผู้เสนอราคาทุกรายเสนอราคาไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคา ทั้งที่หน่วยงานทางปกครองได้เคยใช้ดุลพินิจผ่อนผันการเสนอราคาที่ผ่านมาซึ่งมีการปฏิบัติผิดเงื่อนไขในลักษณะเดียวกันมาแล้วหลายครั้งว่า ไม่เป็นการผิดเงื่อนไขในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ หน่วยงานทางปกครองจึงต้องผูกพันกับการใช้ดุลพินิจดังกล่าว ดังนั้น เมื่อไม่ปรากฏว่าการประกวดราคาในครั้งที่พิพาทกับครั้งที่ผ่านมามีข้อเท็จจริงแตกต่างกัน กรณีจึงเป็นการยกเลิกการประกวดราคาที่ไม่มีความสมควรและเป็นทางเลือกปฏิบัติต่อกรณีที่มีข้อเท็จจริงอย่างเดียวกัน เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี

สรุปข้อเท็จจริง

กรมอนามัย (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาซื้อเครื่องวัดส่วนสูง โดยกำหนดในเอกสารประกวดราคาว่า ถ้าผู้เสนอราคาเสนอพัสดุที่มีแหล่งกำเนิดหรือผลิตในประเทศไทย ให้แนบสำเนาใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานของกระทรวงอุตสาหกรรม (ใบ ร.ง. ๔) ของผู้ผลิต ซึ่งประกอบด้วยเอกสาร ๑๐ ลำดับ มาพร้อมกับใบเสนอราคาด้วย ผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมประกวดราคาโดยได้ยื่นใบ ร.ง. ๔ เฉพาะลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๗ และลำดับที่ ๙ ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งยกเลิกการประกวดราคา เนื่องจากผู้เสนอราคาทุกรายมีคุณสมบัติไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคา โดยไม่ได้แสดงใบ ร.ง. ๔ ครบทั้ง ๑๐ ลำดับ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่ากรณียกเลิกการประกวดราคาดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายและทำให้เกิดความเสียหาย เนื่องจากการเสนอราคาในการประกวดราคาซื้อเครื่องวัดส่วนสูงที่ผ่านมาแล้วหลายครั้ง ผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมเสนอราคาโดยไม่เคยยื่นใบ ร.ง. ๔ ครบทั้ง ๑๐ ลำดับ แต่ผู้ฟ้องคดีรวมทั้งผู้เสนอการารายอื่นซึ่งเสนอราคาเครื่องวัดส่วนสูงที่ผลิตจากโรงงานของผู้ฟ้องคดีได้ยื่นใบ ร.ง. ๔ เฉพาะลำดับที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าจำเป็นเท่านั้น ซึ่งก็ได้รับคัดเลือกให้เข้าทำสัญญา จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาข้างต้น และขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีจัดซื้อเครื่องวัดส่วนสูงจากผู้ฟ้องคดีหรือชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อปรากฏว่าที่ผ่านมามีผู้เสนอราคาไม่ได้ยื่นใบ ร.ง. ๔ ครบทั้ง ๑๐ ลำดับ ผู้ถูกฟ้องคดีก็ให้การผ่อนผันมาโดยตลอด แสดงว่าการยื่นใบ ร.ง. ๔ ลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๗ และลำดับที่ ๙ ของผู้ฟ้องคดีไม่เป็นการผิดเงื่อนไขในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ ฉะนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้เคยใช้ดุลพินิจพิจารณาว่า การยื่นใบ ร.ง. ๔ ไม่ครบทุกลำดับไม่ใช่ว่าผิดเงื่อนไขของการประกวดราคาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญแล้ว เมื่อไม่ปรากฏว่าการประกวดราคาครั้งนี้กับครั้งที่ผ่านมามีข้อเท็จจริงต่างกัน ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีหน้าที่ต้องผูกพันกับการใช้ดุลพินิจดังกล่าว อีกทั้งผู้ถูกฟ้องคดีก็ไม่ได้แสดงให้เห็นว่าต้องการให้ผู้เสนอราคานำใบ ร.ง. ๔ ทั้ง ๑๐ ลำดับมาแสดงด้วยเหตุดังกล่าวการยกเลิกการประกวดราคาเนื่องจากผู้ฟ้องคดีไม่นำใบ ร.ง. ๔ ครบทั้ง ๑๐ ลำดับ ยื่นประกอบการเสนอราคาทุกลำดับ ซึ่งบางลำดับที่ไม่ได้ยื่นนั้นผู้ถูกฟ้องคดีสามารถตรวจสอบรายละเอียดได้จากเอกสารในลำดับที่มีการยื่นหรือสอบถามจากผู้ฟ้องคดีได้ กรณีจึงเป็นการยกเลิกการประกวดราคาที่ไม่มีความผิดอันสมควรและเป็นการเลือกปฏิบัติต่อกรณีที่มีข้อเท็จจริงอย่างเดียวกัน รวมทั้งไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ การยกเลิกการประกวดราคาข้างต้นจึงไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

สำหรับค่าสินไหมทดแทนนั้น ศาลสามารถกำหนดได้ตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด ซึ่งในคดีละเมิดอันเกิดจากคำสั่งทางปกครอง ผู้เสียหายย่อมเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้เฉพาะที่เป็นผลโดยตรงจากผลของคำสั่งทางปกครอง ตลอดจนความเสียหายที่ผู้ได้รับความเสียหายจะพึงได้รับการชดเชยจะต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้วอย่างแท้จริง ศาลจึงกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ในส่วน of ค่าธรรมเนียมซื้อแคชเชียร์เช็คเพื่อใช้เป็นหลักประกันซองและค่าธรรมเนียมของธนาคารในการออกหนังสือค้ำประกันสัญญา เนื่องจากเป็นค่าเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีได้ใช้จ่ายไปจริงและเกิดขึ้นโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ส่วนค่าเสียหายจากการขาดประโยชน์จากกำไรที่ควรจะได้รับเป็นเพียงค่าเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีคาดหมายจากการทำสัญญาครั้งอื่น อีกทั้งเป็นค่าเสียหายที่เป็นผลตอบแทนจากการที่ได้เข้าทำสัญญา ซึ่งผู้ฟ้องคดีก็ต้องปฏิบัติตามสัญญาเป็นการตอบแทนด้วย เมื่อผู้ฟ้องคดีไม่นำสืบและแสดงพยานหลักฐานให้เห็นถึงความเสียหายอื่นของผู้ฟ้องคดีอันเกิดก่อนการทำสัญญาและไม่ได้มีการกำหนดค่าสินไหมทดแทนความเสียหายไว้ล่วงหน้าสำหรับความรับผิดชอบก่อนสัญญา ศาลจึงไม่อาจกำหนดค่าเสียหายดังกล่าวได้ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๕๔/๒๕๔๗)

๒) การยกเลิกการประกวดราคาในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ เป็นเหตุให้ต้องเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในรายการละเอียดหรือเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาซึ่งทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างผู้เข้าเสนอราคาด้วยกัน

กรณีมีผู้เสนอราคาเพียงรายเดียว แม้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจะมีได้เสนอหัวหน้าส่วนราชการให้ยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าว แต่หากผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างเห็นว่ากรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ เห็นควรเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในรายการละเอียดหรือเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคา จึงพิจารณาออกคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาครั้งนั้น กรณีย่อมเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย

สรุปข้อเท็จจริง

เทศบาลนครหาดใหญ่ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) โดยนายกเทศมนตรีนครหาดใหญ่ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) จัดให้มีการประกาศประกวดราคาจ้างเหมาโรงเรียนหรือหน่วยงานที่ดำเนินการสอนคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาและวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง แต่ต่อมาเห็นควรให้ชะลอโครงการดังกล่าวเพื่อปรับลดเนื้อหาโครงการใหม่ โดยมีได้หนังสือแจ้งยกเลิกการประกวดราคาต่อผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ซื้อเอกสารประกวดราคา ในวันที่กำหนดให้มีการยื่นซองเสนอราคาตามประกาศประกวดราคาเดิม ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้เสนอราคาเพียงรายเดียว ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาได้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ฟ้องคดีแล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีมีคุณสมบัติครบถ้วนถูกต้องตามเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคา ประกอบกับเสนอราคาต่ำกว่าวงเงินงบประมาณและราคากลางที่ตั้งไว้ จึงเห็นว่ามีเหตุอันสมควรที่จะดำเนินการต่อไปโดยไม่ต้องยกเลิกการประกวดราคา พร้อมทั้งเสนอความเห็นดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ แต่รองนายกเทศมนตรีนครหาดใหญ่ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ในขณะนั้น ได้เสนอความเห็นต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ว่า เห็นควรยกเลิกการประกวดราคาและชะลอโครงการนี้เพื่อปรับเนื้อหาของโครงการใหม่อันจะเป็นการประหยัดงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เห็นชอบให้ดำเนินการตามที่เสนอ และต่อมาได้ออกประกาศยกเลิกการประกวดราคาจ้างเหมาเดิม ผู้ฟ้องคดีจึงอุทธรณ์คำสั่งยกเลิกการประกวดราคาต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และต่อมาได้นำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งจ้างผู้ฟ้องคดีตามสัญญา และให้ชดใช้ค่าเสียหายจากการยกเลิกการประกวดราคาให้แก่ผู้ฟ้องคดี

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มิได้มีหนังสือแจ้งยกเลิกการประกวดราคาต่อผู้ซื้อเอกสารประกวดราคาทุกรายตามข้อ ๔๐ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ และคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเห็นว่ามิใช่เหตุอันสมควรที่จะดำเนินการต่อไปโดยไม่ต้องยกเลิกการประกวดราคา พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ การยื่นซองเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการยื่นซองเสนอราคาโดยถูกต้องตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวแล้ว การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เรียกผู้ซื้อเอกสารประกวดราคามาประชุมเพื่อชี้แจงถึงการยกเลิกประกวดราคาโดยไม่ได้จัดทำประกาศยกเลิกการประกวดราคา และมีได้แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ซื้อเอกสารประกวดราคาทราบจึงเป็นการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามข้อ ๔๐^{๒๔๑} ของระเบียบข้างต้น ถือไม่ได้ว่ามีการยกเลิกการประกวดราคาแล้ว การยื่นซองเสนอราคาของผู้ฟ้องคดีจึงถูกต้องตามระเบียบฉบับเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ต่อมา ได้มีประกาศเทศบาลนครหาดใหญ่ยกเลิกการประกวดราคาพิพาท โดยให้เหตุผลว่า มีผู้เสนอราคาเพียงรายเดียวคือผู้ฟ้องคดี ซึ่งตามข้อ ๔๔^{๒๔๒} ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นฯ กำหนดให้โดยปกติคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจะต้องเสนอผู้สั่งซื้อหรือผู้ส่งจ้างยกเลิกการประกวดราคานั้น ประกอบกับเพื่อให้การจัดสอนตามหลักสูตรเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน

^{๒๔๑} ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๔๐ ก่อนวันเปิดซองประกวดราคา หากมีความจำเป็นที่จะต้องชี้แจง หรือให้รายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์แก่หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หรือมีความจำเป็นต้องแก้ไขคุณสมบัติเฉพาะหรือรายละเอียดที่เป็นสาระสำคัญซึ่งมิได้กำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคาตั้งแต่ต้น ให้จัดทำเป็นเอกสารประกวดราคาเพิ่มเติม และดำเนินการตามข้อ ๓๘ โดยอนุโลม กับแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ซื้อหรือขอซื้อเอกสารประกวดราคาไปแล้วทุกรายด้วย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หากจะเป็นเหตุให้ผู้เสนอราคาไม่สามารถยื่นซองประกวดราคาได้ทันตามกำหนดเดิม ให้เลื่อนวัน เวลา รับซอง ปิดการรับซอง และเปิดซองประกวดราคาตามความจำเป็นด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๒๔๒} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๒๔๘ หน้า ๓๒๓

และเป็นการประหยัดงบประมาณค่าสอนให้น้อยลง เพราะการให้หน่วยงานภายนอกจัดสอน ต้องเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสูงขึ้นทุกครั้ง จึงเห็นควรยกเลิกการประกวดราคา ตามโครงการดังกล่าว ซึ่งหลังจากยกเลิกการประกวดราคาแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มิได้ประกาศ ประกวดราคาครั้งใหม่อีกแต่อย่างใด แต่ได้บรรจุและแต่งตั้งพนักงานครูเทศบาลเป็นผู้จัดการเรียน การสอนเอง จึงเห็นได้ว่ากรณีเป็นเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ของหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่น ตามข้อ ๔๖^{๒๕๓} ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการ ส่วนท้องถิ่นฯ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงมีอำนาจประกาศยกเลิกประกวดราคาพิพาทได้ตามข้อ ๔๖ ของระเบียบดังกล่าว แต่ทั้งนี้ จะต้องชดใช้ค่าเสียหายเพื่อให้ผู้ฟ้องคดีได้กลับคืนสู่ฐานะ ดังที่เป็นอยู่เดิมตามมาตรา ๓๙๑ วรรคหนึ่ง^{๒๕๔} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย เนื่องจากการประกาศเชิญชวนเรียกประกวดราคาถือเป็นข้อเสนอของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เมื่อผู้ฟ้องคดียื่นซองเสนอราคาถูกต้องตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุ ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นฯ อันถือเป็นคำสนองข้อเสนอของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก่อให้เกิดสัญญาผูกพันระหว่างผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับผู้ฟ้องคดีแล้ว การยกเลิกการประกวดราคา โดยผู้ฟ้องคดีไม่ได้กระทำผิด จึงต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรา ๓๙๑ วรรคหนึ่ง แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยการให้ผู้ฟ้องคดีได้รับเงินที่ลงทุนไปในการเข้าเสนอราคาคืน ทั้งหมด ซึ่งเรียกว่าเป็นค่าอำนาจการ อันได้แก่ ค่าซื้อเอกสารการประกวดราคา ค่าใช้จ่ายในการ เตรียมการเพื่อเข้าเสนอราคา ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางของกรรมการผู้จัดการและพนักงาน ในการติดต่องาน และค่าจัดเตรียมหลักสูตรเพื่อนำเสนอในการประกวดราคา ซึ่งค่าอำนาจการ ของผู้รับจ้างแต่ละรายจะมีประมาณร้อยละห้าของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด แต่ค่าอำนาจการในชั้น เสนอราคาการจ้างเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการรับจ้างยังมิได้มีการอำนาจการทั้งโครงการ จึงเห็นสมควรกำหนดให้ร้อยละ ๑.๕ ของราคาค่าจ้างที่ผู้ฟ้องคดีเสนอรวมทั้งสิ้น ๕,๘๐๐,๐๐๐ บาท

^{๒๕๓} ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๔๖ หลังจากการประกวดราคาแล้วแต่ยังไม่ได้ทำสัญญาหรือตกลงซื้อหรือจ้างกับผู้เสนอราคา รายใด ถ้ามีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นเหตุให้ต้องเปลี่ยนแปลง สาระสำคัญในรายการละเอียดหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคา ซึ่งทำให้เกิดการได้เปรียบ เสียเปรียบระหว่างผู้เข้าเสนอราคาด้วยกัน ให้ผู้สั่งซื้อหรือผู้สั่งจ้างพิจารณายกเลิกการประกวดราคานั้น

^{๒๕๔} ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๓๙๑ เมื่อคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ใช้สิทธิเลิกสัญญาแล้ว คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจะต้องให้ อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิม แต่ทั้งนี้จะเป็นที่เสื่อมเสียแก่สิทธิของบุคคลภายนอกหาได้ไม่

คิดเป็นเงิน ๘๗,๐๐๐ บาท พิจารณาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ชดใช้เงินตามจำนวนดังกล่าวให้แก่ผู้ฟ้องคดีภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๐๑/๒๕๕๓)

การใช้ดุลพินิจยกเลิกการประกวดราคาจะต้องใช้อย่างมีเหตุผลและมุ่งรักษาประโยชน์ของทางราชการอย่างแท้จริง ดังนั้น ในกรณีที่ผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างมีคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาโดยอ้างเหตุผลว่าเพื่อปรับปรุงสเปค (รายการเฉพาะ) และเงื่อนไขการประกวดราคาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น แต่ปรากฏว่าในการประกวดราคาครั้งใหม่มิได้มีการปรับปรุงสเปค (รายการเฉพาะ) ดังกล่าวแต่อย่างใด รวมทั้งไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าคุณสมบัติของพัสดุที่ผู้ฟ้องคดีเสนอในการประกวดราคาครั้งก่อนมีข้อบกพร่องอย่างใด การออกคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาจึงเป็นการใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบ

สรุปข้อเท็จจริง

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ได้ประกาศประกวดราคาจัดซื้อระบบสื่อสาร พอยท์ ทู มัลติพอยท์ ดิจิตอล ไมโครเวฟ เรดิโอ ซิสเทมส์ พร้อมติดตั้งจำนวน ๖ รายการ โดยมีผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด ทั้งนี้ ผู้ฟ้องคดีได้เสนอผลิตภัณฑ์เครื่องสื่อสารของบริษัท ต. ซึ่งผลิตในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ต่อมา คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีชี้แจงรายละเอียดด้านเทคนิคผลิตภัณฑ์ของบริษัทดังกล่าว ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้ชี้แจงรายละเอียดแล้ว แต่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเสนอให้ผู้ฟ้องคดีซื้อผลิตภัณฑ์จากบริษัท ท. ที่ผลิตในประเทศแคนาดา แต่ผู้ฟ้องคดีชี้แจงว่าไม่สามารถนำผลิตภัณฑ์ของบริษัทอื่นมาดำเนินการแทนได้ ประกอบกับผลิตภัณฑ์ของบริษัท ท. มีราคาสูงกว่าของบริษัท ต. ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ตกลงซื้ออุปกรณ์ตามที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเสนอ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้สั่งให้ผู้ฟ้องคดีนำผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากบริษัท ต. เข้ามาทดสอบประสิทธิภาพการทำงานกับสถานีไฟฟ้าของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จำนวน ๔ สถานี ผู้ฟ้องคดีจึงสั่งให้บริษัท ต. ส่งเครื่องสื่อสารจำนวน ๔ เครื่อง เข้ามาทดสอบภายหลังการทดสอบคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาได้รายงานต่อคณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคว่า ผลิตภัณฑ์เครื่องสื่อสารของผู้ฟ้องคดีมีเงื่อนไขและรายละเอียดทางเทคนิคถูกต้องตามสเปคและประกาศประกวดราคา รวมทั้งได้ทดสอบเครื่องตัวอย่างแล้วว่าสามารถใช้งานได้ และผู้ฟ้องคดียอมรับเงื่อนไขในการจัดหาอุปกรณ์เพิ่มเติมให้มีวงจรระบบสื่อสารเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัว รวมทั้งให้คำรับรองว่าจะดำเนินการเชื่อมต่อสัญญาณอุปกรณ์ของผู้ฟ้องคดีเข้ากับระบบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจึงเห็นสมควรให้จัดซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสื่อสารของผู้ฟ้องคดีจำนวน ๖ รายการ ในราคา ๑๑๘,๘๘๗,๙๐๓ บาท แต่ปรากฏว่าคณะกรรมการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้มีมติให้ยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าเงื่อนไขการประกวดราคาไม่มีความชัดเจน และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ปรับปรุงสเปค (รายการเฉพาะ) กับเงื่อนไขการประกวดราคาใหม่ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงประกาศประกวดราคาใหม่เป็นครั้งที่สอง โดยกำหนดรายการเฉพาะไม่ให้มีการย้ายสถานีลูกข่าย และกำหนดเงื่อนไขให้ส่งมอบอุปกรณ์พร้อมทั้งติดตั้งในพื้นที่ C๑ จำนวน ๕๘ สถานี ภายในเวลา ๖ เดือน ปรากฏว่าในการประกวดราคาครั้งนี้มีผู้เสนอราคาเพียงรายเดียว และการเสนอราคาก็ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ จึงได้มีการยกเลิกการประกวดราคาเป็นครั้งที่สอง ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๔ ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจชะลอการนำเข้าพัสดุที่มีราคาสูงจากต่างประเทศ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงใช้วิธีการเช่าอุปกรณ์สื่อสารแทนการจัดซื้อ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่ากรยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนมติของคณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคที่ยกเลิกการประกวดราคาพิพาท และให้ผู้ฟ้องคดีเข้าทำสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ หากไม่สามารถดำเนินการได้ก็ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ชดเชยค่าเสียหายจากการเข้าร่วมประกวดราคา และค่าเสียโอกาสทางการค้าหรือค่าขาดกำไร รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๓๔,๖๖๕,๒๒๑.๔๒ บาท

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

แม้คณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจะมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจยกเลิกการประกวดราคาเพื่อป้องกันความเสียหายอันจะเกิดแก่การบริการสาธารณะได้ตามข้อบังคับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ว่าด้วยการซื้อ พ.ศ. ๒๕๔๐ ก็ตาม แต่การใช้อำนาจนั้นจะต้องใช้อย่างมีเหตุผลและมุ่งรักษาประโยชน์ของทางราชการอย่างแท้จริง เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีเสนอราคาถูกต้องตามประกาศประกวดราคาพิพาททุกประการ แต่คณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกลับอ้างว่าต้องการปรับปรุงสเปค (รายการเฉพาะ) และเงื่อนไขการประกวดราคาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น จึงยกเลิกการประกวดราคา แต่เมื่อมีการประกาศประกวดราคาลบใหม่แล้วปรากฏว่ามีได้มีการปรับปรุงสเปค (รายการเฉพาะ) แต่อย่างใด เพียงแต่กำหนดห้ามย้ายสถานีลูกข่าย และกำหนดเงื่อนไขให้ส่งมอบอุปกรณ์พร้อมติดตั้งจำนวน ๕๘ สถานี ภายในเวลา ๔ เดือน ซึ่งมีได้สอดคล้องกับเหตุผลในการยกเลิกการประกวดราคา อีกทั้ง การประกวดราคาครั้งที่สองดังกล่าวก็มีผู้เสนอราคาเพียงรายเดียวและเสนอราคาผิดเงื่อนไข ทำให้ต้องมีการยกเลิกประกวดราคาอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่อาจพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า อุปกรณ์เครื่องสื่อสารของผู้ฟ้องคดีมีข้อบกพร่องอย่างหนึ่งอย่างใด การออกคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาของคณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจึงเป็นการใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบ

เมื่อคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี กรณีจึงเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดี อันได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเตรียมงานตั้งแต่ขั้นตอนก่อนการประกวดราคา การยื่นซองประกวดราคา รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบอุปกรณ์ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการว่าจ้างบริษัทในการทดสอบอุปกรณ์ ค่าซื้อเอกสารประกวดราคาและค่าธรรมเนียมการออกหนังสือคำประกัน ทั้งนี้ แม้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะโต้แย้งว่าได้ให้สิทธิแก่ผู้ฟ้องคดีในการเสนอราคาโดยไม่ต้องซื้อเอกสารประกวดราคาใหม่ก็ตาม เนื่องจากการให้สิทธิแก่ผู้ฟ้องคดีดังกล่าวมิได้มีผลเป็นการเยียวยาความเสียหายให้ผู้ฟ้องคดีกลับคืนสู่ฐานะเดิมแต่อย่างใด ค่าเดินทางและค่าใช้จ่ายในการไปเจรจาติดต่อที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ค่าจัดทำเอกสารประมูลและการทำ Presentation โดยวิศวกรจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ค่าใช้จ่ายในการนำวิศวกรจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมาทดสอบผลิตภัณฑ์รวมทั้งค่าอาหารและที่พักของวิศวกร ค่าใช้จ่ายในการ Return อุปกรณ์ ค่าใช้จ่ายในการส่งอุปกรณ์กลับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และค่าใช้จ่ายในการนำสินค้าออกตามพิธีการทางศุลกากร รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๔,๗๒๒,๑๐๒.๕๗ บาท ส่วนความเสียหายจากการสั่งซื้ออุปกรณ์สื่อสารของบริษัท ต. จำนวน ๔ เครื่อง นั้น เมื่ออุปกรณ์สื่อสารดังกล่าวเป็นสินค้าตัวอย่างที่ผู้ฟ้องคดีส่งเข้ามาทดสอบจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนและผู้ฟ้องคดียอมรับในคำอุทธรณ์ว่าหลังจากทำการทดสอบผู้ฟ้องคดีได้ส่งอุปกรณ์ดังกล่าวกลับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้ว โดยไม่ปรากฏหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าผู้ฟ้องคดีได้ชำระราคาค่าอุปกรณ์สื่อสารให้แก่บริษัท ต. กรณีจึงรับฟังไม่ได้ว่ามีการซื้อขายอุปกรณ์ดังกล่าวตามข้อกล่าวอ้างของผู้ฟ้องคดี สำหรับค่าเสียโอกาสทางการค้าหรือค่าขาดกำไรนั้น เห็นว่า เป็นค่าเสียหายในอนาคตซึ่งไม่มีความแน่นอน ภาระการพิสูจน์จึงตกแก่ผู้ฟ้องคดี แต่ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าความเสียหายของผู้ฟ้องคดีเป็นผลโดยตรงจากการกระทำละเมิดและเป็นความเสียหายที่แท้จริง ความเสียหายดังกล่าวจึงเป็นเพียงการคาดการณ์ของผู้ฟ้องคดีเท่านั้น และเมื่อในการประกาศประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ยังมิได้เข้าสู่กระบวนการเลือกคู่สัญญา และหลังจากคณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีมติให้ยกเลิกการประกวดราคาแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก็ได้ทำสัญญาซื้อขายอุปกรณ์กับผู้เสนอราคารายใดรายหนึ่ง ค่าเสียโอกาสทางการค้าหรือค่าขาดกำไรที่ผู้ฟ้องคดีเรียกร้องจึงไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดอันเป็นผลโดยตรงจากการกระทำละเมิดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเงิน ๔,๗๒๒,๑๐๒.๕๗ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันฟ้องคดีเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ

ทั้งนี้ ให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่มียุติคำพิพากษา (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๒๓๒/๒๕๕๔)

๓) การยกเลิกการประกวดราคาในกรณีที่มีการกระทำในลักษณะการสมยอมการเสนอราคาหรือการฮั้ว

การมีคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาโดยไม่ได้รับเหตุผลที่ประกอบด้วยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่อ้างอิง ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ รวมทั้งไม่ได้แจ้งเหตุผลใด ๆ ในคำสั่งดังกล่าว เป็นการสั่งยกเลิกการประกวดราคาที่ใช้ดุลพินิจโดยอำเภอใจ ซึ่งขัดต่อหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แม้ต่อมาจะมีการแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ โดยได้ให้เหตุผลในการยกเลิกการประกวดราคาไว้ด้วย ก็ถือว่าเป็นการแก้ตัวภายหลังจากที่มีการใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบไปแล้ว และไม่มีผลทำให้การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับเป็นชอบด้วยกฎหมายแต่อย่างใด

สรุปข้อเท็จจริง

กรุงเทพมหานคร (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้ประกาศประกวดราคาจ้างเหมาเอกชนเป็นผู้ดำเนินการกำจัดมูลฝอยภายในเขตกรุงเทพมหานคร บริเวณโรงงานกำจัดมูลฝอยอ่อนนุช รามอินทรา และหนองแขม โดยผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมเสนอราคาจ้างเหมากำจัดมูลฝอยทั้ง ๓ แห่ง ต่อมา คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณาเห็นควรให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ดำเนินการโรงงานกำจัดมูลฝอยรามอินทราซึ่งมีมูลค่าโครงการเป็นเงิน ๑๓,๕๔๒,๗๓๙,๐๐๐ บาท รวมทั้งผู้เสนอราคารายอื่นในบริเวณโรงงานกำจัดมูลฝอยอ่อนนุช และหนองแขมอีก ๒ แห่ง หลังจากนั้น ได้นำเสนอขอรับความเห็นชอบจากสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งสภากรุงเทพมหานครมีมติเห็นชอบ และผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๑ แจ้งผู้ฟ้องคดีว่า ผู้ฟ้องคดีผ่านขั้นตอนการคัดเลือกจากการประกวดราคาสำหรับโครงการกำจัดมูลฝอยพื้นที่โรงงานกำจัดมูลฝอยรามอินทราแล้ว ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีขอให้ผู้ฟ้องคดีขยายระยะเวลายื่นราคาออกไปอีก ๑๘๐ วัน นับจากวันครบกำหนดยื่นราคาเดิม (วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑) โดยอ้างว่า ผู้ถูกฟ้องคดีต้องใช้เวลาในการพิจารณาผลและดำเนินการตามขั้นตอนของทางราชการซึ่งจะต้องใช้เวลาอีกระยะหนึ่ง หลังจากนั้น สำนักรักษาความสะอาดได้มีบันทึกข้อความ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๑ ถึงปลัดกรุงเทพมหานคร แจ้งเรื่องที่สำนักรักษาความสะอาดได้มีบันทึกขออนุมัติจ้างผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ดำเนินการโครงการ

การจัดมูลฝอยพื้นที่รามอินทราตามความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา แต่ผู้ถูกฟ้องคดีได้สั่งการท้ายบันทึกดังกล่าวเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๑ ว่าให้ยกเลิกการประกวดราคาโดยไม่ได้แจ้งเหตุผลในการออกคำสั่ง ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๑ หรือคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับการดำเนินการจัดประกวดราคาดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตอบข้อหารือเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๑ ว่า การดำเนินการข้างต้นต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีโดยผู้อำนวยการสำนักรักษาความสะอาดได้มีหนังสือลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๔๒ แจ้งยกเลิกการประกวดราคาให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๒ อุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งการยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๒ แจ้งผลการไม่รับอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี โดยอ้างว่าการประกวดราคาดังกล่าวมีการร้องเรียนและมีข้อติงต่าง ๆ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงเห็นว่าหากจะดำเนินการต่อไปจะเกิดความเสียหาย จึงยกเลิกการประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเป็นการยกเลิกการประกวดราคาโดยมิชอบ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาข้างดังกล่าว และขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีลงลายมือชื่อในสัญญาว่าจ้างตามที่ได้ประกวดราคาไว้

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

แม้ข้อ ๔๙ ของข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ จะกำหนดว่า หลังจากการประกวดราคาแล้ว แต่ยังไม่ได้ทำสัญญาหรือตกลงซื้อหรือจ้างกับผู้เสนอราคายกใด ถ้ามีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของกรุงเทพมหานครเป็นเหตุให้ต้องเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในรายการละเอียดหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคาซึ่งทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างผู้เข้าเสนอราคาด้วยกัน ให้ผู้สั่งซื้อหรือผู้สั่งจ้างพิจารณายกเลิกการประกวดราคาครั้งนั้น และข้อ ๖.๕ วรรคหนึ่ง ของเอกสารประกวดราคาข้างดังกล่าวมีข้อกำหนดว่า กรุงเทพมหานครทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะไม่รับราคาต่ำสุด หรือราคาใด หรือราคาที่เสนอทั้งหมดก็ได้ และอาจพิจารณาเลือกจ้างในจำนวน หรือขนาด หรือเฉพาะรายการหนึ่งรายการใด หรืออาจจะยกเลิกการประกวดราคาโดยไม่พิจารณาจัดจ้างเลยก็ได้สุดแต่จะพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของกรุงเทพมหานครเป็นสำคัญ และให้ถือว่าการตัดสินใจของกรุงเทพมหานครเป็นเด็ดขาด ผู้เสนอราคาจะเรียกร้องค่าเสียหายใดๆ มิได้ รวมทั้งกรุงเทพมหานครจะพิจารณายกเลิกการประกวดราคาและลงโทษผู้เสนอราคาเสมือนเป็นผู้ทำงาน หากมีเหตุที่เชื่อได้ว่าการเสนอราคากระทำไปโดยไม่สุจริตหรือมีการสมยอมกันในการเสนอราคาก็ตาม แต่เนื่องจากการใช้ดุลพินิจมีคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาจ้างการจัดมูลฝอยที่พิพาทของผู้ถูกฟ้องคดี เป็นกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจตามกฎหมายที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างผู้ฟ้องคดี

กับผู้ถูกฟ้องคดีในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน รั้ง หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี แม้คำสั่งยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าวไม่อาจถือได้ว่าเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีออกคำสั่งในขณะที่กฎกระทรวงดังกล่าวยังไม่ประกาศบังคับใช้ แต่การประกวดราคาจัดจ้าง ฝ่ายผู้ว่าจ้างต้องประกาศชี้ชวนให้ฝ่ายผู้จะเข้าเป็นผู้รับจ้างเข้าเสนอใบประกวดราคาโดยกำหนดคุณสมบัติเงื่อนไขต่างๆ ของผู้เข้าประกวดราคา เมื่อผู้เข้าประกวดราคาเป็นผู้ประกวดราคาได้จึงเปรียบเสมือนเป็นการเสนอหรือสนองของคู่สัญญา ซึ่งเป็นพันธกรณีที่ฝ่ายผู้ว่าจ้างกับผู้เข้าเสนอเป็นผู้รับจ้างที่จะต้องปฏิบัติซึ่งกันและกันในฐานะคู่สัญญาก่อนจะมีการทำสัญญาว่าจ้างในลำดับต่อไป การยกเลิกประกวดราคาจึงมีสถานะไม่แตกต่างกับการเลิกสัญญา คู่กรณีฝ่ายที่จะบอกเลิกสัญญาหรือยกเลิกการประกวดราคาต้องมีเหตุอันสมควรจึงจะยกเลิกได้ และเหตุผลนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่อ้างอิง ข้อพิจารณา และข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจากผู้ถูกฟ้องคดีแต่งตั้งขึ้นพิจารณาแล้วมีมติเห็นสมควรว่าจ้างผู้ฟ้องคดีตามผลการประกวดราคา และเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่เกี่ยวข้องต่างก็มีความเห็นสอดคล้องกับมติของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาและได้มีบันทึกเสนอเพื่อให้ผู้ถูกฟ้องคดีอนุมัติการจัดจ้างผู้ฟ้องคดี หากผู้ถูกฟ้องคดีจะมีคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาจึงต้องมีเหตุผลลบล้างข้อเสนอดังกล่าวการที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งตามท้ายบันทึกข้างต้นลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๑ ให้ยกเลิกการประกวดราคาโดยไม่ได้ระบุเหตุผลที่ประกอบด้วยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่อ้างอิง ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ รวมทั้งไม่ได้แจ้งเหตุผลใดๆ ในคำสั่งดังกล่าวว่าไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาอย่างไร คำสั่งยกเลิกการประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดีจึงเป็นการใช้ดุลพินิจโดยอำเภอใจซึ่งขัดต่อหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ซึ่งเป็นกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในขณะเกิดเหตุคดีนี้และเป็นบทกฎหมายกลางสำหรับวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่ปรับใช้ได้กับคดีนี้ ทำให้มีผลเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีแถลงต่อสื่อมวลชนหลังจากที่มีคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาว่าได้ใช้สิทธิสั่งระงับการลงลายมือชื่อในสัญญาจ้าง เนื่องจากมีข้อมูลว่าบริษัทที่ผ่านการประมูลสองในสามแห่งเคยมีความสัมพันธ์ด้านธุรกิจกันมาก่อน และได้มีหนังสือลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๑ หรือคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับโครงการพิพาท และคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตอบข้อหารือเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๑ ว่า การดำเนินโครงการพิพาทต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐฯ นั้น ถือว่าเป็นการกระทำเพื่อเป็นการแก้ตัวที่ใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบ และหาจะมีผลให้การกระทำที่ไม่ชอบกลับเป็นการกระทำที่ชอบแต่ประการใด ประกอบกับในการแจ้งคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าวให้ผู้ฟ้องคดีทราบตามหนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๔๒ ผู้ถูกฟ้องคดีก็ไม่ได้ให้เหตุผลในการยกเลิกการประกวดราคาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นให้ผู้ฟ้องคดีทราบแต่อย่างใด กรณีย่อมแสดงให้เห็นว่า ในการออกคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาจ้างกำจัดมูลฝอยพื้นที่รามอินทราของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่มีเหตุอันสมควรพิจารณายกเลิกการประกวดราคา แม้ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๒ แจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีโดยได้ให้เหตุผลว่า หลังจากการประกวดราคาแล้วมีการร้องเรียนและมีข้อติติงต่างๆ ผู้ถูกฟ้องคดีเห็นว่าหากดำเนินการต่อไปจะเกิดความเสียหายจึงได้ยกเลิกการประกวดราคาก็ถือได้ว่าเป็นการแก้ตัวภายหลังจากที่ใช้ดุลพินิจโดยมิชอบแล้ว จึงไม่มีผลให้การกระทำที่ไม่ชอบกลับเป็นชอบ ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีจึงเป็นเหตุผลที่ไม่อาจรับฟังได้และไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะอ้างเพื่อยกเลิกการประกวดราคาได้ ดังนั้น คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๑ ที่สั่งยกเลิกการประกวดราคาจ้างกำจัดมูลฝอยพื้นที่รามอินทรา จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ

ส่วนกรณีที่ผู้ฟ้องคดีมีคำขอทนายอุทธรณ์ให้ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีลงลายมือชื่อในสัญญาจ้างผู้ฟ้องคดีดำเนินงานโครงการพิพาทในคดีนี้ นั้นเป็นคำขอที่ศาลไม่อาจกำหนดคำบังคับให้ได้ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ศาลปกครองจึงไม่อาจก้าวล่วงกำหนดคำบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีลงลายมือชื่อในสัญญาจ้างผู้ฟ้องคดีดำเนินงานโครงการพิพาทนี้ ซึ่งมีผลเท่ากับเป็นการใช้อำนาจอนุวัติการจ้างแทนผู้ถูกฟ้องคดีได้ พิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๑ ที่สั่งยกเลิกการประกวดราคาจ้างกำจัดมูลฝอยพื้นที่รามอินทรา โดยให้ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งใหม่ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่คดีถึงที่สุด คำขออื่นให้ยก (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๓๖/๒๕๕๐ ที่ อ.๑๐๗/๒๕๕๑ และที่ อ.๑๕๖/๒๕๕๓ วินิจฉัยแนวทางเดียวกัน)

ประกาศยกเลิกการประกวดราคาเป็นการสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอเกี่ยวกับการจัดหาหรือให้สิทธิประโยชน์ ประกาศดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามข้อ ๑ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ การออกคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาโดยอาศัยเพียงรายงานกลับมาเป็นเหตุผลในการออกคำสั่งดังกล่าวโดยมิได้มีการสอบสวนพยานบุคคลอื่นที่อยู่ใกล้ชิดเหตุการณ์ และไม่แจ้งข้อเท็จจริง

ที่จะใช้เป็นเหตุผลในการออกคำสั่งให้บรรดาผู้เสนอราคาทราบอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนตามความในมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กรณีถือเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

สรุปข้อเท็จจริง

ผู้ฟ้องคดีได้เข้ายื่นซองประกวดราคา ตามประกาศประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างเพื่อปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่สวนป่าเขากระยาง ตามประกาศของสำนักงานศึกษาและพัฒนาการท่องเที่ยว (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และคณะกรรมการเปิดซองประกวดราคาได้เสนอว่าเห็นควรเลือกผู้ฟ้องคดีเป็นผู้รับจ้างก่อสร้าง แต่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) เห็นว่าการประกวดราคาดังกล่าวน่าเชื่อว่าการฉ้อราษฎร์บังหลวง ซึ่งเป็นการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ จึงได้มีคำสั่งให้ยกเลิกการประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวแต่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์โดยยืนยันตามคำสั่งเดิม ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการใช้ดุลพินิจสั่งยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาขึ้นฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดี

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

ประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ประกาศยกเลิกการประกวดราคาเป็นการสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอเกี่ยวกับการจัดหาหรือให้สิทธิประโยชน์ ประกาศดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามความในข้อ ๑ (๓) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อประกาศยกเลิกการประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นคำสั่งทางปกครองและผู้ฟ้องคดีมีฐานะเป็นคู่กรณีในการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณายกเลิกการประกวดราคา การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะออกคำสั่งยกเลิกการประกวดราคานั้นเป็นการกระทำที่กระทบสิทธิของผู้ฟ้องคดีดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะต้องแจ้งข้อเท็จจริงที่จะใช้เป็นเหตุผลในการออกคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาให้ผู้ฟ้องคดีทราบอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนตามความในมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อปรากฏว่าผู้อำนวยการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้สั่งการให้นาย ส. ไปสังเกตการณ์การยื่นซองประกวดราคาโดยทางลับ ต่อมา นาย ส. ได้รายงานมายังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ว่ามีการกระทำในลักษณะที่สมยอมในการเสนอราคาเชื่อได้ว่าน่าจะมีพฤติกรรมในการฉ้อราษฎร์บังหลวง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงมีคำสั่งให้ยกเลิกการประกวดราคานั้น การที่ผู้อำนวยการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ อาศัยเพียงรายงานลับของนาย ส. มาเป็นเหตุผลสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ สั่งยกเลิกการประกวดราคาโดยมิได้

มีการสอบสวนพยานบุคคลอื่นๆ ที่อยู่ใกล้ขีดเหตุการณ์เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณา และไม่แจ้งข้อเท็จจริงและให้โอกาสผู้ฟ้องคดีโต้แย้งแสดงพยานหลักฐาน กรณีจึงถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ประกาศยกเลิกการประกวดราคาไม่ถูกต้องตามขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น คำสั่งตามประกาศผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ประกาศยกเลิกการประกวดราคา จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย พิพากษาเพิกถอนคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาที่พิพาทโดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่มีประกาศดังกล่าว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๖๑/๒๕๕๒)

๕.๓ การจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

การกำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิเสนอราคาตามประกาศประมูลงานจ้างเหมาก่อสร้างงานจ้างเหมาติดตั้ง DMA และปรับปรุงเส้นท่อเพื่อลดน้ำสูญเสียที่กำหนดว่าต้องเป็นผู้รับจ้างที่มีผลงานเกี่ยวกับงานวางท่อประปาและมีประสบการณ์ในงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำสูญเสียหรือการสำรวจหาท่อรั่วโดยเครื่องมือสำรวจหาท่อรั่วในระบบท่อจ่ายน้ำไม่น้อยกว่า ๓ ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการผู้รับจ้างที่มีประสบการณ์และความรู้ความชำนาญในงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำสูญเสียการที่ผู้เข้าประมูลกล่าวอ้างเพียงว่ามีผลงานติดตั้งมาตรวัดน้ำ จึงไม่อาจมีน้ำหนักเพียงพอให้เชื่อได้ว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในงานบริหารจัดการน้ำสูญเสียดังกล่าว จึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเสนอราคา

คณะกรรมการดำเนินการประมูลมีเพียงอำนาจดำเนินการพิจารณากลับกรองข้อเท็จจริงและข้อระเบียบที่เกี่ยวข้องจนเป็นที่ยุติแล้วเสนอความเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อหัวหน้าส่วนราชการจะได้ใช้ดุลพินิจพิจารณาสั่งการ ซึ่งอำนาจอนุมัติสั่งซื้อสั่งจ้างเป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการตามข้อ ๖๕ (๑) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น หัวหน้าส่วนราชการจึงอาจใช้ดุลพินิจแตกต่างจากคณะกรรมการดำเนินการประมูลได้ โดยต้องมีเหตุผลเพียงพอประกอบการใช้ดุลพินิจดังกล่าวด้วย

สรุปข้อเท็จจริง

สำนักงานประปาเขตใต้มีประกาศประมูลจ้างเหมาก่อสร้างงานจ้างเหมาติดตั้ง DMA และปรับปรุงเส้นท่อเพื่อลดน้ำสูญเสียด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) มีผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เข้าประมูลรายเดียว โดยตามประกาศสำนักงานประปาเขตข้อ ๕ และตามเอกสารประมูลจัดหาด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ข้อ ๒.๕ กำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาว่า ต้องเป็นผู้รับจ้าง

ที่มีผลงานเกี่ยวกับงานวางท่อประปาและมีประสบการณ์ในงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำสูญเสียหรือการสำรวจหาท่อรั่วโดยเครื่องมือสำรวจหาท่อรั่วในระบบท่อจ่ายน้ำไม่น้อยกว่า ๓ ปี ต่อมา ทางสำนักงานได้ประกาศให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ผ่านการคัดเลือกการเสนอราคา และประกาศให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ชนะการประมูล คณะกรรมการจัดหาโดยวิธีการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์จึงได้รายงานและเสนอความเห็นต่อผู้อำนวยการกองบริหารทั่วไป สำนักงานประปาเขต (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ในฐานะหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุว่าสมควรรับราคาของผู้ฟ้องคดี ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการสำนักงานประปาเขต (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ได้มีคำสั่งให้ยกเลิกการประมูลเนื่องจากเห็นว่าผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านคุณสมบัติ ผู้ฟ้องคดีได้ร้องเรียนต่อผู้ว่าการประปาสวนภูมิภาค (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ชี้แจงต่อผู้ฟ้องคดีโดยยืนยันคำสั่งยกเลิกการประมูลดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจาก ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีคุณสมบัติในการเข้าร่วมประมูล โดยผู้ฟ้องคดีได้มีผลงานติดตั้งมาตรวัดน้ำสำหรับพื้นที่ย่อย DMA ซึ่งบริษัท ธ. ซึ่งเป็นคู่สัญญากับการประปานครหลวง และมีบริษัท ส. เป็นผู้รับจ้างช่วง และบริษัท ส. ได้ให้ผู้ฟ้องคดีรับจ้างช่วงอีกต่อหนึ่ง ซึ่งงานการติดตั้งมาตรวัดน้ำเป็นผลงานส่วนหนึ่งของระบบการบริหารจัดการน้ำสูญเสีย และเป็นผลงานที่เกี่ยวข้องในระบบบริหารจัดการน้ำสูญเสีย ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งยกเลิกการประมูลของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และขอให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อพิจารณาตามประกาศสำนักงานประปาเขตข้อ ๕ และตามเอกสารประมูลจัดหาด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ข้อ ๒.๕ ที่กำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาว่า ต้องเป็นผู้รับจ้างที่มีผลงานเกี่ยวกับงานวางท่อประปาและมีประสบการณ์ในงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำสูญเสียหรือการสำรวจหาท่อรั่วโดยเครื่องมือสำรวจหาท่อรั่วในระบบท่อจ่ายน้ำไม่น้อยกว่า ๓ ปี แล้ว จะเห็นได้ว่า การกำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิเสนอราคาตามประกาศประมูลงานจ้างเหมาก่อสร้างงานจ้างเหมาติดตั้ง DMA และปรับปรุงเส้นท่อเพื่อลดน้ำสูญเสีย นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการผู้รับจ้างที่มีประสบการณ์ และความรู้ความชำนาญในงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำสูญเสีย เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีเคยเป็นผู้รับจ้างช่วงในการก่อสร้างระบบประปา (วางท่อจ่ายน้ำ) ระยะที่ ๒ และในการติดตั้งมาตรวัดน้ำสำหรับระบบพื้นที่ย่อย DMA โดยไม่ปรากฏผลงานหรือประสบการณ์ในงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำสูญเสียหรือการสำรวจหาท่อรั่วโดยเครื่องมือสำรวจหาท่อรั่วในระบบท่อจ่ายน้ำ การที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างเพียงว่าผู้ฟ้องคดีมีผลงานติดตั้งมาตรวัดน้ำ จึงไม่อาจมีน้ำหนักเพียงพอให้ศาลเชื่อได้ว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีประสบการณ์ในงานบริหารจัดการน้ำสูญเสียดังกล่าว อีกทั้ง ตามสัญญาที่

ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างดังกล่าว ก็เป็นเพียงสัญญาระหว่างการประปานครหลวงกับคู่สัญญารายอื่น ไม่ได้เกี่ยวข้องกับผู้ฟ้องคดีและไม่ได้แสดงให้เห็นว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีประสบการณ์ในงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำสูญเสียแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคา

ส่วนประเด็นการเป็นผู้เสนอราคาในการประมูลเพียงรายเดียวในการประมูลงานจ้างตามประกาศดังกล่าว ซึ่งตามข้อ ๒๐ วรรคสาม ของประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การซื้อและการจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๘ กำหนดว่า ในกรณีที่มีผู้ค้าผ่านการคัดเลือกหนึ่งราย หรือมีผู้เสนอราคาในการประมูลหนึ่งราย ให้คณะกรรมการดำเนินการประมูลเสนอต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อยกเลิกการประมูล แต่ถ้าคณะกรรมการดำเนินการประมูลเห็นว่า มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการซื้อหรือจ้างต่อไป ให้คณะกรรมการดำเนินการประมูลต่อรองราคากับผู้ค้ารายนั้นแล้วเสนอหัวหน้าส่วนราชการต่อไป นั้น เมื่อปรากฏว่าคณะกรรมการฯ ได้ประกาศให้ผู้ฟ้องคดีผ่านการคัดเลือกให้เสนอราคา และต่อมาได้ประกาศให้ผู้ฟ้องคดีชนะการประมูลโดยมิได้มีการรายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารที่ได้รับทั้งหมดเสนอต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ การดำเนินการของคณะกรรมการฯ ดังกล่าวจึงไม่ชอบตามข้อ ๑๖ และข้อ ๒๐ ของประกาศข้างต้น นอกจากนี้ คณะกรรมการดำเนินการประมูลมีเพียงอำนาจดำเนินการพิจารณากลับกรองข้อเท็จจริงและข้อระเบียบที่เกี่ยวข้องจนเป็นที่ยุติแล้วเสนอความเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อหัวหน้าส่วนราชการจะได้ใช้ดุลพินิจพิจารณาสั่งการ ซึ่งอำนาจอนุมัติสั่งซื้อสั่งจ้างเป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการ ตามข้อ ๖๕ (๑)^{๒๕๕} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น หัวหน้าส่วนราชการจึงอาจใช้ดุลพินิจแตกต่างจากคณะกรรมการดำเนินการประมูลได้ โดยต้องมีเหตุผลเพียงพอประกอบการใช้ดุลพินิจดังกล่าวด้วยการที่ต่อมาคณะกรรมการฯ รายงานและเสนอความเห็นต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในภายหลังว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาเพียงรายเดียว โดยเห็นควรรับราคาของผู้ฟ้องคดีเนื่องจากราคาต่ำกว่าราคากลาง และมีคุณสมบัติถูกต้อง ซึ่งเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ฟ้องคดีขาดคุณสมบัติ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงมีอำนาจออกคำสั่งยกเลิกการประมูลได้ และเมื่อได้วินิจฉัย

^{๒๕๕} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๖๕ การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างครั้งหนึ่ง นอกจากวิธีพิเศษและวิธีกรณีพิเศษให้เป็นอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งและภายในวงเงิน ดังต่อไปนี้

(๑) หัวหน้าส่วนราชการไม่เกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ไปข้างต้นแล้วว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ คำสั่งให้ยกเลิกการประมูลของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๒๔๓/๒๕๕๒)

๖. ข้อพิพาทในขั้นตอนการดำเนินการอื่น ๆ

นอกเหนือจากข้อพิพาททั้ง ๕ กรณีข้างต้น ซึ่งเป็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในขั้นตอนหลักของการดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้างแล้ว ยังมีข้อพิพาทที่ขึ้นสู่การพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองที่เกิดขึ้นในขั้นตอนอื่นๆ อีก อันได้แก่ ข้อพิพาทเกี่ยวกับการยึดหรือริบหลักประกันของเนื่องจากผู้ประสงค์จะเข้าเสนอราคาไม่ปฏิบัติตามหนังสือเงื่อนไขการซื้อหรือการจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (หนังสือเงื่อนไข ๓ ฝ่าย) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการคืนหลักประกันของ และข้อพิพาทเกี่ยวกับการลงโทษผู้ทำงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๖.๑ ข้อพิพาทเกี่ยวกับหลักประกันของ

๑) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการคืนหลักประกันของ

โดยที่ข้อ ๑๓๘ วรรคหนึ่ง (๑) ของข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ และข้อ ๕.๕ ของเอกสารประกวดราคากำหนดหลักเกณฑ์การคืนหลักประกันของไว้ว่า หัวหน้าหน่วยงานจะคืนหลักประกันของให้แก่ผู้เสนอราคาซึ่งเสนอราคาต่ำสุดไม่เกิน ๓ ราย ที่คัดเลือกไว้ต่อเมื่อได้ทำสัญญาหรือข้อตกลง หรือเมื่อผู้เสนอราคาได้พ้นจากข้อผูกพันแล้ว ประกอบกับข้อ ๔.๒ ของเอกสารประกวดราคาดังกล่าวกำหนดว่า ราคาที่เสนอจะต้องเสนอกำหนดยื่นราคาไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน นับแต่วันเปิดซองประกวดราคา ดังนั้น การที่หน่วยงานทางปกครองผู้จัดประกวดราคาได้ทำสัญญากับผู้ชนะการประกวดราคาภายหลังจากพ้นกำหนดยื่นราคา จึงถือได้ว่าผู้เสนอราคารายอื่นที่ได้รับการคัดเลือกไว้ดังกล่าวพ้นจากข้อผูกพันไปก่อนวันที่ผู้จัดประกวดราคาจะได้ทำสัญญากับผู้ชนะการประกวดราคาแล้ว

สรุปข้อเท็จจริง

ผู้ฟ้องคดียื่นซองประกวดราคาตามประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง งานก่อสร้าง เชื้อน ค.ส.ล. ของกรุงเทพมหานคร (ผู้ถูกฟ้องคดี) แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้ชนะการประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือถึงผู้ถูกฟ้องคดีเพื่อขอคืนเงินหลักประกันของซึ่งภายหลังจากที่ได้รับหลักประกันของแล้ว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่ากรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีคืนเงิน

หลักประกันของให้ในวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๕ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร อันเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมายื่นฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

การคืนหลักประกันของนั้น ตามข้อ ๑๓๘ วรรคหนึ่ง (๑) ของข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ และข้อ ๕.๕ ของเอกสารประกวดราคา กำหนดหลักเกณฑ์การคืนหลักประกันของไว้ทำนองเดียวกันว่า หัวหน้าหน่วยงานจะคืนหลักประกันของให้แก่ผู้เสนอราคาภายใน ๑๕ วัน นับถัดจากวันที่ได้พิจารณาในเบื้องต้นเรียบร้อยแล้ว เว้นแต่ผู้เสนอราคารายที่คัดเลือกไว้ซึ่งเสนอราคาต่ำสุดไม่เกิน ๓ ราย จะคืนให้ต่อเมื่อได้ทำสัญญาหรือข้อตกลง หรือเมื่อผู้เสนอราคาได้พ้นจากข้อผูกพันแล้ว ประกอบกับข้อ ๔.๒ ของเอกสารประกวดราคาดังกล่าวกำหนดว่า ราคาที่เสนอจะต้องเสนอกำหนดยื่นราคาไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน นับแต่วันเปิดซองประกวดราคา โดยภายในกำหนดยื่นราคาผู้เสนอราคาต้องรับผิดชอบราคาที่ตนได้เสนอไว้และจะถอนการเสนอราคามีได้ เมื่อปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ทำการเปิดซองประกวดราคาซึ่งห้างหุ้นส่วนจำกัด ข. เสนอราคาต่ำสุดเป็นลำดับที่ ๑ ผู้ฟ้องคดีเป็นลำดับที่ ๒ และบริษัท ต. จำกัด เป็นลำดับที่ ๓ ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีและผู้เสนอราคารายที่ได้รับคัดเลือกดังกล่าวจะได้รับหลักประกันของคืนต่อเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีได้ทำสัญญาจ้างก่อสร้างหรือข้อตกลงการจ้างก่อสร้าง หรือเมื่อผู้เสนอราคาได้พ้นจากข้อผูกพันแล้ว โดยในระหว่างที่ผู้ถูกฟ้องคดียังไม่ได้ทำสัญญากับผู้เสนอราคารายใด ผู้ฟ้องคดีจะต้องเสนอกำหนดยื่นราคาไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน นับแต่วันเปิดซองประกวดราคา และภายในกำหนดยื่นราคาผู้เสนอราคาต้องรับผิดชอบราคาที่ตนได้เสนอไว้และจะถอนการเสนอราคามีได้ เมื่อปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีเปิดซองประกวดราคาในวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๔ ผู้ฟ้องคดีจึงต้องยื่นราคาไว้ ๙๐ วัน นับแต่วันดังกล่าว และจะพ้นกำหนดยื่นราคาในวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ซึ่งมีผลให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากข้อผูกพันไม่ต้องรับผิดชอบในราคาที่เสนอไว้ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้ทำสัญญากับห้างหุ้นส่วนจำกัด ข. ผู้ชนะการประกวดราคาเมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๔๕ จึงถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีพ้นจากข้อผูกพันที่มีต่อผู้ถูกฟ้องคดีไปก่อนวันที่ผู้ถูกฟ้องคดีจะได้ทำสัญญากับผู้ชนะการประกวดราคาแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีจึงต้องคืนหลักประกันของให้แก่ผู้ฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีคืนเงินหลักประกันของให้แก่ผู้ฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๕ จึงเป็นการทำผิดสัญญาและทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการขาดประโยชน์อันควรได้รับจากเงินหลักประกันของจำนวน ๔๕๘,๔๐๐ บาท ผู้ถูกฟ้องคดีจึงต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีโดยกำหนดค่าขาดประโยชน์ดังกล่าวเท่ากับดอกเบี้ย

ในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของเงินหลักประกันของ นับแต่วันที่ล่วงพ้นกำหนดระยะเวลาที่ผู้ถูกฟ้องคดีต้องชำระหนี้คืนหลักประกันของให้แก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเวลา ๕๗ วัน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๗๓/๒๕๕๒)

๒) ข้อพิพาทเกี่ยวกับการยึดหรือริบหลักประกันของ

(๑) กรณีผู้มีสิทธิเสนอราคาไม่ส่งผู้แทนมาลงทะเบียนเพื่อเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด

แม้การที่ผู้มีสิทธิเสนอราคาไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนเพื่อเสนอราคาให้ทันภายในเวลาที่กำหนด จะเกิดจากความประมาทเลินเล่อของผู้มีสิทธิเสนอราคาเอง โดยไม่ใช่เหตุสุดวิสัย อันเป็นการผิดเงื่อนไขตามหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างโดยการประกวดราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (สัญญาหลักประกันของ) ก็ตาม แต่หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ฟ้องคดีมีความตั้งใจที่จะเข้าร่วมเสนอราคา โดยไม่ปรากฏว่าเป็นการจงใจที่จะไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อสมยอมในการเสนอราคาหรือมีลักษณะเป็นการขัดขวางมิให้การเสนอราคาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย อีกทั้ง การลงทะเบียนเพื่อเสนอราคาไม่ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายในเชิงทรัพย์สินแก่หน่วยงานทางปกครองผู้จัดให้มีการประกวดราคา หรือมีผลกระทบทำให้มาตรการเพื่อป้องกันการสมยอมในการเสนอราคาตลอดจนการป้องกันการกระทำใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการขัดขวางมิให้การเสนอราคาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยไม่บรรลุผล กรณีถือได้ว่ามีเหตุสมควรที่หน่วยงานทางปกครองผู้จัดให้มีการประกวดราคาจะลดเบี้ยปรับที่รับไว้ให้แก่ผู้มีสิทธิเสนอราคาดังกล่าว

สรุปข้อเท็จจริง

กรมชลประทาน (ผู้ถูกฟ้องคดี) ประกาศประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่ การจ้างงานก่อสร้างกิจกรรมขุดลอกลำห้วยและหน้าฝาย โครงการฝายห้วยธง อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย และการจ้างงานก่อสร้างกิจกรรมขุดลอกลำห้วยและก่อสร้างอาคารท่อนรับน้ำ โครงการฝายห้วยหินลาด อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย โดยผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมประกวดราคาทั้งสองโครงการและได้รับการคัดเลือกให้ผ่านคุณสมบัติเบื้องต้นเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคางานก่อสร้างทั้งสองโครงการ ต่อมา ผู้ฟ้องคดีได้ทำหนังสือตกลงยินยอมรับเงื่อนไขและวิธีปฏิบัติในการเข้าร่วมประกวดราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยข้อ ๒.๑ ของหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างโดยการประกวดราคา

ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว กำหนดให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาจะต้องมาเสนอราคา ณ วัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด โดยต้องส่งผู้แทนเข้าเสนอราคา และหากไม่ส่งผู้แทน มาตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด ก็ให้ผู้รับบริการยึดหลักประกันที่ประธานคณะกรรมการ ประกวดราคากำหนดให้มีในการเข้าเสนอราคาจากผู้มีสิทธิเสนอราคา ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้วาง หลักประกันซองเป็นหนังสือค้ำประกันของธนาคารไว้ทั้งสองโครงการ ปรากฏว่าเมื่อถึงวัน กำหนดให้มีการเสนอราคา ณ สำนักงานบริการโทรคมนาคม จังหวัดสกลนคร ซึ่งกำหนดให้ มีการลงทะเบียนในเวลา ๘.๓๐ นาฬิกา ถึง ๙ นาฬิกา ผู้ฟ้องคดีได้มอบหมายให้นางสาว น. เป็นผู้เข้าทำการเสนอราคาแทนผู้ฟ้องคดีทั้งสองโครงการ ซึ่งเดินทางโดยรถยนต์ออกจาก จังหวัดหนองบัวลำภู ในเวลา ๓ นาฬิกา โดยมีนาย ช. เป็นพนักงานขับรถ ระหว่างการเดินทาง ถึงอำเภอสว่างแดนดินในเวลาประมาณ ๗ นาฬิกา ก็เกิดอุบัติเหตุรถยนต์ของผู้ฟ้องคดีชนท้าย รถยนต์คันข้างหน้า ซึ่งจากบันทึกตกลงค่าเสียหายและเปรียบเทียบปรับของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ระบุว่า อุบัติเหตุเกิดจากความประมาทเลินเล่อของนาย ช. ซึ่งนาย ช. ได้ให้การรับสารภาพ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้อายัดรถยนต์ของผู้ฟ้องคดีไว้ที่สถานีตำรวจ ต่อมา นางสาว น. ได้ว่าจ้าง รถยนต์เดินทางออกจากอำเภอสว่างแดนดินเพื่อเดินทางต่อไปยังสถานที่เสนอราคาซึ่งมีระยะทาง อีก ๘๐ กิโลเมตร และได้โทรศัพท์แจ้งให้คณะกรรมการดำเนินการประกวดราคาทราบถึง อุบัติเหตุทางรถยนต์ดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่านางสาว น. เดินทางไปถึงสถานที่ลงทะเบียน เพื่อเสนอราคาในเวลา ๙.๑๕ นาฬิกา อันเป็นเวลาล่วงเลยกำหนดให้ลงทะเบียนไป ๑๕ นาที ประธานคณะกรรมการประกวดราคาจึงมีประกาศให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้หมดสิทธิเสนอราคา และดำเนินการประกวดราคาต่อไปจนเสร็จสิ้น และต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้แจ้งสงวนสิทธิการยึด หลักประกันซองของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสืออุทธรณ์คำสั่งยึดหลักประกันซองดังกล่าว ไปยังสำนักชลประทานที่ ๕ อุดรธานี กรมบัญชีกลาง และผู้ถูกฟ้องคดี แต่ผู้ถูกฟ้องคดี ยังคงยืนยันการสงวนสิทธิยึดหลักประกันซองดังกล่าว ส่วนกรมบัญชีกลางโดยคณะกรรมการ ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (กพ.อ.) มีหนังสือแจ้งผู้ฟ้องคดีว่า เห็นด้วยกับ การยึดหลักประกันซองของคณะกรรมการดำเนินการประกวดราคา ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นฟ้องขอให้ศาล มีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีคืนหลักประกันซองเป็นหนังสือค้ำประกันของธนาคาร จำนวน ๒ ฉบับ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๕๗๔,๑๐๐ บาท ให้แก่ผู้ฟ้องคดี

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า นางสาว น. ได้เดินทางไปถึงสถานที่ลงทะเบียน ในเวลา ๙.๑๕ นาฬิกา อันเป็นการล่วงพ้นเวลาที่กำหนดให้ทำการลงทะเบียนเข้าเสนอราคาแล้ว จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีหรือผู้แทนไม่สามารถไปลงทะเบียนเข้าเสนอราคาได้ทันเวลาที่กำหนด และเป็นการผิดเงื่อนไขตามสัญญาหลักประกันซองแล้ว กรณีจึงมีข้อพิจารณาว่ามีเหตุสุดวิสัย

ทำให้นางสาว น. ไม่สามารถไปดำเนินการเสนอราคาทันตามเวลาที่กำหนดหรือไม่ เห็นว่า เหตุสุดวิสัย หมายความว่า เหตุใดๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้ แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้น จะได้จัดการระมัดระวังตามสมควร อันพึงคาดหมายได้จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น เมื่อกรณีนี้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ภายหลังจากประสบอุบัติเหตุแล้ว นางสาว น. สามารถเดินทางต่อไปยังจุดหมายปลายทาง เพื่อดำเนินการเสนอราคาได้โดยใช้ระยะเวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง ๒๕ นาที ดังนั้น เมื่อเกิดอุบัติเหตุเวลา ๖.๒๐ นาฬิกา หากนางสาว น. ให้ความสำคัญในเรื่องที่จะต้องไปดำเนินการ ลงทะเบียนเสนอราคาให้ทันภายในเวลาที่กำหนด ย่อมมีเวลาเหลือมากพอที่จะเดินทางมาให้ทัน ภายในกำหนดเวลา แต่นางสาว น. กลับอยู่รอพบเจ้าหน้าที่ตำรวจและอ้างว่าต้องอยู่รักษารถยนต์ ของผู้ฟ้องคดีเนื่องจากเป็นรถยนต์ใหม่มีราคาแพง เพื่อป้องกันการสูญหาย ทั้งๆ ที่มีนาย ช. พนักงานขับรถซึ่งเป็นคู่กรณีและมีหน้าที่ในการรักษารถยนต์คันดังกล่าวโดยตรง สมควรให้ นาย ช. เป็นผู้เฝ้าทรัพย์สินและคอยพบเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อจัดการคดีรถยนต์ชนกันไปพลางก่อน นางสาว น. ก็จะต้องเดินทางถึงที่หมายได้ทันเวลา เพราะคงเหลือระยะทางเพียง ๘๐ กิโลเมตรเท่านั้น แต่นางสาว น. กลับไม่ดำเนินการดังกล่าว จึงเป็นการตัดสินใจที่ไม่เหมาะสม ถือไม่ได้ว่ามีเหตุสุดวิสัยที่ทำให้นางสาว น. ไม่อาจเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทางได้ทันเวลา ประกอบกับ เมื่อพิจารณารายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีของสถานีตำรวจภูธรสว่างแดนดินที่ระบุว่า อุบัติเหตุ เกิดจากความประมาทเลินเล่อของนาย ช. และนาย ข. ให้การรับสารภาพ กรณีจึงฟังได้ว่า เหตุดังกล่าวไม่ใช่เหตุสุดวิสัย แต่เป็นเหตุที่เกิดจากความประมาทเลินเล่อของพนักงานขับรถยนต์ ของผู้ฟ้องคดีเอง อย่างไรก็ตาม เมื่อภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจด้านคดีรถยนต์ชนกันแล้ว นางสาว น. ได้เดินทางไปถึงจุดหมายเมื่อล่วงเลยเวลาเพียง ๑๕ นาที แสดงให้เห็นว่าผู้ฟ้องคดีมีความตั้งใจ ที่จะเข้าร่วมเสนอราคา แต่ไม่สามารถไปลงทะเบียนได้ทัน จึงไม่ใช่กรณีที่ผู้ฟ้องคดีตั้งใจ ที่จะไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อสมยอมในการเสนอราคาหรือมีลักษณะเป็นการขัดขวาง มิให้มีการเสนอราคาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย อีกทั้ง ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้รับความเสียหาย แต่อย่างใด และโดยที่สัญญาหลักประกันของพิพาทเป็นการที่ผู้ฟ้องคดีตกลงให้ผู้ถูกฟ้องคดี ยึดหลักประกันที่วางไว้เมื่อผู้ฟ้องคดีไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขโดยไม่มาลงทะเบียนเข้าสู่กระบวนการ เสนอราคาตามวัน เวลาที่กำหนด จึงมีลักษณะเป็นเบี้ยปรับตามมาตรา ๓๗๙^{๒๕๖} แห่งประมวล

^{๒๕๖} ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๓๗๙ ถ้าลูกหนี้สัญญาแก่เจ้าหนี้ว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งเป็นเบี้ยปรับเมื่อตนไม่ชำระหนี้ก็ดี หรือไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องสมควรก็ดี เมื่อลูกหนี้ผิดนัดก็ให้รับเบี้ยปรับ ถ้าการชำระหนี้อื่นจะพึงทำนั้นได้แก่ งดเว้นการอันใดอันหนึ่ง หากทำการอันนั้นฝ่าฝืนมูลหนี้เมื่อใด ก็ให้รับเบี้ยปรับเมื่อนั้น

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งหากเบี่ยงปรับที่รับนั้นสูงเกินส่วน ศาลจะลดลงเป็นจำนวนพอสมควรก็ได้ ซึ่งการที่จะวินิจฉัยว่าสมควรเพียงใดนั้น ต้องพิเคราะห์ถึงทางได้เสียของเจ้าหนี้ทุกอย่างอันชอบด้วยกฎหมาย ไม่ใช่แต่เพียงทางได้เสียในเชิงทรัพย์สิน ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๘๓^{๒๕๗} แห่งประมวลกฎหมายเดียวกัน ดังนั้น เมื่อปรากฏว่าในการประกวดราคาทั้งสองโครงการของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และการที่ผู้ฟ้องคดีไปลงทะเบียนไม่ทันตามกำหนดเวลา ก็ไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายในเชิงทรัพย์สิน หรือมีผลกระทบทำให้มาตรการเพื่อป้องกันการสมยอมในการเสนอราคา ตลอดจนการป้องกันการกระทำการใดๆ อันมีลักษณะเป็นการขัดขวางมิให้มีการเสนอราคาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยไม่บรรลุผลแต่อย่างใด การที่ผู้ถูกฟ้องคดีใช้สิทธิริบหลักประกันของทั้งหมดของผู้ฟ้องคดีจึงสูงเกินส่วน สมควรลดเบี่ยงปรับที่จะริบลงกึ่งหนึ่ง พิจารณาให้ผู้ถูกฟ้องคดีคืนหลักประกันของให้แก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเงิน ๒๘๗,๐๕๐ บาท ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มีคำพิพากษา (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๐๕/๒๕๕๕)

กรณีที่ผู้แทนของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคามาไม่ทันกำหนดเวลาลงทะเบียนเนื่องจากกรณีเหตุที่ใช้เดินทางประสบอุบัติเหตุ ซึ่งเกิดจากการขับรถโดยปราศจากความระมัดระวังของพนักงานขับรถของผู้ฟ้องคดี ประกอบกับผู้ฟ้องคดีทราบดีอยู่แล้วว่าสภาพการจราจรในช่วงเวลาดังกล่าวหนาแน่น การจราจรติดขัดแต่ผู้ฟ้องคดีก็มีได้ให้ผู้แทนออกเดินทางให้เร็วขึ้นกว่าปกติ ทำให้พนักงานขับรถของผู้ฟ้องคดีขับรถด้วยความเร็วสูงเพื่อเร่งเดินทางไปให้ถึงสถานที่เสนอราคาจนเป็นเหตุให้เกิดอุบัติเหตุดังกล่าวขึ้น กรณีจึงไม่ถือเป็นเหตุสุดวิสัยตามมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองที่ดำเนินการจัดจ้างจึงไม่จำเป็นต้องคืนเงินหลักประกันของให้แก่ผู้ฟ้องคดี

^{๒๕๗} ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๓๘๓ ถ้าเบี่ยงปรับที่รับนั้นสูงเกินส่วน ศาลจะลดลงเป็นจำนวนพอสมควรก็ได้ ในการที่จะวินิจฉัยว่าสมควรเพียงใดนั้น ท่านให้พิเคราะห์ถึงทางได้เสียของเจ้าหนี้ทุกอย่างอันชอบด้วยกฎหมาย ไม่ใช่แต่เพียงทางได้เสียในเชิงทรัพย์สิน เมื่อได้ใช้เงินตามเบี่ยงปรับแล้ว สิทธิเรียกร้องขอลดก็เป็นอันขาดไป

สรุปข้อเท็จจริง

การประปานครหลวง (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้ประกาศประกวดราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ งานจ้างก่อสร้างวางท่อประปา และงานที่เกี่ยวข้อง ด้านลดน้ำสูญเสีย พื้นที่สำนักงานประปาสาขาภาษีเจริญ ผู้ฟ้องคดีได้เข้ายื่นเอกสารประกวดราคาโดยได้นำหนังสือคำประกันซึ่งออกโดยธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) มอบไว้ให้กับผู้ถูกฟ้องคดีเพื่อเป็นหลักประกันของประกวดราคาดังกล่าว พร้อมกับได้ยื่นหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้าง โดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคา พร้อมทั้งได้แจ้งวัน เวลา และสถานที่เสนอราคา เพื่อเข้าสู่กระบวนการเสนอราคา ในวันเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ปรากฏว่าผู้แทนของผู้ฟ้องคดีมาไม่ทันเวลาลงทะเบียน ประธานคณะกรรมการประกวดราคาจึงได้ประกาศให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้หมดสิทธิเสนอราคา และเมื่อหมดเวลาเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือชี้แจงต่อผู้ถูกฟ้องคดีให้ทราบถึงสาเหตุที่ผู้แทนของผู้ฟ้องคดีไปไม่ทันการลงทะเบียนว่ามีเหตุมาจากรถยนต์ที่ใช้เดินทางไปประสบอุบัติเหตุ จึงขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีผ่อนผันคืนหลักประกันของให้แก่ผู้ฟ้องคดี แต่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือถึงผู้ฟ้องคดีแจ้งให้ทราบว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้ส่งรับหลักประกันของของผู้ฟ้องคดีแล้ว พร้อมกันนั้นก็ยังมีหนังสือแจ้งให้ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) นำเงินตามหนังสือคำประกันไปชำระแก่ผู้ถูกฟ้องคดีภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือของผู้ถูกฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงได้มีหนังสืออุทธรณ์คำสั่งรับหลักประกันของดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีโดยอ้างว่าการที่รถยนต์ของผู้แทนของผู้ฟ้องคดีเกิดอุบัติเหตุเป็นเหตุสุดวิสัย ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่าอุบัติเหตุดังกล่าวไม่ใช่เหตุสุดวิสัย การที่ผู้ถูกฟ้องคดีรับหลักประกันของของผู้ฟ้องคดีชอบแล้ว ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ให้รับหลักประกันของของผู้ฟ้องคดีดังกล่าว

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

ตามมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า คำว่า เหตุสุดวิสัย หมายความว่า เหตุใดๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้น จะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น จะเห็นได้ว่าตามบทบัญญัติในมาตรา ๘ ดังกล่าว เหตุสุดวิสัยต้องไม่ใช่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ประสบ แต่เกิดจากเหตุภายนอกตัวผู้ต้องประสบ และบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบไม่อาจป้องกันได้ แม้จะได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าพนักงานขับรถของผู้ฟ้องคดีได้แจ้งเหตุต่อบริษัทประกันภัยว่าได้ขับรถยนต์มาตามถนนตามหลังรถคู่กรณี แต่คู่กรณี

ได้เบรคหยุดรถ พนักงานขับรถของผู้ฟ้องคดีเบรคไม่ทันจึงชนท้ายรถยนต์ของคู่กรณีได้รับความเสียหาย โดยยอมรับว่าตนเป็นฝ่ายผิด ประกอบกับผู้ฟ้องคดีก็รับตามคำฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีได้กำหนดเวลาให้ผู้แทนของผู้ฟ้องคดีออกเดินทางในเวลาทำการปกติ จึงประมาณได้ว่าเป็นเวลาหลัง ๘.๓๐ นาฬิกา ทั้งที่ผู้ฟ้องคดีก็ทราบดีอยู่แล้วว่าสภาพการจราจรในช่วงเวลาดังกล่าวหนาแน่น การจราจรติดขัด แต่ผู้ฟ้องคดีก็ได้ให้ผู้แทนออกเดินทางให้เร็วขึ้นกว่าปกติ และเมื่อพนักงานขับรถของผู้ฟ้องคดีพบว่าการจราจรติดขัดมากและเกรงว่าจะเดินทางไปถึงสถานที่เสนอราคาไม่ทัน จึงได้ขับรถด้วยความเร่งรีบและใช้ความเร็วสูงขาดความระมัดระวัง และเมื่อรถยนต์คันที่อยู่ด้านหน้าหยุด จึงทำให้หยุดรถไม่ทันและได้ชนท้ายรถยนต์คันดังกล่าว และพนักงานขับรถของผู้ฟ้องคดีก็ยอมรับกับตัวแทนของบริษัทประกันภัยว่าตนเป็นฝ่ายผิด กรณียอมถือว่าอุบัติเหตุดังกล่าวเกิดจากการขาดความระมัดระวังของพนักงานขับรถของผู้ฟ้องคดี และการที่รถคันที่อยู่ด้านหน้าหยุดรถมิได้เป็นเหตุสุดวิสัย เพราะเป็นเรื่องที่สามารถป้องกันแก้ไขได้หากผู้ขับรถได้ใช้ความระมัดระวัง แต่การที่พนักงานขับรถของผู้ฟ้องคดีไม่สามารถหยุดรถได้ทันยอมแสดงให้เห็นว่าพนักงานขับรถของผู้ฟ้องคดีขับรถด้วยความเร็วสูงเพื่อเร่งเดินทางไปให้ถึงสถานที่เสนอราคา ดังนั้น การที่ผู้แทนของผู้ฟ้องคดีไม่สามารถไปลงทะเบียนเพื่อเสนอราคาได้ทันภายในเวลา ๑๐ นาฬิกา จึงไม่เป็นเหตุสุดวิสัยตามมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แต่อย่างใด กรณีจึงถือได้ว่าผู้แทนผู้ฟ้องคดีไม่ได้ลงทะเบียนภายในระยะเวลาที่กำหนดเป็นผลให้ถูกประกาศเป็นผู้หมดสิทธิเสนอราคาตามข้อ ๑๐^{๒๕๘} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ และต้องถูกยึดหลักประกันซอง ตามข้อ ๕.๒^{๒๕๙} และ ๖.๓^{๒๖๐} ของประกาศประกวดราคาจ้าง

^{๒๕๘} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๒๒๕ หน้า ๒๗๕

^{๒๕๙-๒๖๐}

เอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ สัญญาเลขที่ ป.๑๑ – ๐๒(๕๑) เรื่องประกวดราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ งานจ้างก่อสร้างวางท่อประปา และงานที่เกี่ยวข้อง ด้านลดน้ำสูญเสีย พื้นที่สำนักงานประปาสาขาภาษีเจริญ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐

ข้อ ๕.๒ กำหนดว่า เมื่อถึงเวลานัดหมาย ผู้มีสิทธิเสนอราคาต้องมาลงทะเบียนต่อหน้ากรรมการประกวดราคา และหากมาไม่ทันเวลาการลงทะเบียน ก็จะถูกยึดหลักประกันซอง

ข้อ ๖.๓ กำหนดว่า การยึดหลักประกันซองของผู้มีสิทธิเสนอราคาให้ดำเนินการในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้มีสิทธิเสนอราคาไม่ส่งผู้แทนมาลงทะเบียนเพื่อเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด

(๒) ผู้มีสิทธิเสนอราคาที่มาลงทะเบียนแล้วไม่ LOG IN เข้าสู่ระบบ

(๓) ผู้มีสิทธิเสนอราคา LOG IN แล้ว แต่ไม่มีการเสนอราคา หรือเสนอราคาผิดเงื่อนไขที่กำหนดโดยการเสนอราคาสูงกว่า หรือเท่ากับราคาที่เริ่มต้นประมูล

(๔) ผู้มีสิทธิเสนอราคาไม่ลงลายมือชื่อในแบบ บก.๐๐๘ แบบยืนยันราคาสุดท้าย ในการเสนอราคา

(๕) ผู้เสนอราคาซึ่งการประกาศประกวดราคาได้คัดเลือกแล้วไม่ไปทำสัญญาภายในเวลาที่กำหนด

ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และข้อ ๒.๒.๑ ของหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้าง โดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่ต้องคืนเงินหลักประกันของให้แก่ผู้ฟ้องคดี (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๖๗๘/๒๕๕๕)

(๒) กรณีผู้มีสิทธิเสนอราคา Log In แล้ว แต่ไม่เสนอราคาหรือเสนอราคา ผิดเงื่อนไขที่กำหนดโดยการเสนอราคาสูงกว่าหรือเท่ากับราคาเริ่มต้นของการประมูล

การที่หน่วยงานทางปกครองซึ่งดำเนินการประกวดราคาได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบถึงการเปลี่ยนแปลงเอกสารแนบท้ายเอกสารประกวดราคาจ้าง ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยหนังสือดังกล่าวมีความชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้ผู้ฟ้องคดีทราบถึงการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในการยึดหลักประกันของ เพื่อให้เป็นไปตามหนังสือของกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๘.๓/ว ๓๐๒ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เรื่อง การเพิ่มความคล่องตัวและแนวทางในการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๙ แล้วนั้น แม้หนังสือของกรมบัญชีกลางดังกล่าวมีผลบังคับใช้ภายหลังจากที่หน่วยงานทางปกครองได้ดำเนินการประกวดราคาจนผ่านพ้นขั้นตอนการชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติม และดูสถานที่แล้วก็ตาม แต่เมื่อการประกวดราคายังมิได้ดำเนินไปจนถึงขั้นตอนการยื่นเอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์พร้อมหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ฟ้องคดีได้ลงนามเรียบร้อยแล้วต่อคณะกรรมการประกวดราคา เพื่อให้หน่วยงานทางปกครองผู้ประกวดราคาตรวจสอบคุณสมบัติและคัดเลือกผู้มีสิทธิเสนอราคาต่อไป หลักเกณฑ์ให้รับหลักประกันของของผู้มีสิทธิเสนอราคาข้างต้นจึงสามารถใช้บังคับได้ไม่ช้าไปกว่าเวลาที่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการประกวดราคาดังกล่าว และเมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีมีระยะเวลาพอสมควรในการพิจารณาไตร่ตรองว่าสมควรจะยื่นเอกสารประกวดราคาหรือไม่ ประกอบกับผู้รับมอบอำนาจของผู้ฟ้องคดีได้ลงลายมือชื่อในหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้าง โดยหนังสือดังกล่าวมีข้อความชัดเจนว่า ผู้ฟ้องคดีได้รับทราบและยินยอมปฏิบัติตามข้อความและเงื่อนไขทุกประการ กรณีจึงถือว่าผู้ฟ้องคดีได้รับทราบข้อความและยินยอมที่จะปฏิบัติตามหนังสือดังกล่าวแล้ว จึงมีผลผูกพันผู้ฟ้องคดี ดังนั้น เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีเสนอราคาสูงกว่าราคาเริ่มต้นหรือราคากลางที่หน่วยงานทางปกครองได้กำหนดไว้ อันเป็นกรณี que เข้าหลักเกณฑ์เงื่อนไขในการยึดหลักประกันของ

ที่ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้ว หน่วยงานทางปกครองจึงชอบที่จะยึดหลักประกันของของผู้ฟ้องคดีได้

สรุปข้อเท็จจริง

มหาวิทยาลัยนเรศวร (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ได้ประกาศประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างอาคารเรียนรวมและสำนักหอสมุดด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ รวม ๓ ครั้ง โดยการประกวดราคาจ้าง ครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ ผู้มีสิทธิเสนอราคาที่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นไม่สามารถเสนอราคาได้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงประกาศยกเลิกการประกวดราคา ครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ สำหรับการประกาศประกวดราคา ครั้งที่ ๓ ผู้ฟ้องคดีได้มอบอำนาจให้นาย พ. เป็นผู้รับมอบอำนาจในการเสนอราคาแทนผู้ฟ้องคดี การประกวดราคาจ้างในครั้งที่ ๓ นี้ มีผู้เข้าร่วมเสนอราคา ๒ ราย คือ บริษัท อ. และผู้ฟ้องคดี ปรากฏว่า บริษัท อ. เป็นผู้ชนะการประกวดราคา ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีหนังสือถึงผู้ฟ้องคดีเพื่อแจ้งการยึดหลักประกันของผู้ฟ้องคดี เนื่องจากผู้ฟ้องคดีเสนอราคาสูงกว่าราคาเริ่มต้นหรือราคากลาง ซึ่งผิดเงื่อนไขการเสนอราคาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งยึดหลักประกันของไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากการที่ผู้ฟ้องคดีเสนอราคาผิดเงื่อนไขการซื้อและการจ้างฯ ด้วยการเสนอราคาสูงกว่าราคาสูงสุดที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กำหนดนั้น เป็นเพราะผู้ฟ้องคดีเห็นว่าราคาที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กำหนดต่ำกว่าราคาที่แท้จริงและยังต่ำกว่าราคาในการประกวดราคา ครั้งที่ ๒ จึงเสนอราคาที่สามารถก่อสร้างได้ตามความเป็นจริงโดยสุจริต และผู้ฟ้องคดีไม่ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขเกี่ยวกับการยึดหลักประกันของในการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่กรมบัญชีกลางได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๘.๓/ว ๓๐๒ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๙ เรื่อง การเพิ่มความคล่องตัวและแนวทางในการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ แจ้งเวียนให้ส่วนราชการถือปฏิบัติ เนื่องจากหนังสือของกรมบัญชีกลางดังกล่าวได้กำหนดขึ้นใหม่หลังจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยนเรศวร (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ได้มีประกาศประกวดราคาแล้ว ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งยึดหลักประกันของดังกล่าว

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

กรมบัญชีกลางได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๘.๓/ว ๓๐๒ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๙ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เพื่อแจ้งเวียนให้หน่วยงานที่จัดหาพัสดุดำเนินการสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ ถือปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวที่กำหนดเงื่อนไขในการยึดหลักประกันของของผู้มีสิทธิเสนอราคาในกรณีต่างๆ เพิ่มเติมจากเดิมไว้อีก ๓ ประการ ประการหนึ่งคือ กรณีผู้มีสิทธิเสนอราคา LOG IN แล้ว แต่ไม่มีการเสนอราคาหรือเสนอราคาผิดเงื่อนไขที่กำหนด โดยการเสนอราคาสูงกว่าหรือเท่ากับ

ราคาเริ่มต้นการประมูล ทั้งนี้ เงื่อนไขการยึดหลักประกันของดังกล่าว ให้กำหนดในเอกสารประกวดราคาซื้อด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจน แม้ว่าหนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๘.๓/ว ๓๐๒ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๙ มีผลบังคับใช้ในวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๙ ภายหลังจากที่ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ดำเนินการประกวดราคาจนผ่านพ้นขั้นตอนการชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติม และดูสถานที่แล้วก็ตาม แต่เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ยังมีได้ดำเนินการประกวดราคาไปจนถึง ขั้นตอนการยื่นเอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์พร้อมหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ฟ้องคดีได้ลงนามเรียบร้อยแล้วต่อคณะกรรมการประกวดราคา เพื่อให้หน่วยงานทางปกครองผู้ประกวดราคา ตรวจสอบคุณสมบัติและคัดเลือกผู้มีสิทธิเสนอราคาต่อไป หลักเกณฑ์ให้รับหลักประกันของ ของผู้มีสิทธิเสนอราคาจึงสามารถใช้บังคับได้ไม่ช้าไปกว่าเวลาที่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอน การประกวดราคาดังกล่าว การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีหนังสือลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๙ ถึงผู้ฟ้องคดี เพื่อแจ้งการเปลี่ยนแปลงเอกสารแนบท้ายเอกสารประกวดราคาจ้างด้วยระบบ อิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๙ จำนวน ๑ แผ่น และหนังสือแสดงเงื่อนไข การซื้อและการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๓ ชุด เพื่อให้ผู้ฟ้องคดีทราบ และดำเนินการ โดยมีข้อความระบุไว้ชัดเจนว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้เปลี่ยนเอกสารแนบท้าย เอกสารประกวดราคา ข้อ ๑.๔ จากหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างด้วยวิธีการ ทางอิเล็กทรอนิกส์ที่แนบไปพร้อมเอกสารประกวดราคาฯ เป็นให้ใช้หนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อ และการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ของกรมบัญชีกลางที่ได้ปรับปรุงตามแนวทาง การปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๑) วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๙ แทน โดยกำหนดเงื่อนไข ในการยึดหลักประกันของที่เพิ่มเติมดังกล่าวไว้ในข้อ ๒.๒.๓ ของหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อ และการจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่แนบท้ายเอกสารประกวดราคาที่ได้ เปลี่ยนแปลงใหม่ จึงเห็นได้ว่าข้อความดังกล่าวมีความชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้ผู้ฟ้องคดี ทราบว่ามีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในการยึดหลักประกันของที่ปรากฏตามเอกสารแนบท้าย เอกสารประกวดราคาแล้ว ส่วนเอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มิได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงตามแนวทางปฏิบัติของกรมบัญชีกลาง นั้น เมื่อเอกสาร ประกวดราคาจ้างดังกล่าวได้กำหนดเงื่อนไขในการยึดหลักประกันของไว้แล้วในกรณีที่ผู้มีสิทธิ เสนอราคายื่นเสนอราคาที่สูงกว่าราคาสูงสุดในการประกวดราคา ตามข้อ ๔.๗ (๔) และข้อ ๑๑.๓ ของเอกสารประกวดราคา ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่มีความชัดเจนและเป็นไปตามแนวทาง

ปฏิบัติของกรมบัญชีกลางแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงหาจำต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แต่อย่างใด และเมื่อพิจารณาวันที่ผู้รับมอบอำนาจของผู้ฟ้องคดีได้รับเอกสารแนบท้ายเอกสารประกวดราคาจ้าง และหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เปลี่ยนแปลงใหม่ คือ วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙ แล้ว เห็นได้ว่าผู้ฟ้องคดีมีเวลาถึง ๑๓ วัน ที่จะพิจารณาไตร่ตรองว่าผู้ฟ้องคดีสมควรจะยื่นเอกสารประกวดราคาในวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๙ หรือไม่ นอกจากนั้น นาย พ. ผู้รับมอบอำนาจของผู้ฟ้องคดีได้ลงลายมือชื่อในหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้าง โดยการประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยหนังสือดังกล่าวมีข้อความชัดเจนว่า ผู้ฟ้องคดีได้รับทราบและยินยอมปฏิบัติตามข้อความและเงื่อนไขทุกประการตามหนังสือฉบับนี้รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เช่น เอกสารประกวดราคา เป็นต้น จึงได้ลงลายมือชื่อพร้อมทั้งประทับตราของผู้ฟ้องคดีไว้เป็นหลักฐานในเอกสารฉบับนี้ กรณีจึงถือว่าผู้ฟ้องคดีได้รับทราบข้อความและยินยอมที่จะปฏิบัติตามหนังสือดังกล่าวแล้ว จึงมีผลผูกพันผู้ฟ้องคดี อีกทั้งผู้ฟ้องคดีไม่อาจอ้างการประกวดราคาในครั้งที่ ๒ ที่ผู้ฟ้องคดีเคยเสนอราคาสูงกว่าราคากลาง แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มิได้ดำเนินการรับหลักประกันซองของผู้ฟ้องคดีมาเป็นข้ออ้างว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ยึดหลักประกันซองของผู้ฟ้องคดีในการประกวดราคาจ้าง ครั้งที่ ๓ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีประกาศยกเลิกการประกวดราคาจ้างในครั้งที่ ๒ จึงมิได้มีการรับหลักประกันซองของผู้ฟ้องคดี และแม้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จะได้ดำเนินการประกวดราคาต่อไปจนได้คู่สัญญา ก็มีได้ทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ หหมดสิทธิที่จะดำเนินการยึดหลักประกันซองของผู้ฟ้องคดีแต่อย่างใด ดังนั้น การที่ผู้ฟ้องคดีเสนอราคาสูงกว่าราคาเริ่มต้นหรือราคากลางที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้กำหนดไว้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงชอบที่จะยึดหลักประกันตามสัญญาได้ เนื่องจากผู้ฟ้องคดีเสนอราคาไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อ ๔.๗ (๔) และข้อ ๑๑.๓ ของเอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบกับข้อ ๒.๒.๓ ของหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างโดยการประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของกรมบัญชีกลางที่ได้ปรับปรุงตามแนวทางการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๙ (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๑) วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๙

นอกจากนี้ การยึดหลักประกันซองมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นมาตรการป้องกันมิให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาถอนตัวออกจากการเข้าร่วมเสนอราคาจนเหลือผู้เสนอราคาน้อยรายหรือรายเดียว รวมทั้งเป็นการป้องปรามมิให้มีการกระทำหรือพฤติกรรมอันมีลักษณะเป็นการสมยอมกันในระหว่างผู้มีสิทธิเสนอราคาด้วยกัน หรือเป็นการขัดขวางการแข่งขันราคากันอย่างเป็นธรรม และเมื่อหลักประกันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กำหนดเป็นจำนวนพอสมควร กรณี

จึงไม่มีเหตุที่จะงดหรือลดค่าปรับให้แก่ผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๓๘๓ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๖๓/๒๕๕๖)

การที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมเสนอราคา Log in เพื่อเข้าสู่ระบบการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์แล้วจงใจไม่เสนอราคา หน่วยงานทางปกครองซึ่งดำเนินการประกวดราคาจึงมีสิทธิยึดหนังสือค้ำประกัน (หลักประกันซอง) ที่ผู้ฟ้องคดีนำมาวางเป็นหลักประกันได้ตามข้อกำหนดในเอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตาม แม้ในการประมูลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวจะมีผู้ Log in เข้าสู่กระบวนการเสนอราคา จำนวน ๑๖ ราย โดยผู้เสนอราคาต่ำสุดเสนอราคาต่ำกว่าราคากลางเป็นเงินจำนวน ๓,๖๑๘,๐๐๐ บาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๑ ก็ตาม แต่เมื่อผู้แทนของผู้ฟ้องคดีได้ Log in เพื่อเข้าสู่ระบบการประมูลฯ แล้ว จงใจไม่เสนอราคา ประกอบกับความเสียหายที่หน่วยงานทางปกครองได้รับก็คงมีไม่มาก เพราะหากผู้ฟ้องคดีเสนอราคาก็คงเสนอราคาไม่ต่ำกว่าผู้เสนอราคาต่ำสุดหรือต่ำกว่าไม่มากนัก ดังนั้นเมื่อได้พิจารณาถึงทางได้เสียของหน่วยงานทางปกครองทุกอย่างอันชอบด้วยกฎหมาย ไม่ใช่แต่เพียงทางได้เสียในเชิงทรัพย์สินเท่านั้นแล้ว จึงเห็นได้ว่าเบี้ยปรับที่หน่วยงานทางปกครองริบไว้ นั้นสูงเกินส่วน เห็นควรลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้ฟ้องคดีลงโดยให้ผู้ฟ้องคดีชำระเพียงร้อยละ ๕๐ ของจำนวนเบี้ยปรับทั้งหมด หน่วยงานทางปกครองจึงชอบที่จะต้องคืนเบี้ยปรับที่ริบไว้เกินกว่าจำนวนที่ผู้ฟ้องคดีพึงต้องชำระให้แก่ผู้ฟ้องคดี และโดยที่การที่หน่วยงานทางปกครองยึดเงินหลักประกันซองของผู้ฟ้องคดีไว้ดังกล่าวเป็นการใช้สิทธิตามข้อตกลงในหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น เมื่อศาลพิพากษาลดเบี้ยปรับลงตามมาตรา ๓๘๓ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยให้หน่วยงานทางปกครองคืนเบี้ยปรับบางส่วนให้แก่ผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิได้ดอกเบี้ยจากเงินเบี้ยปรับที่ได้รับคืนดังกล่าว

สรุปข้อเท็จจริง

การประปาส่วนภูมิภาค (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ได้ออกประกาศประกวดราคาจ้างเหมาโครงการปรับปรุงระบบท่อจ่ายน้ำเพื่อเสริมแรงดันประปาร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานประปาร้อยเอ็ด ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นเอกสารประกวดราคาพร้อมทั้งวางหลักประกันซองเป็นหนังสือค้ำประกัน (หลักประกันซอง) ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขากาฬสินธุ์ เป็นจำนวนเงิน ๑,๕๗๑,๗๐๐ บาท

และได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้เป็นผู้มีสิทธิเสนอราคา ต่อมา รongผู้ว่าการ (ปฏิบัติการ ๒) ได้แจ้งวันเวลาและสถานที่เสนอราคาให้ผู้ฟ้องคดีทราบ โดยมีหมายเหตุไว้ว่าจะต้องมาให้ทันการลงทะเบียน มิฉะนั้น จะถูกยึดหลักประกันซอง เมื่อถึงวันเสนอราคา ผู้ฟ้องคดีได้มอบอำนาจให้นาง ว. เป็นผู้แทนของผู้ฟ้องคดีเพื่อเข้าสู่กระบวนการการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในการเข้าเสนอราคา นาง ว. ผู้แทนของผู้ฟ้องคดีได้ทำการล็อกอินเพื่อเข้าสู่ระบบจนครบกำหนดเวลาในการเสนอราคาแล้ว แต่ไม่ได้ทำการเสนอราคา และเมื่อเสร็จสิ้นการเสนอราคาแล้ว นาง ว. ได้ลงลายมือชื่อในแบบ บก. ๐๐๘ (แบบยืนยันราคาสุดท้ายในการเสนอราคา) โดยในแบบดังกล่าวมีข้อความว่า ผู้ฟ้องคดีขอยืนยันว่าได้เสนอราคาสุดท้ายเป็นไม่เสนอราคา ส่งผลให้ผู้ฟ้องคดีถูกริบหลักประกันซอง ต่อมา ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสืออุทธรณ์การริบหลักประกันซองต่อประธานคณะกรรมการประกวดราคา แต่ประธานคณะกรรมการประกวดราคาได้มีหนังสือแจ้งผู้ฟ้องคดีว่า คณะกรรมการประกวดราคาได้ปฏิบัติตามเอกสารประกวดราคาถูกต้องครบถ้วนแล้ว และผู้อำนวยการสำนักงานประปาเขต ๖ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ได้มีหนังสือแจ้งผู้ฟ้องคดีว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้อนุมัติให้ยึดหลักประกันซองของผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็นหนังสือคำประกัน (หลักประกันซอง) ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาภาพสินธุ์ จำนวนเงิน ๑,๕๗๑,๗๐๐ บาท และได้มีหนังสือถึงผู้อำนวยการฝ่ายผู้บริหารสำนักงานธุรการ - ธุรกรรมสัมพันธ์ สำนักงานธุรกิจร้อยเอ็ด แจ้งให้ชำระเงินกรณีผิดข้อตกลงการประกวดราคา ที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ในฐานะผู้ค้ำประกันการปฏิบัติตามข้อตกลงประกวดราคาของผู้ฟ้องคดีนำเงินจำนวน ๑,๕๗๑,๗๐๐ บาท มาชำระให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับหนังสือ หลังจากนั้น ผู้จัดการสาขาอาวุโสของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาภาพสินธุ์ ได้มีหนังสือแจ้งผู้ฟ้องคดีว่า ธนาคารได้ใช้สิทธิหักเงินในบัญชีเงินฝากกระแสรายวันของผู้ฟ้องคดีเป็นเงิน ๑,๕๗๑,๗๐๐ บาท เพื่อจ่ายให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แล้ว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการยึดหลักประกันซองของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนเสียหาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งของสำนักงานประปาเขต ๖ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ที่ให้ยึดหลักประกันซองของผู้ฟ้องคดี และให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามร่วมกันชำระเงินจำนวน ๑,๕๗๑,๗๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยให้แก่ผู้ฟ้องคดี

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในวันเสนอราคาผู้ฟ้องคดีได้มอบอำนาจให้นาง ว. เป็นผู้แทนของผู้ฟ้องคดีเพื่อเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาโดยการประมูลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ แต่ปรากฏว่านาง ว. ได้ล็อกอินเพื่อเข้าสู่ระบบจนครบกำหนดเวลาในการประมูลแล้ว แต่ไม่ได้ทำการเสนอราคา บริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ได้สรุปผลการดำเนินการประมูลฯ ว่า มีผู้เข้าร่วมประมูลฯ

จำนวน ๑๖ ราย ห้างหุ้นส่วนจำกัด บ. เสนอราคาต่ำสุด เป็นจำนวนเงิน ๒๗,๘๑๖,๐๐๐ บาท ส่วนผู้ฟ้องคดีไม่ได้เสนอราคา และนาง ว. ผู้แทนของผู้ฟ้องคดีได้ลงชื่อยืนยันว่าไม่เสนอราคา ตามแบบยืนยันราคาสุดท้ายในการเสนอราคา (บก. ๐๐๘) ทั้งข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้ฟ้องคดี เคยเข้าประมูลงานเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในโครงการอื่นกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มาแล้วไม่น้อยกว่า ๗ ครั้ง ซึ่งในแต่ละโครงการที่เสนอราคานั้น เมื่อล็อกอินแล้วผู้ฟ้องคดี เสนอราคาได้อย่างถูกต้อง และนาง ว. ผู้แทนของผู้ฟ้องคดีเคยเข้าเสนอราคากรณีส่งงานประมูล งานด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานประปามหาสารคามอย่างถูกต้องถึง ๘ ครั้ง ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าผู้ฟ้องคดีและนาง ว. เข้าใจในการเสนอราคาโดยการประมูลด้วยวิธีการ ทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ในหนังสืออุทธรณ์การริบหลักประกันซองของ ผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีระบุไว้ว่า... เนื่องจากในสภาวะปัจจุบันนี้ ราคากลางที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ประกาศนั้น ผู้ฟ้องคดีได้ถอดรูปแบบและรายการแล้ว ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถที่จะทำงานได้ เพราะจะทำให้ผู้ฟ้องคดีขาดทุนและเสียหายมากขึ้น จึงไม่ประสงค์ที่จะเสนอราคาลดลงจาก ราคากลางของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒... ข้อเท็จจริงดังกล่าวแสดงให้เห็นได้ว่า การที่นาง ว. ผู้แทน ของผู้ฟ้องคดีล็อกอินแล้วแต่ไม่มีการเสนอราคาและได้ลงชื่อในแบบยืนยันราคาสุดท้ายในการ เสนอราคา (แบบ บก. ๐๐๘) โดยทราบดีว่าไม่ได้เสนอราคานั้น เกิดขึ้นโดยความจงใจที่จะ ไม่เสนอราคาของนาง ว. ผู้แทนของผู้ฟ้องคดีเอง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงมีสิทธิยึดหนังสือ คำประกัน (หลักประกันซอง) ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาภาพสินธุ์ จำนวนเงิน ๑,๕๙๑,๗๐๐ บาท ที่ผู้ฟ้องคดีนำมาวางเป็นหลักประกันของได้ตามข้อ ๔.๖ (๘.๓) ของเอกสาร ประกวดราคาฯ และข้อ ๒.๑.๓ ของหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างฯ อย่างไรก็ตาม แม้การประมูลฯ ในครั้งนี้จะมีผู้ล็อกอินเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาฯ จำนวน ๑๖ ราย โดยห้างหุ้นส่วนจำกัด บ. ผู้เสนอราคาต่ำสุด เสนอราคาต่ำกว่าราคากลางเป็นเงินจำนวน ๓,๖๑๘,๐๐๐ บาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๑ ก็ตาม แต่เมื่อได้วินิจฉัยมาแล้วว่านาง ว. ผู้แทน ของผู้ฟ้องคดีได้ล็อกอินเพื่อเข้าสู่ระบบการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์แล้วจงใจ ไม่เสนอราคา ประกอบกับความเสียหายที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้รับเนื่องจากการที่ผู้ฟ้องคดี ล็อกอินแล้ว แต่ไม่มีการเสนอราคาคงมีไม่มาก เพราะหากผู้ฟ้องคดีเสนอราคาก็คงเสนอราคา ไม่ต่ำกว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด บ. ผู้เสนอราคาต่ำสุด หรือต่ำกว่าไม่มากนัก ดังนั้น เมื่อได้ พิจารณาถึงทางได้เสียของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ทุกอย่างอันชอบด้วยกฎหมาย ไม่ใช่แต่เพียง ทางได้เสียในเชิงทรัพย์สินเท่านั้นแล้ว จึงเห็นได้ว่าเบี้ยปรับที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ริบไว้ นั้น สูงเกินส่วน เห็นควรลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้ฟ้องคดีลงโดยให้ผู้ฟ้องคดีชำระเพียงร้อยละ ๕๐ ของจำนวนเบี้ยปรับทั้งหมด ผู้ฟ้องคดีจึงต้องชำระเบี้ยปรับให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน ๗๘๕,๘๕๐ บาท เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เรียกให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

สาขาภาพสิทธิ์ ใช้เงินตามหนังสือค้ำประกัน (หลักประกันของ) ไปแล้วเป็นเงินจำนวน ๑,๕๗๑,๗๐๐ บาท ซึ่งเกินกว่าจำนวนเบี้ยปรับที่ผู้ฟ้องคดีพึงต้องชำระให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นเงินจำนวน ๗๘๕,๘๕๐ บาท ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงชอบที่จะต้องคืนเบี้ยปรับที่รับไว้ให้แก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเงินจำนวน ๗๘๕,๘๕๐ บาท และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ยึดเงินหลักประกันของของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวไว้ เป็นการใช้สิทธิตามข้อตกลงในหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้าง โดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อศาลพิพากษาลดเบี้ยปรับลงตามมาตรา ๓๘๓ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ คืนเบี้ยปรับบางส่วนให้แก่ผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงหาสิทธิได้ดอกเบี้ยจากเงินเบี้ยปรับที่ได้รับคืนนั้นไม่ พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ คืนเบี้ยปรับที่รับไว้ให้แก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเงินจำนวน ๗๘๕,๘๕๐ บาท ภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่มีคำพิพากษา (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๘๑/๒๕๕๖)

ตามข้อ ๑๐ (๓) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ประกอบกับเอกสารประกวดราคาจ้าง ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ นั้น ผู้มีสิทธิเสนอราคาที่เข้าร่วมในกระบวนการเสนอราคา สามารถเสนอราคาได้โดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง และราคาที่เป็นสาระสำคัญในกระบวนการเสนอราคาย่อมได้แก่ราคาที่มีสิทธิเสนอราคาแต่ละรายได้เสนอเป็นราคาสุดท้าย ดังนั้น เงื่อนไขตามเอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ และหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ ที่กำหนดว่า หน่วยงานทางปกครองจะยึดหลักประกันของของผู้มีสิทธิเสนอราคาในกรณีผู้มีสิทธิเสนอราคาเสนอราคาผิดเงื่อนไขที่กำหนด โดยการเสนอราคาสูงกว่าหรือเท่ากับราคาเริ่มต้นการประมูล จึงมีความหมายว่า หากตลอดช่วงเวลาการเสนอราคาไม่มีครั้งใดเลยที่ผู้เสนอราคาเสนอราคาถูกต้องตามเงื่อนไข ผู้เสนอราคารายนั้นจะต้องถูกยึดหลักประกันของ ดังนั้น แม้ข้อเท็จจริงจะปรากฏว่าผู้แทนในการเสนอราคาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมเสนอราคาได้เสนอราคารวมสามครั้ง โดยครั้งที่ ๑ เสนอราคาสูงกว่าราคาเริ่มต้นการประมูลที่กำหนดไว้ และครั้งที่ ๒ เสนอราคาเท่ากับราคาเริ่มต้นการประมูล แต่เมื่อในการเสนอราคาครั้งที่ ๓ ได้เสนอราคาซึ่งต่ำกว่าราคาเริ่มต้นการประมูล กรณีจึงเป็นการเสนอราคาที่ถูกต้องตามเงื่อนไขแล้ว มิใช่กรณีที่ผู้มีสิทธิเสนอราคาเสนอราคาผิดเงื่อนไขที่กำหนดที่จะทำให้หน่วยงานทางปกครองซึ่งดำเนินการประกวดราคามีสิทธิยึดหลักประกันของของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ หน่วยงาน

ทางปกครองจึงไม่มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้ค้าประกันชำระเงินตามหลักประกันของที่ยื่นไว้ได้

สรุปข้อเท็จจริง

กองทัพอากาศ (ผู้ฟ้องคดี) โดยกรมช่างโยธาทหารเรือมีประกาศประกวดราคาจ้างก่อสร้างอาคาร กองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ ในพื้นที่กรมสารวัตรทหารเรือ ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ยื่นแบบไปยื่นข้อเสนอการประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยจัดทำหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมมอบหนังสือค้ำประกันของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) สาขาสำนักพลโยธิน ให้ไว้แก่ผู้ฟ้องคดี เพื่อเป็นหลักประกันของจำนวน ๗๖๐,๐๐๐ บาท ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นให้เป็นผู้มีสิทธิเสนอราคา และนาย ส. กรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้เข้าเสนอราคาร่วมกับผู้เสนอราคารายอื่น เมื่อเสร็จสิ้นการเสนอราคาและผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ลงลายมือชื่อในแบบ บก. ๐๐๘ แบบยื่นย่นราคาสุดท้ายแล้ว ผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์มีหนังสือรายงานสรุปผลการดำเนินการจัดประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้คณะกรรมการประกวดราคาทราบ ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เข้าล็อกอินและเสนอราคาจำนวนสามครั้ง กรมช่างโยธาทหารเรือเห็นว่าการเสนอราคาของผู้ถูกฟ้องคดีครั้งที่ ๑ สูงกว่าราคาเริ่มต้นการประมูล และครั้งที่ ๒ เท่ากับราคาเริ่มต้นการประมูล ผิดเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ข้อ ๒.๒.๓ จึงมีหนังสือแจ้งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองว่า การเสนอราคาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผิดเงื่อนไขที่กำหนด จะต้องถูกยึดหลักประกันของ และขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองชำระเงินหลักประกันของจำนวน ๗๖๐,๐๐๐ บาท ให้แก่ผู้ฟ้องคดี ภายในกำหนด ๗ วัน นับแต่วันที่ยื่นนามในหนังสือ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้รับหนังสือดังกล่าวแล้ว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเพิกเฉย ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันชำระเงินจำนวน ๗๘๘,๔๐๘.๒๖ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีของต้นเงิน ๗๖๐,๐๐๐ บาท ให้แก่ผู้ฟ้องคดี

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๐ (๓) กำหนดว่า เมื่อเริ่มกระบวนการเสนอราคาให้ผู้แทนผู้มีสิทธิเสนอราคาเริ่มการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งคณะกรรมการประกวดราคาจะตรวจสอบควบคุมอยู่ ณ สถานที่ตามที่คณะกรรมการประกวดราคาจัดไว้ การเสนอราคากระทำได้หลายครั้ง จนถึงเวลาที่ประธานคณะกรรมการประกวดราคาแจ้งเตือนว่าเป็นช่วงเวลาสามถึงห้านาทีสุดท้าย ในช่วงเวลาดังกล่าว ระบบจะไม่แสดงว่าราคาของผู้ใดมีสถานะใด เมื่อหมดเวลาแล้ว

ให้ประธานแจ้งสิ้นสุดการเสนอราคา ประกอบกับเอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ข้อ ๔.๗ (๕) กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการยื่นยื่นราคาในแบบ บก. ๐๐๘ ว่าราคาที่ยื่นจะต้องตรงกับราคาที่เสนอหลังสุด แสดงให้เห็นว่า ผู้มีสิทธิเสนอราคาที่เข้าร่วมในกระบวนการเสนอราคาสามารถเสนอราคาได้โดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง และราคาที่เป็นสาระสำคัญในกระบวนการเสนอราคาย่อมได้แก่ราคาที่ผู้มีสิทธิเสนอราคาแต่ละรายได้เสนอเป็นราคาสุดท้าย ดังนั้น เงื่อนไขตามข้อ ๕ วรรคสี่ ของเอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และข้อ ๒.๒.๓ ของหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่กำหนดว่า กรมช่างโยธาทหารเรือจะยึดหลักประกันซองของผู้มีสิทธิเสนอราคาในกรณีผู้มีสิทธิเสนอราคาเสนอราคาผิดเงื่อนไขที่กำหนด โดยการเสนอราคาสูงกว่าหรือเท่ากับราคาเริ่มต้นการประมูล นั้น จึงมีความหมายว่า หากตลอดช่วงเวลาการเสนอราคาไม่มีครั้งใดเลยที่ผู้เสนอราคาเสนอราคาถูกต้องตามเงื่อนไข ผู้เสนอการรายนั้นจะต้องถูกยึดหลักประกันซอง ดังนั้น แม้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้แทนในการเสนอราคาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะเสนอราคาครั้งที่ ๑ สูงกว่าราคาเริ่มต้นการประมูลที่กำหนดไว้ และเสนอราคาครั้งที่ ๒ เท่ากับราคาเริ่มต้นการประมูล แต่เมื่อผู้แทนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เสนอราคาครั้งที่ ๓ ซึ่งต่ำกว่าราคาเริ่มต้นการประมูล อันเป็นการเสนอราคาที่ถูกต้องตามเงื่อนไขแล้ว กรณีดังกล่าวจึงไม่เข้าเงื่อนไขตามข้อ ๕ วรรคสี่ ของเอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และข้อ ๒.๒.๓ ของหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่จะให้ผู้ฟ้องคดีโดยกรมช่างโยธาทหารเรือมีสิทธิยึดหลักประกันซองจำนวน ๗๖๐,๐๐๐ บาท ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ยื่นไว้ได้ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองชำระเงินตามหลักประกันซองดังกล่าว พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๗๙/๒๕๕๖)

๖.๒ ข้อพิพาทเกี่ยวกับการลงโทษผู้ทำงาน

๑) กรณีมีเหตุอันควรสงสัยปรากฏในภายหลังว่า ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานรายหนึ่งหรือหลายราย ไม่ว่าจะเป็นผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่ได้รับการคัดเลือกหรือไม่ก็ตาม กระทำการอันเป็นการขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมหรือกระทำการโดยไม่สุจริต

การที่ผู้ยื่นซองประกวดราคานำแคชเชียร์เช็คปลอมซึ่งถ่ายจากต้นฉบับให้เหมือนของจริงมายื่นเป็นหลักประกันซองในการประกวดราคาจ้างของหน่วยงานทางปกครอง ย่อมเป็นการกระทำโดยไม่สุจริตในการเข้าแข่งขันเสนอราคา ถือเป็น

การกระทำอันเป็นการขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เข้าลักษณะมีความผิดฐานเป็นผู้ทำงานตามข้อ ๑๔๕ จัตวา^{๒๖๑} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และการที่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานทางปกครองผู้จัดให้มีการประกวดราคานำเช็คซึ่งเป็นหลักประกันของไปขึ้นเงินกับธนาคารถือเป็นขั้นตอนหนึ่งของการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารที่ยื่นประกวดราคา ซึ่งหน่วยงานทางปกครองสามารถกระทำได้โดยชอบตามนัยข้อ ๔๙^{๒๖๒} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีข้างต้น

สรุปข้อเท็จจริง

ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ผู้ถูกฟ้องคดี) มีคำสั่งแจ้งเวียนให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด อ. (ผู้ฟ้องคดีที่ ๒) และหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าว (ผู้ฟ้องคดีที่ ๑) เป็นผู้ทำงานตามนัยข้อ ๑๔๕ จัตวา ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม อันเป็นผลมาจากการที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ได้เข้าร่วมยื่นซองประกวดราคาจ้างเหมาโครงการควบคุมน้ำสูญเสีย ปี ๒๕๔๓ ตามประกาศประกวดราคาของสำนักงานประปาเขต ๘ อุบลราชธานี โดยนำแคชเชียร์เช็คปลอมซึ่งถ่ายจากต้นฉบับให้เหมือนของจริงยื่นเป็น

^{๒๖๑} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๑๔๕ จัตวา ในการจัดหาพัสดุดังระเบียบนี้ หากมีเหตุอันควรสงสัยปรากฏในภายหลังว่า ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานรายหนึ่งหรือหลายราย ไม่ว่าจะเป็นผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่ได้รับการคัดเลือกหรือไม่ก็ตาม กระทำการอันเป็นการขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมหรือกระทำการโดยไม่สุจริต เช่น การเสนอเอกสารอันเป็นเท็จหรือใช้ชื่อบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลอื่นมาเสนอราคาแทนให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าบุคคลดังกล่าวสมควรเป็นผู้ทำงานหรือไม่ โดยมีหนังสือแจ้งเหตุที่ทางราชการสงสัยไปยังผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่ถูกสงสัยทราบ พร้อมทั้งให้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงภายในเวลาที่ทางราชการกำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากส่วนราชการ

^{๒๖๒} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๔๙ คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคา มีหน้าที่ดังนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) ตรวจสอบหลักประกันของรวมกับเจ้าหน้าที่การเงิน และให้เจ้าหน้าที่การเงินออกไปรับให้แก่ผู้ยื่นซองไว้เป็นหลักฐาน หากไม่ถูกต้องให้หมายเหตุในใบรับและบันทึกในรายงานด้วย กรณีหลักประกันของเป็นหนังสือค้ำประกันให้ส่งสำเนาหนังสือค้ำประกันให้ธนาคาร บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บริษัทเงินทุนหรือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกัน ทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

หลักประกันของการประกวดราคาดังกล่าว ซึ่งเมื่อสำนักงานประปาเขต ๘ ทราบว่าเป็นเช็คปลอมจากการที่ได้นำเช็คไปเรียกเก็บเงินจากธนาคาร จึงได้ดำเนินการเพื่อให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีข้างต้น จนในที่สุดผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งแจ้งเวียนให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน ผู้ฟ้องคดีทั้งสองเห็นว่า สำนักงานประปาเขต ๘ ไม่มีอำนาจนำแคชเชียร์เช็คไปเรียกเก็บเงินจากธนาคาร เพราะไม่มีนิติสัมพันธ์ตามกฎหมายกับผู้ฟ้องคดีและผู้ฟ้องคดีไม่ได้เจตนากระทำโดยทุจริต แต่เป็นเพราะผู้รับมอบอำนาจจัดเอกสารไม่รอบคอบโดยเช็คฉบับจริงยังคงเก็บไว้ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งแจ้งเวียนให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่มีสิทธิที่จะเข้าทำการเสนอราคางานประมูลของทางราชการ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าว

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ได้นำแคชเชียร์เช็คซึ่งผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ขอให้ธนาคารออกให้ก่อนวันยื่นซองประกวดราคาหนึ่งวัน และเป็นเช็คที่ได้มีการเรียกเก็บเงินแล้วภายในวันเดียวกัน โดยก่อนหน้านั้นได้มีการนำเช็คฉบับดังกล่าวไปถ่ายเอกสารแล้วตัดให้เท่าขนาดฉบับจริง นำไปยื่นเป็นหลักประกันของการประกวดราคาจ้างเหมาตามประกาศประกวดราคาของสำนักงานประปาเขต ๘ ในวันรุ่งขึ้น ซึ่งต่อมาธนาคารได้ปฏิเสธการจ่ายเงิน โดยให้เหตุผลว่าเป็นเช็คปลอม/มิใช่แบบพิมพ์เช็คที่ได้ตกลงกันไว้กับธนาคาร จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ยื่นซองประกวดราคาโดยได้รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าแคชเชียร์เช็คฉบับจริงได้เรียกเก็บเงินแล้ว พฤติการณ์จึงถือได้ว่าเป็นการกระทำการโดยไม่สุจริตในการเข้าแข่งขันเสนอราคา อันถือเป็นการกระทำอันเป็นการขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมหรือกระทำการโดยไม่สุจริต ซึ่งมีความผิดฐานเป็นผู้ทำงานตามข้อ ๑๔๕ จัตวา ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ และตามข้อ ๔ ของข้อบังคับการประปาสวนภูมิภาค ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๙ ส่วนการที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองอ้างว่าสำนักงานประปาเขต ๘ ไม่มีอำนาจที่จะนำเอาแคชเชียร์เช็คของผู้ฟ้องคดีไปเรียกเก็บเงินจากธนาคารตามเช็คนั้นตามกฎหมายแล้วเมื่อผู้ยื่นซองประกวดราคาได้ยื่นเอกสารใดๆ เพื่อเข้าเสนอราคา คณะกรรมการรับซองและเปิดซองประกวดราคาและคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจะต้องรับไว้และพิจารณาเอกสารทั้งหมดถึงความถูกต้องตามระเบียบและข้อกำหนดในประกาศประกวดราคาดังนั้น การที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจรับและตรวจสอบเอกสารนำเอาแคชเชียร์เช็คของผู้ฟ้องคดีที่นำมาเป็นหลักประกันของไปขึ้นเงินกับธนาคาร อันถือเป็นขั้นตอนหนึ่งของการตรวจสอบถึงความถูกต้องของเอกสารนั้นตามข้อ ๔๙ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ สำนักงานประปาเขต ๘ อุบลราชธานี จึงมีอำนาจกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ฟ้องคดีที่ ๑ เป็นผู้ทำงาน จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๕๒/๒๕๕๐)

๒) กรณีคู่สัญญาของทางราชการหรือผู้รับจ้างช่วงที่ทางราชการอนุญาตให้รับช่วงงานได้ไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้น

เมื่อการก่อสร้างอาคารที่พิพาทได้มีการขยายระยะเวลาการก่อสร้างออกไปถึง ๗๕๙ วัน โดยหน่วยงานทางปกครองผู้ว่าจ้างได้มีหนังสือเร่งรัดถึงผู้รับจ้างแล้วรวม ๖ ฉบับ แต่ผู้รับจ้างยังไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยมีได้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างอาคารดังกล่าวให้แล้วเสร็จแต่อย่างใด ซึ่งการที่หน่วยงานทางปกครองผู้ว่าจ้างพิจารณาเรื่องการขยายเวลาการก่อสร้างล่าช้า ก็มีสาเหตุที่จะใช้อ้างได้โดยชอบเพื่อไม่ต้องทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาในสัญญา กรณีถือได้ว่าผู้รับจ้างปฏิบัติผิดข้อตกลงในสัญญาจ้าง หน่วยงานทางปกครองผู้ว่าจ้างจึงมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ ดังนั้นการที่กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ของผู้รับจ้างดังกล่าวถือว่าเป็นผู้ไม่ปฏิบัติตามสัญญาโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร จึงมีคำสั่งให้เป็นผู้ทำงานตามข้อ ๑๔๕ ทวิ (๒) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงเป็นการใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว

สรุปข้อเท็จจริง

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้ทำสัญญาจ้างให้ผู้ฟ้องคดีทำงานก่อสร้างอาคารศูนย์ปฏิบัติการวิทยาศาสตร์และศูนย์เครื่องมือกลาง แบ่งงวดงานออกเป็น ๑๑ งวด รวมระยะเวลาก่อสร้าง ๕๔๐ วัน มีกำหนดให้เริ่มงานก่อสร้างภายในวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๐ กำหนดแล้วเสร็จบริบูรณ์ภายในวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๒ ต่อมา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้อนุมัติให้ขยายระยะเวลาก่อสร้างอีก ๗๕๙ วัน รวมระยะเวลาก่อสร้างเป็น ๑,๒๙๙ วัน และเปลี่ยนแปลงงวดงานจากเดิม ๑๑ งวดงาน เป็น ๑๙ งวดงาน อีกทั้ง เปลี่ยนแปลงรูปแบบรายการ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมสัญญาจ้างรวม ๖ ฉบับ ซึ่งการขยายระยะเวลาทำงานดังกล่าว ทำให้กำหนดเวลาทำงานแล้วเสร็จเลื่อนไปเป็นวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๔ แต่เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าว ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีส่งมอบงานได้เพียง ๑๑ งวด คงเหลืองานค้างที่ต้องส่งมอบอีก ๘ งวด มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ผู้ว่าจ้างได้มีหนังสือเร่งรัดให้ผู้ฟ้องคดีทำงานให้แล้วเสร็จตามสัญญาหลายครั้ง แต่ผู้ฟ้องคดีก็ไม่สามารถทำงานตามสัญญาให้แล้วเสร็จได้ จึงได้มีหนังสือ

บอกเลิกสัญญาจ้างกับผู้ฟ้องคดี และได้แจ้งผู้ฟ้องคดีเพื่อเปิดโอกาสให้ชี้แจงเหตุผล และข้อเท็จจริงก่อนที่จะพิจารณาให้เป็นผู้ทำงานตามข้อ ๑๔๕ ทวิ (๒) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ฟ้องคดีได้รับหนังสือดังกล่าว แต่ไม่ได้ชี้แจงเหตุผลและข้อเท็จจริงใดๆ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จึงได้เสนอความเห็นไปยังสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณาให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน และสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัยได้มีหนังสือเสนอความเห็นต่อปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีว่าพฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานตามระเบียบดังกล่าว แต่เนื่องจากผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ต่อศาลปกครองสงขลา โดยขอให้เพิกถอนการบอกเลิกสัญญาจ้างดังกล่าว ซึ่งคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสงขลาจึงเห็นควรชะลอการพิจารณาเรื่องดังกล่าวไว้ก่อน ต่อมาศาลปกครองสงขลา มีคำพิพากษายกฟ้องคดีของผู้ฟ้องคดี โดยวินิจฉัยว่าการบอกเลิกสัญญาจ้างของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ชอบด้วยข้อตกลงในสัญญาแล้ว คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุโดยคณะอนุกรรมการกลั่นกรองการพิจารณาผู้ทำงาน จึงได้ประชุมและมีความเห็นว่า พฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ไม่ปฏิบัติตามสัญญาโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ซึ่งอยู่ในหลักเกณฑ์การลงโทษให้เป็นผู้ทำงานได้ จึงเสนอความเห็นต่อปลัดกระทรวงการคลัง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ซึ่งเป็นผู้รักษาการตามระเบียบดังกล่าวเพื่อพิจารณาสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุดำเนินการว่าด้วยการพัสดุฯ โดยคณะอนุกรรมการกลั่นกรองการพิจารณาผู้ทำงานได้มีมติยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี เนื่องจากเห็นว่าคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ นั้นชอบด้วยกฎหมายแล้ว จึงรายงานความเห็นพร้อมด้วยเหตุผลไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์เพื่อพิจารณา ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นด้วยกับความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงมีคำสั่งยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี และแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่สั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานและผลการพิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าวไม่เป็นธรรมกับผู้ฟ้องคดี โดยทางมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้ใช้เวลาในการพิจารณาการขยายระยะเวลาการก่อสร้างแต่ละครั้งนานหลายเดือน และในระหว่างพิจารณา ผู้ฟ้องคดีก็ไม่อาจดำเนินการก่อสร้างได้ อันเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ถือว่ามีส่วนร่วมในความรับผิดชอบครั้งนี้ด้วย ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดี

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อในสัญญาจ้างมีการกำหนดให้การก่อสร้างอาคารดังกล่าวต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๒ และต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาจ้างดังกล่าวอีก ๖ ฉบับ โดยในการแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาขยายระยะเวลาการก่อสร้างออกไป โดยกำหนดให้ผู้ฟ้องคดีต้องดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔ จึงเห็นได้ว่าการก่อสร้างอาคารดังกล่าวได้มีการขยายระยะเวลาการก่อสร้างออกไปถึง ๗๕๙ วัน โดยมีการกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในแต่ละงวดงานไว้ด้วยแล้ว แต่ผู้ฟ้องคดีก็ยังไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างอาคารดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ โดยมีงวดงานที่ผู้ฟ้องคดีจะต้องดำเนินการก่อสร้างเหลืออีก ๘ งวดงาน จากทั้งหมด ๑๙ งวดงาน และเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้มีหนังสือเร่งรัดให้ผู้ฟ้องคดีดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้วถึง ๖ ฉบับ แต่ผู้ฟ้องคดีก็ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างอาคารดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ อีกทั้งผู้ฟ้องคดีก็มีได้ชี้แจงถึงเหตุผลที่ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างอาคารดังกล่าวให้แล้วเสร็จให้ทางมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ทราบแต่อย่างใด กรณีจึงถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีปฏิบัติผิดข้อตกลงในสัญญาจ้างซึ่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ พิจารณาแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีถือได้ว่าเป็นผู้ไม่ปฏิบัติตามสัญญาโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร จึงมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานตามข้อ ๑๔๕ ทวิ (๒)^{๒๖๓} ของระเบียบสำนัก

^{๒๖๓} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อ ๑๔๕ ทวิ เมื่อปรากฏกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) เมื่อคู่สัญญาของทางราชการ หรือผู้รับจ้างช่วงที่ทางราชการอนุญาตให้รับช่วงงานได้ ไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้น

ฯลฯ

ฯลฯ

ให้หัวหน้าส่วนราชการทำรายงานไปยังปลัดกระทรวงโดยเร็ว เพื่อพิจารณาให้บุคคลที่ได้รับการคัดเลือก ผู้จำหน่าย คู่สัญญา หรือผู้รับจ้างช่วงที่ทางราชการอนุญาตให้รับช่วงงานได้ เป็นผู้ทำงานแล้วแต่กรณี พร้อมทั้งเสนอความเห็นของตนเพื่อประกอบการพิจารณาของปลัดกระทรวงด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

นายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงเป็นการใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า การที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ใช้เวลาในการพิจารณาเรื่องขยายเวลาการก่อสร้างล่าช้าอันเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตและเป็นเหตุให้การก่อสร้างอาคารต้องหยุดชะงักลง ถือว่ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ นั้น เห็นว่า เมื่อผู้ฟ้องคดีตกลงรับจ้างทำงานก่อสร้างอาคารศูนย์ปฏิบัติการวิทยาศาสตร์และศูนย์เครื่องมือกลาง ให้แก่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และตามสัญญาจ้างดังกล่าวได้กำหนดการจ่ายเงิน ตามการแล้วเสร็จของงานในแต่ละงวด ผู้ฟ้องคดีจึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จ ตามสัญญาจ้างดังกล่าว ดังนั้น แม้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จะพิจารณาเรื่องขยายเวลา การก่อสร้างล่าช้าก็มีสาเหตุที่ทำให้ผู้ฟ้องคดีดำเนินการก่อสร้างอาคารดังกล่าวไม่แล้วเสร็จ แต่อย่างใด

ส่วนการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ นำผลแห่งคำพิพากษาของศาลปกครองสงขลา มาเป็นเหตุในการสั่งลงโทษให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน ทั้งที่คดีดังกล่าวอยู่ระหว่างการอุทธรณ์ คำพิพากษานั้น เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า ผู้ฟ้องคดีได้ปฏิบัติผิดข้อตกลงในสัญญาจ้างซึ่ง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญากับผู้ฟ้องคดีได้ ดังนั้น แม้ผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ๒ จะมีได้นำผลแห่งคำพิพากษาของศาลปกครองสงขลาอ้างมาประกอบการให้เหตุผล เพื่อลงโทษผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานก็ตาม แต่ตามพฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีก็ย่อมตกเป็นผู้ทำงาน ตามข้อ ๑๔๕ ทวิ (๒) ของระเบียบฯ ว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ อยู่แล้ว พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๕/๒๕๕๒)

แม้ปลัดกระทรวงการคลังซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาแจ้งเวียนให้ผู้รับจ้างเป็นผู้ทำงานจะได้ให้โอกาสแก่ผู้รับจ้างในการชี้แจงข้อเท็จจริงกรณีที่ไม่อาจก่อสร้างงานให้แล้วเสร็จตามสัญญาได้ก็ตาม แต่หากข้อเท็จจริงยังไม่เป็นที่ยุติว่า การก่อสร้างงานไม่แล้วเสร็จตามสัญญาดังกล่าวเป็นความผิดของผู้รับจ้างเพียงฝ่ายเดียว หรือผู้ว่าจ้างมีส่วนก่อให้เกิดความล่าช้าดังกล่าวด้วย การที่ปลัดกระทรวงการคลัง ด่วนฟังว่าผู้รับจ้างเป็นผู้ผิดสัญญาและมีคำสั่งลงโทษให้ผู้รับจ้างเป็นผู้ทำงาน จึงไม่น่าจะถูกต้อง และชอบธรรม

สรุปข้อเท็จจริง

การเคหะแห่งชาติทำสัญญาจ้างให้ผู้ฟ้องคดีก่อสร้างอาคารโครงการที่พักอาศัยสำหรับสถาบันราชภัฏมหาสารคาม สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี และสถาบันราชภัฏนครสวรรค์ โดยแบ่งการก่อสร้างออกเป็น ๓ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ สำหรับสถาบันราชภัฏมหาสารคาม ส่วนที่ ๒ สำหรับสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี และส่วนที่ ๓ สำหรับสถาบันราชภัฏนครสวรรค์ ต่อมา การเคหะแห่งชาติได้อนุมัติให้เพิ่มงานถมดินตามแบบที่แก้ไขและให้เพิ่มงานวางท่อเมนประปาภายนอกตามแบบผังบริเวณวิศวกรรมประปา โดยขยายเวลาก่อสร้างให้ผู้ฟ้องคดี ปรากฏว่า หลังจากครบกำหนดระยะเวลาตามที่ขยายออกไป ผู้ฟ้องคดีก่อสร้างงานไม่แล้วเสร็จ การเคหะแห่งชาติจึงบอกเลิกสัญญาพร้อมเรียกค่าปรับจากการก่อสร้างงานไม่แล้วเสร็จดังกล่าว รวมทั้งได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีชี้แจงเหตุผลที่ไม่สามารถก่อสร้างงานให้แล้วเสร็จดังกล่าว มิฉะนั้นจะมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน เนื่องจากมีพฤติการณ์หยุดงานบ่อย ขาดเครื่องมือเครื่องจักร และหยุดงานโดยไม่แจ้งเหตุ ซึ่งผู้ฟ้องคดีมีหนังสือชี้แจงเหตุผลว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ได้เป็นฝ่ายผิดสัญญา แต่การเคหะแห่งชาติเองที่ใช้สิทธิบอกเหนือสัญญาจ้างให้ผู้ฟ้องคดีมอบงานในสัญญาให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ว. ซึ่งไม่ได้เป็นคู่สัญญาพิพาทโดยตรง และห้างหุ้นส่วนจำกัด ว. เป็นฝ่ายผิดสัญญา ต่อมา คณะกรรมการการเคหะแห่งชาติได้มีมติให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้แจ้งชื่อผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานไปยังปลัดกระทรวงการคลัง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) หลังจากนั้น คณะอนุกรรมการกลั่นกรองการพิจารณาผู้ทำงานกำหนดให้ผู้ฟ้องคดีชี้แจงข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าว ซึ่งผู้ฟ้องคดียืนยันว่าความผิดทั้งหมดเป็นของห้างหุ้นส่วนจำกัด ว. ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการบอกเลิกสัญญา แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้วมีคำสั่งแจ้งเวียนให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน และมีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ผู้ฟ้องคดีจึงอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว แต่คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กพว.) (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) พิจารณาแล้วยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งลงโทษผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

แม้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะเป็นผู้มีอำนาจดำเนินการแจ้งเวียนให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานได้ตามข้อ ๑๔๕ ทวิ^{๒๖๔} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้เสนอความเห็นพร้อมทั้งให้ผู้ฟ้องคดีชี้แจงข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่เมื่อการก่อสร้างพิพาทได้มีการตกลงร่วมกันระหว่างผู้ฟ้องคดีกับการเคหะแห่งชาติ รวมทั้งธนาคารผู้สนับสนุนเงินทุนการก่อสร้าง ห้างหุ้นส่วนจำกัด ว. ซึ่งดำเนินการก่อสร้างแทนผู้ฟ้องคดี และมีปัญหาเรื่องการผิดสัญญาจ่ายเงินค่าจ้างบางงวด ข้อเท็จจริงจึงพึงยุติไม่ได้ว่า

^{๒๖๔} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๑๔๕ ทวิ เมื่อปรากฏกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกแล้วไม่ยอมไปทำสัญญาหรือข้อตกลงภายในเวลาที่ทางราชการกำหนด

(๒) เมื่อคู่สัญญาของทางราชการหรือผู้รับจ้างที่ทางราชการอนุญาตให้รับช่วงงานได้ ไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้น

(๓) พสดุที่ซื้อหรือจ้างทำ เกิดข้อบกพร่องขึ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือข้อตกลง และไม่ได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องจากผู้จำหน่าย ผู้รับจ้าง หรือคู่สัญญา หรือพัสดุที่ซื้อหรือจ้างไม่ได้มาตรฐาน หรือวัสดุที่ใช้ไม่ได้มาตรฐาน หรือไม่ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือข้อตกลง ทำให้งานบกพร่องเสียหายอย่างร้ายแรง หรือ

(๔) สำหรับงานก่อสร้างสาธารณูปโภค หากปรากฏว่าพัสดุหรือวัสดุที่ซื้อหรือจ้างหรือใช้โดยผู้รับจ้างช่วงที่ทางราชการอนุญาตให้รับช่วงงานได้ มีข้อบกพร่องหรือไม่ได้มาตรฐาน หรือไม่ครบถ้วนตาม (๓)

ให้หัวหน้าส่วนราชการทำรายงานไปยังปลัดกระทรวงโดยเร็ว เพื่อพิจารณาให้บุคคลที่ได้รับการคัดเลือก ผู้จำหน่าย ผู้รับจ้าง คู่สัญญา หรือผู้รับจ้างช่วงที่ทางราชการอนุญาตให้รับช่วงงานได้ เป็นผู้ทำงานแล้วแต่กรณี พร้อมทั้งเสนอความเห็นของตนเพื่อประกอบการพิจารณาของปลัดกระทรวงด้วย

เมื่อปลัดกระทรวงพิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) เป็นการกระทำโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และบุคคลดังกล่าวสมควรเป็นผู้ทำงาน ให้ปลัดกระทรวงส่งชื่อบุคคลดังกล่าวไปยังผู้รักษาการตามระเบียบเพื่อพิจารณาสั่งให้เป็นผู้ทำงานโดยเร็ว

ในกรณีที่ เป็นโครงการขนาดใหญ่ตามหลักเกณฑ์และวงเงินที่ กวพ. กำหนด หากปลัดกระทรวงพิจารณาแล้วเห็นว่า บุคคลดังกล่าวข้างต้นไม่สมควรเป็นผู้ทำงาน ให้ปลัดกระทรวงรายงานไปยัง กวพ. เพื่อทราบด้วย

เมื่อผู้รักษาการตามระเบียบได้พิจารณาหลังจากที่ได้ฟังความเห็นของ กวพ. ตามข้อ ๑๒ (๖) แล้ว และเห็นว่าบุคคลดังกล่าวสมควรเป็นผู้ทำงาน ก็ให้ผู้รักษาการตามระเบียบสั่งให้บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ทำงาน โดยระบุชื่อผู้ทำงานไว้ในบัญชีรายชื่อผู้ทำงาน พร้อมทั้งแจ้งเวียนชื่อผู้ทำงานให้ส่วนราชการอื่นทราบ รวมทั้งแจ้งให้ผู้ทำงานรายนั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนด้วย

ในกรณีที่ผู้รักษาการตามระเบียบเห็นว่าบุคคลดังกล่าวไม่สมควรเป็นผู้ทำงานให้แจ้งผลการพิจารณาไปให้ปลัดกระทรวงทราบ

ผู้ฟ้องคดีเป็นฝ่ายผิดสัญญาเพียงฝ่ายเดียว ประกอบกับการก่อสร้างในสัญญารายเดียวกันอีกสองส่วนงานไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการก่อสร้างล่าช้าอันเป็นเหตุให้มีการบอกเลิกสัญญาแต่อย่างใด ดังนั้น งานก่อสร้างในส่วนที่ ๓ ที่พิพาทอาจเกิดจากข้อบกพร่องของการเคหะแห่งชาติอันมีส่วนก่อให้เกิดความล่าช้า ประกอบกับข้อเท็จจริงปรากฏว่าการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับการผิดสัญญาจ้างก่อสร้างระหว่างผู้ฟ้องคดีกับการเคหะแห่งชาติต่อศาลปกครองชั้นต้น ซึ่งคดียังไม่ถึงที่สุด การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองมิได้นำพาต่อคดีพิพาทดังกล่าว แต่ด่วนฟังว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ผิดสัญญาและมีคำสั่งว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน จึงไม่น่าจะถูกต้องและชอบธรรม พิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่แจ้งเวียนให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๑/๒๕๕๓)

กรณีที่ผู้รับจ้างไม่ได้ดำเนินการก่อสร้างอย่างต่อเนื่องตามปริมาณงานที่กำหนดในสัญญาจ้าง และไม่ปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการนำเครื่องมือเครื่องจักร และบุคลากรเพื่อเร่งรัดงานให้แล้วเสร็จตามสัญญา ทั้งที่ผู้ว่าจ้างได้มีหนังสือเร่งรัดการปฏิบัติงานเป็นจำนวนหลายครั้ง แต่ผู้รับจ้างก็ไม่ดำเนินการใดที่แสดงให้เห็นว่า จะสามารถปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จตามสัญญาได้ จึงเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา และเป็นการไม่ปฏิบัติตามสัญญาโดยไม่มีเหตุอันสมควร จึงเป็นผู้ทำงาน

สรุปข้อเท็จจริง

ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ โดยผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ซึ่งเป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงชื่อผูกพันผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ตามหนังสือรับรองการจดทะเบียนของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ได้ทำสัญญารับจ้างก่อสร้างระบบชลประทานในแปลงนาโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาปัตตานี จำนวน ๕๔ สายคู กับกรมชลประทาน และกรมชลประทานได้ส่งมอบพื้นที่การทำงานโดยคณะกรรมการตรวจการจ้างได้มีหนังสือส่งมอบสมุดหลักฐานและสถานที่ทำงานให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ รวมทั้งได้จัดให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดจุดแสดงพิกัดและระดับสถานที่ที่จะทำการก่อสร้างร่วมกับผู้ฟ้องคดีที่ ๒ และต่อมาได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ เริ่มทำงานตามสัญญา แต่ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ได้จัดส่งเครื่องมือเครื่องจักรเข้าปฏิบัติงานตามแผนที่ได้เสนอไว้ โดยมีการปฏิบัติงานเป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ และน้อยกว่าแผนที่กำหนดไว้มาก ต่อมา ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีหนังสือขอให้กรมชลประทานพิจารณาหยุดการดำเนินการก่อสร้างเนื่องจากเป็นช่วงการเพาะปลูกของเกษตรกร ซึ่งกรมชลประทานได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ หยุดปฏิบัติงานก่อสร้างจนกว่าเกษตรกรจะเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วเสร็จ หลังจากนั้น คณะกรรมการตรวจการจ้างได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ เข้าปฏิบัติงานตามสัญญาเป็นครั้งที่ ๒ พร้อมปรับ

แผนงานให้สอดคล้องกับปริมาณงานและระยะเวลาที่เหลือตามสัญญา แต่ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ยังคงปฏิบัติงานเช่นเดิมโดยการส่งรถจำนวน ๑ คัน เข้าปฏิบัติงานเพื่อเปิดหน้าดินตามแนวคูส่งน้ำ ส่วนเครื่องจักรกลอื่นๆ ไม่มีการส่งเข้าดำเนินการ คณะกรรมการตรวจการจ้างจึงได้มีหนังสือเร่งรัดการปฏิบัติงานรวมทั้งสิ้น ๗ ครั้ง และกรมชลประทานได้มีหนังสือเร่งรัดการปฏิบัติงานจำนวน ๕ ครั้ง แต่ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ มิได้ดำเนินการให้งานก่อสร้างมีความก้าวหน้าในปริมาณที่เหมาะสม งานยังล่าช้ากว่าแผนที่กำหนดไว้มาก จึงเสนอให้กรมชลประทานพิจารณาเพื่อบอกเลิกสัญญา ต่อมา กรมชลประทานได้มีหนังสือบอกเลิกสัญญา รวมทั้งแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามชี้แจงเหตุผลก่อนการพิจารณาออกคำสั่งให้เป็นผู้ทำงาน หลังจากนั้น กรมชลประทานได้รายงานไปยังกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าพฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญาโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และคำชี้แจงไม่อาจรับฟังได้ ถือว่าเป็นผู้ทำงาน รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิต จึงมีหนังสือเสนอความเห็นต่อปลัดกระทรวงการคลัง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ซึ่งคณะอนุกรรมการกลั่นกรองการพิจารณาผู้ทำงานได้พิจารณาแล้วเห็นว่าพฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๒ อยู่ในหลักเกณฑ์การลงโทษให้เป็นผู้ทำงาน กระทรวงการคลัง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีคำสั่งลงโทษผู้ฟ้องคดีให้เป็นผู้ทำงาน ผู้ฟ้องคดีทั้งสามเห็นว่าคำสั่งลงโทษให้เป็นผู้ทำงานดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว และให้ลบชื่อผู้ฟ้องคดีทั้งสามออกจากบัญชีรายชื่อผู้ทำงาน

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อพิจารณาพฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ที่ไม่ได้จัดส่งเครื่องมือเครื่องจักรเข้าปฏิบัติงานตามแผนที่ได้เสนอไว้ โดยมีการปฏิบัติงานเป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ และได้ปริมาณงานน้อยกว่าแผนที่กำหนดไว้มาก ประกอบกับผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ได้ขอยกเลิกคูส่งน้ำที่เกษตรกรไม่ยินยอมให้ใช้ที่ดินจำนวน ๒๔ สายคุ และขอแก้ไขแบบงานก่อสร้างจำนวน ๑๒ สายคุ ซึ่งกรมชลประทานได้อนุมัติตามคำขอของผู้ฟ้องคดีที่ ๒ จึงไม่อาจถือว่าการชลประทานไม่ส่งมอบพื้นที่ทำงานให้แก่ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ตามที่กล่าวอ้าง นอกจากนี้ ในระหว่างการหยุดงานชั่วคราวเพื่อรอให้เกษตรกรทำการปลูกข้าวและเก็บเกี่ยวผลผลิต กรมชลประทานก็ได้ขยายระยะเวลาตามสัญญาให้แก่ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ การที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ได้ดำเนินการก่อสร้างอย่างต่อเนื่องตามปริมาณงานที่กำหนดในสัญญาโดยตลอดอายุของสัญญา และส่งมอบงานได้เพียง ๒ สายคุ โดยในระหว่างรอการอนุมัติยกเลิกการก่อสร้างจำนวน ๒๔ สายคุ ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ก็มีได้ดำเนินการก่อสร้างงานในส่วนอื่น ซึ่งควรจะทำการก่อสร้างให้แล้วเสร็จอีก ๓๐ สายคุ และเมื่อได้มีการเร่งรัดให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ปฏิบัติงานรวมทั้งสิ้น ๑๒ ครั้ง ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ก็ไม่ดำเนินการใดๆ ที่แสดงให้เห็นว่าสามารถจะปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จตามสัญญาได้ จึงเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ฟ้องคดีที่ ๒

ไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดในสัญญาได้ตามข้อ ๑๔๕ ทวิ (๒)^{๒๖๕} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ และเป็นการไม่ปฏิบัติตามสัญญาโดยไม่มีเหตุอันสมควร จึงเป็นผู้ทำงาน ซึ่งการดำเนินการพิจารณาให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ เป็นผู้ทำงาน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก็ได้ดำเนินการ ตามขั้นตอนที่ข้อ ๑๔๕ ทวิ ของระเบียบเดียวกันกำหนดไว้แล้ว คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่สั่งให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามเป็นผู้ทำงานจึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายตามข้อ ๑๔๕ ทวิ (๒) และข้อ ๑๔๕ ฉ^{๒๖๖} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยระเบียบฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ที่ให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีทั้งสามจึงชอบด้วยกฎหมายด้วย พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษา ศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๐๙-๔๑๐/๒๕๕๓)

กรณีที่หน่วยงานทางปกครองผู้ว่าจ้างไม่สามารถส่งมอบพื้นที่ก่อสร้าง ให้แก่เอกชนผู้รับจ้างได้ จึงต่ออายุสัญญาออกไปและแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น จนสามารถให้เอกชนผู้รับจ้างเข้าดำเนินงานก่อสร้างตามสัญญาได้แล้ว แต่เอกชน ผู้รับจ้างรวมทั้งผู้รับจ้างช่วงไม่ได้เข้าปฏิบัติงานตามกำหนดเวลาในสัญญา จนกระทั่ง เหลือระยะเวลาก่อสร้างอีกเพียง ๔ เดือน แต่ยังคงมีงานก่อสร้างที่ต้องดำเนินการอีก

^{๒๖๕} อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ ๒๖๔ หน้า ๓๗๑

^{๒๖๖} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อ ๑๔๕ ฉ ในกรณีที่นิติบุคคลใดถูกสั่งให้เป็นผู้ทำงานตามข้อ ๑๔๕ ทวิ ข้อ ๑๔๕ ตรี หรือข้อ ๑๔๕ จัตวา ถ้าการกระทำดังกล่าวเกิดจากหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจ ในการดำเนินงานในกิจการของนิติบุคคลนั้น ให้ผู้รักษาการตามระเบียบนี้สั่งให้บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ทำงานด้วย

ในกรณีที่นิติบุคคลรายใดถูกสั่งให้เป็นผู้ทำงานตามข้อ ๑๔๕ ทวิ ข้อ ๑๔๕ ตรี หรือข้อ ๑๔๕ จัตวา ให้คำสั่งดังกล่าวมีผลไปถึงนิติบุคคลอื่นที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกัน ซึ่งมีหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการ ผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของนิติบุคคลนั้นเป็นบุคคลเดียวกันกับหุ้นส่วน ผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของนิติบุคคลที่ถูกพิจารณา ให้เป็นผู้ทำงานด้วย

ประมาณร้อยละ ๗๐ ของปริมาณงานทั้งหมด ถือเป็นกรณีมีเหตุอันเชื่อได้ว่าเอกชนผู้รับจ้างไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จตามสัญญา เข้าลักษณะเป็นการไม่ปฏิบัติตามสัญญาโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และแม้จะปรากฏว่าเอกชนผู้รับจ้างได้ว่าจ้างผู้รับจ้างช่วงโดยความยินยอมของหน่วยงานทางปกครอง ก็หาไม่ผลทำให้ผู้รับจ้างหลุดพ้นความรับผิดตามสัญญาไป หัวหน้าหน่วยงานทางปกครองผู้ว่าจ้างจึงมีสิทธิบอกเลิกสัญญา และมีอำนาจออกคำสั่งลงโทษให้เอกชนผู้รับจ้างเป็นผู้ทำงานได้

สรุปข้อเท็จจริง

กรุงเทพมหานคร (ผู้ถูกฟ้องคดี) ทำสัญญาจ้างให้ผู้ฟ้องคดีปรับปรุงถนนเอกชัยจอมทอง (โค้งคอกม้า) โดยมีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จตามสัญญาภายในวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๔ ปรากฏว่าภายหลังการทำสัญญา ผู้ฟ้องคดีประสบกับปัญหาอุปสรรคเนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีไม่สามารถส่งมอบพื้นที่ก่อสร้างให้แก่ผู้ฟ้องคดีได้ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้ต่ออายุสัญญาให้แก่ผู้ฟ้องคดีออกไปเป็นเวลา ๒๘๑ วัน ตามบันทึกต่อท้ายสัญญา (ครั้งที่ ๑) แต่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการดังกล่าวทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการเพื่อขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหาย ชำระค่าปรับในสัญญาที่ผู้ฟ้องคดีทำไว้กับส่วนราชการอื่น และให้ขยายระยะเวลาทำงานตามสัญญาออกไปอีก ในระหว่างการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการ ปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้ต่ออายุสัญญาให้แก่ผู้ฟ้องคดีออกไปอีก ๒๕๓ วัน ตามบันทึกต่อท้ายสัญญา (ครั้งที่ ๒) และได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้แก้ไขปัญหาอุปสรรคในการทำงานของผู้ฟ้องคดีเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยให้ผู้ฟ้องคดีเข้าดำเนินการก่อสร้างภายใน ๑๕ วัน แต่ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือแจ้งขอเรียกร้องกลับไปยังผู้ถูกฟ้องคดีเพื่อให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายต่ออายุสัญญาออกไปเป็นครั้งที่ ๓ พร้อมทั้งแจ้งว่าหากผู้ถูกฟ้องคดีไม่ตกลงยินยอม ผู้ฟ้องคดีขอยกเลิกสัญญาโดยไม่เสียค่าปรับ และขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีคืนหลักประกันสัญญาให้แก่ผู้ฟ้องคดี ต่อมา ผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดีได้ตกลงหารือร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาก่อสร้างและยุติความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นกับประชาชน ซึ่งผลจากการหารือร่วมกันดังกล่าวทำให้ต่อมาผู้ฟ้องคดีได้ทำสัญญาจ้างบริษัท พ. เป็นผู้รับจ้างช่วง โดยผู้ถูกฟ้องคดีให้ความยินยอม และผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดีได้ตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ผู้ถูกฟ้องคดียอมขยายระยะเวลาการทำงานก่อสร้างออกไปอีก ๒๔๐ วัน และยินยอมให้ผู้ฟ้องคดีว่าจ้างผู้รับจ้างช่วงเพื่อทำการก่อสร้างให้แล้วเสร็จโดยผู้ฟ้องคดีเป็นผู้รับผิดชอบในผลงานที่ผู้รับจ้างช่วงทำไปเสมือนหนึ่งเป็นการกระทำของผู้ฟ้องคดี ทั้งนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ติดใจเรียกร้องค่าปรับรวมทั้งค่าเสียหายใดๆ จากผู้ฟ้องคดี ซึ่งคณะอนุญาโตตุลาการได้มีคำชี้ขาดให้เป็นไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าว ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่า

ผู้ถูกฟ้องคดียินยอมให้ผู้ฟ้องคดีจ้างบริษัท พ. เป็นผู้รับจ้างช่วง และได้ต่ออายุสัญญาให้แก่ผู้ฟ้องคดีออกไปอีก ๕๕๕ วัน ตามบันทึกต่อท้ายสัญญา (ครั้งที่ ๓) แต่ผู้ฟ้องคดีและบริษัท พ. มิได้เข้าทำงานตามสัญญา ผู้ถูกฟ้องคดีจึงใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาและมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว แต่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังมีคำสั่งยกอุทธรณ์ตามความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กwp.) และผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการริบหลักประกันสัญญาของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่สั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

ตามข้อ ๑๓๙^{๒๖๗} ของข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ นั้น การที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจะมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน จะต้องมิพิดการณัตามเงื่อนไขของการออกคำสั่ง ๒ ประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง ผู้ฟ้องคดีจะต้องไม่ปฏิบัติตามสัญญา และประการที่สอง การที่ผู้ฟ้องคดีไม่ปฏิบัติตามสัญญาดังกล่าว จะต้องเป็นการไม่ปฏิบัติตามสัญญาโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้หยุดดำเนินการก่อสร้างก่อนครบกำหนดเวลาทำงานแล้วเสร็จตามสัญญา และงานก่อสร้างยังคงเหลือปริมาณที่ต้องดำเนินการอีกร้อยละ ๖๙.๖๖ ของปริมาณงานทั้งหมด จึงเห็นได้ว่าการที่ผู้ฟ้องคดีหยุดดำเนินการก่อสร้างและมีได้เข้าทำงานก่อสร้างดังกล่าว เป็นการกระทำที่เข้าลักษณะของการไม่ปฏิบัติตามสัญญาแล้ว และเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏต่อมาว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้แก้ไขปัญหอุปสรรคในการทำงานของผู้ฟ้องคดีจนผู้ฟ้องคดีสามารถเข้าทำงานก่อสร้างตามสัญญาได้แล้ว การที่ผู้ฟ้องคดีหยุดดำเนินการก่อสร้างและมีได้เข้าทำงานก่อสร้างตามสัญญา จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามสัญญาโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ซึ่งการที่ผู้ฟ้องคดีว่าจ้างบริษัท พ. ให้เป็นผู้รับจ้างช่วง ก็มีได้ทำให้ผู้ฟ้องคดีหลุดพ้นความรับผิดชอบผู้ถูกฟ้องคดีตามสัญญาพิพาท ประกอบกับข้อสัญญาตามสัญญาประนีประนอมยอมความระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดี

^{๒๖๗} ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘

ข้อ ๑๓๙ ให้หัวหน้าหน่วยงานเสนอปลัดกรุงเทพมหานครเพื่อพิจารณาผู้ที่ได้รับการคัดเลือกแล้วไม่ยอมไปทำสัญญาหรือข้อตกลงภายในเวลาที่หน่วยงานกำหนด หรือคู่สัญญาของกรุงเทพมหานครไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้น โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นผู้ทำงานและให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องรับส่งชื่อผู้ทำงานให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อพิจารณา หากเห็นด้วยให้แจ้งเวียนให้หน่วยงานและส่วนราชการต่างๆ ทราบ พร้อมทั้งแจ้งผู้ทำงานรายนั้นทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ในกรณีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครไม่เห็นด้วยให้แจ้งผลการพิจารณาไปให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องทราบ

คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีโดยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่สั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย พิกษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๖๘๓/๒๕๕๔)

๓) กรณีผู้ที่ได้รับการคัดเลือกแล้วไม่ยอมไปทำสัญญาหรือข้อตกลงภายใน เวลาที่ทางราชการกำหนด

กรณีที่ผู้มีอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้างแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีเข้าทำสัญญาซื้อขาย เนื่องจากเป็นผู้ชนะการสอบราคา แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ไปทำสัญญาโดยปราศจากเหตุ อันสมควร ผู้มีอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้างย่อมสามารถเสนอเรื่องต่อผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งได้รับ มอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนปลัดกระทรวงมหาดไทยพิจารณาลงโทษผู้ฟ้องคดี โดยสั่งให้เป็นผู้ทำงานได้ การที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งลงโทษผู้ฟ้องคดีให้เป็น ผู้ทำงานจึงชอบด้วยกฎหมาย

สรุปข้อเท็จจริง

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง (ผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ๑) ประกาศสอบราคาซื้อเดินท่อโครงเหล็กพร้อมผ้าใบ โดยมีผู้เสนอราคา ๔ ราย รวมทั้งผู้ฟ้องคดี ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ในฐานะคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาพิจารณาแล้ว มีมติให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ชนะการสอบราคา ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีไปลงนาม ในสัญญาซื้อขายเดินท่อดังกล่าวจำนวน ๓ ครั้ง แต่ผู้ฟ้องคดีเพิกเฉย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงเสนอเรื่อง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗) ซึ่งได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน ปลัดกระทรวงมหาดไทยพิจารณาลงโทษผู้ฟ้องคดีโดยสั่งให้เป็นผู้ทำงาน และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีชี้แจงเหตุผลที่ไม่เข้าทำสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้ชี้แจง เหตุผลที่ไม่เข้าทำสัญญาแล้ว แต่คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหาร ส่วนตำบล จังหวัดลำปาง พิจารณาแล้วมีมติว่า ผู้ฟ้องคดีมีพฤติการณ์เป็นผู้ทำงาน ผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ๗ จึงมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานและมีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ต่อมา ผู้ฟ้องคดี ได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว แต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดี จึงฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ที่สั่งให้ผู้ฟ้องคดี เป็นผู้ทำงาน

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

แม้ตามข้อ ๒๘ วรรคหนึ่ง^{๒๖๘} ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ ประกอบกับประกาศสอบราคาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะกำหนดให้ผู้เสนอราคาต้องจัดส่งแคตตาล็อกและตัวอย่างสินค้าพร้อมใบเสนอราคาก็ตาม แต่การส่งแคตตาล็อกและตัวอย่างสินค้าดังกล่าวเป็นเพียงการเสนอเพื่อประกอบการพิจารณาคัดเลือกของคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาโดยใช้พิจารณาประกอบกับเอกสารหลักฐานอื่นๆ ของผู้เสนอราคา การที่ผู้เข้าเสนอราคารวมทั้งผู้ฟ้องคดีมิได้จัดส่งเอกสารแคตตาล็อกหรือตัวอย่างสินค้าพร้อมใบเสนอราคา จึงเป็นเพียงข้อบกพร่องเล็กน้อยมิได้มีผลถึงขนาดทำให้การดำเนินการของคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาไม่ชอบแต่อย่างใด และหากคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาเห็นว่าเอกสารดังกล่าวมีความสำคัญในการพิจารณาคัดเลือกผู้เสนอราคาก็ย่อมสามารถเรียกให้ผู้เสนอราคาจัดส่งแคตตาล็อกหรือตัวอย่างสินค้าดังกล่าวได้ อีกทั้งไม่ปรากฏว่ามีผู้เสนอราคารายใดจัดส่งเอกสารข้างต้นพร้อมใบเสนอราคา กรณีจึงไม่อาจทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบกันในระหว่างผู้เสนอราคา และเมื่อคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดและต่ำกว่าวงเงินงบประมาณที่กำหนดไว้ อันเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ จึงมีมติเสนอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เลือกผู้ฟ้องคดีเข้าทำสัญญาดังนั้น การดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ จึงชอบแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ย่อมสามารถเรียกให้ผู้ฟ้องคดีเข้าทำสัญญาได้ เมื่อปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีไปทำสัญญาซื้อขายกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นจำนวน ๓ ฉบับ แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ไปทำสัญญาโดยปราศจากเหตุอันควร ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ย่อมสามารถดำเนินการเสนอเรื่องต่อผู้ถูกฟ้องคดี

^{๒๖๘} ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘

ข้อ ๒๘ คณะกรรมการเปิดซองสอบราคามีหน้าที่ดังนี้

(๑) เปิดซองใบเสนอราคา และอ่านแจ้งราคาพร้อมบัญชีรายการเอกสารหลักฐานต่างๆ ของผู้เสนอราคาทุกราย โดยเปิดเผยตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด และตรวจสอบรายการ เอกสารตามบัญชีของผู้เสนอราคาทุกรายแล้ว ให้กรรมการทุกคนลงลายมือชื่อกำกับไว้ในใบเสนอราคา และเอกสารประกอบใบเสนอราคาทุกแผ่น

(๒) ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคา ใบเสนอราคา แคตตาล็อก หรือแบบรูปและรายการละเอียดแล้วคัดเลือกผู้เสนอราคาที่ต้องตามเงื่อนไขในเอกสารสอบราคา

ที่ ๗ ให้สั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานได้ตามข้อ ๖๖ วรรคหนึ่ง^{๒๖๙} ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบกับคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๒๘/๒๕๔๕ เรื่อง มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทน กรณีการพิจารณา ลงโทษผู้ทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๕ คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ที่ให้ลงโทษผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานจึงชอบแล้ว พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๕๑/๒๕๕๓)

เมื่อคำสั่งลงโทษให้เป็นผู้ทำงานเป็นคำสั่งทางปกครอง ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ จึงต้องแจ้งสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว รวมทั้งให้โอกาสแก่ผู้รับจ้างในการโต้แย้งและ แสดงพยานหลักฐานของตนก่อนพิจารณาออกคำสั่ง หากผู้มีอำนาจสั่งลงโทษข้างต้น ได้ดำเนินการดังกล่าวแล้ว และผู้รับจ้างไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะยกเป็นเหตุให้รับฟังได้ว่า ตนเองไม่ได้มีพฤติการณ์เป็นผู้ทำงาน การออกคำสั่งลงโทษให้ผู้รับจ้างเป็นผู้ทำงาน ข้างต้นย่อมชอบด้วยกฎหมาย

สรุปข้อเท็จจริง

ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดในการสอบราคาซื้อโครงเหล็กตามประกาศ สอบราคาซื้อโครงเหล็กของเทศบาลตำบลศรีประจันต์ ซึ่งคณะกรรมการเปิดซองสอบราคา พิจารณาแล้วมีความเห็นควรซื้อโครงเหล็กจากผู้ฟ้องคดี ต่อมา นายกเทศมนตรีตำบลศรีประจันต์ ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีไปทำสัญญากับเทศบาล แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้ไปทำสัญญาดังกล่าว เทศบาลตำบลศรีประจันต์เห็นว่า กรณีถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน จึงมีหนังสือเสนอความเห็นต่อ นายอำเภอศรีประจันต์เพื่อพิจารณาให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน ต่อมา อำเภอศรีประจันต์ ได้รายงานกรณีดังกล่าวต่อผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ในฐานะผู้มีอำนาจ พิจารณาลงโทษผู้ทำงาน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้มีหนังสือถึงผู้ฟ้องคดีเพื่อให้ชี้แจงเหตุผล ที่ไม่เข้าทำสัญญากับเทศบาลตำบลศรีประจันต์ โดยผู้ฟ้องคดีชี้แจงว่ามีปัญหาเกี่ยวกับขนาด ของโครงเหล็กที่จัดซื้อไม่เป็นไปตามแบบมาตรฐาน ซึ่งเป็นอันตรายต่อการใช้งาน จึงไม่สามารถ

^{๒๖๙} ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘

ข้อ ๖๖ ให้ประธานกรรมการบริหารรายงานผ่านอำเภอและจังหวัด เพื่อเสนอปลัดกระทรวง มหาดไทยพิจารณาผู้ที่ได้รับการคัดเลือกแล้วไม่ยอมไปทำสัญญาหรือข้อตกลงภายในเวลาที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลกำหนด หรือคู่สัญญาขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้น โดยไม่มี เหตุผลอันสมควรเป็นผู้ทำงาน เมื่อปลัดกระทรวงมหาดไทยสั่งผู้นั้นเป็นผู้ทำงานแล้ว ให้รับส่งชื่อผู้นั้นไปยัง ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อแจ้งเวียนให้ส่วนราชการต่างๆ ทราบ

เข้าทำสัญญากับเทศบาลตำบลศรีประจันต์ได้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่เห็นด้วยกับคำชี้แจงดังกล่าว จึงมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน และรายงานไปยังปลัดกระทรวงมหาดไทย (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ยังไม่ได้แจ้งสิทธิอุทธรณ์ให้ผู้ฟ้องคดีทราบ จึงขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการแจ้งสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้ฟ้องคดี ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือแจ้งคำสั่งลงโทษให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานอีกครั้งโดยได้แจ้งสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีและได้รายงานความเห็นต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้พิจารณาคำอุทธรณ์แล้วเห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงานเป็นการดำเนินการตามระเบียบโดยชอบแล้ว จึงยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

เมื่อคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ลงโทษผู้ฟ้องคดีให้เป็นผู้ทำงาน เป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕^{๒๗๐} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีจึงต้องบังคับให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อปรากฏว่าก่อนการออกคำสั่งข้างต้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ให้อาสาผู้ฟ้องคดีโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนตามมาตรา ๓๐^{๒๗๑} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ แล้ว รวมทั้งได้แจ้งสิทธิการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีทราบตามมาตรา ๔๐^{๒๗๒} แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

^{๒๗๐-๒๗๒} พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า

(๑) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระวัง หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๔๐ คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ให้ระบุนกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้ง การยื่นอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งดังกล่าวไว้ด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

ซึ่งผู้ฟ้องคดีก็ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ดังกล่าว จนกระทั่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้แจ้งผลการวินิจฉัยอุทธรณ์ต่อผู้ฟ้องคดีอันเป็นการปฏิบัติโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่สั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำงาน และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

นอกจากนี้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏตามเอกสารใบเสนอราคาที่ผู้ฟ้องคดีได้เสนอต่อเทศบาลตำบลศรีประจันต์ซึ่งมีข้อความว่า ผู้ฟ้องคดีได้พิจารณาเงื่อนไขต่างๆ ในเอกสารสอบราคาซื้อซึ่งเป็นเอกสารแนบท้ายประกาศสอบราคา และยอมรับข้อกำหนดรวมทั้งเงื่อนไขต่างๆ ตามเอกสารสอบราคาดังกล่าวแล้ว และเชื่อได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้ทราบถึงแบบแปลนและแผนผังโครงเหล็กที่เทศบาลตำบลศรีประจันต์ได้เปิดสอบราคาก่อนการเข้าเสนอราคา เพราะหากผู้ฟ้องคดีไม่ทราบรายละเอียดต่างๆ ของการสอบราคาพิพาท ก็ย่อมไม่สามารถที่จะยอมรับข้อกำหนดและเงื่อนไขต่างๆ จนกระทั่งการเสนอราคาได้ดำเนินการจนแล้วเสร็จ การที่ผู้ฟ้องคดีเข้าใจว่าเทศบาลตำบลศรีประจันต์ต้องการจัดซื้อโครงเหล็กตามแบบมาตรฐานทั่วไป จึงเป็นความเข้าใจที่ผิดพลาดอันเนื่องมาจากความประมาทเลินเล่อของผู้ฟ้องคดีเอง พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๓/๒๕๕๔)

บรรณานุกรม

กิตตินัย ธรรมรัช. คำบรรยายเรื่อง คดีปกครองเกี่ยวกับการพัสดุและสัญญาทางปกครอง.
ณ สำนักงานศาลปกครอง เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕.

ชาญชัย แสวงศักดิ์. สาระนำรู้เกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ.
กรุงเทพฯ : นิติธรรม. ๒๕๔๒.

เดชา เมฆวิไลย์. เอกสารประกอบโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง หลักปฏิบัติราชการ
เกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง : บรรทัดฐานจากคดีปกครอง. สำนักมาตรฐาน
การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. คู่มือการปฏิบัติงานพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์
เกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยการพัสดุและสัญญากับราชการ. เรียบเรียงครั้งที่ ๑
มกราคม ๒๕๓๙.

ภาคผนวก

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการพัสดุ
พ.ศ. ๒๕๓๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ว่าด้วยการพัสดุ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๓๕ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๒๑ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการซื้อ การจ้าง และการจ้างที่ปรึกษา ภายใต้โครงการที่ดำเนินการด้วยเงินกู้จากต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๗ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการพัสดุ ให้เป็นระเบียบเดียวกันเพื่อสะดวกในการปฏิบัติยิ่งขึ้น คณะรัฐมนตรีจึงวางระเบียบไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.

สำนักงาน ๒๕๓๕”

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๒๑

(๒) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๖

(๔) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๗

(๕) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๘

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๖) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๘

(๗) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๙

สำนักงาน ๒๕๓๑

(๘) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๓๑

(๙) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการซื้อ การจ้าง และการจ้างที่ปรึกษา ภายใต้

สำนักงาน ๒๕๒๗

โครงการที่ดำเนินการด้วยเงินกู้จากต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๗

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑๐) ระเบียบว่าด้วยการจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดที่กำหนดไว้แล้วใน

ระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๔ ให้ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

หมวด ๑

ข้อความทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่วนที่ ๑ นิยาม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๕ ในระเบียบนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

“การพัสดุ” หมายความว่า การจัดทำเอง การซื้อ การจ้าง การจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและควบคุมงาน การแลกเปลี่ยน การเช่า การควบคุม การจำหน่าย และการดำเนินการอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

“พัสดุ” หมายความว่า วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ที่กำหนดไว้ในหนังสือการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณของสำนักงบประมาณ หรือการจำแนกประเภทรายจ่ายตามสัญญาเงินกู้จากต่างประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

“การซื้อ” หมายความว่า การซื้อพัสดุทุกชนิดทั้งที่มีการติดตั้ง ทดลอง และบริการที่

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เกี่ยวเนื่องอื่นๆ แต่ไม่รวมถึงการจัดหาพัสดุในลักษณะการจ้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

“การจ้าง” ให้หมายความรวมถึงการจ้างทำของและการรับขนตามประมวล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการจ้างเหมาบริการ แต่ไม่รวมถึงการจ้างลูกจ้างของส่วนราชการตามระเบียบของกระทรวงการคลัง การรับขนในการเดินทางไปราชการตามกฎหมายว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ การจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและควบคุมงาน และการจ้างแรงงานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

“การจ้างที่ปรึกษา” หมายความว่า การจ้างบริการจากที่ปรึกษา แต่ไม่รวมถึงการจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

“การจ้างออกแบบและควบคุมงาน” หมายความว่า การจ้างบริการจากนิติบุคคลหรือนบุคคลธรรมดา ที่ประกอบธุรกิจบริการด้านงานออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

“เงินงบประมาณ” หมายความว่า งบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และเงินซึ่งส่วนราชการได้รับไว้โดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ไม่ต้องส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ แต่ไม่รวมถึงเงินกู้ และเงินช่วยเหลือตามระเบียบนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

“เงินกู้” หมายความว่า เงินกู้ตามกฎหมายว่าด้วยการให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

“เงินช่วยเหลือ” หมายความว่า เงินที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ สถาบันการเงินระหว่างประเทศ องค์การต่างประเทศทั้งในระดับรัฐบาลและที่มีในระดับรัฐบาล มูลนิธิหรือเอกชนต่างประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

“อาคาร” หมายความว่า สิ่งปลูกสร้างถาวรที่บุคคลอาจเข้าอยู่หรือใช้สอยได้ เช่น อาคารที่ทำการ โรงพยาบาล โรงเรียน สนามกีฬา สถานีนำร่อง หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน และรวมตลอดถึงสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยสำหรับอาคารนั้นๆ เช่น เสาธง รั้ว ท่อระบายน้ำ หอถังน้ำ ถนน ประปา และสิ่งอื่นๆ ซึ่งเป็นส่วนประกอบของตัวอาคาร เช่น เครื่องปรับอากาศ ลิฟต์ เพอร์นิเจอร์ ฯลฯ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา “พัสดุที่ผลิตในประเทศ” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตสำเร็จรูปแล้ว โดยสถานที่ผลิตตั้งอยู่ในประเทศไทย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา “กิจการของคนไทย” หมายความว่า กิจการที่เป็นของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลสัญชาติไทย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา “ที่ปรึกษา” หมายความว่า บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจ หรือสามารถให้บริการเป็นที่ปรึกษาทางวิศวกรรม สถาปัตยกรรม เศรษฐศาสตร์ หรือสาขาอื่น รวมทั้งให้บริการด้านศึกษา สํารวจ ออกแบบและควบคุมงาน และการวิจัย แต่ไม่รวมถึงการให้บริการออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา “ที่ปรึกษาไทย” หมายความว่า ที่ปรึกษาที่มีสัญชาติไทย และได้จดทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษาของกระทรวงการคลัง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา “ส่วนราชการ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม สำนักงาน หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือในต่างประเทศ แต่ไม่รวมถึงรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา “รัฐวิสาหกิจ” หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา “ปลัดกระทรวง” หมายความว่า ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและปลัดทบวงด้วย

“หัวหน้าส่วนราชการ”

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา - สำหรับราชการบริหารส่วนกลาง หมายความว่า อธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นนิติบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา - สำหรับราชการบริหารส่วนภูมิภาค หมายความว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา “หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ”^๓ หมายความว่า หัวหน้าหน่วยงานระดับกองหรือที่มีฐานะเทียบกองซึ่งปฏิบัติงานในสายงานที่เกี่ยวกับการพัสดุตามที่องค์กรกลางบริหารงานบุคคลกำหนด หรือข้าราชการอื่นซึ่งได้รับแต่งตั้งจากหัวหน้าส่วนราชการให้เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ แล้วแต่กรณี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา “เจ้าหน้าที่พัสดุ” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัสดุ หรือผู้ได้รับแต่งตั้งจากหัวหน้าส่วนราชการให้มีหน้าที่หรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัสดุตามระเบียบนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา “ผู้อำนวยการโครงการ” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุตามโครงการเงินกู้หรือโครงการเงินช่วยเหลือ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา “โรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ”^๔ หมายความว่า โรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ ตามมาตรฐานเลขที่ มอก. ๙๐๐๑ หรือ มอก. ๙๐๐๒ ในกิจการและขอบข่ายที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหรือสถาบันรับรองมาตรฐาน ไอ เอส โอ หรือหน่วยงานที่กระทรวงอุตสาหกรรมให้การรับรองระบบงาน (accreditation)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๓ ข้อ ๕ นิยามคำว่า “หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ” แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

๔ ข้อ ๕ นิยามคำว่า “โรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ” แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๒

“ผู้เสนอราคาที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน”^๕ หมายความว่า บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่เข้าเสนอราคาขายในการซื้อพัสดุของทางราชการ หรือเข้าเสนอราคาเพื่อรับจ้างทำพัสดุหรือเข้าเสนองานเพื่อรับจ้างเป็นที่ปรึกษา หรือรับจ้างออกแบบและควบคุมงานให้แก่ส่วนราชการใด เป็นผู้มีส่วนได้เสีย ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในกิจการของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลอื่นที่เข้าเสนอราคาหรือเข้าเสนองานให้แก่ส่วนราชการนั้นในคราวเดียวกัน

การมีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ การที่บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันในลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) มีความสัมพันธ์กันในเชิงบริหาร โดยผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของบุคคลธรรมดาหรือของนิติบุคคลรายหนึ่ง มีอำนาจหรือสามารถใช้อำนาจในการบริหารจัดการกิจการของบุคคลธรรมดาหรือของนิติบุคคลอีกรายหนึ่งหลายราย ที่เสนอราคาหรือเสนองานให้แก่ส่วนราชการนั้นในคราวเดียวกัน

(๒) มีความสัมพันธ์กันในเชิงทุน โดยผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญหรือผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด อีกรายหนึ่งหรือหลายรายที่เสนอราคาหรือเสนองานให้แก่ส่วนราชการนั้นในคราวเดียวกัน

คำว่า “ผู้ถือหุ้นรายใหญ่” หมายความว่า ผู้ถือหุ้นซึ่งถือหุ้นเกินกว่าร้อยละยี่สิบห้าในกิจการนั้นหรือในอัตราอื่นตามที่ กวพ. เห็นสมควรประกาศกำหนดสำหรับกิจการบางประเภทหรือบางขนาด

(๓) มีความสัมพันธ์กันในลักษณะไขว่กันระหว่าง (๑) และ (๒) โดยผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของบุคคลธรรมดาหรือของนิติบุคคลรายหนึ่ง เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด อีกรายหนึ่งหรือหลายรายที่เข้าเสนอราคาหรือเสนองานให้แก่ส่วนราชการนั้นในคราวเดียวกัน หรือในนัยกลับกัน

การดำรงตำแหน่ง การเป็นหุ้นส่วน หรือการเข้าถือหุ้นดังกล่าวข้างต้นของคู่สมรสหรือบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลใน (๑) (๒) หรือ (๓) ให้ถือว่าเป็นการดำรงตำแหน่งการเป็นหุ้นส่วน หรือการถือหุ้นของบุคคลดังกล่าว

ในกรณีบุคคลใดใช้ชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหาร ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นโดยที่ตนเองเป็นผู้ใช้อำนาจในการบริหารที่แท้จริงหรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นที่แท้จริงของห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด แล้วแต่กรณี และห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่เกี่ยวข้อง ได้เข้าเสนอราคาหรือเสนองานให้แก่ส่วนราชการนั้นในคราวเดียวกัน ให้ถือว่าผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานนั้นมีความสัมพันธ์กันตาม (๑) (๒) หรือ (๓) แล้วแต่กรณี

^๕ ข้อ ๕ นิยามคำว่า “ผู้เสนอราคาที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน” เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

“การขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม”^๖ หมายความว่า การที่ผู้เสนอราคา หรือผู้เสนองานรายหนึ่งหรือหลายรายกระทำการอย่างใด ๆ อันเป็นการขัดขวางหรือเป็นอุปสรรค หรือไม่เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมในการเสนอราคาหรือเสนองานต่อส่วนราชการ ไม่ว่าจะกระทำโดยการสมยอมกัน หรือโดยการให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน หรือทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด หรือใช้กำลังประทุษร้าย หรือข่มขู่ว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือ แสดงเอกสารอันเป็นเท็จ หรือกระทำการใดโดยทุจริต ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแสวงหาประโยชน์ ในระหว่างผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานด้วยกัน หรือเพื่อให้ประโยชน์แก่ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองาน รายหนึ่งรายใดเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับส่วนราชการนั้น หรือเพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันราคาอย่างเป็น ธรรม หรือเพื่อให้เกิดความได้เปรียบส่วนราชการโดยมิใช่เป็นไปในทางประกอบธุรกิจปกติ

“เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติ” หมายความว่า คณะกรรมการเปิดซอง สอบราคาตามข้อ ๔๒ คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาตามข้อ ๕๐ คณะกรรมการ ดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือกตามข้อ ๘๖ คณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือกตาม ข้อ ๑๐๓ คณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนดตามข้อ ๑๐๖ หรือผู้ว่า จ้างในกรณีการจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีพิเศษที่เป็นการว่าจ้างโดยการประกวดแบบตาม ข้อ ๑๐๗ (๒)

“งานก่อสร้างสาธารณูปโภค”^๗ หมายความว่า งานก่อสร้างซ่อมแซม และ บำรุงรักษางานอันเกี่ยวกับการประปา การไฟฟ้า การสื่อสาร การโทรคมนาคม การระบายน้ำ ระบบ การขนส่งปิโตรเลียมโดยทางท่อ ทางหลวง ทางรถไฟ และการอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งดำเนินการในระดับ พื้นดิน ใต้พื้นดิน หรือเหนือพื้นดิน”

ส่วนที่ ๒

การใช้บังคับและการมอบอำนาจ

ข้อ ๖ ระเบียบนี้ใช้บังคับแก่ส่วนราชการ ซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุโดยใช้เงิน งบประมาณ เงินกู้ และเงินช่วยเหลือ

ข้อ ๗^๘ สำหรับส่วนราชการของกระทรวงกลาโหม การกำหนดให้ส่วนราชการระดับ ใด ผู้บังคับบัญชาชั้นใด ตำแหน่งใด มีอำนาจดำเนินการตามระเบียบนี้ ให้เป็นไปตามที่ กระทรวงกลาโหมกำหนด และเมื่อได้กำหนดไปประการใดแล้ว ให้แจ้งผู้รักษาการตามระเบียบและ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ทราบด้วย

^๖ ข้อ ๕ นิยามคำว่า “การขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม” เพิ่มโดยระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

^๗ ข้อ ๕ นิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติ” เพิ่มโดยระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

^๘ ข้อ ๕ นิยามคำว่า “งานก่อสร้างสาธารณูปโภค” เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

^๙ ข้อ ๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๘ สำหรับส่วนราชการที่หัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี หรือส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวงใด ให้หัวหน้าส่วนราชการนั้นมีอำนาจในการดำเนินการตามระเบียบนี้เท่ากับหัวหน้าส่วนราชการ ส่วนอำนาจที่เกินกว่านั้นให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปเป็นผู้พิจารณา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๙^{๑๐} ผู้มีอำนาจดำเนินการตามระเบียบนี้ จะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดก็ได้ โดยคำนึงถึงระดับ ตำแหน่ง หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่จะได้รับมอบอำนาจเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมื่อมีการมอบอำนาจตามวรรคหนึ่ง ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น และจะมอบอำนาจนั้นให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นต่อไปไม่ได้ เว้นแต่

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) การมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด

ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจนั้น

ต่อไปได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ต่อไปได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

สำนักงาน (๑.๑) กรณีมอบอำนาจให้แก่รองผู้ว่าราชการจังหวัด

ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด

ปลัดจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งให้ผู้มอบอำนาจขึ้นต้นทราบด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑.๒) กรณีมอบอำนาจให้แก่บุคคลอื่นนอกจากที่กล่าวใน (๑.๑) จะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้มอบอำนาจขึ้นต้นแล้ว

สำนักงาน (๒) การมอบอำนาจและการมอบอำนาจต่อตามระเบียบกระทรวงกลาโหม

เพื่อความคล่องตัวในการจัดหา

ให้หัวหน้าส่วนราชการมอบอำนาจในการสั่งการและ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ดำเนินการจัดหาให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งรองลงไปเป็นลำดับ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำหรับโครงการเงินกู้หรือเงินช่วยเหลือ ผู้มีอำนาจดำเนินการตามระเบียบนี้จะแต่งตั้งข้าราชการคนหนึ่งทำหน้าที่ผู้อำนวยการโครงการ และมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการตามระเบียบนี้ให้เป็นการเฉพาะก็ได้

สำนักงาน

สำนักงาน

สำนักงาน

ให้ผู้มอบส่งสำเนาหลักฐานการมอบอำนาจให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินหรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค แล้วแต่กรณี ทราบทุกครั้ง^{๑๑}

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่วนที่ ๓

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

บทกำหนดโทษ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๐^{๑๒} ผู้มีอำนาจหรือหน้าที่ดำเนินการตามระเบียบนี้ หรือผู้หนึ่งผู้ใดกระทำการใดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้ หรือกระทำการโดยมีเจตนาทุจริตหรือ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๑๐} ข้อ ๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

สำนักงาน ^{๑๑} ข้อ ๙ วรรคห้า แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔)

พ.ศ. ๒๕๔๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๑๒} ข้อ ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

๒๕๔๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) ถ้าการกระทำมีเจตนาทุจริต หรือเป็นเหตุให้ทางราชการเสียหายอย่างร้ายแรง ให้ดำเนินการลงโทษอย่างต่ำปลดออกจากราชการ

(๓) ถ้าการกระทำไม่เป็นเหตุให้ทางราชการเสียหาย ให้ลงโทษภาคทัณฑ์หรือว่ากล่าวตักเตือน โดยทำคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ส่วนที่ ๕ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) ทัศนคติและวินัยของปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบ

(๒) พิจารณาการอนุมัติยกเว้น หรือผ่อนผันการไม่ปฏิบัติตามระเบียบ

(๓) พิจารณาคำร้องเรียนเกี่ยวกับการที่ส่วนราชการไม่ปฏิบัติตามระเบียบ

(๕) เสนอแนะการแก้ไขปรับปรุงระเบียบข้อคณะรัฐมนตรี

(๕) กำหนดแบบหรือตัวอย่าง รวมทั้งการแก้ไขเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง และกำหนดแนวทางวิธีปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบนี้

๒๕๔๕

(๖) เสนอความเห็นต่อผู้รักษาการตามระเบียบ ในการพิจารณาและแจ้งเวียนชื่อผู้ทำงาน และการส่งเปลี่ยนแปลงเพิกถอนผู้ทำงานของส่วนราชการ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ

(๗)^{๑๔} กำหนดอัตราร้อยละของราคาตามข้อ ๑๖ (๖) (๗) (๘) และ (๑๑)

(๘) กำหนดประเภทหรือชนิดของพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อจากต่างประเทศ ตามข้อ ๖๘

(๙) เชิญข้าราชการและลูกจ้างของส่วนราชการหรือพนักงานและลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาสอบถามหรือให้ข้อเท็จจริงรวมทั้งเรียกเอกสารจากส่วนราชการ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(๑๐) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๑๑) พิจารณาดำเนินการตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

(๑๒)^{๑๕} พิจารณารายงานการจ้างตามข้อ ๘๓ วรรคสอง

(๑๓)^{๑๖} กำหนดอัตราค่าจ้างที่ปรึกษาตามข้อ ๙๒

(๑๔)^{๑๗} กำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับตามข้อ ๑๓๔

(๑๕)^{๑๘} กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และวิธีปฏิบัติเพื่อให้มีการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด ๒
การจัดหา

ส่วนที่ ๑
บททั่วไป

ข้อ ๑๓^{๑๙} หลังจากได้ทราบยอดเงินที่จะนำมาใช้ในการจัดหาแล้วให้ส่วนราชการริบดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และตามขั้นตอนของระเบียบนี้ ในส่วนที่ ๒ ส่วนที่ ๓ หรือส่วนที่ ๔ แล้วแต่กรณี เพื่อให้พร้อมที่จะทำสัญญาได้ทันทีเมื่อได้รับอนุมัติทางการเงินแล้ว

ข้อ ๑๒ (๗) แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.

๒๕๓๙

ข้อ ๑๒ (๑๒) เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อ ๑๒ (๑๓) เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อ ๑๒ (๑๔) เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อ ๑๒ (๑๕) เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อ ๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.

๒๕๓๙

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การจัดหาโดยวิธีสอบราคา และวิธีประกวดราคา ให้ส่วนราชการวางแผนในการ จัดหา และดำเนินการให้เป็นไปตามแผนด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๔ การได้มาซึ่งพัสดุหรือบริการนอกเหนือจากที่ระเบียบนี้ได้กำหนดไว้ และไม่ มีระเบียบของทางราชการหรือกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ให้ถือปฏิบัติโดยอนุโลมตามวิธีการ จัดหาลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่กำหนดไว้ในหมวดนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๕ กรณีที่มีการจัดทำเอง ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งผู้ควบคุมรับผิดชอบใน การจัดทำเองนั้น และแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการปฏิบัติงานโดยมีคุณสมบัติและหน้าที่ เช่นเดียวกับคณะกรรมการตรวจการจ้าง เว้นแต่ส่วนราชการที่กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะอยู่แล้ว

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๕ ทวิ^{๒๐} การจัดหาพัสดุดตามระเบียบนี้ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน ของการจัดหา ต้องดำเนินการโดยเปิดเผย โปร่งใส และเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงคุณสมบัติและความสามารถของผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองาน เว้นแต่กรณีที่มี ลักษณะเฉพาะอันเป็นข้อยกเว้นตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในการดำเนินการแต่ละขั้นตอน ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต้องมีการบันทึกหลักฐานในการ ดำเนินการ พร้อมทั้งต้องระบุเหตุผลในการพิจารณาสั่งการในขั้นตอนที่สำคัญไว้เพื่อประกอบการ พิจารณาด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๕ ตรี^{๒๑} เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรมตามข้อ ๑๕ ทวิ ให้ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่เป็นผู้เสนอราคาที่มีผลประโยชน์ร่วมกันแต่เพียงรายเดียวเท่านั้น มีสิทธิที่จะเสนอราคาที่จะเสนองานในการซื้อหรือการจ้างทำพัสดุการจ้างที่ปรึกษา หรือการจ้างออกแบบ และควบคุมงานของทางราชการในแต่ละครั้ง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ให้เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติ ดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ เสนอราคาหรือผู้เสนองานแต่ละรายว่าเป็นผู้เสนอราคาที่มีผลประโยชน์ร่วมกันหรือไม่ ก่อนการเปิด ของสอบราคา ประกวดราคา หรือเสนองาน แล้วแต่กรณี และในกรณีการซื้อหรือการจ้างทำพัสดุโดย วิธีประกวดราคาตามข้อ ๕๔ หรือการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือกตามข้อ ๘๕ และข้อ ๘๘ ให้ เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคาหรือผู้เสนอ งานดังกล่าวก่อนการเปิดซองข้อเสนอด้านเทคนิค ของข้อเสนอด้านราคา หรือซองข้อเสนอทาง การเงิน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๕ จัตวา^{๒๒} ในการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานแต่ละ รายตามข้อ ๑๕ ตรี วรรคสอง ให้เจ้าหน้าที่กำหนดให้ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานยื่นเอกสารแสดง คุณสมบัติแยกมาต่างหาก โดยอย่างน้อยต้องมีเอกสารดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๒๐} ข้อ ๑๕ ทวิ เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ^{๒๑} ข้อ ๑๕ ตรี เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

^{๒๒} ข้อ ๑๕ จัตวา เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

(๑) ในกรณีผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานเป็นนิติบุคคล ให้ยื่นสำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล หนังสือบริคณห์สนธิ บัญชีรายชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้มีอำนาจควบคุม และบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นรายใหญ่ พร้อมทั้งรับรองสำเนาถูกต้อง

(๒) ในกรณีผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานเป็นบุคคลธรรมดาหรือคณะบุคคลที่มีโชตินิติบุคคล ให้ยื่นสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่น สำเนาข้อตกลงที่แสดงถึงการเข้าเป็นหุ้นส่วน (ถ้ามี) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้เป็นหุ้นส่วน พร้อมทั้งรับรองสำเนาถูกต้อง

(๓) ในกรณีที่ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานเป็นผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานร่วมกันในฐานะเป็นผู้ร่วมค้า ให้ยื่นสำเนาสัญญาของการเข้าร่วมค้า สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ร่วมค้า และในกรณีที่ผู้เข้าร่วมค้าฝ่ายใดเป็นบุคคลธรรมดาที่ได้ถือสัญชาติไทย ก็ให้ยื่นสำเนาหนังสือเดินทาง หรือถ้าผู้ร่วมค้าฝ่ายใดเป็นนิติบุคคลให้ยื่นเอกสารตามที่ระบุไว้ใน (๑)

(๔) เอกสารอื่นตามที่ส่วนราชการกำหนด เช่น หนังสือแสดงฐานะทางการเงิน สำเนาใบทะเบียนพาณิชย์ สำเนาใบทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม

การยื่นเอกสารแสดงคุณสมบัติตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นพร้อมกับการยื่นของสอบราคาประกวดราคา หรือเสนองาน แล้วแต่กรณี สำหรับกรณีที่ระเบียบนี้กำหนดให้ยื่นซองข้อเสนอด้านเทคนิคเพียงซองเดียวตามข้อ ๘๗ (๒) ให้ผู้เสนองานยื่นเอกสารแสดงคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งมาพร้อมกับการยื่นของดังกล่าวด้วย

เมื่อได้มีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานแต่ละรายตามข้อ ๑๕ ตรี วรรคสองแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติประกาศรายชื่อผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่มีสิทธิได้รับการคัดเลือกไว้ในที่เปิดเผย ณ สถานที่ทำการของส่วนราชการโดยพลัน และถ้าผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานอยู่ ณ สถานที่ที่มีการเปิดซองสอบราคา ประกวดราคา หรือเสนองานแล้วแต่กรณี ให้เจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานรายนั้นทราบด้วย

ข้อ ๑๕ เบญจ^{๒๓} เมื่อได้มีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานแต่ละรายตามข้อ ๑๕ ตรี วรรคสองแล้ว หากปรากฏว่ามีผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานเป็นผู้เสนอราคาที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน ให้เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติตัดรายชื่อผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานดังกล่าวทุกรายออกจากการเป็นผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานในการเสนอราคาหรือเสนองานในครั้งนั้น พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานรายดังกล่าวทราบโดยพลัน

ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่ถูกตัดรายชื่อออกจากการเป็นผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานเพราะเหตุเป็นผู้เสนอราคาที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน อาจอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อปลัดกระทรวงภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งพร้อมทั้งแสดงเหตุผลของการอุทธรณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องมาด้วย

ในกรณีที่มีการยื่นอุทธรณ์ตามวรรคสอง ให้ปลัดกระทรวงพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบโดยพลัน การวินิจฉัยอุทธรณ์ของปลัดกระทรวงให้ถือเป็นที่สุดสำหรับการเสนอราคาหรือเสนองานในการซื้อหรือการจ้างทำพัสดุ การจ้างที่ปรึกษา หรือการจ้างออกแบบและควบคุมงานในครั้งนั้น และให้ส่งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ดังกล่าวให้ กวพ. ทราบด้วย

^{๒๓} ข้อ ๑๕ เบญจ เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

การยื่นอุทธรณ์ตามวรรคสอง ย่อมไม่เป็นเหตุให้มีการขยายระยะเวลาการเปิดซอง สอบราคา ประกวตราคา หรือเสนองาน แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ เว้นแต่ปลัดกระทรวงพิจารณาเห็นว่า การขยายระยะเวลาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์แก่ทางราชการอย่างยิ่งและในกรณีที่ปลัดกระทรวงพิจารณา แล้วเห็นด้วยกับคำคัดค้านของผู้อุทธรณ์ และเห็นว่ากรยกเลิกการเปิดซองสอบราคา ประกวตราคา หรือเสนองานที่ได้ดำเนินการไปแล้วจะเป็นประโยชน์แก่ทางราชการอย่างยิ่งให้ปลัดกระทรวงมีอำนาจ ยกเลิกการเปิดซองสอบราคา ประกวตราคา หรือเสนองานดังกล่าวได้

ข้อ ๑๕ ฉ^{๒๔} นอกจากการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานแต่ ละรายตามข้อ ๑๕ ตรี วรรคสอง และตามข้อ ๑๔๕ แล้ว หากปรากฏต่อเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ตรวจสอบ คุณสมบัติก่อนหรือในขณะที่มีการเปิดซองสอบราคา ประกวตราคา หรือเสนองาน ว่ามีผู้เสนอราคา หรือผู้เสนองานกระทำการอันเป็นการขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม ให้เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ ตรวจสอบคุณสมบัติทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าว หากเชื่อได้ว่าการกระทำอันเป็นการ ขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม ให้เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติตัดรายชื่อผู้เสนอ ราคาหรือผู้เสนองานที่กระทำการดังกล่าวทุกรายออกจากการเป็นผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานในการ ซื้อหรือการจ้างทำพัสดุ การจ้างที่ปรึกษา หรือการจ้างออกแบบและควบคุมงานในครั้งนั้น เว้นแต่ เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติจะวินิจฉัยว่า ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานนั้น เป็นผู้ที่มีความ ร่วมมือเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของทางราชการและมีได้เป็นผู้ริเริ่มให้มีการกระทำความดังกล่าวดังตาม นัยข้อ ๑๔๕ เบญจ จะไม่ตัดรายชื่อผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานนั้นออกจากการเป็นผู้เสนอราคาหรือผู้ เสนองานในการซื้อหรือการจ้างทำพัสดุ การจ้างที่ปรึกษา หรือการจ้างออกแบบและควบคุมงานนั้นก็ได้

ให้ความความในข้อ ๑๕ จัตวา วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม และผู้เสนอราคาหรือ ผู้เสนองานที่ถูกตัดรายชื่อออกจากการเป็นผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานตามวรรคหนึ่ง มีสิทธิอุทธรณ์ คำสั่งของเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติได้ ทั้งนี้ ให้ความความในข้อ ๑๕ เบญจ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้กับการอุทธรณ์ในกรณีนี้โดยอนุโลม และให้หัวหน้าส่วนราชการเสนอต่อ ปลัดกระทรวงเพื่อพิจารณาให้ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่ถูกตัดรายชื่อออกจากการเป็นผู้เสนอราคา หรือผู้เสนองานตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ทำงานตามความในหมวด ๒ ส่วนที่ ๘ การลงโทษผู้ทำงาน

ข้อ ๑๕ สัตต^{๒๕} ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงหลังจากการเปิดซองสอบราคา ประกวตราคา หรือเสนองานแล้ว ว่าผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่มีสิทธิได้รับการคัดเลือกตามที่ได้ ประกาศรายชื่อไว้ตามข้อ ๑๕ จัตวา วรรคสาม เป็นผู้เสนอราคาที่มีผลประโยชน์ร่วมกันกับผู้เสนอ ราคาหรือผู้เสนองานรายอื่น หรือเป็นผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่กระทำการอันเป็นการขัดขวางการ แข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม ให้หัวหน้าส่วนราชการมีอำนาจที่จะตัดรายชื่อผู้เสนอราคาหรือผู้เสนอ งานที่มีสิทธิได้รับการคัดเลือกดังกล่าวทุกรายออกจากประกาศรายชื่อตามข้อ ๑๕ จัตวา วรรคสาม

ให้หัวหน้าส่วนราชการเสนอต่อปลัดกระทรวงเพื่อพิจารณาให้ผู้เสนอราคาหรือผู้ เสนองานที่ถูกตัดรายชื่อออกจากการเป็นผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ทำงานตาม ความในหมวด ๒ ส่วนที่ ๘ การลงโทษผู้ทำงาน และในกรณีที่ปลัดกระทรวงพิจารณาแล้วเห็นว่า การ

^{๒๔} ข้อ ๑๕ ฉ เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

^{๒๕} ข้อ ๑๕ สัตต เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

สำนักงานยกเลิกการเปิดซองสอบราคา ประมวลราคา หรือเสนองานที่ได้ดำเนินการไปแล้วจะเป็นประโยชน์แก่
ทางราชการอย่างยิ่ง ให้ปลัดกระทรวงมีอำนาจยกเลิกการเปิดซองสอบราคา ประมวลราคา หรือเสนอ
งานดังกล่าวได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ส่วนที่ ๒
การซื้อการจ้าง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
การใช้พัสดุที่ผลิตในประเทศและกิจการของคนไทย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ข้อ ๑๖^{๒๖} ให้ส่วนราชการใช้พัสดุที่ผลิตในประเทศหรือเป็นกิจการของคนไทยตาม
หลักเกณฑ์ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
(๑) ห้ามกำหนดรายละเอียดหรือคุณลักษณะเฉพาะ ซึ่งอาจมีผลกีดกันไม่ให้ผู้ผลิต
หรือผู้ขายพัสดุที่ผลิตในประเทศ หรือเป็นกิจการของคนไทยสามารถแข่งขันกันในการเสนอราคา
กับทางราชการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
(๒) ในกรณีพัสดุที่ต้องการซื้อหรือจ้างทำ มีประกาศกำหนดมาตรฐาน
ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแล้ว ให้กำหนดรายละเอียดหรือคุณลักษณะเฉพาะหรือรายการในการก่อสร้าง
ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือเพื่อความสะดวกจะระบุเฉพาะหมายเลขมาตรฐานก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
(๓) ในกรณีพัสดุที่ต้องการซื้อหรือจ้างทำ ยังไม่มีประกาศกำหนดมาตรฐาน
ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม แต่มีผู้ได้รับการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรมแล้ว ให้
กำหนดรายละเอียดหรือคุณลักษณะเฉพาะหรือรายการในการก่อสร้าง ให้สอดคล้องกับรายละเอียด
หรือคุณลักษณะเฉพาะตามที่ระบุไว้ในคู่มือผู้ซื้อหรือใบแทรกคู่มือผู้ซื้อที่กระทรวงอุตสาหกรรมจัดทำ
ขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
(๔) ในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องกำหนดรายละเอียดหรือคุณลักษณะเฉพาะหรือ
รายการในการก่อสร้างแตกต่างจากที่กำหนดไว้ใน (๒) หรือ (๓) ให้แจ้งสำนักงานมาตรฐาน
ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และเมื่อได้รับหนังสือกระทรวงอุตสาหกรรมตอบรับทราบหรือไม่ทักท้วงแล้ว
ให้ดำเนินการซื้อหรือจ้างต่อไปได้หรือไม่รับพิจารณารายนั้นแล้วแต่กรณี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
(๕) ในกรณีพัสดุที่ต้องการซื้อหรือจ้างทำ เป็นพัสดุที่มีผู้ได้รับใบอนุญาตแสดง
เครื่องหมายมาตรฐานประเภท ชนิด หรือขนาดเดียวกัน และในขณะเดียวกันเป็นพัสดุที่มีผู้ผลิตจาก
โรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพโดยมีผู้ผลิตตั้งแต่สามรายขึ้นไป ให้ระบุความต้องการเฉพาะ
พัสดุซึ่งแสดงเครื่องหมายมาตรฐานและผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพที่ทำใน
ประเทศไทยเท่านั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ในกรณีพัสดุที่ต้องการซื้อหรือจ้างทำตามวรรคหนึ่ง เป็นพัสดุที่มีผู้ได้รับใบอนุญาต
แสดงเครื่องหมายมาตรฐานประเภท ชนิด หรือขนาดเดียวกัน และในขณะเดียวกันเป็นพัสดุที่มีผู้ผลิต
จากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพโดยมีผู้ผลิตน้อยกว่าสามราย แต่เป็นพัสดุที่มีผู้ได้รับ
ใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐานประเภท ชนิด หรือขนาดเดียวกัน โดยมี

๒๖ ข้อ ๑๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.
๒๕๔๑

ผู้ได้รับใบอนุญาตตั้งแต่สามรายขึ้นไป หรือเป็นพัสดุที่มีผู้ผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ โดยมีผู้ผลิตตั้งแต่สามรายขึ้นไป ให้ส่วนราชการระบุความต้องการเฉพาะพัสดุซึ่งแสดงเครื่องหมายมาตรฐาน หรือพัสดุที่ผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพที่ทำในประเทศไทย และให้ดำเนินการตาม (๖)

(๖) ในกรณีพัสดุที่ต้องการซื้อหรือจ้างทำ เป็นพัสดุที่มีผู้ได้รับใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐานประเภท ชนิด หรือขนาดเดียวกันตั้งแต่สามรายขึ้นไป ให้ระบุความต้องการเฉพาะพัสดุซึ่งแสดงเครื่องหมายมาตรฐานที่ทำในประเทศไทยเท่านั้น

ในกรณีพัสดุที่ต้องการซื้อหรือจ้างทำ เป็นพัสดุที่มีผู้ผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพตั้งแต่สามรายขึ้นไป ให้ระบุความต้องการเฉพาะพัสดุซึ่งผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองคุณภาพที่ทำในประเทศไทยเท่านั้น

การซื้อหรือการจ้างในกรณีนี้นอกจากการจ้างก่อสร้างหากมีผู้เสนอราคาพัสดุที่แสดงเครื่องหมายมาตรฐานและในขณะเดียวกันเป็นพัสดุที่มีผู้ผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพเสนอราคาสูงกว่าราคาต่ำสุดของผู้เสนอราคารายอื่นไม่เกินร้อยละห้า ให้ต่อรองราคาผู้เสนอราคาพัสดุที่แสดงเครื่องหมายมาตรฐานและผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพรายที่เสนอราคาต่ำสุด หากต่อรองราคาแล้ว ราคาที่ลดลงสูงกว่าราคาต่ำสุดไม่เกินร้อยละสามหรืออัตราที่ กวพ. กำหนดตามข้อ ๑๒ (๗) ให้ซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคารายนั้น

(๗) ในกรณีพัสดุที่ต้องการซื้อหรือจ้างทำตาม (๕) หรือ (๖) เป็นพัสดุที่มีผู้ได้รับใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐานประเภท ชนิด หรือขนาดเดียวกัน และในขณะเดียวกันเป็นพัสดุที่ผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพน้อยกว่าสามราย หรือเป็นพัสดุที่มีผู้ได้รับใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐานประเภท ชนิด หรือขนาดเดียวกัน โดยมีผู้ได้รับใบอนุญาตน้อยกว่าสามราย หรือเป็นพัสดุที่มีผู้ผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพโดยมีผู้ผลิตน้อยกว่าสามราย ให้ระบุความต้องการเฉพาะพัสดุที่ทำในประเทศไทย

การซื้อหรือการจ้างในกรณีนี้นอกจากการจ้างก่อสร้าง หากมีผู้เสนอราคาพัสดุที่แสดงเครื่องหมายมาตรฐานและในขณะเดียวกันเป็นพัสดุที่ผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ หรือมีผู้เสนอราคาพัสดุที่แสดงเครื่องหมายมาตรฐาน หรือมีผู้เสนอราคาพัสดุที่ผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ ให้ดำเนินการต่อรองราคาดังนี้

(ก) ให้เรียกผู้เสนอราคาพัสดุที่แสดงเครื่องหมายมาตรฐานและในขณะเดียวกันเป็นพัสดุที่ผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพรายที่เสนอราคาสูงกว่าราคาต่ำสุดของผู้เสนอราคารายอื่นไม่เกินร้อยละสิบมาต่อรองราคา ทั้งนี้ ให้เรียกผู้เสนอราคารายที่เสนอราคาต่ำสุดมาต่อรองราคาก่อน หากต่อรองราคาแล้ว ราคาที่ลดลงสูงกว่าราคาต่ำสุดของผู้เสนอราคารายอื่นไม่เกินร้อยละเจ็ด หรืออัตราที่ กวพ. กำหนดตามข้อ ๑๒ (๗) ให้ซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคารายนั้น หากต่อรองราคาแล้วไม่ได้ผลให้เรียกผู้เสนอราคาพัสดุที่แสดงเครื่องหมายมาตรฐานและผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพรายที่เสนอราคาต่ำสุดลำดับถัดไปมาต่อรองราคา หากต่อรองราคาแล้ว ราคาที่ลดลงสูงกว่าราคาต่ำสุดของผู้เสนอราคารายอื่นไม่เกินร้อยละเจ็ดหรืออัตราที่ กวพ. กำหนดตามข้อ ๑๒ (๗) ให้ซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคารายนั้น

(ข) หากดำเนินการตาม (ก) แล้วไม่ได้ผล ให้เรียกผู้เสนอราคาพัสดุที่แสดงเครื่องหมายมาตรฐาน หรือผู้เสนอราคาพัสดุที่ผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพรายที่เสนอราคาสูงกว่าราคาต่ำสุดของผู้เสนอราคารายอื่นไม่เกินร้อยละเจ็ดมาต่อรองราคา หากต่อรอง

ราคาแล้ว ราคาที่ลดลงสูงกว่าราคาต่ำสุดของผู้เสนอราคารายอื่นไม่เกินร้อยละห้า หรืออัตราที่ กวพ. กำหนดตามข้อ ๑๒ (๗) ให้ซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคารายนั้น

(๘) ในกรณีพัสดุที่ต้องการซื้อหรือจ้างทำมีผู้ได้รับการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ไว้กับ กระทรวงอุตสาหกรรมแล้ว ให้ระบุความต้องการเฉพาะพัสดุที่ทำในประเทศไทย

การซื้อหรือการจ้างในกรณีนี้นอกจากการจ้างก่อสร้าง หากมีผู้เสนอราคาพัสดุที่ได้รับการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรม เสนอราคาสูงกว่าราคาต่ำสุดของผู้เข้าแข่งขันรายอื่นไม่เกินร้อยละเจ็ด ให้ต่อรองราคาผู้เสนอราคาพัสดุที่ได้รับการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรมรายที่เสนอราคาต่ำสุดหากต่อรองราคาแล้ว ราคาที่ลดลงสูงกว่าราคาต่ำสุดไม่เกินร้อยละห้า หรืออัตราที่ กวพ. กำหนดตามข้อ ๑๒ (๗) ให้ซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคารายนั้น

(๙) การดำเนินการตาม (๕) (๖) (๗) หรือ (๘) ให้ถือตามที่ปรากฏในบัญชีคู่มือผู้ซื้อหรือไบแทรกคู่มือผู้ซื้อที่กระทรวงอุตสาหกรรมจัดทำขึ้นถึงเดือนก่อนหน้าที่จะประกาศซื้อหรือจ้าง

ถ้ามีผู้เสนอราคาพัสดุที่อยู่ระหว่างขอการรับรองระบบคุณภาพ หรือการขอรับใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐาน หรือการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรมโดยแนบใบรับมาพร้อมกับใบเสนอราคา หากพัสดุนั้นได้รับการรับรองระบบคุณภาพ หรือใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐาน หรือได้รับการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรมภายใน ๑๐ วันทำการ นับจากวันถัดจากวันเสนอราคา แต่ทั้งนี้จะต้องก่อนการพิจารณาตัดสินราคาของคณะกรรมการ ให้ถือเสมือนเป็นผู้เสนอราคาพัสดุที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพหรือได้รับใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐาน หรือได้รับการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรม แล้วแต่กรณี

(๑๐) ในกรณีที่ดำเนินการตาม (๒) (๓) (๕) (๖) (๗) หรือ (๘) แล้ว แต่ไม่สามารถซื้อหรือจ้างได้ ให้ดำเนินการซื้อหรือจ้างต่อไปได้ หรือไม่รับพิจารณารายนั้น แล้วแต่กรณี

(๑๑) การซื้อและการจ้างนอกจากที่กล่าวใน (๒) (๓) (๕) (๖) (๗) หรือ (๘) แต่ไม่รวมถึงการจ้างก่อสร้าง ให้กำหนดเงื่อนไขให้ผู้เสนอราคาระบุแหล่งกำเนิดหรือประเทศที่ผลิตด้วย ในกรณีที่ผู้เสนอราคาผลิตภัณฑ์ที่มีแหล่งกำเนิดหรือผลิตในประเทศไทย หรือเป็นกิจการของคนไทย เสนอราคาสูงกว่าพัสดุที่มีได้มีแหล่งกำเนิดหรือผลิตในประเทศไทยหรือมิได้เป็นกิจการของคนไทยไม่เกินร้อยละห้าของผู้เสนอราคารายต่ำสุด ให้ต่อรองราคาของผู้เสนอราคาพัสดุที่มีแหล่งกำเนิดหรือผลิตในประเทศไทย หรือเป็นกิจการของคนไทยรายที่เสนอถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนดซึ่งมีคุณสมบัติเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และเสนอราคาต่ำสุด หากต่อรองราคาแล้วราคาที่ลดลงสูงกว่าราคาต่ำสุดไม่เกินร้อยละสาม หรืออัตราที่ กวพ. กำหนดตามข้อ ๑๒ (๗) ให้ซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคารายนั้น

(๑๒) การเปรียบเทียบราคาให้พิจารณาราคาที่อยู่ในฐานเดียวกัน โดยให้พิจารณาราคารวมภาษี ราคาแยกภาษี หรือราคายกเว้นภาษี ตามหลักเกณฑ์ที่ได้ประกาศให้ผู้เสนอราคาทราบแล้วแต่กรณี

(๑๓) ราคาที่ซื้อหรือจ้าง ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดสำหรับวิธีซื้อหรือวิธีจ้างแต่ละวิธี เว้นแต่จะเข้าหลักเกณฑ์ตาม (๖) (๗) (๘) หรือ (๑๑)

การซื้อ หรือการจ้างที่ดำเนินการด้วยเงินกู้หรือเงินช่วยเหลือซึ่งไม่สามารถเจรจากับแหล่งเงินกู้หรือเงินช่วยเหลือเพื่อกำหนดเงื่อนไขตามวรรคหนึ่งได้ ให้ส่วนราชการส่งเสริมพัสดุที่ผลิตในประเทศไทย หรือเป็นกิจการของคนไทย ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ในกรณีที่พัสดุใด ผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการในประเทศ ให้ กวพ. มีอำนาจ ยกเว้นการส่งเสริมพัสดุประเภทหรือชนิดดังกล่าวได้ตามความเหมาะสมและจำเป็น

ผู้ได้รับใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐานประเภท ชนิด หรือขนาดเดียวกันหรือ ผู้ผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพตาม (๕) (๖) หรือ (๗) แต่ละรายถ้ามีลักษณะที่เป็น การมีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมตามนัยของบทนิยาม “ผู้เสนอราคาที่มีผลประโยชน์ ร่วมกัน” ให้นับผู้ได้รับใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐานหรือผู้ผลิตดังกล่าวเป็นหนึ่งรายเท่านั้น

ข้อ ๑๗ ให้ส่วนราชการดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ควบคุมดูแลและสนับสนุนให้มีการปฏิบัติ ตามข้อ ๑๖

(๑) กระทรวงอุตสาหกรรม มีหน้าที่

(๑.๑) พิจารณาคำขอรับใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐาน คำขอรับ ใบอนุญาตทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน และคำ ขอดจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

ในระหว่างที่ยังพิจารณาคำขอตามวรรคหนึ่งไม่แล้วเสร็จ ให้สำนักงานมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมออกใบรับให้แก่ผู้ยื่นคำขอเพื่อใช้เป็นหลักฐานกับส่วนราชการผู้ดำเนินการซื้อ หรือจ้าง

(๑.๒) จัดทำบัญชีคู่มือผู้ซื้อปีละหนึ่งครั้ง และใบแทรกคู่มือผู้ซื้อรายชื่อก มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ประกาศกำหนดใหม่ และบัญชีรายชื่อผลิตภัณฑ์รายใหม่ที่ได้ผ่าน การพิจารณาตาม (๑.๑) เดือนละหนึ่งครั้ง เผยแพร่แก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานของรัฐที่ เรียกชื่ออย่างอื่น เป็นประจำ

(๑.๓) ^{๒๗} ตรวจสอบความจำเป็นพิเศษของส่วนราชการตามข้อ ๑๖ (๔) หากเป็น กรณีที่ไม่สมควร ให้หักทวง มิฉะนั้นให้ตอบรับทราบ ทั้งนี้ ภายในสิบวันทำการนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

(๒) สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินมีหน้าที่สอดส่องมิให้มีการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตาม ข้อ ๑๖ หากพบการหลีกเลี่ยงให้รายงานผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไป เพื่อดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ หลีกเลี่ยง และแจ้งให้ผู้รักษาการตามระเบียบ ทราบ

วิธีซื้อและวิธีจ้าง

ข้อ ๑๘ การซื้อหรือการจ้างกระทำได้ ๕ วิธี คือ

(๑) วิธีตกลงราคา

(๒) วิธีสอบราคา

(๓) วิธีประกวดราคา

(๔) วิธีพิเศษ

(๕) วิธีกรณีพิเศษ

(๖) ^{๒๘} วิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด

^{๒๗} ข้อ ๑๗ (๑) (๑.๓) แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓)

^{๒๘} ข้อ ๑๘ (๖) เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๙^{๒๙} การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีตกลงราคา ได้แก่ การซื้อหรือการจ้างครั้งหนึ่ง ซึ่งมีราคาไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๒๐^{๓๐} การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคา ได้แก่ การซื้อหรือการจ้างครั้งหนึ่ง ซึ่งมีราคาเกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๒๑^{๓๑} การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีประกวดราคา ได้แก่ การซื้อหรือการจ้างครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๒๒ การซื้อหรือการจ้างตามข้อ ๑๙ และข้อ ๒๐ ถ้าผู้สั่งซื้อหรือผู้สั่งจ้าง เห็นสมควรจะสั่งให้กระทำโดยวิธีที่กำหนดไว้สำหรับวงเงินที่สูงกว่าก็ได้ การแบ่งซื้อหรือแบ่งจ้างโดยลดวงเงินที่จะซื้อหรือจ้างในครั้งเดียวกันเพื่อให้งบเงินต่ำกว่าที่กำหนดโดยวิธีหนึ่งวิธีใด หรือเพื่อให้อำนาจสั่งซื้อสั่งจ้างเปลี่ยนไป จะกระทำมิได้ การซื้อหรือการจ้างซึ่งดำเนินการด้วยเงินกู้หรือเงินช่วยเหลือ ผู้สั่งซื้อหรือผู้สั่งจ้างจะสั่งให้กระทำตามวงเงินที่สัญญาเงินกู้หรือสัญญาเงินช่วยเหลือกำหนดก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๒๓^{๓๒} การซื้อโดยวิธีพิเศษ ได้แก่ การซื้อครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ให้กระทำได้เฉพาะกรณีหนึ่งกรณีใดดังต่อไปนี้
(๑) เป็นพัสดุที่จะขายทอดตลาดโดยส่วนราชการ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การระหว่างประเทศหรือหน่วยงานของต่างประเทศ
(๒) เป็นพัสดุที่ต้องซื้อเร่งด่วน หากล่าช้าอาจจะเสียหายแก่ราชการ
(๓) เป็นพัสดุเพื่อใช้ในราชการลับ
(๔) เป็นพัสดุที่มีความต้องการใช้เพิ่มขึ้นในสถานการณ์ที่จำเป็นหรือเร่งด่วน หรือเพื่อประโยชน์ของส่วนราชการ และจำเป็นต้องซื้อเพิ่ม (Repeat Order)
(๕) เป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือดำเนินการโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๘

ข้อ ๒๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๘

ข้อ ๒๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๘

ข้อ ๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๘

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๒๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๘

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๖) เป็นพัสดุที่โดยลักษณะของการใช้งานหรือมีข้อจำกัดทางเทคนิคที่จำเป็นต้องระบุยี่ห้อเป็นการเฉพาะ ซึ่งหมายความรวมถึง อะไหล่ รถประจำตำแหน่งหรือยารักษาโรคที่ไม่ต้องจัดซื้อตามชื่อสามัญในบัญชียาหลักแห่งชาติตามข้อ ๖๐ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๗) เป็นพัสดุที่เป็นที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้างซึ่งจำเป็นต้องซื้อเฉพาะแห่ง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๘) เป็นพัสดุที่ได้ดำเนินการซื้อโดยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผลดี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๒๔^๓ การจ้างโดยวิธีพิเศษได้แก่การจ้างครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกิน ๑๐๐,๐๐๐

บาท ให้กระทำได้เฉพาะกรณีหนึ่งกรณีใดดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑) เป็นงานที่ต้องจ้างช่างผู้มีฝีมือโดยเฉพาะ หรือผู้มีความชำนาญเป็นพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) เป็นงานจ้างซ่อมพัสดุที่จำเป็นต้องถอดตรวจให้ทราบความชำรุดเสียหายเสียก่อนจึงจะประมาณค่าซ่อมได้ เช่น งานจ้างซ่อมเครื่องจักร เครื่องมือกล เครื่องยนต์ เครื่องไฟฟ้า หรือเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) เป็นงานที่ต้องกระทำโดยเร่งด่วน หากล่าช้าอาจจะเสียหายแก่ราชการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๔) เป็นงานที่ต้องปกปิดเป็นความลับของทางราชการ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๕) เป็นงานที่จำเป็นต้องการจ้างเพิ่มในสถานการณ์ที่จำเป็น หรือเร่งด่วน หรือเพื่อประโยชน์ของส่วนราชการ และจำเป็นต้องจ้างเพิ่ม (Repeat Order) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๖) เป็นงานที่ได้ดำเนินการจ้างโดยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผลดี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๒๕ สำหรับส่วนราชการในต่างประเทศ หรือมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติในต่างประเทศจะซื้อหรือจ้างโดยวิธีพิเศษก็ได้ โดยให้ติดต่อซื้อหรือจ้างกับผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๒๖ การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ ได้แก่ การซื้อหรือการจ้างจากส่วนราชการ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้ผลิตพัสดุหรือทำงานจ้างนั่นเอง และนายกรัฐมนตรีอนุมัติให้ซื้อหรือจ้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๒) มีกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้ซื้อหรือจ้าง และกรณีนี้ให้รวมถึงหน่วยงานอื่นที่มีกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

รายงานขอซื้อหรือขอจ้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๒๗ ก่อนดำเนินการซื้อหรือจ้างทุกวิธี นอกจากการซื้อที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้างตามข้อ ๒๘ ให้เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำรายงานเสนอหัวหน้าส่วนราชการตามรายการดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑) เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องซื้อหรือจ้าง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) รายละเอียดของพัสดุที่จะซื้อหรืองานที่จะจ้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ^๓ ข้อ ๒๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๓) ราคามาตรฐานหรือราคากลางของทางราชการ หรือราคาที่เคยซื้อหรือจ้างครั้ง
หลังสุดภายในระยะเวลา ๒ ปีงบประมาณ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๔) วงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง โดยให้ระบุวงเงินงบประมาณ วงเงินตามโครงการเงินกู้
หรือเงินช่วยเหลือที่จะซื้อหรือจ้างในครั้งนั้นทั้งหมด ถ้าไม่มีวงเงินดังกล่าวให้ระบุวงเงินที่ประมาณว่า
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จะซื้อหรือจ้างในครั้งนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๕) กำหนดเวลาที่ต้องการใช้พัสดุนั้น หรือให้งานนั้นแล้วเสร็จ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๖) วิธีที่จะซื้อหรือจ้าง และเหตุผลที่ต้องซื้อหรือจ้างโดยวิธีนั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๗) ข้อเสนออื่นๆ เช่น การขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการต่างๆ ที่จำเป็นในการซื้อ
หรือจ้าง การออกประกาศสอบราคาหรือประกาศประกวดราคา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การซื้อหรือจ้างโดยวิธีตกลงราคาในวงเงินไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท และการซื้อหรือ
จ้างโดยวิธีพิเศษกรณีเร่งด่วนตามข้อ ๒๓ (๒) หรือข้อ ๒๔ (๓) ซึ่งไม่อาจทำรายงานตามปกติได้
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เจ้าหน้าที่พัสดุหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการนั้นจะทำการรายงานตามวรรคหนึ่งเฉพาะ
รายการที่เห็นว่าจำเป็นก็ได้^{๓๔}

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๒๘ ก่อนดำเนินการซื้อที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้าง ให้เจ้าหน้าที่พัสดุทำรายงาน
เสนอต่อหัวหน้าส่วนราชการตามรายการดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑) เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องซื้อ

(๒) รายละเอียดของที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้างที่ต้องการซื้อรวมทั้งเนื้อที่และท้องที่ที่

ต้องการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๓) ราคาประเมินของทางราชการในท้องที่นั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๔) ราคาซื้อขายของที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้างใกล้เคียงบริเวณที่จะซื้อครั้งหลังสุด
ประมาณ ๓ ราย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๕) วงเงินที่จะซื้อ โดยให้ระบุวงเงินงบประมาณ วงเงินตามโครงการเงินกู้หรือเงิน
ช่วยเหลือที่จะซื้อในครั้งนั้นทั้งหมด ถ้าไม่มีวงเงินดังกล่าว ให้ระบุวงเงินที่ประมาณว่าจะซื้อในครั้งนั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๖) วิธีที่จะซื้อและเหตุผลที่ต้องซื้อโดยวิธีนั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๗) ข้อเสนออื่นๆ เช่น การขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการต่างๆ ที่จำเป็นในการซื้อ
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การออกประกาศสอบราคาหรือประกาศประกวดราคา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การซื้อที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้างให้ติดต่อกับเจ้าของโดยตรง เว้นแต่การซื้อที่ดินและ
หรือสิ่งก่อสร้างในต่างประเทศที่จำเป็นต้องติดต่อผ่านนายหน้า หรือดำเนินการในทำนองเดียวกันตาม
กฎหมายหรือประเพณีนิยมของท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๒๙ เมื่อหัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบตามรายงานที่เสนอตามข้อ ๒๗
หรือข้อ ๒๘ แล้ว ให้เจ้าหน้าที่พัสดุดำเนินการตามวิธีการซื้อหรือการจ้างนั้นต่อไปได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นในการซื้อและการจ้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ^{๓๔} ข้อ ๒๗ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๓๙

ข้อ ๓๐^{๓๕} ส่วนราชการใดประสงค์จะคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นในการซื้อและการจ้างให้กระทำได้ในกรณีที่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะผู้ที่มีความสามารถ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก ประกาศให้ผู้สนใจทราบโดยเปิดเผย พร้อมทั้งส่งให้ กวพ. ด้วย

ในการดำเนินการคัดเลือก ให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่องจัดทำรายงานเสนอขออนุมัติหัวหน้าส่วนราชการผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ พร้อมด้วยเอกสารคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้น โดยมีรายละเอียดอย่างน้อยดังต่อไปนี้

(๑) เหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องทำการคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้น

(๒) ประเภท วงเงิน และรายละเอียดของพัสดุหรืองานที่จะต้องซื้อหรือจ้าง

(๓) คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้ารับการคัดเลือก ซึ่งเป็นเกณฑ์ความต้องการขั้นต่ำ เช่น ประสบการณ์และผลงานที่ผ่านมา สมรรถภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ เครื่องมือ และโรงงาน ฐานะการเงิน เป็นต้น

(๔) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก

ข้อ ๓๑ เมื่อหัวหน้าส่วนราชการส่งการอนุมัติในข้อ ๓๐ แล้ว ให้เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำประกาศเชิญชวนเพื่อคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้น

ประกาศเชิญชวน อย่างน้อยให้แสดงรายการดังต่อไปนี้

(๑) รายละเอียดเฉพาะของที่ต้องการซื้อหรืองานที่ต้องการจ้าง

(๒) ประสบการณ์และผลงานของผู้เสนอที่มีลักษณะและประเภทเดียวกัน

(๓) สมรรถภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ เครื่องมือและโรงงาน

(๔) ฐานะการเงิน

(๕) หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิจารณาคัดเลือก

(๖) สถานที่ในการขอรับหรือขอซื้อเอกสารคุณสมบัติเบื้องต้น

ในประกาศครั้งแรก ให้กำหนดสถานที่ วัน เวลารับข้อเสนอ ปิดการรับข้อเสนอ และเปิดซองข้อเสนอ พร้อมทั้งประกาศโฆษณาและแจ้งลักษณะโดยย่อของพัสดุที่ต้องการซื้อหรืองานที่ต้องการจ้างและกำหนดเวลาให้พอเพียงเพื่อเปิดโอกาสให้แก่ผู้สนใจจัดเตรียมข้อเสนอ ทั้งนี้จะต้องกระทำก่อนวันรับซองข้อเสนอไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน โดยประกาศทางวิทยุกระจายเสียงและลงประกาศในหนังสือพิมพ์ หากเห็นสมควรจะส่งประกาศเชิญชวนไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรงหรือโฆษณาด้วยวิธีอื่นอีกก็ได้

สำหรับการคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นในการประกวดราคานานาชาติ ให้ประกาศโฆษณาก่อนวันรับซองข้อเสนอไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน และดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของแหล่งเงินทุนหรือเงินช่วยเหลืออีกด้วย

ข้อ ๓๒^{๓๖} ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือก ผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้น ประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการอย่างน้อยห้าคน ซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการพนักงานราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย หรือพนักงานของรัฐ โดยคำนึงถึงลักษณะหน้าที่

^{๓๕} ข้อ ๓๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

^{๓๖} ข้อ ๓๒ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓)

และ ความรับผิดชอบของผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นสำคัญ และในจำนวนนี้ต้องมีผู้ชำนาญการในเรื่องที่จัดซื้อหรือจัดจ้างนั้นอย่างน้อยหนึ่งคน

คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นมีหน้าที่พิจารณาคุณสมบัติเบื้องต้นตามหลักเกณฑ์และภายในระยะเวลาที่หัวหน้าส่วนราชการกำหนด

ให้คณะกรรมการรายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารที่ได้รับไว้ทั้งหมดต่อหัวหน้าส่วนราชการผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ เพื่อพิจารณาประกาศรายชื่อผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นในการซื้อหรือจ้างต่อไป

ข้อ ๓๓^{๓๗} ให้ส่วนราชการพิจารณาทบทวนหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นในการซื้อหรือการจ้าง และตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นที่ได้ประกาศไปแล้วอย่างน้อยในรอบ ๓ ปี โดยปกติให้กระทำภายในเดือนแรกของปีงบประมาณ และเมื่อได้ทบทวนแล้วให้ส่วนราชการนั้นแจ้งการทบทวนพร้อมทั้งส่งหลักเกณฑ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ ให้ กวพ. ทราบโดยเร็ว แต่ต้องไม่นานเกินกว่า ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ดังกล่าว

ในกรณีที่ส่วนราชการใดมีการขึ้นบัญชีผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นสำหรับการซื้อหรือการจ้างไว้เป็นการประจำ ให้ส่วนราชการนั้นเปิดโอกาสให้ผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นที่ได้ขึ้นบัญชีไว้แล้วและประสงค์ที่จะขอเลื่อนชั้น หรือให้บุคคลที่ประสงค์จะเข้ารับการพิจารณาคัดเลือกเพื่อขึ้นบัญชีเป็นผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้น มีสิทธิยื่นคำขอเลื่อนชั้นหรือคำขอเข้ารับการพิจารณาคัดเลือกได้ตลอดเวลา โดยให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์วิธีการคัดเลือกตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๓๑ และข้อ ๓๒ และโดยปกติจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่รับคำขอและเอกสารหลักฐานต่างๆ ครบถ้วนแล้ว ถ้าไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวจะต้องชี้แจงเหตุผลและระยะเวลาที่ต้องใช้ตามความจำเป็นให้ผู้ยื่นคำขอทราบด้วย

ในระหว่างการยื่นคำขอและตรวจพิจารณาคำขอ ผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นที่ยื่นคำขอเลื่อนชั้น หรือผู้ที่ยื่นคำขอเข้ารับการพิจารณาคัดเลือกเพื่อขึ้นบัญชีเป็นผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นจะใช้สิทธิจากการที่ตนได้ยื่นคำขอเลื่อนชั้นหรือคำขอเข้ารับการพิจารณาคัดเลือกดังกล่าวในการซื้อหรือการจ้างที่มีขึ้นก่อนหรือในระหว่างที่ตนยื่นคำขอเลื่อนชั้น หรือคำขอเข้ารับการพิจารณาคัดเลือกนั้นไม่ได้

ในกรณีที่ส่วนราชการเห็นสมควรยกเลิกบัญชีรายชื่อผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นในการซื้อหรือการจ้างเพื่อดำเนินการคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นตามหลักเกณฑ์ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ตามวรรคหนึ่ง ให้ส่วนราชการแจ้งให้ผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นที่อยู่ในบัญชีรายชื่อทราบหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๒๐ วัน

ข้อ ๓๓ ทวิ^{๓๘} ในการซื้อหรือการจ้างแต่ละครั้ง ให้ส่วนราชการพิจารณาถึงความสามารถในการรับงานของผู้ขายหรือผู้รับจ้างประกอบการพิจารณาคัดเลือกของส่วนราชการด้วย

ในกรณีที่ส่วนราชการใดมีการขึ้นบัญชีผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นสำหรับการซื้อหรือการจ้างไว้แล้ว ให้ส่วนราชการนั้นแจ้งให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างที่อยู่ในบัญชีผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นดังกล่าว

^{๓๗} ข้อ ๓๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

^{๓๘} ข้อ ๓๓ ทวิ เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

สำนักงานแสดงหลักฐานถึงขีดความสามารถและความพร้อมที่ตนมีอยู่ในวันเสนอราคาตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนดทั้งในด้านบุคลากร เครื่องมือ โรงงาน และฐานะทางการเงินของตนต่อส่วนราชการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรรมการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๓๔ ในการดำเนินการซื้อหรือจ้างแต่ละครั้ง ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้ พร้อมกับกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาของคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี คือ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) คณะกรรมการเปิดซองสอบราคา

(๒) คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคา

(๓) คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา

(๔) คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๕) คณะกรรมการจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ

(๖) คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

(๗) คณะกรรมการตรวจการจ้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ให้คณะกรรมการแต่ละคณะรายงานผลการพิจารณาต่อหัวหน้าส่วนราชการภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้ามีเหตุที่ทำให้การรายงานล่าช้า ให้เสนอหัวหน้าส่วนราชการพิจารณาขยายเวลาให้ตามความจำเป็น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๓๕^{๓๔} คณะกรรมการตามข้อ ๓๔ แต่ละคณะ ประกอบด้วย ประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอย่างน้อยสองคน ซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการ พนักงานราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย หรือพนักงานของรัฐ โดยคำนึงถึงลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นสำคัญในกรณีจำเป็นหรือเพื่อประโยชน์ของทางราชการจะแต่งตั้งบุคคลอื่นอีกไม่เกินสองคนร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ได้

สำนักงาน

กฤษฎีกา

ในกรณีเมื่อถึงกำหนดเวลาการเปิดซองสอบราคาหรือรับซองประกวดราคาแล้ว ประธานกรรมการยังไม่มาปฏิบัติหน้าที่ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานกรรมการในเวลานั้น โดยให้คณะกรรมการดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่เฉพาะข้อ ๔๒ (๑) หรือข้อ ๔๙ แล้วแต่กรณีแล้วรายงานประธานกรรมการซึ่งหัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งเพื่อดำเนินการต่อไป

สำนักงาน

กฤษฎีกา

ในการซื้อหรือจ้างครั้งเดียวกัน ห้ามแต่งตั้งผู้ที่เป็นกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาเป็นกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา หรือแต่งตั้งผู้ที่เป็นกรรมการเปิดซองสอบราคา หรือกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา เป็นกรรมการตรวจรับพัสดุ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการทุกคณะ เว้นแต่คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคา ควรแต่งตั้งผู้ชำนาญการหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับพัสดุหรืองานจ้างนั้นๆ เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กฤษฎีกา

สำหรับการซื้อหรือจ้างในวงเงินไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท จะแต่งตั้งข้าราชการหรือลูกจ้างประจำคนหนึ่งซึ่งมิใช่ผู้จัดซื้อหรือจัดจ้างเป็นผู้ตรวจรับพัสดุหรืองานจ้างนั้น โดยให้ปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ หรือคณะกรรมการตรวจการจ้างก็ได้

กฤษฎีกา

^{๓๔} ข้อ ๓๕ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๗)

ข้อ ๓๖ ในการประชุมปรึกษาของคณะกรรมการแต่ละคณะ ต้องมีกรรมการมา
พร้อมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ประธานกรรมการและกรรมการแต่ละคน
มีเสียงหนึ่งในการลงมติ

มติของคณะกรรมการให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธาน
กรรมการออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด เว้นแต่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุและ
คณะกรรมการตรวจการจ้าง ให้ถือมติเอกฉันท์

กรรมการของคณะใดไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการให้ทำบันทึกความเห็นแย้ง
ไว้ด้วย

ข้อ ๓๗ ในการจ้างก่อสร้างแต่ละครั้ง ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งผู้ควบคุมงาน
ที่มีความรู้ความชำนาญทางด้านช่างตามลักษณะของงานก่อสร้างจากข้าราชการหรือลูกจ้างประจำใน
สังกัด หรือข้าราชการหรือลูกจ้างประจำในสังกัดอื่นตามที่ได้รับยินยอมจากหัวหน้าส่วนราชการของผู้
นั้นแล้ว ในกรณีที่ลักษณะของงานก่อสร้าง มีความจำเป็นต้องใช้ความรู้ความชำนาญหลายด้าน จะ
แต่งตั้งผู้ควบคุมงานเฉพาะด้านหรือเป็นกลุ่มบุคคลก็ได้

ผู้ควบคุมงานควรมีคุณสมบัติตามที่ผู้ออกแบบเสนอแนะ และโดยปกติจะต้องมีคุณวุฒิ
ไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ในกรณีจำเป็นจะต้องจ้างที่ปรึกษาเป็นผู้ควบคุมงานแทนข้าราชการหรือ
ลูกจ้างประจำตามวรรคหนึ่ง ให้ถือปฏิบัติตามหมวด ๒ ส่วนที่ ๓ หรือส่วนที่ ๔ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๓๘ ในการซื้อ หรือจ้างทำพัสดุที่มีเทคนิคพิเศษ และจำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญ
ในการพิจารณาเป็นการเฉพาะ ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการที่จะขอทำความตกลงกับ
สำนักงบประมาณเพื่อว่าจ้างที่ปรึกษา มาให้ความเห็นประกอบการพิจารณาในการจัดซื้อหรือจัดจ้าง
ในขั้นตอนหนึ่งขั้นตอนใดได้ตามความจำเป็น โดยให้ดำเนินการจ้างโดยถือปฏิบัติตามระเบียบนี้ในส่วน
ที่ ๓

วิธีตกลงราคา

ข้อ ๓๙ การซื้อหรือจ้างโดยวิธีตกลงราคา ให้เจ้าหน้าที่พัสดุติดต่อกลกราคากับ
ผู้ขายหรือผู้รับจ้างโดยตรง แล้วให้หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุดัดซื้อหรือจ้างได้ภายในวงเงินที่ได้รับความ
เห็นชอบจากหัวหน้าส่วนราชการตามข้อ ๒๙

การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีตกลงราคาในกรณีจำเป็นและเร่งด่วนที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้อ
คาศหมายไว้ก่อนและไม่อาจดำเนินการตามปกติได้ทัน ให้เจ้าหน้าที่พัสดุหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบใน
การปฏิบัติราชการนั้น ดำเนินการไปก่อน แล้วรีบรายงานขอความเห็นชอบต่อหัวหน้าส่วนราชการ
และเมื่อหัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ถือว่ารายงานดังกล่าวเป็นหลักฐานการตรวจรับ
โดยอนุโลม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

วิธีสอบราคา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๔๐ ให้เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำเอกสารสอบราคา โดยอย่างน้อยให้แสดงรายการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ดังต่อไปนี้

(๑) คุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่ต้องการซื้อและจำนวนที่ต้องการ หรือแบบรูป
รายการละเอียดและปริมาณงานที่ต้องการจ้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในกรณีที่จำเป็นต้องดูสถานที่ หรือชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติมประกอบตามวรรคหนึ่ง
ให้กำหนดสถานที่ วัน เวลา ที่นัดหมายไว้ด้วย

(๒) คุณสมบัติของผู้เข้าเสนอราคาซึ่งจะต้องมีอาชีพขายหรือรับจ้างตาม (๑) โดยให้ผู้
เสนอราคาแสดงหลักฐานดังกล่าวด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) ในกรณีจำเป็นให้ระบุผู้เข้าเสนอราคาส่งตัวอย่าง แคตตาล็อก หรือแบบรูปและ
รายการละเอียดไปพร้อมกับในเสนอราคา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๔) ถ้าจำเป็นต้องมีการตรวจสอบให้กำหนดจำนวนตัวอย่างให้พอแก่การตรวจ
ทดลองและเหลือไว้สำหรับการทำสัญญาด้วย ทั้งนี้ ให้มีข้อกำหนดไว้ด้วยว่าทางราชการไม่รับผิดชอบ
ในความเสียหายใดๆ ที่เกิดขึ้นจากการทดสอบตัวอย่างนั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๕) สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับแบบรูปรายการละเอียด ในกรณีที่มีการขายให้ระบุราคา
ขายไว้ด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๖) ข้อกำหนดให้ผู้เข้าเสนอราคาเสนอราคารวมทั้งสิ้น และราคาต่อหน่วยหรือต่อ
รายการ (ถ้าทำได้) พร้อมทั้งระบุหลักเกณฑ์โดยชัดเจนว่า จะพิจารณาราคารวมหรือราคาต่อหน่วย
หรือต่อรายการ ในกรณีที่ไม่ได้กำหนดไว้ในเอกสารสอบราคาให้พิจารณาราคารวม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๗) แบบใบเสนอราคา โดยกำหนดไว้ด้วยว่าในการเสนอราคาให้ลงราคารวมทั้งสิ้น
เป็นตัวเลขและต้องมีตัวหนังสือกำกับ ถ้าตัวเลขและตัวหนังสือไม่ตรงกัน ให้ถือตัวหนังสือเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในการสอบราคาจ้างก่อสร้าง ให้กำหนดแบบบัญชีรายการก่อสร้างตามความ
เหมาะสมของลักษณะและประเภทของงาน เพื่อให้ผู้เข้าเสนอราคารอกปริมาณวัสดุและราคาด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๘) กำหนดระยะเวลายื่นราคาเท่าที่จำเป็นต่อทางราชการ และมีเงื่อนไขด้วยว่าของ
เสนอราคาที่ยื่นต่อทางราชการและลงทะเบียนรับซองแล้ว จะถอนคืนมิได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๙) กำหนดสถานที่ส่งมอบพัสดุและวันส่งมอบโดยประมาณ (สำหรับการซื้อ) หรือ
กำหนดวันที่จะเริ่มทำงานและวันแล้วเสร็จโดยประมาณ (สำหรับการจ้าง)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑๐) กำหนดสถานที่ วัน เวลา เปิดซองสอบราคา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑๑) ข้อกำหนดให้ผู้เสนอราคานิกรของราคาให้เรียบร้อยก่อนยื่นต่อทางราชการจำ
หน้าถึงประธานกรรมการเปิดซองสอบราคาการซื้อการจ้างครั้งนั้น และส่งถึงส่วนราชการก่อนวันเปิด
ซอง โดยให้ส่งเอกสารหลักฐานต่างๆ พร้อมจัดทำบัญชีรายการเอกสาร เสนอไปพร้อมกับซองราคา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำหรับกรณีที่จะให้มีการยื่นซองทางไปรษณีย์ได้ ให้กำหนดวิธีการปฏิบัติไว้ให้
ชัดเจนด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑๒) กำหนดเงื่อนไขในการสงวนสิทธิ์ที่จะถือว่าผู้ที่ไม่ไปทำสัญญาหรือข้อตกลงกับ
ทางราชการ เป็นผู้ทิ้งงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑๓) ข้อกำหนดว่าผู้เข้าเสนอราคาที่ได้รับการคัดเลือกให้ไปทำสัญญา จะต้องวางหลักประกันสัญญาตามชนิดและอัตราในข้อ ๑๔๑ และข้อ ๑๔๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑๔) ร่างสัญญา รวมทั้งการแบ่งงวดงาน การจ่ายเงิน เงื่อนไขการจ่ายเงินล่วงหน้า (ถ้ามี) และอัตราค่าปรับ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑๕) ข้อสงวนสิทธิ์ว่า ส่วนราชการจะไม่พิจารณาผู้เสนอราคาที่เป็นผู้ทำงานของทางราชการ และส่วนราชการทรงไว้ซึ่งสิทธิ์ที่จะดื้อหรือจ้าง หรือเลือกซื้อหรือจ้างโดยไม่จำเป็นต้องซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคาต่ำสุดเสมอไป รวมทั้งจะพิจารณายกเลิกการสอบราคา และลงโทษผู้เสนอราคาเสมือนเป็นผู้ทำงาน หากมีเหตุที่เชื่อได้ว่าการเสนอราคากระทำไปโดยไม่สุจริตหรือมีการสมยอมกันในการเสนอราคา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๔๑ การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคา ให้ดำเนินการดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑) ก่อนวันเปิดซองสอบราคาไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน สำหรับการสอบราคาในประเทศ หรือไม่น้อยกว่า ๔๕ วัน สำหรับการสอบราคานานาชาติ ให้เจ้าหน้าที่พัสดุส่งประกาศเผยแพร่การสอบราคาและเอกสารสอบราคาไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรง หรือโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ กับให้ปิดประกาศเผยแพร่การสอบราคาไว้โดยเปิดเผย ที่ทำการของส่วนราชการนั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๒) ในการยื่นซองสอบราคา ผู้เสนอราคาจะต้องผนึกซองจำหน่ายถึงประธานคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาการซื้อหรือการจ้างครั้งนั้น และส่งถึงส่วนราชการผู้ดำเนินการสอบราคาก่อนวันเปิดซองสอบราคา โดยยื่นโดยตรงต่อส่วนราชการ หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนในกรณีที่ส่วนราชการกำหนดให้กระทำได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๓) ให้เจ้าหน้าที่ลงรับโดยไม่เปิดซองพร้อมระบุวันและเวลาที่รับซอง ในกรณีที่ผู้เสนอราคายื่นซองโดยตรง ให้ออกใบรับให้แก่ผู้ยื่นซอง สำหรับกรณีที่เป็นการยื่นซองทางไปรษณีย์ ให้ถือวันและเวลาที่ส่วนราชการนั้นลงรับจากไปรษณีย์เป็นเวลารับซอง และให้ส่งมอบซอง ให้แก่หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุทันที

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๔) ให้หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเก็บรักษาซองเสนอราคาทุกรายโดยไม่เปิดซอง และเมื่อถึงกำหนดเวลาเปิดซองสอบราคาแล้ว ให้ส่งมอบซองเสนอราคาพร้อมทั้งรายงานผลการรับซองต่อคณะกรรมการเปิดซองสอบราคา เพื่อดำเนินการต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๔๒ คณะกรรมการเปิดซองสอบราคามีหน้าที่ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑) เปิดซองใบเสนอราคา และอ่านแจ้งราคาพร้อมบัญชีรายการเอกสารหลักฐานต่างๆ ของผู้เสนอราคาทุกราย โดยเปิดเผย ตาม วัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด และตรวจสอบรายการเอกสารตามบัญชีของผู้เสนอราคาทุกราย แล้วให้กรรมการทุกคนลงลายมือชื่อกำกับไว้ในใบเสนอราคาและเอกสารประกอบใบเสนอราคาทุกแผ่น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๒) ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคา ในเสนอราคา แคตตาล็อก หรือแบบรูป และรายการละเอียด แล้วคัดเลือกผู้เสนอราคาที่ต้องตามเงื่อนไขในเอกสารสอบราคา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๓) พิจารณาคัดเลือกพัสดุหรืองานจ้างของผู้เสนอราคาที่ต้องตาม (๒) ที่มีคุณภาพและคุณสมบัติเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และเสนอให้ซื้อหรือจ้างจากรายที่คัดเลือกไว้แล้ว ซึ่งเสนอราคาต่ำสุด

ในกรณีที่ผู้เสนอราคาต่ำสุดดังกล่าวไม่ยอมเข้าทำสัญญาหรือข้อตกลงกับส่วนราชการในเวลาที่กำหนดตามเอกสารสอบราคา ให้คณะกรรมการพิจารณาจากผู้เสนอราคาต่ำรายถัดไปตามลำดับ

ถ้ามีผู้เสนอราคาเท่ากันหลายราย ให้เรียกผู้เสนอราคาดังกล่าวมาขอให้เสนอราคาใหม่พร้อมกันด้วยวิธียื่นซองเสนอราคา

ถ้าปรากฏว่าราคาของผู้เสนอการารายที่คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อหรือจ้างสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง ให้คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาดำเนินการตามข้อ ๔๓

(๔) ในกรณีที่ผู้เสนอราคาถูกต้องตรงตามรายการละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเอกสารสอบราคาเพียงรายเดียว ให้คณะกรรมการดำเนินการตาม (๓) โดยอนุโลม

(๕) ให้คณะกรรมการรายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารที่ได้รับไว้ทั้งหมดต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อสั่งการ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ

ข้อ ๔๓^{๔๑} การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคาที่ปรากฏว่าราคาของผู้เสนอการารายที่คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อหรือจ้างยังสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้างตามข้อ ๒๗ (๔) หรือข้อ ๒๘ (๕) แล้วแต่กรณี ให้คณะกรรมการดำเนินการตามลำดับดังนี้

(๑) เรียกผู้เสนอการารายนั้นมาต่อรองราคาให้ต่ำสุดเท่าที่จะทำได้ หากผู้เสนอการารายนั้นยอมลดราคาแล้ว ราคาที่เสนอใหม่ไม่สูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง หรือสูงกว่า แต่ส่วนที่สูงกว่านั้นไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง หรือต่อรองราคาแล้ว ไม่ยอมลดราคาลงอีก แต่ส่วนที่สูงกว่าเงินที่จะซื้อหรือจ้างนั้น ไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง ถ้าเห็นว่าราคดังกล่าวเป็นราคาที่เหมาะสม ก็ให้เสนอซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอการารายนั้น

(๒) ถ้าดำเนินการตาม (๑) แล้วไม่ได้ผล ให้เรียกผู้เสนอราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อหรือจ้างทุกรายมาต่อรองราคาใหม่พร้อมกัน ด้วยวิธียื่นซองเสนอราคาภายในกำหนดระยะเวลาอันสมควร หากรายใดไม่มายื่นซอง ให้ถือว่ารายนั้นยื่นราคาตามที่เสนอไว้เดิม หากผู้เสนอราคาต่ำสุดในการต่อรองราคาค้างนี้เสนอราคาไม่สูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง หรือสูงกว่าแต่ส่วนที่สูงกว่านั้นไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง ถ้าเห็นว่าราคดังกล่าวเป็นราคาที่เหมาะสม ก็ให้เสนอซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอการารายนั้น

(๓) ถ้าดำเนินการตาม (๒) แล้วไม่ได้ผล ให้เสนอความเห็นต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อประกอบการใช้ดุลพินิจว่าจะสมควรลดรายการ ลดจำนวน หรือลดเนื้อหา หรือขอเงินเพิ่มเติม หรือยกเลิกการสอบราคาเพื่อดำเนินการสอบราคาใหม่

วิธีประกวดราคา

ข้อ ๔๔ ให้เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำเอกสารประกวดราคาตามตัวอย่างที่ กวพ. กำหนดหรือตามแบบที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานอัยการสูงสุดแล้ว

การจัดทำเอกสารประกวดการารายใดจำเป็นต้องมีข้อความหรือรายการแตกต่างไปจากที่ กวพ. กำหนดหรือแบบที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานอัยการสูงสุด โดยมีสาระสำคัญ

^{๔๑} ข้อ ๔๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

ตามที่กำหนดไว้ในตัวอย่างหรือแบบดังกล่าว และไม่ทำให้ทางราชการเสียเปรียบก็ให้กระทำได้ เว้นแต่หัวหน้าส่วนราชการเห็นว่าจะมีปัญหาในทางเสียเปรียบหรือไม่รัดกุมพอ ก็ให้ส่งร่างเอกสารประกวดราคาไปให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณาก่อน

การเผยแพร่เอกสารประกวดราคาให้จัดทำเป็นประกาศ และมีสาระสำคัญดังนี้

(๑) รายการพัสดุที่ต้องการซื้อ หรืองานที่ต้องการจ้าง

(๒) คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้าประกวดราคา

(๓) กำหนดวัน เวลา รับซอง ปิดการรับซอง และเปิดซองประกวดราคา

(๔) สถานที่และระยะเวลาในการขอรับหรือขอซื้อเอกสารการประกวดราคาและราคาของเอกสาร

(๕) แหล่งเงินกู้และประเทศผู้มีสิทธิเข้าประกวดราคา ในกรณีประกวดราคานานาชาติ

ข้อ ๔๕^๒ การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีประกวดราคา ให้หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุมีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมดูแลและจัดทำหลักฐานการเผยแพร่และการปิดประกาศประกวดราคาภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยให้เจ้าหน้าที่พัสดุดำเนินการดังนี้

(๑) ปิดประกาศประกวดราคาโดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของส่วนราชการนั้น การปิดประกาศดังกล่าว ให้กระทำในตู้ปิดประกาศที่มีกุญแจปิดตลอดเวลาโดยผู้ปิดประกาศและผู้ปลดประกาศออกจากตู้ปิดประกาศจะต้องจัดทำหลักฐานการปิดประกาศและการปลดประกาศออกเป็นหนังสือมีพยานบุคคลรับรอง ทั้งนี้ ผู้ปิดประกาศและผู้ปลดประกาศออก จะต้องมิใช่บุคคลเดียวกัน และจะต้องมิใช่บุคคลที่เป็นพยานในแต่ละกรณีด้วย

(๒) ส่งไปประกาศทางวิทยุกระจายเสียง และ/หรือประกาศในหนังสือพิมพ์

(๓) ส่งให้กรมประชาสัมพันธ์ และองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยเพื่อเผยแพร่

(๔) ส่งไปเผยแพร่ที่ศูนย์รวมข่าวประกวดราคาของทางราชการ โดยให้ส่งเอกสารประกวดราคาไปพร้อมกันด้วย

(๕) ส่งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินหรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคแล้วแต่กรณี โดยให้ส่งเอกสารประกวดราคาไปพร้อมกันด้วย

นอกจากการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หากเห็นสมควรจะส่งประกาศไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรง หรือจะโฆษณาโดยวิธีอื่นอีกด้วยก็ได้

การส่งประกาศประกวดราคาตามวรรคหนึ่ง หากจัดส่งทางไปรษณีย์ ให้จัดส่งโดยใช้บริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS) เว้นแต่ท้องที่ใดไม่มีบริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS) จึงให้จัดส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม ให้กระทำก่อนการให้หรือการขายเอกสารประกวดราคาไม่น้อยกว่า ๗ วันทำการ

สำหรับการซื้อหรือการจ้างโดยวิธีประกวดราคานานาชาติ ให้ส่วนราชการถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของแหล่งเงินกู้หรือแหล่งให้เงินช่วยเหลือ

^๒ ข้อ ๔๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อ ๔๖^{๔๓} การให้หรือการขายเอกสารประกวดราคา รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะเฉพาะหรือรายละเอียด ให้กระทำ ณ สถานที่ที่สามารถติดต่อได้โดยสะดวกและไม่เป็นเขตหวงห้าม และจะต้องจัดเตรียมเอกสารประกวดราคาไว้ให้มากพอสำหรับความต้องการของผู้มาขอรับหรือซื้อที่มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นรายละเอียด ๑ ชุด โดยไม่มีเงื่อนไขอื่นใดในการให้หรือการขาย

การให้หรือการขายเอกสารประกวดราคา ต้องกระทำไม่น้อยกว่า ๗ วันทำการและจะต้องมีช่วงเวลาสำหรับการคำนวณราคาของผู้ประสงค์จะเข้าเสนอราคาหลังปิดการให้หรือการขายเอกสารประกวดราคาจนถึงก่อนวันรับซองประกวดราคาไม่น้อยกว่า ๗ วันทำการ หรือไม่น้อยกว่าจำนวนวันที่ยาวกว่านั้นตามที่ กวพ. กำหนด โดยคำนึงถึงขนาด ปริมาณ และลักษณะของพัสดุที่จะซื้อหรือจ้าง

ในกรณีที่มีการขาย ให้กำหนดราคาพอสมควรกับค่าใช้จ่ายที่ทางราชการต้องเสียไปในการจัดทำสำเนาเอกสารประกวดราคานั้น

ถ้ามีการยกเลิกการประกวดราคาครั้งนั้นและมีการประกวดราคาใหม่ ให้ผู้รับหรือซื้อเอกสารประกวดราคาในการประกวดราคาครั้งก่อน มีสิทธิใช้เอกสารประกวดราคานั้นหรือได้รับเอกสารประกวดราคาใหม่ โดยไม่ต้องเสียค่าซื้อเอกสารประกวดราคาอีก

ข้อ ๔๗^{๔๔} ในกรณีที่การซื้อหรือการจ้างใดมีรายละเอียดที่มีความซับซ้อนหรือมีความจำเป็นโดยสภาพของการซื้อหรือการจ้างที่จะต้องมีการชี้แจงรายละเอียดหรือการชี้สถานที่ให้ส่วนราชการกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการชี้แจงรายละเอียดหรือการชี้สถานที่ในประกาศประกวดราคา

ก่อนวันปิดการรับซองประกวดราคา หากส่วนราชการเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมหรือมีการชี้สถานที่อันเป็นการแก้ไขคุณลักษณะเฉพาะที่เป็นสาระสำคัญซึ่งมิได้กำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคาตั้งแต่ต้น ให้ส่วนราชการจัดทำเป็นเอกสารประกวดราคาเพิ่มเติมและให้ระบุ วัน เวลา และสถานที่ในการชี้แจงรายละเอียดหรือการชี้สถานที่ไว้ด้วย และให้ดำเนินการตามข้อ ๔๕ วรรคหนึ่ง โดยอนุโลม รวมทั้งให้แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ที่ได้รับหรือได้ซื้อเอกสารประกวดราคาไปแล้วทุกรายทราบโดยมิชักช้า

การชี้แจงรายละเอียดหรือการชี้สถานที่ตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจัดทำบันทึกการชี้แจงรายละเอียดหรือการชี้สถานที่ เป็นลายลักษณ์อักษรไว้เป็นหลักฐานทุกครั้ง

ถ้ามีการดำเนินการตามวรรคสอง ให้ส่วนราชการพิจารณาเลื่อนวัน เวลา รับซอง การปิดการรับซอง และการเปิดซองประกวดราคาตามความจำเป็นแก่กรณีด้วย

^{๔๓} ข้อ ๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

๒๕๔๑

^{๔๔} ข้อ ๔๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

๒๕๔๑

ข้อ ๔๘ นอกจากกรณีที่กำหนดไว้ตามข้อ ๔๗ เมื่อถึงกำหนดวันรับซองประกวดราคาห้ามมิให้รื้อหรือเลื่อน หรือเปลี่ยนแปลงกำหนดเวลา รับซอง และเปิดซองประกวดราคา

การรับซองทางไปรษณีย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่การประกวดราคานานาชาติซึ่งกำหนดให้มีการยื่นซองทางไปรษณีย์ได้ โดยให้ถือปฏิบัติตามข้อ ๔๑ (๒) (๓) และ (๔) โดยอนุโลม

ข้อ ๔๙^{๔๕} คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคา มีหน้าที่ดังนี้

(๑) รับซองประกวดราคา ลงทะเบียนรับซองไว้เป็นหลักฐานลงชื่อกำกับซองกับบันทึกไว้ที่หน้าซองว่าเป็นของผู้ใด

(๒) ตรวจสอบหลักประกันของร่วมกับเจ้าหน้าที่การเงิน และให้เจ้าหน้าที่การเงินออกใบรับให้แก่ผู้ยื่นซองไว้เป็นหลักฐาน หากไม่ถูกต้องให้หมายเหตุในใบรับและบันทึกในรายงานด้วย กรณีหลักประกันของเป็นหนังสือค่าประกันให้ส่งสำเนาหนังสือค่าประกันให้ธนาคาร บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บริษัทเงินทุนหรือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ผู้ออกหนังสือค่าประกันทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับด้วย

(๓) รับเอกสารหลักฐานต่างๆ ตามบัญชีรายการเอกสารของผู้เสนอราคาพร้อมทั้งพัสดุตัวอย่าง แคตตาล็อก หรือแบบรูปและรายการละเอียด (ถ้ามี) หากไม่ถูกต้องให้บันทึกในรายงานไว้ด้วย

(๔) เมื่อพ้นกำหนดเวลา รับซองแล้ว ห้ามรับซองประกวดราคาหรือเอกสารหลักฐานต่างๆ ตามเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาอีก เว้นแต่กรณีตามข้อ ๑๖ (๙)

(๕) เปิดซองใบเสนอราคา และอ่านแจ้งราคาพร้อมบัญชีรายการเอกสารหลักฐานต่างๆ ของผู้เสนอราคาทุกราย โดยเปิดเผยตามเวลาและสถานที่ที่กำหนด และให้กรรมการทุกคนลงลายมือชื่อกำกับไว้ในใบเสนอราคา และเอกสารประกอบใบเสนอราคาทุกแผ่น

ในกรณีที่มีการยื่นซองข้อเสนอทางเทคนิคและข้อเสนออื่นๆ แยกจากซองข้อเสนอด้านราคาซึ่งต้องพิจารณาทางเทคนิคและอื่น ๆ ก่อนตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ตามข้อ ๕๔ และข้อ ๕๖ คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาไม่ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง โดยให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาที่จะต้องดำเนินการต่อไป

(๖) ส่งมอบใบเสนอราคาทั้งหมด และเอกสารหลักฐานต่างๆ พร้อมด้วยบันทึกรายงานการดำเนินการต่อคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา ทันทีในวันเดียวกัน

ข้อ ๕๐ คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา มีหน้าที่ดังนี้

(๑) ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคา ใบเสนอราคา เอกสารหลักฐานต่างๆ พัส্তুตัวอย่าง แคตตาล็อก หรือแบบรูปและรายการละเอียด แล้วคัดเลือกผู้เสนอราคาที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคา

ในกรณีที่ผู้เสนอราคายื่นใบเสนอรายละเอียดแตกต่างไปจากเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาในส่วนที่มีสาระสำคัญ และความแตกต่างนั้นไม่มีผลทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบต่อผู้เสนอราคายื่นอื่น หรือเป็นการผิดพลาดเล็กน้อย ให้พิจารณาผ่อนปรนให้ผู้เข้าประกวดราคา โดยไม่ตัดผู้เข้าประกวดราคายื่นนั้นออก

^{๔๕} ข้อ ๔๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

ในการพิจารณา คณะกรรมการอาจสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้เสนอราคารายใดก็ได้แต่จะให้ผู้เสนอราคารายใดเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เสนอไว้แล้วมิได้

(๒) พิจารณาคัดเลือกสิ่งของ หรืองานจ้าง หรือคุณสมบัติของผู้เสนอราคาที่ตรวจสอบแล้วตาม (๑) ซึ่งมีคุณภาพและคุณสมบัติเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ แล้วเสนอให้ซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคารายที่คัดเลือกไว้แล้ว ซึ่งเสนอราคาต่ำสุด

ในกรณีที่ผู้เสนอราคาต่ำสุดดังกล่าวไม่ยอมเข้าทำสัญญาหรือข้อตกลงกับส่วนราชการในเวลาที่กำหนดตามเอกสารประกวดราคา ให้คณะกรรมการพิจารณาจากผู้เสนอราคาต่ำรายถัดไปตามลำดับ

ถ้ามีผู้เสนอราคาเท่ากันหลายราย ให้เรียกผู้เสนอราคาดังกล่าวมาขอให้เสนอราคาใหม่พร้อมกัน ด้วยวิธียื่นซองเสนอราคา

ถ้าปรากฏว่าราคาของผู้เสนอราคารายที่คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อหรือจ้างสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง ให้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาดำเนินการตามข้อ ๔๓ โดยอนุโลม

(๓) ให้คณะกรรมการรายงานผลการพิจารณา และความเห็นพร้อมด้วยเอกสารที่ได้รับไว้ทั้งหมดต่อหัวหน้าส่วนราชการ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ

ข้อ ๕๑ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา ได้พิจารณาตามข้อ ๕๐ (๑) แล้วปรากฏว่า มีผู้เสนอราคารายเดียวหรือมีผู้เสนอราคาหลายรายแต่ถูกต้องตรงตามรายการละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาเพียงรายเดียว โดยปกติให้เสนอหัวหน้าส่วนราชการยกเลิกการประกวดราคาค้างไว้ แต่ถ้าคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเห็นว่าเหตุผล สมควรที่จะดำเนินการต่อไปโดยไม่ต้องยกเลิกการประกวดราคา ก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๕๐ (๒) โดยอนุโลม

ข้อ ๕๒ ในกรณีไม่มีผู้เสนอราคา หรือมีแต่ไม่ถูกต้องตรงตามรายการละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนด ให้เสนอหัวหน้าส่วนราชการยกเลิกการประกวดราคาค้างไว้เพื่อดำเนินการประกวดราคาใหม่ หากหัวหน้าส่วนราชการเห็นว่า การประกวดราคาใหม่จะไม่ได้ผลดี จะสั่งให้ดำเนินการซื้อหรือจ้างโดยวิธีพิเศษตามข้อ ๒๓ (๘) หรือข้อ ๒๔ (๖) แล้วแต่กรณีก็ได้

ข้อ ๕๓ หลังจากการประกวดราคาแล้วแต่ยังไม่ได้ทำสัญญาหรือตกลงซื้อหรือจ้างกับผู้เสนอราคารายใด ถ้ามีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการเป็นเหตุให้ต้องเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในรายการละเอียดหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคาซึ่งทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างผู้เข้าเสนอราคาด้วยกัน ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณายกเลิกการประกวดราคาค้างไว้

ข้อ ๕๔^{๔๗} การซื้อหรือการจ้างที่มีลักษณะจำเป็นจะต้องคำนึงถึงเทคโนโลยีของพัสดุ และหรือข้อกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าเสนอราคา ซึ่งอาจจะมีข้อเสนอที่ไม่อยู่ในฐานเดียวกันเป็นเหตุให้มีปัญหาในการพิจารณาตัดสิน และเพื่อขจัดปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องให้มีการปรับปรุงข้อเสนอให้ครบถ้วนและเป็นไปตามความต้องการก่อนพิจารณาด้านราคา หรือการซื้อหรือการจ้างแบบเหมารวม (Lump Sum Turnkey) ที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ดำเนินการได้ ให้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับการประกวดราคาทั่วไป เว้นแต่การกำหนดให้ผู้เข้าเสนอราคายื่นซองประกวดราคาโดยแยกเป็น

(๑) ซองข้อเสนอด้านเทคนิคและข้อเสนออื่นๆ

(๒) ซองข้อเสนอด้านราคา

(๓) ซองข้อเสนอทางการเงินตามข้อ ๕๖ (ถ้ามี)

ทั้งนี้ ให้กำหนดวิธีการ ขั้นตอน และหลักเกณฑ์การพิจารณาไว้เป็นเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคาด้วย

ข้อ ๕๕^{๔๘} เพื่อให้เป็นไปตามข้อ ๕๔ ให้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาทำหน้าที่เปิดซองข้อเสนอด้านเทคนิคของผู้เสนอราคาแทนคณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาตามข้อ ๔๙ (๕) และพิจารณาผลการประกวดราคาตามข้อ ๕๔ โดยถือปฏิบัติตามข้อ ๕๐ ในส่วนที่ไม่ขัดกับการดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคและข้อเสนออื่นของผู้เข้าเสนอราคาทุกรายและคัดเลือกเฉพาะรายที่เสนอได้ตรงหรือใกล้เคียงตามมาตรฐานความต้องการของส่วนราชการมากที่สุด ในกรณีจำเป็น จะเรียกผู้เสนอราคามาชี้แจงในรายละเอียดข้อเสนอเป็นการเพิ่มเติมข้อหนึ่งข้อใดก็ได้

(๒) เปิดซองราคาเฉพาะรายที่ได้ผ่านการพิจารณาคัดเลือกตาม (๑) แล้วสำหรับรายที่ไม่ผ่านการพิจารณา ให้ส่งคืนซองข้อเสนอด้านราคา และซองข้อเสนอทางการเงิน (ถ้ามี) โดยไม่เปิดซอง

ในการพิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิค และข้อเสนอทางการเงินในกรณีนี้ ให้ส่วนราชการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค และผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือการจ้างอย่างน้อยด้านละ ๑ คน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาตามวรรคหนึ่งด้วย

ข้อ ๕๖ การซื้อหรือการจ้างที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าเสนอราคายื่นข้อเสนอทางการเงิน มาด้วยให้กำหนดให้ผู้เสนอราคายื่นซองข้อเสนอทางการเงินแยกมาต่างหาก และให้เปิดซองข้อเสนอทางการเงินพร้อมกับการเปิดซองราคาตามข้อ ๕๕ (๒) เพื่อทำการประเมินเปรียบเทียบต่อไป ทั้งนี้ ให้กำหนดวิธีการ ขั้นตอน และหลักเกณฑ์การพิจารณาไว้เป็นเงื่อนไขในเอกสารการประกวดราคาด้วย

วิธีพิเศษ

^{๔๗} ข้อ ๕๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

๒๕๔๑

^{๔๘} ข้อ ๕๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

๒๕๔๑

ข้อ ๕๗^{๔๔} การซื้อโดยวิธีพิเศษ ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษขึ้นเพื่อดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีเป็นพัสดุจะขายทอดตลาด ให้ดำเนินการซื้อโดยวิธีเจรจาตกลงราคา

(๒) ในกรณีเป็นพัสดุที่ต้องซื้อเร่งด่วน หากล่าช้าอาจเสียหายแก่ราชการ ให้เชิญผู้มีอาชีพขายพัสดุนั้นโดยตรงมาเสนอราคา หากเห็นว่าราคาที่เสนอนั้นยังสูงกว่าราคาในท้องตลาด หรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้ต่อรองราคาลงเท่าที่จะทำได้

(๓) ในกรณีเป็นพัสดุที่ใช้ราชการลับ ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับ (๒)

(๔) ในกรณีที่เป็นพัสดุที่ได้ซื้อไว้แล้ว แต่มีความจำเป็นต้องใช้เพิ่มในสถานการณ์ที่จำเป็นหรือเร่งด่วน หรือเพื่อประโยชน์ของส่วนราชการ ให้เจรจากับผู้ขายรายเดิมตามสัญญาหรือข้อตกลงซึ่งยังไม่สิ้นสุดระยะเวลาการส่งมอบ เพื่อขอให้มีการขายพัสดุดังเดิมตามสัญญาเดิม และราคาที่สูงกว่า หรือราคาเดิม ภายใต้เงื่อนไขที่ดีกว่าหรือเงื่อนไขเดิม โดยคำนึงถึงราคาต่อหน่วยตามสัญญาเดิม (ถ้ามี) เพื่อให้บังเกิดผลประโยชน์สูงสุดที่ส่วนราชการจะได้รับ

(๕) ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศให้เสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศ โดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูต หรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศ ช่วยสืบราคา คุณภาพ ตลอดจนรายละเอียด ส่วนการซื้อขายผ่านองค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศที่มีอยู่ในประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีสำนักงานในประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้

(๖) ในกรณีเป็นพัสดุที่โดยลักษณะของการใช้งานหรือมีข้อจำกัดทางเทคนิคที่จำเป็นต้องระบุข้อกำหนดเป็นการเฉพาะ ให้เชิญผู้ผลิตหรือผู้แทนจำหน่ายพัสดุนั้นโดยตรงมาเสนอราคา หากเห็นว่าราคาที่เสนอนั้นยังสูงกว่าราคาในท้องตลาดหรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้ต่อรองราคาลงเท่าที่จะทำได้

(๗) ในกรณีพัสดุที่เป็นที่ดินและสิ่งก่อสร้างซึ่งจำเป็นต้องซื้อเฉพาะแห่ง ให้เชิญเจ้าของที่ดินโดยตรงมาเสนอราคา หากเห็นว่าราคาที่เสนอนั้นยังสูงกว่าราคาในท้องตลาดหรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้ต่อรองราคาลงเท่าที่จะทำได้

สำหรับการจัดซื้อที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้างในต่างประเทศในกรณีจำเป็นจะติดต่อนายหน้า หรือดำเนินการในทำนองเดียวกันตามกฎหมายหรือประเพณีนิยมท้องถิ่นแทนเจ้าของที่ดินก็ได้

(๘) ในกรณีเป็นพัสดุที่ได้ดำเนินการซื้อโดยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผลผลิตให้สืบราคาจากผู้มีอาชีพขายพัสดุนั้นโดยตรง และผู้เสนอราคาในการสอบราคาหรือประกวดราคาซึ่งถูกยกเลิกไป (ถ้ามี) หากเห็นว่า ผู้เสนอราคารายที่เห็นสมควรซื้อเสนอราคาสูงกว่าราคาในท้องตลาด หรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้ต่อรองราคาลงเท่าที่จะทำได้

ให้คณะกรรมการรายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารที่ได้รับไว้ทั้งหมดต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อสั่งการ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ

ข้อ ๕๘^{๕๐} การจ้างโดยวิธีพิเศษ ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดจ้าง โดยวิธีพิเศษขึ้นเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) การจ้างโดยวิธีพิเศษตามข้อ ๒๔ (๑) (๒) (๓) และ (๔) ให้เชิญผู้มีอาชีพรับจ้างทำงานนั้นโดยตรงมาเสนอราคา หากเห็นว่าราคาที่เสนอนั้นยังสูงกว่าราคาในท้องถิ่นหรือราคาที่ประมาณได้ หรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้ต่อรองราคารองเท่าที่จะทำได้

(๒) การจ้างโดยวิธีพิเศษตามข้อ ๒๔ (๕) ให้เจรจากับผู้รับจ้างรายเดิมตามสัญญา หรือข้อตกลงซึ่งยังไม่สิ้นสุดระยะเวลาการส่งมอบ เพื่อขอให้มีการจ้างตามรายละเอียด และราคาที่ต่ำกว่าหรือราคาเดิม โดยคำนึงถึงราคาต่อหน่วยตามสัญญาเดิม (ถ้ามี) เพื่อให้บังเกิดผลประโยชน์สูงสุดที่ส่วนราชการจะได้รับ

(๓) การจ้างโดยวิธีพิเศษตามข้อ ๒๔ (๖) กรณีเป็นพัสดุที่ได้ดำเนินการจ้างโดยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผลดี ให้สืบราคาจากผู้มีอาชีพรับจ้างทำงานนั้นโดยตรง และผู้เสนอราคาในการสอบราคา หรือประกวดราคาซึ่งถูกยกเลิกไป (ถ้ามี) หากเห็นว่าผู้เสนอราคารายที่เห็นสมควรจ้างเสนอราคาสูงกว่าราคาในท้องถิ่นหรือราคาที่ประมาณได้ หรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้ต่อรองราคารองเท่าที่จะทำได้

ให้คณะกรรมการรายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารที่ได้รับไว้ทั้งหมดต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อสั่งการ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ

วิธีกรณีพิเศษ

ข้อ ๕๙^{๕๑} การดำเนินการซื้อหรือจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ ให้หัวหน้าส่วนราชการสั่งซื้อ หรือสั่งจ้างจากผู้ขายหรือผู้รับจ้างตามข้อ ๒๖ ได้โดยตรง เว้นแต่การซื้อหรือการจ้างครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ให้หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุจัดซื้อหรือจ้างได้ภายในวงเงินที่ได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าส่วนราชการตามข้อ ๒๙

การจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์

ข้อ ๖๐ การซื้อยาของส่วนราชการ ให้จัดซื้อตามชื่อสามัญ (GENERIC NAME) ในบัญชียาหลักแห่งชาติตามที่คณะกรรมการแห่งชาติทางด้านยากำหนด โดยให้ใช้เงินงบประมาณจัดซื้อ ยาดังกล่าวไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ เว้นแต่ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ให้ใช้เงินงบประมาณจัดซื้อยาดังกล่าวไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

ข้อ ๖๑ การซื้อยา และเวชภัณฑ์ที่มีไซยา เช่น ผ้าก๊อซ สำลี หลอดฉีดยา เข็มฉีดยา เข็มฉีดยา วัสดุทันตกรรม ฟิล์มเอกซเรย์ และเภสัชเคมีภัณฑ์ ซึ่งองค์การเภสัชกรรมได้ผลิตออกจำหน่าย แล้วให้จัดซื้อจากองค์การเภสัชกรรม นอกจากส่วนราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหม ให้จัดซื้อจาก

^{๕๐} ข้อ ๕๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.

๒๕๓๙

^{๕๑} ข้อ ๕๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.

๒๕๓๙

สำนักงาน โรงงานเภสัชกรรมทหาร ส่วนกรมตำรวจจะซื้อจากองค์การเภสัชกรรม หรือโรงงานเภสัชกรรมทหารก็ได้ โดยให้ดำเนินการด้วยวิธีกรณีพิเศษ แต่ทั้งนี้ ราคาขายที่องค์การเภสัชกรรมหรือโรงงานเภสัชกรรมทหารจำหน่ายต้องไม่สูงกว่าราคากลางของยาชื่อสามัญเดียวกันที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดเกินร้อยละ ๓

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๖๒ การซื้อขายตามชื่อสามัญในบัญชียาหลักแห่งชาติและเวชภัณฑ์ที่มีขายซึ่งองค์การเภสัชกรรมมิได้เป็นผู้ผลิต แต่มีจำหน่าย ส่วนราชการจะจัดซื้อจากองค์การเภสัชกรรม หรือผู้ขายหรือผู้ผลิตรายใดก็ได้ ภายใต้หลักเกณฑ์ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) การจัดซื้อโดยวิธีสอบราคาหรือประกวดราคา ให้ส่วนราชการแจ้งให้องค์การเภสัชกรรมทราบด้วยทุกครั้ง และถ้าผลการสอบราคาหรือประกวดราคาปรากฏว่า องค์การเภสัชกรรมเสนอราคาเท่ากันหรือต่ำกว่าผู้เสนอราคารายอื่น ให้ส่วนราชการซื้อจากองค์การเภสัชกรรม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) การจัดซื้อโดยวิธีตกลงราคาหรือวิธีพิเศษ ให้ซื้อในราคาที่ไม่สูงกว่าราคากลางที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๖๓ ในกรณีที่มีกฎหมาย หรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้ความสนับสนุนให้ซื้อขายและเวชภัณฑ์ที่มีขายจากหน่วยงานใด ก็ให้ส่วนราชการจัดซื้อยา หรือเวชภัณฑ์ที่มีขายจากหน่วยงานดังกล่าวได้ โดยวิธีกรณีพิเศษด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๖๔ ให้กระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่แจ้งเวียนบัญชียาหลักแห่งชาติตามที่คณะกรรมการแห่งชาติทางด้านยากำหนด พร้อมทั้งราคากลางของยาดังกล่าว และเวชภัณฑ์ที่มีขายให้ส่วนราชการต่างๆ ทราบ กับให้องค์การเภสัชกรรมแจ้งรายการยาตามบัญชียาหลักแห่งชาติและเวชภัณฑ์ที่มีขายที่องค์การเภสัชกรรมผลิตได้หรือมีจำหน่ายให้ส่วนราชการต่างๆ ทราบด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

อำนาจในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๖๕^{๕๒} การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างครั้งหนึ่ง นอกจากวิธีพิเศษและวิธีกรณีพิเศษให้เป็นอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งและภายในวงเงิน ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) หัวหน้าส่วนราชการไม่เกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) ปลัดกระทรวงเกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๓) รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเกิน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๖๖^{๕๓} การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างโดยวิธีพิเศษครั้งหนึ่ง ให้เป็นอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งและภายในวงเงิน ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) หัวหน้าส่วนราชการไม่เกิน ๒๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๕๒} ข้อ ๖๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๕๓} ข้อ ๖๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.

๒๕๓๘

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๒) ปลัดกระทรวงเกิน ๒๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๓) รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงาน กษ ๖๗ การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ ให้หัวหน้าส่วนราชการสั่งซื้อหรือสั่งจ้างโดยไม่จำกัดวงเงิน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การจ่ายเงินล่วงหน้า

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๖๘ การจ่ายเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้างล่วงหน้าให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง จะกระทำมิได้ เว้นแต่หัวหน้าส่วนราชการเห็นว่ามีความจำเป็นจะต้องจ่าย และมีการกำหนดเงื่อนไขไว้ก่อนการทำสัญญาหรือข้อตกลง ให้กระทำได้เฉพาะกรณีและตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) การซื้อหรือการจ้างจากส่วนราชการ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจ จ่ายได้ไม่เกินร้อยละห้าสิบของราคาซื้อหรือราคาจ้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) การซื้อพัสดุจากสถาบันของรัฐในต่างประเทศ หรือจากหน่วยงานอื่นในต่างประเทศซึ่งต้องดำเนินการผ่านองค์การระหว่างประเทศ หรือการซื้อเครื่องมือวิทยาศาสตร์หรือพัสดุอื่นที่ กวพ. กำหนดตามข้อ ๑๒ (๘) ซึ่งจำเป็นต้องซื้อจากผู้ผลิตหรือผู้แทนจำหน่ายโดยตรงในต่างประเทศ ให้จ่ายได้ตามที่ตกลงกับสถาบันของรัฐหรือองค์การระหว่างประเทศ หรือตามเงื่อนไขที่ผู้ขายกำหนด แล้วแต่กรณี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓)^{๕๔} การบอกรับวารสารหรือการส่งจองหนังสือ หรือการจัดซื้อฐานข้อมูลสำเร็จรูป (CD-ROM) ที่มีลักษณะจะต้องบอกรับเป็นสมาชิกก่อน และมีกำหนดการออกเป็นวารสารหรือการบอกรับเป็นสมาชิก INTERNET เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์เรียกค้นหาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ โดยอาศัยระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ให้จ่ายได้เท่าที่จ่ายจริง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๔) การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคาหรือประกวดราคา จ่ายได้ไม่เกินร้อยละสิบห้าของราคาซื้อหรือราคาจ้าง แต่ทั้งนี้ จะต้องกำหนดอัตราค่าพัสดุหรือค่าจ้างที่จะจ่ายล่วงหน้าไว้เป็นเงื่อนไขในเอกสารสอบราคาหรือประกวดราคาด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๕) การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีพิเศษ ให้จ่ายได้ไม่เกินร้อยละสิบห้าของราคาซื้อหรือราคาจ้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๖๙ การจ่ายเงินให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างตามแบบธรรมเนียมการค้าระหว่างประเทศ โดยเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต หรือโดยวิธีใช้ตราพดฺกรณีที่วงเงินไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือการจ่ายเงินตามความก้าวหน้าในการจัดหาพัสดุที่สั่งซื้อ ให้กระทำได้โดยไม่ถือว่าเป็นการจ่ายเงินล่วงหน้า

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๗๐ การจ่ายเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้างล่วงหน้าตามข้อ ๖๘ (๑) (๒) และ (๓) ไม่ต้องเรียกหลักประกัน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๕๔} ข้อ ๖๘ (๓) แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

ส่วนการจ่ายเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้างล่วงหน้าตามข้อ ๖๘ (๔) และ (๕) ผู้ขายหรือผู้รับจ้างจะต้องนำพันธบัตรรัฐบาลไทย หรือหนังสือค้ำประกันของธนาคารในประเทศมาค้ำประกันเงินที่รับล่วงหน้าไปนั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การตรวจรับพัสดุ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๗๑ คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ มีหน้าที่ดังนี้

(๑) ตรวจรับพัสดุ ณ ที่ทำการของผู้ใช้พัสดุนั้น หรือสถานที่ซึ่งกำหนดไว้ในสัญญา หรือข้อตกลง

การตรวจรับพัสดุ ณ สถานที่อื่น ในกรณีที่ไม่มีสัญญาหรือข้อตกลง จะต้องได้รับอนุมัติจากหัวหน้าส่วนราชการก่อน

(๒) ตรวจรับพัสดุให้ถูกต้องครบถ้วนตามหลักฐานที่ตกลงกันไว้ สำหรับกรณีที่มีการทดลองหรือตรวจสอบในทางเทคนิคหรือทางวิทยาศาสตร์ จะเชิญผู้ชำนาญการหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับพัสดุนั้นมาให้คำปรึกษา หรือส่งพัสดุนั้นไปทดลองหรือตรวจสอบ ณ สถานที่ของผู้ชำนาญการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิอื่นๆ ก็ได้

ในกรณีจำเป็นที่ไม่สามารถตรวจนับเป็นจำนวนหน่วยทั้งหมดได้ ให้ตรวจรับตามหลักวิชาการสถิติ

(๓) โดยปกติให้ตรวจรับพัสดุในวันที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างนำพัสดุมาส่ง และให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วที่สุด

(๔) เมื่อตรวจถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้รับพัสดุไว้และถือว่าผู้ขายหรือผู้รับจ้างได้ส่งมอบพัสดุถูกต้องครบถ้วนตั้งแต่วันที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างนำพัสดุนั้นมาส่ง แล้วมอบแก่เจ้าหน้าที่พัสดุ พร้อมกับทำใบตรวจรับโดยลงชื่อไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อยสองฉบับ มอบแก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง ๑ ฉบับ และเจ้าหน้าที่พัสดุ ๑ ฉบับ เพื่อดำเนินการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินจากคลังและรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบ

ในกรณีที่เห็นว่าพัสดุที่ส่งมอบ มีรายละเอียดไม่เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญาหรือข้อตกลง ให้รายงานหัวหน้าส่วนราชการผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ เพื่อทราบหรือสั่งการ แล้วแต่กรณี

(๕) ในกรณีที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างส่งมอบพัสดุถูกต้องแต่ไม่ครบจำนวน หรือส่งมอบครบจำนวน แต่ไม่ถูกต้องทั้งหมด ถ้าสัญญาหรือข้อตกลงมิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้ตรวจรับไว้เฉพาะจำนวนที่ถูกต้อง โดยถือปฏิบัติตาม (๔) และโดยปกติให้รับรายงานหัวหน้าส่วนราชการเพื่อแจ้งให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างทราบภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันตรวจพบ แต่ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิ์ของส่วนราชการที่จะปรับผู้ขายหรือผู้รับจ้างในจำนวนที่ส่งมอบไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้องนั้น

(๖) การตรวจรับพัสดุที่ประกอบกันเป็นชุดหรือหน่วย ถ้าขาดส่วนประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งไปแล้วจะไม่สามารถใช้การได้โดยสมบูรณ์ ให้ถือว่าผู้ขายหรือผู้รับจ้างยังมิได้ส่งมอบพัสดุนั้น และโดยปกติให้รับรายงานหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อแจ้งให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างทราบภายใน ๓ วันทำการนับแต่วันที่ตรวจพบ

(๗) ถ้ากรรมการตรวจรับพัสดุบางคนไม่ยอมรับพัสดุ โดยทำความเห็นแย้งไว้ ให้เสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณาสั่งการ ถ้าหัวหน้าส่วนราชการสั่งการให้รับพัสดุนั้นไว้ จึงดำเนินการตาม (๔) หรือ (๕) แล้วแต่กรณี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การตรวจการจ้างและการควบคุมงานก่อสร้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๗๒ คณะกรรมการตรวจการจ้างมีหน้าที่ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) ตรวจสอบรายงานการปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง และเหตุการณ์แวดล้อมที่ผู้ควบคุมงานรายงาน โดยตรวจสอบกับแบบรูปรายการละเอียด และข้อกำหนดในสัญญาทุกสัปดาห์ รวมทั้งรับทราบหรือพิจารณาการสั่งหยุดงาน หรือพักงานของผู้ควบคุมงานแล้วรายงานหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) การดำเนินการตาม (๑) ในกรณีมีข้อสงสัยหรือมีกรณีที่เห็นว่าตามหลักวิชาการช่างไม่น่าจะเป็นไปได้ ให้ออกตรวจงานจ้าง ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือที่ตกลงให้ทำงานจ้างนั้นๆ โดยให้มีอำนาจสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติม หรือตัดทอนงานจ้างได้ตามที่เห็นสมควร และตามหลักวิชาการช่างเพื่อให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) โดยปกติให้ตรวจผลงานที่ผู้รับจ้างส่งมอบภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบการส่งมอบงาน และให้ทำการตรวจรับให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วที่สุด

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๔) เมื่อตรวจเห็นว่าเป็นการถูกต้องครบถ้วนเป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาแล้ว ให้ถือว่าผู้รับจ้างส่งมอบงานครบถ้วนตั้งแต่วันที่ผู้รับจ้างส่งงานจ้างนั้นและให้ทำใบรับรองผลการปฏิบัติงานทั้งหมดหรือเฉพาะงวด แล้วแต่กรณี โดยลงชื่อไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อย ๒ ฉบับ มอบให้แก่ผู้รับจ้าง ๑ ฉบับ และเจ้าหน้าที่พัสดุ ๑ ฉบับ เพื่อทำการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินจากคลัง และรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในกรณีที่เห็นว่าผลงานที่ส่งมอบทั้งหมดหรืองวดใดก็ตามไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา ให้รายงานหัวหน้าส่วนราชการผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเพื่อทราบหรือสั่งการ แล้วแต่กรณี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๕) ในกรณีที่กรรมการตรวจการจ้างบางคนไม่ยอมรับงาน โดยทำความเห็นแย้งไว้ให้เสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณาสั่งการ ถ้าหัวหน้าส่วนราชการสั่งการให้ตรวจรับงานจ้างนั้นไว้ก็จะดำเนินการตาม (๔)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๗๓ ผู้ควบคุมงานมีหน้าที่ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) ตรวจและควบคุมงาน ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ในสัญญา หรือที่ตกลงให้ทำงานจ้างนั้นๆ ทุกวัน ให้เป็นไปตามแบบรูป รายการละเอียดและข้อกำหนดไว้ในสัญญาทุกประการ โดยสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมหรือตัดทอนงานจ้างได้ตามที่เห็นสมควร และตามหลักวิชาช่างเพื่อให้เป็นไปตามแบบรูป รายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา ถ้าผู้รับจ้างขัดขืนไม่ปฏิบัติตามก็สั่งให้หยุดงาน นั้น เฉพาะ ส่วน หนึ่ง ส่วน ใด หรือ ทั้งหมด แล้ว แต่ กรณี ไว้ ก่อน จนกว่าผู้รับจ้างจะยอมปฏิบัติให้ถูกต้องตามคำสั่ง และให้รายงานคณะกรรมการตรวจการจ้างทันที

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) ในกรณีที่ปรากฏว่าแบบรูป รายการละเอียดหรือข้อกำหนดในสัญญามีข้อความขัดกัน หรือเป็นที่คาบคั่งได้มาถึงแม้ว่างานนั้นจะได้เป็นไปตามแบบรูป รายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาแต่เมื่อสำเร็จแล้วจะไม่มั่นคงแข็งแรง หรือไม่เป็นไปตามหลักวิชาช่างที่ดี หรือไม่ปลอดภัย ให้สั่งพักงานนั้นไว้ก่อน แล้วรายงานคณะกรรมการตรวจการจ้างโดยเร็ว

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๓)^{๕๕} จัดบันทึกสภาพการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อมเป็นรายวัน พร้อมทั้งผลการปฏิบัติงาน หรือการหยุดงานและสาเหตุที่มีการหยุดงานอย่างน้อย ๒ ฉบับ เพื่อรายงานให้คณะกรรมการตรวจการจ้างทราบทุกสัปดาห์และเก็บรักษาไว้เพื่อมอบให้แก่เจ้าหน้าที่พัสดุ เมื่อเสร็จงานแต่ละงวด โดยถือว่าเป็นเอกสารสำคัญของทางราชการเพื่อประกอบการตรวจสอบของผู้มีหน้าที่

การบันทึกการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างให้ระบุรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานและวัสดุที่ใช้ด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๔) ในวันกำหนดลงมือทำการของผู้รับจ้างตามสัญญา และในวันถึงกำหนดส่งมอบงานแต่ละงวดให้รายงานผลการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างว่าเป็นไปตามสัญญาหรือไม่ ให้คณะกรรมการตรวจการจ้างทราบภายใน ๓ วันทำการนับแต่วันถึงกำหนดนั้นๆ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ส่วนที่ ๓ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
การจ้างที่ปรึกษา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การส่งเสริมที่ปรึกษาไทย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๗๔^{๕๖} เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาที่ปรึกษาไทย ให้มีศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษาอยู่ ภายใต้การกำกับควบคุมดูแลของกระทรวงการคลังเพื่อทำหน้าที่ดังต่อไปนี้
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนที่ปรึกษาไทย
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๒) รับจดทะเบียน ต่อทะเบียน หรือเพิกถอนทะเบียนที่ปรึกษาไทย
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๓) รวบรวม จัดทำ รวมทั้งปรับปรุงข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับที่ปรึกษาไทย
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๔) เผยแพร่หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่ปรึกษาไทยแก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติ ให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และเอกชนผู้สนใจ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๗๕^{๕๗} การจ้างที่ปรึกษาที่เป็นนิติบุคคล นอกจากการจ้างที่ปรึกษาที่ดำเนินการด้านเงินช่วยเหลือ หรือเงินกู้จากแหล่งที่กำหนด ให้ดำเนินการว่าจ้างโดยวิธีอื่น ให้ส่วนราชการจ้างที่ปรึกษาไทยเป็นที่ปรึกษาหลัก (Lead Firm) ในการดำเนินงาน เว้นแต่ได้รับการยืนยันเป็นหนังสือจากศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษาว่าไม่มีที่ปรึกษาไทยในสาขาบริการหรืองานนั้น
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การจ้างที่ปรึกษาที่มีชนิตบุคคล ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กวพ. กำหนด เว้นแต่ระเบียบนี้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ^{๕๕} ข้อ ๗๓ (๓) แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ^{๕๖} ข้อ ๗๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ^{๕๗} ข้อ ๗๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ในกรณีที่มีที่ปรึกษาไทย แต่มีเหตุผลและความจำเป็นที่จะไม่จ้างที่ปรึกษาไทยให้ขอ
อนุมัติต่อ กวพ.

สำหรับการจ้างที่ปรึกษาของส่วนราชการในต่างประเทศหรือมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ
ในต่างประเทศ จะไม่จ้างที่ปรึกษาไทยก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๗๖^{๕๘} ภายใต้บังคับข้อ ๗๕ การจ้างที่ปรึกษาต่างประเทศของส่วนราชการ
นอกจากการจ้างที่ปรึกษาที่ดำเนินการด้วยเงินช่วยเหลือ หรือเงินกู้จากแหล่งที่กำหนดให้ดำเนินการ
จ้างโดยวิธีอื่น จะต้องมีบุคลากรไทยร่วมงานด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบของจำนวนคน - เดือน
(man - months) ของที่ปรึกษาทั้งหมด เว้นแต่สาขาบริการหรืองานที่ไม่อาจจะจ้างบุคลากรไทยได้
ให้ขออนุมัติต่อ กวพ.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

วิธีจ้างที่ปรึกษา

ข้อ ๗๗ การจ้างที่ปรึกษากระทำได้ ๒ วิธี คือ

(๑) วิธีตกลง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) วิธีคัดเลือก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

รายงานขอจ้างที่ปรึกษา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๗๘ ก่อนดำเนินการจ้างที่ปรึกษา ให้เจ้าหน้าที่พัสดุทำรายงานเสนอหัวหน้าส่วน
ราชการตามรายการดังต่อไปนี้

(๑) เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องจ้างที่ปรึกษา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) ขอบเขตโดยละเอียดของงานที่จะจ้างที่ปรึกษา (Terms of Reference)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) คุณสมบัติของที่ปรึกษาที่จะจ้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๔) วงเงินค่าจ้างที่ปรึกษาโดยประมาณ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๕) กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๖) วิธีจ้างที่ปรึกษาและเหตุผลที่ต้องจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีนั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๗) ข้อเสนออื่นๆ (ถ้ามี)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมื่อหัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบตามรายงานที่เสนอแล้ว ให้เจ้าหน้าที่พัสดุ
ดำเนินการจ้างตามวิธีจ้างนั้นต่อไปได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรรมการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๗๙ ในการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาแต่ละครั้ง ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้ง
คณะกรรมการขึ้น เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้ แล้วแต่กรณี คือ

ส่วน (๑) คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีตกลง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๕๘} ข้อ ๗๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.
๒๕๔๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๒) คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๘๐^{๕๙} คณะกรรมการตามข้อ ๗๙ ประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการอย่างน้อยสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการ พนักงานราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย หรือพนักงานของรัฐโดยคำนึงถึงลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นสำคัญ ในกรณีจำเป็นหรือเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ให้แต่งตั้งผู้แทนจากส่วนราชการอื่นหรือบุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้อำนวยการในงานที่จะจ้างที่ปรึกษาอีกไม่เกินสองคนเป็นกรรมการด้วย และในกรณีการจ้างที่ปรึกษาที่ดำเนินการด้วยเงินกู้ ให้มีผู้แทนจากสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะด้วยหนึ่งคน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๘๑ ในการประชุมของคณะกรรมการตามข้อ ๗๙ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การประชุมของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้นำความตามข้อ ๓๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

วิธีตกลง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๘๒ การจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีตกลง ได้แก่ การจ้างที่ปรึกษาที่ผู้ว่าจ้างตกลงจ้างรายใดรายหนึ่งซึ่งเคยทราบหรือเคยเห็นความสามารถและผลงานแล้ว และเป็นผู้ให้บริการที่เชื่อถือได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๘๓^{๖๐} การจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีตกลง ให้กระทำได้ในกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑) เป็นการจ้างที่มีค่าจ้างไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๒) เป็นการจ้างเพื่อทำงานต่อเนื่องจากงานที่ได้ทำอยู่แล้ว
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๓) เป็นการจ้างในกรณีที่ทราบแน่ชัดว่าผู้เชี่ยวชาญในงานที่จะให้บริการตามที่ต้องการมีจำนวนจำกัด ไม่เหมาะสมที่จะดำเนินการด้วยวิธีคัดเลือก และเป็นการจ้างที่มีค่าจ้างไม่เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๔) เป็นการจ้างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นใดที่มีกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีให้การสนับสนุน ให้ดำเนินการจ้างได้โดยตรง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การจ้างที่ต้องกระทำโดยเร่งด่วน หากล่าช้าอาจจะเสียหายแก่ราชการ และมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการจ้างโดยวิธีตกลงก็ให้กระทำได้ โดยหัวหน้าส่วนราชการจะต้องทำรายงานชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นของการจ้างโดยวิธีตกลงให้ กวพ. ทราบโดยมิชักช้า แต่อย่างช้าต้องไม่เกิน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้มีการจ้าง ในกรณีที่ กวพ. พิจารณาแล้วเห็นว่าการจ้างดังกล่าวไม่เป็นกรณีเร่งด่วน ให้ กวพ. มีอำนาจแก้ไขสัญญาการจ้างให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจ้างที่ปรึกษาที่กำหนดไว้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ^{๕๙} ข้อ ๘๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ^{๖๐} ข้อ ๘๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

ในระเบียบนี้ได้ และในการทำสัญญาจ้างโดยอาศัยเหตุเร่งด่วนนี้ ส่วนราชการจะต้องกำหนดเป็นเงื่อนไขไว้ในสัญญาด้วยว่าสัญญาจ้างดังกล่าวจะมีผลสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อ กวพ. ให้ความเห็นชอบ

ในการกรณีการจ้างโดยอาศัยเหตุตาม (๒) หรือ (๓) กวพ. จะกำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการทำรายงานชี้แจงเหตุผลเพื่อทราบก็ได้ สำหรับกรณีที่เป็นการจ้างที่มีค่างานจ้างเกินวงเงินขั้นสูงที่ กวพ. กำหนด

ข้อ ๘๔ คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีตกลง มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคของที่ปรึกษา

(๒) พิจารณาอัตราค่าจ้างและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับบริการที่จะจ้างและ

เจรจาต่อรอง

(๓) พิจารณารายละเอียดที่จะกำหนดในสัญญา

(๔) ให้คณะกรรมการรายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารที่ได้รับไว้ทั้งหมดต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อสั่งการโดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ

วิธีคัดเลือก

ข้อ ๘๕ การจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก ได้แก่การจ้างที่ปรึกษาโดยการคัดเลือกที่ปรึกษาที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะทำงานนั้นให้เหลือน้อยราย และเชิญชวนที่ปรึกษาที่ได้รับการคัดเลือกให้เหลือน้อยรายดังกล่าวยื่นข้อเสนอเข้ารับงานนั้นๆ เพื่อพิจารณาคัดเลือกรายที่ดีที่สุด ในกรณีที่มิเหตุอันสมควรและหัวหน้าส่วนราชการเห็นชอบ ให้เชิญที่ปรึกษาที่มีคุณสมบัติเหมาะสมยื่นข้อเสนอเข้ารับงาน โดยไม่ต้องทำการคัดเลือกให้เหลือน้อยรายก่อนก็ได้

ข้อ ๘๖ เพื่อให้ได้รายชื่อของที่ปรึกษาที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมากรายที่สุด ให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการจ้างที่ปรึกษา ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ที่ปรึกษาต่างประเทศ ให้ขอรายชื่อจากสถาบันการเงิน หรือองค์การระหว่างประเทศ หรือลงประกาศในหนังสือพิมพ์ แจกไปยังสมาคมหรือสถาบันอาชีพหรือสถานทูตที่เกี่ยวข้อง หรือขอความร่วมมือจากส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจต่างๆ ซึ่งเคยดำเนินการจ้างที่ปรึกษาในงานประเภทเดียวกัน

(๒) ที่ปรึกษาไทย ให้ขอรายชื่อที่ปรึกษาจากศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ส่วนราชการใดที่มีรายชื่อที่ปรึกษาที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมอยู่แล้วอาจพิจารณาคัดเลือกให้เหลือน้อยรายโดยไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่งก็ได้

การคัดเลือกที่ปรึกษาให้เหลือน้อยราย ให้คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือกทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกที่ปรึกษาให้เหลืออย่างมาก ๖ ราย

เมื่อได้ดำเนินการคัดเลือกที่ปรึกษาให้เหลือน้อยรายแล้ว ให้รายงานหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณา และกรณีที่เป็นการจ้างที่ปรึกษาโดยใช้เงินกู้หรือเงินช่วยเหลือ ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของแหล่งเงินนั้นด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๘๗ ให้ส่วนราชการออกหนังสือเชิญชวนที่ปรึกษาที่ได้คัดเลือกไว้ยื่นข้อเสนอ
เพื่อรับงานตามวิธีหนึ่งวิธีใด ดังต่อไปนี้

สำนักงาน (๑) ยื่นข้อเสนอด้านเทคนิคและข้อเสนอด้านราคาพร้อมกันโดยแยกเป็น ๒ ซอง

(๒) ยื่นข้อเสนอด้านเทคนิคเพียงซองเดียว

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๘๘ คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือกมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

สำนักงาน (๑) กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก

(๒) พิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคของที่ปรึกษาทุกรายและจัดลำดับ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) ในกรณีที่ใช้วิธีตามข้อ ๘๗ (๑) ให้เปิดซองเสนอด้านราคาของที่ปรึกษาที่มี

ข้อเสนอด้านเทคนิคที่ดีที่สุดและเจรจาต่อรองให้ได้ราคาที่เหมาะสม สำหรับกรณีที่ใช้วิธีตามข้อ ๘๗

(๒) ให้เชิญที่ปรึกษาที่มีข้อเสนอด้านเทคนิคที่ดีที่สุดมายื่นข้อเสนอด้านราคาและเจรจาต่อรองให้ได้

สำนักงาน ราคาที่เหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

หากเจรจาไม่ได้ผล ให้เสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณายกเลิกการเจรจากับที่
ปรึกษารายนั้น แล้วเปิดซองข้อเสนอด้านราคาของที่ปรึกษาที่มีข้อเสนอด้านเทคนิคที่ดีที่สุดรายถัดไป
หรือเชิญที่ปรึกษาที่มีข้อเสนอด้านเทคนิคที่ดีที่สุดรายถัดไปยื่นข้อเสนอด้านราคา แล้วแต่กรณี และ
เจรจาต่อรองให้ได้ราคาที่เหมาะสม

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๔) เมื่อเจรจาได้ราคาที่เหมาะสมแล้วให้พิจารณาเงื่อนไขต่างๆ ที่จะกำหนดใน
สัญญา

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๕) ให้คณะกรรมการรายงานผลการพิจารณา และความเห็นพร้อมด้วยเอกสารที่
ได้รับไว้ทั้งหมดต่อหัวหน้าส่วนราชการ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในกรณีที่ใช้วิธีการยื่นข้อเสนอตามข้อ ๘๗ (๑) หลังจากตัดสินใจให้ทำสัญญากับที่
ปรึกษาซึ่งได้รับการคัดเลือกแล้ว ให้ส่งคืนซองข้อเสนอด้านราคาให้แก่ที่ปรึกษารายอื่นที่ได้ยื่นไว้โดยไม่
เปิดซอง

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำหรับการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือกที่ดำเนินการด้วยเงินช่วยเหลือโดยกรมวิเทศ
สหการให้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง โดยอนุโลม

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๘๙ การจ้างที่ปรึกษาที่เป็นงานที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และมีที่ปรึกษาซึ่งสามารถ
ทำงานนั้นได้เป็นการทั่วไป ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการที่จะออกหนังสือเชิญชวนที่
ปรึกษาที่ได้คัดเลือกไว้ ยื่นข้อเสนอเพื่อรับงาน โดยให้ดำเนินการตามวิธีดังต่อไปนี้คือ

(๑) ให้ที่ปรึกษายื่นข้อเสนอด้านเทคนิคและข้อเสนอด้านราคาพร้อมกัน โดยแยก
เป็น ๒ ซอง

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) ให้คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก พิจารณาข้อเสนอด้าน
เทคนิคของที่ปรึกษาทุกราย และจัดลำดับ

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) เปิดซองราคาของผู้ที่ได้รับการจัดลำดับไว้อันดับหนึ่งถึงอันดับสามตาม (๒)
พร้อมกัน แล้วเลือกรายที่เสนอราคาต่ำสุดมาเจรจาต่อรองราคาเป็นลำดับแรก

สำนักงาน (๔) หากเจรจาตาม (๓) แล้วไม่ได้ผล ให้ยกเลิกแล้วเจรจากับรายที่เสนอราคาต่ำราย

ถัดไปตามลำดับ

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมื่อเจรจาได้ผลประการใด ให้ดำเนินการตามข้อ ๘๘ (๔) และ (๕)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๙๐ การจ้างที่ปรึกษาเป็นรายบุคคลที่ไม่ต้องยื่นข้อเสนอด้านเทคนิค ให้ดำเนินการคัดเลือกที่ปรึกษาที่มีคุณสมบัติเหมาะสมตามนัย ข้อ ๘๖ และพิจารณาจัดลำดับและเมื่อสามารถจัดลำดับได้แล้ว ให้เชิญรายที่เหมาะสมที่สุดมาเสนอราคาค่าจ้างเพื่อเจรจาต่อรองราคาตามลำดับ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

อำนาจในการสั่งจ้างที่ปรึกษา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๙๑^{๖๑} การสั่งจ้างที่ปรึกษารั้งหนึ่ง ให้เป็นอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งและภายในวงเงิน ดังต่อไปนี้

(๑) หัวหน้าส่วนราชการไม่เกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) ปลัดกระทรวงเกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเกิน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ค่าจ้างที่ปรึกษา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๙๒^{๖๒} อัตราค่าจ้างที่ปรึกษา ให้เป็นไปตามความเหมาะสมและประหยัดโดยคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ลักษณะของงานที่จะจ้าง อัตราค่าจ้างของงานในลักษณะเดียวกันที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเคยจ้าง จำนวนคน - เดือน (man - months) เท่าที่จำเป็น ดัชนีค่าครองชีพ เป็นต้น แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เกินกว่าอัตราค่าจ้างที่ปรึกษาตามที่ กวพ. กำหนด (ถ้ามี) ด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องจ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้า ให้จ่ายได้ไม่เกินร้อยละสิบห้าของค่าจ้างตามสัญญา และที่ปรึกษาจะต้องจัดให้ธนาคารในประเทศเป็นผู้ค้ำประกันเงินค่าจ้างที่ได้รับล่วงหน้าไปนั้น และให้ผู้ว่าจ้างคืนหนังสือค้ำประกันดังกล่าวให้แก่ที่ปรึกษาเมื่อทางราชการได้หักเงินที่ได้จ่ายล่วงหน้าจากเงินค่าจ้างที่จ่ายตามผลงานแต่ละงวดครบถ้วนแล้ว ทั้งนี้ ให้กำหนดเป็นเงื่อนไขไว้ในสัญญาด้วย

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงาน

สำหรับการจ้างส่วนราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐให้จ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้าได้ไม่เกินร้อยละห้าสิบของค่าจ้างตามสัญญา และไม่ต้องมีหลักประกันเงินล่วงหน้าที่ได้รับก็ได้

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

หลักประกันผลงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๙๓ การจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ที่ปรึกษาที่แบ่งการชำระเงินออกเป็นงวด นอกจากการจ้างที่ปรึกษาซึ่งดำเนินการด้วยเงินช่วยเหลือ ให้ผู้ว่าจ้างหักเงินที่จะจ่ายแต่ละครั้งในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าแต่ไม่เกินร้อยละสิบของเงินค่าจ้าง เพื่อเป็นการประกันผลงาน หรือจะให้ที่ปรึกษาใช้

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงาน

๖๑ ข้อ ๙๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.

๒๕๓๘

๖๒ ข้อ ๙๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

๒๕๔๑

หนังสือค้ำประกันของธนาคารในประเทศมีอายุการค้ำประกันตามที่ผู้ว่าจ้างจะกำหนด วางค้ำประกัน
แทนเงินที่หักไว้ก็ได้ ทั้งนี้ ให้กำหนดเป็นเงื่อนไขไว้ในสัญญาด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๙๔ กรณีสัญญาจ้างที่ปรึกษาตามโครงการเงินกู้ที่ได้รวมเงินค่าภาษีซึ่งที่ปรึกษา
จะต้องจ่ายให้แก่รัฐบาลไทยไว้ในราคาจ้าง ให้แยกเงินส่วนที่กันเป็นค่าภาษีไว้ต่างหากจากราคาจ้าง
รวม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่วนที่ ๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
การจ้างออกแบบและควบคุมงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

วิธีจ้างออกแบบและควบคุมงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๙๕ การจ้างออกแบบและควบคุมงาน กระทำได้ ๔ วิธี คือ

(๑) วิธีตกลง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) วิธีคัดเลือก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) วิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๔) วิธีพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
รายงานขอจ้างออกแบบและควบคุมงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๙๖ ก่อนดำเนินการจ้างออกแบบและควบคุมงานทุกวิธีให้เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

รายงานเสนอหัวหน้าส่วนราชการ ตามรายการดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) ขอบเขตงานรวมทั้งรายละเอียดเท่าที่จำเป็น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) วงเงินงบประมาณค่าก่อสร้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) ประมาณการค่าจ้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๔) กำหนดเวลาแล้วเสร็จ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๕) วิธีที่จะจ้าง และเหตุผลที่ต้องจ้างโดยวิธีนั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๖) ข้อเสนออื่นๆ (ถ้ามี)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมื่อหัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบตามรายงานที่เสนอแล้ว ให้เจ้าหน้าที่พัสดุ

ดำเนินการจ้าง ตามวิธีจ้างนั้นต่อไปได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การจ้างโดยวิธีตกลง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๙๗ การจ้างโดยวิธีตกลง ได้แก่การจ้างออกแบบและควบคุมงานที่ผู้ว่าจ้าง

เลือกจ้างผู้ให้บริการรายหนึ่งรายใด ซึ่งเคยทราบหรือเคยเห็นความสามารถแล้ว และเป็นผู้ให้บริการที่

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีหลักฐานดีตามที่คณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีตกลงได้พิจารณาเสนอแนะ ทั้งนี้ ให้ใช้กับการ

ก่อสร้างที่มีวงเงินงบประมาณค่าก่อสร้างตามโครงการหนึ่งๆ ไม่เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๙๘^{๖๓} ในการดำเนินการจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีตกลงแต่ละครั้ง ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีตกลงขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการอื่นอย่างน้อยสองคน ซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการ พนักงานราชการ พนักงานมหาวิทยาลัยหรือพนักงานของรัฐ โดยคำนึงถึงลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นสำคัญและอาจมีผู้ชำนาญการในกิจการนี้อีกไม่เกินสองคนร่วมเป็นกรรมการด้วย คณะกรรมการดังกล่าวต้องมีจำนวนไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมด จึงจะดำเนินการตามที่กำหนดไว้ได้

ข้อ ๙๙ คณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีตกลง มีหน้าที่พิจารณาข้อกำหนดของผู้ให้บริการตามที่กำหนดไว้ในส่วนนี้ และให้รายงานผลการพิจารณาและความเห็น พร้อมด้วยเอกสารที่ได้รับไว้ทั้งหมดต่อหัวหน้าส่วนราชการ ผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ

การจ้างโดยวิธีคัดเลือก

ข้อ ๑๐๐ การจ้างโดยวิธีคัดเลือก ได้แก่การจ้างออกแบบและควบคุมงาน โดยผู้ว่าจ้างประกาศเชิญชวนการว่าจ้าง และคณะกรรมการดำเนินการจ้างจะพิจารณาคัดเลือกผู้ให้บริการที่มีข้อกำหนดเหมาะสมที่สุด เพื่อดำเนินการว่าจ้างต่อไป ทั้งนี้ให้ใช้กับการก่อสร้างอาคารที่มีวงเงินประมาณค่าก่อสร้างตามโครงการหนึ่งๆ เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ข้อ ๑๐๑ ในการดำเนินการจ้างออกแบบและควบคุมงาน โดยการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแต่ละครั้ง ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งกรรมการรับของเสนองาน และกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือก

คณะกรรมการรับของเสนองาน ประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการอื่นอย่างน้อยสองคน ซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการ พนักงานราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย หรือพนักงานของรัฐโดยคำนึงถึงลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นสำคัญ^{๖๔}

คณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือก ประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการอื่นอย่างน้อยสองคน ซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการ พนักงานราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย หรือพนักงานของรัฐ โดยคำนึงถึงลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นสำคัญ และอาจมีผู้ชำนาญการในการนี้อีกไม่เกินสองคนร่วมเป็นกรรมการด้วย^{๖๕}

^{๖๓} ข้อ ๙๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๒

^{๖๔} ข้อ ๑๐๑ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๒

^{๖๕} ข้อ ๑๐๑ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการดังกล่าวในข้อนี้ ต้องมีจำนวนไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดจึงจะดำเนินการตามที่กำหนดไว้ได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๐๒ คณะกรรมการรับข้อเสนองานการจ้างโดยวิธีคัดเลือก มีหน้าที่ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑) รับข้อเสนอจากผู้ให้บริการและบันทึกไว้ที่หน้าซองว่า เป็นผู้ให้บริการราย

ใด แล้วลงบัญชีไว้เป็นหลักฐาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) มอบข้อเสนองานในสภาพเดิมต่อคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และเมื่อพ้นกำหนดเวลารับข้อเสนองานแล้ว ห้ามรับข้อเสนอจากผู้ให้บริการรายหนึ่งรายใดอีกเป็นอันขาด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๐๓ คณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือก มีหน้าที่ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑) เมื่อคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือกมาครบองค์ประชุมแล้ว จึงเปิด

ซองเสนอตามทีคณะกรรมการรับข้อเสนองานการจ้างโดยวิธีคัดเลือกมอบให้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) พิจารณาข้อกำหนดของผู้ให้บริการตามที่กำหนดไว้ในส่วนนี้ คุณวุฒิและประวัติ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การทำงาน จำนวนสถาปนิกและหรือวิศวกรที่ประจำและไม่ประจำ หลักฐานแสดงผลงานที่ได้เคยปฏิบัติมาแล้วของผู้ให้บริการ และลงลายมือชื่อกำกับไว้ในใบเสนองานเพื่อเป็นหลักฐาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) เมื่อได้พิจารณาเสร็จแล้วเห็นสมควรดำเนินการต่อไปประการใดให้รายงานต่อ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา หัวหน้าส่วนราชการผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุพร้อมด้วยหลักฐาน ตามปกติคณะกรรมการควรเสนอจ้างผู้ที่มีข้อกำหนดเหมาะสมที่สุด เว้นแต่ผู้ให้บริการดังกล่าวไม่สามารถรับงานในกรณีใดก็ตาม ให้คณะกรรมการเสนอผู้ให้บริการที่มีข้อกำหนดเหมาะสมรายถัดไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๐๔ การจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด ได้แก่การว่าจ้างออกแบบ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และควบคุมงานที่ผู้ว่าจ้างประกาศเชิญชวนการว่าจ้าง และคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด พิจารณาคัดเลือกผู้ให้บริการที่เป็นนิติบุคคล โดยคำนึงถึงฐานะทางนิติบุคคล คุณวุฒิและประวัติการทำงาน จำนวนสถาปนิกและหรือวิศวกรที่ประจำและไม่ประจำ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา หลักฐานแสดง ผลงานที่ได้เคยปฏิบัติมาแล้ว ตลอดจนแนวความคิดในการออกแบบ เพื่อดำเนินการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จ้างต่อไป ทั้งนี้ ให้ใช้กับการก่อสร้างอาคารที่มีวงเงินงบประมาณค่าก่อสร้างตามโครงการหนึ่งๆ เกิน

๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๐๕ ในการดำเนินการจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีการจ้างแบบจำกัด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อกำหนดแต่ละครั้ง ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการรับซอง และคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด องค์ประกอบของคณะกรรมการแต่ละคณะ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คุณวุฒิหรือผู้ชำนาญในคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด หน้าที่ของ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการรับข้อเสนองานการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด ให้นำความใน

ข้อ ๑๐๑ ข้อ ๑๐๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๐๖ คณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนดมีหน้าที่ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑) เมื่อคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนดมาครบองค์ประชุมแล้ว จึงเปิดซองเสนองานตามที่คณะกรรมการรับซองเสนองานมอบให้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๒) พิจารณาข้อกำหนดต่างๆ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ก. ข้อกำหนดของผู้ให้บริการตามที่กำหนดไว้ในส่วนนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข. คุณวุฒิและประวัติการทำงาน จำนวนสถาปนิกและหรือวิศวกรที่ประจำและ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ไม่ประจำ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ค. หลักฐานแสดงผลงานที่ได้เคยปฏิบัติมาแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ง. แนวความคิดในการออกแบบ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๓) พิจารณาคัดเลือกผู้ให้บริการที่มีข้อกำหนดเหมาะสมไว้เป็นจำนวนไม่น้อยกว่า ๒ ราย และแจ้งวิธีดำเนินการเสนองานตามความประสงค์ของผู้ว่าจ้างแก่ผู้เสนองานและอาจพิจารณากำหนดให้ผู้ให้บริการดังกล่าวยื่นเสนอแบบร่างของงานก็ได้ อนึ่งการพิจารณาคัดเลือกข้อเสนองานให้คำนึงถึงแผนปฏิบัติงาน ความเหมาะสมทางด้านประโยชน์ใช้สอย ตลอดจนสายงานและความเหมาะสมทางด้านสถาปัตยกรรม และลงลายมือชื่อกำกับไว้ในใบเสนองานเพื่อเป็นหลักฐาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๔) เมื่อได้พิจารณาเสร็จแล้วเห็นสมควรดำเนินการต่อไปประการใดและสมควรเลือกผู้ให้บริการรายหนึ่งรายใด ให้รายงานต่อหัวหน้าส่วนราชการ ผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ พร้อมด้วยหลักฐาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การจ้างโดยวิธีพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๐๗ การจ้างโดยวิธีพิเศษมี ๒ ลักษณะดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑) วิธีเลือกจ้าง ได้แก่การจ้างออกแบบและควบคุมงานในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน และความมั่นคงของชาติ หากจะดำเนินการว่าจ้างตามวิธีอื่นดังกล่าวมาแล้ว จะทำให้เกิดการล่าช้า เกิดความเสียหายแก่ทางราชการและความมั่นคงของประเทศชาติ ให้ปลัดกระทรวงมีอำนาจตกลงจ้างผู้ให้บริการรายหนึ่งรายใดตามที่พิจารณาเห็นสมควร

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๒) การว่าจ้างโดยการประกวดแบบ ได้แก่การว่าจ้างออกแบบอาคารที่มีลักษณะพิเศษ เป็นที่เชิดชูคุณค่าทางด้านศิลปกรรมหรือสถาปัตยกรรมของชาติ เช่น อนุสาวรีย์ รัฐสภา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ โรงละครแห่งชาติ หรืองานออกแบบอาคารที่มีโครงสร้างขนาดใหญ่ เช่น สนามกีฬาแห่งชาติ สนามบิน ให้ผู้ว่าจ้างเสนอรายละเอียดเรื่องการจ้างออกแบบ โดยวิธีประกวดแบบต่อ กวพ.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๐๘ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกการคัดเลือกผู้ให้บริการได้ในกรณีต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑) มีผู้ยื่นเสนองานน้อยกว่า ๒ ราย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๒) ผู้ให้บริการยื่นเสนองานไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของผู้ว่าจ้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๐๙ ให้ผู้ว่าจ้างส่งหนังสือแจ้งผลการตัดสินใจคัดเลือก และนัดหมายการทำสัญญาไปยังผู้ให้บริการรายที่ได้รับการคัดเลือกโดยเร็ว

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การประกาศเชิญชวน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๑๐ การประกาศเชิญชวนการว่าจ้างกระทำได้ ๓ วิธี คือ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) ปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) ประกาศทางสื่อสารมวลชน เช่น ลงประกาศในหนังสือพิมพ์ หรือประกาศทางวิทยุกระจายเสียง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) ส่งประกาศไปยังสมาคมวิชาชีพสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม หรือสำนักงานที่ประกอบธุรกิจดังกล่าว

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การจะประกาศด้วยวิธีใดให้พิจารณาตามความจำเป็นของกิจการและความเหมาะสมแห่งท้องถิ่นเป็นเรื่องๆ ไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๑๑ ให้เจ้าหน้าที่พัสดุทำประกาศเชิญชวน โดยอย่างน้อยให้แสดงรายการดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) ความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยของอาคารและขอบเขตของที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) กำหนดวัน เวลา สถานที่เปิดและปิดรับซองเสนองาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) เงื่อนไขและระยะเวลาการออกแบบ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๔) กำหนดให้ผู้เสนองานวางหลักประกันของ ตามชนิดและจำนวนในข้อ ๑๔๑ และข้อ ๑๔๒ และให้มีเงื่อนไขว่า ถ้าผู้เข้าประกวดราคาถอนการเสนองาน หรือไม่ไปทำสัญญากับทางราชการภายในกำหนด ทางราชการจะริบหลักประกันของหรือเรียกจากรอการผู้ค้ำประกัน และสงวนสิทธิ์ที่จะถือว่าผู้ที่ไม่ไปทำสัญญากับทางราชการเป็นผู้ทิ้งงานด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๕) การวินิจฉัยของคณะกรรมการให้ถือเป็นเด็ดขาด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การเสนองานสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๑๒ ผู้ให้บริการที่เสนองานการจ้างโดยวิธีคัดเลือก และการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด นอกจากจะต้องส่งข้อเสนองานให้กับผู้ว่าจ้างแล้ว ยังต้องยื่นหลักฐานประกอบการเสนองาน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) ข้อกำหนดของผู้ให้บริการตามที่กำหนดไว้ในส่วนนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) คุณวุฒิและประวัติการทำงาน จำนวนสถาปนิกและหรือวิศวกรที่ประจำและไม่

ประจำ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) หลักฐานแสดงผลงานที่เคยปฏิบัติมาแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๔) หลักประกันการเสนองาน

เมื่อการคัดเลือกการว่าจ้างเสร็จสิ้นแล้ว ให้ส่งข้อเสนอและหลักฐานต่างๆ ดังกล่าวคืนแก่ผู้ให้บริการที่ไม่ได้รับการคัดเลือก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๑๓ ผู้ให้บริการที่เป็นบุคคลธรรมดาจะต้องมีสัญชาติไทย และเป็นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมหรือวิศวกรรมสำหรับงานว่าจ้างตามที่กำหนด โดยกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสถาปัตยกรรมหรือวิศวกรรมแล้วแต่กรณี และไม่เป็นข้าราชการประจำหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือพนักงานเทศบาล รัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้ให้บริการที่เป็นนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการของนิติบุคคลนั้น จะต้องเป็นคนไทย และเป็นนิติบุคคลที่มีผู้ถือหุ้นเป็นคนไทยเกินร้อยละห้าสิบของทุนการจัดตั้งนิติบุคคลนั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา อำนาจในการสั่งจ้างออกแบบและควบคุมงาน^{๖๖}

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๑๔^{๖๗} การสั่งจ้างออกแบบและควบคุมงานครั้งหนึ่ง ให้เป็นอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งและภายในวงเงิน ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ส่วน(๑) หัวหน้าส่วนราชการไม่เกิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๒) ปลัดกระทรวงเกิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๑๕ ผู้ว่าจ้างอาจริบหลักประกัน หรือใช้สิทธิ์เรียกร้องเอาจากผู้ค้ำประกันการเสนองานที่ผู้รับจ้างนำมามอบไว้กับผู้ว่าจ้างได้ในกรณีดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑) ผู้รับจ้างหลีกเลี่ยงการทำสัญญาในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) ผู้ว่าจ้างไม่สามารถส่งใบแจ้งให้มาทำสัญญาได้เนื่องจาก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ก. ผู้รับจ้างเลิกหรือหยุดกิจการ

ข. ในกรณีที่บุคคลธรรมดา บุคคลนั้นถูกระงับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สถาปัตยกรรมหรือวิศวกรรม

(๓) ผู้รับจ้างผิดสัญญา และผู้ว่าจ้างได้บอกเลิกสัญญากับผู้รับจ้างแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การตรวจและรับมอบงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๑๖ ในการจ้างออกแบบและควบคุมงานแต่ละครั้ง ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจและรับมอบงานเพื่อปฏิบัติการตามที่กำหนดไว้ในส่วนนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการตรวจและรับมอบงาน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ และกรรมการอย่างน้อยสองคน ซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการ พนักงานราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย หรือ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความ “อำนาจในการสั่งจ้างออกแบบและควบคุมงาน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๘

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๑๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๘

สำนักงาน พนักงนของรัฐ โดยคำนึงถึงลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นสำคัญ และอาจมีผู้ชำนาญการในกิจการนี้อีกไม่เกินสองคนร่วมเป็นกรรมการด้วย^{๖๘}

สำนักงาน คณะกรรมการดังกล่าวต้องมีจำนวนไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมด จึงจะดำเนินการตามที่กำหนดไว้ได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๑๗ คณะกรรมการตรวจและรับมอบงาน มีหน้าที่ตรวจและควบคุมงานออกแบบและก่อสร้างอาคารว่าถูกต้องตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในสัญญา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เมื่อตรวจเห็นเป็นการถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้ทำใบรับรองผลการปฏิบัติงาน โดยลงชื่อไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อย ๒ ฉบับ มอบให้แก่ผู้รับจ้าง ๑ ฉบับ และเจ้าหน้าที่พัสดุ ๑ ฉบับ เพื่อทำการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินจากคลัง และรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานการควบคุมงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๑๘ ผู้รับจ้างจะต้องจัดผู้ควบคุมงานที่มีความรู้และมีความชำนาญงานการก่อสร้างให้เหมาะสมกับสภาพงานการก่อสร้างนั้นๆ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้รับจ้างจะต้องส่งรายชื่อผู้ควบคุมงาน ผู้ตรวจการหรือผู้แทนให้ผู้ว่าจ้างให้ความเห็นชอบ และในกรณีที่ผู้ควบคุมงานไม่สามารถปฏิบัติงานตามความในวรรคหนึ่ง ผู้รับจ้างจะต้องเสนอชื่อผู้ควบคุมงานปฏิบัติงานแทน ผู้ที่ปฏิบัติงานแทนในกรณีดังกล่าวจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ค่าออกแบบและควบคุมงาน

ข้อ ๑๑๙ การจ่ายเงินค่าออกแบบและควบคุมงาน ให้เป็นไปตามอัตราดังนี้

(๑) อาคารที่มีงบประมาณค่าก่อสร้าง ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้จ่ายค่าออกแบบหรือค่าคุมงาน อย่างใดอย่างหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ ของวงเงินงบประมาณค่าก่อสร้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๒) อาคารที่มีงบประมาณค่าก่อสร้าง เกิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับในส่วนที่เกิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้จ่ายค่าออกแบบหรือค่าคุมงาน อย่างใดอย่างหนึ่งในอัตราร้อยละ ๑.๗๕ ของวงเงินงบประมาณค่าก่อสร้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การจ่ายเงินค่าออกแบบและควบคุมงานตามความในวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงค่าสำรวจและวิเคราะห์ดินฐานราก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๒๐ ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างหรือหน่วยงานอื่นใดจะนำแบบแปลนรายละเอียดงานจ้างไปดำเนินการก่อสร้างนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในสัญญา ให้ผู้ว่าจ้างหรือหน่วยงานนั้นๆ จ่ายเงินค่าจ้างแก่ผู้รับจ้างตามอัตราที่ กวพ. พิจารณากำหนดเป็นรายๆ ไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๖๘} ข้อ ๑๑๖ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่

สำนักงาน พ.ศ. ๒๕๕๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๒๑ ห้ามผู้รับจ้างนำแบบแปลนรายละเอียดงานออกแบบและควบคุมงานที่ได้ทำสัญญากับผู้ว่าจ้างแล้วไปให้ผู้อื่นดำเนินการก่อสร้างอีก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๒๒ ระหว่างดำเนินการตามสัญญาจ้าง ผู้ว่าจ้างอาจขอให้ผู้รับจ้างเปลี่ยนแปลงแก้ไขเล็กๆ น้อยๆ ในส่วนที่ไม่กระทบกระเทือนโครงสร้างที่สำคัญของอาคาร ระบบไฟฟ้า ระบบปรับอากาศ น้ำประปา ของงานที่ผู้รับจ้างได้ส่งมอบตามงวดงานในสัญญาแล้วโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเพิ่มอีก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงโครงสร้างที่สำคัญให้ผู้ว่าจ้างเสนอขออนุมัติ กวพ. ก่อน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่วนที่ ๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การแลกเปลี่ยน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๒๓ การแลกเปลี่ยนพัสดุจะกระทำมิได้ เว้นแต่ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการเห็นว่ามีความจำเป็นจะต้องแลกเปลี่ยน ให้กระทำได้เฉพาะการแลกเปลี่ยนครุภัณฑ์กับครุภัณฑ์และการแลกเปลี่ยนวัสดุกับวัสดุ ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑) การแลกเปลี่ยนครุภัณฑ์กับครุภัณฑ์ประเภทและชนิดเดียวกัน ให้แลกเปลี่ยนได้ เว้นแต่การแลกเปลี่ยนครุภัณฑ์บางอย่างซึ่งสำนักงบประมาณกำหนด หรือการแลกเปลี่ยนที่ต้องจ่ายเงินเพิ่ม ให้ขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณก่อน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๒) การแลกเปลี่ยนครุภัณฑ์กับครุภัณฑ์ต่างประเภทหรือต่างชนิดกัน ให้ขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณก่อนทุกกรณี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๓) การแลกเปลี่ยนวัสดุกับวัสดุประเภทและชนิดเดียวกัน ที่ไม่ต้องจ่ายเงินเพิ่มให้แลกเปลี่ยนได้ กรณีนอกเหนือจากนี้ ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังก่อน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๒๔ ในกรณีต้องมีการแลกเปลี่ยนพัสดุ ให้เจ้าหน้าที่พัสดุรายงานต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณาสั่งการ โดยให้รายงานตามรายการดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑) เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องแลกเปลี่ยน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๒) รายละเอียดของพัสดุที่จะนำไปแลกเปลี่ยน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๓) ราคาที่ซื้อหรือได้มาของพัสดุที่จะนำไปแลกเปลี่ยน และราคาที่จะแลกเปลี่ยนได้โดยประมาณ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๔) พัสดุที่จะรับแลกเปลี่ยน และให้ระบุว่าจะแลกเปลี่ยนกับส่วนราชการหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๕) ข้อเสนออื่นๆ (ถ้ามี)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ในกรณีที่แลกเปลี่ยนกับเอกชน ให้ระบุวิธีที่จะแลกเปลี่ยนพร้อมทั้งเหตุผล โดยเสนอให้นำวิธีการซื้อมาใช้โดยอนุโลม เว้นแต่การแลกเปลี่ยนพัสดุที่จะนำไปแลกเปลี่ยนครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาซื้อหรือได้มารวมกันไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท จะเสนอให้ใช้วิธีตกลงราคาก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๒๕ การแลกเปลี่ยนพัสดุกับเอกชน ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ ตามความจำเป็น โดยถือปฏิบัติตามข้อ ๓๕ หรือข้อ ๓๖ แล้วแต่กรณีโดยอนุโลม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) ตรวจสอบและประเมินราคาพัสดุที่ต้องการแลกเปลี่ยนตามสภาพปัจจุบันของพัสดุนั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) ตรวจสอบรายละเอียดพัสดุที่จะได้รับจากการแลกเปลี่ยนว่าเป็นของใหม่ที่ยังไม่เคยใช้งานมาก่อน เว้นแต่พัสดุเก่าที่จะได้รับจากการแลกเปลี่ยนนั้นจะเป็นความจำเป็นไม่ทำให้ทางราชการต้องเสียประโยชน์ หรือเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) เปรียบเทียบราคาพัสดุที่จะแลกเปลี่ยนกัน โดยพิจารณาจากราคาที่ประเมินตาม

สำนักงาน

(๑) และราคาพัสดุที่จะได้รับจากการแลกเปลี่ยน ซึ่งถือตามราคากลางหรือราคามาตรฐาน หรือราคาในท้องตลาดโดยทั่วไป

สำนักงาน

(๔) ต่อรองกับผู้เสนอราคารายที่คณะกรรมการเห็นสมควรแลกเปลี่ยน

(๕) เสนอความเห็นต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณาสั่งการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๖) ตรวจรับพัสดุโดยปฏิบัติตามข้อ ๗๑ โดยอนุโลม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๒๖ การแลกเปลี่ยนพัสดุของส่วนราชการ กับส่วนราชการ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจ ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการ และหัวหน้าหน่วยงานนั้นๆ ที่จะตกลงกัน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๒๗ ครุภัณฑ์ที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนเมื่อลงทะเบียนครุภัณฑ์ของส่วนราชการนั้นแล้ว ให้แจ้งสำนักงานงบประมาณ และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน หรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค แล้วแต่กรณี ทราบภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับครุภัณฑ์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงาน

ในกรณีการแลกเปลี่ยนครุภัณฑ์กับหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน ให้ส่งสำเนาหลักฐานการดำเนินการตามข้อ ๑๒๕ หรือข้อ ๑๒๖ ไปด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่วนที่ ๖

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การเช่า

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงาน

ข้อ ๑๒๘ การเช่าสังหาริมทรัพย์ และการเช่าอสังหาริมทรัพย์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหมวดนี้ ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาดำเนินการได้ตามความเหมาะสมและจำเป็นโดยสำหรับการเช่าสังหาริมทรัพย์ให้นำข้อกำหนดเกี่ยวกับการซื้อมาใช้โดยอนุโลม

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องจ่ายเงินค่าเช่าล่วงหน้าในการเช่าอสังหาริมทรัพย์และ
สังหาริมทรัพย์ให้กระทำได้เฉพาะกรณีการเช่าซึ่งมีระยะเวลาไม่เกิน ๓ ปี ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) การเช่าจากหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจจ่ายได้ไม่
เกินร้อยละห้าสิบของค่าเช่าทั้งสัญญา

(๒) การเช่าจากเอกชนจ่ายได้ไม่เกินร้อยละสิบของค่าเช่าทั้งสัญญา

การจ่ายเงินค่าเช่าล่วงหน้านอกเหนือจากหลักเกณฑ์ข้างต้น ให้ขอทำความตกลงกับ

กระทรวงการคลังก่อน

การเช่าอสังหาริมทรัพย์

ข้อ ๑๒๙ การเช่าอสังหาริมทรัพย์ ให้กระทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เช่าที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ในราชการ

(๒) เช่าสถานที่เพื่อใช้เป็นที่พักในการกรณีที่ไม่มีสถานที่ของทางราชการหรือมีแต่ไม่
เพียงพอ และถ้าสถานที่เช่านั้นกว้างขวางพอ จะใช้เป็นที่พักของผู้ซึ่งมีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านตามระเบียบ
ของทางราชการด้วยก็ได้

(๓) เช่าสถานที่เพื่อใช้เป็นที่พักสำหรับผู้มีสิทธิเบิกค่าเช่าที่พักตามระเบียบของทาง
ราชการ ในกรณีที่ต้องการประหยัดเงินงบประมาณ

(๔) เช่าสถานที่เพื่อใช้เป็นที่พักพัสดุของทางราชการ ในกรณีที่ไม่มีสถานที่เก็บ
เพียงพอ

การเช่าให้ดำเนินการโดยวิธีตกลงราคา

ข้อ ๑๓๐ ก่อนดำเนินการเช่า ให้เจ้าหน้าที่พัสดุทำรายงานเสนอหัวหน้าส่วน
ราชการตามรายการดังต่อไปนี้

(๑) เหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องเช่า

(๒) ราคาค่าเช่าที่ผู้ให้เช่าเสนอ

(๓) รายละเอียดของอสังหาริมทรัพย์ที่จะเช่า เช่น สภาพของสถานที่ บริเวณที่
ต้องการใช้พร้อมทั้งภาพถ่าย (ถ้ามี) และราคาค่าเช่าครั้งหลังสุด เป็นต้น

(๔) อัตราค่าเช่าของอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีขนาดและสภาพใกล้เคียงกับที่จะเช่า (ถ้า
มี)

ในกรณีหน่วยงานในส่วนกลางต้องการเช่าอสังหาริมทรัพย์ในส่วนภูมิภาค ให้ขอ
ความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสถานที่และอัตราค่าเช่าจากจังหวัดนั้นๆ เพื่อประกอบการ
พิจารณาด้วย

ข้อ ๑๓๑ อสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีอัตราค่าเช่ารวมทั้งค่าบริการอื่นเกี่ยวกับการเช่า
ตามที่กำหนดไว้ในสัญญาไม่เกินเดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท ให้หัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้พิจารณา
อนุมัติถ้าเกินเดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังก่อน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่วนที่ ๗

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สัญญาและหลักประกัน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สัญญา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๓๒ การลงนามในสัญญาในการจัดหาตามระเบียบนี้ เป็นอำนาจของหัวหน้า

ส่วนราชการและให้ทำเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษตามตัวอย่างที่ กวพ. กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การทำสัญญารายใดถ้าจำเป็นต้องมีข้อความหรือรายการแตกต่างไปจากตัวอย่าง

สัญญาที่ กวพ. กำหนด โดยมีสาระสำคัญตามที่กำหนดไว้ในตัวอย่างสัญญาและไม่ทำให้ทางราชการเสียเปรียบก็ให้กระทำได้ เว้นแต่หัวหน้าส่วนราชการเห็นว่าจะมีปัญหาในทางเสียเปรียบหรือไม่รัดกุม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พอ ก็ให้ส่งร่างสัญญานั้นไปให้สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาก่อน

ในกรณีที่ไม้อาจทำสัญญาตามตัวอย่างที่ กวพ. กำหนดได้ และจำเป็นต้องร่างสัญญา

ขึ้นใหม่ต้องส่งร่างสัญญานั้นให้สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาก่อน เว้นแต่หัวหน้าส่วนราชการเห็นสมควรทำสัญญาตามแบบที่เคยผ่านการพิจารณาของสำนักงานอัยการสูงสุดมาแล้ว ก็ให้กระทำได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำหรับการเช่าซึ่งผู้เช่าจะต้องเสียเงินอื่นใดนอกจากค่าเช่า หรือในกรณีที่หัวหน้า

ส่วนราชการเห็นว่าจะมีปัญหาในทางเสียเปรียบหรือไม่รัดกุมพอ ให้ส่งร่างสัญญาให้สำนักงานอัยการสูงสุดหรืออัยการจังหวัด แล้วแต่กรณี ตรวจสอบพิจารณาก่อน

ในกรณีจำเป็นต้องทำสัญญาเป็นภาษาต่างประเทศ ให้ทำเป็นภาษาอังกฤษ แต่ต้องมี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คำแปลตัวสัญญาและเอกสารแนบท้ายสัญญาเฉพาะที่สำคัญเป็นภาษาไทยไว้ด้วย เว้นแต่เป็นการทำ

สัญญาตามตัวอย่างที่ กวพ. กำหนด ไม่ต้องแปลเป็นภาษาไทย

การทำสัญญาของส่วนราชการในต่างประเทศ จะทำสัญญาเป็นภาษาอังกฤษหรือ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ภาษาของประเทศที่หน่วยงานนั้นตั้งอยู่ โดยผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รู้กฎหมายของ

ส่วนราชการนั้นๆ ก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๓๓^{๒๔} การจัดหาในกรณีดังต่อไปนี้ จะทำข้อตกลงเป็นหนังสือไว้ต่อกันโดยไม่

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ต้องทำเป็นสัญญาตามข้อ ๑๓๒ ก็ได้ โดยให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการ

(๑) การซื้อ การจ้าง หรือการแลกเปลี่ยนโดยวิธีตกลงราคา หรือการจ้างที่ปรึกษา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

โดยวิธีตกลงที่มีวงเงินไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

(๒) การจัดหาที่คู่สัญญาสามารถส่งมอบพัสดุให้ครบถ้วนภายในห้าวันทำการของทาง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ราชการ นับตั้งแต่วันถัดจากวันทำข้อตกลงเป็นหนังสือ

(๓) การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ และการจัดหาจากส่วนราชการ

(๔) การซื้อโดยวิธีพิเศษตามข้อ ๒๓ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕)

(๕) การจ้างโดยวิธีพิเศษตามข้อ ๒๔ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕)

(๖) การเช่า ซึ่งผู้เช่าไม่ต้องเสียเงินอื่นใดนอกจากค่าเช่า

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๒๔} ข้อ ๑๓๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ในกรณีการจัดหาซึ่งมีราคาไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือในกรณีการซื้อหรือการจ้าง
ซึ่งใช้วิธีดำเนินการตามข้อ ๓๙ วรรคสอง จะไม่ทำข้อตกลงเป็นหนังสือไว้ต่อกันก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ข้อ ๑๓๔^{๗๐} การทำสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือ นอกจากการจ้างที่ปรึกษาให้
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กำหนดค่าปรับเป็นรายวันในอัตราตายตัวระหว่างร้อยละ ๐.๐๑ - ๐.๒๐ ของราคาพัสดุที่ยังไม่ได้รับ
มอบ เว้นแต่การจ้างซึ่งต้องการผลสำเร็จของงานทั้งหมดพร้อมกันให้กำหนดค่าปรับเป็นรายวัน เป็น
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
จำนวนเงินตายตัวในอัตราร้อยละ ๐.๐๑ - ๐.๑๐ ของราคางานจ้างนั้น แต่ต้องไม่ต่ำกว่าวันละ ๑๐๐
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
บาท สำหรับงานก่อสร้างสาธารณูปโภคที่มีผลกระทบต่ออาการจราจร ให้กำหนดค่าปรับเป็นรายวันใน
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
อัตราร้อยละ ๐.๒๕ ของราคางานจ้างนั้น แต่อาจจะกำหนดขึ้นสูงสุดของการปรับก็ได้ ทั้งนี้ ตาม
หลักเกณฑ์ที่ กวพ. กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ในการทำสัญญาจ้างที่ปรึกษา หากส่วนราชการเห็นว่า ถ้าไม่กำหนดค่าปรับไว้ใน
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สัญญาจะเกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ให้ส่วนราชการผู้จัดทำสัญญากำหนดค่าปรับเป็นรายวัน
ในอัตราหรือจำนวนเงินตายตัวในอัตราร้อยละ ๐.๐๑ - ๐.๑๐ ของราคางานจ้างนั้นได้ตามความ
เหมาะสมและจำเป็น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
การกำหนดค่าปรับตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ในอัตราหรือเป็นจำนวนเงินเท่าใด
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการ โดยคำนึงถึงราคาและลักษณะของพัสดุซึ่งอาจมีผลกระทบ
ต่อการที่คู่สัญญาของทางราชการจะหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามสัญญา หรือกระทบต่อการจราจร หรือ
ความเสียหายแก่ทางราชการ แล้วแต่กรณี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ในกรณีการจัดหาสิ่งของที่ประกอบกันเป็นชุด ถ้าขาดส่วนประกอบส่วนหนึ่งส่วนใด
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ไปแล้ว จะไม่สามารถใช้การได้โดยสมบูรณ์ แม้คู่สัญญาจะส่งมอบสิ่งของภายในกำหนดตามสัญญา
แต่ยังขาดส่วนประกอบบางส่วน ต่อมาได้ส่งมอบส่วนประกอบที่ยังขาดนั้นเกินกำหนดสัญญา ให้ถือว่า
ไม่ได้ส่งมอบสิ่งของนั้นเลย ให้ปรับเต็มราคาของทั้งชุด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ในกรณีที่การจัดหาสิ่งของคิดราคารวมทั้งค่าติดตั้งหรือทดลองด้วย ถ้าติดตั้งหรือ
ทดลองเกินกว่ากำหนดตามสัญญาเป็นจำนวนวันเท่าใด ให้ปรับเป็นรายวันในอัตราที่กำหนดของราคา
ทั้งหมด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เมื่อครบกำหนดส่งมอบพัสดุตามสัญญาหรือข้อตกลง ให้ส่วนราชการรีบแจ้งการ
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรียกค่าปรับตามสัญญา หรือข้อตกลงจากคู่สัญญา และเมื่อคู่สัญญาได้ส่งมอบพัสดุ ให้ส่วนราชการ
บอกสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับในขณะที่รับมอบพัสดุนั้นด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ข้อ ๑๓๕ ให้หัวหน้าส่วนราชการส่งสำเนาสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือ ซึ่งมี
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มูลค่าตั้งแต่หนึ่งล้านบาทขึ้นไป ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินหรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค
แล้วแต่กรณี และกรมสรรพากร ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทำสัญญาหรือข้อตกลง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๗๐ ข้อ ๑๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.
๒๕๔๑

ข้อ ๑๓๖^{๗๑} สัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือที่ได้ลงนามแล้ว จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงมิได้ เว้นแต่การแก้ไขนั้นจะเป็นความจำเป็นโดยไม่ทำให้ทางราชการต้องเสียประโยชน์ หรือเป็นการแก้ไขเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ ให้อยู่ในอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการที่จะพิจารณาอนุมัติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ แต่ถ้ามีการเพิ่มวงเงินจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือขอทำความตกลงในส่วนที่ใช้เงินกู้ หรือเงินช่วยเหลือ แล้วแต่กรณีด้วย

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงตามวรรคหนึ่ง หากมีความจำเป็นต้องเพิ่มหรือลดวงเงิน หรือเพิ่มหรือลดระยะเวลาส่งมอบของหรือระยะเวลาในการทำงาน ให้ตกลงพร้อมกันไป

สำหรับการจัดหาที่เกี่ยวกับความมั่นคงแข็งแรง หรืองานเทคนิคเฉพาะอย่าง จะต้องได้รับการรับรองจากวิศวกร สถาปนิกและวิศวกร ผู้ชำนาญการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรับผิดชอบหรือสามารถรับรองคุณลักษณะเฉพาะ แบบและรายการของงานก่อสร้าง หรืองานเทคนิคเฉพาะอย่างนั้น แล้วแต่กรณีด้วย

ข้อ ๑๓๗ ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลง ในกรณีที่มีเหตุอันเชื่อได้ว่า ผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

การตกลงกับคู่สัญญาที่จะบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลง ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาได้เฉพาะกรณีที่เป็นประโยชน์แก่ทางราชการโดยตรง หรือเพื่อแก้ไขข้อเสียเปรียบของทางราชการในการที่จะปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้นต่อไป

ข้อ ๑๓๘ ในกรณีที่คู่สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงได้ และจะต้องมีการปรับตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้น หากจำนวนเงินค่าปรับจะเกินร้อยละสิบของวงเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้าง ให้ส่วนราชการพิจารณาดำเนินการบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลง เว้นแต่คู่สัญญาจะได้นิยมนยอมเสียค่าปรับให้แก่ทางราชการ โดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาผ่อนปรนการบอกเลิกสัญญาได้เท่าที่จำเป็น

ข้อ ๑๓๙^{๗๒} การงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง ให้อยู่ในอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการที่จะพิจารณาได้ตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริงเฉพาะกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของส่วนราชการ

(๒) เหตุสุดวิสัย

(๓) เหตุเกิดจากเหตุการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย

ให้ส่วนราชการระบุไว้ในสัญญากำหนดให้คู่สัญญาต้องแจ้งเหตุดังกล่าวให้ส่วนราชการทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่เหตุนั้นได้สิ้นสุดลง หากมิได้แจ้งภายในเวลาที่กำหนด คู่สัญญาจะ

^{๗๑} ข้อ ๑๓๖ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๔

^{๗๒} ข้อ ๑๓๙ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๔

สำนักงาน ยกมากล่าวอ้างเพื่อขอลดหรือลดค่าปรับ หรือขอขยายเวลาในภายหลังมิได้ เว้นแต่กรณีตาม (๑) ซึ่งมีหลักฐานชัดเจน หรือส่วนราชการทราบที่อยู่แล้วตั้งแต่ต้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงาน ข้อ ๑๔๐ ในกรณีที่ไม่มีการระบุกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ และเป็นความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการที่จะใช้สิทธิตามเงื่อนไขของสัญญาหรือข้อตกลง หรือข้อกำหนด ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการที่จะใช้สิทธิดังกล่าว สั่งการได้ตามความจำเป็น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

หลักประกัน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๔๑^{๗๓} หลักประกันของหรือหลักประกันสัญญา ให้ใช้หลักประกันอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เงินสด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) เชื้อที่ธนาคารเซ็นส่งจ่าย ซึ่งเป็นเช็คลงวันที่ที่ใช้เช็คนั้น ชำระต่อเจ้าหน้าที่ หรือก่อนวันนั้นไม่เกิน ๓ วันทำการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) หนังสือค้ำประกันของธนาคารภายในประเทศตามตัวอย่างที่ กวพ. กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๔) หนังสือค้ำประกันของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บริษัทเงินทุนหรือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเงินทุนเพื่อการพาณิชย์และประกอบธุรกิจค้ำประกันตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยตามรายชื่อบริษัทเงินทุนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยแจ้งเวียนให้ส่วนราชการต่างๆ ทราบแล้ว โดยอนุโลมให้ใช้ตามตัวอย่างหนังสือค้ำประกันของธนาคารที่ กวพ. กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๕) พันธบัตรรัฐบาลไทย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำหรับการประกวดราคานานาชาติ ให้ใช้หนังสือค้ำประกันของธนาคารในต่างประเทศที่มีหลักฐานดี และหัวหน้าส่วนราชการเชื่อถือเป็นหลักประกันของได้อีกประเภทหนึ่ง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๔๒ หลักประกันของและหลักประกันสัญญาในข้อ ๑๔๑ ให้กำหนดมูลค่าเป็นจำนวนเต็มในอัตราร้อยละห้าของวงเงินหรือราคาพัสดุที่จัดหาครั้งนั้น แล้วแต่กรณี เว้นแต่การจัดหาพัสดุที่หัวหน้าส่วนราชการเห็นว่ามีค่าสำคัญเป็นพิเศษ จะกำหนดอัตราสูงกว่าร้อยละห้าแต่ไม่เกินร้อยละสิบก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในการทำสัญญาจัดหาพัสดุที่มีระยะเวลาผูกพันตามสัญญาเกิน ๑ ปี และพัสดุนั้นไม่ต้องการประกันเพื่อความชำรุดบกพร่อง เช่น พสดุใช้สิ้นเปลือง ให้กำหนดหลักประกันในอัตราร้อยละห้าของราคาพัสดุที่ส่งมอบในแต่ละปีของสัญญา โดยให้ถือว่าหลักประกันนี้เป็นการค้ำประกันตลอดอายุสัญญา และหากในปีต่อไปราคาพัสดุที่ส่งมอบแตกต่างไปจากราคาในรอบปีก่อน ให้ปรับปรุงหลักประกันตามอัตราส่วนที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นก่อนครบรอบปี ในกรณีที่หลักประกันต้องปรับปรุงในทางที่เพิ่มขึ้นและคู่สัญญาไม่นำหลักประกันมาเพิ่มให้ครบจำนวนภายใน ๑๕ วันก่อนการส่งมอบพัสดุดังกล่าวของปีนั้น ให้ทางราชการหักจากเงินค่าพัสดุดังกล่าวของปีนั้นที่ทางราชการจะต้องจ่ายให้เป็นหลักประกันในส่วนที่เพิ่มขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๗๓} ข้อ ๑๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

สำเนาในกรณีที่ผู้เสนอราคาหรือคู่สัญญาวางหลักประกันที่มีมูลค่าสูงกว่าที่กำหนดไว้ในระเบียบเอกสารสอบราคาหรือเอกสารประกวดราคา หรือสัญญา ให้อนุโลมรับได้

ข้อ ๑๔๓ ในกรณีที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้เสนอราคาหรือเป็นคู่สัญญาไม่
ต้องวางหลักประกัน

ข้อ ๑๔๔ ให้ส่วนราชการคืนหลักประกันให้แก่ผู้เสนอราคา คู่สัญญาหรือผู้ค้า
ประกัน ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

(๑) หลักประกันของ ให้คืนให้แก่ผู้เสนอราคาหรือผู้ค้ำประกันภายใน ๑๕ วัน นับแต่ วันที่ได้พิจารณาในเบื้องต้นเรียบร้อยแล้ว เว้นแต่ผู้เสนอราคารายที่คัดเลือกไว้ซึ่งเสนอราคาต่ำสุดไม่เกิน ๓ ราย ให้คืนได้ต่อเมื่อได้ทำสัญญาหรือข้อตกลง หรือผู้เสนอราคาได้พ้นจากข้อผูกพันแล้ว

สำ(๒) หลักประกันสัญญาให้คืนให้แก่คู่สัญญาหรือผู้ค้ำประกันโดยเร็ว และอย่างช้าต้องไม่เกิน ๑๕ วัน นับแต่วันที่คู่สัญญาพ้นจากข้อผูกพันตามสัญญาแล้ว

การจัดหาที่ไม่ต้องมีการประกันเพื่อความชำรุดบกพร่อง ให้คืนหลักประกันให้แก่
คู่สัญญาหรือผู้ค้ำประกันตามอัตราส่วนของพัสดุ ซึ่งทางราชการได้รับมอบไว้แล้ว แต่ทั้งนี้จะต้องระบุ
ไว้เป็นเงื่อนไขในเอกสารสอบราคาหรือเอกสารประกวดราคา และในสัญญาด้วย

การคืนหลักประกันที่เป็นหนังสือค้ำประกันของธนาคาร บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บริษัทเงินทุน หรือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ในกรณีให้ผู้เสนอราคาหรือคู่สัญญาไม่มารับภายในกำหนดเวลาข้างต้น ให้รีบส่งต้นฉบับหนังสือค้ำประกันให้แก่ผู้เสนอราคาหรือคู่สัญญาโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนโดยเร็ว พร้อมกับแจ้งให้ธนาคาร บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บริษัทเงินทุน หรือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ผู้ค้ำประกันทราบด้วย^{๗๔}

การลงโทษผู้ทำงาน

ข้อ ๑๔๕ ให้ผู้รักษาการตามระเบียบจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทำงานตามที่ได้กำหนดไว้ในหมวดนี้

ห้ามส่วนราชการกอนิตสัมพันธ์กับผู้ที่ทำงานที่ผู้รักษาการตามระเบียบได้ระบุชื่อไว้ในบัญชีรายชื่อผู้ทำงานและได้แจ้งเวียนชื่อแล้ว เว้นแต่ผู้รักษาการตามระเบียบจะสั่งเพิกถอนการเป็นผู้ทำงาน

ආ) ව.ආ. ෧෧෧

၂၆၄၈

บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลใดที่อยู่ระหว่างการพิจารณาให้เป็นผู้ทำงานตามข้อกำหนดในส่วนนี้ ให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิเสนอราคาหรือเสนองานให้แก่ส่วนราชการได้ แต่ถ้าผลการพิจารณาต่อมา ผู้รักษาการตามระเบียบได้สั่งให้บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลนั้นเป็นผู้ทำงาน ให้ปลัดกระทรวงตัดรายชื่อบุคคลดังกล่าวออกจากรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับการคัดเลือก หรือยกเลิกการเปิดซองสอบราคา ประกวดราคา หรือเสนองาน หรือยกเลิกการลงนามในสัญญาซื้อหรือจ้างที่ได้กระทำก่อนการสั่งการของผู้รักษาการตามระเบียบ เว้นแต่ในกรณีที่ปลัดกระทรวงพิจารณาเห็นว่าจะเป็นการประโยชน์แก่ทางราชการอย่างยิ่ง ปลัดกระทรวงจะไม่ตัดรายชื่อบุคคลดังกล่าวออกจากรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับการคัดเลือก หรือจะไม่ยกเลิกการเปิดซองสอบราคา ประกวดราคา หรือเสนองาน หรือจะไม่ยกเลิกการลงนามในสัญญาซื้อหรือจ้างที่ได้กระทำก่อนการสั่งการของผู้รักษาการตามระเบียบก็ได้

เมื่อผู้รักษาการตามระเบียบได้พิจารณาหลังจากที่ได้ฟังความเห็นของ กวพ. ตามข้อ ๑๒ (๖) แล้ว และเห็นว่าบุคคลดังกล่าวสมควรเป็นผู้ทำงาน ก็ให้ผู้รักษาการตามระเบียบสั่งให้บุคคล

ข้อ ๑๔๕ ทวิ เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสด (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

สำนักงานฯ ดังกล่าวเป็นผู้ทำงาน โดยระบุชื่อผู้ทำงานไว้ในบัญชีรายชื่อผู้ทำงาน พร้อมทั้งแจ้งเวียนชื่อผู้ทำงานให้ส่วนราชการอื่นทราบ รวมทั้งแจ้งให้ผู้ทำงานรายนั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนด้วย

สำนักงานฯ ในการนี้ผู้รักษาการตามระเบียบเห็นว่าบุคคลดังกล่าวไม่สมควรเป็นผู้ทำงาน ให้แจ้งผลการพิจารณาไปให้ปลัดกระทรวงทราบ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๔๕ ตรี^{๗๗} ในการพิจารณาจ้างที่ปรึกษาหรือการจ้างออกแบบและควบคุมงาน หากตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่าผลจากการปฏิบัติตามสัญญาดังกล่าวมีข้อบกพร่องผิดพลาด หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง ให้หัวหน้าส่วนราชการเสนอปลัดกระทรวงเพื่อพิจารณาให้ผู้สัญญานั้นเป็นผู้ทำงาน

การพิจารณาให้ผู้สัญญาเป็นผู้ทำงานตามวรรคหนึ่ง ให้นำความในข้อ ๑๔๕ ทวิ วรรคสาม วรรคสี่ วรรคห้า และวรรคหก มาใช้บังคับโดยอนุโลม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๔๕ จัตวา^{๗๘} ในการจัดหาพัสดุตามระเบียบนี้ หากมีเหตุอันควรสงสัยปรากฏในภายหลังว่า ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานรายหนึ่งหรือหลายราย ไม่ว่าจะเป็นผู้เสนอราคาหรือ

ผู้เสนองานที่ได้รับการคัดเลือกหรือไม่ก็ตาม กระทำการอันเป็นการขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมหรือกระทำการโดยไม่สุจริต เช่น การเสนอเอกสารอันเป็นเท็จ หรือใช้ชื่อบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลอื่นมาเสนอราคาแทน ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าบุคคลดังกล่าวสมควรเป็นผู้ทำงานหรือไม่ โดยมีหนังสือแจ้งเหตุที่ทางราชการสงสัยไปยังผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่ถูกสงสัยทราบ พร้อมทั้งให้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงภายในเวลาที่ทางราชการกำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากส่วนราชการ

เมื่อส่วนราชการได้รับคำชี้แจงจากผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่ถูกสงสัยตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้หัวหน้าส่วนราชการทำรายงานไปยังปลัดกระทรวง พร้อมทั้งเสนอความเห็นของตนเพื่อประกอบการพิจารณาของปลัดกระทรวงว่าบุคคลดังกล่าวสมควรเป็นผู้ทำงานหรือไม่

หากผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่ถูกสงสัย ไม่ชี้แจงภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ามีความเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำการอันเป็นการขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม หรือมีการกระทำการโดยไม่สุจริต ให้หัวหน้าส่วนราชการเสนอปลัดกระทรวง พร้อมทั้งเสนอความเห็นเพื่อพิจารณาให้ผู้สัญญานั้นเป็นผู้ทำงาน

การพิจารณาให้ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานเป็นผู้ทำงานตามวรรคสอง และวรรคสาม ให้นำความในข้อ ๑๔๕ ทวิ วรรคสาม วรรคสี่ วรรคห้า และวรรคหก มาใช้บังคับโดยอนุโลม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๔๕ เบญจ^{๗๙} ในกรณีที่ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่ร่วมกระทำการอันเป็นการขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมหรือกระทำการโดยไม่สุจริตรายใดซึ่งมิใช่เป็นผู้ริเริ่มให้มีการกระทำการดังกล่าวได้ ให้ความร่วมมือเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของทางราชการ ให้หัวหน้าส่วน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๗๗} ข้อ ๑๔๕ ตรี เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

^{๗๘} สำนักงานฯ ข้อ ๑๔๕ จัตวา เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๗๙} ข้อ ๑๔๕ เบญจ เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

ราชการ หรือปลัดกระทรวง หรือผู้รักษาการตามระเบียบพิจารณาให้ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานรายนั้นได้รับการยกเว้นที่จะไม่เป็นผู้ทำงานได้ โดยแสดงเหตุผลหรือระบุเหตุผลไว้ในการเสนอความเห็นหรือในการสั่งการ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๔๕ ฉ^{๑๐} ในกรณีที่นิติบุคคลใดถูกสั่งให้เป็นผู้ทำงานตามข้อ ๑๔๕ ทวิ ข้อ ๑๔๕ ตรี หรือข้อ ๑๔๕ จัตวา ถ้าการกระทำดังกล่าวเกิดจากหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของนิติบุคคลนั้น ให้ผู้รักษาการตามระเบียบนี้สั่งให้บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ทำงานด้วย

ในกรณีที่นิติบุคคลรายใดถูกสั่งให้เป็นผู้ทำงานตามข้อ ๑๔๕ ทวิ ข้อ ๑๔๕ ตรี หรือข้อ ๑๔๕ จัตวา ให้คำสั่งดังกล่าวมีผลไปถึงนิติบุคคลอื่นที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกัน ซึ่งมีหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของนิติบุคคลนั้นเป็นบุคคลเดียวกันกับหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของนิติบุคคลที่ถูกพิจารณาให้เป็นผู้ทำงานด้วย

ในกรณีที่บุคคลธรรมดาใดถูกสั่งให้เป็นผู้ทำงานตามข้อ ๑๔๕ ทวิ ข้อ ๑๔๕ ตรี หรือข้อ ๑๔๕ จัตวา ให้คำสั่งดังกล่าวมีผลไปถึงนิติบุคคลอื่นที่เข้าเสนอราคาหรือเสนองาน ซึ่งมีบุคคลดังกล่าวเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของนิติบุคคลนั้นด้วย

ข้อ ๑๔๕ สัตต^{๑๑} เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงอันควรสงสัยว่า มีการกระทำตามข้อ ๑๔๕ ทวิ ข้อ ๑๔๕ ตรี หรือข้อ ๑๔๕ จัตวา และปลัดกระทรวงยังไม่ได้รายงานไปยังผู้รักษาการตามระเบียบ ผู้รักษาการตามระเบียบอาจเรียกให้ผู้ได้รับการคัดเลือก ผู้จำหน่าย ผู้รับจ้าง คู่สัญญา ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่มีข้อเท็จจริงอันควรสงสัยว่ามีการกระทำอันเป็นการขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมหรือกระทำการโดยไม่สุจริต มาชี้แจงข้อเท็จจริงต่อผู้รักษาการตามระเบียบ ทั้งนี้ โดยมีหนังสือแจ้งเหตุให้ผู้รักษาการตามระเบียบสงสัยไปยังบุคคลดังกล่าว พร้อมทั้งแจ้งให้บุคคลนั้นชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงภายในเวลาที่ผู้รักษาการตามระเบียบกำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากผู้รักษาการตามระเบียบ

เมื่อผู้รักษาการตามระเบียบได้รับคำชี้แจงจากผู้ได้รับการคัดเลือก ผู้จำหน่าย ผู้รับจ้าง คู่สัญญา ผู้เสนอราคา หรือผู้เสนองานที่ถูกสงสัยตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้รักษาการตามระเบียบพิจารณาคำชี้แจงดังกล่าว หากคำชี้แจงไม่มีเหตุผลรับฟังได้ ให้ผู้รักษาการตามระเบียบพิจารณาให้บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ทำงาน พร้อมทั้งแจ้งผลการพิจารณาไปให้ปลัดกระทรวงทราบด้วย

หากผู้ได้รับการคัดเลือก ผู้จำหน่าย ผู้รับจ้าง คู่สัญญา ผู้เสนอราคา หรือผู้เสนองานที่ถูกสงสัยตามวรรคหนึ่ง ไม่ชี้แจงภายในกำหนดเวลาที่ผู้รักษาการตามระเบียบจะได้กำหนดไว้ให้ถือว่า มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำอันเป็นการขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมหรือมีการกระทำโดยไม่สุจริต ให้ผู้รักษาการตามระเบียบพิจารณาให้บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ทำงาน พร้อมทั้งแจ้งผลการพิจารณาไปให้ปลัดกระทรวงทราบด้วย

^{๑๐} ข้อ ๑๔๕ ฉ เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

^{๑๑} ข้อ ๑๔๕ สัตต เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

หมวด ๓

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การควบคุมและการจำหน่ายพัสดุสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่วนที่ ๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การยืม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๔๖ การให้ยืมหรือนำพัสดุไปใช้ในกิจการซึ่งมิใช่เพื่อประโยชน์ของทางราชการ จะกระทำมิได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๔๗ การยืมพัสดุประเภทใช้คงรูปไปใช้ราชการ ให้ส่วนราชการผู้ยืมทำ หลักฐานการยืมเป็นลายลักษณ์อักษร แสดงเหตุผลและกำหนดวันส่งคืน โดยมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) การยืมระหว่างส่วนราชการ จะต้องได้รับอนุมัติจากหัวหน้าส่วนราชการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผู้ให้ยืม (๒) การให้บุคคลยืมใช้ภายในสถานที่ราชการเดียวกัน จะต้องได้รับอนุมัติจาก หัวหน้าหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบพัสดุนั้น แต่ถ้ายืมไปใช้นอกสถานที่ราชการจะต้องได้รับอนุมัติจาก หัวหน้าส่วนราชการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๔๘ ผู้ยืมพัสดุประเภทใช้คงรูปจะต้องนำพัสดุนั้นมาส่งคืนให้ในสภาพที่ใช้การ ได้เรียบร้อยหากเกิดชำรุดเสียหาย หรือใช้การไม่ได้ หรือสูญหายไป ให้ผู้ยืมจัดการแก้ไขซ่อมแซมให้คง สภาพเดิมโดยเสียค่าใช้จ่ายของตนเอง หรือชดใช้เป็นพัสดุประเภท ชนิด ขนาด ลักษณะและคุณภาพ อย่างเดียวกัน หรือชดใช้เป็นเงินตามราคาที่เป็นอยู่ในขณะยืมตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลัง กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๔๙ การยืมพัสดุประเภทใช้สิ้นเปลืองระหว่างส่วนราชการ ให้กระทำได้เฉพาะ เมื่อส่วนราชการผู้ยืมมีความจำเป็นต้องใช้พัสดุนั้นเป็นการรีบด่วน จะดำเนินการจัดหาได้ไม่ทันการ และส่วนราชการผู้ให้ยืมมีพัสดุนั้นๆ พอที่จะให้ยืมได้ โดยไม่เป็นการเสียหายแก่ราชการของตนและให้ มีหลักฐานการยืมเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ โดยปกติส่วนราชการผู้ยืมจะต้องจัดหาพัสดุเป็นประเภท ชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันส่งคืนให้ส่วนราชการผู้ให้ยืม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๕๐ เมื่อครบกำหนดยืม ให้ผู้ให้ยืมหรือผู้รับหน้าที่แทนมีหน้าที่ติดตามทวง พักสิ่งที่ให้ยืมไปคืนภายใน ๗ วัน นับแต่วันครบกำหนด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่วนที่ ๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การควบคุม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การเก็บรักษาพัสดุ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๕๑ พัส্তুของส่วนราชการไม่ว่าจะได้มาด้วยประการใด ให้อยู่ในความควบคุมตามระเบียบนี้ เว้นแต่มีระเบียบของทางราชการหรือกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๕๒ เมื่อเจ้าหน้าที่พัสดุได้รับมอบแล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) ลงบัญชีหรือทะเบียนเพื่อควบคุมพัสดุ แล้วแต่กรณี แยกเป็นชนิด และแสดงรายการตามตัวอย่างที่ กวพ. กำหนด โดยให้มีหลักฐานการรับเข้าบัญชีหรือทะเบียนไว้ประกอบรายการด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำหรับพัสดุประเภทอาหารสด จะลงรายการอาหารสดทุกชนิดในบัญชีเดียวกัน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ก็ได้

(๒) เก็บรักษาพัสดุให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัยและให้ครบถ้วนถูกต้องตรง

ตามบัญชีหรือทะเบียน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การเบิก-จ่ายพัสดุ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๕๓ หน่วยงานระดับกอง หน่วยงานซึ่งแยกต่างหากจากส่วนราชการระดับ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรมหรือหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ประสงค์จะเบิกพัสดุจากหน่วยพัสดุระดับกรม ให้หัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้เบิก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การเบิกพัสดุจากหน่วยพัสดุของหน่วยงานในส่วนภูมิภาค หรือของหน่วยงานซึ่งแยกต่างหากจากส่วนราชการระดับกรม ให้หัวหน้างานที่ต้องใช้พัสดุนั้นเป็นผู้เบิก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ให้หัวหน้าหน่วยพัสดุ ซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยงานระดับแผนก หรือต่ำกว่าระดับแผนก ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมพัสดุ หรือข้าราชการอื่นซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากหัวหน้าส่วนราชการเป็นหัวหน้าหน่วยพัสดุ เป็นผู้สั่งจ่ายพัสดุ แล้วแต่กรณี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่วนราชการใดมีความจำเป็น หัวหน้าส่วนราชการจะกำหนดวิธีการเบิกจ่ายพัสดุเป็นอย่างอื่นก็ได้ และให้แจ้งสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน หรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค แล้วแต่กรณีทราบด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๕๔ ผู้จ่ายพัสดุต้องตรวจสอบความถูกต้องของใบเบิกและเอกสารประกอบ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(ถ้ามี) แล้วลงบัญชีหรือทะเบียนทุกครั้งที่มีการจ่าย และเก็บใบเบิกจ่ายไว้เป็นหลักฐานด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การตรวจสอบพัสดุประจำปี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๕๕ ก่อนสิ้นเดือนกันยายนทุกปี ให้หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงาน ซึ่งมีพัสดุไว้จ่ายตามข้อ ๑๕๓ แล้วแต่กรณี แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้น ซึ่งมีใช้เจ้าหน้าที่พัสดุ คนหนึ่งหรือหลายคนตามความจำเป็น เพื่อตรวจสอบการรับจ่ายพัสดุนั้นตั้งแต่วันที่ ๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานตุลาคมปีก่อน จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายนปีปัจจุบัน และตรวจนับพัสดุประเภทที่คงเหลืออยู่เพียงวันสิ้นงวดนั้น

สำนักงานในการตรวจสอบตามวรรคหนึ่ง ให้เริ่มดำเนินการตรวจสอบพัสดุในวันเปิดทำการวันแรกของเดือนตุลาคมเป็นต้นไป ว่าการรับจ่ายถูกต้องหรือไม่ พักคงเหลือมีตัวอยู่ตรงตามบัญชีหรือทะเบียนหรือไม่ มีพัสดุใดชำรุด เสื่อมคุณภาพ หรือสูญไป เพราะเหตุใด หรือพัสดุใดไม่จำเป็นต้องใช้ในราชการต่อไป แล้วให้เสนอรายงานผลการตรวจสอบดังกล่าวต่อผู้แต่งตั้งภายใน ๓๐ วันทำการ นับแต่วันเริ่มดำเนินการตรวจสอบพัสดุนั้น

สำนักงานเมื่อผู้แต่งตั้งได้รับรายงานจากเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบแล้ว ให้ส่งรายงานเสนอตามลำดับชั้นจนถึงหัวหน้าส่วนราชการ ๑ ชุด และส่งสำเนารายงานไปยังสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน หรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค แล้วแต่กรณี ๑ ชุด สำหรับหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ให้ส่งสำเนารายงานไปยังส่วนราชการต้นสังกัดอีก ๑ ชุด ด้วย

สำนักงานข้อ ๑๕๖^๒ เมื่อหัวหน้าส่วนราชการได้รับรายงานดังกล่าวตามข้อ ๑๕๕ และปรากฏว่ามีพัสดุชำรุด เสื่อมสภาพ หรือสูญไป หรือไม่จำเป็นต้องใช้ในราชการต่อไป ก็ให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงขึ้นคณะหนึ่ง โดยให้นำความในข้อ ๓๕ และข้อ ๓๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่กรณีที่เห็นได้อย่างชัดเจนว่าเป็นการเสื่อมสภาพเนื่องมาจากการใช้งานตามปกติหรือสูญไปตามธรรมชาติ ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาสั่งการให้ดำเนินการจำหน่ายต่อไปได้

สำนักงานถ้าผลการพิจารณาปรากฏว่า จะต้องหาตัวผู้รับผิดชอบด้วย ให้หัวหน้าส่วนราชการดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการที่เกี่ยวข้องต่อไป

ส่วนที่ ๓ การจำหน่าย

สำนักงานข้อ ๑๕๗ หลังจากการตรวจสอบแล้ว พักคงเหลือหมดความจำเป็น หรือหากใช้ราชการต่อไปจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก ให้เจ้าหน้าที่พัสดุเสนอรายงานต่อหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อพิจารณาสั่งให้ดำเนินการตามวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

สำนักงาน(๑) ขาย ให้ดำเนินการขายโดยวิธีทอดตลาดก่อน แต่ถ้าขายโดยวิธีทอดตลาดแล้วไม่ได้ผลดี ให้หาวิธีที่กำหนดเกี่ยวกับการซื้อมาใช้โดยอนุโลม เว้นแต่การขายพัสดุครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาซื้อหรือได้มารวมกันไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท จะขายโดยวิธีตกลงราคาโดยไม่ต้องทอดตลาดก่อนก็ได้

สำนักงานการขายให้แก่ส่วนราชการ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การสถานสาธารณกุศลตามมาตรา ๔๗ (๗) แห่งประมวลรัษฎากร ให้ขายโดยวิธีตกลงราคา

สำนักงาน(๒) แลกเปลี่ยน ให้ดำเนินการตามวิธีการแลกเปลี่ยนที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

สำนักงาน(๓) โอน ให้โอนแก่ส่วนราชการ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

สำนักงาน^๒ข้อ ๑๕๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

สำนักงาน รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การสถานสาธารณกุศลตามมาตรา ๔๗ (๗) แห่งประมวลรัษฎากร ทั้งนี้ ให้มีหลักฐานการส่งมอบไว้ต่อกันด้วย

สำนักงาน (๔) แปรสภาพหรือทำลาย ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ส่วนราชการกำหนด

สำนักงาน การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง โดยปกติให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่หัวหน้าส่วนราชการสั่งการ และสำหรับราชการบริหารส่วนภูมิภาคจะต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณก่อนด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงาน ข้อ ๑๕๘ เงินที่ได้จากการจำหน่ายพัสดุ ให้ถือปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือข้อตกลงในส่วนที่ใช้เงินกู้หรือเงินช่วยเหลือ แล้วแต่กรณี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การจำหน่ายเป็นสูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๕๙^{๕๓} ในกรณีที่พัสดุสูญไปโดยไม่ปรากฏตัวผู้รับผิดชอบหรือมีตัวผู้รับผิดชอบแต่ไม่สามารถชี้ได้ หรือมีตัวพัสดุอยู่แต่ไม่สมควรดำเนินการตามข้อ ๑๕๗ ให้จำหน่ายพัสดุนั้นเป็นสูญตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

สำนักงาน (๑) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกันไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้หัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

สำนักงาน (๒) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกันเกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้อยู่ในอำนาจของ

สำนักงาน กระทรวงการคลังหรือส่วนราชการที่กระทรวงการคลังมอบหมาย ที่จะเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

สำนักงาน การลงจ่ายออกจากบัญชีหรือทะเบียน

สำนักงาน

สำนักงาน ข้อ ๑๖๐^{๕๔} เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๑๕๗ แล้ว ให้เจ้าหน้าที่พัสดูลงจ่ายพัสดุนั้นออกจากบัญชีหรือทะเบียนทันที แล้วแจ้งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินหรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค แล้วแต่กรณี ทราบภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันลงจ่ายพัสดุนั้น

สำนักงาน เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๑๕๙ แล้ว ให้เจ้าหน้าที่พัสดูลงจ่ายพัสดุนั้นออกจากบัญชีหรือทะเบียนทันที แล้วแจ้งให้กระทรวงการคลังหรือส่วนราชการที่กระทรวงการคลังมอบหมาย และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินหรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค แล้วแต่กรณี ทราบภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันลงจ่ายพัสดุนั้น

สำนักงาน สำหรับพัสดุซึ่งต้องจดทะเบียนตามกฎหมาย ให้แจ้งแก่นายทะเบียนภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงาน ข้อ ๑๖๑^{๕๕} ในกรณีที่พัสดุของทางราชการเกิดการชำรุด เสื่อมคุณภาพ หรือสูญไปหรือไม่จำเป็นต้องใช้ในราชการต่อไป ก่อนมีการตรวจสอบตามข้อ ๑๕๕ และได้ดำเนินการตาม

สำนักงาน ^{๕๓} มาตรา ๑๕๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

สำนักงาน ^{๕๔} มาตรา ๑๖๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

กฎหมายหรือระเบียบของทางราชการที่เกี่ยวข้อง หรือระเบียบนี้โดยอนุโลม แล้วแต่กรณี เสร็จสิ้นแล้ว ถ้าไม่มีระเบียบอื่นใดกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๕๗ ข้อ ๑๕๘ ข้อ ๑๕๙ และข้อ ๑๖๐ โดยอนุโลม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

หมวด ๔

บทเฉพาะกาล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๖๒ ในระหว่างที่ยังไม่ได้ตั้งศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา ตามข้อ ๗๔ ให้ยกเว้นไม่นำข้อกำหนดเกี่ยวกับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษามาใช้บังคับกับการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาตามที่กำหนดไว้ใน หมวด ๒ ส่วนที่ ๓ และให้ดำเนินการหารายชื่อที่ปรึกษาไทย ตามวิธีการที่กำหนดไว้สำหรับที่ปรึกษาต่างประเทศโดยอนุโลม

ข้อ ๑๖๓ รายชื่อผู้ทำงานที่มีอยู่ก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นผู้ทำงานตามระเบียบนี้ด้วย

สำหรับการพิจารณาลงโทษผู้ที่ได้รับการคัดเลือกแล้วไม่ยอมไปทำสัญญาหรือข้อตกลงภายในเวลาที่กำหนด หรือคู่สัญญาของทางราชการไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้น โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ซึ่งพฤติการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนที่ระเบียบนี้จะใช้บังคับ ให้พิจารณาสั่งการตามระเบียบที่ใช้บังคับอยู่เดิม

ข้อ ๑๖๔ การพัสดุใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการและยังไม่แล้วเสร็จในวันที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุนับนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปตามระเบียบที่ใช้บังคับอยู่เดิม จนกว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จหรือจนกว่าจะสามารถดำเนินการตามระเบียบนี้ได้

ข้อ ๑๖๕ ให้คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๒๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไป กับให้มีอำนาจหน้าที่กำหนดแบบหรือตัวอย่าง ตามระเบียบข้อ ๑๒ (๕) จนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุดังตามระเบียบนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๕

อนันท์ ปันยารชุน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา นายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๘^{๘๖}

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๘ การพัสดุใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการและยังไม่แล้วเสร็จในวันที่ระเบียบฉบับนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปตามระเบียบที่ใช้บังคับอยู่เดิมจนกว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จหรือจนกว่าจะดำเนินการตามระเบียบนี้ได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙^{๘๗}

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๒๗ การพัสดุใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการและยังไม่แล้วเสร็จในวันที่ระเบียบฉบับนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปตามระเบียบที่ใช้บังคับอยู่เดิมจนกว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จหรือจนกว่าจะดำเนินการตามระเบียบนี้ได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑^{๘๘}

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๒๘ ให้ส่วนราชการปฏิบัติการให้ถูกต้องตามข้อ ๑๕ ตรี ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ แต่ในระหว่างระยะเวลาที่ยังไม่ได้ปฏิบัติการให้ถูกต้องตามข้อ ๑๕ ตรี ให้การตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคาเป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๒๙ ขั้นตอนการดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุเดิมที่ยังไม่แล้วเสร็จในวันที่ระเบียบฉบับนี้ใช้บังคับให้นำหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบฉบับนี้มาใช้บังคับแทน เว้นแต่การดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวไม่อาจกระทำได้ ให้ดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

สำนักงาน

สำนักงาน

สำนักงาน

ข้อ ๓๐ ในการพิจารณาให้บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลเป็นผู้ทำงาน แม้พฤติการณ์ดังกล่าวจะได้เกิดขึ้นก่อนที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้หัวหน้าส่วนราชการ ปลัดกระทรวงและผู้รักษาการตามระเบียบนี้ พิจารณาสั่งการตามระเบียบนี้ เว้นแต่การดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวไม่อาจกระทำได้ ให้ดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๒^{๘๙}

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๘๖} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๒/ตอนที่ ๑๐๔ ง/หน้า ๓๘/๒๘ ธันวาคม ๒๕๓๘

^{๘๗} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓/ตอนที่ ๗๑ ง/หน้า ๒๐/๓ กันยายน ๒๕๓๙

^{๘๘} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๕/ตอนที่พิเศษ ๑๓๑ ง/หน้า ๗/๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๑

^{๘๙} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖/ตอนที่พิเศษ ๔๐ ง/หน้า ๗/๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๒

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๒^{๑๓}

๕๐. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙/ตอนพิเศษ ๑๒๘ ง/หน้า ๒๐/๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๕

๕๑. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖/ตอนพิเศษ ๕๒ ง/หน้า ๑/๙ เมษายน ๒๕๕๒

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการพัสดุ
ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
พ.ศ. ๒๕๔๙

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๕๙

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตามที่มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๕
แก้ไขเพิ่มเติมความในข้อ ๑๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕
และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้มีวิธีจัดหาพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ตาม
หลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด นั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

โดยที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๗ วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๘
และวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๘ เห็นสมควรให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ
ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎ
ระเบียบ และแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้สามารถ
นำวิธีการดังกล่าวมาใช้ได้โดยกว้างขวางแพร่หลาย โปร่งใส มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ประหยัด
งบประมาณของแผ่นดินบังเกิดความคุ้มค่า ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และความ
รับผิดชอบต่อผลสำเร็จของงานเป็นประโยชน์แก่ทางราชการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๖) และ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เมื่อ
วันที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙ จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุด้วย
วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๙”

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นต้นไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

“การพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การจัดหาพัสดุตาม
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมด้วยวิธีการ
ซื้อหรือการจ้างแต่ไม่รวมถึงการจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและควบคุมงาน การซื้อหรือการ
จ้างโดยวิธีพิเศษและวิธีกรณีพิเศษที่สามารถทำได้ตามระเบียบอื่น โดยกำหนดให้ผู้เสนอราคาได้
เสนอราคาแข่งขันกันเองด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ภายในระยะเวลา และ ณ สถานที่ที่กำหนดโดย
ไม่เปิดเผยตัวเลขที่มีการเสนอราคา (Sealed Bid Auction)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ครองส่วนท้องถิ่นให้อยู่ใน

9 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040

สำนักงาน
เลือก

ข้อ ๖ คณะกรรมการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
จัดพิมพ์เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๖๒

บทกวีโดยดิเรกขุฑโตเป็นลำนวนา

ข้อ ๓) คำนำหน้าทีคณะกรรมาการ

(๑) มีความประพฤติดีด้วย

(၁၇) မိသားစုဝင်များ၏အသက်

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๓) พิจารณาอุทธรณ์และคำร้องเรียนเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้และ
ความไม่เป็นธรรมอื่น ๆ

สำนักงาน (๔) พิจารณาอนุมัติการดำเนินการจัดทำพัสดุด้วยวิธีการอื่น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๕) กำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดการปฏิบัติในกระบวนการเสนอราคาด้วย
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

สำนักงาน (๖) เสนอแนะการแก้ไขปรับปรุงระเบียบนี้ต่อคณะรัฐมนตรี

สำนักงาน (๗) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่าง ๆ ตามระเบียบนี้ หรือตามที่
สำนักงาน กวพ.อ.มอบหมาย แล้วเสนอให้ กวพ.อ. พิจารณา เว้นแต่ กวพ.อ. จะมีมติมอบหมายให้
ดำเนินการแทน กวพ.อ. ไปได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๘ การเตรียมดำเนินการ

สำนักงาน (๑) ให้หัวหน้าหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุตามข้อ ๔ แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนด

สำนักงาน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ร่างขอบเขตของงาน (Terms of Reference : TOR) และร่างเอกสารการประกวดราคาก่อนเริ่ม
สำนักงาน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
การจัดหาพัสดุตามระเบียบนี้เมื่อขอบเขตของงานดังกล่าวได้รับอนุมัติแล้ว ให้นำเสนอที่สำคัญที่
สำนักงาน สามารถเผยแพร่ได้ประกาศทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน และส่งให้กรมบัญชีกลางเผยแพร่ทาง
เว็บไซต์ของกรมบัญชีกลาง (www.gprocurement.go.th) เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวัน
เพื่อให้สาธารณชนเสนอแนะ วิจารณ์หรือมีความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรหรือทางเว็บไซต์ มายัง
สำนักงานโดยเปิดเผยตัว เมื่อคณะกรรมการตามข้อนี้พิจารณาเห็นสมควรปรับปรุงขอบเขตของ
สำนักงาน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
งานตามนั้นและดำเนินการเสร็จแล้วให้เสนอหัวหน้าหน่วยงานเพื่อขอความเห็นชอบแล้วนำลง
ประกาศทางเว็บไซต์ของหน่วยงานและกรมบัญชีกลางอีกครั้งหนึ่งเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามวัน
ทั้งนี้ จะประกาศทางสื่อมวลชนอื่นเพิ่มเติมตามที่เห็นสมควรด้วยก็ได้

สำนักงาน (๒) ในระหว่างดำเนินการตาม (๑) ให้หัวหน้าหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุแจ้ง
อธิบดีกรมบัญชีกลางเพื่อขอให้แต่งตั้งคณะกรรมการประกวดราคาตามโครงการ (ระบุชื่อตาม
สำนักงาน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ความเหมาะสม) โดยจะเสนอรายชื่อกรรมการบางส่วนหรือทั้งหมดเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย
สำนักงาน ก็ได้ และขอให้คัดเลือกผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์จากทะเบียนที่มีอยู่ เพื่อทำหน้าที่เป็น
ผู้จัดการประมูลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตลอดจนขอให้กำหนดวัน เวลาและสถานที่เสนอ
ราคา เพื่อเป็นข้อมูลให้คณะกรรมการดำเนินการต่อไป

สำนักงาน (๓) ค่าใช้จ่ายในการจัดการประมูลสำหรับผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ให้อยู่
สำนักงาน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ในความรับผิดชอบของผู้ได้รับการจ้างตามข้อ ๙ ว่าเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคา ตามหลักเกณฑ์และ
วิธีการที่ กวพ.อ.ประกาศกำหนด

สำนักงาน (๔) ให้อธิบดีกรมบัญชีกลางแต่งตั้งคณะกรรมการประกวดราคาตามโครงการ
สำนักงาน ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคนจากบุคลากรในหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุ และกรรมการอื่น
อีกไม่น้อยกว่าสามคนและไม่มากกว่าห้าคน ในจำนวนนี้ให้แต่งตั้งจากบุคคลที่มีได้เป็นข้าราชการ
ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำอย่างน้อยหนึ่งคน ทั้งนี้จะแต่งตั้งตามข้อเสนอของหน่วยงานที่จะ

จัดหาพัสดุทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ โดยให้หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุหรือที่เรียกชื่ออย่างอื่นในหน่วยงานนั้นเป็นกรรมการและเลขานุการ และเจ้าหน้าที่พัสดุในหน่วยงานนั้นเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการประกวดราคาดังกล่าวนำเสนอสาระสำคัญของเอกสารประกาศเชิญชวน เอกสารการประกวดราคา และเอกสารเบื้องต้นอื่นๆ ที่สามารถเผยแพร่ได้ลงประกาศทางเว็บไซต์ของหน่วยงานและกรมบัญชีกลางเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามวัน โดยกำหนดให้มีการจัดทำซองข้อเสนอด้านเทคนิค การวางหลักประกันซอง วัน เวลาและสถานที่ที่ยื่นซองข้อเสนอด้านเทคนิค เงื่อนไขเงื่อนไขเวลาและสถานที่ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้จะแจกจ่ายหรือจำหน่ายเอกสารดังกล่าวก็ได้

ข้อ ๙ การยื่นซองข้อเสนอด้านเทคนิค

(๑) ให้ผู้ประสงค์จะเสนอราคายื่นซองข้อเสนอด้านเทคนิคต่อคณะกรรมการประกวดราคาตามข้อ ๘ (๓) ผ่านทางหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการประกวดราคากำหนดโดยต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่าสามวันนับแต่วันสุดท้ายของการแจกจ่ายหรือจำหน่ายเอกสารตามข้อ ๘ (๓) แต่ต้องเป็นระยะเวลาภายใน ๓๐ วันนับแต่วันแรกที่กำหนดให้ยื่นซองดังกล่าว

การรับซองข้อเสนอด้านเทคนิคตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ หรือระเบียบอื่นของหน่วยงานนั้นๆ เว้นแต่ กวพ.อ. จะกำหนดเป็นอย่างอื่น

(๒) เมื่อสิ้นกำหนดเวลาตาม (๑) แล้ว ให้คณะกรรมการประกวดราคาดำเนินการคัดเลือกเบื้องต้นเพื่อหาผู้มีสิทธิเสนอราคา โดยพิจารณาว่า

ก. คุณสมบัติของผู้ประสงค์จะเสนอราคาครบถ้วนหรือไม่ และยื่นเอกสารต่างๆ ครบถ้วนหรือไม่

ข. ข้อเสนอด้านเทคนิค (prequalification) มีความเหมาะสมหรือไม่

ค. เป็นผู้เสนอราคาที่มีผลประโยชน์ร่วมกันเสร็จแล้วตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุหรือไม่

ทั้งนี้ ต้องให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่คณะกรรมการประกวดราคากำหนด เมื่อคณะกรรมการประกวดราคาดำเนินการคัดเลือกเบื้องต้นเพื่อเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาเสร็จแล้ว กล่าวคือเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วน ข้อเสนอด้านเทคนิคมีความเหมาะสม และไม่เป็นผู้เสนอราคาที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน ให้แจ้งผู้ประสงค์จะเสนอราคาแต่ละรายทราบผลการพิจารณาเฉพาะของตน โดยไม่เปิดเผยรายชื่อดังกล่าวต่อสาธารณชน

(๓) หากผู้ประสงค์จะเสนอราคาที่ไม่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นตาม (๒) ประสงค์จะคัดค้านผลการพิจารณา ก็ให้อุทธรณ์ต่อหัวหน้าหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุได้ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งและให้หัวหน้าหน่วยงานพิจารณาให้เสร็จภายในเจ็ดวัน ทั้งนี้ในระหว่างการพิจารณาจะดำเนินการขั้นตอนต่อไปมิได้ ทั้งนี้ หัวหน้าหน่วยงานจะต้องแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้คัดค้านแต่ละรายทราบหากหัวหน้าหน่วยงานไม่อาจแจ้งผลการพิจารณาวินิจฉัยให้ผู้คัดค้าน

ทราบภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าคำอุทธรณ์นั้นฟังขึ้น คำวินิจฉัยของหัวหน้าหน่วยงานให้เป็นอันถึงที่สุดในชั้นของฝ่ายบริหาร

(๕) ในกรณีที่ปรากฏว่ามีผู้มีสิทธิเสนอราคาเพียงรายเดียว ให้หน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุยกเลิกการดำเนินการทั้งหมด แล้วเริ่มดำเนินการใหม่หรือจะขออนุมัติจาก กวพ.อ. ดำเนินการจัดหาด้วยวิธีการอื่นก็ได้

ข้อ ๑๐ การเสนอราคา

เมื่อพิจารณาคัดเลือกเบื้องต้นตามข้อ ๙ และได้รับแจ้งวัน เวลาและสถานที่เสนอราคาจากอธิบดีกรมบัญชีกลางแล้ว ให้หน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุแจ้งวัน เวลาและสถานที่เสนอราคาให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายทราบ เพื่อดำเนินการเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

(๑) ให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาแต่ละรายส่งผู้แทนไม่เกินรายละสามคนเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาก่อนเวลาเริ่มการเสนอราคา โดยให้แจ้งชื่อตามแบบที่ กวพ.อ. กำหนดในวันเสนอราคาและให้เข้าประจำในสถานที่ตามที่คณะกรรมการประกวดราคาจัดไว้ โดยแยกจากผู้มีสิทธิเสนอการรายอื่น และมีเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่คณะกรรมการประกวดราคามอบหมายอีกหนึ่งคนเข้าประจำ ห้ามมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นไม่ว่าด้วยวิธีใด เมื่อถึงเวลาเริ่มการเสนอราคาแล้ว ผู้มีสิทธิเสนอราคาจะเปลี่ยนหรือเพิ่มผู้แทนมิได้ แต่อาจขอลถอนผู้แทนบางคนออกเพราะเหตุใดเหตุหนึ่งได้ หากผู้มีสิทธิเสนอการรายใดไม่ส่งผู้แทนมาตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนด ให้ประธานคณะกรรมการประกวดราคาประกาศเป็นผู้หมดสิทธิเสนอราคา แล้วแจ้งผู้แทนผู้มีสิทธิเสนอราคาที่เหลืออยู่ทุกรายเพื่อเข้าสู่กระบวนการเสนอราคา แต่ถ้ามีผู้มีสิทธิเสนอราคาเพียงรายเดียวเมื่อถึงเวลาเริ่มการเสนอราคาให้นำความในข้อ ๙ (๔) มาใช้โดยอนุโลม

(๒) ให้อธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นผู้กำหนดวัน เวลาและสถานที่เสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสถานที่เสนอราคาอาจต่างจากที่ตั้งของหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุก็ได้ เว้นแต่ กวพ.อ. จะมีมติเป็นประการอื่น วันที่กำหนดให้มีการเสนอราคาต้องเป็นวันราชการ และให้เริ่มกระบวนการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในวันราชการ แต่จะสิ้นสุดลงนอกวันราชการก็ได้ทั้งนี้ กระบวนการเสนอราคาให้กระทำภายในเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบนาทีและไม่เกินกว่าหกสิบนาทีโดยประธานคณะกรรมการประกวดราคาประกาศกำหนดเวลาแน่นอนที่จะใช้ในกระบวนการเสนอราคาให้ทราบล่วงหน้าก่อนเริ่มกระบวนการเสนอราคา

(๓) เมื่อเริ่มกระบวนการเสนอราคา ให้ผู้แทนผู้มีสิทธิเสนอราคาเริ่มการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งคณะกรรมการประกวดราคาจะตรวจสอบควบคุมอยู่ ณ สถานที่ตามที่คณะกรรมการประกวดราคาจัดไว้ การเสนอราคากระทำได้หลายครั้ง จนถึงเวลาที่ประธานคณะกรรมการประกวดราคาแจ้งเตือนว่าเป็นช่วงเวลาสามถึงห้านาทีสุดท้าย ในช่วงเวลาดังกล่าว ระบบจะไม่แสดงว่าราคาของผู้ใดมีสถานะใด เมื่อหมดเวลาแล้วให้ประธานแจ้งสิ้นสุดกระบวนการเสนอราคา

เมื่อสิ้นสุดเวลาตามที่กำหนดใน (๒) แล้ว หากปรากฏว่ามีผู้เสนอราคาต่ำสุดเท่ากันหลายรายจนไม่อาจชี้ขาดได้ ให้คณะกรรมการประกวดราคาขยายเวลาออกไปอีกสามนาทิต่อครั้ง โดยนำความในวรรคก่อนมาใช้โดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายมีสิทธิเข้าเสนอราคาในช่วงเวลาที่ขยายนั้นและเมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว หากยังไม่อาจชี้ขาดได้ ให้ขยายเวลาออกไปอีกครั้งละสามนาทิต่อครั้งจนกว่าจะมีผู้เสนอราคาต่ำสุดเพียงรายเดียวในช่วงเวลาที่ขยายเวลาออกไป จึงให้แจ้งสิ้นสุดกระบวนการเสนอราคา

(๔) คณะกรรมการประกวดราคาจะประชุมพิจารณาทันทีที่กระบวนการเสนอราคาสิ้นสุดลงเพื่อมีมติว่าสมควรรับการเสนอราคาของผู้มีสิทธิเสนอราคารายใด มตินั้นต้องแสดงเหตุผลประกอบการพิจารณาแล้วรายงานให้หัวหน้าหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุพิจารณาภายในวันทำการถัดไป หากหัวหน้าหน่วยงานเห็นชอบกับมติของคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายทราบ แต่หากหัวหน้าหน่วยงานไม่เห็นชอบกับมติของคณะกรรมการ ให้แจ้งเหตุผลให้คณะกรรมการทราบเพื่อชี้แจงภายในสามวัน เมื่อได้รับคำชี้แจงแล้ว หากหัวหน้าหน่วยงานพิจารณาเห็นชอบตามมติของคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายทราบ แต่หากหัวหน้าหน่วยงานยังคงไม่เห็นชอบตามมติของคณะกรรมการภายในสามวัน ให้หัวหน้าหน่วยงานสั่งยกเลิกการประกวดราคาและแจ้งให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายและรายงานให้ กวพ.อ. ทราบการแจ้งผลการพิจารณาของหัวหน้าหน่วยงานให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายทราบ ให้ดำเนินการภายในสามวันนับแต่วันที่หัวหน้าหน่วยงานพิจารณาให้ความเห็น และให้ประกาศทางเว็บไซต์ของหน่วยงานและกรมบัญชีกลางด้วยอย่างน้อยสามวัน

(๕) ในกรณีผู้มีสิทธิเสนอราคาเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาของหัวหน้าหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุ หรือเห็นว่ามีความผิดอื่นใดอันควรร้องเรียนเพื่อความเป็นธรรม ให้ผู้ถูกร้องเรียนหรือร้องเรียนต่อ กวพ.อ. ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ทั้งนี้ ให้ กวพ.อ. พิจารณาอุทธรณ์หรือคำร้องเรียนให้เสร็จภายในสามสิบวัน โดยในระหว่างนี้ให้ กวพ.อ. แจ้งหน่วยงานเพื่อระงับการดำเนินการขั้นตอนต่อไป มติ กวพ.อ. ให้เป็นอันถึงที่สุดในส่วนที่ฝ่ายบริหาร ในกรณีที่ กวพ.อ. เห็นว่าอุทธรณ์ฟังขึ้นหรือคำร้องเรียนมีผล ให้สั่งให้หน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุดำเนินกระบวนการเสนอราคาใหม่ โดยเริ่มจากขั้นตอนใดก็ได้ตามแต่จะมีคำสั่ง ในกรณีที่ กวพ.อ. เห็นว่าอุทธรณ์ฟังไม่ขึ้นหรือคำร้องเรียนไม่มีผล หรือฟังขึ้นแต่ไม่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงผลการพิจารณาที่ได้แจ้งไปแล้ว ก็ให้แจ้งหน่วยงานเพื่อดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุหรือระเบียบอื่นของหน่วยงานนั้น ๆ ต่อไป

(๖) นับแต่เวลาที่เริ่มการเสนอราคาจนถึงเวลาที่สิ้นสุดการเสนอราคา ให้คณะกรรมการประกวดราคาอย่างน้อยหนึ่งอยู่ประจำในสถานที่ที่กำหนด เพื่อตรวจสอบควบคุมการเสนอราคาให้เป็นไปโดยเรียบร้อย ทั้งนี้ กวพ.อ. อาจมีข้อกำหนดให้บันทึกภาพและ/หรือเสียงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการเสนอราคาเพื่อเป็นหลักฐานด้วยก็ได้

ข้อ ๑๑ มาตรการรักษาความเป็นธรรม และผลประโยชน์ของรัฐ

(๑) ห้ามผู้แทนผู้มีสิทธิเสนอราคาแต่ละราย ติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นหรือออกจากสถานที่ตามที่คณะกรรมการประกวดราคาจัดไว้ ตั้งแต่เวลาที่เริ่มกระบวนการเสนอราคาจนถึงเวลาที่สิ้นสุดกระบวนการเสนอราคา

(๒) ให้คณะกรรมการประกวดราคาแจ้งราคาสูงสุดให้ผู้เสนอราคาทุกรายทราบล่วงหน้าเพื่อให้เป็นฐานในการเสนอราคา การเสนอราคาแต่ละครั้งต้องต่ำกว่าราคาสูงสุดและราคาที่ตนเคยเสนอไว้ก่อนแล้ว การเสนอราคาเพิ่มขึ้นจะกระทำมิได้

(๓) การแสดงผลการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามขั้นตอนข้อ

๑๐ (๑) (๒) และ (๓) ให้กระทำโดยเปิดเผยต่อสาธารณชน แต่ต้องไม่กระทบต่อการเสนอราคาของผู้แทนผู้มีสิทธิเสนอราคาแต่ละรายในสถานที่ตามที่คณะกรรมการประกวดราคาจัดไว้ ทั้งนี้ หากคณะกรรมการประกวดราคาเห็นสมควรโดยความเห็นชอบของหัวหน้าหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุ อาจให้มีการถ่ายทอดโทรทัศน์ทางวงจรปิดหรือเป็นการทั่วไปให้สาธารณชนทราบก็ได้ และต้องอนุญาตให้สื่อมวลชนและบุคคลภายนอกเข้าชมหรือรับทราบผลการเสนอราคาตามขั้นตอนดังกล่าวได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการรักษาความสงบเรียบร้อยที่คณะกรรมการประกวดราคากำหนด

(๔) ในกรณีที่ กวพ.อ. เห็นเองหรือจากการพิจารณาอุทธรณ์หรือคำร้องเรียนตามข้อ ๑๐ (๕) ว่ากรรมการ เจ้าหน้าที่ ผู้มีสิทธิเสนอราคา หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดหาพัสดุผู้ใดมิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบนี้ หรือมีเจตนาก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้มีสิทธิเสนอราคาหรือทางราชการไม่ว่าจะก่อให้เกิดผลเสียหายแล้วหรือไม่ กวพ.อ. อาจแจ้งให้ผู้มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องก็ได้ หรือหากเข้าข่ายความผิดทางวินัย ให้แจ้งผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นดำเนินการทางวินัยด้วย

(๕) คณะกรรมการประกวดราคามีหน้าที่ดูแลการเสนอราคาทุกขั้นตอนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สุจริต เป็นธรรม และต้องวางมาตรการเพื่อป้องกันการทุจริตและการสมยอมในด้านราคา ไม่ว่าของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้มีสิทธิเสนอราคาด้วยความระมัดระวังรอบคอบ

(๖) ในกรณีที่ปรากฏว่ากระบวนการเสนอราคาทางอิเล็กทรอนิกส์ประสบข้อขัดข้องจนไม่อาจดำเนินต่อไปให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดได้ ให้คณะกรรมการประกวดราคาสั่งพักกระบวนการเสนอราคา โดยมีให้ผู้แทนผู้มีสิทธิเสนอราคาพบปะหรือติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น เมื่อแก้ไขข้อขัดข้องแล้ว จึงให้ดำเนินกระบวนการเสนอราคาต่อไปจากขั้นตอนที่ค้างอยู่ภายในเวลาของการเสนอราคาที่ยังเหลือก่อนจะสั่งพักกระบวนการเสนอราคา แต่ต้องสิ้นสุดกระบวนการเสนอราคาภายในวันเดียวกัน เว้นแต่คณะกรรมการเห็นว่ากระบวนการเสนอราคาจะไม่แล้วเสร็จได้โดยง่าย หรือข้อขัดข้องไม่อาจแก้ไขได้ก็ให้ประธานคณะกรรมการประกวดราคาสั่งยกเลิกกระบวนการเสนอราคา และกำหนดวัน เวลาและสถานที่เพื่อเริ่มต้นกระบวนการเสนอราคาใหม่ และแจ้งให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายที่อยู่ในสถานที่นั้นทราบ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๗) กวพ.อ. อาจกำหนดมาตรการอื่นใดเพื่อรักษาความเป็นธรรมและ
ผลประโยชน์ของรัฐเพิ่มเติมอีกก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๒ บทเฉพาะกาล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การดำเนินการใดๆ ที่กระทำการก่อนหน้าวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับเป็นอันสมบูรณ์และ
ให้มีผลต่อไปตามข้อกำหนดเดิมที่ประกาศไว้แล้ว แต่การจัดหาพัสดุที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าร้อยล้าน
บาทขึ้นไปหากยังมิได้เริ่มต้นเสนอราคา แม้มีการประกาศเชิญชวนไปแล้วหรือตรวจสอบคุณสมบัติ
และข้อเสนอทางเทคนิคแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามระเบียบนี้เท่าที่จะทำได้โดยไม่ขัดต่อ
ข้อกำหนดเดิมที่ประกาศไว้แล้ว

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๓ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามระเบียบนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ชัชสรัญ/ผู้จัดทำ

๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙

หนังสือแนวนำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด
ในคดีพิพาทเกี่ยวกับการพัสดุ

ที่ปรึกษา

นายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม

นายสุรพันธ์ บุรานนท์

เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

รองเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

ประธานคณะทำงาน

นายยงยุทธ อนุกุล

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและวิชาการ

คณะทำงาน

นายสมชัย จารุจินดา

ผู้อำนวยการกลุ่มวิเคราะห์เปรียบเทียบ
คดีปกครอง ๓ สำนักพัฒนาระบบ
งานคดีปกครอง (ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง
ตุลาการศาลปกครองอุดรธานี)

นายวิริยะ วัฒนสุขชาติ

นางสุธาสินี เชื้อยังขัยงาม

นางสาวธันว์รัตน์ ธนพิทักษ์

นายยุทธนา ทิณรัตน์

นางสาววันวิสาข์ เนียมมณี

นางสาวกรรณก นวมงาม

นายไชยรัตน์ แขวงโสภา

นางสาวพจณีย์ แดนประเทือง

นางสาววรรณรณ ชลินทร์วัฒน์

นางสาวสิรินาถ วิสุทธิวัชรกุล

นางสาวกนกวรรณ อธิธิวิภาต

นางกิงกาญจน์ แพมมงคล

สิบเอก สันติ กองภูมิ

นางสาววิลาสินี สันทัด

นายพรเทพ สุขทรัพย์

นายพัชรพล เตียวพัฒนานนท์

ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาคดีปกครอง

พนักงานคดีปกครองชำนาญการ

พนักงานคดีปกครองชำนาญการ

พนักงานคดีปกครองชำนาญการ

พนักงานคดีปกครองชำนาญการ

พนักงานคดีปกครองชำนาญการ

พนักงานคดีปกครองชำนาญการ

พนักงานคดีปกครองชำนาญการ

พนักงานคดีปกครองชำนาญการ

พนักงานคดีปกครองชำนาญการ

พนักงานคดีปกครองชำนาญการ

พนักงานคดีปกครองปฏิบัติการ

พนักงานคดีปกครองปฏิบัติการ

พนักงานคดีปกครองปฏิบัติการ

พนักงานคดีปกครองปฏิบัติการ

พนักงานคดีปกครองปฏิบัติการ

นางสาวปิยะพัทธ์ พรหมประภัตร์
นางสาวชัชราภรณ์ ทองอร่าม
นางสาวนุศณา แก้วมา

ผู้เรียบเรียง

นายวิริยะ วัฒนสุขชาติ
นางสาวธันว์รัตน์ ธนพิทักษ์
นางสาวกรรณก นวมงาม
นายพัชรพล เตียวัฒนานนท์
นางสาวนุศณา แก้วมา

พนักงานคดีปกครองปฏิบัติการ
พนักงานคดีปกครองปฏิบัติการ
พนักงานคดีปกครองปฏิบัติการ

ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาคดีปกครอง
พนักงานคดีปกครองชำนาญการ
พนักงานคดีปกครองชำนาญการ
พนักงานคดีปกครองปฏิบัติการ
พนักงานคดีปกครองปฏิบัติการ